غزليات

بسم الله الرحمٰن الرحيم

(الف)

صورتګر چه ښه صورت په ديوال ساز کا
کل عالم ئې په صفت زبان دراز کا

د هغه نقاش په صنع نظر نه کا
چه له څه څاڅکی نه دا نقش و طراز کا

سترګې ورځې پوزه نور کښيږدی په مخ کښ
غاښ و شونډې ژبه خوله سره پرداز کا

يو سر بل سر په سر جوړ کا دوه غوږونه
چې په دواړو اوريدنه د آواز کا

بند په بند د لاسو ګوتی و بله کښيږدی
سر تر پايه درست صورت سره يو راز کا

که څوک زر کتابه وکښی له دې بابه
که په کښل شي زر به نور پسې آغاز کا

هر ويښته چې په صورت باندی ليده شي
که پر ځير شي د شناخت وَر به درته واز کا

خاص بنده د خدای هغه ګڼه خوشحاله
چه د ځان په معرفت ئې سرفراز کا

اورنګزيب چه آرايش د تخت او تاج کا
تخت و تاج به ئې مرګیَ تاخت و تاج کا

په جهان کښ به ئې پاتو ښه بد نوم شي
ده زده چاري د کسری که د حجاج کا

زه غمجن په عيد په جشن خبر نه شوم
که درست خلق د دهلیَ ابتهاج کا

اوبه سترګو لره لاړې اور د زړه شو
څوک به څرنګه ژوندون په دا مزاج کا

چه په رګ می ګټُی کښيږدی رنګ ئې زيړ شي
طبيبان می به په څو د رنځ علاج کا

جدائی دِ ما په زړه کا هسی چاری
لکه باز ئې په تارو يا په دراج کا

دوه مين چه په هواد و بله بيل شي
خدای ئې څه شکل د تش سلام محتاج کا

ځما اوښی د کوګل په جوش پيداَ دي
لکه اور چه له کبابه نم اخراج کا

هر ناوک چه د قضا له شسته خيژی
زمانه د خوشحال زړه ورته آماج کا

Ketabton.com

بازيګر چه د بازيو صندوق وا کا
په يوه زمان کښ څو بازی برپا کا

نندارچی چه ورته ګوری حيرانيږی
بازيګر چه په بازيو کښ بلا کا

عارفان د سر په سترګو ګټُی کښيږدی
د خپل زړه په سترګو ګوری تماشا کا

دا عالم لکه طفلان ورته ښکاريږی
د طفلانو په بازی پوری خندا کا

هميشه خوښی د چا ده، د هغه ده
چه په زړه کښ د دنيا چاری فنا کا

د هغه په وفا څه خوښی خوشحاله
چه وفا درسره کا بيا زر جفا کا

بيا رباب د مغنی ښه سرايت کا
په نغمه کښ نوی نوی حکايت کا

شيخ دِ کنج د صومعی زه به ګلګشت کړم
د بهارګلونه ما ته هدايت کا

ګدايانو لره غم د ګيډې ډير دی
بادشاهان دی غم د ملک و ولايت کا

د وفا مهر کرم به ئې لا څه وِی
په جفا کښ چه دا هونبره عنايت کا

په ماښی ئې هم خوشحال شم هم دلګير شم
لکه څوک چه له چا شکر و شکايت کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دِ ما د بخت اثر نه دی نو څه دی   له رقیبه چه شکوه پدا غایت کا
په دا ښهر کښې څرګند شراب خرڅیږی   محتسب د باده نوشو رعایت کا
که د کښلیو[۱] د دیدن مینه ګناه ده
سکه خوشحال خټک درست عمر جنایت کا

په هر ځای چه طمع خپل هنر څرګند کا   ډیر هوښیار ماهی مرغونه طمع بند کا
بادشاهی د بحر و برده که باور کړې   قناعت دِ که په خشک و تر خورسند کا
په هغه ځما سلام خرم دِ اوسی   چه د چا سره نه مهر نه پیوند کا
خلق واړه داند وه په دریاب ډوب دی   کله کله له دریابه سر بلند کا
درویش بحره خوښی غم د هغو دَی   چه په شمار د زرو ناست دی چون و چند کا
هوښیارانو څخه ډیری اندیښنی دِی   چه ملنګ د مسلې، هغه انند[۲] کا
و نور چا وته به څه وته څه وایی
و خپل ځان وته خوشحال خټک دا پند کا

په عاشق باندی غوغا غماز پدول[۳] کا   چه ګلونه پرې کوی اغزی قبول کا
ارسطو تر افلاتون ښه وُ سکندر ته   په جهان کښې هر څوک مینه پخپَل کول[٤] کا
څو می زړه په بیغمیَ پسی درومی   هونبره نور تازه غمونه را وصول کا
دا تازه تازه مضمون چه په بیاض کښم   خبر نه یم چه له کومه را نزول کا
آشنایی لکه ښه تول[٥] چه ورته اش[٦] کړی   جدایی لکه ژلی ورانی د تول کا
یو ښکاره د قیامت علامت دا دی   په فاعل باندی چه اوس تیری مفعول کا
دریغه یَو هسی پیدا شی چه په عشق کښې   دا دِ ما لیونَی زړه څه خو معقول کا
زه د عشق په کنج توانګر یم که نور خلق   تړولِ د زر و مال، متاع د پول کا
ځما دوې سترګی و لاری ته څلور شوې   که ښکاره د یار له لوریه خدای رسول کا
ګنُدی وی چه د وصال په خوښی خوښ شی
چه خوشحال په جدائی کښې ډیر نول[۷] کا

په اختر په جمعه څه غرض زما   زه مجنون یم سر نیولَی په صحرا
هغه وخت د ما اختر د ما جمعه ده   چه دیدار راته ښکاره کا د لیلا
عاشقان د عشق له کاره انکار نه کا   فاسقان به پخپل زړه کښې لَرِی غلا
د یاریَ لایق نه دی رنګ ئې ورک شه   چه ئې نه وی په یاریَ کښې وفا
د رښتینی[۸] یاریَ لافی ډیر عالم کا   ولی ما پکښې و نه لیدَل رشتیا

---

۱. ښکلیو.
۲. عیش.
۳. بیهوده.
٤. یا به مصدر وی په معنی د (کردن) یا به مخفف د کهول وی په معنا د کورنی.
٥. کښت.
٦. په پښتو کښې د تعجب او مسرت کلمه ده.
۷. غم، ویر.
۸. رښتنی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هی توبه د عشق د پټو سرو لمبو نه
نه واښه نه ئی لرگی لگی په تا

په یرغ په مصلحت د عشق کار ندی
په لیدل په اورېدل شی را پیدا

نه په پند لویږی له هر کانی بخرِی
دی سوخته سره بکر[1] لَرِی سودا

دا رنگینی معنې چیری دی خوشحاله
چه را درومی لکه گل په بیاض ستا

تا وې چه غم مه کړه نور زه ستا یم ته ځما[2]
زه خو دِ ژوندی کړم که دروغ کړې که رشتیا

څه بلا زیبا ئې، بې نظیره محبوبا ئې
که دا عیب دِ نه وی په زړه سخته ئې بلا

که کل جهان خوبا شی په هر لوری محبوبا شی
عجب که لا پیدا شی یُوه تا غندی زیبا

په هونبره ډېر مقتولَ ته لا هیڅ نه ئې ملوله
که سل خونونه وکا د جلاد ترو څه پروا

چه گل غواړم له تا نه، ستا له باغه له بوستانه
که خس را عنایت کړې هم په گل نیولَی ما

څو زه بنده زنده یم، د هغو زلفو بنده یم
چه تل ئې سل سل زړونه په هر تار دی مبتلا

که لوی دی که هلک دی دواړه ستا په نعره[3] ورک دی
په ښهر کښ څوک نشته چه میَن نه دی په تا

د سبر ونه گوره په زمان شی نامنظوره
چه وخوځې په باغ کښ ته په دا قدر و بلا

نسیه جنت سبا دی، د زاهد دی د ملا دی
په لاس جنت موندلی نن خوشحال دی ستا لقا

تل که دادی د خوبیَ طمطراق ستا
نور دِ لاس له ځانه پری وینځی عشاق ستا

نن پدا دور هغه ښایسته ته ئې!
چه په هر لوری ثنا وائی آفاق ستا

دواړه شونډی دِ تریاق زلفی ښامار دی
جار وتلی دا ماران دی تر تریاق ستا

لږ شکیب ورته په مثل د لوی غره دی
په شکیب کښ به په څو پائی مشتاق ستا

د بازیو دِ موندلی یم غلوه می
د هلک غندی رشتیا گڼم مزاق ستا

ته خپل ځان لره مهمیز کړه څه پروا کړې
که قدم د چا په سر کښیږدی براق ستا

لکه تل وه همیشه په هغه شان دِی
هیڅ ملا مرشد بدل نکړ اخلاق ستا

لکه باد د صبا راشی گذر کا
ما خوشحال چه آزمیلی دَی میثاق ستا

تلم په خپله لار را سره مله شوه نگارا
شوخه غمزه گره خنده رویه خود آرا

رنگ ئې د سړی وُ اما خوی د ښاپیریو
تن ئې لکه سیم وُ په زړه سخته سنگ خارا

راغللم په ښهر لاس په لاس شوه له ما ورکه
کوی په کوی جار وزم پسې غواړم بخارا

ډیری لری نخښې[4] د صورت د زیبایيَ
څخو درته وایم یو څو نخښی آشکارا

دنکه[5] تازه کنکه[6] قد عرعره مو کمره
ښه ئې تر گلونو د گلابو عذارا

غاښ ئې د گوهر په لب شکر ابرو کمانه
تور باڼو ناوک په دواړو سترگو خونخوارا

---

۱. بکری.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۳. په لوری.
٤. نښې.
٥. د سید راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په گ دا کلمه په معنی د لوړ قد اوجگ راغلې ده.
٦. څربه پیغله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوزه ئې غنچه وه د زنبق سیب سپینه زن ئې   مښک د مخ خالونه په مخ کښلې مه پارا
هار د جواهرو دوه لړی د مرغلرو   تور وربل وُ دلی الفی ئې عنبر سارا
واړه ئې د تن جامی گلگونی زرنگاری   درسته سره لمبه وه چا لیدله خدارا
بیا هسی مدد کړه چه خوشحال سره دِ تل کړ
بخته! د دې ورکی سراغ نخښنه[1] و مارا

ځان ئی سر تر پایه جوړ کړ بیا بلا کا   د زلفینو په هر وله د زړونو غلا کا
معشوقې ته چه ئې هونبره حسن ورکړ   دا په دا چه د عاشق خونه تالا کا
په هر ځای چه څو محبوبه[2] سره کښینی   هغه ځای می تر جنت ښایسته لا کا
دوه مین که سره هر څو، مرور وی   خپله مینه ئې بیا زر سره پخلا[3] کا
تور باڼو ئی تور توبری دی را څرخیږی   که را پورته محبوبا سترگی شهلا کا
څو د شاه په کښلی مخ باندی خالونه   ما به هم په هونبره داغ مبتلا کا
همگی ئې ستا له مخه گفتگوی شِی   چه دردمن وبله ټول شی مشغولا کا
په خیرَ خیر ئی مخ ته مه گوره خوشحاله
په خاطر به دی اور لمبې والا کا

څه عجب دلخوا دی دا صهبا   چه ساقی ئې راکوی په مرحبا
دَ غنچې خندا محاله په چمن ده   که نسیم پر گذر نه کړی هر سبا
مصلحت ئې د بلبل په کار کښ دا وُ   چه صبا کړ دَ غنچې کمیس قبا
دَ بلبلی قدر زده کړه اې گله!   که هر څو ئې په دا خپل حسن زیبا
چه علاج ئې وابسته پخپل مطلوب دی   د عاشق له رنځه څه زده اطبا
بې دَ یار دَ زیبا مخ گمان مکړِه
چه خوشحال به په بل مخ شی شکیبا

چه یار مهر وفا نکاندی څوک څه کا   چه بی جور و جفا نکاندی څوک څه کا
دَ جهود به هم زړه سوی را باندی وشی   چه یار رحم په ما نکاندی څوک څه کا
ما وی زړه ئې گندی نرم په ژړا کړم   چه اثر پر ژړا نکاندی څوک څه کا
که وصال ئې په دنیا له عمره خوږ وی   چه تل عمر وفا نکاندی څوک څه کا
حال دِ هیڅ له یاره پټ نه دی خوشحاله
عنایت چه په تا کاندی څوک څه کا

چه په ما باندی ئې زړه سیځی تپاک کا[4]   الحذر چیری به ځان دَ اور خوراک کا
ما پخپله ملامت وته ځان ساز کړ   عالم عالم دی په ما سل ځله بلغاک کا
که دَ خضر په چشمه باندی می کور شی   دَ فراق اندوه به هور ته ما هلاک کا
چه بقا ئې په چمن کښ یوه ورځ وی   لاله ځکه دَ کمیس گریبان چاک کا

---

۱. نښه.

۲. محبوی.

۳. پخولا.

۴. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ اسمان له عاشقانو سره کست دی — هر زمان ئې په هجران سره غمناک کا
ترې به سل رنگه گلونه شگفته شي — هر سړی چه خاکساری واخلي ځان خاک کا
زه خوشحال په هغه چا پوری حیران یم
چه له یاره نه جدا شي په څو ژواک کا

چه دَ پلار سره دروغ نفاق خلاف کا — دَ نور چا سره به څه رنگه زړه صاف کا
گوره بیا ئې کوم دروغ نفاق په زړه دی — منافق پخپل گناه چه اعتراف کا
نه به زه د ناخلف گناه مراف کړم — نه به خدای د عزازیل گناه معاف کا
دا واړه غرونه لا هیڅ ندی راضي یم — که په میان کښې مو خدای غر دَ کوه قاف کا
حال[1] دَ خپل زوی ئې خپل پلار وته معلوم دی — څوک به څه لره دَ عاق راته اوصاف کا
نه به ده غندی دروغ دروغجن وائی — نه به ده غندی سړی مکر و گزاف کا
هم هزار رنگه دروغ خلاف په زړه کښې — هم هزار رنگه په خوله دَ صدق لاف کا
په ژوندون ئې دیدن مه وینم هاله هم — پسله مرگه که دَ مار د گور طواف کا
چه می هسی تربیت دَ نا خلف کړ — دا په دا چه دی له ما سره مصاف کا
په ژوندون په ئې ارمان وزی له دله
زمانه که دَ خوشحال سره انصاف کا

چه دنیا ورته ښکاره شوه بې وفا — و دنیا ته به مخ نکا بې قفا
دَ غرض یاری هیڅ یاری نه دی — که یاران دی خو اخوان دی دَ صفا
که کاته دی که لیده که اوریده دی — دا دَ ښو یارانو واړه دی شفا
چه په چا باندی مین شوې قبلوه ئې — سل نازونه سل ناسازی سل جفا
که په وصل کښې ئې هر ساعت یو کال شي — لا په دا د عاشق نه وی اکتفا
له ما خوار سره څو قاف[2]وهې وری کړې — جگی جگی څه خو لا وطی وفا[3]
دا بیدرد عالم پرې هیڅوک خبر نشو
و خوشحال ته ئې خوله ورکړه په اخفا

څوک چه مخ کا په مذهب دَ خپل مولا — دَ هغو په خدمت ودری دنیا
څوک چه مخ په لمو روان شې خو دی گوری — چه سایه ورپسې درومی په قفا
درویشان که اشارت وکا و غره ته — دَ غره کاڼی به هم شي لکه طلا چه کیمیا
کیمیا کیمیا یادیږی په جهان کښې — کیمیا څه ده ښه نظر دَ اولیا
که دَ تخت دپاسه ناست وی صاحبی کا — دَ درویش په زړه کښې هیڅ نه وی هوا
خیری زنگ ورځنی نن دی چا وللی — دَ درویش جامه له ځایه[4] ده صفا
مړه و ده وته ژوندی وی ژوندی مړه وی — دَ درویش هونبره قوت دی د دعا
مگر چیری دَ درویش په مهر یاد شي
چه خوشحال ئې کړ دا هسی بینوا

---

۱. ځان.
۲. ق،ه،ر: قهر.
۳. ل،ط،ف: لطف.
٤. ځانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه خپل خوی شی په جهان بد خواه دَ چا — دَ خپل خوی دی نه چه دی تباه د چا
من فلیل په یوه مچ سره بد بوی شی — بد دی نشی یو زمان همراه دَ چا
کانِی لعل دَ بدخشان، گیا کیمیا ده — چه ئې نه بیژنې ته گناه دَ چا
چه بادشاه ئې ستمگر شی خلق خوار شی — خدای دی نکا ستمگر بادشاه دَ چا
زه که سل حیله وفا کړم یار جفا کا — بخت دی نشی په دنیا سیاه دَ چا
دَ جمشید او دَ سکندر فلک پرې نښوې — پرې به نړدی همیشه کلاه دَ چا
دا دنیا لکه لولیۍ ده خوشحاله!
که ئې گورې گاه دَ چا شی گاه دَ چا

جار تر هغه مخ شم چه به ما په ځان مین کا[1] — سحر دی که دم دی که څه نوری فتنې فن کا
زړه بویه چه خوی ئې دَ بورا یا د بلبل وی — دروِمی کرزی غواړی خو په گل باندی وطن کا
وسیځی په اور کښې پتنگ، هو چه پتنگ نه وی — وتښتی له اوره ځان پخپله دروغجن کا
ډیر په باغ کښې گډ شی ځوک خالی وزی له باغه — ځوک ئې میوه وخوری په گلونو ډک دامن کا
ما ئې چه مزه د خوږو شنډو ده موندلی — ناست وم که ولاړ وم زړه می هرکله من من[2] کا
خیال ئې دَ زلفینو لکه غل دَ خپلی خونی — هر کالی لیدلی فراغت ئې دزدیدن کا
سترگو ته ئې وگوره څه ښې توری زلفی — څړ په سنبل زار کښې دوه هوسیه دَ ختن کا
هر چرته چه گرزی لکه سرو سمه درومی — هر چرته چه کښینی هغه ځای لکه گلشن کا
تن ئې آزاریږی په کمیس دَ سری[3] صافو
گل دَ چنبی بویه چه خوشحال ئې اغوستن کا

چه می ولیدې دا توری سترگی ستا — زه به نکړمه هیر نوری[4] سترگی ستا
یا دَ باز یا دَ طاوس یا دَ شاهین دی — یا دَ تور هوسیۍ که گوری سترگی ستا
لکه وژغوری کبلی په مرغزار کښې — دَ خواره وربل تر سیوری سترگی ستا
لکه پټ سپاره دَ جنگ نیزه په غاړه — دا اوږده باڼو پرې پوری سترگی ستا
چه دی هسی و هر در وته ولاړ کړ — دَ عاشق دی اور په کوری سترگی ستا
لکه ځوک په میو مست شی هسی شم — زه چه ووینم میخوری سترگی ستا
که شیخان که زاهدان که عابدان دی — دَهر چا د زړونو چوری[5] سترگی ستا
چه دی غوښت هغه دیدن دی ورته گوره
که خوشحال ندی[6] کوری سترگی ستا

چه می ښکته پورته اوښکی تگ و پو کا — دَ خپل یار په طلب گرځی جستجو کا
زه په دا طمع دَ شاه دِ سپیو مل شوم — گوندی ما دَ خپلو سپیو سره تو کا

---

١. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
٢. د اغزو خواږه.
٣. یو ډول کالی.
٤. نور هیری.
٥. غلې.
٦. نه وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر چه ستا په کښلیِ مخ باندی مین دی — هغه درسته شپه له ما همه گفتگو کا
که زه ورو وایم خبری گرم می مه کړه — ځایگی ویشتلی تل خبری ورو کا
ستا له غمه چه و چا وته ویل کړم — لا می حرف ویلی نه وی چی هو هو کا
په هر ځای چی درېِ څلور و بله ناست وی — چی پرېِ غوږ باسم خبری دَ مهر کا
پادشاهان یېِ ارزومند دَ نندارېِ دی — گدایان به ئېِ دَ خولېِ طمع په سو کا
دَ گلونو دور تل نه وی خوشحاله!
ښایسته به په خپل حسن کبر څو کا

حقیقت راته معلوم شو دَ هر چا — باور نشته په آشنا په نا آشنا
چه په سر دی سوگند خوری ور ځنی ډار کړه — یوه ورځ به ستا دَ سر وکا سودا
دَ هر چا نه چه دی طمع دَ وفا وی — هم هغه درته ښکاره شی بېِ وفا
یا څو وُ دا جهان واړه بېِ وفا وُ — یا دِ ما په دور ډېره شوه جفا
آدمیت له آدمیانو نه خدای واخیست — تر دوه پایو نه بهتر وینم چارپا
که هندو که مسلمان که بل فریق دی — په هیچا کښ به بیا نه مومېِ رشتیا
نه دَ دین دَ چاری شناخت مهر و وفا شته — نه په شرم ننگ څوک ښېِ دېِ د دنیا
دَ تقلید رسم عادت یاری خپلوی کا — دَ هر چا نظر پخپله مدعا
همگی واړه یاران دَ خپل مطلب دی — بیهوده ناز و منت کاندی په تا
مخامخ دِ په ثنا په صفت سر شی — سل بلا دربا‌ندی وایی پسی شا
دَ دو دام ترېِ سرېونه بهتر دی
اېِ خوشحاله ځه له ښهره په صحرا

خدای دی مخ د هیڅ غافل را ښکاره نکا — دَ غافل سره دی ما آواره نکا
په هر لوری نوبهار دی غوړیدلی — سترگی وخوره چه به دا ننداره نکا
هغه څوک چه دَ الفت په توری پوه شو — نور په خوله دَ نورو توریو شماره نکا
هغه څوک دی چه په حال ځما خبر شیِ — چه گریوان به تر لمنیِ پاره نکا
په یوه نظر ئېِ هر څه له ما یووړه — چه هیڅ نشته نور نظر دوباره نکا
دَ چارپایو په حساب دی سړی ندی — چه په ساز د سوختگانو ناره نکا
طبیبان دَ رنځ و هر لوری ته ډیر دی — رنځوران ولی دَ وخته چاره نکا
دَ تقوی غلیمی دف کښیږده له لاسه — په ډهلی ښهر کښ څوک نقاره نکا
واړه ستا دا توری سترگی خوشحال وژنی
دا قتلونه څه طالع ستاره نکا

خدای چه تار په تار یاران بیا سره ټول کا — توری خاوری به په سر د رنتبول کا
دَ جهان غمونه یو سر، ځما بل سر — که سړی ئېِ دَ باور په تله تول کا
نه می یار نه می غمخوار شته په دا غم کښ — لکه بېِ اوبو څوک بند په گرم چول کا
که په پوهه کښ دانا دَ زمانېِ ویېِ — دَ زړه غم ئېِ تر هلکو کچوکول[1] کا
چه ئېِ ډول واهه ځما په دلگیریِ — اوس دی ترپه[2] نځا هم په دغه ډول کا
چه مستان دَ یوه جام دی غم ئېِ نشته — که ئېِ هر څو زمانه په لاس کچکول کا

---

۱. په قلمی نسخه کښ یوه محشی "نادان" ورته کښلی دی.
۲. ترپی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ پساله صفت ئې شِی د رنګ ئې نشِی — څوک چه پوری په بدرنګی ناوی پسول کا
که د اسپنو کلا وی چه بخت یار شی — خاوند خدای به ئې آسانه لکه شپول کا
چه ګلونه دَ بهار واړه تمام شی — دَ زړه سود شیدا بلبله په ختول[1] کا
خال ئې مست خونی هاطی دی سنبال کړی — چه ښکاره شی شا به ورته دِ غم غول[2] کا
دَ خوشحال دِ رنځ علاج په یوه خدای شی
چه له درده سره تل ښوری آشول[3] کا

خپل عمل چه سړی سپک کا — لکه خس هسی ئې ورک کا
بد عمل لیونَی سپَی دَی — چه حملې پخپل کنډک کا
مګر نه ګوری و ځان ته — چه احوال پیغور دَ پک کا
مزری ښکار کا د ګاوزو — پیشو ګرزی ښکار مږک[4] کا
دا خبره ده که کښېږی — که کیسه د دو تک کا
چتَی[5] باز په پرونو نشو — که الوزی پر پرک کا
چه بیزو د بازیګر شو — نن څه ناسته په انډک[6] کا
ځما ژبه نده اور ده — ګذارونه دَ توپک کا
چه ځما اختیار ئې خور کړ — خدای دی خوار هغه ختک کا
خوشحال ناست په بَرموَل دی
ارمانۀونه دَ اټک کا

د دنیا یاران په خوی دِی د دنیا — بی وفا لکه ئی مخ هسی ئی شا
که د دین دپاره تا سره یاری کا — له هغو غواړه که غواړی څه وفا
د دنیا ښادیَ غمونه سره ګډ دِی — په خندا خندا دِ ژړ کا په ژړا
چه فتنې ترې پیدا کښېږی واړه نفس دی — نفسانی یاران به نه وی بې بلا
اولیاء دَ اولیاء سَرَه بد نه وِی — دا پدا چه ئی د نفس نشته هوا
په دنیا د بادشاهانو سره ضد دی — امرا سره دښمن وی امرا
یا په نه یاری کښِ سود دَی که پوهیږی — یا په نه وَیَل کښِ سود دَی د دانا
بیا هاله د بل جفا وته نظر کړه — که ته نه وینې په ځان کښِ هیڅ جفا
لکه تا سره څوک څه کاندی خوشحاله
ته هم هسی زیست روزګار کړه له هر چا

---

١. یو خودرویه ګل دی.

٢. په قلمی نسخه کښِ محشی (فوج) ورته کښلی دی، ممکنه ده چه دا د پښتو یو ورک لغت وی، په قندهار کښِ داسی ویل کیږی (غولیَ غولیَ خلق راغله) ممکنه ده چه د دې دوو کلمو اصل یو وی یعنی فوج فوج.

٣. په قلمی نسخه کښِ محشی آه و فریاد ورته کښلی دی، ما تر اوسه دا لغت ندی اورېدلی.

٤. ښکار د مږک.

٥. یعنی شب پرک.

٦. پر یوه انډی ناسته د تکبر علامه ده محاورتاً.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرغه ئې که وزر شته الوته کا — څه په دور لکه باز هسی خاته کا؟
که مته[1] غندی تیره لری مېرک داړه — څه مته غندی گزار وَته واته کا؟
په ارمان دَ دیدن مرم پری سلام دی — چه څیر څیر می دَ یار مخ وته کاته کا
ښایسته په جهان ډېر دِی ښه هغه دی — په ښه خوی چه د عاشق د زړه ساته کا
لکه سترگی تصویری څنبل می نه وی — چه می سترگی ښه جمال وته کاته کا
څه خوښی ئې پکښی یښی دِی پوهیږې — هر نفس چه دِ واته ننواته کا
په هر څه کښ ئې لذت فرحت راحت دی — لکه ساه چه وَاته ننواته کا
که په تن خوشحال خټک دَی څنی لری
د ده زړه د یار په کوی کښ جار واته کا

د عشق په بادیه کښ مېرده گام د تمنا[2] — هغه څه عاشق ندَی چه وړی نام د تمنا
زار[3] څما د زړه دَی، زار څما دَی په دا کار کښ — که دا طور به تل دروِمی ایام د تمنا
مرم دَ یار له شوقه سره دواړه نه جوړیږی — آغاز د یار د وصل او انجام د تمنا
څه شوه هغه مینه چه د سترگو په کاته کښ — ښو به ئې را واستاوه[4] پیغام د تمنا
قدم زده د هغه عاشق په پله باندی خوشحاله
چه کام ئې خپل موندلیَ په هنگام د تمنا

دنیایی یاران چه طمعَ د دنیا کا — عاقبت په یوه طمع څان جدا کا
دیدنی یاران په کار دِی په دنیا کښ — چه یاریَ د دیدن په تمنا کا
د گونگټ مینه په غُل په غوښایه دَه — خاصگی مینه په گل باندی بورا کا
که پخپله رضا دروِمی چاره نشته — که څما په رضا دروِمی خوله به را کا
په بار بار د هغه یار منت را باندی — چه پلَو په مخ نیولَی مخ ئې وا کا
سل رحمت د عاشقانو په همت شه — چه په طمعَ دَ دیدن د سر سودا کا
په رقیب به ئې بې تیغه مرگ روا شی
که دلبره د خوشحال مقصود روا کا

دروغ دروغ وعده چه دل سنگین سره پیوند کا[5] — عاشق له ډېره خیاله څان پروین سره پیوند کا
بلا کاندی خوله واژه د فتنو آتش تازه شِی — چه نازو جلوه دواړه نازنین سره پیوند کا
آزاد تر سینه درومی د څگر دنَنه کښیني — چه غشی لینده دواړه مه جبین سره پیوند کا
که نور مهر دِ نشته څه خوکړه د حال پوښتنه — چه تا په زړه ویشتلَی سر بالین سره پیوند کا
څه زه څه می مجال دَی، چه دِ وصل غواړم دریغه — که څېرَه توره شړیَ څوک وریښمین سره پیوند کا
که څان غواړې خوشحاله له چشمانُو ئې حذر کړه
خپل څان وژنی تڅری[6] چه شاهین سره پیوند کا

---

۱. محشی په خربشوی ترجمه کړَی دَی، ما ته د دې کلمې حقیقت نسو ښکاره.

۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

۳. د راز بله املا څار دی په معنی د ایثار او قربانیدو، مگر دلته دغه کلمه معنی نه ښندی، ښائی کاتب به غلط سوی وی، دلته د زار پر څای زیار یعنی زحمت ښه ور سره لگیږی.

٤. را ستاوه

٥. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

٦. بله املا د دې کلمې تنزرَی دی په معنی د تیهو او کبک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی دِ توری سترګی لکه دوې توری بلا
دوې دِ توری ورځې لکه دوې توری تر ملا
بیا دِ تور باڼو د دواړُو سترګو کربلا [1]
بیا دی توری زلفی تر ښامارونه بلا
له هسی رنګه حاله، راته ووایه اصلا
د هغو به څه احوال شې چه په تا وِی مبتلا
عاشقان دِ واړه سر کړل همیشه په واویلا
چه هسی رنګ ستم به په هیڅا نه وی اصلا
د خاطر بخچه می هسی تا خالی کړله تالا
لکه غل د خپلی خونی همیش روږ دیی په غلا
نه به بل څه وکی نه به کاندِی نور املا
دا بنده خوشحال او ستا له عشقه مشغولا

د خوبیَ نوم دِ ولاړ د بد خو هم لا
پخپل کلی په اولس په هر سو هم لا[1]
ته چه هسی په دا خپل جمال نازیږې
ګله ستا به دا جمال نه وی بو هم لا
چه بد مست شِې په مجلس کښ هغه نه یم
که کړُو د میو تش کړم سبو هم لا
ستا له جوره له ستمه هورته لاړی
هغه ځای چه آدم نه وی آهو هم لا
د نماستی په وخت ئې واکړه آزار مه شه
د وربل غوټی کوځیِ د ګیسو هم لا
د خوشحال خټک دپاره چه میخور شو
په مغان می وښی کښیښوول باهو [2] هم لا

دوه زړونه چه یو شی غر به هم پاره کا
ځار تر یګانګی چه نعمتونه را ښکاره کا
توری زلفی بویه خط و خال زر و زیور هم
مخ چه ښایسته وی خلقه ئیِ نندار ه کا
څوک چه په اخلاص و بله مین شِې په دنیا کښ
زر سازی ناسازی په دنیا کښ آواره کا
خلق په شیطان باندی لعنت لرینه
چاری په سرِیُو واړَه نفس اماره کا
سل رنګه غمؤنه لور په لور د نفس له لاسه
دوه سوه د حرص له مخه نور را اجازه کا
چه ویش وی د شکرو ډیر عالم ورباندی ټول شِی
چه واخلی خپلی بخری نور ځانونه کناره کا
خوبی د خپلی چاری څوک په مټ په کوښښ غواړی
څوک خپل کارُونه واړه حواله په ستاره کا
ځار تر یکرنګیِ چه زړه ئې یَو یو ئې اقرار وی
هر چه دو زبان وی خپل غمونه دوباره کا
هر څوک دِ دعا کاندِی چه حاجت ئې چا ته نه وِی
ولی بادشاه نه وِی چه حاجت ئې بیچاره کا
ګل و سرِی ورکړه چه خوشحال په یوه ګل شِی
خره غوایه نظر کله د ګل په پشتاره کا

د بی ننګو پښتنو له غمَ ما
لوئی پریښوه ونیو له کمَ ما
دا هم ښه که پدا کار کښ هونبره کار وی
چه که واخیست انتقام له ګرمَ ما
چه د ننګ ګوهر می مات شو دواړه سترګی
په ژړا کړې یو دم بې نمَ ما
هغه دُر می په لاس نه راغی [3] بیړیه!
استاده کړه په ساحل له یمَ ما
هغه ملا مِی چه په هوډ سره لوی غر ده
په ناکام کړه و مغل ته خمَ ما
هم د بخت و ما ته شا شوه هم د خلقو
په مغل کړ ځکه مخ له همَ ما
که می لاس وَی په رضا می به کښې نښول
د مغل په لوری دوه قدمَ ما

---

١. تر دې کلمه لاندی محشی (لویه بلا) لیکلې ده، ممکنه ده چه مخفف د (کره بلا) وی، یعنی خاصه او خالصه.

٢. بله املا ئې (باؤ) دی، په معنی د بنګړی چه د ښځو یو پسول دی.

٣. نه راځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغو د خولې کړې خبرې اَروم
چه خبره ورته نکړه سمَ ما
دم دَ خپلو دَ پردیو را معلوم شو
که هر څو ساته خپل ځان له دمَ ما
په هغو لویو خبرو شرمسار یَم
چه هر چا وته ایستې له فمَ ما
سل غندنې پیغورُونه را دو ځار شول
چه به ځان ساته همیش له ذمَ ما
دا الم مې هیڅ الم سَره سَم نه دَی
که لیدلې دی هزار المَ ما
مگر بخت را سره بیا مدد آغاز کا
چه فارغ کا دَ اندوه له سمَ ما
هاتی ځکه په سر لَوَنې دا خاوری
چه خبر کړ دَ خوشحال له غمَ ما

راته څه وائې چه ییار در سره څه کا
که وفا کا، که جفا کا واړه ښه کا
دا تَل دود د ښایسته وو، دَ یارۍ دی
چه یک لخته دَ زړه مهر په چا نه کا
سل بلا ئې قبلوه ور پسی درومه
ښایسته دَ جهان کل واړه خپل زړه کا
چه د کبر خیال دماغ وته ئې گورم
اندیښنې مې ویښ بیدار ورته اوده کا
که په نه عمر ئې نه گنډم زه خوار شم
هغه عمر چه جدا له یاره تله کا
تیره چار به د هیچا په لاس را نشی
که په ډیره ژړا سره دواړه لیمه کا
د بتانو په دیدن د زړه نشاط شی
کله باغ پانې گلونه په اُوبه کا
په درتللو ئې شړې په تلو ئې بولې
چه ئې نه پریږدې په هیڅ کښ خوشحال څه کا

راشه وگوره نن دا طراز ځما
حقیقت سَرَه قرین مجاز ځما
درست عالم ئې په بازار په کوڅه وایی
لا و چا ته ښکاره ندی راز ځما
د نیازمنو عمر غواړم په دا څه شی
که بی نیاز وگړی نه وړی نیاز ځما
د عمزې په تیغ مې وژنه صرفه مه کړه
څوک به نه غواړی لتانه ساز ځما
د مسجد محراب د چا دَی د عابد دَی
په محراب ئې د ابرو نماز ځما
ښایسته د بڼ طاوس ور لره بویه
دا واړَه ښکارونه نه کا باز ځما
چه په خوږو زړونو بلوسی سزا مومی
ښه چه خوار شو پدنیا غماز ځما
ته په ما باندی تل ناز کړه معشوقه ئې
زه خوشحال ختک عاشق یم نیاز ځما

زړه چه نه وِی مبتلا
پرې دِ سازه شی بلا
تر عاشق دِ صدقه شِی
که زاهد دَی که ملا
عاشق هر زمان غزا کا
په تیره توره دَ لا[1]
که عاشق د یار په تیغ مری
پری منت دَی د یار لا
زاهد خوښ کنج د خلوت کړ
عاشق خوښ دَ یار بالا
گل د عشق دَی غوړیدلی
و عاشق ته دَه صلا
د ادنیٰ چاری ادنیٰ وی
د اعلا چاری اعلا
که شیخی زاهدی غواړې
پخپل لاس کښ ده لالا

---

۱. نفی له غیره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکیور[1] دستار په سر کړه | سر وهه په مصلا
یا مسواک کښیږده په سر کښې | یا ئې و ټونبه تر ملا
په تسبیح خوځوه ګوتې | نور ټګی کوې که غلا
مرد هغه ګڼه خوشحاله
چه ئې کیږی مشغولا

زه تا پیژنم هوا | واړه تا کړم[2] سر هوا
چه همیش ئې په عالم کا | د جهان ګوره غلوا
په نوا ئې بې نوا کړل | بې نوا شول په نوا
د هر رنځ دارو موندل شی | د بد خوی نشته دوا
عاشقی ځنی په ګور کړل | څوک پراته دِی په زګروا
چه می وینی د کوګل خورې | وینې کله دِی روا
د چمن ګلونه وا شول
د خوشحال نه شو زړه[3] وا

زاهدان چه د رندانو تَل پیغور کا | که توانیږی ازلی قسمت دِ نور کا
ښه چه سپین د زهد لیری له ما ګرزی | چه و تورو ته نزدې شِي سپین هم تور کا
که رشتیا وایم وَیل ئې په ما اور دِی | څوک چه ما سره بې عشقه بل بیور[4] کا
که په خوله مُهر وهلی د عاشق دَی | په سینه کښې ئې زړه وګوره څه شور کا
د لیلی نه نوریده د مجنون مینه | چه می زړه له یاره نیسِي خلق زور کا
نازنینی د دې ښهر واړه بویه | چه نن ناز و غمزه ستا له سترګو پور کا
ځما یار په هر محفل باندی چه راشی | په ښایست د ښایسته وُو بازار خور کا
یو زمان د زړه خوښی په لاله زار کښې | دا فلک ئې بل زمان را باندِی اور کا
چه دیدن د مین نه وی زه ئې څه کړم | که ګلونه شګفتن راته هر لور کا
تیر یاران به نور و نه وینی په سترګو
که خوشحال ورپسی دوه سترګی څلور کا

سور پیزوان دِ په زرګر نَوی سواریا[5] | بیا دَ زړونو آزار آخلې پاریا پاریا
په خاوند می دِ سوګند وِی باور وکړه | چه هیڅ دم می له خاطر نه ئې وساریا
زه هر ګوره دماغی په ځان غره وم | ولی ستا سترګو ځما دماغ اوتاریا
د چړې د کټارې حاجت هیڅ نشته | د ښو په غشیو تا بیچاره ماریا

---

۱. دا کلمه په هره نسخه کښې په جلا املا لیکل سوې ده، په یوه نسخه کښې (لکور) په بله کښې (لکیور) په بله کښې (لکه یور) کښلې ده، په یوه نسخه کښې محشی (شمله) هم ورته لیکلې ده. ممکنه ده دا د کاتب غلطی وی او په اصل کښې (لکۍ ور) وی.

۲. واړه تا کړمه رسوا.

۳. زړه نه شو وا.

٤. تر دی کلمی لاندی محشی (مشغولا) ترجمه کښلې ده، د سید راحت په لغاتو کښې بیوره په معنی د ښکاره، او ظاهر او روښان کښل سوی دی.

٥. په دې بدله کښې د بیتو وروستنی کلمات ټوله هندی دی چه د لمړی بیت د لمړی مصراع د اخیری کلمی اصل نسو را معلوم، د دغه بیت پاریا په معنا د کناره ګیری او د دوهم بیت آخر په معنا د فراموشی او دریم بیت په معنا د کښته اچولو او څلورم په معنا د ویشتلو دی، په څلورم بیت کښې د کټارې کلمه په معنا د خنجر ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله ئې له حاله خبر آخله
بیچاره خوشحال خپل زړه در پسی هاریا[1]

ښه سړی د چا په بدو نظر نه کا — که څوک بد ورسره کاندې دُوی به ښه کا
په بارداره ونه تل وریږی کاڼی — ورته گوره چه بارداره ونه څه کا؟
د جهان کینې غصې واړه تر شا کا — که سړَی په وخت د قهر مرگ تر زړه کا
دا پدا چه خودبینی ور څخه نشته — د جهان نندارې ځکه دوه لیمه کا
په کینه په حسد هیڅ د چا و نه شې — هر سړی چه حسد کاندی ځان اوبه کا
نصیحت د نیکو ښه دَی نه د بدو — کم بدبختان به بد فعلی د چا په خوله کا
و سړی ته ئې اختیار ورکړ هوښیاره — گه په هره چار کښې خدای واړه خپل کړه کا
ورځ او شپه په لار روانی قافلې دِی — نیک او بد د قافلې په لاری تله کا
یک تنها په لاری تله[2] نه ده خوشحاله
په دا هسی لار څوک څه د لاری مله کا

که بی نمازه د قیامت په ورځ ممتاز کا — و جنت ته ئې روان په ډیر اعزاز کا
نماز گذارو ته ئې هسی حکم وشی — چه فرښتې ئې د دوږخ په اور گذار کا
اولیا او انبیا به هیڅوک نه وی — چه تر شونډو به بیرون نری آواز کا
تر عاصی نه لا بتر هغه عابد دی — چه په خپل طاعت به عُجب یا به ناز کا
دا ځای کار د هیڅ طاعت ندی خوشحاله
گوره څوک به پخپل فضل سر افراز کا

که یَو ځل دِ د وصاله بهره مند کا — په هر دود به دِ خرم خوشحال خورسند کا
په زمان به دِ پیوند له هر چا پرې کا — که محبوبه د دِ ځان سره پیوند کا
نوې میاشت به دِ په مخ گوری وگړی — که په مخ باندی دِ جوړ سم د سمند کا
زه به ځان لکه پتنگ ترې صدقه کړم — که له ورایه د دیدن مشغل څرگند کا
مبتلا خاطر می مری د یار له لاسه — بیا له مینی هم د یار په سر سوگند کا
چه له سوزه له گدازه ئې حذر شِی — زمانه به ئې گلاب نه به ئې قند کا
د هر چا قدر قیمت پخپل هنر وِی — د گنی قدر څرگند د گنی خوند کا
چه د عشق د لیونیو په حلقه شِی — کله وی چه هغه غوږ د چا په پند کا
د جاهل سره گلگښت لکه دوږخ دی — له دانا سَرَه راضی یم که می بند کا
که د خپلو سپیو نوم ورباندی کښیږدی
خوار خوشحال به په عالم کښې سر بلند کا

که دِ زړه لری بها[3] — ځان به نه کړې کم بها

---

۱. بایلو.

۲. تلنه.

۳. لمړیَ بها په معنا د روڼوالی او دوهمه په معنا د پلور ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه وې څه به شې خبر شه　　ابتدا په انتها
چه به کانده[1] تنها کيږې　　خو لا نن ښه ئې تنها
چه ئې نور له تا آخلی　　پخپل لاس ئې کړه رها
ته خبر نه ئې له ځانه　　چه په تا کيږی څه، ها[2]
درته وايم نه پوهيږې　　څه غفلت لری هاها
بل مخ مه گوره خوشحاله
مخامخ شه په شها[3]

له دلبری نه می خوله غوښته اما　　ډکه خوله ئې راته دا ووې "له ما"؟
د ماښی په وخت ئې تل هسی خواب وُ　　گوره بيا ئې په څه زړه بد دَی له ما
هسی يار سره څوک څه لره ياری کا　　چه له کبره ئې نظر وِی په سما
زه به هيڅکله له عشقه نه وا نوړم　　پندگويانو خپل پند وساتی شما
څه خبر يې چه اول په عشق کښ څه ځی　　په اول وصلت[4] ئې ځی د سترگو ما
د چا زړه لکه کابل د چا بگرام دی　　د يوه نصيب ساړه د بل گرما
که جمال راته ښکاره کا زه به ورکړم　　دا گټلې دنيا واړه رونما
زه وشحال چه ستا په مخ باندی مين شوم[5]
پاسايی غواړې له ما نه صنما؟

نو بهار شو بيا نرگس په باغ مستی کا　　چه صبا می په سنبل دراز دستی کا
په پنځه ورځی کښ گل د باغ تازه وی　　په شپږمه ورځ فنا خپله هستی کا
مبتلا بلبله سر د گل په پښو ږدِی　　لکه برهمن دَ بت بت پرستی کا
تواضع زده کړه په تن له سرو ونی　　چه په هسی بلندی[6] کښ پسی کا
کرلاښی لا نور شراب نوشلی ندی
دا مستی واړه په جام الستی کا

ناديده په نادانیِ څه بلا کا　　الف بې ئې لوستی نه وی ځان ملا کا
روستايی تر دښته نه وِی رسيدلی　　بيهوده وَيَل دَ دښت کربلا کا
و کافرو[7] ته روغ کړی د دين توره　　مسلمان ته ئې مشرک سړی تر ملا کا
و دانا وته بلا شوه خپله پوهه　　چه ئې تل په سل غمونو مبتلا کا
دا همه د بد خويیِ علامت دی　　چه سړَی زنا خونونه، تگی غلا کا
په جهان کښ چه خويونه د بدیِ دِی　　يو دروغ تر زرو بدو تيرَی لا کا

---

۱. ښايی چه دلته د کاتب غلطی وی او اصلی ئې دا وی (چه په کانده تنها کيږې).
۲. "ها: د افسوس کلمه ده که يو ځای (چها) وويل شی، هم صحيح دی.
۳. شها يا شهی په ښښتو کښ لکه ليلا د معشوقو عام نوم دی.
٤. يا به وهلت وی يعنی پلا، په بله نسخه کښ رحلت هم راغلی دی.
۵. يم.
٦. چه په هسی بلندی کښ ئې پستی کا.
۷. په بله نسخه کښ داسی دی "و کافر ته روغه کړې د دين توره".

(c) ketabton.com: The Digital Library

عطارد[1] دِ نور قلم له لاسه کښېږدي   چه په دا خوبی بهرام انشا املا کا
دا خبری د خوشحال و چا ته نه دی
خو هم دَی له خپله ځانه مشغولا کا

واړه مست شه بد ویل کا   و سړیو ته ښکنځل کا
سل بلا تر خوله وباسی   په تیره توره ورژل[2] کا
چه خپل زړه و چا ته ورکړی   هغه چاری په تاتل کا
زه به څه ماڼه له چا کړم   په ما دا چاری زړه خپل کا
ځان به واچوم و سیند ته   څک به دا هونبره زغمل کا
ده پخپله دا فتنې زده   که بد خواه ورته ښیل کا
نه ئې ویره د آزاد شی   نه می رحم په ژړل کا
چرته څم په چا فریاد کړم   څوک به داد څما دَ دل کا
بل تاراج نشته خوشحاله
واړه عشق دَی چه نتل کا

هر بیمار چه د[3] طبیب سره شدت کا   که ئې گور و خپل ځان وته آفت کا
د ماهی ژوندون دریاب دَی که ترې ووت   په خشکی کښې به دَی کله فراغت کا
ساپیرک چه له آفتابه نه پټیږِی   د افتاب د کومی چاری خسارت کا
و مهتاب وته د سپیو غپا کیږِی   په غپا غپا ځان هسی فضیحت کا
د گونگټې[4] د گل د بویه نه بلا ده   ژواک ژوندون واړه په بوی د نجاست کا
انبیاء چه کافرانو وته بد شول   واړه چاری د شیطان په مصلحت کا
خوار هغه چه د غلیم په نغوته[5] درومی   مدعی غلیم د نیکو نصیحت کا
یو د رود په غاړه تږی تشنه لب مری[6]   هر خسیس په خساست کښې خپل عادت کا
د فرقان په هدایت فاروق پوهیږی   نه بو جهل بو لهب ته هدایت کا
طهارت د مسلمان کیږی خوشحاله
نه اودس غسل د کبر طهارت کا

یار په څه بې وفائی کا   چه بی جرمه جدائی کا
لکه شمعه له ما درومی   په بل ځای به روښنائی کا
عاشقی دِ هغه کاندی   چه قبوله رسوائی کا
څو ښایست لَرِی دلبره   هونبره کبر و منائی کا
خوار خوشحال ته د سرو شونډو
بوسه ورکړه گدائی کا

---

١. ستوری چه منشی د فلک ئې بولی.

٢. غوښی کوټل او ټک ټک کول.

٣. له طبیب.

٤. جعل.

٥. یعنی اشاره.

٦. دا بیت په بله قلمی نسخه کښې داسی دی "بو تیمار د رود پر غاړه تشنه لب مری"، اما دغه صورت ئې لکه چه صحیح دی بوتیمار په پښتو ککَوَی بولی، چه د رود پر غاړه سوی سوی نارې وهی او مشهوره ده چه دا نارې ئې له تندی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار می مَروَر دَی که څوک وِی چه ئې پُخلا کا[1]   ژر پاځه روبیاره ځما زړه پسی بلا کا
تل به د جفا په دریابونو کښې غوټې خوری   څوک چه زړه د دَور په دلبرو مبتلا کا
څه گنده عالم دَی مه ئې دود وَی مه ئې رسم[2]   وَړِی په ځای پریږدِی و مَړو وته صلا کا
هیڅ سزا ئې نشِی باندی لاس د ما د زړه شویِ   توری زلفی ستا دِی چه دایم د زړونو غلا کا
ستا د تورو زلفو ظالمی څه پټه نه دَه   مست چه زورور وِی ظالمی په ملا کا
ته چه عاشقی کړې قبلوه په عاشقی کښې   تل په عاشقانو باندی خلق الالا[3] کا
ستا خخونخوارو زلفو زه تنها نتَلی نه یم   څو به د ما خوار غُندی لا نور هسی جلا[4] کا
راشه که ئې گوری دا پخپل جمال مغروره
څو رنگه نازونه په خوشحال خلا ملا کا

یار چه تل هسی جفا کا   ظلم، جور، سل بلا کا
نور څوک هم شته په دنیا کښې   خو که تل به ئې په ما کا
راشه گوره ستا له لاسه   څوک خندا کا څوک ژړا کا
د هغو په حال خبریږه   چه په در، درته دعا کا
که رشتیا ور څخه نشته   مرگ ئې مه وه تَل رشتیا کا
څه ئې شته په زړه پوهیږم   دا چه ځِی نظر تر شا کا
مخ ئې گل دَی زه بلبل یم   تل بلبل دَگل ثنا کا
هیڅ ماڼه مکړه خوشحاله
ښایسته خپله رضا کا

په سپین جمال چه تار په تار دوې زلفی عنبر فام کا[5]   محبوبه به غواړِی دا چه رڼا ورځ په عاشق شام کا
چه ډیری دَ یار زلفی یادوَم مقصود می دا دَی   چه ما د یار د زلفو د حلقو دیوانه نام کا
عاشق چه په جهان کښې خپل ژوندون له خدایه غواړِی   د زړه مقصود ئې دا دی په ځان ځار تر دلارام کا
زه مست بیخوده پروت یم په یَوَه پیاله د میو   ساقی ښیښه نیولې راته فکر د بل جام کا
په مخ د ښو محبوبو زَه مین چه هونبره نه یم   چه یا به ئې څوک وکی یا ئې شرح څوک مدام کا
دلبره چه له دله د عاشق په مرگ راضی شِی   د سترگو په کاته کښې و عاشق وته پیغام کا
چه تا منع کوی د بت په عشق کښې ورته وایه   کعبه د کاڼیو گوره ترو دې څه خلق احرام کا
که غتې د عنایت په سترگو وگورې خوشحال ته
د ده مقصود به واړه په یوه نظر تمام کا

نشته په دا ښهر څوک چه نه دی خریدار ستا[6]   څرنگه ډیر تود دَی چه می ولیده بازار ستا
ښه ده سرو ونه نه چه ښه ده ستا تر قد   شهد که شیرین دی نه شیرین دی تر گفتار ستا

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
۲. څه ئې دود دی څه ئې رسم.
۳. یعنی شور او غوغا، په بله قلمی نسخه کښې "غل غلا" کښل سوی دی.
٤. سوځل او بلول.
٥. دا بلدله په چاپی دیوان کښې نسته.
٦. دا بدله هم په چاپی دیوان کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښې دَ هوسۍ سترگې دی، نه ښې دی ستا تر سترگو　　ښه د زرکُو یون دی نه چه ښه دی تر رفتار ستا
څوک دی چه تا ووینی مین در باندی نشی　　هر هوری ته ډ یر دَی که ئې گورم خریدار ستا
چا چه تا ته کړَی یَو نظر دی په درست عمر　　څو په دنیا پایی نور به تَل وِی طلبگار ستا
زه به ورته نه وایم سړی چه تش کالبد دی　　هر چه ته ئې ولیدې لوټ نشو په دیدار ستا
گل د لاله داغ لَری سختی دَ رابیل پاڼی　　چا وې چه لاله دَی یا رابیل دَی گلعذار ستا
ډیر طبیبان راغله لکه راغله هسی ولاړل　　راشه حال ئې گوره چه څه حال لَرِی بیمار ستا
وې می و طبیب ته چه د رنځ دارو می وکړه　　وَئې چه دارو وکړم اور بلیږِی په پرهار ستا
سر لَرِی خوشحال درته پیښکښ که دِ په کار دَی
بِه تر دا نور څه چه د چا سر راشی په کار ستا

(ب)

خوار عاشق په خاصیت دَی د سیماب　　څو ونه مرِی ځنی نه ځِی اضطراب
ولی هسی خپل عاشق په جفا وژنی　　نه دیت شته نه فصاص شته نه عذاب
ستا د سپیو سره گرزم ستا په کوی کښ　　گندی ما ورسره گڼ کړې په حساب
خو خوښی دِ د خپل یار دَ دیدن مومم　　که په ویښه میسر شِی یا په خواب
دا چیستان دِ یار له شونډُو راته حل شو　　ارویده شو یو ځای نَقل او شراب
چه په ډکه خوله دِ ووې یاری نگړم　　د بلا په خوله دِ ورکړم زه خراب
په ملال ملال کاته عاشقان[1] وژنې　　ستا په سترگو کښ چړې دِی دَ قصاب
ما ته څه وایې چه وایه څوک دِ وَژنی　　ته له خپلو سترگو غواړه دا خواب
که دِ زړه وِی چه به زړه د خوشحال گورم
راشه وگوره په اور یښئ َکباب

خپل بیمار می حواله کړ به نصیب　　ورته زهر شوې گولۍ د طبیب
برامد وربانډِی صوت د غراب شو　　خوشامد ورته آواز د عندلیب
طبیعت چه مخبط شِی سود ئې نشته　　نه په پند په نصیحت نه په ترکیب
په اعجاز د محمد خلقو اقرار کړ　　د بوجهل ته نارې وې د تکذیب
عمارت لکه خطا هسی خطا ځِی　　په اول ئې چه خطا پر یوزِی ترتیب
نصیحت د ناصحانو باندی باد شِی　　چه زوال د چا د چاری شِی قریب
دانشمند دَی خپل دانش لیری ساتلی　　د تعلیم او هنر اثر په ذئب
د پخو په حال اومه کله پوهیږی　　د مقیم په حال خبر نه وی عریب
نصیحت بې ځایه واړه جگر خون دَی　　ځکه ژبه تر غاښ لاندی کړه ادیب
د هلک مینه په چا وِی په هلکو　　د لبیب قدر په چا وی په لبیب
په زرگونو می دنیا و هر چا ورکړه　　په جهان کښ پیدا نشو یَو حبیب
د خوشحال خټک په شمار په حساب ندی
په هر ځای په هر دیار لَرِی رقیب

---

۱. په یوه قلمی نسخه کښ داسی دی: په ملال ملال کاته زړونه ورژلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما د مخکی په مخ ولیده مهتاب   چه خجل ترې دا مهتاب دَی هم آفتاب
د زلفینو تر نگهت ئې مشک شرمیږي   د خولې[1] تر بوی ئې نه رسی گلاب
د وربل په هر هر پیچ کښې ئې نافې دي   مشاطه ئې چه پرانزی[2] پیچ و تاب
نور شراب ورته اوبه د ترخو بی[3] دی   چه ئې مست وی دَ لبانو په شراب
وې می زړه می ستا د مخ په اور وریتیږی   وې ئې پریږده چه ښه وریت شی دا کباب
ستا په زار می صورت سر تر پایه پر دَی   زړه می گوره په تصویر کښلی کتاب
عاشقان می کشتگان د معشوقې دی   کشتگانو څخه نشته سوال ځواب
که ته څه خو اشارت وکړی دَ سترگو
د خوشحال ختېک به ووینې شتاب

نول د تن د ځان شیون د زړه آشوب   یوه څه بده بلا دی عاشق توب
وایی ته په چا مین ئې راته وایه   بې له تا له نورو مینو توبا توب
خوله چینه ده د حیات په تور ملسل[4] کښې   نوم ئې شته لا هیڅوک ندی پرې خړوب
ستا له تورو شهلا سترگو ئې سیالی کړه   نرگس ځکه کښیښې سر دَ دار په چوب
خار و خس به دِ په لاری کښې پرې نږدم   چه ئې توږم د مژگانو په جاروب
واړه شونډی په لذت سَره یَو نه دی   څوک حلوا دِی د نباتو څوک اتوب
لکه باز خال دِ تارو دا ښکار دَ ده دی   که څه شِی ځما دَ زړه په تلا توب
دا ځما د سترگَو اوښی وینی ندِی   د ویشتلِی زړه له سترگو ځِی زهوب
ستاَ د مخ په یاد ئې دواړه له زړه ولاړَل
د خوشحال دَ زړه آرام د سترگو خوب

(ت)

په جهان کښې څلور قسمه دَی نعمت   عاقلان ئې دی خبر په حقیقت
لمړنَی نعمت د علم، د ښه خلق دی   دا نعمت په دواړه کونَ دَی راحت
بل نعمت په دا جهان د ډیر دولت دی   چه هر شان پرې ابلهان کا فراغت
بل نعمت د ریاضت دی که ئې گورې   په هغه جهان راحت دلې محنت
په خپل مټ، په خپل کوښښ نه ده خوشحاله
هر آزاد بنده ته رسی خپل قسمت

---

۱. د خولو.

۲. پرانځی.

۳. په چاپی نسخه کښې "تر خولې" لیکل سوی دی چه معنا ئې نسوه را ښکاره.

۴. مطلب ځنی زلفی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مین شوم د بلندی په قامت
راته وَدریده دار دَ ملامت
چه بلا ئې د قامت راته ښکاره شه
گویا پاځیده بلا دَ قیامت
چه محراب ئی د ابرو راته ښکاره شه
هغه دم می ناره وکړه قد قامت
د مژگانو ناوکی ئې هسی نه دِی
چه به څوک ورځنی درومی سلامت
چه نه مَی نه معشوقه نه کښتِ دگلو
تیر ئې عمر دَی په غم په غرامت
نن دکښلیو دَ دیدن نندارہ گورہ
اوکنه کانده به درشِی ندامت
چه دکښلیو ننداره ور څخه ولاړه
خبر نه یم کوم گنا وه کوم شامت
چه نظر به دکرم پر خوشحال کاندی
لا به کله وی دا فضل وکرامت

چه می ولیده په سترگو ستا ښایست
ښاپیریو څخه نشته دا ښایست
هم هغه درباندی هسی شان مین کړم
چه درکړی ئې وتا دی دا ښایست
مخ ئې کله د لاله غُندی زیبا دی
د لاله ترگل ئې ډیر دَی لا ښایست
گرمه نه ئې چه خپل ځان ستایې نگاری
وایې نه لَرِی قمر ځما ښایست
لور ثه لور به د بلبلو ږَغ پرې وشی
که صبا کا دگلونو وا ښایست
د نرگس گلونه هم هرگوره زیب کا
ستا د سترگو وینم لا زیبا ښایست
عاشقان دِ پرې پتنگ کړل چه وریتیږی
خدایه تا کړ په جهان پیدا ښایست
ملاحت وه نزاکت وه لطافت وه
د خوشحال دلبره سر تر پا ښایست

چه د پلار بدگوئۍ سر شی پوت[1]
صد لعنت د ده د مور په گنده چوت
چه د مور په چوت ئی خیر و برکت وی
له هغه موره به نه زیږی کپوت[2]
بختور ئې هغه پلار هغه ئې مور وی
چه له موره نه فرزند زیږِی ثبوت
د بد زویه ږغ د فسق و د فساد ځِی
د ښه زویه ځِی نارې په ملکوت
د مزری په خوی پیدا شی ځنِی زویه
ځنِی غواړی دگیدړ غُندی خپل قوت
چه ئې نوم په جهان پاتو شِی د نیکو
هغه زوی دَی په جهان کښ لا یموت
د صورت وته ئې مه غَرَوه سترگِی
د خپل زوی خو عمل گوره کرتوت[3]
د سپین توب چه مزه وِی په څه کار دی
که ښه خوند لری ترې ښه گڼه تور توت
ډیر ځوانان چه احمقان دِی لکه پیاز دِی
و خوشحال ته هوښیار مښک دَی پیر فرتوت

---

۱. محشی فرزند او زوی ورته کښلی دی.

۲. محشی " نه زوی" ورته کښلی دی چه مطلب ئې نالایق دی.

۳. چلند، عادت، عمل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ شوم سړی له کوره که اُوبه وی دَ حیات[1] — په ما باندی لګیږی لکه زهر دَ ممات
موسٰی څخه هیچ نه وُ ور څخه یَوَه عصا وه — قارون څخه دنیا وه خود ئې ولیده آفات
هر چا څخه چه مال وِی وبال هم ورسَره مَل وِی — دانا به هسی کار کا چه ئې نه وِی وبال زیات
د ګل د عمر کار، دَ دنیا مال، د سفله مهر — دا درې څلور کارُونه بې بقا دِی[2] بې ثبات
چه شرم ننګ ئې نه وِی نه هنر لَرِی نه پوهه[3] — په مال ئې نظر مکړه مه په حسن مه په ذات
دانا په جګر خون کښی د نادان خوښی افزونه — عالم واړه حیران دی پدا هسی واقعات
چه تَل به پرې ښادی وِی غم به نه وُرځی په عمر — هیچا راوړی نه دَی په دنیا کښی دا برات
عادت دَ قلک دا دَی هم دِ ښاد هم دِ غمجن کا — که هر څو ښه صفا وِی بیا زنګ ونیسی مرآت
خوشحاله څه اندوه کړې خوښ پدا اوسه خوښی کړه
چه بې ما له غنی دی نه ئې حج نه ئې زکات

ما چه نظر وکړ په ذرات په موجودات — ګول په جهان راغلم ترې به ګول درومم هیهات
یو څادر تر میان وِی فهم پاتو شی له کاره — دا هونبره کیسې هونبره ادراک د سماوات
هیڅ بنی ولی ئې درست اسرار موندلی ندی — لویه کارخانه ده که وګورې کائنات
وزیری[4] له نوحَ د طوفان په موج فنا شی — زوی د آذر ومومی له ناره نه نجات
کار دَ بل حکیم دَی چه څه کاندی هسی کانَدن — واړه سر درګم دِی د آبا دا امهات
دخل دَ ساعت دَ طبیعت دَی که د نور څه — نیک زیږی له بدو له بد ذاتو نه نیکذات
هونبره[5] علم زده کړه چه فرښتو ته سبق ورکړی — بیا به خبر نه وِی دَ جهان په ترهات
رد دِی که مقبول دِی که معقول که نا معقول دِی — ګوره نندارَه کړه، تر دا دم مه وهه زیات
سر په سجده کښیږدی وایی نمونځ کوم خوشحاله
زړه ته نظر نه کړی، پکښی څو لات و منات

نن می ولیده هغه مست — غنچه خوله ئې نیست و هست[6]
په دوو زلفو عنبر پاش — په دوو سترګی[7] می پرست
څه[8] شیوې دِی په جهان کښی — دَ همه شیوو همدست
منفعل ئې ګل تر مخه — تر ښه قد ئې سروپست
اوس می بیا مونده په کور کښی — چه دایم ئې وم په مرست
دَ بالا بلا ئې ښه دَه
دَ خوشحال سَرَه پیوست

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښی نسته.
۲. وی.
۳. چه شرم ننګ ئې نه وی نه مهر دی نه پوهه.
۴. مطلب ځنی د نوح زوی دی چه کافر وُ او د آذر زوی ابراهیم وُ.
۵. همره شی عالم چه فرښتو ته.
۶. خوله په اعتبار دَ تنګئ ګویا نیست ده.
۷. سترګو.
۸. چه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که عطار د خپلو مښکو کا صفت[1] | په دا څه ځو ئې روان نَشِی نګهت
مشاطه دِ دَ دَړَیُو آرایش کا | ولی دریغه که دَ ناوی وِی صورت
که دَ خره زین دَ سرِی واړه سره زر کړې | خر به آس نشَی په دا زیب و زینت
کوری هم لکه یاقوت هسی لیده شِی | جوهری ئې خبردار دَی په قیمت
د هوښیار چه زیست روزګار شی له نادانو | شیرین عمر پرې تیریږی په حسرت
په نصیب ئې دغه دواړه توکه نه وی | چه هم بخت هم ئې د عقل وی نعمت
د خوشحال که نه د تن وی نه د ګیډې
و سفله لره ورشه په حاجت

(ټ)

که د شمع غُندی کښیناستې مخ پټ | تجلی دِ د جمال وینم تر څټ
ته ورځه په نجاست باندی پیرې کړه | د ګلزار له ګلو څه غواړی ګونګټ
د چندڼ دونی لرِ لرګی تحفه دی | نه د بلِی بدِی ونی درسته سټ
په وکښلو به ئې څوک وی چه بد وایی | د ګندهیر ونه که خیژی تر بُنسټ
که په څو را باندی وخیژی خطا شی | راته وایه چه دِ پر یوزه دواړه مټ
مګر مرګ ئې په ارمان و بله جدا کا | د جیجی[2] جدائی نشته له لویټ
چه دِ زړه هغه به ووینې خوشحاله
خو یوه قطره که تیر شې تر دا خټ[3]

(ث)

چه بد نه کاندِی خبیث | نور به څه کاندِی خبیث
ځنِی طمع د ښو مکړه | کله ښه کاندِی خبیث
چه دَ بل ښیګړه وینِی | ځان اوبه کاندِی خبیث
که ئې ځای وکړې په زړه کښې | خوږ دِ زړه کاندی خبیث
که ځما په خوله شِی خدای دِ | زر ړانده کاندِی خبیث
چه جهان ور ځنی خلاص شِی | خدای دِ مړه کاندِی خبیث
دَ میږِی غُندی خوشحاله
الوته کاندِی خبیث

---

۱. دا بدله په نورو نسخوکښې نسته، له یوې قلمی نسخې څخه نقل شوه.
۲. محشی ورته لیکی: چه جی جی او لویټه دوه مرغونه دی چه یو له بله هیڅکله نه بیلیږی.
۳. خط.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار می بیا دَ سترګو تور کا الغیاث
واړه جور ظلم زور کا الغیاث

په ما خوار باندې ئې نر نا حقه لیږدی[1]
سل بلا د څنګه نور کا الغیاث

زاهد هم هسی له عشقه خالی ندَی
په عاشق به څه پیغور کا الغیاث

چه دَ وصل په دولت وِی[2] سَره جمعَ
جدایی به هغه خور کا الغیاث

د خزان دوک ئې لیدلی دَی په سترګو
چه بلبلی هونبره شور کا الغیاث

هونبره اور چه دَ خوشحال په خاطر بَل دَی
څوک به مَړ دا هونبره اور کا الغیاث

(چ)

ته چه خیال په زرزری جامو کړې غچی[3]
د اسمان ستوری به نشِی په دا ټچی

که بادشاه دَ مملکت شِی په تخت کښینی
چه به تل په جهان نه دِی دا په پچی[4]

ځان چه کم ګنِی تر بله هغه لوی شِی
دَ سلیمان ګتُې پدا راغله په خچی

ځما ستا په خوله به مرګ کا توری خاوری
که ته هر کله حلوا خورې زه خچی[5]

ودانی دَ درست جهان په محبت شِی
راشه ګوره محبت دَ مچ دَ مچی[6]

زه خوشحال که خپل مین په ژړا مومم
په ژړا به پسی نه کړم سترګی وچی

(خ)

چه صاحب نفر پرور نه وِی هم هیڅ
په نفرو کښ چه هنر نه وی هم هیڅ

په پالنګ دَ معشوقې وُرځِی سر تیرَی
هر عاشق چه تیر تر سر نه وِی هم هیڅ

له معشوقی نه شیوه بویه څو رنګه
دَ عاشق چه پرې نظر نه وِی هم هیڅ

که په زر رنګه خوبیَ اراسته وِی
چه زلمی په بلا بَر نه وِی هم هیڅ

هوښارانُو لره عقل فکر بویه
لیونِی چه بې خبر وِی هم هیڅ

چه له شور و شره خلاص دِی مردګان دِی
دَ ژوندَیُو چه شورشر نه وی هم هیڅ

که بادشاه څخه بی شماره خزانی دی
چه ئی ښه جنګی لښکر نه وِی هم هیڅ

مَړنَی چه بې وسلې شو په څه کار دَی
چه سخی سَړی تونګر نه وِی هم هیڅ

---

۱. تلنګ او راهی کیده او لیږل.

۲. دی.

۳. په دې بیت کښ دَ غچ او ټچ معنی جوته نسوه، سید راحت لیکی چه غُچی یو تکیه کلام دی چه په اصل کښ (خوچه) وُ، دا بیت حل طلب دی.

۴. یعنی دَ پچی ارزش لَرِی.

۵. باجره یا بد جواری.

۶. مؤنث دَ مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوړ سړی که تر ځنگ کښېنَوی ښه ناوې
چه قوت ئې دَ ذکر نه وِی هم هیڅ
سوداگر که وقوف دار دَ هر کالي وی
په کیسه کښې چه ئې زر نې وِی هم هیڅ
که سَړی د جهان واړه علم وکا
چه دَ ده د عمل چر نه وِی هم هیڅ
باز که لوی کټه خو شرنگ دَ ډیر صفت وِی
چه تیز پر په زړه زړه ور نه وِی هم هیڅ
یَو دَ بل له حاله پند اَخلِی خوشحاله
دَ سړِی چه دا سیر نه وِی هم هیڅ

(ح)

کلک خراباتی یم له ما مه غواړه صلاح
ډکی پیالی اخلم تر صباحَ تر رواح
څوک دِی چه دَ نمر خوبی به ستا مخ په څیر کا
نمر مثال څراغ دَی ستا جمال لکه صباح
مه پوښه زاهده د ښه مخ له ننداړو نه
سترگی چه دا کار دَی په فتوای د عشق مباح
توی کړه په هنگام د حادثې ساقی په جام کښې
می چه باد را پاڅی په زجاج کښې ښه مصباح
پاڅه محتسبه خوشحال راغی جنگ ته جوړ شه
غسل په می وکړه دَ مومن وضو سلاح[1]

(د)

د خدای عرفان می وشو په عرفان د محمد
پاک دَی محمد پاک دی سجان دَ محمد
راشه نظر وکړه په طه او په یسین[2] کښې
خدای دَی صفت کړَی په قرآن د محمد
ډیر خلق پیدا دی انبیاء که اولیاء دی
نشته په خلقت کښې یو په شان د محمد
خدای سره موسی په کوه طور کړلې خبری
دَی د عرش د پاسه لامکان د محمد
پیک ئې جبرئیل وُ دَ رفرف جلب نیولَی
پاس ئې چه معراج وُ په اسمان د محمد
خوان د موسی خوړمن سلوی یو لک وگوری
انس و جن مریبری تل په خوان د محمد
خواست به نور څوک نکا دَ خسته وُ و عاصیانو
خواست به محمد کا، خاندان د محمد
لاس دی لگولی ما خوشحال په دواړو کونه
غم اندوه می نشته په دامان د محمد (ﷺ)

ډیر عالم ځما په یاد
راغَی تیر شو لکه باد
هم دا هسی راشی تیر شِی
په ځای نه لری ایستاد
عجب لویه کارخابه ده
چه پیدا کړه لوی اُستاد
و حباب وَته نظر کړه
څه حباب څه ئې بنیاد
هسی نه ئې که پوهیږې
ښه مثال شو درته زباد[3]

---

۱. الوضوءُ سلاح کلؤ من، یعنی اودس د مؤمن وسله ده.

۲. راشه نظر وکړه په طه په یسین باندی.

۳. یعنی یاد او بیان او ثانت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیڅ خبر نشوې له ځانه — هی فریاد، فریاد، فریاد
غمجن والی دِ په څه وِی — بیا په څه شی هسی ښاد
څه سختی لری خوشحاله
دا دِ زړه دِی که فولاد

سپَی چه ولامبی په رود — لا بد بوی شی دا دَی دود
په بهار او په خزان ئې — هیڅ و نه شو ځما سود
لیونی لیونی تر شِی — څو چه شِی ورته سرود
په سوړ والی کښِ چه کار شِی — و هیچا ته مشه تود
چه ئې قصد دگزار نه وِی — هغه نکا زغره خود
که ته کام غواړې خوشحاله
کام به مومې په مښود

عمر هر زمان رفتن کا لکه باد — مرگ دِ هر سړَی همیش لَرِی په یاد
چه د عمر ئې بیناد هوا اِیښَی — په دا هسی ژوندون څه دَی اعتماد
د آدم خاوری د غم[۱] په اوبو نم دی — خمیره[۲] په قدرت کړې چل بامداد
انبیاء او اولیاء لاړل و گور ته — ته به وائې چه دَ دوی نه وُ بنیاد
د دنیا ژوندون هیڅ ندی که ئې گورې — چه هیچا ځنی بیا نه مونده مراد
همیشه که ژوندون[۳] غواړې درته وایم — همیشه کوَه د نفس سَرَه جهاد
مسافر چه ئې سفر وِی څو دَ وړاند — په مقدار دَ هغې لاری اخِلِی زاد
راشه زړه له غیرو پریکړه اې خوشحاله
په امید ئې د دیدار لَرَه زړه ښاد

و دِ نه زیږی فرزند — د با با په غولی وند[٤]
د مریخ په کوکب شوی — شوخ بې باک بلا لوند
دَ زهر په ستوری زیږه — خوش خرم خوشحال خورسند
نخس او سعد اُوه ستوری — تر دا نور شته لا بلند
په هغه طالع چه وشِی — په عالم کښِ شِی ځرگند
بختور دا نامخ رُونَی — دَ وگړی دلپسند
دَ ده زړه په هره چار کښِ — د همت سَرَه پیوند
همگی په خوږو ډک وِی — نه سبق دَ دانشمند
د ده علم عطائی وی — به سبق د دانشمند
چه تر ژبه څه وَباسِی — نصیحت وِی وعظ، پند
پخپل شرم ننگ راغلَی — نه په شخوند وِی نه په خوند

---

۱. د مرگ په اوبو.

۲. خمرت طینة آدم اربعین صباحاً.

۳. ژوندون که غواړی.

٤. سید راحت وند په معنی د خندق او غنډی را وړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ته څه وايې خوشحاله
خرو ته څه ورکوې پند[1]

هر گروه له خپله گروهَ دَی خوشنود — هر سړَی لَرِی نظر پخپل مقصود
دانشمند دَ دانشمند په صحبت خوښ دَی — د جاهل په صحبت گړ شِی جاهل زود
مسلمان ئې په بزرگی په لویی پوه دی — د جنید له حاله څه پوښتې جهود
د جماع په لذت حیز کله خبر دِی — که ئې حوره په پالنگ کښینی څه سود
چه په خوی دِ خبر نشو غیر جنس دَی
غیر جنس سَرَه خوشحاله کوم بهود؟

(ذ)

د خوږو شونډُ وئی ډیر دَی تلذذ — تر همه خواږه ئی تیر دَی تلذذ
ما وی زه به ئی غسل سَره نسبت کړم — د دشنام ئی په بل پیر دَی تلذذ
له شکرو زړه نیوه شِی نه له ده نه — د پیوروی[2] په څه څیر دَی تلذذ
څو می یاد د هغی خولی دَ مچی خوند دَی — نور می کل له دله هیر دَی تلذذ
د ناوک ئی هم[3] لذت تر حساب تیر دَی — ولی زیات ئی دَ[4] شمشیر دَی تلذذ
لکه وُ د زنخ سیب په هغه شان دَی — نه چه اوس ئی تیر و بیر دَی تلذذ
ستا دَ ژبی دَ سر ډیر منت را باندِی — په دا یم ئی را بر سیر دَی تلذذ
په هجران دَ شکر لبو په جهان کښ
په خوشحال زهر و گنډ هیر دَی تلذذ

(ر)

آه دا هونبره استغفار — چه ئی تل کړی په اسحار
که رشتیا دا استغفار دَی — بیا گناه څه گناه کارَا!
که دا کار دِ په دروغ کړی — شرم وکړه له دی کارَ
هم دروغ کړی هم گناه کړی — ترس د نشِی[5]د قهارَ؟
هم توبه کړم هم گناه کړم — ته می وینی کردگارَ
زه عاجز بنده عاصی یَم — پرده پوښ مِی شی ستارَ
د خاصانو توبه راگړه
ما خوشحال ته استوار

---

۱. قند.
۲. دا کلمه په هره نسخه کښې جلا املا لري (پیووړي، پیووري) اما اصل بی (پیروي) یې چه په پارسی ئی قیماق بولي.
۳. دِ.
٤. دَ.
٥. تَرس دِ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

با تو خلوت برگزینم در تو بینم خیر خیر   گرچه وقت نوبهار است باوجودت هیر هیر
پنج روزی بیش نبود صحبت گل با هزار   ای دریغا در گلستان گر بماندی ډیر ډیر
باران صبر است این سیب زنخ در دست ماست   کز رقیبان تو می بردم جور تیر تیر
آهوی چشم تو از شیران عالم دل ربود   گر چه بر شیران ندیدی هیچ آهو چیر چیر
گفتم ای جان جهان از من گهی یاد آیدت   گفت وقت قتل می آیی بیا دم ډیر ډیر
می نیاساید دمی خوشحال بی دردت بلی
لشکر دردِ تو اکنون کرد دل را زیر زیر

تا غُندِی به نه وی یوه کبنلی په دا دور   یُون دِ دَی د زرکی دواړه سترگیِ دِ د میور [1]
وخت دَ نو بهار دَی راغ و باغ واړه گلزار دی   راز دَ کردگار دَی دا گلونه طور طور
بار[2] دربانِدی مه وه زه هم زړه لَرم ویریږم   باز خوری دَ زړه غوښی، یا ئی ته خوری یا ئی بور [3]
نور عالم بی غمه زه دا یم په درد و غم کښ   عشق نه دَی بلا دَی چه ئی وینوم په ځور
می شته چنگ و نی شته ساقی راشه باده راکړه   تَل به بهار نه وِی چه تیریږِی وخت دَ ثور
کښینم وَ رودبار ته چه روانی اُوبه گورم   عمر غُندِی درومی چه ښه وکم باندِی غور
یار دی که دَ کورَ[4] دین قبول کا پدا څه شِی   شرط دَ محبت دَی ته هم واخله دین د کور
مینه[5] دَ مجنون په لیلا لا شوه ډیره ډیره   ثو به چه عالم وَربانِدی وکړه هور زور
طبعَ دَ خوشحال ده لکه ښه باغبان په باغ کښ
گل و هر چا ورکا چه ئی زړه وِی علی الفور

په تازه عاشقی مهر کوهَ مهر   چه آشنا شو نور که مهر کړی که قهر
که دَ زهرو پیاله وِی ستا له لاسه   تر عسلو به لا ښه وِی هغه زهر
چه له لویو له هلکو جفا اروم   مگر دود دَ وفا نشته ستا په ښهر
په عالم کړی بلا ستا سترگی نزولی   ثوک به څه لَرَه تهمت وایی په دهر
زه هاله دَ عافیت ناوِی قبول کړم   چه می خپله تمنا ورکړه په مَهر
د وصال ورَځِی هلکی ترگړی دِی   بی لیدلو میاشتی کال شوی گړَی پهر
دَ دیدن تړَی بی حده تلوار کاندی   گوره کله به خړوب شی ستا په نهر
خوار خوشحال ئی لکه خس هسی لاهو کړ
چه دَ عشق سیلاب را وخوت لهر لهر

---

۱. یعنی طاوس.
۲. په قلمی نسخو کښ پار هم راغلی دی.
۳. یعنی پړانگ.
٤. محشی تر کور لاندی کافر کبنلی دی.
٥. مینه د مجنون به په لیلا وشوه لا ډیره   ثو به چه عالم درباندی ډیر کړ هور زور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چه مخ په آینه کړی برابر
ربړه[1] شی په دا منځ کښ مخ دَ نمر

مَرَنی سپاره دَ مخ دِی دا دوه توگه
توری ورځی توری سترگی مخ لښکر

چه پلو له مخه واخلیِ زه دعا کړم
هر چا زده چه دعا ښه دَه په سحر

د یوسف غُندِی مخ پټ کړه په برقع کښ
چیری نه وِی چه پری ولگی نظر

مخ هغه چه ئی ستاینه درست عالم کا
نه هغه چه لکه ستایی د لال خر

زاهد مخ په محراب وینو سجود کا
ستا د ورځیو په محراب نه دَی خبر

مخ دِ هسی شان لیده شِی په خالونو
که ئی گوری لکه گل دَ پیغمبر

ستا د مخ مخی به نه کړم نور مخونه
نور که ستوری دَ آسمان دِی ته یی نمر

دا دَ مخ خوبی ئی وگوره خوشحاله
دَ شرابو دَ مستیَ لَرِی اثر

چه مرغونه دَ آسمان ساتی دا کار[2]
دَ هوښیار دَی دَ بیدار دَی خبردار

زه دا نه وایم چه زه هوښیار بیدار یم
د ما هم له لاسه ولاړ دِی څو دینار[3]

دَ نادان خطا لا هسی گرانه نه وِی
که خطا دَه خو خطا دَه دَ هوښیار

هو دا هونبره تفاوت تر منځ لیده شِی
چه میر ښکار سَړی پوهیږی پخپل کار

سرښته دَ میر ښکاریَ ور څخه نه وِی
بیهوده مرغه ضایع کا نا میر ښکار

ښه مرغه د نامیر ښکار تر لاس ورمه شه
او که ورشِی یا به خاوری شِی یا خوار

د خوشحال خبره نغوږه پری عمل کړه
تجربی ئی دی لیدلی دَ روزگار

څه سړی څه ئی تدبیر
هم هغه شِی چه تقدیر

که جهان شِی تیره توره
ستا په مرگ شی خلق خیر[4]

بی تقدیره به وَ نه مری
نه په توره نه په تیر

بی اجله مرگیَ نشته
تیغ وَهَه مکړه تقصیر

لکه کار دَ مَرَنی دی
هسی کار نه دَی دَ پیر

دَ غازیانو شهیدانو
پروا نشته دَ سعیر

گُل گټه دَه دَ توری
که کابل دَی که کشمیر

مَرَنیِ دِی چه[5] یادیږی
په سندرُو هم په ویر

چه دروغ دَ توری لاف کا
دَ[6] هغو نه یم دلگیر

توره بخره دَ خوشحال ده
کان[7] په کان خلق خبیر

تر اووُ پیړیو پوری
واړه مړه په تیغ په تیر

---

۱. دا توری د هری نسخی لیکونکی په جلا ډول غلط کړی دی، چه هیڅ معنی نه ښندی مگر ربړه صحیح دی، د سپوږمۍ سپکی رڼا ته وایی، یا نوره سپکه رڼا.
۲. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۳. محشی ورته کښلی دی چه څو دینار بازونه.
٤. ځیر.
٥. که یادیږی.
٦. په هغو.
٧. کال په کال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دَ خان ستاينه نه دَه
حقيقت وايم په ځير[1]

چه له خپله هوډه نه واوښت منصور | که وګړِي په سولی[2] کړ مخ ئی سور
ملامت چه په عاشق باندِي وايه شِي | په مذهب دَ عاشقانو دَي معذور
عاشقان په معشوقه باندِي پتنګ دِي | له جهانه به ولاړ نشِي دا دستور
څو دَ عشق مينه زياتيږِي په کوګل کښ | دَ عاشق په پوهه نورُ علیٰ نور
دَ عشق کار په ليونتوب دَي نور څه ندی | راشه واوره، نه په عقل نه شعور
معشوقی وته بادشاه لکه بنده شِي | که قيصر دَي که خاقان دَي که فغفور
روغ ئی هيڅ په حال خبر نه وِي له دردَ | که په درد کښ قراری نکا رنځور
زړه می سر تر پايه واړَه آبله دَي | په فراق کښ، لکه وَړی دَ انګور
هر ګوره له خپله ګرده سَره سرور کا | د ما هيڅ نه شِي له چا سره سرور

عاشقان په عشق کښ واړه نا صبور دِي
څه خوشحال يواځِي نه دَي نا صبور

چه مکې لَرَهَ څوک درومی[3] په خره سور | که حاجی شِي نه ئی ننګ وِي[4] نه پيغور
چه خبر په هنر نه هغه کم عقل | چه دَ خط سترګِی ئی نه وِي هغه کور
چه ئی خدای و چا ته ورکا دَ هغه[5] دی | بخت دولت نه په کوښښ دَي نه په زور
اصالت هنر چه دواړه سَرَه يَو وِي | لکه ښه کنبيده روغه[6] په انځور[7]
په[8] خصلت هنر سيرت دانش باقی وی | قد قامت صورت فانی دی سپين و تور
دا همه له نا پوهَی پيدا کيږِي | خر خنبی دعوی نا سازی شر و شور
پيرځوينه، ښه سلوک، نمځنه[9]، عدل | که دِ دا خوێونه شته څه غواړِی نور
کبر جن، حريص، بی زړه چه دروغ وايی | دَ ياریَ لايق نه دِی دا څلور
که وعده ئی قيامت وی دَ غوښتنِي | دَ هوښيار سړِی به نه وِی په کار پور
که طالع ئی دَ دولت په شربت ډک کا | بيا آخر شِي دَکم عقل جام نسکور
دَ ياریِ دَ دوستیَ لايق هغه دِي | چه آزاد ورځی نه وِي پلار و مور
که ځوانمرد يی ځوانمردی به دِ هاله وی | سل بدیَ آواره کړه دَ خپل ورور
په ايمان په ځان په دواړه خرفه نکا | چه دَ خپلی ژبی وَلګيږِي اور

دَ هوښيار[10] سَرَه مجلس ښه دَی خوشحاله
دَ نادانه سَرَه ښه ندَی بيور

---

۱. په ځير.
۲. يعنی دار.
۳. ورشی.
٤. شته.
٥. دَ هغو.
٦. جوړه.
۷. نقش يا د نقاشیِ اسباب.
۸. چه.
۹. دا کلمه په ځنو نسخو کښ فقط (نمځنه) ليکلی دَه، چه معنی ئی نسوه راته جوته، ممکنه دَه چه نمځنه حاصل مصدر وِی له نمانځل څخه يعنی لمونځ کول.
۱۰. دخاروی سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل پرَدی[1] راته په خوله وایی زر زر — و عالم ته تر هر څه دی بهتر زر
اوس په دا دَور ما وَلیدَل خوارہ دِی — تر پدر تر برادر تر پسر زر
نورُو چارُو وته څه گوری دا گوره — چه صاحب دَ مسلمان کا کافر زر
که دِ قصد کینه حسد ور سرَه پریوزی — په وژو دَ سید درست کا محضر زر
فیروزه الماس یاقوت لعل له کانه — له دریابه نه وَکاږِی گوهر زر
مځکه څه چه دَ اسمان ښایست په زر دی — ستوری زر دِی آفتاب زر دَی قمر زر
شاهزاده بی زرو گُنبی تنها گرزی — دَ هندو سرَه روان کا لښکر زر
زور، قوت، حرمت هوری درومی چه زر وی — دَ پادشاه په سر ځوک کښیږدی افسر زر
خدای دِ ما دَ قانعانُو په حساب کا — چه و دیو وته یَو دی حجر زر
ښه ځوانان ئی لیدَل نه مومی له ورایه — دَ نامرد په غیږ کِی ورکا دلبر زر
جوهری قدر قیمت زده دَ جوهرو — قلب سرَه سرَه جدا کا زرگر زر
دَ گیدړُو نوم په خوله څه لرَه اخلی — دَ زمری له تنه هم پری کا سر زر
هر مراد چه دَ سړِی وِی په دنیا کښ — دَ طلب په وخت ئی ورکا در بر زر
که چمیار دَی که نداف دَی که جولا دَی — تر اصیل سړِی ئی کښینوِی بر زر
نه به دی په لړُو زور نظر وَکا
نه به پریوزی و خوشحال ته غر غر زر

دَ غریق اوبه چه پاس واوړِی تر سر[2] — دَ جهان له حاله هیڅ نه وِی خبر
خبر دار ئې په پساره په اوږده نه وِی — چه دریاب تر کومه لاړ دَی پهن تر
اوس می درست صورت دَ غم په دریاب ډُوب دَی — په هیچا باندِی می نه لگی نظر
اندرون بیرون همه په غم کښ ځار شوم — هم دَ غم سرَه مِی یَو شو درست پیکر
ژواک ژوندُون مِی همگی واړه په غم شو — هم دَ غم سرَه مِی یَو شو درست پیکر
ژواکب ژوندُون مِی همگی واړه په غم شو — غم په مثل لکه اور زه سمندر
شش جهته می خالی ندی له غمه — په هر لوری واړه غم شوم زه احقر
غم په هسی شان مبهوت بې خوده یووړم — چه می وهیر شو د یارانو ښه بشر
هغه څیز چی له نظره نه پناه شِی — وایی هیڅ یې په جهان نه و اثر
د غم شپه لکه یو کاه شوه، نه تیریږی
په خوشحال باندی به کله کړې سحر

دَ دولت لَمن نیوه نشِی په زور[3] — ړوند که سترگی په سمه کا لا پیغور
دولت څه دَی په مثال ښایسته ناوې — دَ نامرد کره ئې عمر وِی په اور
د گنده ټټو نه بد ټټو پیدا شِی — ښه آسونه دَ میدان راوړِی ښه مور
دَ دولت په آس دِ هر ناسور سوز نشِی — که سواری وربانِدی کاندِی خو شاه سور
چه په کور کښ می اول ټټو راغلَی — د ما بخت وُ لا اول له ځایه تور
ټټوگی دِی تازه گی دی ترې زوولی — همیشه کا په پایگاه کښ شروشور
نه یَو ښه لایق فرزند دَ پلار په خونه — نه دَ سرو دَ سپیموُ گنج دَ ده په کور
ربه ډیر اولاد دِ راکړ منت دار یم — دَ خوبیَ بږغ ئې بیایې په هر لور

---

١. خپل پردی په خوله په زړه وایی زر زر.
٢. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
٣. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

چه په ورُونږو کښې نفاق کا نا لایق دی   یا ئې ښه کړه یا ئې مه گرزوه نور
دَ خوشحال په دعا غوږ دَ سترگوُ وَرکړه
که بهرام[1] عابد دِی واړه کروکور

دَ بازوُنو ښکار دَ چا دَی د زردار   هم زردار هم بی پروا قلندر وار
که ئې غم دَ هوس کا دَ زیان ئې نکا   که ئې مرِی په قوشخانه کښې څو دینار[2]
دَ هغه سرِی څه کار دَی په بازُونو   چه بنده دَی دَ درم او د دینار
دَ ښکار کار په مصلحت په سیالِی نه دی   دا یَو عشق دَی چه ئې ورکا کردگار
چه په اصل کښې شجاع عالی فطرت وِی   دَ هغه په زَړه کښې حُب پریوزی دَ ښکار
قمار باز به له قماره صبر وکا   مست به هم شِی له شرابوُ توبه گار
زه خوشحال به دَ بازوُنو ښکار پرینږدم
څو ژوندَی[3] یَم دا می کار دَی دا روزگار

زه ژولیده تر یم که مجنون ژولیده تر   هیڅ خبره مکړه[4] سَرَه دواړه سر په سر
گوره چه څه حال دَی ستا په زلفو کښې دَ زړه مِی   باد را لَرَه راوړِ نن پریشان پریشان خبر
مخ دی مسلمان دَی واړه[5] زلفی دِی کافری   دواړه مِی قبول دَی مسلمان دَی که کافر
گل دَ لاله ښه دَی راته وایه که بارخو می   ستا زیبا بارخونه له گیاه کړم برابر؟
نه په گښت دَ باغ ځِی نه په سیل دَ گلوُنو   څوک چه په کوڅه دَ دلربا لَرِی مقر
تا وَته دَ خپلوُ شونډوُ قدر ښکاره ندی   ما زده چه عسل دِی یا نبات دِی یا شکر
مخ په پَلَو پَټ کړې رڼا ورَځ ور باندی شام کړې   بیا چه پلَو واخلې په عاشق شِی سپین سحر
ډیر[6] په غیرِ کښې پروت قدر ئې هیڅ نه نه ئې زده شِی   چا دَ سر قیمت زده جوهری صاحب نظر
سترگو ته ئې وگوره خوشحاله بانُو ورځِی
ستا دَ مرگ دَپاره په څو جوړِ لَرِی لښکر

راشه گوره دَ بهرام دَ نفاق چر   گاه سنی گاه رافضی گهی کافر
کله ښه زویَ دَ پلار ښه ورور د ورور شِی   گاه له دواړو توگه گرزی پر نځر[7]
دا تاثیر دَ بد پتِی دَی که د تخم   چه غنم باندی کرې کیږِی جودر
که لوگی دَ اور فرزند دَی په دا څه شو   چه دَاور غُندِی ئې نشته خیر و شر
په مادر کښې ئې بلا وِی که په پلار کښې   چه دا هسی ځنی زیږی گیدی[8] خر
بهرام خان[9] دَی سعادت دَی هم یحیی دَی   په خصلت کښې سَرَه یَو تر[10] بل بدتر
و خانِیَ وته ځغله هنر هیڅ نه   و عالم وته پیدا کړه درد سر
خانی کار دَ هر چا نه دَی دَ هغه دَی   چه صرفه ئې نه په زر وِی نه په سر

---

۱. بهرام او عابد د خوشحال خان زامن وه.
۲. محشی ورته کښلی دی: یعنی دینار بازونه، ممکنه ده چه یوه نوعه د باز وی.
۳. په ژوندون دی له ما نه درومی دا کار.
٤. نده.
٥. توری زلفی.
٦. در په غیرِ کښې.
۷. دا کلمه په چاپِی دیوان کښې پرنځر او په نورو کښې هم ډول ډول لیکلې ده چه حل طلبه پاته سوه.
۸. سید راحت گیدی په معنی د خره راوړی دی.
۹. بهرام، سعادت، یحیی د خوشحال خان زامن دی.
۱۰. سره یو تبله بتر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یکباره ئې په نظر کښې شرم ننگ وِی　　دَ دنیا په سود زیان نه وِی خبر
دَ خوشحال خټک که سل زویه نمسِی دِی
لا لایق دَ خانیٔ نه وینم پسر

راشه مه کوَه ډیر جور　　زه هم خوی لَرَم یَو طور
زه فرهاد دَ زمانې یَم　　ته شیرینه دَ دې دور
دَ غماز په خولې[۱] می وژنې　　نه انصاف لَرې نه غور
په خبرو دِ پوهیږم　　که ته رنگ لَرې دَ میور[۲]
گُندی راشې په منگلُو　　درته پروت یَم لکه بور
په خوشحال کړې ځنی چاری
دَ غمزې په هور زور

ستا په داغ راغلَم له موره　　خدای مِی مکړه د غمه[۳] نوره
کم خدمت یَم په خدمت کښې　　ځان لازم وینم هر گوره
که زه هر څو کم خدمت یَم　　ته خپل شرم وَته گوره
خانه زاد بنده کین یَم　　هم بې توانه هم بې زوره
توان او زور می واړه ته یې　　بې تا نه پیرم[٤] په توره
بد غلیم راته په ځو[٥] دَی　　له غلیمه مِی وَژغوره
ته شفیع دَ قیامت یې
خوشحال وساته له اوره

شپه ئی وینځه بی بی نور　　تور زنگی نوم ئې کافور
مرده شوی چه منافق دی　　مړ جهود بولی مغفور
نادیده چه منیه[٦] لولی　　ځان ملا کاندِی مشهور
سفله ټول کا څو درهمه　　تر خواجگانوُ شِی مغرور
دروغجن تر ټوپه[۷] ورشی　　دَ کابل کاندِی مذکور
خپله بل وته نیولِی　　په پردِی باندِی غیور
پُټی ډکِی پیالې اخلی　　ښکاره مه خوره یَو انگور
موحد دَ رسالو شه　　تر ځان کوز گڼه[۸] حضور
د خوشحال سَرَه خندا کړه
بیا ئې ژاړه په سرور

---

۱. په خوله می.
۲. طاوس.
۳. تغمه.
٤. مخامخ کیدل او وار و نوبت.
٥. په چاپی نسخه کښې څو لیکلی دی په بله نسخه کښې پځو دی چه معنی ئې حل طلبه ده.
٦. دَ فقه له لمړنیو کتابو څخه دی.
۷. په ننگهار کښې د یوه زاړه عمارت کنډواله ده چه ښایسه ټوپ ئې بولی ، دا ټوپ زما په خیال له هغې زړی کلمې (ستوپه) څخه پاته ده، چه پخوا ئې د بودائی دین معابدو ته ویله.
۸. منصور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق تر ځوانَ نه زوړ کا ژر نسکور[۱] | په پخه ونه لا ښه لګیږي اور
اندرون دَ هر چا شین دَ عشق په شین دَی | دا یو اور دَی لګیدلَی لور په لور
چه په عشق کښې ځوک پیغور تړي په نورو | هم په دَه پوری به لګ وِی دا پیغور
زاهد وَرچانی[۲] انکار کاندی له عشقه | نلدمن[۳] لیلا مجنون لولِی په کور
چه دَ مځکی دَ اسمان په منځ کښې څه شته | زه همه وینم له عشقه سپین و تور
زه حیران یم دا می څه دي په کوګل کښې | چه ورَځ و شپه پر تل وی شر و شور
په وصال کښې سل هراسه دَ هجران دِی | په هجران کښې خو غم یو دَی نه وی نور

جهان واړه کور دَ عشق دَ محبت دَی
په خوشحال باندی بانړه[٤]شو رنتبهور

که دِ زلفی نه وَی تار تار | ما به نه ژړله زار زار
ستا له خاره خاره عشقه | په سینه کښې می خار خار
چه په تا ئې دَ زړه مینه | هغه تل ګرزی خوار خوار
زړه دَ یار له لاسه مرینه | بیا مدام وایی یار یار
توری سترګِی دِ ګواښِ ګرندِ | باڼه ستا وایی مار مار
ستا دَ شکرینو شونډُو | اشتیاق لَرم بار بار

خوشحال ستا له مخه وایی
واړه ښه وایِی ځار ځار

که په خوله را سره جنګ کا هغه یار | په زړه مهر رنګارنګ کا هغه یار
چه له ما سَرَه راځی غاړه غړیَ | څه مِی لیری له زړه زنګ کا هغه یار
هیڅ حاجت دَ توری نسته مانَی بس دَی | که مِی مرګ وته آهنګ کا هغه یار
چه مشال ئې دَ جمال راته ښکاره کړِ | بیا به ما باندِی پتنګ کا هغه یار
چه ملنګ دَ مسلې غواړِی خپل مخ ته | عاقبت مِی به ملنګ کا هغه یار
له هر چا سره خندا په اَرت زړه کا | خو په ما باندِی زړه تنګ کا هغه یار
مرصع بسیر[٥]دِ نور لَرِی په پوزه | اکتفا په تور لَونګ کا هغه یار
زه فقیر یم دَی بادشاه دَی باندی ښائی | که ځما له یاریَ ننګ کا هغه یار

رقیبانو وَته نرم شِی تر مومَ
و خوشحال وَته زړه سنګ کا هغه یار

که مسجد ګوری که دیر | واړه یو دِی نشته غیر
یو می بیا موند په هر څه کښې | چه می وکړ دَ زړه سیر
هغه ځای په سیر ګرزم | چه تر نه رسیږِی غیر[٦]

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
۲. یعنی دروازه تړی.
۳. د یوه عاشق نوم دی چه جلا کتاب لری.
٤. یعنی ګوچنی کلی، کلا.
٥. دا کلمه په هره نسخه کښې په جلا ډول لیکلی ده، په چاپی کښې بیر، په بله کښې پسر ده، چه اصل ئې نسو را معلوم.
٦. طیر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په احوال باندِې يو دوه شِی   ځکه نشته باندِې خير
خوشحال يَو وينِی خوشحال دَی
ورته ورک دی غير و زير

لکه کار لَرِی نظر   هسِی ژبه کا اثر
ماهيت ئې مونده نَشِی   چه څه څيز دَی دا بشر
هم ترکيب دَ نيک و بد دَی   هم معجون دَ خير و شر
هم فرښته دَی هم حيوان   هم مومن دَی هم کافر
کله اور کله اوُبه شِی   کله توره کله سپر
کله څورب شِی له باده   کله بيا په هيڅ ډنگر
لکه دَی دَی په جهان کښ   بل به نه وی ديده[1] ور
دَ څلورُو[2] ميندو زویَ   دَ اتو پلارُو پسر
څه خو لږ تر خدای را کوز دی   که ئې نه دی برابر
دا وَ چا ته کړې خوشحاله
د مستيئ شور و شر

ليونی سَرَه[3] به څه کړې نور تدبير[4]   ليونی لَرَه زندان بويه زنجير
دما زړه ئې په حلقه دَ زلفو يووړ   لکه لوی ماهی په شست دَ ماهی گير
که خوښی ده په جهان کښ دَ ليدو ده   نه خوښی دَ بادشاهئ دَ سرير
که يوسف ئې دَ کنعان دَ څاهَ وَکيښ   په نيک بخت ستوری زوولَی وُ بشير
دَ شکرو په دکان هندوُ بچه دَی   که تور خال دَی ستا په سرو شونډو جايگير
دَ بهار په وخت په بوړه[5]د سرای گرزه   نه په بوزه دَ کابل او دَ کشمير
دَ لنډئ[6] اوبه هغه گنه خوشحاله
چه يادېږی په جنت کښ جوی دَ شير

مرد به نشې په گفتار   څو پيدا نه کړې کردار
چه دی وښکنځی مرد نه يی   که له تا نه وِی په ډار
چه څه دَی خو انتقام دی   دَ مردانو کار و بار
عفو هورته ځای لَرينه   چه نه عيب دِی نه عار
چه غيرت ور څخه نه وِی   هغه مرد نه وِی پکار
هم مهره لَرِی هم زهر   ښه مردان وِی لکه مار
چه هم تندره هم باران دِی   تر هغو مردانوُ ځار

---

۱. د پدر.

۲. مطلب څلورو مندو څخه څلور عنصر دی، او اته پلاره به ممکنه ده، اته عرض وی، په اصطلاح د قديم حکمت، مگر په بعضو نسخو کښ (د نو پلارو پسر دی چه محشی ورته کښلی دی مطلب ځنی نه فلک دی.

۳. لره.

٤. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

۵. دا کلمه په هره نسخه کښ جلا املا لری. يو ځای پوژه، بل ځای بوژه، بل ځای ښنه ليکلی ده، ممکنه ده چه دا کلمه بوښی سره چه نن په قندهار کښ رواج لری، نزديوالی ولری، ولی چه اوس بوښه په معنی د گوښه علاقې او ليری دښت يا غره ده.

٦. د پيښور پر خوا د يوه رود نوم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرد به غم دَ خپل هنر کا — نه دَ زر نه دَ دینار
مرد به غم کا دَ خپل شرم — دَ عزت دَ اعتبار
نا مرد فخر په نسب کا — مرد نه مور لَرِی نه پلار
دَ خوشحال خبری گوره
لعل و دُر پیئی په تار

نه مې لاس رسی په یار — نه طاقت دَ انتظا
دا ستم په ما خپل یار کا — که گردش دی دَ روزگار
پکښې ستا غمونه ځای دی — که یَو زړه دَی که هزار
تر ویښته ضعیف وجود می — ستا دَ زلفو دی یادگار
غم دَ یار د بیلتانه دَی — چه تر هر څه دَی دشوار
خپلې اوُښې مې دریاب شوې — پکښې نه مومم کنار
چه می تل په دیو زورې — ستا په شونډُو لَرم کار
چې څوک سوځی، هغه سوځی — هم پتنگ گوره، هم نار
ځما زړَه څه اسان ندی — چه ئې وړې نه ترس نه ډار
دَ بوسې وعده دِ وکړه
زه خوشحال لَرَم تلوار

ننگیالی قبلوی گور[1] — گور خو نه وِی[2] رنتبهور
لس په کال پرې نَنوزِی — ځنی وزِی درې څلور
مور زادی بلا پروټ[3] یَم — چه بلا هورې مِی کور
ننگیالی دَ ننگ دَپاره — په هر څه لگوِی اور
سر په باد دَ سړی پریوزه — چه ئې نه وِی ژوندُون نور
چه په نام و ننگ آړنه وِی — خو دِ نشِی ویَی[4] سپور
سر په دار لک شوی ښه دی — نه لک شوی پر پیغور
په همت سړَی پورده دَی — نه دَ مست هاتی په زور
د خوشحال سلام په واړو
زیات ئې لا پخپله مور

نه د ما د هنر شته څوک طلبگار — نه د ما دَی ددې ملک هنر په کار
خپل ځانونه هوښیاران کښی نادان دی — خدای د ما د هسی خلقو کړ روزگار
په یو ژبه ویل سَرَه پښتو کړو — ولی هیڅ ځبله[5] نشوو خبردار
چه دَ سوات په ملک کښې ما نداره وکړه — بل اولس تر یوسف زیو نشته خوار
زور زیاتی خود پسندی خصلت دَ واړُو — هر سړی ئې طمع خواست وته تیار
که په کور کښې مال دولت لَرِی سترگ وړی — ملکان ئې لا تر نورُو دِی مردار
حقه چار به دَ عزیز کاندی نا حقه — که په بډی رشوت مومی یَو دینار

---

١. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
٢. خو نه دی.
٣. وټ لاری او سړک ته وایی.
٤. په یوه قلمی نسخه کښې وهی لیکلی دی.
٥. وبله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خټکی له خټکی نه رنگ آخلی   عالمان شیخان ئې لا دِی ناپکار
چه مِې ولیدَل له نورُو خبر نه یم   دا خو واړه[1] یا غوایه دِی یا حمار
دا په هر دیار کښې سیل هم بد نه دَی   چه خوشحال وته څرگند شو هر اسرار
چه د سوات د سیمی خاوری خوشحال بوی کړې
یَو سړَی[2] به څنِی نه وِی وفادار

نخښه نه ولی همیش لیندئ په سر   کله منځ کله ښَی کیڼ کله لَر بر
دا یو لحظه دَ هوښیار غلطی نه وی؟   یا هر گز دَ لانبوزن نه وِی خطر؟
په زمان کښې به خپل ځان تر هر چا ښه کا   دَ سړی که لاس رسیږی په قدر
بخته! چیری یې له ورایه را ښکاره شه   چه می ښه تر عراقی شِی لاشه خر
دانشمند په خواری خوار جاهل کامران دی   دَ سړی طالع په کار دَی نه هنر
هنر مند سړی په هر دیار عزیز وی   په هر ځای قدر قیمت لَرِی سره زر
دَ بلبلو په کار گل دَی نه دا نور څه   په چمن کښې خار و خس بلا بتر
چه دَ زرکو ښکار په غره کښې پیدا کیږی   باز په دا سبب نیولَی دَی لوی غر
اول فکر دَ زړه وَکړه بیا وَیل کړه   کاتبان تر کښنو پخوا وهی مسطر
هیڅ خبر دَ ورځو شپو په حساب نه دَی
همیشه ښه دَ خوشحال ختِک اختر

ولی په کوڅه دَ هغه یار نکړې گذر   وَرلَړه دِ بولی ته لا گرزې در په در
خاورِی دِ په سر شه چه به ورپه ورجار وزې   زده کړه دا خبره درپه در خاوری په سر
یار دِ په ښایست کښې دَ بهار تر گلو ښه دَی   ولی ئې له مخه لاله گل ته کړې نظر
هر چه ته ئې غواړی هغه یار درته حاضر دَی   دواړه سترگِی وَخورې هیڅ په ځان نه یې خبر
دایم درته وایم ستا بد خواه نه یَم نیکخواه یَم   فکر دَ توښې کړه چه پخوا لَرې سفر
زرکی تور تارو تمځری هر لوری ته ډیر دی   هسی باز در څخه تا ئې وَتړل سهپر
تخم شته هم مځکه هم قبله لَرې تیاره   هر اسباب دِ جوړ دَی ولی نکړې کار د کَر
کانده به حساب وی مو بمو به سوال ځواب وی   څه دِی پکښې کښلی راشه گوره خپل دفتر
مه اوسه بی غمه غلیمان لکِی له همَ
فهم کړه خوشحاله چه دا لار لَرِی خطر

هر ساعت چه په چا ځِی هسِی بې کار   تر هغه نه زه لا ښه گنم بیگار
رنځوران که کاروبار نکا معذور دِی   روغ سَړی به ولی نکا خپل روزگار
که هیڅ کاروبار دِ نه وِی درته وایَم   هَسِی مه کښینه بیکاره نا پکار
په هر څه چه غم غلط شِی واړَه ذوق دَی   که په نرد که په شطرنج وِی که په ښکار
سړی هر ساعت هر وخت په بل بل[3] حال شِی   همیشه په یَوَه حال دَی کردگار
ستا به نوم په جهان پاتو شِی خوشحاله
یَوَه لویه مشغولا دَه ستا دَ کار

---

۱. دا خو بی غوړو لکیٔ دی حمار.
۲. به پکښی نه وِی.
۳. بیل بیل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یَو دا هسې ښه بهار
بیا پرې صوت دَ هزار
څوک سپاره په عراقیانؤ
تر چا لاندې ښه رهوار
په لاس ناست خاصه بازؤنه
په هر لورې خاصه ښکار
ښه کرجی[1] وړاندې نیولی
دَ بازونؤ سَرَه یار
ښه تازی په دور تړلی
پرانتلی په وار وار
زړه فارغ له هره لوریه
پکښې واړه خیال دَ یار
تر دا هسې ښه هوس به
زه خوشحال کړم دنیا ځار

ړ

په سرو شونډؤ دِ بازار دَ شکر مات کړ
تورُو زلفو دِ ناموس دَ عنبر مات کړ
چه دَ صبر په آهن مې وه تړلې
تا دَ زلفو په حلقه هغه ور مات کړ
چه ئې ستا دَ خط و قد ننداره وکړه
صورت گرو مې پرکار و مسطر مات کړ
سحر گرُو اوس دَ سحر دکان ونغښت
دواړُو سترگؤ دِ دَ سحر هنر مات کړ
پدا دوه سپاره دَ مخ یعنی ستا سترگی
تا مې درست دَ پارسایَئ لښکر مات کړ
په هوس هوس راځې طره پرییښې
گوره بیا دِ دَ چا نَویَ سنگر مات کړ
چه آرزو لرم په زړه کښې ستا دَ ورځیو
دې ارزو مې په ځگر کښې خنجر مات کړ
تا وې نور به قول مات نکړم سوگند دَی
په سوگند سوگند دِ لا څه بهتر مات کړ
په بارخو دِ مار حلقه شوکه صبا مې
ستا دَ تورُو زلفو خولې وته سر مات کړ
ماتوه دَ خوشحال زړه بیا به وَوایې
چه مې څه لره دا هسې گوهر مات کړ

په دا شکر چه ئې بوی ښکاره آتش کړ
اگر[2] درست صورت وَاوروته پیشکش کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه لاړ نشو
دَ ذلفینو ئې هر تار ورته دلکش کړ
دا بیغش شراب دَ کومې میخانې دِی
چه ځما دَ زړه ئې لیری غِل و غش کړ
لیونتوب ئې مبارک شه تَل ترتَله
چه ئې یار دَ زړه په غوره پریوش کړ
په یاری ئې نر باحقه نازیدلَم
بیهوده مِی په سراب دَ اُوبو اَش[3] کړ
مشوش ئې کړ روزگار دَ پرهیز گارُو
چه کاکل ئې په جبین را مشوش کړ
ما وې سپینه خوله به ورکړې وَ خوشحال ته
په خندا ئې له ناخوا له پنج و شش کړ

---

۱. په قلمی نسخو کښې کرځی لیکلی دی یعنی زوړ باز یا جره.
۲. عود.
۳. د تحسین او تعجب کلمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مې زړه دَ مال و ملک په هوا نه ولاړ[1]
که په کښلیو پسې لاړ شو ښه چه ښه ولاړ

عقل و هوښ صبر و آرام ورپاتو نشي
دَ هر چا چه په دلبرُو پسې زړه ولاړ

هر چه خوږ دَ کښلي مخ په مینه نه وِي
دَ جهان په مخ اُوده راغَی اُوده ولاړ

هم مې زړه په غمزه وړی هم ځان نادان کا
راته وایي وایه بیا دِ زړه په څه ولاړ

محبت دَ کښلي مخ ځما په زړه کښ
باور وَکړه لکه اور په وچ واښه ولاړ

دَ هجران په شپه ئې درست ټوکر ټوکر شو
په ژړا ژړا مې زړه تر دوه لیمه ولاړ

هغه یار را څخه وایي هر گز نه وُ
هیڅ مې نه زده که همیش را سره وه ولاړ

هر زمان به ئې شا راته په مانږې وه
یوه ورځ بې غمه نه وه تلتل ته ولاړ

نور به بیا په بیارته را نشی خوشحاله
گذشته عمر پسو لکه اوبه ولاړ

چه مې ښه توریت[2] دَ خپلې چارې ځیر کړ[3]
ځان مې واړه حبطه پخپل تدبیر کړ

لکه واچوی دانه دَ دام په منځ کښ
خلقو ما سره په مهر کښ تروير کړ

ما پدا سترگی لیده دَ دنیا خلق
څو ئې ډېر دَ دنیا سود[4] هونبره ئې ویر کړ

مور زاری کاږه هر گز نه هوښیاریږی
نصیحت په تور زړگی کله تاثیر کړ

په ناپوه باندې بې غمه بې غمې ده
دَ دانا آفت ئې خپل ضمیر منیر کړ

راشه وگوره یو گز مځکه نیولې
چه ئې مټ دَ خپلی خونی په توفیر کړ

دَ ارمان لاسُونه مړه مړی په گور کښ
چه مو ولی په نیکیَ کښ تقصیر کړ

دَ هر چا مې خپل هنر بلا دَ ځان دَی
خپلو پرونو په خزه بندی کجیر کړ

چا ئې وصل پخپل مټ حواله کړَی
چا دَ هری چاری حکم په تقدیر کړ

لیونی د لیونتوب په سبب بند شي
مست هاتی خپلی مستيَ په زنجیر کړ

په بار بار دَ خپل استاد منت را باندی
چه له زنگه ئې صفا ځما ضمیر کړ

دَ زړه ښهر مې چه ځای د قناعت دی
په ناحقه مې حرص پکښ امیر کړ

که وَیل ئې دَ غماز منلی نه دِی
بیا ئې ولی له حیرانه زړه دلگیر کړ

پوره زر اتیا کالونه په کابل کښ
دا غزل مې په بیاض باندِی تحریر کړ

دَ خوشحال دَ زړه خوښی نشِی بې سرایَ
خپل وطن ئې په هر چا باندِی کشمیر کړ

څو ئې بوی په هر طرف بهیر و نه کړ[5]
په گلونُو عندلیب نفیر و نه کړ

ځما اوښیو کانږی هم په مخه یوورل
ولی ستا په زړه ئې هیڅ تاثیر و نه کړ

په ژړا په بې صبری له لیدَل موم
ما په دواړو توگه هیڅ تقصیر و نه کړ

په خندا خندا دِ مرگ وته نیژدې کړم
ترو دِ څرنگه په ما تزویر و نه کړ

خو لا زه یم چه له غشیه نه دِ دروم
گڼه هونبره مټ په تور نخچیر و نه کړ

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۲. د طالع ستوری، نجوم.
۳. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. سور.
٥. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر زه سهل غرڅه وم ستا تر فهمه چه ځما په مرگ دِ هیڅ تکبیر و نه کړ
اوس به ځرنگه خلاصیږم له دې غمه چه لمَړی می دَ خلاصیٔ تدبیر و نه کړ
د کعبې په لار به ځرنگه برَی کړې چه هر گز دَ یوه شپه شبگیر وَ نه گړ
په صورت به دِ تل ویر وی پسله مرگه که د ځان دِ په ژوند ونی ویر و نه کړ
زه خوشحال چه سر و تیر ځم ستا له تیره
هیڅ ارمان دِ دَ غمزې په تیر و نه کړ

خدای یَو هسِی فکر راکړ[1] چه ئې ملک راته رڼا کړ
چه په ملک په ملکوت دِی پرې خبر ئې زړه دَ ما کړ
په اعلی په اسفل واړه را ښکاره ئې هر اشیا کړ
که په نورُو توره شپه دَه
په خوشحال ئې سپین سبا کړ

لکه خدای چه دَ یار حسن بې نظیر کړ هسی ما دَ زړه په سر باندی تصویر کړ
د مجنون غُندی په درد دَ عاشقیٔ کښ پخپل حال می همگی خلق خبیر کړ
ما وې گندی تفحص وکا پخولا شِی تر پرونه نه ئې نن ما بنَی کبیر کړ
ښایسته د قندهار دَ چا په یاد دِی پدا حسن ئې بنده واړه کشمیر کړ
دا څه حسن څه جمال څه ئې اقبال دَی چه شاهانُو ئې په وَر کښ ځان فقیر کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه ولاړ نشو دَ زلفینو ئې هر تار ورته زنجیر کړ
نه گناه نه ئې خطا نه نیت ئې نور دی
نر ناحقه ئې خوشحال په زړه دلگیر کړ

مخ ئې فکر دَ نسرین را څخه یووړ خط و خال ئې مشک چین را څخه یووړ
د ترسا زلفی زنار شوې را تر غاړه شکر شکر چه ئې دین را څخه یووړ
بې د یار دَ شونډُو تل چه یادوم ئې مینی نور ذکر تلقین را څخه یووړ
درسته شپه ژړا نارې آه و فریاد کړم بیا ئې خوب په څه آئین را څخه یووړ
دواړه سترگی ئې شاهین شهپر ئې زلفی ځما زړه کوتر، شاهین را څخه یووړ
په راتله ئې درست آرام را لَرَه راوړ او په تله ئې درست تسکین را څخه یووړ
د چمن گلُونه کوز گوری دا وایی چه دلبری هر تحسین را څخه یووړ
چه مِی زړه وړی ما وې پاسه په اسمان ده ولی تُرکی په زمین را څخه یووړ
زه هاله دَ عافیت ناوِی قبول کړم چه هوس ئې په کابین را څخه یووړ
تل اوبه په نری ځای باندِی ماتیږی عقل و هوښ ئې نخستین را څخه یووړ
هغه ورَځ مِی زړه له خپله ځانه موړ شو چه له لاسه دل سنگین را څخه یووړ
چه دعا ځما دَ صبر کا وَگړِی عشق دَ دې دعا آمین را څخه یووړ
ما وې زه به ئې لا فکر دَ علاج کړم
ولی خوار[2] خوشحال زړه خوږین را څخه یووړ

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. ولی خوار عاشق زړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دَ کښلیُو نندارہ کړه زاهد ننګ کړ[1] ښه خو دا چه خدای دَی هم دما په رنګ کړ
هغه وخت چه را په یاد شِی ډیر خوشحال شم چه به ما درته دعا کړه تا به جنګ کړ
زما زړه ئې په قلاب دَ زلفو یووړ ور سَرَه ئې اوده کړی په پالنګ کړ
که ژوندی نشی له خوبه[2] عمر ئې شوم دَی چه په خاک ئې دَ پایلو باندِی شرنګ کړ
کښلی مخ ئې لکه څراغ هسِی بلیږی خوار عاشق ئې پدا څراغ باندِی پتنګ کړ
ملنګان ئې دَ دربار درویزه مومی ما هم ځکه ځان دَ یار دَ ور ملنګ کړ
ته دَ ځانه هسی نه وې دا څه حال دَی
چه په ما باندِی دِ زړه دا هسِی سنګ کړ

ز

پر د قاز شته پر د باز[3] لکه پر هسِی پرواز
لکه سترګی لیده هونبره لکه خلق هسِی آواز
لکه قد جامه هم هونبره لکه حسن هونبره ناز
دَ دانش کښیده بویه نه دَ سرو زرُو طراز
بیړیَ ګرزِی په بیله[4] کښ په قلزم ګرزی جهاز
سګ لاهو غُندی خو نشته مېرک که هر څو وی اوباز
په دا پړانګ نشو خوشحاله
که پړانګ[5] پش دَی پړانګ ته ساز

چه هر یار ته می تر خوله ویوست آواز[6] زر په واړه عالم خور شو هغه راز
که د زړه دَی چه رسوا په هیڅا نشې د قلوب دننه ښه دی ساز ناساز
که آواز دَ زرکُو نه وَی په درو کښ چا به چیرِی ور پسې ګرزاوه باز
چه ناري کا تور تارُو په مرغزار کښ باز جره ئې ښېی یوسی د طراز
چه ځما تر خوله و نه ووت چا وَ نه وې خپل نفس دَی په سړی باندی غماز
په سبا به هغه راز په کلی خور وُ چه په شپه به ما وَ زوی ته وی په ناز
ډیر یاران می تر سر تیر دی ځوان وَم زوړ شوم په زرګونو کښ پیدا نشو دمساز
پخپل زړه کښ جګرخون کوَه خوشحاله
خپل پردِی ته دَ زړه راز مکړه آغاز

لکه غشی لَرَه بویه تیر انداز هسی شعر لَرَه بویه سحر ساز
همیشه دَ زړه په لاس تله دَ وزن زیات و کم دَ وزن یو توری غماز
په تور آس دَ حقیقت ناوې سپَره کا په سپین مخ پلَو نیولَی دَ مجاز

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته له یوې قلمی نسخه نقل سوه.
۲. له مرګه.
۳. دا بدله له یویې قلمی نسخې څخه نقل شوه، په نورو کښ نسته.
٤. یعنی جزیره.
٥. د زنګله یاغی پیشی چه لکه پړانګ داسی ده.
٦. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سل جلوې سل کرشمې سل مکیزُونه   په نظر کښې ئې ښکاره دَ سترګو ناز
دَ صنعت زیور په څو رنګه پریوزی[1]   د تشبیه چندڼ چووه باندِی طراز
دَ تجنیس پایلی جوړی[2] په پښو کړی   د ترصیع منی[3] په غاړه اوږد دراز
د مضمون د نزاکت غمزه ورڅخه   سر تر پایه درست صورت سَرَه یو راز
که په نظم کښې کارګه او ټپوس راوړی[4]   هم دَ زړونو په ښکار ګرزی لکه باز
چه یوه وینا ئې وکړه هوښیار هغه   عاقلان به وَیل کاندِی په ایجاز
و پښتو ژبی ئې ډیره خوبی ورکړه
چه خوشحال کا په پښتو شعر آغاز

(س)

په رموز د عاشقانو عاشقان پوهیږِی بس[5]   په طلب دَ طالبانُو طالبان پوهیږِی بس
په ضمیر دَ نخلبندُو نخلبند سرِی خبر وِی   په تصویر دَ نقاشانو نقاشان پوهیږَی بس
چه کښتیِ پکښې بیایی په عظیم دریاب ګډیږی   په بیلو د کښتیِ ملاحاان پوهیږِی بس
چه ګردش ئې ورځ و شپه کا دَ کامل انسان دپاره   په اسرار ئې کاملان یا دا آسمان پوهیږِی بس
سپینی ږیری وَته بویه چه نظر پخپل قوت کا   او هوس دَ شوخی شنګی پدا ځوان پوهیږِی بس
نادانان دَ ملک څښتن کا دانا هسی ورته ګوری   دغه پوهه دَ چا نه دَه پرې سجان پوهیږِی بس
چه خوشحال ئې په بیاض کښې دا تازه تازه خبرِی
نو په دا تازه خبرُو سخندان پوهیږِی بس

په درست کلی کښې می یار دَی هغه کس   چه په درست تومن اوڅار دَی هغه کس
که په شکل شمایل سرِی لیده شی   سر تر پایه پریوار دَی هغه کس
ځکه زه وَرباندِی هسی عندلیب یَم   چه په حسن یَو ګلزار دَی هغه کس
که هر څو راته ښکنځل کا یا قهریږِی   په خوله واړه شکر بار دَی هغه کس
که ئې زلفی که کاکل که ئې ګیسو دی   همګی مشک تا تار دَی هغه کس
چیرِی نه چه په ټولیِ کښې ئې غلط کړې   هوسیِ سترګی ګلرخسار دَی هغه کس
دَ جایفل په ځای به سر ورته پیښکښ کړم   که په سرمی مینه دار دَی هغه کس
چه زه خوله ورځنی غواړم نور ښکنځل کا   بی حسابه ستمکار دَی هغه کس
سر تر پایه زرزری جامې آغوستی   سر تر پایه زرنګار دَی هغه کس
زرکی! څه لَرَه پخپل رفتار غره یې   لا تر تا نه خوش رفتار دَی هغه کس
چه صورت سیرت ئې دواړه سَرَه جوړ دِی
دَ خوشحال دَ زړه پکار دَی هغه کس

---

۱. پریوزی یا پرې پوری.
۲. څوړی.
۳. امیل.
٤. دا دریې بیت په نورو نسخو کښې نسته، له یوې نسخی څخه را نقل سوه.
۵. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لحد کښې به هوا نه وِی هوس[١]   در سَرَه به خپل عمل درومی نور بس
بې طوطی نه قفس هیڅ نه دَی باور کړه   روح په مثل دَ طوطی دَی تن قفس
فهم وکړه چه ضائع در شخه نشِی   لکه در بې بها دَی دا نفس
چه دا در بې بها هسی تلف کا   دَ ښارویو په شمار دَی هغه کس
د خانانو په خاکونُو گذر وَکړه   زرغونه ئې په خاکونو خار و خس
هر چه شوِی نه بد لیږی دا په څه کړې   هونبره ډیرِی اندیښنې هونبره وسوس
نصیبه به له جهانه یو کفن وړی   هغه هم اته یا نه گزه یا لس
دا به واړه له تا پاتو شی اې جانه!   که ښې جونه که آسؤنه که اطلس
تیاریږه وخت دَ کوچ راغی خوشحاله
په هر لورِی نارې آروې دَ جرس

ته څه زړه لرې څه لاس   واړه گنج ئې کوز و پاس
گاه دَ مځکی طراحی کړې   گاه په عرش کښیږدې اساس
لکه ډک شې هسی تش شې   د شناخ دَی ستا اماس
لکه پونډ[٢] یې وَ اور ته   وَ اُوبو وَته قرطاس
هم گوهر یې هم شبه یې   هم کُتنی[٣] یې هم کرباس
هم ملک یې هم مِلک یې   هم خنزیر یې هم خناس
په افلاس کښې دِ دولت دی   په دولت کښې دِ افلاس
ته له دیوه په هراس یې   دَی له تا نه په هراس
نه اطلس دَی نه زربفت دَی   لا څه ښه دَی ستا لباس[٤]
واړه ښه وایې خوشحاله
وایه هیڅ نشته وسواس

چه ئې غم لرې دَ مخ هم دا وصال بس[٥]   اندیښنه ئې د جمال دَ خط وخل بس
بادشاهان دِ زر زری جامې اغوندِی   دَ قانع گدای په شا باندی یو شال بس
په بهاندُو اُوبوکښینه نندارہ کړه   دَ جهان دَ تیریدَلو دا مثال بس
خو یوه گیډه خواړه دوه درې خرخوړی   که دانا یې په جهان کښې دا جنجال بس
و حریص وته درست مال دَ دنیا لږ دی   وقانع ته یَو فلوس دَ دنیا مال بس
زاهد سترگی ترې پوښی زه کښلی گورم   که جنت لَرَه می بیایی دا وبال بس
که لایق ئې دَ جمال دَ لیدو نه یَم   که ئې بیا مومم وصال په خوب و خال بس
دواړه کوَنه د هغه چه ئې طلب کا
ستا دَ سترگو نندارہ د خوار خوشحال بس

---

١. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
٢. یاپونړ دا یو راز قدیم اورلگت وُ، چه وچ لرگی او نور وچ اور اخیستونکی مواد به وه.
٣. هم کیمخا یی.
٤. ستا پلاس.
٥. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه که زه تا ته نیژدې کېږم په افلاس[۱]
زر می گند په غاړه کړه یَو مات کچکول په لاس
ته که په دا خوښ یې چه خاوند د ملک و مال وم
مال و ملک می هونبره کړې چه تیروی تر قیاس
هسی مال را مه کړه چه ئې ځای وی تر زړه کښته
هسی اموال راکړه چه ئې ځای دَ زړه دَ پاس
لاس می همیش بر لَره په واړُو غلیمانو
دوه می غلیمان دِی یو می نفس بل می خناس
طمعَ که حسد وی که حرص که بد خویونه
واړه له ما پریکړه د خپل فضل په الماس
توان د طاعت راکړه چه اخلاص ور سَره مل وی
نه هغه طاعت چه شِی په رسم په لباس
یا بارَ کریمه! د خوشحال خټک دا خواست دَی
تل دَ ده په زړه کښې لرې ټینگ دَ دین اساس

زه هغه سړی یم چه قلم واخلم په لاس[۲]
ناظر می عطار د دَی چه به څه کښې په قرطاس
نائب دی د تقدیر د ما تدبیر په مصلحت کښې
صائب دَی ځما فکر د هرام په اساس
د تورُو په میدان کښې چه سودا وِی د سرونو
هغه زمان می گوره تل به سور وِی دما آس
حاسد می لکه کاہی دا صحرا په هیڅ حساب دی
په قدر په قیمت کښې یا یاقوت یم یا الماس
که حال می د قضا په حکم هسی محول وی
قمر وَته نظر کړه کله بدر کله کاس
ظاهر لکه شهباز یم که وَ ما وته نظر کړې
باطن لکه خورشید یم هیڅ می مه غواړه په قیاس
که لافی د کوزیِ د هسکیِ وهم باور کړه
تر تورُو خاورُو کوز یم تر اسمانه یَم لا پاس
ویَل کوې و چا ته چه د ما ویل سَرَه زر دِی
ړندو وته خوشحاله لکه زر هسی رصاس

سړَی ښه دَی حق شناس
سر دِ وخوړِی ناسپاس
دَ یوی دانې اوربشی
احسان ډیر دَی تر قیاس
چه احسان وته ئې شا شوه
مخ ئې تور شه نه دَی ناس
څو اخلاص ور سَره نه وِی
یاری نَشِی په لباس
یار ئې مه گڼه اغیار دَی
چه ته پریوزې در کا لاس
تل خالی دَی[۳] له خلله
دَ رشتیا مینی اساس
که دِ یار دَی هغه یار دَی
چه خپلوی ئې بې وسواس
بی وفا دِی دا درې توکه
توره، ښځه، دریم آس
دَ خوشحال خبری دُر دِی
چه ئې کښلی په قرطاس

کله باز کا و مرداری ته هوس
دغه کار دَی د کارگه و د کرگس
و گفتار وَته ئې غړوه سترگی
په کرده په عمل گوره کس ناکس
که ئې سر په لَکیِ اوړِی هغه دی
په هیڅ رنگ به نور څه نشی سگ مگس
په ظاهر شماره که لس سَرَه دوه پنج وِی
د ابجد په حساب نوی وگڼه لس
دوه سړی په باغ کښې گډ شی یَو گل گوری
دویم گرزی په طلب د خار و خس
زه دا یم په بیلتانه کښې له هغو یم
چه دَ یار بې یادو ندی یو نفس

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

۲. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

۳. وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو ښايسته روغ دی څوک ئې څه کا — د طوطی له مخه ښه يشی[1] قفس
خوار خوشحال به ځنی څو شړې په جور — که سړې شونډې دی شکر دی دَی مګس

که د موږ نفس کښ څه وِی لکه وی هسی به اوس[2] — چه په څه دِ زړه مينه هم هغه مينه به بوس
لاس دَ زړه دَپاسه کښيږده چه څه حال درته معلوم شی — څه تسپې په لاس کښ نمورېپې څه په بړمنځی بږيره پوس
که د باغ دِی که دَ راغ دی په څولونه دِ ی دا ونی — څوک سپيدار څوک چنار دی څول پلو[3]دی څوک پلوس
اينځر نه لری ګلوُنه ميوه سپينه لَرِی توره — د انګور ژنکوری ګوره ميوه ګل لَرِی نلګوس[4]
دا جهان پټې پټې دَی جنس دَ جنس سَرَه خوښی کا — مار له ماره يوزله يوزه خرس له خرسه کوس له کوس
له عصمت فتوت نه وی واړه وسيځه په اور کښ — چه په خيال په هوا ګرزِی زير پړونی سر منډوس
الحذر دَ عشق له اوره که دِ لاس رسی زړه ژغوره — دَ دلبرو مينه اور دَه اې خوشحاله زړه کړه بوس

ش

توراني خو د جنجال دِی د پرخاش[5] — دروغجن سوګند خواره بهتان تراش
ايراني د آشنايیِ د وفا دِی — د خلقت د مروت دِی دَ معاش
پښتانه دَ بد نيتیِ د خصومت دِی — په حيا په شجاعت ئې وکړه شاش
که بلوڅ که هزاره واړه چرکين دی — نه ئې دين نه ئې مذهب ستر ئې فاش
که هندی دِی که سندی دی مخ ئې تور شه — نه حيا نه ئې وفا نه نان و آش
کشميری که نرکه ښځی واړه هيڅ دِی — د مردیِ ورڅخه نشته هيڅ قماش
د آدم له نسله نه دِی ګوره څه دِی — دواړه ورک شه يو اوزبک بل قزلباش
لغمانی بنګښ سواتی تيراهی واړه — موټ مټر لوبيا چڼه دی مهی ماش
هر احوال ورته ښکاره دَی دَ وګړی — د خوشحال خټک په پوهه کړه شاباش

ښ

دا ښايست چه ئې په تا باندِی کښيښ — دَ زړه داغ به ئې په ما باندِی کښيښ
که جمال ئې و يوسف نه وُی ورکړَی — چا به غم په زليخا باندِی کښيښ
مګر ګل په اشارت کښ ورته وَ وې — چه[6]بلبل ټېر په ما باندِی کښيښ

---

١. نعنی ښه ايسی.
٢. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له يوی قلمی نخخه را نقل سوه.
٣. دا کلمه عيناً وليکه سوله حل طلبه ده.
٤. د دی کلمی تلفظ د قندهار په خوا کښ نرګوس دی، مګر دلته په ټوله نسخو کښ په لام ليکلی دی، نو موږ هم پر دغه املا پريښود.
٥. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٦. چه بلبلی ټېر بيا باندی کښيښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ زلفو[1] مار ئې وخوری عاشق گرم دی ... چه ئې لاس په اږدهار باندِی کښیښ
زه که ستا په لړ شوبو[2] باندی پروت نه وی ... دَ سپی نوم به دی په چا باندِی کښیښ
که هر څو به دِ له خپله وره
خوار خوشحال به قدم لا باندِی کښیښ

ض

له تا به ستا له تیغه عاشق چیری کا اعراض ... د شمع د اور پښتی[3] مینه نه ځی په مقراض
د خپل خاطر احوال به زه خپل یار وته معلوم کړم ... بیمار به له طبیبه په څو پټ لری امراض
تر دا نه به ته کوم طاعت ته به مومې اې دله ... چه یو ساعت می کښینې دَ زاهد سَرَه مرتاض
سودا ئې د چشمانو په ژړا ژړا ابتر شوه ... د اوښیو محرمی[4] ئې اوس وړینه په بیاض
د یار کوڅه می بیا مونده َ یار له بویه پُره ... هوا به دَ گلونُو نوره څو کړم دَ ریاض
خوشحاله مستعد اوسه و فیض ته قابل یې[5]
وریږِی دَ قابل په زړه تل فیض دَ فیاض

ظ

چه دَ کښلیوُ په لیدَل نه وِی محفوظ ... د سرود په اَرویدل نه وِی محفوظ
چه حاصل ئې دَ خپل یار ننداره نه وی ... په گلزار ئې سوخته دل[6] نه وِی محفوظ
که شیخان که زاهدان که عابدان دی ... په دا خپل عمر به تَل نه وِی محفوظ
چه ئې دواړه شونډی کښل کړم پرې محفوظ شم ... څوک به هم په می خوړَل نه وِی محفوظ
کله کله هسی وخت په سړی راشی ... چه دَ گلو په کتَل نه وِی محفوظ
دَ خوشحال ویل[7] هنر دی هغه خر دَی
چه به دَی په دا ویَل نه وِی محفوظ

زړه می بې له عشقه په بل کار نه وِی محفوظ[8] ... بیله کښلیه مخه په گلزار نه وِی محفوظ
کله مړنَی دی چه د توری په میدان کښ ... دَی دَ تیرې توری په پرهار[9] نه وِی محفوظ
هر چه عاقلان دِی په فتویٰ دَ عقل کار کا ... هر چه عاشقان دِی پدا کار نه وِی محفوظ

---

۱. د زلفینو مار کې وخوری.
۲. دا کلمه عیناً ولیکه شوه حل طلبه ده.
۳. یعنی پتن.
٤. د اوښیو محرر ئې اوس درینه په بیاض.
۵. شه.
٦. خسته دل.
۷. د خوشحال ویل هنر نه د هغه دی.
۸. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۹. گزار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر چه بل ئې وَولِی بیا دی پرې غشی لک کا — هیڅکله ښکاری په هغه ښکار نه وِی محفوظ
خاوری ئې په سر حبطه ئې عمر تیر شو — هر چه نن دَ کښلیُو په دیدار نه وِی محفوظ
عید شو هم بهار شو وَ صحرا وته خلق ووت — زار دی دَ هغه چه پخپل یار نه وِی محفوظ
دور دَ عاشقانُو دَی که وَګورې په عشق کښې — پند که ورته وایی پخپل پلار نه وِی محفوظ
هر کله چه راشې ورته وخاندې له ورایه
خوار خوشحال به ولی په بار بار نه وِی محفوظ

ع

سخت ساعت دِ دَ وداع — په آشوب و په صداع
چه یَو ځل سَرَه څوک بیل شِی — بیا په بخت وِی اجتماع
عجب هر زمان نیاز کا — نوی نوی اختراع
چه په لږ مانې وه نزع — ترو به څه وی په نزاع
هم می وغلوی بیا وایی — نه پوهیږِی په خداع
شونډه بوڅه په نخوال[1] کا — چه مې وَوینی اوضاع
دَ بورجل غمجن په رقص — دَ پایلو په سماع
چه ترې دَ لیدو لارِی — څه دِ خیر دَی مناعَ!
نه ئې یو دیدن خوشحاله!
نه دَ درست جهان متاع

غ

خلقی سَرَه یاری کا په دروغ — و به نه وینې دوه زړُونه سَرَه روغ
د شودو پیو عوض ئې وِی په زړه کښې — چه سفله و چا ته ورکا چیری دوغ
د هغو صحبت کیمیا دَی که ئې مومې — چه ئی بیا مومې په ناسته کښې فروغ
د دې دور یارن واړه منافق دی — په خوله تا سره هو هو کا په زړه یوغ[2]
په قیامت به ئې په کوم عبادت پټ کا — په آزاد دَ خپل پدر ترلَی توغ
نور کارُونه اوس په کار ندی خوشحاله!
یا و چا څه ورکوه یا الچوغ[3]

که یو ګل و ما نه راکړې دَ خپل باغ — خدای دی تا تر و تازه لَرِی تل باغ
ستا له باغه یو ګل ما لره دولت دَی — نه په سل رنګه ګلوُنه دَ بل باغ
چه ورتله دِ باندِی نه وِی سپیره ډاګ وی — په راتله دِ شی درست ملک و بورجل باغ
په خوږو خوږو میوو په ګلُو ډک وِی — چه ښکاره کړې راته ته په ښکنځل باغ

---

۱. نا خوال.
۲. بوغ، تور رنګی مجازاً چه راز نه شی ساتلی.
۳. سر کوزی، ملامت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ښه مخ دَ ګلاستان بلا هجران دی تل کلونه په خزان ریژول باغ
نور باغونه دَ نوروز په وخت غوړیږی په اهاړ کا غوړیده دَ کابل باغ
همیشه به پرې نارې وِی دَ بلبلو
دا چه سازکړ نن خوشحال په وَیل باغ

ف

را معلوم شو دَ اورنګ عدل و انصاف دَ ده ښه مسلمانی ښه اعتکاف!
سَکه ورونه وار په وار واړه وژلِی پلار په بندکښ اچولَی په مصاف
که هزار ځله څوک سر وهِی په مځکه یا په صوم تر شمځَی ورولی ناف
څو نیت[1] د ښه عمل سَرَه جوړ نشِی عبادت، طاعت د واړه دی خلاف
چه دَ ژبی لار یَوه دَ زړه ئې بله په چاره ئې شه ځګر شګاف شګاف
مار په تن دَ پاسه ښه ښایسته روغ دَی ولی نه[2] اندرون لرَی ناصاف
مړنی په کرده ډیر وَیَل ئې لږ وِی د نامردُو لَږ عمل وِی ډیر ئې لاف
که دلې دَ خوشحال لاس په ظالم نشته
دَ قیامت په ورَځ ئې خدای مکړه معاف

ق

چه بنیاد ئې پیدا شوی په نفاق[3] د هغه[4] نه طمع مکړه اتفاق
چه وودلې وِی په ذات توره شړیَ سپینول ئې وَ هر چا وَته دی شاق
چه په باغ کښ رنګارنګ میوه پیدا شِی لَون لَون ئې مزه وِی په مذاق
دَ عسل سَرَه ئې خوره خوږه به نشِی مړَغونې چه ترخه دَه په میثاق[5]
دَ دانا به دَ ناپوه سَرَه څه زیست شی کونګی[6] هیڅکله دَ باز نه وی مشتاق
که اخلاقِ ناصری په یاد ووایی په اخلاق کښ به ښه نشِی بد اخلاق
دَ طاوس سَرَه که زاغ په قفس بندکړې
تر وصاله ئې خوشحال وی په فراق

خر دَ سرو زرو دَ زین نه دی لایق[7] ښه څړَی ور لره بویه موافق
بوالهوس چه عاشقی کا عاشق ندی په خالی هوس ئې مه بوله عاشق

---

۱. څو دِ نیت.
۲. نه د دنه مخخف دی په چاپی نسخوکښ دا مسری داسی ده: ولی تن ئې اندرون لری ناصاف.
۳. دا بدله په چاپی نسخوکښ نسته.
٤. د هغونه.
۵. یعنی په ازلی تړوُن.
٦. یعنی جغد.
۷. د بدله هم په چاپی نسخوکښ نسته.

نفساني تاریکه شپه صادق هغه دی
چه سهار غُندی سینه لَری صادق

څه په علم په تلقین سَرَه نور نَشيِ
چه راغلیَ له ازله دَی فاسق

د سینا[1] زویَ له ځایه شیخ ملا وُ
آراسته نشو په درس په خوانق

په ادب آداب به نه فائق تر چا شيِ
چه له ځایه په فطرت نه وِی فائق

صالحان له ظالمانو نه پیدا شي
له زاهدَ نه پیدا شيِ غل سارق

دَ بد خوی دَ خوی علاج ملک الموت دی
نه په ډیر علاج خبر حکیم حاذق

هغه باغ هغه باغوان هغه ئې ګل دی
چه فرهاد باندیِ بلبل وُ یا وامق

زړه سوخته مینان ډیر دیِ په جهان کښې
څه یوائې یَو مجنون ندَی عاشق

که کارګه غُندی ئې فهم وِی خوشحاله!
هیڅ استاد به شین طوطا نکړی ناطق

ډیر دَ خیال سپاره تړي لاړل معلق[2]
سپور په شا پریښی نه دَی دې ابلق

په دا طشت کښې هَره ورځ وینی توئیږی
ښکاروَل ئې هر ماښام کاندیِ شفق

په ازل چه دا نسق دَ بیلتانه دی
تر ابده به وران نشی دا نسق

وګدای وته به څرنګ پاتو کیږیِ
د بادشاه له تنه خیژی دا یلمق[3]

روغ له هاله دَ دردمن په حال خبر شی
چه په زړه باندیِ رسا وَخوری شلق

پیدا کیږیِ، فنا کیږیِ، نه ښکاریږی
پدا سیند کښې جهازُنه هم زورق

که د مرګ سبق دِ هیر دَی ګوري ګوره
خپل یاران به درته یاد کاندی سبق

که هر څو په سود سودا ګرم لیده شيِ
تر ماښامه دَی دَ دې بازار رونق

عاقبت به واړه سټری شی خوشحاله
که څوک ژاړیِ ناړی مرګ ګنی ناحق

دریغه سره تش کړَی دا ډک زړُونه دَ فراق[4]
ټول کړلی په تله دَ چا زیات شوی اشتیاق

مرګ به ما قبول کړ نه بیلتون له خپله یاره
څه کړم چاره نشته حکم دا وُ په میثاق

ویش چه په ازل وُ دَ هر چا دَ قسمتونو
غم وُکه محنت وُ په نصیب شو دَ عشاق

څوک په عاشقی ولاړ چه څه پاتو هجران وتوت[5]
اوس به له ما څه غواړیِ وَګړیِ خوی اخلاق

هر محنت، آفت، شدت، نکبت په جهان ښه دی
یَو بیلتون بلا دَی تر هر څه په اتفاق

عشق ئې دَ زلفینو لکه زهر دَ مارُونو[6]
ښوری په ځګر کښې د واړه لب ئې دِی تریاق

تل سبا بیګا باندی دَ آه د ناوکیو
ووری[7] سپین توبری څه ښادی کا اهل نفاق

تل شهد و شکری که خوشحال خوری ګمان مکړه
چه بې هغو لبانُو به خوږ شيِ دَ ده مذاق

---

١. بو علی سینا د اسلام مشهور حکیم او فیلسوف د څلورمی هجری پیړیَ.

٢. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.

٣. محشی ورته لیکی چه یو راز کالی دی.

٤. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.

٥. دا کلمه په نورو ټولو قلمی نسخو کښې دغسی ده مګر په یوه نسخه کښې داسی ده: چه څه پاتو وه هجران یو.

٦. مارانو.

٧. دَ اوسپنی توبری څه ښادی....

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ سرو شونډو سَره غواړې تحقیق[1] دَ یمن په ملک به نه وِی دا عقیق
خوله ئې هسته دَه که نیسته نه پوهیږم دا رموز دَی و هر چا وَته دقیق
په زرګونو راته لاف کړی دَ یاریَ ما یَو یار پکښ وَ نه لیده صدیق
په هر لور می غورزَوِی په سر لګیږم زمانې کړم لکه سنګ دَ منجنیق
اول غم دَ یار وَ ما وَته غلیم وُ اوس تر دَه نه بَل څوک نلَرم شفیق
په لمړِی قدم دی سر له تنه پرې کا چه قدم کښیږدې پدا خونی طریق
چه دَ عشق په بحر ډُوب دَی حال ئې ګوره دَ دنیا په حال خبر نه دَی غریق
طلبګار ئې دَ وصال په لوی طلب وی له ازله ئې راوړَی دا توفیق
آزاده عالم بندی دَی که ئې ګورې د زلفینو په خنځیر ئې دِی عتیق
ګڼه زیان دَ عشق یوازی دَ عاشق دَی
امید قطع کړه خوشحاله دَ رفیق

یَو څه بحر دَی عمیق دَ سیماب غُندی حریق
په شنا ترې واته نشِی څو چه بخت نشی رفیق
په ساحل وَلاړو څه زده چه څه حال لَرِی غریق
حال د مایو معما دَی پَت پالی د خپل فریق
چه می یار دَ طریقت وه په کار نشو هیڅ طریق
یو له بله بهره مومی په اخلاص او په توفیق
چه ئې زه لَرم په زړه کښ عجب فکر دَی دقیق
سل بلا دَ جهان کل وَی جدایی نه وَی تفریق
په نامه به شقیق[2] نشِی که څوک نوم کښیږدِی شقیق
پدا ښهر کښ اکبر دَی
دَ خوشحال یار شفیق

ک

چه په رُوی به ئې بخښل شِی پاک نا پاک[3] بل سړی نه دَی صاحب دَی دَ لولاک
تر هلال ئې صدقه شم تر بلال (ص) په اخلاص یَم زه دَ دُوی دَ تلی خاک
دَ بوذرؓ او دَ سلمانؓ ئې درویزګر یم تَل دَ دُوی په محبت دَی ځما ژواک
ذوالفقار ئې اږدهار وُ دوې ئې ژبی چه دَ دین مخالفان ئې وُ خوراک
په دا هسِی مړنتوب ئې آفرین وُ چه په کار ئې محمد (ﷺ) شو فرحناک
که سپاره ئې مَړَنِی دَ لښکر ډیر دِی لاس ځما دَ دلدل سوار دَ زین فتراک
د خیبر په کوټ ئې هسی زور ښکاره کړ چه له ویخ ئې را ولوړل تاک[4]
محمد (ﷺ) دَ علم ښهر دَی ئې وَرُوُ
تر قنبر ئې شه خوشحاله خټک فداک

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲.حضرت شقیق د بلخ یو لوی ستانه دی.
۳. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. چه له ویخ ئی راونړول پاګ.

دال[۱] و د محرم دَ صفر[۲] اک[۳]   دَ ړومبی خوری دروښیم څه یک[٤]
دَ دوهمی خور ړونبیه اتلسمه   دَ دریمی خوری یا[٥] مه وکړه شک
څلورمی خوری[٦] دال چه سَره ید شِی   دَ رجب دی ب[۷] ویج د شعبان دک[۸]
دَ روژې د میاشتی جک[۹] پوره حساب دی   حې[۱۰] شوال ذی القعده بط[۱۱] ذوالحجه وک[۱۲]
چه په هَرَه میاشت کښ دوې ورَځې دِی نحسی   هم دغه دَی چه حساب وشو خوبک
بیا وروستیَ چارشنبه دَ هری میاشتی
نحسه ورځ دَه، وایی ښه خوشحال خټک

که زه نه وَی تا به ځان لَره بلل څوک   په پالنگ به دی دا هسی در ختل څوک
واړه عشق دَی چه ئې سر راته گیاه کړ   گنه[۱۳] زه په ځان مین دَ سر ښندل څوک
چه پتنگ ته روښنایی دَ څراغ ښکاره شی   نور له څراغه نه ئې غواړی جار وتل څوک[١٤]
بدرگه که محبت را سَرَه نه وِی   یک تنها به په خونخواری لاری تلل څوک
دَ دې[۱٥] میُو پیالې ډیرُو دِی آخستی   ولی ما غُندی به نه وی لا یعقل څوک
دَ زنخ په څا دِی بند دَ شونډُو مست ویی   روغ هوښیار به په کوهی کښ پریوتل څوک
چه پخپله[١٦] راته ووایی چه وایه   کنه زه دَ مینی راز ښکاره وَیل څوک
ته مِی وژنه دَ قصاص اندیښنه مکړه   دَ خپل خون په تور به ونسم[۱۷] یو بل څوک
ښه خو دا چه دَ چا نوم پکښ یادیږی   په فانی دنیا به نه وِی ژوندوی تل څوک
تا پخپله سپینه خوله و خوشحال ورکړه
گنه دَی دا هسی شونډی کښلول څوک

---

۱. دال یعنی څلورمه او (و) یعنی شپږمه ورځ.
۲. په دی بدله کښ پر زاړه نجوم مطابق د ابجد په حساب د هری میاشتی نحسی ورځی بیان سوی دی.
۳. یعنی لمړی اوک یعنی شلمه ورځ.
٤. ی یعنی لسمه اوک یعنی شلمه ورځ.
٥. ی یعنی لسمه یا یعنی یولسمه ورځ.
٦. ی یعیی لسمه او دال یعنی څلورمه ورځ چه دواړه حروفونه ید کیږی.
۷. ب یعنی دوهمه او یج یعنی دیرلسمه ورځ.
۸. دال یعنی څلورمه اوک یعنی شلمه ورځ.
۹. ج یعنی دریمه اوک یعنی شلمه ورځ.
۱۰. ح یعنی اتمه او ی یعنی لسمه ورځ.
۱۱. ب یعنی دوهمه او ط یعنی نهمه ورځ.
۱۲. و یعنی سپږمه اوک یعنی شلمه ورځ.
۱۳. کنه.
١٤. نور له څراغه دَ ده غواړی جار وتل څوک.
۱٥. د دیو میو.
١٦. ته پخپله راته ووایې چه وایه.
۱۷. ونسیم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرد هغه چه همت ناک برکت ناک — دَ عالمه سَرَه خوږ په زیست و ژواک
مخ ئې مخ، قول ئې قول، عهد ئې عهد — نه دروغ، نه ئې فریب، نه تش تپاک
لَږ ویل ډیر ئې کوَل په خاموشی کښ — دَ غنچې غُندی خوله ډکه سینه چاک
چه خبره د پستئ د بلندی شي — په لوئی لکه اسمان، په پستی خاک
په تمکین کښ لکه سبر په پستی[1] کښ — په هر لور څانگې ږنگوری لکه تاک
لکه گل شگفته روی تازه په باغ کښ — همیشه دَ ښو بلبلو پر بلغاک

چه دا هسی ښه ویل کا زه حیران یم
چه خوشحال راوړ له کومه دا ادراک

نه[2] په خوله گولۍ خوړلې دَ تږپک — نه نمرې دَ لیئمانُو دَ ښانک
که دَ تن وینې یو جام وڅښې لانبې دیې — نه اوگره دَ بخیلانُو یَو کاشک[3]
که اوبه دی دَ بخیل دَ منگی وڅښې — ستا دِ وَخیژي دانه په چنغږک
نه دَ شوم دَلاسه سل بیری خوړلی — نه[4]د مرد دلاسه پانړې دَ پالک
دَ نامرد سَرَه مکې ته رسیدلی — ښه دَ مرد سَرَه په بید بید یا ورک
مخ دِ سوَی دَ دوږخ په لمبو ښه دی — نه چه سم کړې وَ ممسک وته ورسک[5]

دَ منت سره حلوا مه خوره خوشحاله
تر حلوا نه لا بهتر دَی وچ کنډک[6]

ل

اقربا راته اقرب شول — رضا من مِی په تعب شول
دواړه ترُونه مِی نااهلَ — ابو جهل، بو لهب شول
زه ئې بند کړم په مغولوُ — په خانی[7] او په منصب شول
رشوتونه ئې قبول کړه — په تلاښ کښ زوز و شب شول
دا لوی زویَ می لوی مشه — دَ زرو بلا سبب شول
زه ئې هند لَره روان کړم — په نشاط او په طرب شول
خپلخانه می شوه په غُرونو — پرې کارُونه پیښ عجب شول
ناز پروره زوی می واړه — په فریاد و په شغب شول
چه ئې نمر لیدلَی نه وُ — په څنگلو تشنه لب شول
درست اولس قبیله واړه — گرفتار په ډیر غضب شول
په آه آه دَ فراقجنو — زړُونه وړی دَ عنب شول

---

۱. په سخا کښ.
۲. ښه.
۳. د قاشق مفغن دی.
٤. ښه.
۵. ورسک: وربوز درلودنکی اوگردنه درلودونکی غر یا د کلا برج (سیند).
٦. دلته کنډک په معنی د یوه ټوک ډوډۍ دی.
۷. په خانیو په منصب شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشحال نه مونده ختټکوُ
کښې ئې هر څو په طلب شول

بد زحمت شی په بازُونو یو یو کال
نوم ئې څه دی په پارسی سیه پیخال
طعمه اَچَوِی طلب دَ اُوبو ډیر کا
تور پیخال کاندی دَ لویو په مثال
په نبات دَ غوا په غوړ سَرَه باز صاف کا
یا علاج د سنګتا وکړ دم در حال
دَ سنګتا و ترتیب اوبه دَ دریاب واخله
د صحرا په غوشیو تاوده سفال
پکښې اچوه چه ښې اوبه په جوش کا
بول[1] ناس، نبات پکښې مثقال مثقال
دا سنګتا وکه دَ اوبو سَرَه باز څښینه
فائده ئې تجربه دَه دَ خوشحال
که یوه ذره لونګ هم پکښې وینه
په ښیښه کښې ئې ساته په ماه و سال

په درست جهان به نه وی یو د ما غُندی وی رسوا بل[2]
ورځم توره وکښلې چه مین واروم په تا بَل
یو تیر د وَویشتمه چه د ما دَ درد دارُو شو
هان اې د ما طبیبه! چه ښه روغ نه یَم یَو بیا بل
که سبر که عرعر که صنوبر ستا تر قامته
څه نوری دَ باغ ونی؟ چه په څیر ستا دَ بالا بل
نن ما وته چا ووې چه اشنا غواړې خپل تیغ ته
دَ خدای دَپاره کوم به له ما به وی اشنا ستا بل
ستا زلفو می زړه یووړ سترګی ستا راته پخو دی
تاراج به دا ترکان کا نه به څیز یوسی په غلا بل
نه ننګ لَرِی نه شرم تا وې هر چه عاشقان دی
بې ننګ دِی که بې شرمه هیڅ عاشق نشته تر ما بل
ملا ئې فتنه ګر دَی ور ښئی فتنی جنګونه
تعلیم ته ئې خوشحاله زر پیدا شوی یَو ملا بَل

چه په زلفو ئې پابست شول
دَ ماهی غُندی په شست شول
دَ خمار ویره ئې نشته
چه دَ شاه دَ سترګو مست شول
چه په لام[3]و بې ئې مینه
دَ سرو میو مَی پرست شول
دَ هغو ښادی به تل وِی
چه دَ شاه دَ غم تر دست شول
چه دَ خولې رموز ئې بیا موند
عاشقان له نیسته هست شول
دَ خوشحال خلاصی له کومه
چه ئې تا غُندِی په کست[4] شول

خپل پردِی چه دَ شمشیر شول
کشتنی تر شماره تیر شول
توره وَنغاړه خوشحاله
اوس به څو وَژنې چه ډیر شول
که صاحب[5] وکه تُر سم وُ
ختټک ډیر دَ دُوی په څیر شول
هسی چارِی کا ستا زویَ
چه آتش[6] شاهی بیګ هیر شول
چه نظر وَکړم خپل ځان ته
څو غمُونه را چاپیر شول

---

۱. یعنی د انسان بولی.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.
۳. ل،ب: لب.
٤. قست.
٥. که ساهب وه که تور سم وه.
٦. د مغولو طرفداران او د مرحوم شاعر مخالفین وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا پیری ده که طالع دَه — چه ګیدړ وه راته شیر شول
هیڅ دم مه وهه خوشحاله!
چه نبات درته ګنډهیر شول

دَ ښه یار دیدن وَی تَل — سَرَه ځای چمن وَی تَل
تر کنار او تر آغوش مې — هغه ګلبدن وَی تَل
لکه سیب ځما په خولَه کښې — غه[1]شیرین ذقن وَی تَل
رقیبان وَلاړ له ورایه — له ما هم سخن وَی تَل
جدایِی نه وَی له یاره — سَرَه ځان و تن وَی تَل
مه مانِی وَی مه عتاب وَی — په رقیب شیون وَی تَل
دَ خپل یار دَ کوڅې خاوری
دَ خوشحال وطن وَی تَل

راشَه بر چشمم نشین ای شاه خوبان چګل[2] — لمعهٔ خورشید را بر چشم باشد جای تل
تا وَیل قند و نبات و شهد یکجا دیدهٔ؟ — آری آری آن دهان و آن لبان و آن وَیل
سر[3]دهم تا هر چه فرمائی ترا فرمان رواست — از تو حکم ای پادشاه مهو شان از ما منَل
ځار و قربان تو ګردم ګر به تیغ خود کشی — نی به تیغ دیګران خونم ترا باشد بحل[4]
نن بمن میګفت در کوی تو میرفتم رقیب — شوخ چشمی بر نه میګردی ازین کو بر شړل
څو په تن ګشتم ضعیف و لاغر و خوار و نحیف — نیست اندر فرقت خوبان مرا خوب وخوړل
تا جفا و جور از حد و نهایت بیش کړ — من نیاز و عجز و زاری مینمایم یَو په شل
تل سبا بیګاه آه و ناله و فریاد ماست — بر دل سختت نشد تاثیر زاری و ژَړل
هیچیری مثل تو دلبری نیاید در نظر
زین سبب خوشحال میل دل نمیدارد په بل

مخ دی لاله ګل دی لا بهتر تر لاله ګل — سرې شونډِی دِ مل دی لا بهتری دِی ترمُل
ډار کړمه لازم شم چه پریشانی کړې خبری — مښک دی که عنبر دِی ستا پریشان پریشان کاکل
زلفی دی ښکاره کړه چه خجل شِی په خپل کار کښې — څه لَره ښیوه کا لکه ستا زلفی سنبل

نه زه ملک غواړم نه مال — نه دَ دهر نور جنجال
نه په تله دَ جهان غم کړم — نه په راغله ئې خوشحال
دَ اسفل فکرُونه نه کا — په اعلی ختلَی[5] فال
په اسمان باندی پیره کړم — دَ همت په پر و بال
دَ خپل خدای منت را باندِی — چه ئې رانه کړ بل خیال
بخارا بخښم هغه یم — په دیدن دَ یوه خال

---

۱. غه مخفف د هغه دی.
۲. چو ګل.
۳. سرور ما هر چه.
٤. بحل عربی دی یعنی بخښلی.
٥. ئې قیل و قال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ جهان وَته ئې شا دَه
که خوشحال مُومِې وصال

یو ځله که ووینمه بیا وچلوی دَ یار خپل
نور به تر قیامته شکر وایَم دَ دادار خپل
هر چه بار ئې پریوت په ځای پاتو شه له ملونُو
بې وفا یارانو تیارَی وَکړې دَ بار خپل
ښه سَړِی پردَی په دلاسا په نیکښ خپل کا
کومه ښاغلتیا دَه چه څوک بدکا زړَه دَ یار خپل
درد دَ زړه پنهان ساته که وینی دِ ځگر شِی
مه وایه دښمن ته که د دم خیژِی اسرار خپل
زه خو امیدوار یَم کُندیِ وِی چه مرهم کښیږدِی
پسله انتظاره په پرهار دَ امیدوار خپل
حکم حکم ستا دَی که آشتی کوې که جنگ کړې
ما له لاسه واچوه اوس حکم انتظار خپل
زړه که عافیت غواړِې نظر په کښلیو مکړه
هر چه کښلی گورِی نور دِ واچَوِی قرار خپل
گبر که ترسا دَی که جهود که مسلمان دَی
دین قبله لرِی، زما قبله دَی مخ دَ یار خپل
مه وایه و چا ته دَ خاطر له دردہ دُوکه
اې ځما لیمه چه څوک به نه مومی غمخوار خپل
یَو ځله دَ زړه په غوړو فهم کړه خوشحال ته
تا وته چه عرض کا گښُی گښُی دَ زړه زار خپل

م

آشفته دی دَ جمال یم
همیشه دی پدا خیال یم
نورُو مینُو ته مِی شا کړه
مین ستا په زلفو خال یم
چه مِی اُوښی په گریوان ځی
دا په تا پسی بې حال یم
ځای مِی ته یې په خاطر کښ
ته ریحان یې زه سفال یم
نور می هر څه فراموش دی
آرزومن دی دا وصال یم
لا د مهر وَیَل پریږدَه
په ښکنځلُو دی خوشحال یَم

په مردن پروا دار نه یم
په زندان پروا دار څه[1] یم
یو غصه دوهم بیلتون دَی
چه په اور په اوبه زه یم
اشرف خان[2] دی راته کښلی
زه خو خوښ په خط دَ ده یم
پنځه میاشتِی یم په نبد کښ
بابا ډیر ډاډه په زړَه یَم
زویه ما خو غم دَ تا کړ
چه ته ښه یې زه خو ښه یم
چه فلک سَرَه سر باسی
په همت کښ هغه زه یم
کړه یې نه دِی بې حکمته
زه خوشحال دَ ده په کړه یَم

په زړه تر یار ځاریږم دَ پتنگ غُندِی پیرې کړم.
یَوازیدَی په دا کار کښ که په خوله ورته ښیرې کړم
یو باغ دَی دَ گلونو چه وَما وَته غوړیږی
چه یار را سَرَه ناست وِی ورته زه دَ ناز ښیرې کړم
عاشق می پاتی نشو پریږده پخی پرتې اوسی
ښائِې چه بوالهوس ته دَ عمزې توری تیرې کړم

---

۱. نه یم.
۲. د خوشحال خان د زوی نوم دی، چه تخلص ئې "هجری" او د پښتو یو مقتدر شاعر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ځای مې په ګلشن وُ هغه زه وم راشه ګوره   په هر چرته چه درومم په ګلخن باندی ديرې کړم
دا زړه دی که قسمت دَی که څه نور څه کوډی موډی   چه زه ئې مبتلا د ستمګری په شيرې کړم
چه ته له ما نه ولاړ شې، که بالښت که نهالی وی   په درسته شپه چه ژاړم په ژړا دواړه ترې کړم
که پايم په دنيا کښ زه خوشحال په دا زوروالی
دَخپلوُ دَ پرديُو به لا څو مينی سپرې کړم

ته دلبره که عذار يې زه وامق يم   ستا په مينه کښ هر ګوره موافق يَم
ته که له ما نه پايې معشوقه يې   زه به بې له تا په څو پايم عاشق يم
ته تل خانده هوسيږه څما زړه يې   غم به زه کړم چه هميش دَ غم لايق يم
پتنګ ځان په اور کښ وَويشت دا ئې ووې   که مې لاف دَ مينی وَواهه صادق يم
که د غشيو باران را باندِی وشی   که به سترګِی له تا واخلَم منافق يم
چه و تورو خاورُو هسی حسن ورکا   ه حيران پاتی په صنع د خالق يم
د نيمګړو طبيبانو دارو اور دی
زه خوشحال په طلب ستَړی د حاذق يم

تا چه زلفی کړې خم خم   ځکه نه وايې سم سم
تا چه سترګی کړې راپورته   پکښ زه وينم غم غم
څو به ته لکه هوسی يې   تل له ما ګرزې رم رم
دَ خوبیَ کار په تا دی   نن په دا دور تم تم
که دی ډير نه وِی په زړه کښ
خوشحال ياد لَرَه کم کم

تا خو ياری پرې کړه واړه زه در پسې درومم   څو در پسې درومم هونبره ډيره خواری مومم
هيڅ په ما پوهيږې نوم مې څه دی ستا په عشق کښ   قيس دَ ليلی وُ، تا ويشتلی زه ليس نومم
زه څه هغه نه يم چه خوښی غواړې له ما نه   تل دی د غمونو لبالب جامونه شومم
هر چه شهسواران دی واړُو وَتيځلی[1] وړاندی   زه دَ دُوی په منډه دا يم[2] څم ورپسې دروممم[3]
ځار تر تا رسوله[4] (ﷺ)! تا مې يار ليده په سترګو   راشه را نيژدې شه چه دی دواړه کَسِی چومم
يو لوری مِی نشته مينی هسِی سر هوا کړم
باد غُندِی خوشحاله په هزار طرفه دروممم

څه عجب زيبا صورت دَی چه زه پابست دَ ده يم   راشی وګوری عالمه چه په څو تر دست دَ ده يم
دواړه زلفی ئې دَ زړه په قصد دسرَه شکست کړې   زه په ځان و زړه بندِی په هر يوه شکست دَ ده يم
زه حيران يم له دې حاله چه دا چا عالم ته ووې   چه همه عالم خبر شو، چه زه هم نشست دَ ده يم
آوازه شوله په دهر نيک بد واړه خبر شول   چه څما اشنا يَو بت دی زه هم بت پرست دَ ده يم
درسته شپه ئې په هر غولی زه وَلاړ نارې وَهمه   چه اې خلقو عيب نشته که مستی کړم مست دَ ده يم

١. يعنی تاخت ئې وکښ.
٢. يعنی لار او شهراه.
٣. لغومم.
٤. ځار تر تا رسول شم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دا خپل صورت دی نیست په عشق کښ نن کړې اې خوشحاله!
بیا دَ ځان دَ هستی[1] لاف کړه، وایه زه هم هست دَ ده یم

چه دا هسی دی له جوره مشوش یم — له آزاده می حذر کوه درد کش یم
که قوت دی دَ هاتی په زړه مزری یې — زور قوت را باندی مه کوه آتش یم
دَ جنون بخره می اوس نده هاله وه — چه مین په هغه یار پریوش یم
څوک به ما غُندِی یَو هیښ په زړه ساده وی — چه وفا غواړم له کښلیو په دا اش یم
راته څه وایې، چه ته په چا مین یې — په ایمان به درته وایم پنج[2] و شش یم
که په در می زر خرید گرزی بی شماره — و خپل یار ته زر پیرو دی دَ حبش یم
طعام خورم مزه می نه درومی تر ستونی — همیشه د شیرینی مزه جش یم
غم د اور له تا وه زر لَری چه قلپ وی — ځما څه اندوه له اوره چه بې غش یم
د دې دور حریفان که شوده پیۀ دِی
زه خوشحال دَ شودو پیو په سرش[3] یم

ځما خوب له اندیښنو نه شی بیدار شم — و عالم وته په دا تهجد گذار شم
غرُونه غرُونه گناهُونه را په یاد شِی — وَ خپل خدای وته گویا په استغفار شم
استغفار په خوله په زړه دَ شر فکرُونه — بیا له خپله استغفاره شرمسار شم
دَ دې دور دَ شیخانو حال می وکوت — چه ساعت ور سَرَه کښینم ترې ویزار شم
ما دا هسی شیخی دوی[4] وته بخښلې — په محشر د دَ رندانُو سَرَه شمار شم
چه حلال کسب ئې نه وی شکرانې خوری — خدایه بځن[5] په شیخی دَ شیخ مکار[6] شم
دانا تار چه په جلی ذکر شیخان کا — کله زه په تاخت راضی په دانا تار شم
چه څرگنده سربازی کاندِی دَ تورُو
زه خوشحال ختهک تر هسی هنر جار شم

چه دَ عشق په ملک ندیم یم — دَ اندوه په ملک مقیم یم
نه بهښت وَته هوس کړم — نه په ویره دَ جحیم یم
بند دَ یار په اختیار یم — آزاده له هر نعیم یم
سینه زه لَرم روښانه — تا ته تور سیه گلیم یم
هغه قول چه ما کړَی — په هغه قول مستقیم یم
خلیفه[7] اصل ځما دی — لوی نسب یم که یتیم یم
که نور اوس دَ مینی لاف کا — زه عاشق په یار قدیم یم
په غه اور چه عشق ئې نوم دی — گه براهیم کله کلیم یم
دَ یوه نفس دَپاره — په امید، وهم، په بیم یَم

---

١. دا هسی.
٢. محشی ورته لیکلی، چه د ابجد په حساب ٥، و) پنځه او شپږ راځی، چه (هو) ځنی جوړیږی، یعنی په هومین یم.
٣. محشی ورته (پیروی) معنی لیکلې ده، په یوه نسخه کښ (د مخ رش یم) هم راغلی دَی.
٤. دیو ته.
٥. بځن یعنی وږ سترگی، حریص.
٦. په ځنی نسخو کښ د مکار پر ځای رحمکار راغلی دی.
٧. تلمیح دی په دې آیت شریف اِنی جاعل فی الارضِ خلیفه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خوشحال په خرابات[1] کښې
گرم په امانت عظیم یم

چه ستا له زیبا مخه چیری گل وته نظر کړم.   پخپلُو سترگو خیر شم چه که ښح[2] پکښې خنجر کړم
چه ستا له زیبا مخه څوک بل مخ راته وستایی   یو هسی قهر راشی چه که غوڅ ئې دغه[3] سر کړم
که هر څو دَ بهار گلُونه ښه دی په چمن کښې   یو گل به په ښایست کښې ستا له مخه برابر کړم
دا مه[4] وایه و ما ته چه ته ولی وَر په ور شوې   خپل مخ وته ووایه چه ئې ولی ور په ور کړم
خاطر می څه خو خلاص وُ فراغت وم له غمونو   چه مخ دی را ښکاره کړ زه دِ بیا په نارو سر کړم
که واړه خزانې دَ شاه جهان بادشاه څما شِی   همه واړه به زه په یوه خال دَ خوبا ورکړم
رشتیا خبره ښه دَه راته غوږ باسه خوشحاله
که تیر تر سر و مال شوې څما څانه خوله به درکړم

څه زه څه می مجال دَی چه به وَوایم ستا یار یم   دا هونبره عزت لږ دَی چه گدای د ِ دَ دربار یم
چه ما زهد، تقوی، طاعت، بندگی لَره څوک بولی   زه کله ستا له عشقه وَ بل کار وته وزِگار یم
په لویه ورځ به ستا په گریوان ښخی کړم منگلی   څه ته څه دی ویَل دی، ستا د خون څه پروادار یم
په ما باندی ته تل د واړُو سترگو عزیز یې   که ستا تر فهم هر څو تر دا تورُو خاورو خوار یم
سودا دَ یار دَ وصل که په سر شِی پایمال شی   دَ سر و مال به هیڅ صرفه وَ نکړم خریدار یم
چه وَمرم عزیزانُو تور کفن را لَره بویه   پدا سبب چه زه دَ تورُو سترگو سوگوار یم
هزار څله په کال کښې یَوَه میاشت دَ گلُو وخت وی   دَ یار په صحبت زه محبوبَ تل تازه بهار یم
څه جک وهې ناصحه چه وَ ما ته نصیحت کړې
در درومه خپل روزگار کړه زه خوشحال پخپل روزگار یم

چه نظر د ِ په ټیکَ[5] د تور وربل کړم   دَ جهان بادشاه دَ څان مخی ته بل کړم
لا د ما طالع بهتره تر هر چا دی   چه دا هسی کښلیو سترگو ته کتل کړم'
دَ سرو شونډُو په شرابوُ چه بیخود شم   د مستی رقیبانوُ ته ښکنځل کړم
اجابت به ئې لا کله تاثیر کاندِی   چه دعا د ِ دَ وصال په سحر تل کړم
چه می زړه وریسې سه[6] هونبره سړیږی   چه په مخ ئې پرهاروُنه په چیچل کړم
د ښه مخ مینه می نه درومی له دله   که تَل غوږ دَ ناصحانوُ په ویل کړم
په صوعت می پرهارُونه دی خوږیږی   په وار دَ هر پرهار دارُو به تل کړم
دا داغُونه چه می سږ په زړه بنځوس دِی   تر بل کال به ئې دَ عشق له لاسه سل کړم
چا په زور را لَرَه غم نه دَی راوړی   وَ خپل زړه ته ئې پخپله راوستل کړم
ازلی می دَ غم بخره ده راوړې   غم که نورُو لَرَه درومی زه ئې خپل کړم
یو نیکبخت ساعت به وِی چه راته غوږ کا   چه په وَر ئې په فریاد ژَړَل کړم

---

۱. په خیر آباد کښې.
۲. سیخ.
۳. که غوڅ د هغه سر.
٤. و مه وایه.
٥. یو پسوال دی، چه ښځی ئې پر ټیکو څړوی.
٦. سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه لا ښهر دَ دهلی شته خوشحاله
څه فائده که وران په آه سَرَه کابل کړم

چه په خوب شم ستا له خیاله سَرَه خواب کړم
چه بیدار شم دَ مخ سود دِ په آفتاب کړم
چه می ستا دَ خولو بوی تر سپږمو تیر شو
نور به څه مینه په مښک او په گلاب کړم
بې نصینه لیدل نه میسر کیږی
په لیدو پسی که هر څو اضطراب کړم
ښه لیدَل ئې په مثال آب حیات دیَ
دا تشنه خاطر به کله پرې سیراب کړم
په ښکنځا می کله کله سر افراز کړه
هغه دم چه دَ سوال هیله په خواب کړم
ما ته څه وایې چه چا هسی خراب کړې
چه دَ حال پوښتنه نه کړې تا خراب کړم
ما ته مه وایه چه ولی پیچ و تاب شوې
ستا دې تورُو زلفُو هسی پیچ و تاب کړم
چه له مخه دِ پَلَو واخیست لمبه شوې
بیچاره خوشحال دِ درست سَرَه کباب کړم

څو ژوندَی یې دَ زرق مه کوَه هیڅ غم
خپل قسمت به در رسیږی بیش و کم
قابل غم دَ ننگ و نام کا په دنیا کښې
نه په غم وِی دَ دینار او دَ درم
قارون لاړ تحت الثری لَرَه لا درومی
موسی (ﷺ) پاس په علیین کښیښې قدم
پسله مرگه ښخ دَ مرد تر قدم ښه یم
گور می مه شه دَ نامرد له گوره سَم
دَ خوشحال قدر که اوس په هیچا نشته
پسله مرگه به ئې یاد کا ډیر عالم

چه په ما باندِی مین باندِی مین یم
چه څما په غم غمجن زه ئې غمجن یم
ما وې یَو زمان که بیل شم زه به ومرم
چه جدا پایم له یاره دروغجن یم
که دَ پښو خاوری[1] ئې نه یم باری شکر
چه دَ گرد په دود ئې نښی په لمن یم
په نور څه می دَ خاطر دلاسا نشی
په جهان کښې آرزومن دَ ښه دیدن یم
خوبه راشه! ما اوده کړه چه پخښو[2] شم
په فراق کښې په ژړا ژړا کړمن یم
که رقیب په دا خبر شی ترو به څه کا
چه له یاره سَرَه زه لاس و گردن یم
یمانی چهره می ولاړه حبشی شوه
دَ فراق په اور ئې سوَی لوغړن یم
زه دَ دوو په ځای درې گواه لَرم په عشق کښې
رنگ می زیړ، سترگی لندې، زبون په تن یم
ته محبوبه له شیرینه د دې وخت یې!
زه خوشحال دَ اوسنِی دور کوهکن یم

څوک خو به کیده واړه به نه وه سَرَه سم[3]
ته د کښلیو سر یې، نور تر تا دِی واړه کم
یو کلی یا دوه چه ئې ستاینه کا دا ډیر دی
چوڼ کښلی هغه دَی، چه ئې ستایی درست عالم
وخوځه په باغ کښې رنگارنگ گلونه گوره
گل دی دَ گلابُو دَ گلونو مقدم
څه لَرَه اې میاشتی ته خپل مخ ستایې و ما ته
دَ یار په مخ می نور ځِی ستا په مخ درومی تورتم
مخ ئې لکه اور دی، پرې پرتې دِی توری زلفی
څه رنگه بازی کا په سره اور کښې تورا رقم
څوک چه ډیر ډیر گوری یار، دَ زړه مینه لرییری
څو ئې ډیر ډیر گورم، پرې مین شم دم تر دم

---

۱. خیری.
۲. اروابناد، خدای بخښلی، آزاد، په یَوَه نسخه کښې بخشو راغلی دی.
۳. دا بدله په چاپی دیوان کښې نده راغلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا وَیل خوشحاله که می غم لرې په زړه کښې
خوښ اوسه خَوښې کړه تل تر تله ستا څه غم

چه بازيِ په جهان کړم هغه زه یم
هم ئې پوسم[1] هم ترې یوسم اړې پر نه یم
و اغیار ته لکه کانې موم وَ یار ته
په سختی او په نرمی کښې هغه زه یم
و بلا ته دَ اختیار توره په لاس کښې
و قضا وته تسلیم په شان دَ مړه یم
لکه بوټې دَ کیمیا په مرغزار کښې
چه په حال می خبر دار شِي دَ هغه یم
تندر هم ځما له ذاته نه پیدا دی
په سپین زړه که دَ باران سپینی اوبه یم
په هر نام چه دِ رضا هغه مِې بوله
آدم زاد، فرښته، پری، بوده، لیوه یم
دَ کونینُو نندارہ دَ زړه په عین
دَ ویښ والی په دود کړم تا ته اوده یم
دَ هر چا بازار ځما په سودا تود دَی
خبر دار په سود دَ بحر هم دَ غره یم
هم دَ اُوښ غُندی هلک سرَه په لار ځم
چه په بده لار می بیایی هلته نه یم
هم می څیز هم می نا څیز کا په زمان کښې
زه خوشحال په حال خبر نه یم چه څه یم

څو به ستا دَ دیو غمونو زغمل تل کړم
دَ یارانُو کمی نشته یار به بل کړم
په قراره قراری دِ یاری پرې کړه
دَ نیمگړی نیت و چا وَته ویل کړم
چه وعده دی دَ وصال چیری خطا شِي
په ژړلو خاوری ختې دَ بورجل کړم
هر طبیب لَره چه وریشم ناقص وی
چه له حاله ئې خبر شم ځنی تلَل کړم
نور به هسی یک تنها له خلقو اوسم
دَ هر چا سرَه چه کښېنم غم حاصل کړم
بلا پیری زړه لرم دا ئې عادت دَی
غم وَ بل لوری ته درومی زه ئې خپل کړم
چه منگی می تشول دَ میُو زه وم
اوس نور ډکی پیالې اَخلی زه کتل کړم
منکری دَ عاشقیَ سرَه مله دَه
په انکار که دروغجن یم دروغ سل کړم
خالی لاس ورځنی ځم هیله می نه وه
چه ډک زړه به ئې له ډکه باغه تلَل کړم
پدا هونبره هوښیاریَ هسی هیښ یم
څوک چه زهر راته نوش کا، هم مَنَل کړم
غر گناه راته دَ خس غُندِی ښکاریږی
چه په مهر کرم رایشم بخښل کړم
هر غزل می په بیاض باندِی وگوره
زه خوشحال ختک دَ زړه په وینُو کښل کړم

چه مین دی د زلفینو په سلسل یم
خود پخود وَ لیونتوب وَته مائل یم
وایِی ته به دَ مجنون غُندِی مین وې
که وَ چارُوته می گورې ترې فاضل یم
ما به څه پوښتنې چه څه لَرَه زړه تنگ یې
ستا دَ تنگی خولې په فکر کښې تنگدل یم
دَ گلونو په لیده دِ مخ را یاد شی
ځکه هسی په گلگشت دَ چمن تلل یم
په ځیر ځیر راته کاته کړې ځیروې می
چه دِ زړه هسی جفا کړه اوس دِ خپل یم
لکه څوک چی پخپل دین کښې مستحکم وی
هسی زه دَ یار په مینه مستقل یم
چه جدا له خپله یاره ژوندی پایم
زه په دا ژوندون له یاره تل خجل یم
دَ نفر غُندِی می عذر چاره نشته
هر چه ما وَته څه وایې په منَل یم
لکه څوک چه خواړه شهد وَخورِی خوښ شی
هسِی خوښ دَ شکر لبُو په ښکنځل یم

---

[1] پوسل: تربیت او روزنه او پالنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه[١] خوشحال په گلریزی کښې بهار راغی
په زیبا وَیَل هر گل ته مقابل یم

حیران یم نه پوهیږم چه زه څه یم څه به شم
له کومه یم راغلی بیا به کوم لُورِی ته ځم
خبر دَ هغو تللیو بیا په بیارته چا رانه وړ
له حاله له احواله ئې که هر څو څوک پوښتنم
دلې چه څوک لیده شِي نن[٢] ئې شپه پدا بانده[٣] کښې
آخر ئې له دې ځایه وار په وار واته گڼم
جهان یَو کټوری شُو زه په مثل دَ میږی یم
حیران پکښې جار وَزم لاس وپښې پکښې وهم
په هیج[٤] کله زړه ښه کړی کله زړه په هیڅ بیا بد کړی
په کام که په ناکام دی واړه باد دی پیمایم
دنیا وَته چه گورم کار و بار ته دَ وگړی
دَ اوړکیو تماشې دی زه ئې هم ور سَرَه کړم
چه ته پرې مبتلا یې که دِ مال دَی که دِ ملک دی
دا واړه بې له خوبه بې له خیاله نه وینم
چه تور ویښته دِ سپین شول خوی دِ نور نشو خوشحاله
باور کړه اوس ناحق دَ سړی نوم دربانِدی ږدم

دَ صفا په لارِی نه یښی قدم
همیشه له درویِشی وهی دم
هغه کله شیخ، ملا، ولی، درویش دی
چه نظر په سود زیان په مدح وذم
درویشان په تفاوت ندی راغلی
خپل پرَدی په سترگوُ واړه گوری سم
دَ درویش تر زړه به نه رسی دا دواړه
آئینه د سکندر که جام دَ جم
و درویش علم په درس په مکتب ندی
تل نظر لَرِی په لوح او په قلم
که څلور دِی که پنځه که شپږ اُوه دِی
دَ درویش تر شرقه غر به دی یوسم
نه په نون دی نه په میم دَی نه په جیم دی[٥]
کامل پاس په لام وهلَی دَی علم
چه ذره طلب دَ نمر کاندی خوشحاله
په همت مه شه ته هم تر ذرې کم

دا نه وایم وَ چا ته، چه پارسا یم فاسق نه یم
دَ خدای منت را باندِی چه هر څه یم منافق نه یم
یا ما زده ستا په حسن، یا ځما په مینه تازه ده
که هر څو کښلی ډیر شی نور په هیچا عاشق نه یم
د مخ مشال دی بل کړ دَ پتنگ غُندِی پرې راغلم
بیا ته به راته وایې، چه په عشق کښې صادق نه یم
که ته لکه لیلی یې ما مجنون بوله په عشق کښې
که ته لکه عذرا یې زه هم کم تر وامق نه یَم
یا مست یا لیونَی یم یا می نه زده کار د مینی
ښکاره ښکاره وَیل کړم دَ رازُنو سارق نه یم
دَ هر ښهر په کوی کښې ناقصان طبیبان ډیر دی
که هر څو پسی گرزم زه لا پیښې په حاذق نه یم
څو ذکر څو مذکور کړې تل ځما دَ گمراهیَ
انصاف ښه دَی زاهده زه مخلوق یم خالق نه یم
دروغ وعده هم ښه دَه دَ سړی دَ زړه امید شی
یو تش مهر خو وَکړه که دَ ډک دِ لایق نه یم
که وایې هغه وایه چه دَ عشق دَ محبت دِی
که نور څه راته وایې زه خوشحاله شایق نه یم

---

١. د خوشحال.
٢. نن میشه په دا.
٣. له کلی جلا یوه کوچنی بنا بانډه بولی.
٤. که زړه په هیڅ ښه کړی که نه زړه په هیڅ بد کړی.
٥. په دې بیت کښې نون اشاره ده ناسوت ته او میم ملکوت او جیم جبروت، او لام عالم لاهوت ته، چه دا د تصوف په اصطلاح خاص عالمونه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خپل یار مینی په زړه هسی بیمار کړم
چه په درد کښې ئې هر گوره ناقرار کړم
چه ناقص مِې دارُو کا پرې نه رغیږم
دَ حاذق طبیب طلب په کوم دیار کړم
توری سترگې، توری ورځې، توری زلفی
دا همه توری بلاوی[1] زه ئې خوار کړم
که یَو تَش نظر دَ مهر راته وکا
دَ دنیا واړه منصب، مال به ترې جار کړم
زه خو هسی نادیده نه یم اې خلقه!
چه به بِه تر مخ گلُونه دَ بهار کړم
دَ بهار گلوُنه اور شِي زه پرې سوځم
چه بې کښلیه مخه سیل دَ گلذار کړم
بې له ځانه په بل چا می پیرځو نشِي
چه کاته د مهوشانُو په دیدار کړم
چه ډیر ډیر کښلی مخ ته کتَی نشم
دواړه سترگی ئې مزری دِی ځنی ډار کړم
ما خوشحال په ځان پخپله چارِی وکړې:
چه په ملک کښې یو ناترس وی زه ئې یار کړم

دَ تقویٰ د پارسایَیِ دعا تل کړم
چه د عامی اثر نکا څه ویل کړم
زړه می خدای مین کوی په ښایسته وو
هسی نه چه زه پخپله زړه مایل کړم
چه عالم می اړوی دَ عشق له کاره
زه اقرار ورته په خوله انکار په دل کړم
مگر زه فسق او فجور لرَه پیدا یم
چه بیا بیا ئې ماتوم که توبې سل کړم
واعظ حوری ښه کوی تر دا دلبرُو
که هوهو ورته لَرَم کله منل کړم
زه پدا سبب لیمه غواړم له خدایه
چه دلبرو ته دَ سترگو غَږوَل کړم
چه دَ عشق غمؤنه نور چا لَرَه دروی
زه ئې مخی لَرَه ورشم واړه خپل کړم
عاشقان به دَ جهان په ما پیغور کا
زه که اوس په عاشقَی کښې خوی بل کړم
و هر چا وته ئې راز وایم دَ مینی
د هر چا سَرَه چه یار شم یار خجل کړم

زه لمړی په آشنایَیِ نازیدلم[2]
واړه غم وُ چه پرې ښه وَپوهیدلم
د زړه زور دَ صورت توان را څخه لاړ شه
چه درانه دَ بیلتانه پیتی آخلم
آشنایی یاری په مهر په رضا شِي
پدا کار کښې په چا نشی زور و ظلم
سر اول دَ یار دَیار په بالین کښیږدم
له غه پسه په پالنگ باندِی څلم
چه دَ سر په ځای سینه راته بهه[3]کا
هم هغه به دَ بڼو په غشیو ولم
ښایسته لکه گلؤنه زه طوطی یم
چه و هر لوری ته ځم په گلو ملم
که سیالی له مَرَه[4] شِي نه ئې له بخته
شاه پخپله بې ریباره و بللم
هوسی چا په دَو نیولِی دِی خوشحاله
بیهوده په غزاله وُو پسی زغلم

زه چه هسی په تعجیل او په شتاب ځم
خرابات لَرَه په هیله دَ شراب ځم
د ساقی له لاسه می چه تناول کړم
بیا په بیارته به بیخود دَ مست خراب ځم
دَ ساقی دَ مخ جذبه می مخ ته بولی
چه دا هسی میکدې ته په ترتاب[5]ځم

---

۱. بلا دی.
۲. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
۳. محشی نښانه ورته کښلې ده.
٤. له نره شی.
٥. یعنی غم، افسوس، ساندی، نارې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درد د درد می ئې له خمه دی نوشلی
اوس په هیله په امید دَ می ناب ځم
چه می نشې بله یو سر بل سر سترگی
له جهانه مخ پوښلَی په نقاب ځم
له دوو سترگو می روان دَ اوښو سیند شو
د دې سیند دَ پاسه زه لکه حباب ځم
خوب و خور می له خاطره فراموش دی
دَ جمال په خیال ئې درسته شپه په خواب ځم
دَ محبوبی دَ جمال شغلې آتش دی
زه خوشحال ئې له لیدَلُو زړه کباب ځم

زه چه تل هونبره ناسازی دَ عالم وړم
دَ خپل یار دَپاره دا جور و ستم وړم
دَ لاله غُندِی داغدار په جهان راغلم
هم دا داغ به له جهانه د صنم وړم
په وصال ئې دَ جهان خوبنې راشی
چه له کښلیو جدا کیږم ځنی غم وړم
په عالم دَ مجنون بِرغ دَی مرد می بوله
په محشر که ځنی وړاندی خپل علم وړم
هر قدم په ځگر خون بِردم توئی مشه
دَ شرابُو پیالې ډکی په تور تم وړم
چه نرگس ته نظر نکاندی له کبره
و هغو ته څه گلوُنه دَ شړشم وړم
کارکنان دَکار فرمای په حکم کار کا
زړه چه حکم فرمایی هوری قلم وړم
هونبره ډیری خرخښې فتنې جنگونه
بیا به وایې چه زه ستا غنجونه کم وړم
په هر دم دَ هغه یار منت را باندی
چه ئې هسی ډیر خیالُونه په هر دم وړم
مخ به چیری راته سم کړی په یاریَ
که دا خوی به همیشه له عمره سم وړم
چه په کوی کښ دِ مقیم شم دروغجن یم
که به نوم په ژبه جیرِی د ارم وړم
راته وایې نن زړه څه رنگ وړې له ما نه
که دِ خوږین کړ هم ئې خوښ خوشحال خرم وړم

زه چه خپل قدم دَ عشق په خونی راه بِردم
هر زمان له تنه سر لکه گیاه[1] بِردم
دَ جمال خوبی دِ زیاته تر آفتاب ده
دَ نظر دَ پاره نوم درباندی ماه بِردم
درسته شپه چه ستا له غمه سره تاو شم
هر سحر په افلاکوُنو باندِی آه بِردم
که ته تیغ دَ جفا وَکاږې و ما ته
ستا وَ تیغ وَته به سر لکه گیاه بِردم
که می چیرِی لاس و واک در وَرَسیری
په سپین مخ به دی دَ غاښ نخښی سیاه بِردم
بیچاره خوشحال چه ستا دَ ورگدای شو
ځکه زه ورباندِی نوم دَ بادشاه بِردم

ښه به هغه وخت وی چه به یار لَرَه ور درومم
وایم چه زه باغ و بهار لَرَه ور درومم
زلفی ئې ښکاره کړې مښک غنبر ئې په ما توی کړه
اوس به له دې پسه څه عطار لَرَه ور درومم
خدای په کور کښ راکړه، هغه توری سترگی تُرکه
اوس به ئې په مرسته څه فرخار لَرَه ور درومم
زار دَ خوږُو زړُونو، خوښ خرم زړونه آزار کا
غم اندوه می دا دی چه خپل زار لَرَه ور درومم
هر چرته چه خار وِی، هغه ځای مومی گلوُنه
ځکه پدا هیله هر هر خار لَرَه ور درومم
کوم سحر ئې وکړ په ما خوار باندی حیران یم
مرگ و ته می ناست هغه خونخوار لَرَه ور درومم
هم ئې په ما وکړل څو څو رنگه ستمؤنه
بیا له نا څاریَ ستمگار لَرَه ور درومم
یار می په ښایست کښ لکه گل دَ نو بهار دی
سود ئې دَ جمال کړم چه گلزار لَرَه ور درومم
ښه خواږه یاران چه ما خوشحال لیدل په سترگوُ
اوس ئې په ژړا ژړا مزار لَرَه ور دورمم

---

۱. لکه کلاه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که مین زه په ګلزار یمه په ځای یم — که دَ مخ ئې په ننداریمه په ځای یم
چه جدا ورځنی پاتو یم عالمه! — په ژړا که په چیغار یمه په ځای یم
یار می ولاړ شو پدا لار ورپسی درومم — که ډیر سټړی پدا لار یمه په ځای یم
بې له عشقه بله چار نشته بهتره — که دایم دَ عشق په چار یمه په ځای یم
په جنت کښې هم دَ حورُو صفت کیږی — که طالب دَ ښه نګار یمه په ځای یم
له خوږوُ شونډو ئې سرې شکری اوری — که طوطی دَ شکر بار یمه په ځای یم
زه خوشحال په لیونتوب کښې خوشحالی کړم
لیونی دَ پری وار یمه په ځای یم

که می هر څو ته بادشاه یې زه ګدا یم — مخ له ما نه مه جار باسه مبتلا یم
زه چه ستا له غلامیَ داغ لَرَمه — هیڅوک ځان سَرَه سَم نه ګڼم بادشاه یم
دَ خاطر ورمی تړَلی دَی په غنو[1] — له عالمه سَرَه ناست په فکر ستا یم
که دِ څوک په درد دردمن دی زه دردمن یم — که دِ څوک د تلی خاوری زه خاکپا یم
کله سَتا دَ راز خبری په کاغذ کښم — کله سَتا له مخه حال قلم ته وایم
دَ ښه مخ دَ عاشقانوُ دِ شمار نشته — ولی زه په همه واړُو کښې یکتا یم
خادمانُو له شمارې می محروم مکړه — که دَ نورُو انعامونو دِ تر شا یم
که په ما مهر کرم کوې ته ښایی — که پما جور و ستم کوې سزا یم
تا خوشحال وته ویل چه څه پکار یې
که په کار که نا په کار یم خو هم ستا یم

که همیش دَ ملامت کاڼی په سر خورم — غم می نشته چه په تور ئې دَ دلبر خورم
که دَ سپیوُ دَ کَودِی اوُبه ئې مومم — زه به وایم چه په تن آب کوثر خورم
لکه باد په نرګس ولګی تازه شِی — دَ رقیب څپیړه هسی په بصر خورم '
زه به لا ورته تلوار کړم لکه تَبری — که تل ستا له لاسه توره یا خنجر خورم
چه په ښاخ ئې ډَول ډَول میوې زانګی — لا به کله دَ وصال دَ ونی بر خورم
تا ویل خوشحاله چپ شه خوله می واخله
زه طوطی یم چیغار وکړم بیا شکر خورم

که ګناه نه کړَی آدم — ترو په چا به شو کرم
سکه کرم لَره بایده دی — چه پیدا شوَی نور عالم
په یَوَه توبه ګناه ځی — دَ سړی له عمره سم
ګرد غبار چه په ګل پریوزی — شست و شو ئې کا شبنم
دَ مؤمن ګناه په غاړه — دَ شیطان وِی بیش و کم
شاهزاده چه بدی وکا — دَ ندیم سر شِی قلم
دَ ده بد په نور ویشل شِی — یار تر یاره ندی ګرم
په لا تقنطوا خوشحاله
تل خوشحال اوسه خرم

---

۱.   د اغزونو ونو ښاخونه، چه کروُنکی ئې پر کښت د ساتنی دپاره را ګرزوی، یا ئې د باغ په ورکی د تړلو دپاره ږدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گرم خو نه یم که ارمان کوم لا ژاړم
دَ باغ گل می غوړیده زه ځنی لاړم

بل بادشاه نشته اورنگ می عدل نکا
که سبا بیگا ئې تل په دربار ناړم

دَ طلب غړی مِی لاندِی شول تر غرونُو
هغه بیل یاران په کومو غړیو غواړم

دَ هواد یاران می هر زمان یادیږی
چه ئې مخ په خوب کښ ووینم وَویاړم

چه قاصد دَ یار دَ خولې کتابت راوړی
څو ئې لوند په اُوښیو نکړم نه ئې نغاړم

زه خوشحال پخپل قسمت پوری حیران یم
چه په چرته گرزیدم، په چرته ولاړم

گرم خو نه یم که له درد سَرَه ښورم
نور به ډکی پیالې اخلِې زه به گورم

لاله زار به شگفته په هغه ملک شِی
چه باران دَ دواړُو سترگو باندی وورم'

وایی زړه له ما نه وَژغوره که ښه کړې
کشکی ستا له لاسه خلاص شی زه ئې ژغورم

ځان به درکړم، مچه راکړه ښه سودا ده
که ئې ته په بهار پیرې زه ئې پلورم

په دا راز به هر بې نیاز کله خبریږی
چه خوشحال راته دعا کا زه ئې زورم

که غمؤنه د دې خپل خاطر کباب کښم
بویه دا چه دفترؤنه یا کتاب کښم

په بیان په قصیده به تمام نَشِی
که ناسازی دَ سپهر و دَ شهاب کښم

دَ فراق غمؤونه لور په لور انبار دِی
په کاغذ باندِی دَ کوم یوه حساب کښم

په ډیر غم کښ هیڅ خبر نه یم له حاله
چه زه دا اویَل په ویښه که په خواب کښم

که جفا دَ زمانی وه که دَ خلق
زه به دا واړه په حکم دَ وهاب کښم

په فلک باندِی دَ هیچا حکم نشته
چه ئې ظلم، ستمؤنه، انقلاب کښم

دَ آگرې په کوټ کښ بند شاه جهان دی
دَ دارا به هغه کوم فانی جناب کښم

نه به زړه ځما سړیږی نه به بس کړم
ورځ و شپه که سلامُونه په احباب کښم

خراب شوی دَ فلک له لاسه ډیر دِی
اوس به حال دَ هغه کوم یَوَه خراب کښم

که دَ خوږ خاطر له حاله چا ته کښل کړم
یا آهونه یا ژړا یا به عذاب کښم

یَو مکتوب دَ خپل اشنا را لَرَه راغی
اوښی بغرگی تویَوَم چه ئې ځواب کښم

حاسدان می په حساب لکه گِلاب دِی
حیف ندی چه به جور دَ کِلاب کښم

ما خوشحال په خوب دا حال نه وُ لیدلَی
چه به دا دَ غم بیتونه په پنجاب کښم

له هنره چه څوک ووایی لَرَم [1]
چه می بخت نه کا یاری څه وَوایم

په جهان کښ دَ وفا هنر کیمیا دی
زه ئې څه لَرَه له چا هیله کوَم

دَ وفا میوه دَ هر چا په باغ نشته[2]
بیهوده ئې هَرَه وَنه لَټوم

غه باران چه په دریاب باندیی وریږی
په باران به ئې زه څه حسابوم

نادانی مِی غلبه په هوښیارِی شوه
مرغلَری په دریاب کښ تویَوَم

له قسمته به نه لږ نه به څه زیات شِی
غه روزی چه ځما نده نه ئې خورم

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

۲. د وفا میوه د دهر په باغ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ځما له رزقه زيات ځما څخه وی　　امانت غُندِی ئې بل لَرَه ساتم
کوم مکان دَ زمانې له مکره خلاص دی　　چه هغه لوری ته تیښت ورځنی کړم
که په تښتی خلاصیدی[1] ځنی به خلاص شم　　دَ قضا له لاسه کُوم لوری ته ځم
زمانه می دَ فتنو په کاڼيو ولی　　زه ابله دَ ښيښې سپر په مخ کښيږدم[2]
چه په راغله ئې ښادی را سَرَه نه وه　　په هجران به ئې څه زړه[3] زهیرَوم
چا ویَل چه صبر نخښه دَ بری دَی
زه خوشحال په صبر ځکه زړه تړَم

لا به کله خپل مقام وَ دلبر ورکړم[4]　　چه ګټَلَی مال همه ورته وَلورَ کړم
یو ویَې دَ دلاسا راته پرې نړدی　　ځان که هر څو خپل مین ته مرور کړم
هیچا نه وکړه ځما دَ زړه ساتنه　　هر سړَی مِی زړه دردمن کا چه زړه ورکړم
په درست کلی کښ یَو هسی دلبر نشته　　چه خپل زړه دَ ده په وصل بهره ورکړم
خبر دار به شی عالم ځما له دردِه　　که دَ آه په اور ډېوزی پیښور کړم
ستا دَ خولې خبری نوری دَ زړه نوری
زه خوشحال ختېک پوهیږم پرې باور کړم

ما شراب خوړلی نه په حد واهه شم　　که ئې وَخورم خبر نه یم چه به څه شم
په هر لوری چه نظر کومَ اغیار دی　　دَ زړه حال وَ چا ته وَوَیلی نه شم
زمانې را باندِی وکړې هسِی چاری　　لکه دُر دَ خر مهر و سَرَه پییه شم
دَ اورنګ بادشاه په دور عدل نشته　　تر طناب لاندی په ښهر کښ لوټه شم
که دَ رنځ دارُو می کړې طبیبه وخت دَی　　هاله ستا د ارُو وَ مشه چه په تله شم
خپل خونی و چا ته څه ښیم په ګوته　　چه دَ چا دَلاسه مرمه خود لیده شم
درسته شپه لکه اَغزی په زړه څرخیږی　　دَ فراق غمؤنه، څنګه اوده شم
هیڅ په سترګو لیده نشی یو قصاب دی　　نه ئې لاس نه ئې چاړه په زړه ورژه شم
لکه وُ په هغه شان په وفا ټینګ دَی　　چه تر یار ئې خجل نکړم ځار تر زړه شم
په دا لوڅو پوڅو نه رسم تر یاره　　دَ سیمایا علم می نشته چه مرغه شم
خلق تشی تسلې کا زه له ځلی　　دَ هلک غُندِیَ هر سړی په خوله شم
اللهداد چه بند په بندګوتی په تار ړدی　　دَ خوږ زړه دمه می شِی څه خو تابه شم
نه شیخان نه طبیبان نه ساحران شته　　چه له دې رنځه دَ چا په سبب ښه شم
زه خوشحال له نورُو څه لَره فریاد کړم
په زړه زړه واړه پخپل غشی ویشته شم

ما بې دوده توسنی کړه منځیدلم[5]　　عاقبت ئې په کمند وَ څکیږلَم[6]
وړاندِی ورُوستو ئې را واچَول بندونه　　په آخور ئې کیزه کړَی وَ تړَلم

---

١. خلاصی وی.
٢. په مخ کښ ږدم یا په مخ کښ وړم.
٣. زړه څه.
٤. دا بدله په چاپی دیوان کښ نده راغلې.
٥. منځیدل: پورته پورته عمودی غورځیدل.
٦. یعنی پیچل او بندول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ډیچی[1] هغه ترنډی[2] له ما ولاړې　　چه به خوشی په جلگو کښې گرزیدلم
ریاضت ئې دَ مولا[3] را باندې کښېښې　　رنگ په رنگ ئې په حلب وَپوهَولم
چه می لاس دا چا تر شا نه وُ راغلی　　اوس پخپله شا پخپله زین آخلم
دَ سورلی هنر ئې وښایه و ما ته　　په تیمار را و په راتب ئې وَ ساتلم
ورځ و شپه مې دَ تپاک خبر آخلې　　که خوراک خورم که وَلاړ وم که څملم
هم ئې نوم دَ ډیری مینی په ما کښېښې　　هم ئې زه پخبله ژبه وَستایلم
بیهوده زغاسته واړه له ما لاړه　　چه په هر لوری ئې حکم هورې زغلم
چه په ما به ئې نظر په حقارت کړ　　هغو واړُه په هنر کښې وَپسندلم
اوس می قدر یو په سله یَو په زر دی　　چه اول په څو درمه پیریدلم
اوس په هر توکښې خوشحال خورسند خرم یم
پخپل قدر په قیمت وَ پوهیدلم

مست یم مَی پرست یم رندی کړمه کړمه کړم　　واوره محتسبه باده خورمه خورمه خورم
نور شراب می واړه نور عالم وَته بخښلی　　لام و بې مې مَی دی پسی مرمه مرمه مرم
موړ به څنی نشم زه دَ میو مستسقی یَم　　تل که هسې ډکی پیالې څښمه څښمه څښم
لار دَ محبت دَه تل به روغ سلامت نه وم　　زه چه په دا هسی لاری تلَمه تلَمه تلَم
څه وائې وَ ما ته حال دی څه وُ په هجران کښې　　نور خبردار نه یَم په زړه سومه سومه سوم
خلق راته وایی رنگ دِ بیا زیړ شو عاشق شوې　　هیڅ منکری نکړم خلقه شومه شومه شوم
دود دَ عاشق دا دَی چه په عشق کښې ملامت وړی
ځکه زه خوشحال ملامت وړمه وړمه وړم

نور به مخ په آئینه برابر نه کړم　　نه به دواړه سترگی توری په رانځه کړم
نه به سپین لاسُونه سره کړم په نکریځیُو　　نه به نور په ږمنځه ساز دَ سرو پښته کړم
نه به ماتی ماتی څوښې په مخ پریږدم　　نه به لاندې باندی لب په پانُو سره کړم
چه دَ مینی یار می نشته چه ئې گوری　　دَ صورت سینگار وَکوُم یَوه ته وه کړم
درست صورت می سرې لمبې شی شنې ډډوزی　　چه دَ خپل مین دَ مینی راز تر زړه کړم
که ژوندُون تر هر چه خوږ دَی په جهان کښې　　اوس بې یاره په ما تریخ شو زه ئې څه کړم
هغه یار چه چرته دَی خوشحال دِ اوسی
دَی دِ خپله خوشحالی کا غم به زه کړم

هغه دم چه دَ ساقی پیاله نوش کړم　　په مستیَ ئې دواړه کونه فراموش کړم
په معنی کښې هم شراب یَم هم ساقی یم　　طالبان دَ میو شته چه ئې مدهوش کړم
ناصحان راته دَ عقل دفتر لولی　　خدای به نکا چه ئې زه په ویَل گوش کړم
دَ زاهد په صومعه کښې می زړه تنگ شو　　له دې پسته به خدمت د میفروش کړم
زه بلبله خوش نوا د دې چمن یَم　　په موسم دَگلو څرنگه خموش کړم

---

۱. یعنی نه رام والی او نه ایل والی.

۲. دا کلمه له ترهند څخه جوړه سوې ده یعنی توند والی، د آس هغه هال چه توریبری چه په فارسی ئې رم بولی.

۳. د سورلی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په زړه ئې اثر نه کيږِی خوشحاله
څه فايده که تل په ور ورته خروش کړم

هله مخ راته ښکاره کړه ديوانه شوم
په همه واړه عالم کښ افسانه شوم
لا می ستا دَ مخ څراغ ليدلَی نه وُ
زه زړه سوَی لا هاله پرې پروانه شوم
اشنايي دی له ښادی نه وه غم وه
چه دا هسی له ښادی بيگانه شوم
ستا دَ زلفو دام می وليده په لاری
له مسجده نه مقيم په بتخانه شوم
ستا دَ زلفو دَ زنځير هوس می وکړ
نه چه زه له بې عقلی ديوانه شوم
آغرين[1] دی د ښو نه وُ بلا وُ
چه په ځان و زړه ئې هسی نښانه شوم
زه چه تل دَ ليونيوُ په شماره وم
بيا له کومه په ساعت کښ فرزانه شوم
زه خوشحال هم بې نظير يم په عالم کښ!
چه مين په بې نظيری جانانه شوم

يوَه نخښه درته وايَم دَ بې شرم
په وعده په قول نه وی نرم گرم
خدايه ما دَ هغو مل مکړه په لاری
چه ئې نه وی په ياریِ کښ آزرم
دَ ناکس ياری په مثل دَ اُورو ده
چه دَ باد په مخ کښ دورمی ترم ترم
يوه بده زمانه شوه دريغه دريغه
په هر چا چه دَ ياریِ باور ورم
که هندو که مسلمان د پَت په کار کښ
چه می وليدَل دَ هيچا نشته برم
څوک چه نرم ويل کا عمل ئې گوره
تگان هم په خوله ويل کا نرم نرم
دَ هغو وَ مخ ته مه گوره خوشحاله
چه ئې سخت په بې شرمی کښ دَ مخ چرم

ن

په کاته شم وَ عالم وَته حيران
چه دَ نس دَپاره څه کا دا سگان
هَسی چاری ئې پيدا شِی له وجوده
چه په فکر ذکر نه وِی دَ شيطان
تل قرآن دَ وړاندی يښی قرآن لولِی
ولی هيڅ عمل ئې نه وِی په قرآن
په کوم لوری پسی ځم چرته ئې غواړم
دَ کيميا غُندِی ناياب شول دانايان
ښه سړی لعل و ياقوت دَی مونده نشِی
لکه نور کانِی لړ ندِی ناکسان
که په نور خلقو کښ ښه سړی موندلَ شی
ولی ښه سړی به لَړ وِی افغانان
له هر څو ورته دَ پند خبری وايې
دَ پلار پند ئې هم ښه نه لگِی په ځان
هره چار دَ پښتانه تر مغل ښه ده
اتفاق ور څخه نشته ډير ارمان
دَ بهلول[2] او د شير شاه[3] خبری اورم
چه په هند کښ پښتانه وه بادشاهان
سپږ اوه پيړۍ ئې هسی بادشاهی وه
چه په دُوی پوری درست خلق وه حيران

١. دې کلمې ته په يوه قلمی نسخه کښ محشی "غشی" معنی ليکلې ده، په دوو قلمی نسخو کښ آغزين راغلی دی، منسوب وَ آغزی ته يعنی خار دار.

٢. سلطان بهلول په هندوستان کښ د لوديانو د کورنۍ مشهور باچا دی وروسته تر څلويښت کاله پاچهی په (٨٩٤هـ\١٤٨٨ع) کښ وفات شوی دی.

٣. شير شاه د پښتنو د سوری کورنۍ مشهور د هندوستان پاچا وُ، چه په (٩٥٢هـ\١٥٤٥ع) کښ وفات سوی دی، په عدل او انصاف مشهور دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا هغه پښتانه نور وه دا څه نور شول | یا دَ خدای دَی اوس دا هسی شان فرمان
که توفیق دَ اتفاق پښتانه مومی
زوړ خوشحال به دوباره شِی پدا ځوان

په تیرو تورُو، ور درومی یکرنګان | په لمبو[1] باندِی ځان ولی پتنګان
دَ کنجکو قدر یَو، د دُرو بل دی | ننګیالو سَرَه څه ژوی بی ننګان[2]
ارتګی دَ زړه دلیل دَ جنتی دَه | دَ دوږخ دَ اور لایق دِی دلتنګان
دَ بادشاه په سلطنت پوری خندا کا | په سپیرو ایرو لَړَلِی ملنګان
نور ماهی ئې تار په تار درومی له مخی | ماتوی لویی بیړِی نهنګان
دَ هاتی دَ پاسه سپور ورته پیکه وی | چه دَ میو پیالې اخلِی سرهنګان
څه دَ ځان صرفه اوس کار کوه خوشحاله
لکه کار کا پرهارژلی پلنګان

بیهوده په ځان غره دَی دا انسان | په ساړه په غارمه چینګه خوله حیران
لیونی ملال دلګیر دَ خوب په وړل کښ | نه دَ لوږِی نه دَ تندِی لَرِی توان
په یوَه ذره خبره خوار خسته شِی | په یَوه ذره سر خوږِی شِی په ځان
پدا هسی رنګ څو کبر څو لوئی کا | چه نظر ئې له خودیٔ وِی په اسمان
واړه عمر تیروی پدا غفلت کښ | تر هغه پوری چه ومری پدا شان
په ژوندُون چه دَ خپل ځان فکرونه نکا | پسله مرګه به هغه کا ډیر ارمان
زاهدان شیخان وَ هر لوری ته ډیر دِی
دَ خوشحال خټک پکار دِی عارفان

پنډ بد روز بکر حیران بهاردر خان | هدایت ترین سوخته وُ تر دا میان
شیخ ستار ماشه تړپک عبدالرحیم وُ | دَ تړپک کُنده خدای یار جامکی کاموان
دَ تړبک کُنده هر ګز نه وی بې سیخه[3] | حق ناحق ئې پکښ جوړ کړ جهانخان
دَ تسمو په ځای ګویا دا نور عالم وه | اسفندیار غَندی یو څو ګیدِی پاجیان
مردکی دارُو همه خواجه صادق وه | بند و قچی صاحب صوبه وُ پخپل ځان
پدا هسی غرڅه روخ دَ ګذار نه وُ | په آزار به ئی ګډ وډ کا خدای جهان
په مثال خواجه خضری غرڅه خوشحال وُ
چه ګزار وربانډِی وشو ناګهان

څو ګلرنګی چهرې راغلې په جهان | بیا فنا شوې لکه ګل دَ ګلستان
یَو رمق دَی راته پاتو په فراق کښ | چه په مرګ له ما جدا شول ښه یاران
که دَ زړه سترګی دِ شته ننداره وکړه | په وصال کښ مهیا ګنه هجران
دَ هغه بقا فنا ده، بقا نده | چه تبدیل ئې په دنیا شیی هر زمان
دا څه توری خاوری ندِی چه پرې درومې | خاوری شوی کښلی جونه دی ځوانان
چه را یاد شِی ښه یاران وګور ته تللِی | تل په ما وی دا غمونُو ګڼ باران

---

۱. په سوځونکو لمبو سوځی پتنګان.
۲.ننګیالی سره زرکنجکی بې ننګان.
۳. بې سیخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همګي تر مځکې لاندې شول خوشحاله
اوس دَ مځکې پر مخ نشته راز داران

ښو خبر په قباحت نشي انسان
نیک و بد هوښیار دادان ګڼي یکسان

که یو کس په زړکي بیا مومي هم ډېر دي
په هر لورې صد هزار دي ناکسان

هونبره ترس ځما له بېره خو که نشي
ښو په زړه یَم له جاهله هراسان

دانایان په ناکامي کښې خوار حیران دي
کامراني د جهان ښوک کاندي؟ خسان

پخپل ښکار باندې غوټې وهي بازُونه
په مرداري باندې ګرزي کرګسان

تفاوت ئې په کرده په فعل ګوره
مچ، مچۍ دي سَرَه واړه مګسان

چه په درست عمر کښې یو ځله تیره شي
نور اصیله توره نه غواړي متڼان

چه هر ډُوړ ئې و اودو ته هوس کاندي
دَ زربفتو هنر چیرې دَي آسان

که دِ زړه دَي چه لذیذ شعر ووایم
دَ خوشحال غُندي پیدا کړه خپل لسان

خوږ ژوندُون په سرې تریخ کاندي بیلتون
په سوزانو لمبو پاس کښېږدي لړمون

چه څه زور قوت دَ زړه وي په کوګل کښې
وار په وار ئې له دوو سترګو کا بیرون

تر دا هسې عمر، نه عمر بهتر دَی
چه تیریږي ورَځ و شپه په ځګرخون

په ځګر ځګر مي ولې صرفه نکا
دَ غم لیندیو راته وواهه زنګون

ځما زړه طومار دَ مهر دَ وفا دَی
خیراوه شي چا ئې زده نکړ مضمون

که کتان چه مهتاب خیرې کا ګاڼه شي
سکه ځماَ دَ زړه به هم وشي ګڼهون

کشکي ښوک هسې پیدا شي زه راضي یم
چه مي زړه دَ یار له لوریه کا ښوک ستون

په هجران کښې که امید دَ وصال نه وي
دَ حیران عاشق به هم نه وُ ژوندون

چه قدم په هغه لار کښېږدي سر دروي
زه همیش په هغه هسې لار کړم یُون

یَو دَ بل په ځای کښېني دَ دنیا دود دَی
زه خوشحال قائم مقام یَم دَ مجنون

دَ زیبا جمال ئې ډېر دَي زیب و زین
ولې زړونه دَ عالم وړي په عینین

یَوَه سترګه ئې رحمان بله رحیم شوه
چه همه مراد پکښې دي د کونین

چه دَ ښهر زاهدان شیخان پیران دي
زړه دَ هر یوه کښان وړي به زلفین

لکه عین دِ خپل پلار خوني وژلي
پسو سرې سترګې راځې په شین شین

واړه لواړ سرونه نغري دَ دردمنو
دَ مزرې تر خولې بتر دي د عشق عین

پخپل یار مي باور شته چه بل به نشي
غمازان که غمازي کا تر دا بین

په رضا ئې خپل خاطر ورکړ خپل یار ته
په خوشحال محصل نه وُ دَ چا تین

دواړه شملې پریږدي بریښوي ورته خپل ځان
ګوره هغه تُرکه به نظر کا په کوم ځوان

ښو ګلرنګ مخونه پدا خاورُو کښې بدرنګ شول
ښو دَ خیال کړې بګړئ یاد لَرې جهان

دور دَ دلبرُو دَ ښایست دَی یَو ښو ورَځی
ژر له برمه پریوزي لکه ګل دَ ګلستان

سرې سترګې اَوُښتې لکه ډېر خونُونه کړي
خدایه خیریت کړې چه را دروي پدا شان

زړه مي لکه ګوي دَي دَ مستې په میدان کښې
تل ئې هغه ترک وهي دَ زلفو په چوګان

تل دَ تن هډونه را وکاږم په نوکونو
غم ئې دَ ناوک خورم چیرې مات نشي پیکان

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټه په نقاب وَه دَ هر چا ورته نظر وُ   مخ ئې را ښکاره کړ، ورته خلق شه حیران
مخ په وړاندې درومی پټ په څنګ ورته نظر کا
خوښ اوسه خوشحاله بیا ښه پیر وکړ اسمان

را ښکاره شوې کج فهمی د جهان   دَ جهان دَکج فهمیو الامان!
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې   په بازونو چه غوټې وهې کارګان
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې   چه مغل کاندې بازې په افغان
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې   چه ګیدړ په وازدو[1] ډک وَړې زمریان
دا هم ځای دَ تعجب دَ حیرانۍ دَی
چه لښکری په خوشحال کا بهرام خان

عارف سړی هغه دَی چه ئې شناخت وشو دَ ځان   دَ ځان په معرفت کښې معرفت دَی دَ سجان
چه ویرې دَ زړه نه وې نه عمل لَرې دَ نیکوو   په دا ئې نظر مکړه چه په یاد لولی قرآن
په کور کښې دِ بلا دې دا دَ نفس غلطی چاری   که ته په ځان شیطان نشې بل هیڅ نشته شیطان
حرص مکړه هوا پریږده له هر چا نه پریکړه طمعه   بل نوم به پتا نږدم په ځان نوم کښیږده سلطان
چه خدای ئې په لار نکا په وَیل به په لار نشې   که پاڅوې له کوره وَ هغه وَته لقمان
عیسی په معجزه سَرَه ړانده سړی بینا کړه   دانا ئې په دعا نشو په عمر یَو نادان
که هیڅ ور څخه نه وې غم دی نکا که دانا وې
خوشحال خټک ګواهی لې دَ دانا نشته ارمان

ګوره راته څه وایې دا ستا دواړه چشمان   نور عالم نور ښکار کا، موږ دَ دین او دَ ایمان
مرې چه لینده وینی کارګه ستا دا خال دَ ورځیو   ناست دَی تور کارګه په څو په موټې د کمان
راغله په خندا خندا وړه وړه پوښتنه   چا ورته وَیَل دا په رقیب نکړم ګمان
ورتې ورتې اُوښې تل ساړه ساړه آهونه   ستا په درد و غم کښې زه هم دا لرم سامان
نوره پیښکښې را څخه نشته په فراق کښې   یار لَرَه به وړمه دُر دَ سترګو په دامان
یَو زمان می نه ځی هغه یار دَ زړه له سره   څه شی که ئې زه په زړه یاد نه یم یَو زمان
پاتو یم له خپله یاره لیری لا ژوندَی یم   خداړو په دا خپل ژوندون هر ګوره یم پښیمان
پیا به ئې لا کله د بهار په سپوږمی دریغه   ونیسم په لاس کښې توری زلفی ډیر ارمان
خوښ اوسه خوشحاله دَ خپل یار په درد و غم کښې
درد دَ یار دَ مینی لا بهتر دَی تر درمان

که همیش دِ همنشین وې تور ماران   ښه دَی دا نه چه قرین وې بد کاران
هر چه ستا عیب وَ تا وته ښکاره کا   په جهان کښې هم هغه ګڼه یاران
په کردار کښې یار اغیار سَرَه بیلیږی   تر یارانُو ډیر لباس کا اغیاران
دَکمذات یاری به هیڅ وفا وَ نه کا   لا په تیره بې نمازان او مَی خواران
لکه تخم هسی بر هسی ئې بوټی   نه ئې خوند مځکه بدل کا نه باران
دَ زړه راز و چاته نه وَیَلَی بویه   چه دَ مځکې په مخ نشته راز داران
په قیامت به یو په یو واړه ځواب لی   که میړی ملخی پایمال کا شهسواران

---

۱. وازګو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال باندِی سلام بادشاه دَ وخت دِی
په سپیرو ایرو لَړَلِی خاکساران

که هر څو ښایسته یې نه یوسف یې دَ کنعان — که هر څو ډېر هوښیار یې نه مخَی یې دَ لقمان
که هر څو ډېر حشم لرې بادشاه دَ مملکت یې[1] — په زړه کښې فکر وَکړه څه بادشاه وُ سلیمان
څوکښلې ښه مخونه څو هوښیار څو بادشاهان وه — چه راغله هسې لاړل اوس ئې نوم دَی په جهان
یو نوم دَی پاتوکیږی نور به هیڅوک پاتو نشی — په بد بدان یادیږِی په نیکِی یادوِی نیکان
که نوم دَ حجاج اروې نوم دَ نوشیروان — په عدل کافر ښه شو، ظلم بدکړ مسلمان
که ښه کړې ساعت دا دَی چه په شمار یې د ژوندیو — نه سود نه به فائده وِی که په گور کښې کړې ارمان
کافر سړَی هغه دَی چه دَ نفس په هوا درومی — مؤمن سړَی هغه دَی، چه تل غم کا دَ ایمان
هیڅ شک پدا کښې نشته چه په مرگ به واړه ومرُو — خو شک پدا کښې کیږِی څوک به مومی گورستان
سخ به دَ هغه وِی چه ایمان سَرَه ئې مرگ وی — گور په عزت بیا مومی پسې لولِی قرآن
وخت دَ ځوانی تیر شو اوس پیری راغله خوشحاله
نور کارونه پریږده خو دَگور کوَه سامان

نس می افریدی دَی څه غم نه لَری دَ دین — ښه فکر ئې لَږ دَی ډیرو بدو وته شین
زه دَ درویزه[2] غُنَدِی ایمان ښیَم وَ ده ته — دَی دَ پیر روښان غندِی دَکفر کا تلقین
دو شپیته کالُونه په حساب لرم خپل عمر — تور ویښته مِی سپین شو لا می زړه ندی هیڅ سپین
نشته هغه دُر دَ سرو یاقوتو په دبلِی کښې — نه هغه نرگس دَی نه دَ باغ هغه نسرین
زه بې غمه خوب کړم په پاسته بالښت سریښې — پریواته په گور کښې چه ځما وه هم بالین
ډوبی شوې بیړیَ دَ فنا په اباسیند کښې — ډیر پکښې لاهو شول چه ځما وه همنشین
څه دَ غم پلَو دَی چه ځما په سترگو پریووت — نه وینم په سترگو حقیقت واړه مبین
هونبره رنځ په ځان کښې طبیبان پدا جهان کښې — مرم دارُو خپل نکړم پدا هسی کار نفرین
ولاړ ځای ئې سقر شو مگر خدای پرې کرم وکا
نفس و شیطان دواړه له خوشحال سَرَه قرین[3]

ندِی لب د جان من[4] — ښه یاقوت دی دَ یمن
نن ما خپل گَنِی له طنزه — ما خو نزده هونبره فن
بختور می ئې نوم کښیښ — لا که نشی دروغجن
څونې تاوکا چین ئې گورم — شی بنده درته ختن
پښتنې په چین چین څونِې — بخښې چین، تبت، ختن
ښې ښې ځی په شین شین — ښه غبغب ښه ئې ذقن
په پښې فیض ځنی زیږِی
په زمین چه ځِی په فن

---

١. که هر څو ډېر حشم لَرِی بادشاه دَ مملکت وی.

٢. اخند درویزه د پښتنو لوی مبلغ ملا دی دَ پښتو مخزن الاسلام لیکونکی چه د مغولی اکبر پاچا په عصر کې د پیر روښان (پیر تاریک) د عقائدو پر خلاف تبلیغ کاوه.

٣. چه خوشحال لری قرین.

٤. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه نقل سوه، په نورو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آفرین دِ پدَ سرو سترگو خونخوارو / چه بې تورو پرهارُونه کا په خوارو
تورِې سترگې ئې تور بازبانه ئې نوکې / چه ځما خاطر ئې يوړ په کارو
چه اوچت اوچت وَهَل کا هغه باز وِی / پخپل باز باندِی نظر وِی دَ باز دَرو
دَ وربل په هر هر تار ئې زړونه بند وی / مشاطه وربانديَ نور پيیئی په تارو
په مذهب دِ عبادت مگر گناه دَی / چه دِ هيڅ پوښتنه نشِی دَ پيمارو
لا دِ پېَ له دواړو شونډُو نه څڅيږی / په ځواب دِ ژبی بند کړې دَ هوښيارو
خپلِ یاران به په پيغور کړې دَ وگړی / چه دِ دَ د مهر نظر دَی په اغيارو
په ښايست که ښايسته تر ښاپيرئ يې / ولی دَ جهل دِ بد دَی تر گهوارو
تل په تشو تسلو عاشقان تير کړې / تا څه لږِ غلولی ندِی په دَ چارو
بلبلان دَ گلستان په منځ کی گرزِی / کرگسان گرزِی په طمعه دَ مردَرو
زمانه به ئې په سر گلونه نږدِی / هغه سر چه سزاوار وِی دَ پايزارو
طالبان ئې دَ جمال لکه حاجيان دِی / چه کعبې لَرَه ورځِی په لارُو لارُو
نيژدې يار سَرَه ورو ورو خبری کيږی / ليری يار وته وِيل شی په چيغارو
يک تنها ئې دَ خوشحال خاطر يو نه وړ
په جمال ئې زړونه يووړه دَ بسيارو

آفرین دِ په ولول تورُو سنبلو / چه ئې ځای دَ پاسه ونيوه په گلو
ما چه ستا دَ شونډو مَی سره مزه کړل / مستغنی شوم دَ جهان له واړه ملُو
که په اصل پښتنه دَ هندوستان يې / دَ دَ ظلم خوی دِ زده کړ له مغلو
مگر مور دِ دَ خطا دَ ملک هوسئ وه / چه دَ مښکو بوی دِ درومی له کاکلو
زه په هونبره تمنا کی دَ به څه شِی / چه ته هر کله په هونبره تغافلو
دَ هر گل ثنا صفت کا په زر ژبه / پدَ باغ کی چه غوغا دَه دَ بلبلو
دَ خوشحال په زړه ئې هسِی چارِی وکړې
لکه باز چه زرکه يوسی په منگلوُ

بند و بست دَ کائنات دَی په خبرُو / يو تر سله صدقه شه سل تر زرُو
دَ همت په بال و پر سړِی الوزی / مرغه پورته اَلواته کا په وزرو
ورته وايه توره کښيږده په صندوق کی / هر سړَی چه مَړَنَی وِی په تلبرو
يا دَ سپينی توری مرد شه يا عاشق شه / چه يادِيږې په بدلو په سندرو
دَ عاشق بخره خواری زاری ناندری[1] ده / دَ معشوقی څه پروا له مَرَوَرو
له يوه دريابه خيژِی فرق ئې ډير دی / که نظر کړې دَ درياب په مرغلرو
چه ئې غم دَ غليم نشته بختور دَی / خدَيه ما کړې په شمار دَ بختورو
دَ خوشحال خټک خوښی په هغه وخت وِی
چه بريښنا دَ سپينو تورُو شِی دَ زغرو

---

۱. يعنی پيغور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا له کومه لورې بوی راغَی دَ ګونېُو	چه خاطر می په های و هوی راغَی د ګنېُو
دَ اوږده اوږده غمونه پریشانیَ	چه ځما دِ دَ ئې خوی راغَی د ګنېُو
هم پدَ می به دَ زړه پرهار ګانده شِی	شکر شکر چه ئې موی راغَی د ګنېُو
په هر مخ باندِی څه ګونې ښایست نکا	لایق شوی یَو یَو روی راغَی د ګنېُو
چه په خیال ئې په سپین مخ باندِی وَلول کړې	نو بهار ئې په هر سوی راغَی د ګنېُو
پدَ کوی کی چه مقیم شوم خلقه ځکه	چه نګهت ئې پدَ کوی راغَی د ګنېُو

بیا به هم دَ مښکو نوم په ژبه واخلِی
چه خوشحال لَرَه ئې بوی راغَی د ګنېُو

پرې غوغا کانَی بلبلو	تل به وخت نه وِی دَ ګلو
دَ ګلونه مسافر دِی	کال به تیر کا په راتللو
ستا په مخ به ئې څښمه	ساقی مهر کړه دَ ملو
ځایکی دِ وَویشتلم	کم خطا یې په ویشتلو
که صورت ژغورې له غمه	سترګِی نسه له کتَلو
دَ دَ مهر وَیل پریږده	زه دِ خوښ یم په ښکنځلو
ما وې څو می به لا سوځې	په خندَ ئې وې تر تلو
نه به باز نه به شهند شم	نه به راشې په منګلو

وعده درسته کړه خوله راکړه
خوشحال ندَی دَ غلولو

چه می ولیده په زړه کی حال دَ واړُو	مهوشانی قبلَوِی و بال دَ دواړُو
په جمال غره که ډیر و بله تهول شِی	ستا جمال خجلَوِی جمال دَ واړُو
دَ کشمیر که دَ فرخار که دَ تاتار دِی	ښایسته ځما ښه یار دَی سیال دَ واړو
ما ئې ښه تحقیقی وکړه چه عاشق شِی	په هجران باندِی وخیژِی فال دَ واړو
سل و سل خبری کاندِی مرګ ئې مه وه	په یوه ځواب پوره کا سوال دَ واړُو
چه ورتله کا تله به هم ور ځنی کاندِی	سلامت به پاتو نشی مال دَ واړُو
و عنقا وته به څه لَرَه ګوک دَم ږدی	چه پرې راشِی څیری کاندِی جال دَ واړُو
که شیخان که زاهدَن که عالمان دِی	له عمل سرَه جوړندی قال دَ واړُو

چه ئې لاف دَ یاریَ د اشناییَ کړې
و خوشحال وَته ښکاره شو حال د واړو

چه په لار دَ رحیل راغَی روا رَو	څه کسرا او څه پرویز او څه خسرو
ناست په تخت ګوک له منزله خبر نه وِی	چه تخت څرنګه په باد درومی په دَو
نوی کور لَرَه را درومیِ راشه ګوره	ځوانان څرنګه اَخته دِی پخپل لَو
چه می سازه کړه دوهه د ملنګیَ	ما فیها دَ زمانې شول راته جَو
هم ئې وینم هم ئې اَروم ترې تیریږم	چه په څنګ راته بَروه کا بَوبو

دَ زړه نوی ښه یاران ورځِنی لاړل
دَ خوشحال دَ زړه ژوندُون وُ په دَنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

حب دَ دنیا څه دَی، سر دَ کل واړه بدیُو — بده ژبه بیل کا، تا له خپلو له پرَدَیُو
هر چه غل کا سیر دِی دَ هغو سَره مَل مشه — مل دَ غلو کا سیرو په شماره دَی هم دَ دیو
هر چه بد شومت دِی خپل شومت ور لَره بس دی — تل به باندِی تاخت وِی دَ خپل فعل دَ غدیو
یَو نشه په زرکی چه ئې خوی دَ آدمزاد وِی — هر چرته چه گورې خلق سر شه په بدیو
خاندِی په دادور لیونِی په هوښیارانو
پیچی مسخرې کا بې خبر په بخردیو

دَ شهی زلفو مختولو — سر هوا پریشانو طولو[1]
چه ئې لافی هر سَړی کا — عشق آسان ندِی فصولو
ځما راز مو په ملک خپور کړ — اې ځما اوښیو پدُولو
په کوڅه کی دَ دلبرُو — حساب نشته دَ مقتلو
تاسو مشوَی سَرَه ټولی — گنبی گنبی دَ زړه نولو
دا خبرِی چه خوشحال زده
نه دِی دا دَ نامعقولو

دَ ښادمنو په خندا ږو[2] — د غمجنو په ژړا ږو
دَ رندانو په رندیَ — د شیخانو په تقوا ږو
دَ وصال په سل خوښیَ — د هجران په زر بلا ږو
د بهار په ښو گلونو — د بلبلو په نوا ږو
چه ترې سبر ونی هیڅ دِ — په هغه قد بالا ږو
چه مکحولِی دِی له نازه — په هغو سترگو شهلا ږو
چه نریَ تر ویښته دَه — په هغه باریکه ملا ږو
چه عاشق ور پسی مرینه — په هغه جمال زیبا ږو
چه راځِی دَ یار له لوریه — په هغه باد صبا ږو
چه پیغام راوړِی دَ وصل — دَ هغه قاصد په پا ږو
چه دوهمه پکښی نشته — د رشتینو په رشتیا ږو
پدا هونبره سوگندُونه — صد هزار ځله بیا بیا ږو
چه تر ځان پتا مین یم
زه خوشحال ختک پتا ږو

راته مه وایه پتا ږو[3] — چه پتا نه ږو په چا ږو
ته ځما دَ سترگو تور یې — پدا تورو سترگو ستا ږو
مخ دِ ورځ زلفی دِ شپه دی — په سبا ږو په مسا ږو
په جهان کی می ځان ته یې — نه چه نور، پتا جانا ږو
یاد می ته یې په خاطر کی — هر زمان پخپل مولا ږو

---

۱. یعنی اوږدو.
۲. ږو په پښتو کی د قسم کلمه ده.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې را نقل شوه، په نورو کی نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا دَ پښو خاورې توتیا دي — چه ما ستا په خاکِ پا ږدو
تمنا لَرم ستا ډیره — پدا خپله تمنا ږدو
تر خندا پورې دِ هیڅ دِي — لال و دُر ستا په خندا ږدو
یار خو ستا یم دَ چا نه یم
زه خوشحال ستا په لقا ږدو

که د زړه څه خو ترس ډار وَی څه به ښه وُ — لږ دِ مهر په ما خوار وَی حه به ښه وُ
زه چه ستا له غمه راز کړمه په ورکی — که دِ غوږ ځما په زار وَی څه به ښه وُ
چه په ما باندِی پیغور کاندِی په عشق کی — ستا له حسنه خبر دار وَی څه به ښه وُ
هر چه نن دَ زهد لاف کا په جهان کی — په لیدو دِ پرهیزګار وَی څه به ښه وُ
پسله مرګه می یو هسی مکان ګور شوی — چه پرې تل دَ کښلیو لار وَی څه به ښه وُ
ستا په کوی کی ډیر کوټه تازی پراته دی — زه هم ګډ دَ دُوی په شمار وی څه به ښه وُ
ستا په غم به پدا لږ عمر موږ نشِی
دَ خوشحال عمر بسیار وَی څه به ښه وُ

که قربان شه تر جمال دَ ښو یارانو — ور ځارېږه تر مقال د ښو یارانو
دا صورت می څه ژوندَی په اروا ندی — تل ژوندَی دَی په وصال د ښو یارانو
په خاطر کی می بل حب محبت نشته — پکښی ځای دَی دَ زړه خیال د ښو یارانو
که دوی ستا په رضا درومی یا نه درومی — ته هر کار کړه په اقوال دَ ښو یارانُو
په جهان کی دَ هر څه مثال مونده شِی — ولی مه غواړه مثال دَ ښو یارانُو
په هر زیان زوال راضی یم پدنیا کی — خو دِ وِی یو زوال دَ ښو یارانو
مرګه ستا علاج که شوَی په هر څه وکړی — چه قتلان کړې په هر کال دَ ښو یارانو
په جهان کی که څه دِی خو ښه یاران دِی — خبر دار شه په احوال دَ ښو یارانو
ګنبی ګنبی ځان او زړه لَرَه راحت دی — که ئې ګورې خط و خال دَ ښو یارانو
دَ یارانو د یارئ په لذت پوه دی
چه ثنا کاندِی خوشحال دَ ښو یارانو

ما خوب لیده په خداږو، چه زه ته سَرَه پخلا یُو — خوږې خوږې خبرِی دَ زړه حال وَ بَله وایُو
ما څخه کتاب دَی پکښې واړه غزلونه — تا څخه مینا ده دَ ګلزار په تماشا یو
لاس تر لاس نیولِی سَرَه ګرزُو کښینو پاڅو — خپله خوشالی هوا هوس کړو په خندا یو
پیاله کړې راته ډکه زه ئې ستا له لاسه واخلم — دَ شونډو بوسه راکړې بیا په نوره تقاضا یو
مطرب راته له ورایه په تارونو لیندئ ینښې — په بم په ځیر جار وزِی موږ ئې محو په نوا یو
ته کل واړه خوبئ لرې زه واړه کامرانئ — ښادئ ته مخامخ غم و اندو ته شاپشا یو
ناګاهه له دې خوبه دَ سحر په وخت را وینښ شوم — نه ته وې نه دِ وصل زه دا کار سَرَه جدا یو
څو پایم په دنیا کی دَ چا کار را سَرَه نشته — یو زه یم یَو دِ غم دَی، سره دواړه خواپخوا یو
خوشحال یوائِی ندی څو په ملک کی عاشقان شته
په خوب په بیداری کی سَرَه واړه باد پیما یو

ما هغه سړی شمارلی دِ په ورکوُ — چه په خوی کی بې وفا عادت په سپکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه باز تر مښګرير که لا بتر دَی　　چه غوټې ئې دِی په شلانډو[1] و يا په مړکو
غافلان له دې دنيا سَرَه کا لوبې　　لکه پيغله جن بازیَ کا په لوځکو
عراقی په اشارت کی ځان ځرګند کا　　ټټو سم په لاړِی نه ځِی بې چابکو
خه ئې ډېری انديښنې دَ دنيا نشته　　زه پدا خبره خوښ يم له هلکو
دَ عالم سَرَه خواړه نه خورِی له کبره　　لا تر روغه نه بهتر دَی کار دَ پکو
که په شهد ئې ساتِی مزه ئې نه وِی　　ناشپاتی دَ ثمرقند دَ هند په مځکو
دَ خوشحال وَيَل که دُر قيمت بها دِی
وَ ناپوهو ته بتر دِی تر کنجکو

مونږه مَی پرست يُو[2]　　دَ ازل په ميو مست يُو
په سما مو قدم يښی　　لکه مځکه هسی پست يو
هغی خولې وَته نظر کړه　　هغه هسی نيست و هست يو
که په تخت دَ پاسه کښينو　　بيا يو مات کچکول په دست يو
څوک دَ وصل خبری کاندِی　　موږه خوش پخپل بربست يو
تل مو زړه پدا خوشحال دَی
چه خپل زړه سَرَه پيوست يو

وَ دِ نی وينم زه ستا وصال په سترګو　　که بې تا را درومی بل جمال په سترګو
ميلمستيا می دَ زړه وينی ورته کښيښوې　　چه ميلمه مِی شو دَ يار خيال په سترګو
هغه دم می دَ زړه داغ له دله دور شو　　خو چه راغی سا دَ ورځيو خال په سترګو
چه ډېر خلق سَرَه ناست وی عجب ښه شِی　　دَ مَيَنو سَرَه قيل و قال په سترګو
په غمزو په کرشمو په مکيزونُو　　نن دِ نه وينم په ملک کی سيال په سترګو
عارفان دَ قناعت په ګنج تونګر دِی　　چه ئې نه راځی د خلقو مال په سترګو
دَمکې ديوال به نور په خوله ياد نکړم　　ما چه وليده دا ستا دوِال په سترګو
ستا په ګوتو کښيده رومال چه راغَی　　زه له مينی موړم ستاَ رومال په سترګو
هغه مخ چه مِی به تل ليده اوس ګوره　　چه ئې نه وينمه ماه وسال په سترګو
چه بې ستا له زيبا مخه بل مخ ګورم　　زه به چيرِی کښيږدم دا وبال په سترګو
وَ ښه مخ وته له ورايه ځلبلاند شم　　لکه وَوينی لوغسی[3] تهال په سترګو
نور عالم خو دَ يارانُو ناز په سر وړِی
تل بازونه وړِی دَ يار خوشحال په سترګو

هر نا اهل مزه څه زده دَ خبرُو　　دَ خبرو لذت ښه دَی تر شکرُو
چه دانا ئې په دانش سَرَه انشا کا　　يَوه ښه خبره بهَ دَه تر زرو
بې استاده شاعری بې لاری تله دِی　　ياوه ګوی ګرزِی په لوړو په ژورو
تفاوت دَ خاص و عامو سَرَه ډېر دی　　برابر نه دی شبه دَ مرغلرو
دَ شهبازو دَ عنقا برابر ندِی　　مچ او ماشی چه الوزی په وزرو
په چهارم اسمان به ناست لکه عيسی وم　　که اسمان ته الواته شوَی په خبرو

---

۱. يعنی چونګښو.
۲. دا بدله له يوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کی نسته.
۳. يعنی لکه دَ لوښلو حيوان چه تهالیَ او دَ لوښلو لوښی ووينی او لوښلو ته نه دريږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عام به چیرِی دَ خوشحال په وَیل پوه شِی
دَ گوهرو قدر څه زده ښیښه گرو

یا په زړه کی مهر ځای وَی دَ بتانو　　یا ئې ورکړَی صبوری وَ عاشقانو
یا حیران عاشق په مرگ وَمړَی چه خلاص شوی　　یا ئې هونبره جورمه وَی دَ چشمانو
چه ظاهر باطن ئې دواړه سَرَه جوړ وی　　څه عجب خاصه مشرب دَی دَ رندانو
چه په یار پسی روغ ځان سیځی په اور کی　　زه پدا رسم مَیَن یم دَ هندوانو
دَ خپل یار په بدو خاندم هوسیږم　　چیری زړه نشِی را ښه د رقیبانو
چه می نوم په ژبه واخلی هسی خوښ شم　　لکه ږغ دَ خلاصیَ وشی په بندیانو
بیا به صبر دَ خوشحال خټک اُلجه کا
را څرگنده شوه سره کړې خوله په پانو

یو څه دَغ لَرَم په زړه دَ نادرستو　　دَ دې داغ علاج و نه کړ سستو پستو
یا ئې عین په زړه وَخورِی یا زخمی ځِی　　چه هوسیَ په پره وریشی[1] دَ چستو
دَ بې ننگو بې ننگیَ می به ارمان شِی　　خدای به واړه چاری ښې کا وړاندی وروستو
دَ ښو اوښی مِی وینی شِی ترې څاڅِی　　دا دَ تن جامه می نه وِی دَ اغوستو
دَ دردمنو حال دردمن په قیاس معلوم کا　　که ئې وایې ښکاره نه وِی په تندرستو
دا غزل چه دَ خوشحال ورشی تر سرایه
ښه یاران به ئې نارې وَکا په لوستو

---

۱. ورسی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابلهي بدگماني تر هسې حده   تر نظر ئې له وسوسه ښه هم بده
بدګويي خست بد نيت تر دا پهورته   سکه ورونه ئې پردي کړل له حسده
که ښه نيت که ښه خلقت، که سخاوت دَی   دا ئې واړه له زړه لاړ له خولې له يده
په مجلس ئې بر آمد له منځه تللَی   بَل مذکور پکښې خطا بې خوشامده
چه په ملک دَ پلار غليم هغه ئې سترګی   په دوستانو ئې د پلار کينه بی عده
که دَ باغ انګور ئې ډير وَ خپل پلار ته   مګر درست ژنکوری ورکا له سبده
يا دِ ښه زوی پيدا شِی له ښه پلاره   يا دِ هسی تنها اوسِی بی ولده
د ژونديُو د زړه رنځ[1] دَی دَ مړو شرم   په ژوندُون د بابا ورشه تر لحده
دَ خوشحال عقل خطا نه وُ نور څه وُ
چه خالی ئې په بهرام کړله نامزده

آرزو لَرَم ساقی يَو څو اقداحه   که ئې را کړې دَ خاصه ښيښې له راحه
چه دا هسی نو بهار درومې بې مَيُو   دا خبره په هر چا دَه نا صلاحه
ځما پير وايی دَ ميو توبه ګار شه   دَ بهار په وخت توبه دَه نا مباحه
تل به وخت د نو بهار نه وِی ګلګښت کړه   په دا باغ کښې تر صباحَ تر رواحه
د نرګس ګلُونه پلی سپاره راغله   ننداره ئې د بهار کړه افتتاحه
رنګارنګ غنچه دِ وا کړه په چمن کښې
د خوشحال دپاره ښه راغلې صباحه!

ازلی بخره چه چا راوړه له خدايه   نوريدل به ئې په چا شی راته وايه
چه دی زړه راضی دَ چا په آزار نه وِی   ته پخپله بخره خوښ اوسه همايه
دا ئې واړه دَ فراقه نه فرياد دی   چه په څو رنګه نارې اَروې له نايه
که په اصل دَ سيد بادشاه زاده وِی[2]   چه هنر ور څخه نه وِی مه ئې ستايه
که هر څو دِ زور قوت تر هر چا ډير شی   دَ خدايیِ دعوه مکړه که خدايه
يو ساعت چه په طاعت تير کړی دانښه دی   دَ دنيا له کَر و فره هوی و هايه
کله ګل غُندی نمای کله بلبل شې   څوک به نه وِی لکه ته يی خود نمايه
بله بخره به په زور له چا وانخلِی
دَ خوشحال بخره چه توره ده لَه ځايه

آه هم دا هونبره آهونه   دم په دم بيا ګناهونه
هم هغه پکښې پريوزی   چه کښېنِی جان ته ځاهونه
لکه باد هسِی تيريږی   دَ فانی دنيا جاهونه
اور دَ آه هسی لګيږی   لکه اور په ګياهونه
ګوره بيا به په چا سر شی
دَ خوشحال ساړه آهونه

---

۱. د زړه رنځ د مړو شرم.
۲. که په اصل دِ سيد يا شاهزاده وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اورنگ زیبَ بې دلیله! — په ظاهر باطن علیله!
لکه مچ په انگبین کښې — پسو بند شوې په قلیله
په تسپو کښې دِ بلا ده — هی توبه ستا له تهلیله
دَ یوه صورت دَپاره — خیلخانه دِ کړه قتیله
نه په زویه نه په پلار یې — په هر چا باندِی بخیله
پا هسی بې عدلۍ — هلاکوُ سَرَه عدیله
بیله خدایه بل یَو نشته
دَ خوشحال په سته سیله[1]

اې پخپل گمان کښې بړوسه[2] — له اصلی کاره مایوسه
دانه نه یې چه دی مغز وِی — بی دانې حبطه بوسه
وَ خپل عیب وَته ړُوند شوی — دَ پردی عیب جاسوسه
چه پیدا ئې خوشبویی شوه — اگر ښه شو تر آبنوسه
د طوطی برابر نه یې — که نگار لرې طاوسه
که غوټه یې[3] په چرگوړیو — په دا باز نشوې تپوسه
لعل و در پرې حبطه دِی — چه رنگ نه لَرِی عروسه
راشه مخ په آئینه کړه — چه چهره شِی در معکوسه
دَ خوشحال ختمک توبه دَه
ستا له زرقه له سالوسه

اې چه ستا دَ یار له غمه استغفا دَه — که سینه دِ له زنگاره نه صفا دَه
هیڅ دَ خپل مَیَن دَ بدو غارت مشه — دَ اغیار تر وفا ښه دَ یار جفا دَه
دَ یار بد هم لکه ښه هسی حساب کړه — هم پدا دَ عاشقۍ اکتفا دَه
که ئې نیښ زیاده نه گڼې تر نوشه — بیهوده دِ طمعه کړې دَ شفا دَه
مخامخ دَ یار و غم ته وَدَرېږه — که د غیرو آشنایۍ وَته قضا دَه
آه که یو ځله مې وِلیدې په سترگو — چه مې تل تل ستا له غمه وا اسفا دَه
دَ خوشحال دَ رنځ علاج به څوک په څو کا
چه زگیر وائې له طبیبه په اخفا ده

اې چه اصل دِ یَوَه قطره منی ده — پدا هسی رنگ وجود دِ څه منی ده
راشه زړه ورپوری مه تړه نادانه — که ئې گورې دا فانی دنیا دنی ده
عارفانو وته تلخه شوه تر زهرو — په غافل باندِی شیرینه تر گنی ده
له گدایه نه لا څه خو مخ جار باسِی — تل تشنه ناسته په وینو دَ غنی ده
روغ ئې واړه په کمند دَ مکر بند کړه — آزادی که څنی شته دَ لیونی ده
تل دِ خوښ دَ خوشحال زړه دَ عشق پکار وِی
خو یو عشق دَی چه دَ ده خوښی هنی ده

---

۱. طرفداری او حمایت.

۲. د بړوس کلمه سید راحت په معنا د خفه او ناراض راوړې ده، په محاوره کښې هم دغسی دی. مگر د عبدالحمید ماشوخیل په دیوان کښې هم دا کلمه داسی راغلې ده: که هزار ځله می بړوس دارو درمان کا ــ داغ می کله مرور دی ستا له دردَ. دلته یو محشی بړوس ته طبیب کښلی دی، چه هم ذلته هم هلته له موقع سره دا معنا سمه راځی.

۳. کښې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای چه مخ دی ښایسته دَی په خالُونه　　　　پدا خپل ښایست ډیر مکَوه خیالُونه
همیشه به دِ دا هسی ښایست نه وِی　　　　دَ گلشن گلُونه نه وِی تر کالونه
چه دَ خپلو عاشقانُو وبال اخلې　　　　هونبره ښه نه وِی په غاړه و بالونه
کله ما وته دعا، کله ښکنځل کړې　　　　درته چا ښیل دا هسی جنجالونه
ډیر دِ ما غُندی غلولی په رنگ رنگ دی　　　　څه بلا یې په لباس په ټیټالونه
ستا دَ ورځیو خال کوتره دَ هوښا[۱] دَه　　　　تورِی زلفی دِ چاپیری ترې جالونه
دَ بلبل په خاطر هونبره بلا نه وِی　　　　چه غنچه کا غوړیدل په اهمالونه
نه به باز نه به شاهین نه به شنقار شِی　　　　که ټپوس دَ اَلوتو لَرِی بالونه
پدا څو توکه دِ هیڅوک باور نکا　　　　په وعده دَ کښلیُوخوب دَی که فالونه
دَ مجنون په بیړیَ ناست دِی مرگ ئې مه وه　　　　چه په سپینو خولو ئې وښندَل مالونه

خبر دار وربانڍی روغ لیونیَ ندی
په خوشحال کښ چه پراته دِی دا حالونه

باغ وَی دَ گلونو پکښ ناست وَی زه او ته　　　　گل وَی غوړیدلَی باندِی نماست وَی زه او ته
زیره زعفرانی شوی یا گلگونه معطره　　　　لاس تر لاس نیولی سرَه زغاست وَی زه او ته
سپینه خوله دِ راکړَی بیا مِی هم در څخه غوشتَی　　　　نور خواستونه نه وَی خو دا خواست وَی زه او ته
تل می درد و غم وَی دَ زړه کاست او مهر مینه　　　　تل پدا دنیا دا کم و کاست وَی زه او ته
رنگ دَ غماز ورَک شه راست روزگار دِ در ناراست کا　　　　ځای دَ ناراست نه وَی سرَه راست وَی زه او ته

نمر خیژِی خوشحاله چه خروس دَ سحر بانگ لی
شرط دَ پټ نیاز دَی چه بر خواست وَی زه او ته

بذرگر چه دانې لونی په مځکه　　　　دَ یوې دانې زر طمعی لَری ځکه
حقیقت دَی که مجاذ درته ئې وایَم　　　　یَوه ښه ښایسته جل[۲]بله کوچکه[۳]
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومی　　　　خدای به نکاندی خواری دَ هیچا ورکه
که خبر نه ئې خبر شه حال څه دَی　　　　په ظاهر ډیر ټگَی لَرې له ټکه
هر زمان به دَ اوُبو په فکر نه وُ　　　　بی اوبو که ماتیدَی د ترِی[٤] سکه
دا پریشان پریشان وَیل می د مستی دی　　　　چه دِ مزی دَ ژوند بولم[٥]څو ټکه
تر لیدلُو نه ئې نه لیدَل بهتر دِی　　　　چه و مخ ته ئې نظر کښېړی په کرکه
د دی باغ گلونه واړه ښایسته دِی　　　　چه همیش ئې بقا نشته په کځکه
چه ئې مینه دَ زړه سنگو روزی نشوه　　　　په قیامت به دَ هغو تله وِی سپکه
که بوسه دَ هغې دنکی[٦]دَ خولې غواړې　　　　یا ئې دواړه څونبی نسه یا څونکه
دا دِ واړه ناپوهی نه دَه نور څه دَه　　　　چه دَ لویو چارِی غواړې دَ هلکه

---

۱. پړکه، لومه.
۲.یعنی نجلۍ.
۳. لوچک.
٤.محشی ورته کښلی دی: تنده.
٥.یعنی زلف.
٦.د سید راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په گ دا کلمه په معنی د لوړ قد او جگ راغلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بدگوی دَ خولې خبرې واړه روغی
چاړه[1] توره بې سندانه بې[2] څوټکه
دا می شعر په بیاض کښې نه دَی جمعَ
په کچکول کښې می پراته دِی څو کنډکه
چه سرې شنوبې[3] ئې چښم په وخت دَ اوړی
بادشاهی دَ اورنگ زیب ځما غړکه
کوم یاغیان هوډیان دِ پرې یستل له هوډه
چه دا هوبنره ډېر دماغ لرې خټکه!

برسیرن شول پیوندونه
په دل[4] نه لَری پندونه
که پدر دَی که پسر دَی
سَرَه بیل لَری سندونه[5]
نه امید شو سَرَه پاتو
نه باور په سوگندونه
نه سزا دَ بدکردار شِی
نه دَغله ځِی مړوندونه
دَ اورنگ په ظلم مات شول
دَ بابر دَ وخت بندونه
پدا هسی وخت خوشحاله
مرگ بهتر دی له ژوندونه

بړ بړ راشه نوروزه دل افروزه
ستا په وخت می آسوده شی سترگی پوزه
ستا په وخت سترگی دَ باغ گلَونه گوری
پوزه هم کاندی دَ بوی خوښی اندوزه
غوږ لا هم ستا له طفیله حظ حاصل کا
مغنی شی عندلیب په څو څو سوزه
په وصال دَ معشوقې عاشق فیروز شِی
دَ گلزار په وخت بلبله وِی فیروزه
خپل غوږوُنه ورته ښک[6] کړه کنُدی واروې
راز دَ مینی دَ بلبلو له لوزه
د نوروز له فیضه بوټی خالی نه دی
فیض رسی هم تر سپاندِی هم تر ځوزه
که همه عمر دَ باغ گلُونه گورم
ځما خوا به پرې سړه نشِی هنوزه
دَ بهار هوا هرگوره ښه هوا دَه
که آفتاب ورپسې ته نه وی تموزه
په راتله ورلَرَه ډېره خوښی راوړې
په خوشحال باندِی دِ قدر دَی نوروزه

بیا ځیره[7] په سر کړه کښېږده له خیاله
چه خوبا دِ په خوله نوم واخیست خوشحاله
بیا سینه پسی په دواړه لاسه مږم
لکه باز د هونِائی[8] ووزِی له جاله
زه لا هسی کچوگول نادیده نه یَم
چه لاله به بِهوَم ستا له جماله
که دَ مښکو انبارې می په لاس کښیوزی
همگی به صدقه کړم ستا تر خاله[9]
ځما مینه هسِی نده چه نوریږِی
که هزار رنگه جفا کړې ځما لاله
دَ عاشق عمر کوتاه دَی لا پدا هم
که دَ عمر هَرَه ورځ ئې شِی سل کاله

---

۱. چړې.
۲. کوچنی مطرقه ده.
۳. شلوبې.
٤. پدل.
٥. یعنی کناره او گوښه.
٦. یعنی سم کړه.
۷. لوگی، پگړی. .
۸. هونیا په معنی د پړکه، لومه ده.
۹. له خاله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا د مار غندی راضی له خپله بخته   چه د غم له پوسته ووتم یک لخته
بیا هغه حسن و جمال هغه لیده دی   که د بخت سترگی می خوړ وې یو شو وخته
گرد غبار لړی وریځی تر منځ ولاړې   بیا د نمر سترگه ښکاره شوله ویخته
خدای دِ وار، همت ورک نکا دَ مردانو   په دنیا کښ باندی راشی گرانه سخته
زمانې په هر بازار وگرزَوَلَم   خبر دار ئې کړم د هر بازار له رخته
د بهار په وخت ئې بیا نشو وغاوی   په خزان چه پاڼی پر یوزی له درخته

د خوشحال ختک طالع تر خرم[1] ښه دَی
چه بندی شو خاوند بیا وروست تر تخته

بیا له ورایه په خندا راغله نگاره   دَ ښه کال خوبی ښکاره وی تر بهاره
مختوری د رقیبانو دَ یار وصل   فلک ښه را سَرَه وکړه دا دوه کاره
دَ گلزار گلؤنه څه دی راشه گوره   تر گلونو ښایسته دواړه رخساره
لکه روح چه له قالبه نه واته کا   په دا شان مِی جدایی کښېږي له یاره
دَ ماښی توره ئی څه توری پری باسی   چه په زړه ئی یَو گزار وی سل پرهاره
ځما خوار سَرَه چه تل غاړه غړي وه   اوس نظر را باندی نکاندی له عاره
دَ عاشق په لاس ژړا دَه تل د ژاړی   معشوقه چه ویره نکا له آزارَ
د معشوقی دَ پالنگ لافی خطا دی   څو ځما په سر کښ پروت یی د سر ډاره
دَ دی کلی طبیبان واړه نا ترس دی   دَ دارُو په طمعَ مه اوسه بیماره
که هر څو ئی پیڅوی پسی ئی غواړی   په دا باغ کښ به یَو گل نه وی بی خاره
هر ساعت سَره یَو نوی نوی خیال وی   که ځما دَپاره بیا ور شی ریباره
که څوک غواړی چه خپل زړه په غم اخته کا   آشنایی دَه لاس په لاس فتنه تیاره
په یرغ په مصلحت نه دَه ځائی ده   دَ خوشحال چه سریکا شه له اشعاره

که پوستی له پوستو واوری گنُدی واوری
دَ خوشحال خو جار واته نشته له ښکاره

بیا می څه دَ نورُو یار بولې تور مکړه   په ما خوار دِ ظلم ډیر وکړ نور مکړه
وایې سپی غُندی مِی څو په کوڅو گرزې   څو ژوندَی په جهان پایم، پیغور مکړه
سر تر پایه اخلاصی یم په یاری کښ   په ناحق مِی لباسی بولې زور مکړه
چه په دوه پیالو دَ میو بد مستی کا   هغه څوک په مجالس کښ میخور مکړه
یَو عجیب دَ میو جام دَی ساقی راوړه   خداوند ئې په دا منځ کښ نسکور مکړه
چه حرمت دَ عاشقانو پکښبی نه وی   په هیڅ رنگ مِی په هغه کلی کور مکړه
آشنایی دَ ناکسانو دَ ځان غم دَه   ناکسان له خپله ځانه خمسور مکړه
زه چه نن دَ بیلتانه په اور وریتیږم   دَ دوږخ لمبه نسبت پدَ اور مکړه

راز دَ عشق دَی فهم دار اوسه خوشحاله
ښکارَوَنه ئې پخپل زوی و ورور مکړه

بې اخلاصه دَ یاریَ جواز نشته   خود پوهیږې بې اَودسه نماز نشته
دَ دانش مرغه هسی پورته ولاړ شه   چه هورې دَ کټه بازو پرواز نشته

---

۱. محشی شاه جهان ورته کښلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو ئې په سَره اور کښې لولپه کړې | دَ یاقوت دَ اوبو ډار دَ گداز نشته
هغه باغ چه تل مأوا وه دَ بلبلو | اوس په ده کښې دَ بلبلو آواز نشته
دَ زړه راز وَ چا ته وَوایم حیران یم | په هر لوری چه نظر کړم همراز نشته

توکلتُ علی اللّه وینا یَوَه دَه
دَ خوشحال دَ زمانې سَرَه ساز نشته

پارسایی ئې دَ پارسا له لاسه یووړه | دانایی ئې دَ دانا له لاسه یووړه
چه می کړې وه توبه له می خورُیَ | په چشمانو ئې دَ ما له لاسه یووړه
معجزه چه دَ احیاء ده په دوه لب ئې | لاس په لاس دَ مسیحا له لاسه یووړه
دلبرانو چه دعوا دَ دلبرئ کړه | دا دعوا ئې د هر چا له لاسه یووړه
راته پاتو دا یَوَه مسلمانی ده | دا می هم هغی تر ساله لاسه یووړه
ما وې زه به دَ عشق راز لَرم په زړه کښې | دا خبره می ژړا له لاسه یووړه
چه دَ زړه صبر دَ یار له مخه غواړم | محبت می دا دعا له لاسه یووړه

که دَ نورُو هوښیاری په عشق کښې پس وړی[1]
د خوشحال ئې لا پخوا له لاسه یووړه

پلاو وخورې یَوه لپه | ننه پریوزې اندر غپه[2]
هیڅ خبر نه وې له ځانه | نه له راسته نه له چپه
نه درود وِی نه دِ ذکر | هندو هم نه وِی بې جپه[3]
چه هوا ئې درته ښه کا | زړه دِ ځی په هغه هپه[4]
په هر ځای چه له چا کښېنې | یا د راز وی یا دگپه
ته به ځان تر هر چا ښه کړې | که ښه کښیږې په غرړپه[5]

که پخپل فهم طبیب یې
د خوشحال تر فهم ټپه[6]

په خونی هاتی سوره شوه می پرسته[7] | زه هم مست هاتی هم مست دَی دا هم مستَه
خدای دَ درې واړه مستانو سره سر کړ | بله نشته یا به نیست شی یا نه هسته
نندارو لره ئې راشی نندارچیو | یوه لویه هنگامه شوله پیوسته
چه ئې ستا زلفینی کښیوتې په لاس کښې | لاس ئې پریوزه که ئې دَی پریږدِی له دسته
یار د ما څخه په کور دنَنه ناست وُ | زه بې روحه گرزیدم دَ ده په مرسته
نه یاری نه آشنائی واړه لباس دی | چه خبر شوم د وگړی له بربسته
ما په وریو سترگو ډیر یاران خوړلی | په ځیر ځیر دِ مخ ته نه گورم له کسته

---

۱. پس ځی.
۲. غپ د سپی بړغ ته وایی، دلته نه ورسره جوړیږی ممکنه ده چه غپه وی یعنی غوطه، یا به خپ وی یعنی پټ او مستور.
۳. په هندی ذکر کول او خدای یادول.
٤. خواهش او هوس.
٥. په چاپی نسخه کښې (غړوپ) کښلی دی، چه معنا ئې نه ده جوته، اما لکه په قلمی نسخه کښې چه غرړپ کښل سوی دی، معنا لری یعنی غُر او دپ چه ځان لوړ گڼل او بر ویل دی.
٦. په چاپی نسخه کښې رطب کښل سوی دی چه معنا ئې نسوه راته جوته اما د قلمی نسخو ټپ لکه چه صحیح دی.
۷. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خوشحال په ځان د ډېرو غشی لک دِی
خو هم ده زده چه دَی مری د چا له شسته

په رشتیا ویل غوړېږي د زړه غوټه — د دروغجن خوری لکه سپَی د غُلو سوټه
په دریاب کښ خښته واچوی هیڅ نسی — په یو څو ځاځکی خوره شِی اُومه لوټه
د هغې ښځِی صحبت لکه دوږخ دَی — چه میړه وته تل کښینی په مخ بوټه[1]
پدا کار نادان هوښیار واړه پوهیږی — د کابل خربوزه بِه ده تر پهوټه[2]
څوک خمؤنه تَشَوِی مستی ئِي نه وی — څوک د میو عربده کا په څو گوټه [3]
د هغه یاری په کار نده خوشحاله
چه له خپلی خولې وباسی وینا جهوټه[4]

په دا سرو شنډو ئی نه ده وینځه توره — راشه خضر دَ حیوان په چشمه گوره
مخ دَ یار له خط و خاله مستغنی دَی — دَ غنی وِی هر اسباب له خپله کوره
چه ئی سیوره په ما وه لکه بادشاه وم — همائی وه ستا د تورُو زلفو سیوره
ستا بارخو بله لمبه وربل دِ څه دَی — لکه تور لوگی چه تټول پاځی له اوره
دَ خپل پله خاوری دِ بیَه په عنبر کړی — درته چا وی چه په دا بها ئی پلوره
په څو بل لوری ته گوری ځان نادان کړی — چه په ما باندی غوغا شِی لور دَ لوره
ته په دا حسن دَگل غنُدی زیبا ئی! — که زوولی ئی له خپله پلاره موره
چه په خوله ئی نوم آخلی روخ ئی نه دَی — عاشقی چه ویره کاندِی له پیغوره
زه له میو توبه وکړم توبه گار شم — دَ ساقی پیاله می بیا کا توبه نوره
چه ئی څوک په کوڅه پَل ږدِی هغه سر خوری — په جوار باندِی ئی مه گرزه سر خوره
که ئی ناز وَی که خیال وَی ما به یووړ — ولی ما سره ډېر کبر کا هرگوره
زور ئی واړه دَ خپل مخ[5] ورته ښکاره کړ — خوار عاشق ئی څکه درست پری یوست له زوره
چه معنی ورسره نه وِی وَیَل سپور وِی
خدای به نکا دَ خوشحال خبره سپوره

پدا ساه نشته ویسا — هر دم ته وایه الله
هر نفس یو غنیمت دَی — پهره دار اوسه دَ ساه
دَ سالک په وَیَل کار کړه — که دَ ځان نه یې بد خواه
دَ سالک وَیَل هم دا دِی — ته ئې وایه بې اکراه
چه له خلقه نه زړه پریکړه — زړه پیوند کړه له الله
که هوا دِ کړله ترکه — نور قبول یې دَ درگاه
بادشاهی به دَ هر تن کړې — که دَ خپل تن شې بادشاه
مُو وتواقَبُلَ اَن نمؤتوا[6] — پدا راز شه انتباه

---

١. یعنی په تریو تندی او نا رضایی، په بله قلمی نسخه کی دا مسری داسی ده:
چه میړه وته کښینی په نغر لوټ.
٢. محشی ورته لیکلی دی چهډول بې خونده خټکی دی مگر دا د هند مشهوره میوه ده.
٣. یعنی یوه هنده او یوه جرعه.
٤. یعنی دورغ، دا کلمه هندی ده.
٥. ځان.
٦. حدِث شریف د ی: یعنی تر مړینی دمخه ځانونه مړه کښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په جوار ئې دَ قربت کښې | دَ کم شناختو نشته راه
دَ بیدارو دِ نصیب وی | ښه دولت دَ سحرگاه
څه امید دور و دراز کړې | پدا لَږِ عمر کوتاه

تل توبه کوَه خوشحاله
چه دِ محو شِی گناه

په جهان که لویه چاره دَ میر ښکار ده | که دا چار گورې هر کار لَرَه پکار ده
څو قابو تالاښ دا واړه دِی په ښکار کښې | چار دَ جنگ دَ مړنتوب که دَ پیکار ده
ورته هیڅ دَ ښکار دَ ذوق خبری مکړه | دَ هغه سړِی چه طبعه دَ بیکار ده
آلوده دِی په ډیر غم دَ عمر ورځِی | چه په شمار دَ عمر نده ورځ د ښکار ده

په خوشحال باندِی د ښکار هوا ژوندُون شِی
مرده دله که پتا باندِی بیگار ده

په خوله کلمه لولی نمونځ روژه کاندِی کافر شته | دعوی کا دَ شیخیَ تر شیطانه لا بتر شته
منطق معانی لولی درس فتوی قاضی گری کا | اکثر پدا فرقو کښې که ئې گورې کون خر شته
له کوره لوټه واخلِی استنجا لَرَه روان شِی | تقویٰ تر هسی حده په اولجه ئې وړِی که زر شته
دَ بل کرَه چه ورشی پخپل روی بندیان پرانزِی | په ځان باندِی چه راشِی کله روی دَ پیغمبر شته
یو ځای آلوده ندی په دا هسِی درویشانو | پدا دور که گورې دا ناپاک په هر کشور شته
بادشاه قطب اقطاب دی اُمراگان چه ورته گرزِی | کږې څیر تړلی دَ هر چا په سر میزر شته[1]
چه خاص د زمانې دِی حال ئې دا دَی نور وگړِی | دَ غواوُ د خرو کلِی خالی نوم باندِی بشر شته
چه حال دَ پرهیزگارو سراسر واړه دروغ شو | رشتیا غواړې له چا نه چرته پاتو دا هنر شته
نه مهر محبت نه مروت نه وفا صدق | عالم سرَه برهم دَی څو دی دور دَ قمر شته
آشنا له هیچا مشې له پخوا آشنایی ښه وه | چه اوس له چا آشنا شی نور ئې څو رنگه خطر شته
تر دې ژوندیو ښه دِی مړه پراته په گورستان کښې | چه نه ئې دا مکرونه نه دا فعل نه دا شر شته

دروغ وَیَل هغه کا چه ئې ویره وِی یا طمع
خوشحال پدا اړ ندی حق به وایی څو ئې سَر شته

پدنیا کښې نعمتونه رنگارنگ شته | دَ دیدن دَ نعمت کوم نعمت همسنگ[2] شته
عاشقی دِ هغه کا چه لیونی وِی | دَ هغو غرض پرې څه چه ئې فرهنگ شته
ما په عشق کښې دا همه واړه تر شا کړه | ته لا ښه یې چه دِ غم دَ نام و ننگ شته
ما وې زه به دَ زړه حال ورته عرضه کړم | یَو غماز ئې تر شیطان بتر تر څنگ شته
په آشتِی کښې کشتن دَی عاشق وژنی | همیشه ژوندون هم دا دَی چه ئې جنگ شته
خدایه ژر یو بل اورنگ لَره پیدا کړه | په جهان کښې ښادی نشته چه اورنگ[3] شته

په وار وار ئې دَ خوشحال خاطر صیقل کړ
ولی کږه[4] ته ئې لا پاتو څخو زنگ شته

---

١. کږې څیږیَ تړلی دَ هر چا په سر میزر شته، دا مصراع په دو نسخو کښې دوه ډوله ده په قلمی نسخه کښې تر میزر لاندی محشی پړونی کښلی دی.
٢. هم څنگ.
٣. یعنی اورنگ زیب چه پاچا وُ.
٤. ولی کښته ئې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پروت یم ستا په ورکښې په خیرات مې یاد لَره
دا ناښاد خاطر مې په پوښتنه ښاد لَره
څو کړې ظلم جور په څو رنګه طور طور
وکړه فکر غور اندیښنه دَ داد لَره
خیال دماغ دِ ډیر دَی تر حساب تر حده تیر دی
مرګ قیامت دِ هیر دَی ښه دا هونبره یاد لَره
مرم په انتظار کښې نشي هیڅ په زاری زار کښې
سخت ځما پکار کښې ترسندان فواد لَره
شرعَ شته کتاب شته دَ عذاب دَ خوی عذاب شته
ښه که څه ثواب شته ته دا خوی معتاد لَره
خدای وته څرګند دَی چه د خپل خاطر پسند دَی
څه مهر پیوند ئې هونبره دا عناد لره
خوی خصلت چه ستا دی واړه پټ ندی پیدا دی
مهر نازکه دا دَی ته ئې تل بنیاد لَره
ملک شته کښته پورته ګورم ستا دَ سترګو لور ته
مه درومه بل لور ته ځای پدا سواد لَره
زلفی دِ زنجیر دِی پکښې ډیر زړونه اسیر دِی
څوک پدا تدبیر دِی، چه خوشحال آزاد لَره

پدا کلی کښې څوک نه لرم نیکخواه
چه رشتیا وایَم هم دا لَرم ګناه
له ځوان مرده په خندا په هوس درومې
له نامرده جدا کښیږې په آه آه
لکه سیوره وړاندې وروستو را سَره ځې
چه و هر لورِی ته ځم سبا بیګاه
لکه لاس په شمار دَ زرو پول توریږِی
په دوستی ئې سرِی هم سِی روسیاه
زه په رغم دَ صوفی خراباتی یم
چه دَ مکر ذکر کا په خانقا
دَ زاهد پکار کښې څو رنګ اشتباه وِی
دَ اوباش پکار کښې هیڅ نشته اشباه
که څوک زړه سوځِی په ما ځای دَ زړه سوی دِ
که مې لاس وَی زه به ولی وم اکراه
چه ئې لافی دَ پاکیَ کړې څه ناپاک شه
راشه ګوره چه څه حال لَرِی تباه
وایې سر په عاشقی کښې درته څه دَی؟
درته وایم که باور کړې یو ګیاه
رعیت لکه عیال ساته خوشحاله
په یاغی باندِی مهم کاندِی بادشاه

په هر کار کښې مصلحت شته
خپل پرَدِی ته نصیحت شته
چه لر بر له مصلحت شې
کله خیر برکت شته
دَ سړِی هونبره ښادی دَه
چه په زړه کښې ئې همت شته
چه همت دَ سړِی نه وِی
مهیا ورته نکبت شه
سر هاله په تنه ښه دی
که دَ سر سَرَه عزت شته
دَ سړِی چه عزت نه وی
دَ ژوندون ئې څه حالت شته
په صحیح غنی هغه دَی
دَ هر چا چه قناعت شته
دَ نیستیَ ئې اندوه مکړه
که په تن کښې دِ صحت شته
چه صحت دَ صورت نه وِی
څه په کار که دِ دولت شته
دین دنیا دِ مبارک شه
که دَنا سَرَه صحبت شته
اوس یاری مکړه خوشحاله
دَ یاریَ سَرَه آفت شته

پخپل قسمت راضی شه، تل دَ بل قسمت مه غواړه
فراغت دِ مبارک شه که دِ ونیوه دا دواړه
دَ ژوندُون پیوند تَړَلی په یوه اومه سپنسی دِ
دَ جهان غمونه پریږده نور به څه ژاړې ځان ژاړه
خپل دِی که پرَدِی دِی قلم وځکوه په واړُو
دور دَ فساد شو پخپل زوی و ورور مه ویاړه
هر چرته چه ګرزم ځنی هسِی چاری وینم
کار مدار په نن شو، دَ سبا اندیښنه ولاړه
ګوره کوم یِو باد دَی چه په درست جهان را والووت
زړه په چا ښه نشی لباسی شه خلق واړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وې کلی میشت دَی چه په کلی باندِی راغلم نش کنډر پراته دِی خالی مینه دَه اوجاړه
هر چرته چه گرزې په لاحول ترې تیریږه سل بلا په زړه کښې سل دانې تسپې په غاړه
ډیره سودا وشوه سل دعوې دَ سود په طمعه وخت دَ مازدگر شو دلَ دادکان ونغاړه
تل وایې خوشحاله چه دنیا وته به شا کړم
لا خو دا دنیا دَه مخامخ درته وَلاړه

په هره تنگه خوله کښې برابر ندِی خواږه په څنو کښې حلوا دِی څوک نبات لَرِی تاږه
سَمِی کېږې ډیرِی پخپل زړه لرې خپل یار ته څکه دِ دَ ذلفو وینښته سَم وِی هم کاږه
بخت دَی چه ئې اوس ستا له لبانو سَرَه څښمه تا می چه دَنه زړه په سره پیزوان څاږه
زه دَ زړه بدخواه وم ما پرې وکړه پرهارونه څه لَره می وَی دَ یار غمزو لَره لاږه
اور لرې په مخ کښې چه پټا مین کښدلم ما به پدا بله لمبه ننه زړه څاږه
زلفی دِ تور مار دِی زه ئې هسی وخوړلم مرَم راباندِی نه څِی دَ دم گویو هیڅ پاږه
مست یم مَی پرست یم زه خوشحال په خرابات کښې
له میو به وانوړم که مِی وژنی په وراږه

په دا باغ کښې به دِ پاښی نه وِی گله که خبر شې دَ خزان له تطاوله
دا څو ورځی غنیمت گڼه په باغ کښې چه په تا باندِی سینه وهِی بلبله
مرتبه دَ هغه باغ څه پاتو نه وِی چه خالی وِی دَ بلبلوُ له غلغله
و هغې ښیښې ته نه غړیږِی سترگِی دَ ساقی څخه چه تشه شِی له مله
په دا پُل باندِی دَ خلقو گذر گوره څوک پر یوزی، څنی پور یوزِی تر پله
په درست عمر به ئې نه ووزی له یادو چه لیدلې وِی تارُو دَ باز منگله
مقدر به په هیڅ رنگ مبدل نشِی که په ځان باندِی تل لولې څلور قله
عاشقان چه عاشقی کا غم به نه کا دَ رقیب او دَ غماز او له چغله
څه کړم لاس و دست مِی نشته قلندر یم کنړه ما به دنیا وبازله کله
په پالنگ به خوب په څو بې غمه کاندِی چه خبر وِی دَ فلک له تزلزله
هسی یار لَرَم ښایست ئې تر دا قیاس کړه چه دَ مښکوُ بوی ئې هیڅ دَی له کاکله
دَ دلبروُ په ماښی کښې هم مزه شته
بیچاره خوشحال ئې مری له تغافله

په دا ښهر کښې دِ نه وینم څوک سیاله[1] خبر دار نه یَم دَ بل ښهر له حاله
په ښایست کښې دی ارمان دَ صورت نشته دریغه دریغه په خوی هم وی څه خوساله[2]
په دردمنو کښې نن زه یَم بی مانندە په دلبرُو کښې نن ته ئې بې مثاله
په دا سپین تندِی دِ طعن په آفتاب شِی په آبرو دِ گرو وَړِی له هلاله
نن به ته دا کبر نه کړې نور به څوک کا چه په خلَقُو دِ نارې دِی دَ جماله
که تل جنگ و خرخښې کړی زه پرې خوښ یم ښایسته دَ جهان نه وِی بې جنجاله
چه دَ حال پوښتنه نه کړې مرگ می راغی کله کله می خبریږه له احواله
په پنځه وخته چه لاس په دعا هسک کړم ستا دَ عمر دعا کړم په ډیر ډیر کاله

۱. دا بدله هم په چاپی دیوان کښې نسته.
۲. محشي ورته کښلی دی یعنی میانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا بې وخته سپين ويښته نه وُ بلا وُ
چه دَکښليو زړه ئې تورکړ له خوشحاله

په زړه مې هسې نهال يې اې له دوو سترګو غائبه — که بله نامه وايم نامه ستا راشي په ژبه
هر دم مې ډيره څله اظطراب شي ستا ديدن ته — په تبرى باندِى تل وى دَ اوبو مينى غائبه
تروه ترخه که نه دَى د خوړو قدر به نه وُ — سکه ځکه جدائى شوه آشنايىِ سَره واجبه
يوه دَ بيلتانه رنځورى ګرانه ده که نه وِى — نور همه زحمت آسان دى که نس خوږى دِى که تبه
ناڅاپه دوه مشتاق چه سَره وَوينى په سترګو — تر دا به بله نه وِى په جهان کښِ عجائبه
په ډير ضرور خوشحال دَ يار له مخه جدا کيږى
اروا کله راضى وِى چه بيليږِى له قالبَه

په ښيوه ښيوه رفتار کاندِى غزاله[1] — وايې پښې په مځکه نه کښيږدى له خياله
و غمزو وَته ئې حکم دَى چه وژنه — هم هغه چه مينه کا ځما له خاله
دَ زړه حال ئې امانت پکښى ليده شِى — چه ئې تن په صافى صاف دَى تر زلاله
له دوو سترګوُ خبر واخله چه ئې وژنې[2] — نور به څه پوښتې ځما دَ زړه له حاله
که شيرين اشنا وفا در سره نکا
په جفا ئې هم خوشحال اوسه خوشحاله

په هره کوڅه ګرزم که مى چا ليده رنګينه — ګل مخه عنبر بويه هوسى چشمه مه جبينه
په خوله غنچه دهانه، په غاښونو در دندانه — په دواړو خوږو شونډُو تر شکرو لا شيرنه
په زنى لکه سيبه په غبغبو دلفريبه — په غاړه لکه زانې سبر قده تن سيمينه
په تور باڼه ناوکه په ابرو لينده بې شکه — په پوزه لکه لندى[3]چه را پاځى له کمينه
ګلګُونى ختى واړه مرصع منى په غاړه — ټيکه پر تندِى ايښې په زلفينُو عنبرينه
په خوى خونى خون ريزه مهر جنه چنګ اميزه — بې باکه عاشق کشه بې پروا له دا دودينه
که زر خونُونه کاندِى زړه ئې نشِى لاندِى باندِى
لا نور ورپسِى غواړِى خوشحاليږى څو چه مرينه

په هر لورِى دَى فغان دَ مرګ له لاسه — په هر لور په هر مکان دَ مرګ له لاسه
دَ آدم صورت ئې مرګ لَرَه پيدا کړ — خرابى شوه په جهان د مرګ له لاسه
همګى پيغمبران که اولياء وه — دُوى په مځکه شول نهان د مرګ له لاسه
عاقبت به شى بې شکه بى ګمانه — دا وَدان کورُونه وران د مرګ له لاسه
راسه ته هم دَ توښې په سر انجام شه — کاروانونه شول روان دَ مرګ له لاسه
اى خوشحاله که په تن شاه جهان شې
هم به درومې په ارمان دَ مرګ له لاسه

په طلب کښِ د سستى وينم درويشه — چه وتَلى يې د دې خونى له ويشه
نعمتونه رنګارنګ دِى په هر لورى — په غوښتونى بندى نده جفا پيشه

---

۱. دا بدله په چاپى نسخو کښِ نسته.
۲. چه مى وژنې.
۳. د سيند نه استلى شوى لښتى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځو طلب هونبره موندل دی په دا دور
بلکه لا تر طلب بخره مومی بیشَه

د عسلو خواږه کله هغه مومِی
چه حذر کا دَ مچۍ له بده نیشه

لا دَوخته دَ طبیب طلب بایده دی
ځو لا پایې په دنیا دَ زړه له ریشه

په هیڅ دین کښې ما وفا لیدلې نه دَه
خبر دار یم د هر چا له دین و کیشه

په هر غشی چه زخمی شوم بیا می وکوت
هغه غشی وُ په تن ځما له کیشه

هیڅ پروا اندوه دَ بل د بدُو نکړم
خو[1] دِ پانځی بلا له ځانه خویشه

په پیغام د بوسې[2] سود نشی خوشحاله
چه ځما[3] په خوله مین یې را نیژې شه

په هغه جهان به خلاص وِی له عذابه
که دلې ئې سریکار وِی له کتابه

واړه زه یم چه می هسی شراب بد کړل
گنه کومه بدی غواړې له شرابَه

د شیطان له چارو لیری لیری گرزه
یَو درنگ مه اوسه بې چنگ و بې ربابَه

د ښه مخ په نندارہ کښې خیریت دی
که ځما له لوریه چار نشی خرابَه

چه دا هسی ارت ملک په خپل سر تنگ کړې
په خلوت کښې دِ ځه سود دَی شیخ و شابَه

چه ئې سرې لمبې په ځان کړلې قبولی
د ښه بوی نفس پیدا شو له گلابه

هم حیوان یې هم سَړی یې هم ملک یې
که ته ښه په ځان خبر شې له حسابه

که خبر له حاله نشې درته وایم
په بَل نام نه باله نشې بې دوابه

که پخوا ئې خرابی دَه چا لیدلې
بیا به هم وِی د وجود مینه خرابه

هر طناب ئې و دانا وَته معلوم دی
دا خیمه وَلاړه نه ده بې طنابه

دَ خوشحال خټک په ژبه برکت شه
چه ویَل کا په پښتو له هِره بابه

تا وې نورِی تر ما ښې دِی پسی دروِمه
راته وایه تر تا ښه دَه بله کومه

چه مِی ستا وَ خرخشو ته نظر وَکړ
دَ جهان په مخ به نه وی هسی سلومه[4]

دَ خاطر مرغه می ستا په زلفو بند شو
اوس به چرته ځِی چه نښتی دَی په لومه

دا چه وایې دروِمه صبر کړه له ما نه
بیا می کومه بې صبری وه در معلومه

په عاشق باندی ئې تل ظلم و ستم وِی
ستا دَ سترگُو ویره نشِی له مظلومه

زه لا اوس په زړه تنگی نوی عاشق یم
په خندا خندا بورجل لَرَه را دروِمه

په خوشحال باندی که تل نارې سورې وِی
باز پروا کا دَ کارگانُو له هجومه؟

تا هنر دَ سرداری نه زده بهرامه
سرداری دی په خپل دور کړه بد نامه

هم تمامی خیلخانې لَرَه بلا شوې
هم خپل ځان لَرَه بلا شوې بد فرجامه

تا طاهر دَکم عقلی په جرگه مړ کړ
اوس فارغ شوې دَ طاهر[5] له انتقامه

تا خپل ځان لَرَه دَ مرگ رخنه پیدا کړه
خیلخانه دی په بد خوی کړه بې آرامه

---

۱. ځو پانه ځی بلا له ځانه خویشَ.

۲. په پیغام د بوسې سود د خوشحال نشی.

۳. که ځما.

٤. ځرگند، نومورِی.

٥. ظاهر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دا هسی بد خویئ بې بخت نه یې　　　چه لا نه یې دَ خونی هاتی تر زاله
مشر ورور دی په زندان کړ ته خانی کړې　　　دا خانی دِ شه په ځان پورِی حرامه
چه خانی ته دِ هوس دی زړه په زور کړ　　　لا ځایی وه ستا دَ زړه اندیښنه خامه
نور دی نوم د ما دَ زویُو په شمار شمار مشه
د خوشحال خټک وینا پدا تمامه

تل په ځان کښېږدې تازه تازه نومونه　　　زه دِ بیژنم دَ زلفو په خمونه
نه ئې څوک وینی په سترگو نه په خون کښ　　　چه را رسی ستا له غمه دا غمونه
که می ته دَ زړه له سوزه خبر نه یې　　　خبردار می پدا حال دی عالمونه
لکه ستا باڼه په شمار په حساب ندی　　　هسی ستا دَ سترگو ډیر دِی ستمونه
بیا مِی هسی دا غمزې په غشیو وله　　　لکه تل دی په ما خوار کړل کرمونه
نه چه زه یوائحی ناست یمه ویرژلَی　　　لور په لور دِی ستا له لاسه ماتمونه
ستا دَ تورُی دَگزار حاجت هیڅ نشته　　　په وکیل ئې د عالم خیژی دمونه
مگر څوک په غاړُو غرونو ژوندی گرزی　　　ستا سپرؤ په وینُو وَلړل سمونه
چه ډیر ډیر به ئې کښیښول پرې پرهارونه　　　طبیبانُو څخه ورک شول مرهمونه
اوس دِ غم لکه لوی غر دَی راته پاتُو　　　غر به نه اوړی دَ چا په اړمونه
یا دِ ستا دَ مخ ثنا خوشحال خټک کښی　　　یا دی نه نیسی په گوتو قلمونه
چه خوشحال ئې په کاغذ یا په قلم کښی
په خاطر کښې هونبره ندی المونه

تل چه ارته لمن څکوی په مځکه　　　غره توب لرې دَ مخ په خوبی ځکه
په بسیر دی رنگارنگه ټکی گوره　　　پدا شان به ښایسته نه وِی لوڅکه
چه دا هسی شیوه گره څنی زو وې　　　سَړی نه وُ ښاپیرَی وُ ستا ادکه
دَ مستی له مخه دا پریشان ویَل کړم　　　چه دی مزَی دَ ژوندون بولم څو ټکه
زه به تا وَته نژدې شم تا به گورم　　　که د ما گنده نه نکیږِی ستا کرکه
په بوسه می دَ لبانو سر فرازکړه　　　همیشه په زړه لَرَم دَ شربت سکه[1]
لیونی دی د جمال نه یَم نور څه یم　　　چه پخپله خونه نه پریږدم کځکه
لَون لَون شو لانونه[2] دَ شاهانوُ　　　دَ هر در رالَرَه بس دِی څو کنډکه
سر بازم وصال دی غواړم هغه زه یم　　　لکه څوک چه په بل لوری غواړِی ورکه
دَ ښایست بخره ئې ورکړه د ترکانُو[3]　　　محبت را پیدا کیږِی له تاجکه
چه ئې توره په کار نه وِی حبطه دَه　　　که ئې روغه وِی دَ سپینُو زرُو تکه[4]
مگر تا څخه سامان دَ سلطنت دَی:
چه په هوډ می سپینه خوله غواړې خټکه!

تور وربل دِ په سپین مخ را آشفته شه　　　سمن زار دِ په سنبل کښ نهفته شه
عاشقانو دِ آرزو وکړه لیدن ته　　　چه دَ کښلِی مخ صفت دِ شنفته شه

---

١. محشی تنده ورته لیکلې ده په چاپی نسخه (څکه) لیکلې ده، یعنی ذائقه.
٢. محشی ورته طعامونه لیکلی دی.
٣. و ترکانو.
٤. د قندهار په اصطلاح تیکی یعنی غلاف.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه خو سر له غرفې هسک کړه وئې گوره　　لاله زار دِ په جوار کښ شگفته شه
تا چه زلفی پیچاپیچ سَره وَلول کړې　　په گلونو کښ یو تور منگور خفته شه
هغه دُر دِ فخر کا که ئې تمیز شته　　چه ئې پاسه دَ ټیکی په تار سفته شه
ستا دیوال مگر دَ عشق په خښتو روغ دی　　چه ئې شیخ تر سیورِی کښیناست آشفته شه
ځکه هسی رنگه بوی لَرِی خوشحاله
دا غزل چه دَ بهار په وخت گفته شه

توره چه تیریږِی خو گزار لَرَه کنه　　زلفی چه وَلَول شِی خو خپل یار لَره کنه
ولی راته وایې چه په کښلیو نظر مکړه　　سترگی چه پیدا دِی خپل خپل کار لَره کنه
شیخ دِ نمونځ روژه کا زه به ډکی پیالې اخلم　　هر سړِی پیدا دَی خپل خپل کار لَره کنه
تا وې چه ځما دَ خولې بوسه لکه دارو دَه　　غواړم دا دارو دَ زړه پرهار لَره کنه
وینی مِی دَ زړه خورې مگر نور څه لَره ندی　　زړه ځما پیدا دَی تا خونخوار لَره کنه
څه ژړا فریاد کړې دَ شهیِ دَ تورو زلفو　　ته ورتلې پخپله دې تور مار لَره کنه
خود به ستا تر مخه دَ گیاه غُندِی خرگند شی　　گل دَ لاله راوړه خپل رخسار لَره کنه'
مَی شته چنگ و نَی شته دَ خپل یار سَرَه خوشحاله
خپل بیاض په لاس کښ خو گلزار لره کنه

تونگران په ملک و مال لَری تکیه　　درویشان په ذوالجلال لَری تکیه
دَ عارف ژبه ئې بند کړه له مقاله　　عالمان په قیل و قال لَری تکیه
دَ عاشق سَرَه چه هونبره استغنا کا　　ښایسته پخپل جمال لَری تکیه
که تکښه دَه خو تکښه دَ یوه خدای دَه　　چه په بل ئې کړې څه حال لَری تکیه
دا نابودی تکئې گوره دَ وگړِی　　چه په ستورِی چه په فال لَرِی تکیه
دَ دنیا تکئې ئې ولیدې په سترگو
نور به چا وته خوشحال لَرِی تکیه

تر هر چا دَی د ما یار ښه　　شکر لب و شیرین بار ښه[1]
تر سنبولو ئې ښې زلفی　　تر گلونو ئې رخسار ښه
توری سترگی تورِی ورځیِ　　تور گیسو ئې تار په تار ښه
تنگه خوله ئې نیسته هسته　　لکه خوله هسی گفتار ښه
لکه دُر هسی غاښونه　　لا تر درو سپین هموار ښه
تر وپښته ئې ملا نریَ　　تن ئې لا تر سپین چوتار ښه
قد ئې ښه تر سبر ونی　　لکه قد هسی رفتار ښه
چه هر ځای وته ئې گورم　　سر تر پایه پریوار ښه
خدایه ماتِی هغه خولې کړې　　چه به وایی هندو بار ښه
هونبره کلی ډیر ښهرونه　　پکښی نشته یَو نگار ښه
چه پکښې خواږه یاران دِی　　پیښور تر هر دیار ښه
په موسم دَ ښو گلونو[2]　　تر هر څه دَ میر ښکار ښه
ښه په هند کښ چنبا گل دی　　تر دا گل دَ وطن خار ښه

---

۱. خدایه راکړه د ما یار ښه شکر لب و شیرین کار ښه.
۲. دَ درې وروستنی بیته له یوې قلمی نسخې څخه را نقل شوه، په نورو کښ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ سرای قدر نور چا نزده
په خوشحال دَی تر فرخار ښه

تا وژلی هم له خپله لاسه ښخ کړه   له دِ زړه باندِ یخیږی زړه پرې یخ کړه
رقیبان دِ لکه سپی دِی په کوڅه کښ   چه انګڼ دِ پاکیزه شی واړه چخ کړه
دَ جنت میوې[1] میِ نورُو ته بخښلی   کله کله ځما په خوله سیب دَ زنخ کړه
هغه واړه مهیا دی په هجران کښ   چه واعظ وَ ما ته شرحَ دَ دوږخ کړه
که پرواز دِ دَ شهباز دَ شاهین ندی   دَ مطلوب په لوری پرونه دَ ملخ کړه
چه دَ قدر دَ وصال نه وُ خوشحاله
په فراق دِ ښو یارانو اوس آوخ کړه

ته چه دا حسن لرینه   ځکه هونبره کبر کړینه
تورِی سترګی په کجلو   په تنبولو شونډِی سرینه
په مثال لکه شاهین یې   چه دَ زړونو غوښی خورینه
که ته هر څو ښایسته یې   کبر مکړه وَ به مرینه
دَ خوشحال خاطر مفت ندی
فهم وکړه چه ئې وړینه

ته چه هسی په غوغا درومې سیلابه   ولی هسی په ساعت کښ شې بې آبه
آفرین دِ په همت دَ لوی دریاب شِی   چه په هیچری ئې چار نده کریابه
چه په پورته د کاغذ وګډِی[2] درومی   که رشتیا ده دا دِ درومی بې طنابه
د طوطی ژبه استاد غواړِی د نطق   ګنه دَی به لا بتر وُ تر غرابه
چه په مخ کښ دِ نابود شِی واړه ستورِی   د اسمان په ستریو وخیژه آفتابه
که لمبې ور باندِی بلی کا ایرې شِی   د ژوندون هنر به نه ځِی له سیمابه
له یاقوته دِ هاله سیالی شِبَه[3] کا   که د اور په تاو کښ دا نشِی بې آبه
چه مرغونه وزر بیا مومی آلوزی   هیڅ مقصود تر سَره نه ځِی بې اسابه
په ځوانیِ کښ اوده وُ په زوړ والِی
د خوشحال سترګی بیداری شوې له خوابَه

چه په درست تومن اوڅاره[4]   نن هغه ده ځما یاره[5]
لا جنو تی سرکُنډِی   چه حجاب نه کا له پلاره
یَو سورکی پیزوان په پوزه   ور بلوتِی یو څو تاره
مخ نسرینه مه جبینه   سنبل مویه پری واره
شکر لبه پر طربه   هوسیِ سترګی ګل رخساره

---

۱. منې.
۲. کاغذ باد.
۳. په چاپی نسخه کښ لمړی توری زیر او دوهم توری زور لری، په قلمی نسه کښ محشی (مشکنِی) ورته کښلی دی، چه په مصونوعی مریِ ځنی مطلب دی.
۴. ظاهر، ښکاره، مشهور.
۵. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قد عرعره مو کمره | سر تر پایَ قلم کاره
په زړه سنگه شوخه شنگه | جفا خویه زره آزاره
زه ئی قتل په لیدل یم | دا را نه ده پروا داره
چه می نوم ورته څوک اخلی | و ښکنځولوُ ته تیاره
څه کړم کوم فکر علاج کړم | دم واهه نشِی له ډاره
د دی خوی خصلت دا هسی | ځما دَه مینه بسیاره
دا یَو څه علامت وشو | په ما خوار دَ خدای دَپاره
که پټ نیاز ورځنی غواړم | په نیاز نه ده خبرداره
که خپل زور باندی ښکاره کړم | خیلخانه لَرِی خونخواره
که ئی وغواړم په زرُو | زر هم ډیر غواړی بی شماره
نه په زور شی نه په زر شِی | په جهان دِی دا دوه کاره

دَ خوشحال تکیه په خدای دَه
بیا پتا دَه شیخ رحمکاره

چه پلَو له مخه نه اخلِی دلبره | مگر شپه دَ خوار عاشق شوه بی سحره
نه ئی زړه په ما نرمیږی نه گروهیږی[1] | خدایه څه مِی سریکار شُو له کافره
نه مِی خوب نه مِی قرار نه مِی آرام شته | همیشه را باندِی تبه وِی شیبره[2]
دَ وصال امید رمق دَی لَږ را پاته | او کنه بیلتانه وَوژلم اکبره!
په یَوَه نفس کښِ زر خطونه راوړِی | په هر لور چه غورزَوَم دَ زړه کوتره
دَ معشوقی په پالنگ به هغه خیژِی | چه له سَرَه نه بیرون کا دَ سرویره
غلیواز چه هنر نه لَرِی آزاد دَی | باز په دواړُو پښو بندی دَی له هنره
څه وه څه شوه خبر نه یَم بیا به څه شِی | ای یوه خدایه ځما په حال خبره
څه یَوَه نیزه څه دوه څه تر دا زیاتی | دَ غریق اوبه چه پاس واوړِی تر سره
مگر خضر می مدد شِی دعا را کا | چه لاهو بیرِیَ مِی وَوزِی له خطره

څو ئی ځله هر ساعت شِی هونبره ځله
دَ خوشحال سینه لگیږِی له حجره

چه په عشق کښِ ئې و نورُو ته پیغور شه | اخ چه لاس په لاس په دَه پورِی دا تور شه
محتسب چه په اهداد وُ دَ مستانو | دَ رندانُو سَرَه ناست دَی باده خور شه
چه پرون ئې فاسقانُو سَرَه جنگ وُ | نن هغه تر فاسقانُو لا څه نور شه
چه غیبت ئې بداوه دَ بل تر زنانه[3] | راشه گوره په عیبت دَ پلارو مور شه
که دَ ږیرِی په وکښل ئې ورته وایم | نصیحت دَ نیکخواهانُو باندِی اور شه
گوره څو عالم به لاندِی کا تر چلو | نن چه دا دریاب را وَخوت موج ئې زور شه
صنوبر چه هونبره ضیره ډیره لوئی غوښته | ځکه هسی په باد ته په باد نسکور شه
چه ئې زړه تر کانړی سخت هغه مِی یار دی | بدِی بخری څه ځما کانړِی په کور شه
توری سترگی ئې بلا دِی عاشق گوره | په بلا باندِی ور دروِمی کر و گور شه

---

۱. گروهیدل یعنی گرویدن، پیروی نمودن.
۲. شیبره یعنی محرقه تبه، چه په پښتو ئی لویه تبه یا توره تبه هم بولی.
۳. تر زیانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دَ خپل عمر دلیل وکړه خوشحاله
چه لاله په باغ کښې وَغوړیده خپور شه

چه پیدا چیرِې په ملک کښې یو حبیب شه لکه خار ورته په څنگ کښې بل رقیب شه
محمد (ﷺ) ته ابو جهل نصیحت کا راشه گوره څک رنځور شه څوک طبیب شه
دَ دانا پخپل وطن کښې قدر نه وِی دُر هاله قدر پیدا کړ چه غریب شه
په چمن کښې رنگارنگ گلونه ډیر دی دَ زړه داغ می دَ لاله دَ زړه نصیب شه
که ئې رنگ و بوی و گل نه وَی ورکړی مبتلا به باندِی ولی عندلیب شه
راشه تور و سپین دَ سترگو ننداره کړه هغه یار را سَرَه لا تر دا قریب شه
چه پرون را سَرَه یار وُ خبر نه یم نن له ما نه بیا ویزار په کوم تقریب شه
تناوُنه ئې دَ زلفو دِی دا زړه مِی لکه ملک دَ یاغی لاندِی تر تخریب شه
چه ئې پرینښوه یارِی دَ لیونیُو
گمان مکړه چه خوشحال ختک لبیب شه

چه می زړه پرې ښه کیده له واړُو بد شه ښه خو دا چه اوس یوائې دا حد شه
که ژوندُون دَ خلقو دا دَی چه لیده شِی ښه وَ ما ته مړی خلق دَ لحد شه
دَ دنیا یاران مِی ولیدَل په سترگو هر سړَی څما په سترگو لکه دد شه
نه حیا شته نه وفا شته نه خپلوی شته خلق واړه په معنی لکه مرتد شه
چه ئې نن کانده له ما سَرَه خپل قوم کا مگر دا جور له قومه په احمد شه
تفحص دَ تورو سپین نشته په چا کښې دَ همه عالم په سترگو کښې رمد شه
نور به چا ته یادَوَم چه رد گمراه دِی چه پیدا څما له ځانه خلق رد شه
فرزندان چه مِی له گیډِی نه پیدا دِی پوخ څما له نا خلفو نه کبد شه
په طالع په بخت دَ مال و ملک څښتن دِی بخت هغه دَی چه په بخره دَ بخرد شه
له هغه بخته څما توره بلا دَه: چه له هَرَه ناهمواره په مدد شه
چه دَ پلار له ځانه ښه زویه پیدا شِی ته به وایې چه ژوندون ئې مجدد شه
چه قابل ئې پیدا نشِی په اولاد کښې که هزار زویه دَ پلار وِی بې ولد شه
دَ بهار گلونه هیڅ دِی چه تیریږِی ښه هغه وَ ما ته گل دَی چه سرمد شه
که په ذات کښې دَ خوشحال آل و اولاد شته په صفات کښې لم یلد و لم یولد شه
یخ دَ نمر وَ تا وته نه دَرِی خوشحاله!
په دا څه که یَو څو ورَځِی منجمد شه

چه گټل خورول بخښل کا ځوان هغه چه توره[1] لَرِی دَ توری خان هغه
کان دَ لعل دَ یاقوت دَ گوهر څه دَی چه احسان ترې پیدا کیږِی کان هغه
چه ئې ته په گیډه وخورې حبطه شِی دَ مجلس سَرَه چه خوږ شِی خوان هغه
که د مال دَی که دَ ملک دَی که د لیچو چه ئې توان دَ چا پکار شی توان هغه
په تمامه شپه په ورځ په میاشته کال کښې چه دَ خدَی په یادو درومی آن هغه
چه دِ څوک دَ وړاندِی وروستو ځی دا څه شِی په تنها وجود چه شان دَی شان هغه
وَ نور چا وته وران مه وایه خوشحاله
چه په قول عهد وران شو وران هغه

---

۱. پیسې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دا هسی ښایسته یې زیړه گله   ځکه تا په ځان شیدا کړمه بلبله
چه ئې طور ستا دَ تورُو زلفو واخیست   ځکه بوی دَ مهر نه ځي له سنبله
دَ لبانُو بوسه بیا ورکړه مشتاق ته   چه مستی ئې لا اثر وکي تر مله
چه په پټُو سترگو ناست لیدل دَ یار کړم   خلق څه خبر له هسي رنگه شغله[1]
راشه خپل وژلِي گوره پخپل وَر کښ   په غمزو په خرخښو په تغافله
چه دَ خلقُو له نظره ئې امان وِی   همیشه وربانديِ لولم حلُور قله
لکه یار را سَرَه وُ په هغه شان دی   ښه چه بیا د مخ توری وشو چغله
لا به کله سر ځما په غیږ کښ کښیږدې   چه دَ مښکُو بوی دی درؤمی له کاکله
څوک چه صبر ستا له مخه راته وایی   ځما څه غرض له صبر و تحمله!
درست عالم د په خوشحال بانديِ غوغا کا
باز پروا کا[2] دَ کارگانُو له غلغله

چه دا هسی په پالنگ راغله نوخیزه   الوداع دَه دَ خوشحال ختک پرهیزه
عقل و عشق چه سَرَه دواړه په دعوه شی   بل مجال دَ عقل نشته بې گریزه
هم پخپله جنگ آغاز کا جنگیالیِ   هم پخپله صلح کانديِ صلح آمیزه
په بازی بازی وژلی کُتَل نشی   په خندا خندا خونونه کا خونریزه
زه د کښلیوُ په دا کار پوری حیران یم   چه له چا نه زده کَوِی هونبره مکیزه
که له دله ئې شلوم شلوله نشِی   دَ دلبرُو یاری څو ده دلاویزه
غچول ئې هسی نه دِی چه څه پریږدِی   تر الماس ئې دَ غمزې توره دَه تیزه
قند و گل سَرَه دا هونبره لذت نکا   چه خوله ورکا دَ زورل سَرَه آمیزه
د معشوقی نوم عاشق په جهان خورکا   د شیرینی بازار تود دَی له پرویزه
که می بې له تا نه نوره یاری وکړه   راته گوره را څکوم حدیث په بیزه
په کاته کاته زړه لا درته تاو تاو شِی
دَ لرگی لښتی په غاښ کړې زیز مزیزه

چه د زړه اخلاص دِ نه وِی له معبوده   لا عجب که ئې راضی کړې له سجوده
محرمانو اجازت موندلی نه دَی   گنه ډیر به ئې خبر کړل له دې سوده
محبت غلام بادشاه بادشاه غلام کا   خبر واخله له ایازه له محموده
خدای ځما تر فهم ښه[3] د عشق هنر کړ   که دا چار ده نور عالم وته نابوده
تورو زاغو دِ گلونو قدر څه زده   له جماله ئې بلبله شوه خوشنوده
په سند به د همه زړونو مردود شې   که دِ چار شِی تر یوه پوری مردوده
تر مطلوبه پوری شرط د رسیدو دَی   که تمامه لار په وینو شی آلوده
خو یَو بخت دِ ناسازی را سَره نکا   تل کینه کَوه له ما سره حسوده
کل مقصود دَ زړه هورې چه هغه یار وی   بخته راشه ته می وروړه تر مقصوده
ما خوشحال ئې سودا کړې نادیده دَه
که کالی په بها نه ځِی بې نموده

---

۱. شخوله.
۲. باز پروازکا.
۳. خوبش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه می ستا کوڅه مأوا شه — غم ځما له زړه سوا شه
ستا کوڅه لکه بهشت ده — په بهشت کښې مِی زړه وا شه
زړه می ستا دَ مخ په دور — له چمنه بې پروا شه
هغه راز چه دَ خلوت وُ — وَ هر چا وَته رسوا شه
عالم درد لَره دوا کا — دَ یار درد ځما دوا شه
سانه ورو وهَه په زلفو — پکښې زړه مِی سر هوا شه
چه ته مهر باندِی نکړې
خوشحال څکه بینوا شه

چه دَ دواړو سترگو شیر در څخه شته — پر ئې خوره له ځانه سیر در څخه شته
آئنې وته نظر کړه او گل بوی کړه[1] — چه خپل مخ دَ گل په څیر در څخه شته
که د زړه ځما په زړه دَی چه ئې تړل کړې — تړلوَه ئې چه کمشیر[2] در څخه شته
ډیر به ما غُندِی په عقل تیر و بیر کړې — چه وربل دِ تیر و بیر در څخه شته
تل دعا دربانِدِی کا ځنی خبریږه — یو څو خوار له دله هیر در څخه شته
که جمال که ناز و خیال که کرشمې دِی — دا تر شمار تر حساب تیر در څخه شته
لَږ دَ مهر دَ وفا خویونه زده کړه — دَ جفا خویونه ډیر در څخه شته
عاشقان غریبان وژنه صرفه مکړه — دَ غمزې تیره شمشیر در څخه شته
لکه ډک مهر دَ خولې په خوشحال وکړه
خو که تش مهر برسیر در څخه شته

چه دا هسی رنگ مانِی کړې بې گناهَ — ویره نه کړې دَ عاشق دَ زړه له آهَ
چه په هر لورِی روانه په ښیوه شې — در سره ځما دعا درومی همراهَ
چه دِ هونبره ډیر دماغ وته وَگورم — بل دِ سیال په جهان نشته بې بادشاهَ
معشوقه می دَ عاشق غندی نه نه کا — گل بورا وته ونه وې توره سیاهَ
یا په ما باندِی مَیَنه کړې دلبره — یا می مینه ځنی ماته کړې اللّٰهَ
چا ته حال دَ زړه معلوم کړم خبر نه یم — یَو نیکخواه په جهان نشته بې بدخواهَ
رقیبان دِ غوغا کا پروا مِی نشِی — شیر به کومه اندیښنه کا له روباهَ
په یوه گزار ئې درست مقصود پوره شو
چه نگاه ئې په خوشحال وشو ناگاهَ

چه له هر چا تمع پرې کړې سلطانی ده — که دِ زړه په خاموشی کښې سبحانی ده
دَ خاتم دَ سخاوت خبری مکړه — لا پدا کښې هم دَ طمعی نښانی ده
په څو رنگه دَ یارِیَ صفت کیږِی — زبانی یاری، نانی یاری، جانی ده
تر جانی یارانو هر څه صدقه کړه — هم پدا سبب پکار دنیا فانی ده
دَ دنیا په پریشانی کښې جمعیت دَی — دَ دنیا په جمعیت کښې پریشانی ده
چه له دوسته له دښمنه ښه سلوک کا — دَ هغو سَرَیُو ښه زندگانی ده
چه په کور کښې می څه وُ تر واړو تیر شُوم — و خپل یار وَته می هسی مهمانی ده

---

۱. نظر کړه گل بسو کړې.
۲. پیوندول، یو ځای کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زرگونه کتابونه ملا لولیِ الف بس که ئې غرض مسلمانی ده
په نادان باندِې هم رحم شته خوشحاله
معذرت د نادانانو، نادانی ده

چه دا هسی ئې آغازه عربده کړه مگر تشه ئې له میو میکده کړه
عقل ډیره شعبِده لَرِی په میُو ساقی تار پټار ئې هره شعبده کړه
ښه جمال لَره پیدا کړه څما سترگِی له غه پسه ئې جمال مشاهده کړه
یَو ځل بیا له زیبا مخه پَلَو واخله دا په عم کښې پراته لا په غمزده کړه
ستا له غمه چه ډیر ډیر همیشه ژاړم د واړه سترگو مِی خجله نربده[1] کړه
دَ ویشتلو آه چه ولگی ښه ندِ لا دَوخته ئې دَ زړه له حاله زده کړه
دَ قلم له سَرَه تور لوگی روان شو
چه خوشحال دَ دې غزل مسوده کړه

چه بنیاد دَ عاشقِیَ چا کاوه دا ئې څه کړه پدا کار نه پوهیده
په جهان ئې یوه څه بلا پیدا کړه یوه خدایه کور ئې وران کړې د هغه
دَ هغه جهان دوږخ په غوږو اروم دا دوږخ می پدا سترگو ولیده
څوک ناحق دَ بیلتانه له لاسه ژاړی آشنایی دَه چه تاختونه کا په زړه
دَ هلک له لاسه والوزی مرغیَ په ژړا ور پسی سرَه کا دوه لیمه
هغه وخت چه دَ زانگو او دَ وُنِی وُ په مرغیَ هیڅ نظر نه وُ دَ ده
څو لوئیږی آشناییَ پرې ډیریږی درومی دروِمی په اوږو کښې ښه ویښته
دَ وصال قدر عمجنو دَ فراق زده دَ تشنه ژوندُون په څه دَی په اُوبه
په حدونو سَرَه ولاړو اوس خوشحاله
په کوم لور نه سَرَه مُو مُو زه او ته!

چه ئې میاشت کړه دَ اسمان دَ پاسه شقه چه آفتاب ئې را ښکاره کړ له شفقه
چه په سر باندِې ئې ابر سایه بان وَه چه ئې پاتو جبرئیل شوله ابلقه
چه خوږې ئې دَ خولې لاړی تر عسلو چه همه علم ئې زده شو بې سبقه
چه جمال ئې ښایسته په ملاحت وُ چه دَ مښکو بوی ئې هیڅ وُ تر عرقه
چه سایه ئې دَ وجود په مځکه نه وه چه بره ورته گویا شو له طبقَ
چه ئې تار په تار دَ باد په مخ خواړه[2] کړل دَ تورات و دَ انجیل واړه ورقه
دواړه[3] کوَن په طفیل دَ هغه دی مرتب او مهیا په ډیر رونقَ
چه دوست دار دَ څلور یار دَ اهل بیت دی په هغو دَ ښو گواهی وله مطلقه
دَ عربو[4] ثنا هیڅ ورنه رَسیږی
دَ خوشحال ژبه مښود کاندی ناحقه

---

۱. "نربدا" یو رود دِ په هند کښې.
۲. خپاره.
۳. چه کونین په طفیل.
٤. چه عرب ئې و ثنا ته نه رسیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه له عشقه بله چار گنهی افزونه　　　تر دا بله اندیښنه نشته زبونه
باور وَکړه چه د عشق په کاروبار کښ　　　که زيات نه يم کم هم نه يم تر مجنونه
ظاهری گونه دَ زړه په حال گواهی لی　　　که هيڅوک ندی خبر له اندرونه
ته ناترس به گوته هم پرې لنده نکړې　　　که له دوو سترگو روان کړم دوه سيندونه
چه د زړه له تاوه وَوزی غه خبره[١]　　　اثر وکاندی آخر په واړه زړونه
کل عالم دا بيلتانه له لاسه زار کا　　　زه په څو خبرو خوښ يم له بيلتونه
يو ئې قدر دَ وصال راته څرگند کړ　　　بل ئې سهل را ښکاره کړه نور غمونه
چه تا شان دَ ليلی کړ زه پوهيدلم　　　چه به ستا له لاسه ځای کړم غاړی غرونه
چه يک لُخته دی خوشحال له زړه نه ويوست
در پوهيږم ډار دِ نکيبرِی له خونه

چه مِی وليده پخپل انگنِ ولاړه[٢]　　　ما په ټيکی سترگيِ بيا مونده بيا ولاړه
که ښه مخ وته کاته کَول گناه دِی　　　دا گناه دِ وِی دايم د ما په غاړه
يو څه بڅن[٣] زړه ئې راکړ هسِی وايم　　　چه د ما وَی دَ جهان دلبری واړه
زه جدا له ياره کوم خير ناصحه!　　　په ژړا کښ راته وايه خير غواړه
دَ ښه يار په جدايَیَ کښ گرم نه يې　　　که دِ دواړه ليمه ووزِی لا هم ژاړه
دَ طوطی خوراک شکرِی دِی خوشحاله ته
جگی جگی څه خو ورکړه دَ خولې لاړه

چرگ دِ خپل چرگ والی کا که ئې رضا دَه　　　چه له بازه بازی کا دَ ده قضا ده
هغه چار به مخامخ په مخه ورشِی　　　چه دَ چا دَ هغې چارِی تقاضا ده
څوک به خوښ سرَه پرينږدی په جهان کښ　　　دا دَ حِايه دَ دې دهر اقتضا ده
تيره چار چه يادَوِی فايده ئې کومه　　　وَ دانا ته مضا واړه مامضا ده
دَ گمان لړی به تار په تار خپرې کا　　　دَ يقين انديښنه بهَ تر بيضا[٤] ده
دَ خوشحال په ويل غوږ او فکر بويه
چه موندنه دَ خبرِی په امضا ده

چه می وليده دَ زړه په سترگو خپل زړه　　　دَ خپل زړه غُندی مِی وَ نه ليده بل زړه
عاشقی دَ خدای بلا دَه عاشق مشِې　　　څوک په سرو سکروَټو ينبی لَرِی تل زړه
په وَيل وَيل می هيڅ تقصير وَ نه کړ　　　که ستنيرِی له دلبرُو په وَيل زړه
عاقبت به آفت سر لَرَه پيدا کا　　　چه جار وَزِی دَ بتانو په بورجل زړه
وُر ئې واچَول دَ زلغو ځنځيرُونه　　　که هر گز آموخته نه وُ په تړل زړه
دَ خپل سر په مهر هم دا هسی نه وِی[٥]　　　لکه خوښ شِی دَ دلبرُو په ښکنځل زړه
ډير ئې صبر شکيب وَکړ نه پايئږی　　　نور له تنه جدا کيږِی په نيوَل زړه

---

١. غه خبره چه د زړه له تاوه ووزی.
٢. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته له يوې قلمی څخه نقل شوه.
٣. په اصلی نسخه کښ بڅن دی په معنی د بيرندوکی. د پښتو مرکې په لوی قاموس کښ بڅن په معنی د رنگ ليکلی دی په قندهار کښ هم دا کلمه شته مثلاً وايی تور بڅن وغيره، دلته هم ورسره جوړيږی يعنی څنگه زړه ئې راکښ.
٤. محشی ورته کښلی دِی چه مطلب لمر دی.
٥. د خپل پير دعا هم هَسِی رنگه نه وِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال ختټک فریاد له نورُو ندِی:
په دَه هونبره چاری وکړې واړه خپل زړه

چه وایم هغه نکا دا ځما زویه گمراه — اغیزه هیڅ پرې نشی یا خو ما گنِی بدخواه
که کار په دیو نشی په شماره دِی دَ غوییو — کمیَ دَی دا دَ دیو که د ما دی دا گناه
که ما دَ ځان بدخواه گنِی دا لا بله بلا ده — هیڅ پلار به په جهان بدخواه دَ زویه وِی آه آه
چه پلار دَ چا مزَری وِی مزر کتِی ورځنی زیږی — د ما زویه وگوره دَ جیفې گیدړ روباه
څو ډیر دِی که قابل وَی دا به څه بلا ښه کار وُ — یو شیر دَ درگه ښه دَی نه گیدړ پکښی پنجاه
د نورو نوم څه اخلم د ټومی[1] بیوجه څو دِی — یا عاق یا عاق ته روغ دی خو دَ واړُو مخ سیاه
دَ ما په ناله زرشول دَ بی بی په ذات زرنځ شول — زرنځ په نرخ دَ زرو کا قدرت لَرِی آله
هر کار ئې په تقلید دی تحقیق نلَرِی پذات کښ — نه نام نه ملگری شته[2] هونبره گنج هونبره سپاه
ارمان ارمان چه زوړ شوم یوَ قابل زویه می نشته
چه زه خوشحال دعا گړم په سبا او په بیگاه

چه تا وَته نظر کړم نور مِی هیر دِی ښایسته — په طور دِ مین یم گنه[3] ډیر دِی ښایسته
هم ځان راته ښکاره کا هم می ورک شِی ژر له سترگو — پدا کلی کښ واړه پری څیر دِی ښایسته
تلخی ئې دَ هجران بده بلا ده عاشق وژنِی — چه دا ئې را په یاد شِی څه گنډ هیر دِی ښایسته
یاران لَرِی زرگونه دَ هر چا سَرَه ساز باز گا — په قول په وعده ځکه تیر بیر دِی ښایسته
تل جور تل جفا ستمونه په عاشق کا — په دا واړو کارونو کله سیر دِی ښایسته
دَ چین او دَ ماچین می ارویدلی دِی په غوږو — په سترگو می لیدلِی دَ بونیر دِی ښایسته
ځوانی ولاړه خوشحاله راوړه زړکه عاشقی کړې
یا زر دِی یا ځوانی چه ورته زیر دِی ښایسته

چه پریوزِی څوک له پاڼه مومیا یی ورلَره بویه — په کور کښ چه تیار شی روښنائی ور لَره بویه
چه کار دَ چا مشکل شِی تدبیر وبله کښینی — دا کار څه آسان ندی دَنائی ور لَره بویه
په کاڼی کښ مرآت شته دَ کیمیا بوټِی په غره کښ — تلب چه د دې کار کا بینائې ور لَره بویه
که لُور دَ اورنگزیب وِی معشوقه په اصل لویه — دا کار ئې منظور ندَی پارسائی ور لَره بویه
که هر څو ښایسته وِی معشوقه په هنر پسنده — دا کار ئې هم پکار دَی بخت ځائی ور لَره بویه
که څوک ښایسته غواړِی په کوڅه کوڅه دِ گرزی — په هر ښهر په کلی گدائی ور لَره بویه
یَو زړه دَ خوشحال ندِی چه جهان پکښی لیده شِی
دَ هر چا زړه مرآت دَی صفائی ور لَره بویه

چه وفا ئې له چا نه مونده په مځکه — وَ اسمان وته روان شو عیسی (ﷺ) ځکه
په زرگونُو راته لاف کړې اوس یو نشته — آشنایِی له هر چا ښه دَه بې خټکه
دَ هغو له خولې کړې خبرِی اَورم — چه به ما وَرته کاته کوَل په کرکه
دَ راحت په وخت چه تَل تر تا ځاریږی — په سختی کښ ویزاریږِی له ابکه[4]

---

١. ټولی، ټبر.
٢. نه ملک گیری شته.
٣. که نه.
٤. یعنی پلار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وی واړه په احسان ځما بنده دَی ‎ ‎ همگی ئې زیست روزگار وُ له کوتکه
دَ معنی په سترگو گوره که دانا یې ‎ ‎ په ظاهر جامه که ښه بریښی لټکه[1]
مروت یاری ترې مه غواړه خوشحاله
هر سړَی چه اُوبه وَڅښی له اټکه

چه نه لَری ننگونه ‎ ‎ وئې مه وینې رنگونه
دا د ننگ دَپاره گرزم ‎ ‎ پدا هسی گړنگونه
صد رحمت را باندِی ښائی ‎ ‎ پدا هسی آهنگونه
په څو به ځنی درومی ‎ ‎ چه دَ زړه لَرم زنگونه
مهدی له غاره ووزه ‎ ‎ کښیږده پښه په پالنگونه
نه دین شته نه آئین شته ‎ ‎ شرم لاړ په فرسنگونه
مختورن[2] ظالمان ډیر دِی ‎ ‎ چه آخلی قلنگونه
دَ عدل توره واخله ‎ ‎ ملک اسلام کړه په جنگونه
بیداره اوسه زرکښ ‎ ‎ شاهین[3] گرزی په ځنگونه
خوشحاله فهم وکړه
چه پر یوزی خرسنگونه

چه ئې بخره ازلی راغله اصیله[4] ‎ ‎ دا فلک ئې همیشه گرزی په سیله
چه عزیز ئې پخپل فضل و په کرم کړل ‎ ‎ چار به نشِی د هغو چیری ذلیله
چه پخپله ئې عطا په خلقُو نه کا ‎ ‎ دَ هر مال بخره به واخلی له بخیله
دَ حاتم په مسند ناست هغه زلمَی دی ‎ ‎ چه دنیا ئې په هر چا باندِی سبیله
دَ عارف په بخره علم لدُنی دی ‎ ‎ په الست ئې روزی شوی بې تحصیله
چه ئې واړه آمنا و صدقنا کړه ‎ ‎ دَ دانا وینا به نه وی بې تاویله
دَ دې دور درویشان خلیفه بس دی ‎ ‎ اوس خپل ځان لَرَه بل کار کړه عزازیله
که مکامل دِ په جهان هغه کسان دِی ‎ ‎ چه فارغ دی دَ دنیا له قال و قیله
عالمان دِی ره زنان چه غواړی نغاړی ‎ ‎ عالم عالم لَرَه زده کړی څو دلیله
دا جاهل شیخان شیخان نه دی شیطان دی ‎ ‎ چه فساد ئې پیدا کیږِی له تهلیله
که دَ یاره نه جدا وِی دوه درې لویشتی ‎ ‎ و عاشق وَته ښکاریږِی دوه دری میله
زه هم ځکه په جهان کښ بې عدیل یم ‎ ‎ په جمال مِی معشوقه دَه بې عدیله
چه آرام ئې دَ خپل یار په لیدوُ وشو
دَ خوشحال له دله څه غواړې تعجیله!

چه ئې خوب په پالنگ نه وُ بې د پرو له بالښته ‎ ‎ راشه گوره نندار ه ک/ره تر سر لاندی اُومه خښته
چه فانی دنیا دنی دَه بود ئې نشته ناهنی[5] ده ‎ ‎ ځکه دا ده اې نادانه د هوښیار تر فهم زشته
دا دنیا خارشتی بزه ده په ساتل ئې څه مزه ده ‎ ‎ شپون ئې وشړی له بزو نه چه ئې پوه شی له خارښته

---

۱. یعنی هغه توره چه په جنگ کښ کار نه کوی، پخه اوښتې توره.
۲. مختوری.
۳. شهباز.
٤. دا بدله په پاپی دیوانو کښ نسته.
۵. تر دې کلمې لاندی محشی ”نا هضم“ کښلی دی.

چه هم تول ځی هم دلی[1] دا طوفان دَی که ژلیٔ   چه ئې ویرَی[2] مونده نشی، هَی توبه له هسی کښتَه
ما لیدلې پدا چشمانو ورانی مینی دَ شاهانو   یکباره ور ځنی ولاړه چه ئې درسته دنیا غوښته
د لکونو پیدا غول[3] کړه د جهان کنجونه ټول کړه   نه به ته نه به ستا پښت وی، بیا سنجر شو یو څو پښته
د سیلاب په مخ دِ کور دَی دا دَنِی فکر دِ نور دَی   چا به نکره هورته خونه چه به دا په سیلاب رغښته[4]
په دنیا کښې که شداد شې بیا به ته په بلا یاد شې   که بهښت په دنیا روغ کړې څه دِ سود دَی له بهښته
هغو[5] یوړله ځانه دا فانی دنیا اې ځوانه!   چه ئې تار په تار خوره کړه نه هغو چه ئې ونغښته
ما ئې ولیدل کارُونه طور طور رفتارونه: په ورتله په ستغ[6] خَتَنه په تله کنَدِی غُندی رغښته

که کم عقل که کانا[7] یې که هوښیار یې که دانا یې!
د میر باز غُندِی ور زغله د خوشحال غُندی ترې تښته

چه ئې سوز نه وی له سازه   یا ئې سر له[8] سرو نازه
دَ ژوندون راحت ئې کوم دَی   راته وَوایه همرازه!
غم می واړه تار په تار شِی   دَ هر تار له ښه آوازه
ځما لاس له کاره ووزِی   چه په کار کڅ شې شهبازه
په هر ځای چه ښایسته وِی   ترې سلام می دَی له نیازه

چه دَ کښلیو ننداره کړَم
ورته پاتو شم خوله وازه

چه ئې تا غُندِی را درومی په پوښتنه   رنځوری دَه دَ هغه رنځور سودمنه
دَ بسیر موتی دَ لاس د سکندر کړ[9]   ښوریده ئې اشارت په جار و تنه
تل په تا پسی غمجن یم هونبره نکړې   چه می وَ پوښتې څه حال لرې غمجنه
که دِ سر له ما نه غوښت لتا می دریغ کړ   بیا هاله وایه وَ ما ته دروغجنه
زړه می ستا په لاسو درکړ تا خراب کړ   هلک څه زده دَ زیبا طوطا ساتنه
خدای دِ لاس دَ هغه چا په ته کښې پرې کا   چه په قصد به پرې کوِی دَ گلووَنه
که یو ځل ئې طماغه[10] له سَرَه پریوزی   چوز و باز ووته څوک ښئی وهنه
که دَ کښلیوُ وعده هر کله خلاف دَه   خدای دِ تا دروغجن نکاندِی په ژمنه

وَ خوشحال ته خو هم دا وایه مطربه
چه ځار ځار کله به رایشې مینه!

---

۱. درمن، دغلې کوټه.
۲. وَرَی.
۳. په مجهول واو لښکر او فوج.
٤. چه به مخ د سیلاب رغښتَ.
۵. هغه.
٦. په غره کښې نریٔ او سخته لار.
۷. محشی ناپوه ورته کښلی دی.
۸. په سر و ناز.
۹. د بسیر لولو د لاس د سکندر شوه.
۱۰. محشی ورته ټوپیٔ لیکلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیران یَم نه پوهیږم چه له یاره مخ پوښل څه — اغیار وته په قهقه لا له ورایه خندیدَل څه
که نه ئې وِی په زړه کښې دَ عاشقه سَره مهر — سکه ده وته دا غنج و دا دلال او دا ښکنځل څه
هغه می چه لیدلَی دَ خپل یار ښایسته مخ دی — که حوری که پری وِی وَ بل مخ وته کتل څه
ښه ئې دِی ویلی چه زړه یو دَی یار دِ یو وی — ښه ده دا خبره چه سر یَو او سودا سل څه
زار ژړا هغه کا چه د یار له مخه دور وِی — وخت دَ یار دَ وصل کوک په کوک نارې وهَل څه
خوشحال دِ ښه چه مړ کړ ته په کوم توکی دلگیر یی
تر سر دِ صدقه شم گنُدِی تا ته چا ویل څه

خپل پرَدِی چه چا لینده په لاس آخسته — هر یوه کړه په ما تشه درسته درسته
چه قضا د ما د چا په غشِی نه وه — د بادشاه لینده ئې هم کړه په ما سسته
چه تعلیم ئې د سیفيٰ[١] له ما نه آخست — بیا هغو د ما د بدو سیف لوسته
په زرگونو راته لاف کړې د ناریَ — په دولت کښې ئې د ما بلا آخسته
اوس چه ورځی د نکبت راغلې یو نشته — چه څما دپاره ووزي له بایسته
که بادشاه له تخته پریوزی نا آشنا شی — بادشاهی ده د دولت په تار آمسته[٢]
د نکبت ورَځی په مثل د دانو دِی — ښایسته سړَی و باسِی له ښایسته
هنرونه ئې عیبونه شی خوشحاله
د سړِی چه چار دَ بخت شِی سسته پُسته

خپله پوهه به لَرم خپله لَره — وَ هر چا ته خپله پوهه دَه کره
که فاسق یم که فاجر یم دَ خپل ځان یم — دَ زاهد دَ عابد څه دِی را سَرَه
لیونی که مسخره دَی و عالم ته — عالم هم وِی لیونی ته مسخره
په معنی پانِی گلونه دِی خبری — دَ سړِی کرده دَ ونی ثمره
نن یوازِی یک تنها له یاره ښه یم — څوک د غیرو دوهم نه وِی را کره
دَ نور چا غرض پرې نشته چه صراف وِی — هم هغه زده په سَرَه په نا سَرَه
په ښوره مځکه کښې کله شِی گلونه — درته چا وې چه کلونه پرې کره
شاړی[٣] تل په کُن پره گرزی[٤] خوشحاله
مَرَنیَ لیندیَ به ځِی په سرپره

خواږه عمر غُندی تلنه کوې ښه[٥] — په مدت دَ دیدن ژمنه کوې ښه
په ناستې دِ رغیدن دَ بیمار وشی — په وَلاړی پښې پوښتنه کوې ښه
خوی دِ درست دَ ترهیدلی غرځه واخیست — وړاندِی ځې تر شا کتنه کوې ښه
دا دَ زړه ښهر می ستا دَی چه په سترگو — باندِی هر کله ختنه کوې ښه
په خوله ما سَرَه دروغ دروغ یاریَ — ویزارِی دَ زړه دنَنه کوې ښه
هم په څو رنگه غموُنه باندِی کښیږدې — بیا گله له دې غمجنه کوې ښه
هم په څو رنگه عتاب کړې بیا پخپله — بورجل ځای ته می بلنهَ کوې ښه
په زمان کښې یو گلزار دَ وصل نهال کړې — بیا پخپل لاس ئې وکینه کوې ښه

---

١. محش ورته لیگلی دی چه یوه دعا ده.
٢. محشي ورته لیکلی دی "پیئلی".
٣. شاړ یعنی سست او کاهل.
٤. درومی.
٥. دا بدله په نورو نسخو کښې نسته، له یوې قلمی څخه را نقل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وصل هجر دِ دا دواړه پخپل لاس دي
چه ماته له خپل مینه کوې ښه
دَ خوشحال په زړه دِ کښیښنول داغونه
پرې دَ مالګو دُوړَونه کوې ښه

خوله مِی غوښته له نګارِ را ئې نکړه
دَ رقیب په خوله شوه آری را ئې نګړه
ما وې دروموم ستا له وره دعا راکړه
په فریاد او په چیغاری را ئې نګړه
صبوری له جفا کاره یاره غواړم
را ئې وکړې ځنی چاری را ئې نګړه
په یوه جلوه له وراړه رغیدې نور
دا ځما سترګی بیماری را ئې نګړه
دَ یوې غمزې په طمعه ورته ګوره
عمر تیر شو پدا لاری را ئې نګړه
په امید وم چه یَوه پیاله به را کا
هغه مستی شراب خواری را ئې نګړه
وَې در به کړم بوسه دَ خوږو شونډُو
را نیږدې نیږدې شوه باری را ئې نګړه
ګلدسته ئې چه له باغه وه ویلې
که ئې ورکړه و ریباری را ئې نکړه
هسِ نه چه ئې د زړه دلاسا نزده
دلاسا لَرِی تیاری را ئې نکړه
زه خوشحال دَ یوه کښلی په طلب وَم
دا فلک لَرِی بسیاری را ئې نګړه

خاتمه که دَ سړِی په خیریت ده
تر صحت ئې چار بهتره دَ زحمت دَه
په زحمت کښِ ئې نخوت له سَره وزی
رنځوری نافی دَ کبر دَ نخوت دَه
هر زحمت چه دَ سړِی په وجود ورشی
معافی ئې دَ ګناه په روایت دَه
په یوه تبه چه لَړه په چا ورشِی
هغه هم د ګناهونو کفارت دَه
په هر چا باندِی چه ډیره تبه ورشی
په صحیح چه دغه چار دَ مغفرت دَه
هغه کس ولی دَ خدای دَی ګمان نشته
دَ هر چا چه صبوری په مصیبت دَه
غم ښادی چه وَ سړِی وته رسیږی
همګِی واړه له ځایه په قسمت دَه
په ښادی کښِ دِ ئې شکر سړِی کاندی
په غمونو کښِ دَ صبر چار فرحت دَه
چه دا دوه چاری لَرِی حبیب الله دی
په وَیل نده دا چار په عنایت دَه
وار په وار به په خوشحال باندِی ور دورمی
هَرَه چار چه دَ محنت یا دَ راحت دَه

څو دَ ملک وارث و نه وهی سرونه
هونبره چیری قراریږِی سمی غرونه
یا به ستا په دره ناره وِی یا به ژاړی
یا دی تا له لاسه ویر دَ چا په ورونه
رخنه ګر دَ ملک پرې مړده پخپل ملک کښِ
په حکمت په زر وزور، په لښکرُونه
څو په تورو، په توبریو، په نیز وشی
صد چندان شِی په تدبیر په هنرونه
ورور او زوی دَ ملک په کار کښِ قتل کیږِی
نور په واړو باندِی جوړ شول محضرونه
بې د تیغ له آبه نوری اُوبه نشته
چه جنګجوی سَرَه ساړه کا تټرونه
دَ سردار دَ ریاست و نه په وینو
په لیږ شنو دَ اعداء کا ثمرونه
په میدان کښِ توئی ښې دِی دَ سر وینی
نه چه ډکه سینه وړی له ځګرخونه[1]
یا دَ مرد غُنډی شمله دَ دستار پریږده
یا په سر کړه لکه ښځه میزرونه
خدایه چا وته ئې کښم څوک به پرې پوه شِی
ما وَیَلی هر یَو بیت دَی دفترونه

۱. نه چه خوږین له عیبه غاړی ځګرنه، یا نغاړی ځګرونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک به څه ساتې په پوهه په پندونه — په وينښته سَرَه تړلي پيوندونه
په يَوه قفص کښې بند کارګه طوطا کړه — سَرَه بيل به وِی دَ هر يوه سندونه
يا کُشتي د زوروَرُو سره مګړه — يا د دُوی غُندی پيدا کړه مړوندونه
موږ پدا عقل روغ نه يُو ليوني يُو — معشوقه چه و عاشق وته غندونه
عاشقان دَ شاه دَ خولې يُو زر مو نشته — که په سر ئې ليدَل مومو سر ښندونه
چه باور دِ په رشتيا خبره نکا — وَ هغو وَته به څه خورې سوګندونه
چه ناپوه سَرَه تيريږِی ډير افسوس دی — دَ دانا سرِی کيميا غُندِی ژوندونه
پخپل ښکار پسی به څرنګ باز آلوزی — چه باز دار ئې پسِی وا نکا بندونه
دَ شکرو خوند به هيځ وربانديِ نه وِی — چه خبر وِی دَ خبرو په خوندونه

تا دَ زلفو په زنځير کښې خوشحال بند کړ
آفرين دی پدا هسی شان بندونه

ځوک خبر دی له فتنو د دې جهانه — نوِی نِويِی را پيدا شِی له دورانه
ما و تا غُندِی به څو باد وړی ياد کا — که خبر واخلې له مځکی له اسمانه
چه له باده دمه ډک وه که ئې ګورې — باد ئې خاوره په ملکونو کړه پريشانه
په شان شان می دَ وجود ننداره وکړه — بيا به هم شِی څو رنګه په څو شانه
نه ئې زر نه جواهر شته يو تاوان دَی — که به ښه کړې ځان ئې خلاص کړه له تاوانه

زمانه می شوه په غاړه اې خوشحاله
که ئې ګورې نه لتانه نه له مانه

څو را سَرَه خلقه جفا ډيره هغه کس کړه — خدای می پدا خوی کښې په ده مينه يَو په لس کړه
زار دَ خوار عاشق دَی دَ محبوبی څه پروا ده — زه وَ غم ته روغ يَم ته تل خانده تل هوس کړه
زړه ئې دَ کافر دَی خو په خوله کلمه لولی — څه ئې راته ستايې ما ليدلې دَه نور بس کړه
ګرزِی په ګلونو کښې ګندګی ور پسی غواړِی — څه ئې په جهان کښې بده بخره دَ مګس کړه
ښه چه را پيدا شوې دَ بهار زيړيه ګله — تَل دِ يادَونه غندليب په هر نفس کړه
ليږ دِی کاروانونه سبا کيږِی اې ساربانه! — پاڅه دَ شتر په غاړه پوری اوس جرس کړه
ځه هغه شهباز شه، چه دِ ځای په سر درودَی — نه لکه دَ کلی کارګه ګرزه غم دَ نس کړه
بخت دَی که طالع دَی که دا خپله فقيری ده — خدای می چه شړِیَ برابره دَ اطلس کړه
قدر دَ خپل ځان دَ عافيت ور څخه نه وُ — ځکه عاشقی هسی آغازه بوالهوس کړه

نورو حريفانو واړه ډکی پيالې نوش کړې
ښه چه دَ خوشحال پياله ئې ډکه په بکس[1] کړه

څو جفا را سَرَه ډيره هغه کس کړه — خدای می مينه په ده باندِی يَو په لس کړه[2]
ښه چه راغلې دَ بهار زيړ ګله! — انديښنه دِ عندليب په هر نفس کړه
دَ ګلزار په ګل غرض نکا غُل غواړِی — په جهان ئې بده بخره دَ مګس کړه
که زه خوار دِ دَ ګلونو لايق نه يَم — ستا له باغه عنايت را خار و خس کړه
درست عالم پدا خبره خبر دار دَی — چه بلبله خپلی ژبی په قفس کړه

---

۱. سيد راحت زاخيلی ليکی: چه بکس په معنی د خورا لږ او نه څه دی.
۲. خدای می لا وربانډی مينه يو په لس کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ئې شناخت، علم، ادب لَرَه پیدا کړې — نه چه گرزه بیهوده چاری عبس کړه
دَ ژوندون په قدر هیڅ خبر دار نه وُ — عاشقی می چه آغازه بوالهوس کړه
کله سول کله ژوندُون بخښل وَ ما ته — دَ عشق اوره په ما چاری دَ ققنس کړه
دَ دنیا غمونه لږ ندی خوشحاله
نن دَ یار وَ مخ ته گوره واړه پس کړه[١]

څو په باغ کښې لا یو گل دَ نو بهار شته — دَ بلبلو دَ طوطیانو پرې چیغار شته
نن دِ غم له ما نه ځان ساتی که ښه کا — چه په سیل دَ بهار را سرَه یار شته
چه له یاره سرَه مست دَ گلو گښت کړم — محتسب که را نیژدې شِی پایزار شته
شیخ ملا دِ ځما غم په بهار نه خوری — چه رباب و سرینده غُندِی غمخوار شته
نه به زه دَ میو جام کښیږدم له لاسه — نه ځما له پارسایۍ سرَه کار شته
ما وَ خپلی پارسایۍ ته رخصت ورکړ — په دا نورو پارسایانو مِی اوس ډار[٢] شته
ساقی بیا ځما دَ ښهر خبر واخله! — لا به څو په کوڅو پاتو پرهیزگار شته
گل و مل ساز و سرود ساقی سرې سترگی[٣] — لا به ډیرعالم رسوا کا چه دا چار شته
چه په هرَه پیاله عقل له ما زدویی — دَ ساقی منت را باندِی په بار بار شته
دَ گلونو په موسم کښې خوار هغه دَی — چه ئې نه پیاله په لاس نه ئې نگار شته
نن هغه شاهِ جهان دَ زمانې دِ — چه دسته ئې دَ گلونو په دستار شته
چه نا اهل په غفلت وربانِدی نه ځِی — ځکه وصل دَ هر گل په څنگ کښې خار شته
دَ بهار زیبا گلونه سوداگر دِی — لخلخه به ځنی پیرِی چه خریدار شته
نن خوشحال دَ زړهٔ داد دَ عشرت ورکړ
دا څو ورځِی غنیمت دِی څو گلزار شته

څو په باغ او په بوستان کښې لا لاله شته — دَ بلبلو دَ طوطیانُو پرې ناله شته
نن دِ غم له ما نه لیری لیری گرزِی — چه په وخت می دَ بهار په لاس پیاله شته
که می یار په لاس باده واخلِی ساقی شِی — پرې می ډار شِی چه ئې زهد صد ساله شته
را یې وَښیه چه ځم تر پښو ئې پریوزم — که په دهر کښې څوک ما غُندِی واله شته
دَ بهار په زیبا گلو ډیر ویریږم — چه باران شی دَ باران سرَه ژاله شته
دَ بهار په سیل تل درومه خوشحاله
یو څو ورځِی چه دَ گلو پرکاله شته

څه بلا ډیر ښه یې د بهار دَگلو وخته[٤] — که ژر درپسې نه وَی د خزان سلۍ سخته
په وخت د ښو گلونو دو ساله باده نوشلی — د زړه اندوه دِ واړه دا عشرت یوسی یکلخته
په وخت د ښو گلونو په خلوت دنَنه ناست یې — را ووزه ننداره کړه ناسوتی شیخه بدبخته
هر گل وته چه گورې گوښی گوښی ئې نگهت وِی — په رنگ سرَه یَو ندِی نه یو سَم دَ بل له رخته
په سم دِی که په غره دِی د بهار خاص گلونه — آخر به ئې رژون وِی د گلونو له درخته

١. هر څه بس کړه.
٢. وار.
٣. ساز و سرود د ساقی سترگی.
٤. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه تعین[1] دا هاړ گرمه سلې راشي په چمن کښې گلونه د لاله لکه بادشاه پریوزي له تخته
چه کښته پورته زانې مرغاوې تله را تله کا
خوشحال خټک خوښې کړي په جهان کښې دا دوه وخته

څه به وایم د دې نفس له آزمېښته[2] نفس آدم دَی را یستلی له بهښته
چه پکښې دَ دواړو کَونو مراد مومې هغه چار د ِ تر نظر لاندې کا زشته
د کیمیا د بوټې گل کله مونده شِي چه د پښو تَلی گلگون نشي په غوښته
د سرِیو په غفلت پورې حیران یم چه په گور کښې توری خاوری هونبره نشته
بیا به څله څوک طلب دَ دنیا کاندی چه ئې خلاص نه وِی یو دم د کار له کښته
که تر سر لاندې بالښت کښېږدې دَ پرونو عاقبت به تر سر لاندې کاندی خښته
د دنیا مینه په مثل د خاربښت ده هیڅوک نه وینم خالی له دې خاربښته
د صحرا په کاڼې رخه[3] د شیطان شوه عیسی سر په مڅکه کښېښود له بالښته
د زړه مینه په مثال لکه پتنگ ده چه د گوی څښتن وَهَله هورته رغښته
غم ئې واړه د آشنا دَ بیلتانه دَی
د خوشحال څه سریکار شه له جوړښته

څه به ووایې خوشحاله له تکمیله له کماله
دَ هغه مرغه څه نوم دی چه په اورکښې لَری ځاله
هم بیچون هم بیچگون دی هم بې مثله بې مثاله
هم بې سره هم بې پایه بې وزره هم بې باله
په یَوَه نفس آلوزی څو عنقا درومې څو کاله
دَی میوه د هغه باغ خورِی چه ئې ونه نا نهاله
چه په دا مشکل خبر شې[4]
ځان به خلاص کړې[5] له جنجاله

څه دَ بدُو بِرغ وُ چه مابنام را باندِی وه شه تندر وُ یا توپ وُ پرې مِی تخنی تخنی زړه شه
څه خوښی دَ ده وه، چه بیا ژر پسی اندوه وه چا وې چه په رنځ کښې معظم[6] په خوب اوده شه
دا ژوندون هیڅ نَدی چه می ساه وینی دا خلق زه په ځان پوهیږم اوس می کار لکه دَ مړه شه
ما وې زړه می سنگ دَی، چه په هیڅ به نرم نشِی راشه که ئې گورې په ژړا ژړا اُوبه شه
ما دَ معظم په لیدو مینه ماته نه کړه: څه دَ قضا رنځ وُ په هفته کښې څه وُ څه شه
رنگ ئې تر خوی ښه وُ، خوی ئې لا ښه وُ تر رنگه گل وُ دَ گلابو شگفته شه نور په تله شه
دریغه دریغه که ئې مرگ په بد لیده وی څو به می پرې ورکړل ولی مرگ میلمه دَ ده شه
زور و ستم نه وُ، نه څه جنگ توری نیزې وې بل علاج ئې نه وُ، دَ ده مرگ دَ خدَی په کړه شه
زه یواځِی نه یم ډیر عالم پسی کباب دَی آه دَی پسی کیږی روزی نه وُ روزی نه شه

---

۱. چه تعینه دا هاړ گرمه سیلې شي په چمنن کښې.
۲. دا بدله په چاپې نسخو کښې نسته.
۳. حسد، کینه.
٤. محشي ورته لیکلی دی، چه مراد له دې همه مذکوره حقیقی زړه دی.
٥. خلاص کا.
٦. معظم د خوشحال خان کوچنی لمسی وُ، چه دا بدله ئې د هغه په مرثیه کښې ویلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه تاریخ ئې راغَی "بې بدل معظم"[۱]
خوشحال د دَه نیکه دَی، دَ نیکه ئې داغ په زړه شه

څه لَرَه زړه می وړې چه دَ زړه ساتل دِ نه زده[۲]
مست یم مستی کړمه ګنه هر هنر می ښه زده
تل په اوښیو وینو همیشه ژړا آهونه
نور را خبر نشول یا می سترګو یا می زړه زده
ذکر فکر نمونځ روژه طاعت ور لَره بویه
شیخ ملا زاهد عابد صوفی په میُو څه زده
کله دَ طوطیانو په ګفتار کښ دا لهجه ده
راشه که ئې ګورې زرکِې تا کله دا تله زده
روغ عالم به چیری دَ دردمن په حال خبریږی
درد چه په چا تیر دَی په دردمنو هم هغه زده
څه زړونه ئې وړی ستا بارخو پریشانی زلفو
ښه وه دا خبره چه یا غله زده یا ئې مله زده
ستا دا سور پیزوان چه فتنه ګر دَی بې حسابه
څو رنګه فتنې چه دَ جهان دِی واړه ده زده
چیری به له دِله یَو ډک مهر را بر سیر کړې
تل دِ که دا هسِی دلاسې تشی په خوله زده
څه پوښتې خوشحال دَ بیلتانه په اشتیاق کښ
ستړی په منزل پوهیږی تږَی په اوبه زده

څه غم د نعمتونو چه اختر راغَی درویشه[۳]
په طمع په امید اوسه دَ هر غنی له ویشه
یو ګل می په دا باغ کښ ناګهان په نظر کښیووت
عجب ئې خوشبویی وَه تر هر ګلؤنو بیشه
چه ما وکړه پوښتنه دغه ګل له حقیقته
ده کړی تحمل وُ د یوه اَغزی له نیشه
نافې چه له اوله خپل څګر وَکړ سرې وینی
له ورَوسته ئې روانه خوشبویی شوله له ریشه[۴]
په څو به دَ ویشتلیو لا احواله نه خبریږې
چه هیڅکله دِ نه ده چیری ښه په اغزی ریشه
له دو اویا مذهب سَرَه به ساز وکړې له دله
خوشحال که خبر شې په تحقیق دَ عشق له کښشه

ځان چه پیژنی که ګورې ښه هغه
چه ناحق په ځان غره دَی څه هغه
واړه زړُونه فراغت وی په ښادی کښ
چه په غم کښ مردانه شِی زړه هغه
سلامت لَره ئې نور عالم پیدا کړ
ملامت لَرَه چه روغ دَی زه هغه
یا یاری یا اغیاری دَه که ئې ګورې
په دا دوه کښ نه ته دا شوې نه هغه
چه تر تا نه وړاندِی وروستو ځی مله ندِی
چه په لار در سَرَه سَم ځِی مله هغه
چه په عشق سَرَه ژوندِی دِی هغه نه مرِی
چه بې عشقه ژوندِی ګرزِی مړه هغه
چه دروغ تر خوله وَ باسِی کله خوله دَه
چه رشتیا تر خوله وَباسِی خوله هغه
هیڅ حجت له هیچا مه کوَه خوشحاله
هر چه تا وته څوک وایِی ته هغه

ځما عشق په هغه شان دَی لکه وه[۵]
ستا خاطر هغه سندان دَی لکه وه
که ته هر څو بد قولی او بد عهدی کړې
قول عهد می همان دی لکه وه
خر خښې دِ لکه وې په هغه شان دِی
فتنه ګر دِ سور پیزوان دَی لکه وه

---

۱. کلمات دَ "بې بدل معظم" د ابجد په حساب (۱۰۹۸) راځِی، چه دغه نو د معظم د وفات سنه ده.
۲. تا د زړه ساتنه نزده مست یم می پرست یم ګنه.
۳. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٤. له خویش.
٥. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رقیب خبره مه نغوږه اې یاره   چه رقیب هغه شیطان دَی لکه وه
دَ ښو په ناوکیو دِ غلبیل کړ   نښانه می درته ځان دَی لکه وه
په خاطر باندِی می دَغ دَی ستا له لاسه   ولی هسی بې درمان دَی لکه وه
بل گمان فکر خاطر لره در موږه   خوشحال ستا دَ بندگان دَی لکه وه
چه دِ زړه هسې پرې ناز کوهَ دلبره
په خوشحال دِ خاطر گران دَی لکه وه

دَ اسمان په حکم څه فتنه بر پای ده   نزده چا چه قراری ئې په کوم ځای ده
بندیوان ئې اورنگ زیب لَرَه روان کړم   ننداره می په هر ښهر په هر سرای ده
پښتانه می چه حال وَوینِی کباب شی   په لیده می دَ هر چا ژړا های های ده
لوی هلک می ننداړو لَره را درومی   دَ هندو دَ مسلمان ناره وای وای ده
زه هر چا وته موسیږم ترې تیریږم   چه دَ واړو اندیښنه راته نمای ده
نه یواځې په ما ظلم، ستم وشو   زمانه دا هسی تل کا پخپل رای ده
په هر ځای می په څوکیَ راځِی فوزونه   دبدبه می دَ مزری یا دَ همای ده
په وَلاړ کښِ هاتی شمار په یوه غره دی   اوچه پریوزِی په دوه غرونه ئې آوای ده
زړه می درست سوری سوری لکه غلبیل شو   محرومی دَ لیدو بده غم افزای ده
گنُدِی وِی چه بازی بیا را وَجار وزی   همگی عالم وَیل کا چه اوس بای ده
که په اور کښِ دَ سرو زرو وَښی پریوزی   عیب نشته پدا کار کښِ ئې جلای ده
نورِی واړه تکئې تار په تار خپرې شوې
دَ خوشحال خټک تکیه په یَوَه خدای ده

دَ جهان خوښی همه دَ هغه کس ده   چه میشته ئې دَ محبوبی په جوس[1] ده
دَ ښه مخ له نندارې چه نظر نیسی   که ئې گورې هم دغه هوا دَ نس ده
که سوگند راځنی غواړې هم به وکړم   تر اول می پتا مینه یَو په لس ده
ډیری مینی آشنایی څه په کار ندِی   یَوَه زړه لَره یوه آشنائی بس ده
چه دوه ښه خواږه مَین سَرَه دلگیر کا   دَ غمازُو وینا څه دَ سترگو خس ده
بې پروا بې فهمه مه راځه خوشحاله
په پالنگ می ډیره ویره دَ عسس ده

دَ عشق بخره ازلی دَه په جنگ نده   په کتاب په مسئلو په فرهنگ نده
په قسمت ئې له ازله دَه راوړې   دا دَ سولو بخره اوس دَ پتنگ نده
خلقې ئې سَرَه درغتی[2] ککر کړې   لا دَ مستی دَ غمزې توره رنگ نده
تل دَ یار دَ صورت نخښی پکښی گوره   له دنَنه آئینه دَ زړه رنگ نده
دا پیاله چه ما نوشلې دَه پرې مست یم   دا پیاله می دَ شرابو دَ بنگ نده
دَ اغیار سَرَه یَو دَم ناستی ښه ندی   هیڅ خپلوی می دَ زجاج او د سنگ نده
دَ گلونو په موسم کښِ هغه خوار شول[3]   چه گلرنگه معشوقه ئې تر څنگ نده
لیچی څه لَره غړی توره وکاږِی   که دَ خوارو دَ وژو په آهنگ نده

---

١. محشی دې کلمې ته په قلمی نسخه کښ جکوڅه او غولی لیکلی دی.
٢. ټولی، له یوې خوا.
٣. هغه گرم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که زه نه یم لیونَی په آهو سترګو — مسله می دَ آهو پسِی لنګ نده
کله کله خوار خوشحال وَته نظر کړه
دَ عاشق نمنځنه هیڅ عیب و ننک نده

دَ مجاز عاشقی عین حقیت ده — وَ هغې ته زینه یېښې دَ صورت ده
تر ثرا تر ثریا که فهم وکړې — په څلور کنجه غوغا دَ محبت ده
په جهان به هیڅوک نه وُ که عشق نه وِی — دبدبه دَ عشق قائمه تر قیامت ده
چه په مینه کښې یو زړه او یو زبان وِی — تر هر چا دَ هغو چار په برکت ده
دا یوه وینا دَ زړه په غوږو واروې — چه بهتره دَ اورنګ تر سلطنت ده
سر دِ دروِمی مال دِ درومی پت دِ نه ځی — د سړی د چاری کل خوبی په پت ده
چه یَو ځله زړه دَ چا په مینه بند کړې — په شلول ځنی کمی دَ مروت ده
چه د نیت علطی لَری بلا به ورشی — تر هر څه بده بلا غلطی دَ نیت ده
چه ئې خدای ورکا وَ چا شکر دِ کاندی — په جهان کښې لویه بخره دَ همت ده
په تیره الماس دَ پاسه قدم یښې — یوه څه باریکه لار دَ شریعت ده
چه کښو ته نصیحت وایې خوشحاله
وایه څه فائده ستا دَ نصیحت ده

دَ سپیرو خاورو غوغا ده — چه پکښې غورزی هوا ده
و حباب وته وګوره — څه دِ نوره تمنا ده؟
ګمان نکړم چه به ستا شی — دا چه ته وایې ځما ده
چه به کانده فنا کیږی — کانده نده نن فنا ده
دَ هلکو لوبی ګوره! — سرشته دَ هر چا دا ده
ته لا طفل دَ اوښی یې — که دِ بِدیره کربلا ده
دا درګاه یوه بوډۍ[1] — ګه خندا ګه د ژړا ده
چه ئې یو ځله اړاند کا — دا هم لویه تماشا ده
راشه وګوره په سترګو — چه دَ چا وه اوس دَ چا ده
خو یو وهم خوب و خیال دَی — کوم ژوندون کومه دنیا ده
دَ نور چا نده خوشحاله
ستا دَ خولې وینا هم ستا ده

درته چا وې چه دَ یار سرَه جفا کړه — دَ اغیار سرَه وفا، مهر خندا کړه
چه دَ پله خاوری دِ سترګو لَره غواړی — دَ هغه سرَه فتنې جنګ و غوغا کړه
هغه ته یې چه له ما دِ محبت کړ — که غه هونبره مینه ما سرَه نور چا کړه
که په اور می کښېنوې په اور به کښېنم — چه دِ ځای په سترګو کړم راته دِ شا کړه
دَ بادشاه دَ ګدای څه وُ دَ یارۍ — څه کړم خدای می ستا په مخ مینه پیدا کړه
که ځما په مرګ دِ زړه دَی تیغ را واخله — دَ قصاب غُندِی مِی بند په بند جدا کړه

۱. دَ ځائی یوه بوډۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خوشحال څه جیواری د سبکل نه یم[1]
دَ دنیا خونه می ستا په مخ بیدیا کړه

د ماړه تر فهم هیڅ نده غنمینه
ولی وږی ته حلوا ده اوربشینه
په تونگو باندِی اطلس لکه شړیَ وی
په نادار باندِی شړیه ده وریښمینه
وَ مجنون ته دَ لیلی خبری وایه
نه له علمه، له مذهبه، نه له دینه
هغه خدای چه دَ هجران غمونه را کړه
که دَ وصل ښادی را کا توان لرینه
خدایه کله به دیدن دَ آشنا را کړې
چه به زه پرې ماتوَم دَ زړگی مینه
یَو ځل بیا په حیات لولیدی په سترگو
بیا له پسه لکه مردن وِی هم دِ وینه

نمر په کوم لوری پریوزی چرته خیژی
په خوشحال باندِی یوه شوه توره سپینه

دَ گلونو قدر چا زده
یا بلبلی یا بورا زده
په جهان کښی به یَو یوَ وِی
چه هنر ئې دَ کیمیا زده
چه وفا ور ځنی غواړې
بې وفا کله وفا زده
که جهان در خبر ندَی
ما په تا زده تا پما زده
ته ښادی کړه زه به غم کړم
تا خندا زده ما ژړا زده
رنگ دِ ښه دَی خوی دِ بد دَی
زه خوشحال یم ما رشتیا زده

دَ صبا باده گذر په چمن بیا کړه
په چمن کښی رنگارنگ گلونه وا کړه
زه دِ توان دَ خرخښو لرلَی نشم[2]
که دِ زړه ځما په مرگ دَی دا ادا کړه
بې نیاز څه خبر له نازه چه ناز څه دَی
ستا دَ سترگو بلا واخلَم ناز پما کړه
زه له خپله بخته چا وَته فریاد کړم
چه پرُون ئې راته مخ وُ نن ئې شا کړه
خوله می ډکه شوه په شهدو په شکرو
چه سحر می ستا دَ لام و بې[3] ثنا کړه
عاشقی که سرا سر واړه بلا دَه
ما په ځان دَ زړه قبوله دا بلا کړه
زه خوشحال کم زوری نه یم چه به ډار کړم
په ښکاره ناري وهم چه خوله ئې را کړه

دَ دانا په ځان بلا شوه خپله پوهَ
چه هر گز ئې خالی نه وِی له اندوهَ
چه فلک وَ چا ته عیش و عشرت ورکا
هونبره ډیر ورباندِی کښیږدِی څو ستوهَ
کله ونه دَ خزان په وخت لغړه
کله بیا خوبی دَ پاڼیو پرې انبوه
په ناحق ئې په میدان په سَمَه غواړې
چه دَ غرونو غرڅه نه گرزِی بې کوه
چه می ولیدې څو خولې هونبره خبری
را څرگند شول واړه دو اویا گروه
پخپل زوی او ورور باور نشته خوشحاله
غافل مشه دَ جهان له مکره دروهَ

---

۱. د دې مسریَ معنی حل غواړی. په بله نسخه کښی دا بیت په دې ډول دی:
خوشحال نه دیوالیا نه قمار باز دی   د دنیا خونه ئې بیا تالا تالا کړه
۲. د خرخښو لرم چه کړې ئې.
۳. ل او ب: لب.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درسته شپه دِ په کوځه کښې مرم له سوړه — لاس مې مات شه که دِ نکړم روړه بوړه
ته په څو بې غمه خاندې خوشحالی کړې — ځما غاړه په ژړا در پسې بوړه
هم مې بې حسابه پوری کړه په سترګو — دَ رنجور غُنډِې مِې بیا له سترګو توړه
ستا دَ خوی دَ زلفو کار سَرَه یو رنګ دی — سر هوا لوئی دا هونبره سَمَه کوړه
حال دِ واړه وار په وار راته معلوم شو — ټګه یاره په زړه تریخه په خوله خوږه
ځما یار چه میخوری کا په بدل ئې — ولی ما لَره راځه دَ درُدو روړه
پکښې زړه دَ خوار خوشحال دَی چه خوږ نِشی
ډمې ورو ورو دَ شهیٔ زلفینی نموړه

دَ ناکس له آشنایئ توبه توبه — دَ شونتیٔ[1] له روڼایئ توبه توبه
چه پردې ئې په الماس جراحان پریکا — له دې هسی بینایئ توبه توبه
چه وَلَور ئې په زرګونو جن بدرنګه — له دې هسی کتخدایئ[2] توبه توبه
چه په جهل و حماقت دانا ځان بولی — دَ احمق له دانایی توبه توبه
دَ سفله دِی دَ سفیه دِی واړه توکی — له خودیٔ خودستایئ توبه توبه
له هزار رنګه شیخی، زهد، تقوا کا — دَ جاهل له پارسایئ توبه توبه
چه عمل ور سَرَه نشته تش وَیَل کا
دَ خوشحال له ګویایئ توبه توبه

درخو[3] خود په آدم خان باندِی شیدا وه — تر دا منځ دَ میروګی ژبه بلا وه
چه په منځ کښې دلال نه وِی وصال نه وِی — په مجنون باندِی مَیَنه که لیلا وه
پخپل یار پسی ژړا ننه په زړه کښې — دَ عالم سَرَه په زور ځما خندا وه
چه غوټیٔ ئې شګفته کړه په چمن کښې — که د زده دا چاره واړه دَ صبا وه
چه ئې ګل دَ بهار ستا وَ مخ ته ونیو — ستا دَ مخ خوبی تر ګلو لا زیبا وه
هونبره رنځ محنت آفت ځنی پیدا شو — څو ځما دَ خوار خاطر مینه په تا وه
دا نن شپه چه په ما تیره شوه بې یاره — ته به وایې په دوږخ کښې مې مأوا وه
نن خپل بخت را سَرَه درسته مخامخ کړه — چه پرُون راته یکلُخته شا په شا وه
ما وې زه یم چه پیاله لَرم په لاس کښې — ولی دا پیاله په لاس کښې دَ هر چا وه
بس چه بیا ئې ستا جمال په نظر کښېوت
دَ خوشحال خټک د زړه ځله[4] همدا وه

دَ یوه بادشاه په حکم شوم اګاه — امر نهی مې قبول دِی دَ بادشاه
یا مهدی یې یا عیسی چه را ښکاره شوې — په جهان دِ غلغله وشوه ناګاه
دَ مهدی او دَ عیسی دَ وړاندی څه دی — هم د جال هم دَ دجال واړه سپاه
خیر آباد لَرَه دِ رایشی لښکره — چه احوال دَ غلیمانو شِی تباه
چه خیبر لَرَه ما بولې قضا کیږِی — ډیر کارُونه هم په حضور یم دَ درګاه
خواه ناخواه که امر دا دَی چه را درمه — دا بنده به در روان شِی خواه نا خواه

---

۱. یو راز لرګی دی، چه د څراغ پر ځای ئې د روڼا دپاره لګوی عموماً د لرګو څراغ ته هم شونتیٔ وایی.
۲. کد خدایی.
۳. درخو او آدم خان په ښتنو یوسف زو کښې دوه مینان وه چه په عصر کښې د مغولی اکبر پاچا تیر سوی دی، میرو ئې ریبار وُ.
۴. هیله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دارنده دَ عریضې ځما دَ لوریه
زبانی خبری هم لَرِی همراه!

د سپی غُل د دروغجن په خوله کښ تل کړه
په رشتیا خبرُو خوله دَ سړی کښښُل کړه
هر عمل چه سړی کا مضمر به نشِی
درته چا وې چه لوگی مکړه اوربل کړه
که پوهیږې چه دَ بل جهان حساب شته
ته پدا جهان نظر پخپل عمل کړه
ستا د خولې چینه حنظل دَه هم عسل ده
وَ هر چا ته تویَوَنه دَ عسل کړه
چه دَ دین دنیا کارُنه درته پیښ شی
دَ دنیا تر کاره کار دَ دین اول کړه
چه دَ مښکو دَ نافې شمیم را خپور شی
را څرگندی توری زلفی تور وربل کړه
ساقی وخت دَ نو بهار دَی شراب راوړه
دَ شرابو سرَه نقل دَ خولې مل کړه
نن خلل دَنَی اومَی مکړه زاهده
چه موسم دَ بهار تیر شِی بیا خلل کړه
چه یَو دم دَ عشق له اوره خالی نه وِی
خدایه څه د دَ عاشق ټټر منقل کړه
ستا دَ مخ په دَور زه جهانگیر شاه یم
راته کښینه کرشمې د نور محل کړه
ستا دا توری سترگی خو توری بلا دی
درته چا وې چه ئې توری په کجل کړه
که هزار ځله شیخی کوې خوشحاله
چه ښه کښلی در نیژدې نور ئې کښل کړه

د ښایست سرَه سل نوری چاری بویه
چه عاشق په ځان مَین کاندِی مهرویه
تل دَ مښکو بوی روان په بستر نه وی
دریغه دریغه دَ مهرو یو گفتگویه
عاشق یو لکه لیوه په شمال پائی
بل په غټی سترگو خوب کا لکه سویه
په سبا پسی ئې مرم نه سبا کیږی
دَ هجران شپه ئې پما سوه تر کال لویه
ځما دواړه سترگی جوی ته سبرقد یې
سبرونه جدا ښه نده له جویه
اوس دَ جونو هوس مه کَوَه خوشحاله
پښتنې جونه ترهیږِی له دوه مویه

دَ لیلې دَ مخ څو ډیره زیبائی ده
دَ مجنون ور پسی هونبره رسوائی ده
که می سل هنره کړل تر سرَه نشول
یوه څرنگه نا بوده آشنائی ده
چه دَ سترگو ئې تقوا سره میرخی ده
په ناحقه می نیولې پارسائی ده
چه ئې سیوره په ما وه لکه بادشاه وم
ستا دَ تورو زلفو سیوره همائی ده
په وار وار را څخه یووړل عاشقیه
که هر څو را څخه پوهه دانائی ده
چه نه مهر نه تپاک نه پکښی شناخت شته
تر دا هسِی وصل بِه جدائی ده
دَ خپل یار په مخ اوس ندی مین شوی
د خوشحال په زړه کښ دا مینه ځائی ده

دَ دنیا دَ سود دَپاره کوږ او کوره
څه خو شرم مروت وته وگوره
په درست عمر هغه ځای ورپسی غواړې
چه دِ پریوزی له پلوه چرته توره
په زړگی باندی د توره سوی داغ شِی
چه دِ توره یا پیسه ووزی له کوره
د لوی غره کنډی پتا باندی پریوزی
چه دَ کوره دِ ډوډی وزی نان کوره
دَ دنیا مینه پتا باندِی دریاب شوه
ته پدا دریاب کښ ډوب لاړې هر گوره
که پدا دریاب کښ هر څو لانبوزن یې
عاقبت به پکښی بیا پریوزې له زوره
که هر څو پخپل حرص کړې دنیا ټوله
دا به واړه دَ اجل سیلۍ کا خپوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

گورستان لَره به هسی شان مفلس ځې لکه وَزووې اول له خپلی موره
چه ئې خوښه عقیده دَ قلندر شوه
خدای به نکا دَ خوشحال عقیده نوره

دا ښه گل چه ئې کمی دَ جمال نشته دَ وفا ئې حیف دا دَی چه حال نشته
که وفا بقا ئې هم وَی څه به ښه وُ دَ ښایست ئې پدا دور څوک سیال نشته
عالم زړه په هیڅ خورسند کا چه وصال وی دَ هر چا بخره هجران دَی وصال نشته
چه ئې وصف دَ جمال کاندِی تر سره هر چا زده دَ واصفانو مجال نشته
منو نه منو نه ظلم جور پکښی پروت دِی دَ ناترس خاطر ئې مهر مثقال نشته
دَ خمزې په تیغ عالم وژنی غم نکا ته به وایې چه ثواب دَی وبال نشته
لکه ډک په ښو گلونو په هر کال وُ دَ دې باغ هغه گلونه سږ کال نشته
راته څه وایې چه یار پتا مین دَی مختصر به درته وایم څه حال نشته
ما خوشحال وَته په زوره نارې وکړې
چا وَ ما ته ځواب راکړ خوشحال نشته

دَ غلیم سرَه به نکا مکر دوره مگر ډیر تر بلا تیر په عقل پوه
بد خوئی به دَ خپلوانُو سرَه څوک کا چه پخپله پخپل ځان پسندی اندوه
ما چه ولیدَل اتلس زره قومه دَ خپل ذات سرَه الفت کا هر گوره
دَ محنت په وخت یَو مل را سرَه نشته دَ راحت په وخت زرگونه وُو انبوه
په خوښیه کښې زاړه لکه زلمی شی ځوان زلمی تر زاړه لا کاندِی ستوه
دَ گزار په ځای اوس نه وینم هوسیه په ځوانی مِی له کبلیَ لیده په کروه
غر به هم لکه وینښته هسِی نرَی کا
که غمونه دَ خوشحال کښیږدی په کوه

دا تاو تاو زلفی ښکاره کړه تر نقابه[1] چه ځار ځار ئې شم له هره پیچ و تابه
زه چه چیری تا ته سوال کړم ته ښکنځل کړې نور به څه غواړم تر دا خاصه ځوابه
د سمند سمونه سرَه په وینو درومې گوره بیا دِ چا مینه کړه خرابه
تا به هسی بې صرفه قتلونه نه کړَل که دِ ویره شوَی له خونه له عذابه
لکه څوک چه له تیرو تورُو ویریږی هسی ډار کوَم زه هم ستا له عتابه
چه د کښلی زیبا مخ نظیر دِ غواړم په نور څه می نظر نشِی بې آفتابه
که فتنې او خرخښې د کښلیو دود دی نه چه هسی هونبره ډیری بې حسابه
زه خوشحال که له تا خواست کړم مستحق یم
خوله زکوة راکړه د حسن له نصابه

۱. له نقابه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ځما زړګی پخپل زړګوټی[1] نَسه[2]
چه دی زړه دَی ځما زړه هم هسی کَسه[3]
دا دَ وړکیو خوی دِ څه ونیو په لاس[4] کښ
چه زر زر څه ورکوی بیا ئې رانَسه
زه په هیڅکله د تا له وره وانوړم
که هر څو وایې چه مه راځه ناغسه
که هر څو دَ شندی[5] ګل څه ښه لیده شي
روخ ئې ندی چه سیالی کا له نرګسه
چه ئې تل وغوا و غیلو[6] ته سورې دی
خدای دی واخله دَ بیدردُو مجالسه
هر دم دار ئې پخپل کار کښ دَی خوښ کړی
که سړی دی که پیری که کوس[7] وغسه
چه یو هم دَ زړه ساتونی پکښی نسته
توبه توبه دَ ختکو له اولسه
زه خوشحال چه په مزریو باندی تیغ[8] کړم
تا ته څه رنګه ګیدړ شوم رترومی[9] کسه

دَ جهان په مخ به ډیر وِی ښه مخونه
ولی زړه می ستا وَ مخ ته وکړ خونه
کله کله مې له حاله خبر واخله
که دِ چیری اندیښنه کیږِی له خونه
دَ فراق په شپه سور کټ په ما سور اور شِي
یَو زمان می باندِی نه لګَی اړخونه
په ښو می زړه وَ سترګو ته را ګاږی
لکه مست لَړه کَباب ځِی په سیخونه
نو بهار ئې په راتَللو شګفته شی
دَ لاله تر ګلو ښه لَرِی بارخونه
څو غمزې ښیوې فتنې جلوې مانې کړې
هونبره کیږی په خوارانو شواخونه
که دا سرې شونډِی دِ لعل غاښ دِ ګوهر دی
شرارې دِی سات په غاښو کښ میخونه
توری زلفی دِ په لیچو باندِی زانګِی
ښاماران دِی دَ چندڼُو په ښاخونه
چه ئې یو زمان له سترګو جدا کیږی
دَ خوشحال په مخ دَ اوښیو ځِی ورخونه

دَ جهان په مخ به نه وِی هسَی تا غُندی دلبره
پریرویه، عنبر بویه، سنبل مویه، سمنبره
ګلعذاره زلفی ماره شهسواره خوش رفتاره
باده نوشه میفروشه قصب پوشه مو کمره
دلنوازه سر فرازه عشوه سازه لعبت بازه
خود پسنده سر بلنده شکر خنده لب شکره
طربناکه ګریوان چاکه تَل بیباکه تش تپاکه
خود آرایه خود نمایه خود ستایه خوش هنره
غزلخوانه خوش الحانه دُر دندانه لب خندانه
عنبر خاله پُر خیاله تل خوشحاله دَ زړه غوره

دَ چمن په لوری وخوځه له کاخه
چه ګلو ننداره شِی انتساخه
ګل چه ستا تر لاسه دراغی تازه شو
لاس دِ لا لَرِی شرف د ګل تر ښاخه
غنچه ګل ستا له خولې سَرَه سیالي کا
خوله ئې باد په طماچه کړله فراخَه

---

۱. زړګوټی کس.
۲. دا بدله په جاپی دیوان کښ نسته.
۳. هسی نس.
٤. په لاسو.
٥. یوه ونه ده چه ترخه میوه لری په هندی ئې پکائن بولی.
٦. چه ئې تل د غوا د غیلو نه بیور دی.
۷. د دی کلمی معنی نسوه را ښکاره.
۸. تیځل یعنی د آس تند ټوپ.
۹. عیناً ولیکل سوه.

د ښه ممخ خوبی دِ ښه دَه لا تر ګله　　په زړه هم سختی لرې تر سنګلاخه
چه تر اور تر اوبو وزی هاله ور شِې　　سور پیزوان د ستا[1] د پوزی تر سوراخه
غه خبرې چه بې ستا له مخه کیږِی　　له هغو خبرو ونیوَی صماخه
په بیمارُو سترګو تل پهی[2] کښیښوې شی
د خوشحال په لیمو پښه کښیږده ګستاخه

د خوبا له بې نیازیَ سل آوخه　　چه ځما له کاره تښتِې په فرسخه
د یاریَ په کار و بار کښِ فهم وکړه　　چه را نه شِې د بدانو سینه یخه
ځان او زړه صبر آرام ئې له ما یووړل　　له ژوندونه خو هم دا څه وُ را څخه
که جهان په تا ښندم ته ئې قبول کړه　　دَ میږی په لاس خو پښه ده له ملخه
هر چه نن د محبت په اور وریته شول　　ترو ئې کله پروا کیږِی له دوږخه
ډیر بندی ئې د ذلفینو په کمند شول　　کله وِې چه به دوي خلاص شِی له دې پخه [3]
خوار خوشحال چه پکښِ پریووت وتَی نشِی
څه بلا یی دَ شهیَ چاه زنخه

د شرابو مستی زر شِی نیست و هسته　　لا یزاله مستی نه درومی له مسته
چه می نوم په جهان لاړ شو د رندیَ　　د رندیَ کار به نه پریږدم له دسته
که بادشاه ئې په زندان کا غم ئې نه وِی　　د آزادو آزادي دَه له الستة
نه یاری شته نه خپلوی واړه غلول دی　　چه خبر شوم د وګړی له بربسته
د ښادیَ په امید اوسی په غم کښِ　　تل په شپه پسی را درومی ورځ پیوسته
د مقصود دګوهر په لوی درباب کښِ پریووت　　غواصان پکښِ غوټې وَهِی په مرسته
په ادراک له قعره نه ګوری ساحل ته　　هغه کب چه ویره وَوینِی له شسته
د عاشق خاطر او خیال لکه درباب دَی　　چه څپه ئې کله لوړه کله پسته
د خوشحال له زړه د یار محبت نه ځِی
لکه مینه د خپل بت له بت پرسته

د سبا نسمه! راشه[4] وګلشن ته　　دګلونو انتظار دی شګفتن ته
زاهد څه خبر له عشقه چه عشق څه دی؟　　دګلزار له حاله څه وایې زغن ته
زاهدان چه په پنځه وخته سجود کا　　زه دایم په سجده پروت یم ووښن ته
د لیدلو په ننداره ئې نه مړیږم　　که هر څو په ځیر ځیر ګورم و دیدن ته
ته خوبا، د شقایق په زړه کښِ داغ ږدې　　چه په شن[5] شین درومې و چمن ته
قهر مهر دِ د ورځیو په منځ وینم　　د جبین تخته دِ ینښې و لوستن ته
کله جنګ و خرخښې کړې کله مهر　　زه په زړه ساده حیران شم هونبره فن ته
که د ما په مرګ دِ زړه دَی دایم زه هم　　ستا جفا جور نزدې کړم و مردن ته
اوس دِ اور را باندی بل کړه په ستنه[6] شه　　چه لوګی دِ ننه نه وزی پیرهن ته

---

۱. دَ شاه دَ پوزی.
۲. پټي.
۳. محشی زندیَ تر لاندی کښلې ده، مګر په بله قلمی نسخه کی مخ لیکلی دی.
٤. زر راشه ګلشن ته.
۵. تر دې کلمی لاندی محشی ناز او خیال کښلی دی.
٦. ستنه یعنی واپس او تر شا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که تل ستا له لاسه توره د ستم وی
ما خوشحال قبوله[۱] کړې و گردن ته

دَ ښایست په کار کښې نه لرې څوک سیاله
دَ یاری په کار کښې نه یې هونبره[۲] ساله
هونبره کبر خیال چه ستا دَی دَ چا نه دی
څو به زار کړم ستا له کبره ستا له خیاله
ستا په تش لیدو ځما دَ رنځ علاج شِی
کښه مرمه وَویریږه له وبا له
تا ویشتلَی یَم پخپل گزار پوهیږې
چه دَ سترگو دِ گولیِ دِی څو مثقاله
پرې د صبر پښی ږدم واړه خسا[۳] کیږی
چه په زړه باندِی مِی داغ دَی ستا له خاله
جگی جگی مانږی مه کوه پخولا شه
خرخښو فتنو دی زه کړم بې مجال
خرخښو فتنو دِ مرگ وَته نیژدې کړم
چه یَو دم را سَرَه نه یې بې جنجاله
راته گوته ښوروې نا خواله وایې
حال به وَوینې دَ موږ دَ ځان زواله
دَ خانیِ دَ توری ځای نشته په عشق کښې
معشوقې وته مریَی اوسه خوشحاله

دَ یار غم به په تنها صورت زغممه
دا بیدرد عالم به نه را خبرومه
چه دا اوښِی مِی غمازی دَ فراق دِی
زه ئې ځکه په گریوان کښې تویَومه
همیشه ئې پِدا فکر درمانده یم
چه دَ خوږ خاطر علاج په څه کومه
ملامت ئې دَ عاشق دَ سر بگړیِ دَه
دا بگړیِ له سَرَه چرته اچومه
دَ هجران دَ آتش لا لمبی تازه شِی
څو دَ صبر اُوبه زه پرې پوړومه[٤]
آشنائې له جدایَی سَرَه ښه ده
دَ مرهمو قدر داغ څخه گڼمه
له طبیبه خلق هیله دَ شفا کا
زه خسته دَ خپل طبیب له لاسه مرمه
یاره ته چه جدایی جدایی وایې
زه خوشحال دَ دې خبری توان لَرَمه؟

دلربا پسره راشه
ای زیبا بشره راشه
چه دَ ښهر ښایسته دِی
تر هر چا بهتره راشه
سر تر پایه واړه ناز یې
ځما ناز پروره راشه
په خوږو خبرُو شهده
په خندا شکره راشه
چه دِ نه وینم هیڅ عیب
تمامی هنره راشه
توره شپه دِ توری زلفی
په ښه مخ سحره راشه
دَ راتلو لاری دِ گورم
ای ځما دلبره راشه
څه به وایم چه بې تا مرم
ای په زړه خبره راشه
چه پسو تر و تازه ځې[٥]
د چنار شجره راشه
چه دِ نه وینی نور ړوند شی
دَ خوشحال بصره راشه

---

۱. ما خوشحال ده قبوله کړې.
۲. محشی میانه ورته کښلی دی.
۳. یعنی بدبوی او متعفن.
٤. په خوله او په نفس سَرَه اوبه څاڅکی څاڅکی پاشل.
۵. یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه شونډې کړه په بیارَته — دُر ریزی وکړه خپل یارته
زه چه ستا و مخ ته گورم — زړه می نه کیږی گلزارته
گل له شرمه خولې پریږدِی — چه نظر کا ستا رخسار ته
که می وار دربانډی جوړ شی — منتظر یم و خپل وار ته
گله دا دربانډي[1] ښایی — چه ځیر ځیر گورې و خارته
که وفا کا که جفا کا — یار، دم مه وَهَه اغیارته
آئینې وته نظر کړه — که دِ مینه شِی گلزارته
راز وَ چا ته کړی خوشحاله
چه دِ نه گوری څوک راز ته

دَ دلبرُو په ستایَنه — ما پخه کړه خپله ینه
ناترسی دَ دیو گوره — چه په حال نکا پوښتنه
زه به ولی هسی خوار وم — که دَ حال وَی گویږنه[2]
تل ئې خیال دَ تورو زلفو — شندی کا په زړه دننَه
چه جمال ئې را په یاد شِی — لاله گل ته کړم کَتَنه
دَ زړه سود دَ ده دَ قد کړم — په شمشاد په سبروَنه
نه سلام شته نه پیغام شته — نه ئې پیک شته نه ئې ژمنه
په ارمان ئې ورځ و شپه مرم — یوه نه لرَم نیازمنه
سپینه ږیره نده غم ده — ډیره مه کړه لَتَونه
چه نه زر وِی نه ځوانی وِی — عاشقی ده دروغژنه
پدا هونبره ډیره مینه — یوه نه لرَم میَنه
چه خوشحال نده موندلې
دغه دَی دغه غوښتنه

درسته شپه دی په کوځه کښ مرم له سوړه — لاس می مات شه که دِ نکړم روږ بوږه[3]
ته په څو بې غمه خاندې خوشحالی کړې — ځما غاړه په ژړا در پسی بوږه
ستا دَ خوی دَ زلفو کار سَره یو رنگ دَی — سر هوا لولی دا هونبره سَمَه کوږه
حال دِ واړه وار په وار راته معلوم شو — ټگه یاره په زړه تریخه په خوله خوږه
ځما یار چه میخوری کا په بدل ئې — ولی ما لره راځه د دردو روږه
پکښې زړه دَ خوار خوشحال دَی چه خوږ[4] نشی
ډمی ورو ورو دَ شهیَ زلفینی نموږه[5]

---

۱. وربانډی
۲. گرویږنه.
۳. که ونکړم روږ پوږ، په دی بدله کښ دَ سوږ، توږ، پوږ، روږ، نموږ معناوی تحقیق غواړی.
٤. چه خور نشی.
۵. محشی ورته کښلی دی: یعنی ږمنځوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دم به نه وَهې له خپله زورَ زره [1]　　که[2] دِ وَ وینې یار واروې کوره کره
چه وَتا وَته نیژدې شِی هغه تور شِی　　په ستنه راځنِی گرزه تورَ تره
یو یو هور[3]دی چه شاهین ځنی آلوزی　　مشگیرک لکړ مکړ له هوره هره
دَ صبا په یاد نشاط وِی دَ گلونُو　　که جنبش کا دَ بلبل له شور و شره
پیښکښی غواړِی دَ اوښیو مرغلرِی　　دا گوهر په دواړُو سترگو وورَه وره [4]

د خوشحال شعر حلوا دَی دَ شکرو
ستا په دا حلوا څه کار غُل خوره خره

دواړه زلفی ئې پریشانی په څوشانه　　په جبین خورې ورې په لب خندانه
له مستَی ئې سر تورگریوان شلیدلی　　صراحی په لاس نیولې غزلخوانه
په خمار ئې سترگی سرې وبله اُوښتی　　نیمی شپې را باندِی راغله ناگهانه
سپینه خوله ئې ځما غوږِ وته نیژدې کړه　　په نرمی ئې دا وینا کړه را بیانه
زه خورې زلفینی ستا په پالنگ راغلم　　ته تر اوسه لا اوده یې ځما ځانه
هر عاشق لَرَه چه هسی شاه ور دروهی　　نور ئې کومه آرزو وِی له جهانه
حو پیالې ئې پیاپی وَ ما نه راکړې　　دَ توبې پرده ئې واخیسته له میانه
چه له هسی رنگه حاله خبر نشوې　　شیخه ځکه ځما چار دَه په تاگرانه
عشق راغلَی دَ توبې په ماتَول دی　　هیڅ بدی را باندِی مه وایه نادانه

که خوشحال غُندِی دی یار باده پرست وَی
تا به هم کړه دَ توبې خونه ویرانه

دواړه سترگِی می چه ستا په لور دوخته شوې　　په لَمنی کښِ مِی اُوښی اندوخته شوې
په ماڼِی ماڼِی ئې خوره مزه ئې اخله　　ته ځما دَ زړه په وینو آموخته شوې
په لکونو په کروړونو دِ بها دِی　　دَ یوسف غُندی په سهل فروخته شوې
ما وې ته ځما دَ توری شپې څراغ یې　　ولی تلې په بله څُونه افروخته شوې

چا دَ اور در لگوَلَی دَی خوشحاله
چه لاله غُندِی دا هسِی دلخوخته شوې

ذرې ته چه هسِی بریښې منوره　　که پوهیږې دا بریښا دی دَ له نمره
وایې لار دَ ختو نشته وَ اسمان ته　　زه به لار درته پیدا کړم بې هنره
دَ عشق شور که دَ عاشق دَ زړه قضا وَی　　له دې شوره خالی مشې ځما سره!
هم دَ خلقو ملامت هم ستا ناسازِی　　دا به شوې چه یار مِی ته نیوې په غوره
راز ئې ولی ښکاروه ښه چه په دار شُو　　دَ منصور سزا تر دا ده لا بتره
ویر مِی دا دَی چه له کبنلو به جدا شم　　حه له خپله سرَه نه دَه ځما ویره
زه به غوږِ دَ ناصحانوُ په پند نه کړم　　که ئې اروې دا وینا ده مختصره
وایِی وَمرَه چه دِ زه له غمه خلاص شم　　ځما دا دعوه لندیږِی تر محشره

دَ خوشحال ژړا په دا دَه نور څه نه ده
چه په مهر ورته نه خاندِی دلبره

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. که ئې ووینی.
۳. محشی ځاله ورته لیکلی ده.
٤. یعنی اوروه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه که ئې اروې دا خبره ده نادره:
چه وَواته له سترگو هغه ووزی له خاطره
مرم چه جدا کیږې ته می روح یې که پوهیږې
مه دروِمه لمانه راته تل اوسه حاضره
بخت مِې مَرَور شِي چه په نورو دِ نظر شي
بخت راته ناظر شی چه وَ ما ته شې ناظره
هر حسن دِ ډیر دَی دَ لیلا تر حسن تیر دی
زه چه دِ مجنون کړم په چشمانو ئې ساحره
ډیرِی دِی نگاری هوسیَ سترگی پری واری
تا غُندی به نه وِی شوخه شنگه دلاوره
شونډی دِ یاقوت دِی غاښ دِ دُر دَ زړونو قوت دی
درسته دِ دا تنگه خوله حقه دَ جواهرو
لام و بې ئې ځبیښه چه ښه کنبلې شِی در پیښه
تل شکر وَکاږه چه شکری خورې شاکره
ډیر دَ ملک شاهان دِی چه دَ کنبلیو غلامان دی
تا دا قدرت ورکړ وَ دلبروُ وته قادره

تل له ډیره خیاله څو پیښې کړې له خوشحاله
هم روغه، هم جنگ کړې، مهر جنه هم قاهره

راته نیسی جانانه، دَ شرابو پیمانه
دَ شرابو پیمانه، راته نیسِی جانانه
معنی په چغانه، راشه بیا کنبیږده لیندیَ
راشه بیا کنبیږده لیندیَ، معنی په چغانه
کور دَی دا که بتخانه، پکنبی ټوله جونه ناستی
پکنبی ټولی جونه ناستی، کور دَی دا که بتخانه
پاس په سر د آشیانه، تور کارگه قمر تر لاندِی
تور کارگه قمر تر لاندِی، پاس په سر د آشیانه
گوره جوړ دام و دانه، زلف خال د هغې مستی
زلف و خال دَ هغې مستی، گوره جوړ دام و دانه
په گیسو کنبیږده شانه، چه دَ مبنکو بوی لا ډیر شی
چه دَ مبنکو بوی لا ډیر شی، په گیسو کنبیږده شانه
عشق مجنون کا فرزانه، شک گمان نشته پدا کښ
شک گمان نشته پدا کښ، عشق مجنون کا فرزانه
ته عاقل زه دیوانه، څه مو روخ دَ ملگریه[۱]
څه مو روخ دَ ملگریه، ته عاقل زه دیوانه

دا غزل دَی رندانه ما خوشحال خټک ویلی
ما خوشحال خټک ویلی، دا غزل دی رندانه

رنگینه کالی اغوستی را ښکاره شه ناگهانه
راته وگوره وَخانده خوشحالی می کړه پر یوانه
خدای دی تا له وریو سترگو نه وژغوری دلربایه
چه ټیکه په جبین کنبیږدې او سینگار وَکړې څو شانه
هغه دم چه تورگیسو پخپل صورت باندی خپاره کړې
خوشبوئې دَ خاصه مبنکو په درست غولیِ شِی پریشانه
ځان و زړه مِی هم چاپیر ور سَرَه درومی اې نگاری
چه گهی په شین شین په انگړ کښ شې روانه
دین و زړه صبر و آرام راځنی ولاړل اوس پوهیږم
چه یَو ځان دَی راته پاتو دا به هم یوسی له مانه

دَ یاری دَ آشنایی دودونه هیڅ له تا پټ ندی[۲]
ولی څو کړم په خوشحال باندی خاوند کړلې نادانه

زړه می بیا واله مجنون شه ښه چه شه
پخپل یار پسی مفتون شه ښه چه شه
هغه غم چه په مثقال په شیرشاهی وُ
اوس تر منو لا افزون شه ښه چه شه
بې دَ یار د مخ له خیاله بل فکرت می
له خاطره نه بیرون شه ښه چه شه
دَ وصال په وخت می قد لکه الف وُ
په هجران کښ لکه نون شه ښه چه شه
لکه قدر دَ وصال را څخه نه وُ
چه په بخره می بیلتون شه ښه چه شه

---

۱. ته عاقل زه دیوانه څه مهرخ د ملگریه.
۲. دودونه پټ ندی له تانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هوا په اشتیاق ئې دَ سرو شونډو | که می وینی درست لړمون شه ښه چه شه
زړه هر گور په غیرو چارو مبتلا ؤ | چه له غیرو چارو ستون شه ښه چه شه
زه ئې درست له هره حاله نه خبر کړم | چه دَ هند پلار می یون شه ښه چه شه
هیڅ مکتب له یوه فیضه خالی ندی | چه می ځای دَ سر زنگون شه ښه چه شه
عاشقان په عشق کښی هر کله زبون وی | که می زړه په عشق زبون شه ښه چه شه
چه ئې توره دَ غمزې راته په لاس کړه | که می آس ورته هارون شه ښه چه شه

چه ئې پښه دَ دلبرئ په رکاب کړه
دَ خوشحال زړه ئې شگون شه ښه چه شه

زړه را پسی سر شو راته وایی چه وئیره | وایه وایه له وَیلو مه دریږه
تش شه له خروشه، څو په تاکیږِی له جوشه | ژاړه ژاړه ژاړه په سبا بیگا نخولیږه
ظلم جور ستا دی چه په نر ناحق پما دِی | مکړه مکړه مکړه له آزاره وَ ویریږه
سوی لوغړن یم، تل په آه و په شیون یم | وسم وسوم وسوم درومه اور در وَلگیږه
اوس خو بې پروا یې که زه وَمرم بیا به وایې | مرمه مرمه مرمه څو لا پایم وَپوهیږه
څه وایم چه څه کړې، سراسر واړه ښه نکړې | جگی جگی جگی په رشتیا می مه قهریږه
تله دِی تیریده دی ښه له ها چا سَره ښه دی | ښه کړه ښه کړه ښه کړه دَ نیکخواه خبری نغویږه
کبر لوئی مکړه چه دعا گټې هغه کړه | وینه وینه وینه ولی مهر کړه تیریږه

ریږدِی غاړِی غرُونه دَ خوشحال په فریادونه
واوره واوره واوره راشه څه خو و کروهیږه

زه یو یار غواړم زیبا ښه | سر تر پایه دلربا ښه
ښایسته په شپږ جهته | هر اندام جدا جدا ښه
څو دَ ښهر ښایسته دی | دَی په حسن تر هر چا ښه
تن ئې ښه دَ گل تر پاڼیو | تمامی قدر و بالا ښه
دواړه زلفی عنبر پاشی | گلغدار تر لاله لا ښه
توری سترگی توری ورځِی | تور باڼه اوږده والا ښه
تنگه خوله حقه دَ لعلو | غاښ ئې دُر قیمت بها ښه
گبینه ئې سر دَ ژبی | دواړه لب ئې تر حلوا ښه
گلریزی کا په خبرُو | تر شکرو په خندا ښه
څړه نیاز و څړه ناز وی | په جفا ښه په وفا ښه
که می وژنی تیغ را واخلی | دَ ده تیغ لگی په ما ښه
که هوا ده دَ ښه مخ ده | نشته ښه تر دا هوا ښه
هر چه دا هوا ئې نه وِی | هغه ندی په دنیا ښه

دا غزل چه خوشحال ووې
څوک به ووائی تر دا ښه

زمانه راته په څو پرته په څو وه | زه ئې واخیستم خونی مزری درَو وه
ودانی ئې په ډیر غم په ځگرخون وه | ویرانی ئې راشه گوره په څه دَو وه
دَ بیدردُو یاری ما غنم کښله | چه می ولیدله سر تر پایه جَو وه
تندر تل په مناره باندِی پریوزی | دَ خسوف بلا دَ میاشتی په پرتَو وه
حق نا حق ئې وچ لانده وبله کښیښول | ظالمی دَ اورنگزیب پره د لَو وه

هغه تور هندو بچه به چرته غواړم　　چه ځما دَ زړه متاع باندی گرَو وه
دَ زړه نوی ښه یاران وُ خدای جدا کړه
دَ خوشحال دَ زړه دمه په هغه نَو وه

زه خبر ور ځنی نشوم بهار تیر شه　　د گلونو لَون واړه په بل پیر شه
حیف دا چه دَ گلونو عمر لږ دَی　　په جهان کښی دَ اغزیو عمر ډیر شه
دَ بهار بلبلی نه راځِی په سیل[1]　　مگر زړه ئې دَ بهار له سیله سیر شه
هغه گل چه دَ حمل وُ په جوزا کښی　　ځای ئې پاسه په سوات یا په بونیر شه
خوړ ژوندون جدا له ښه شیرینه یاره　　په ما خوار باندِی یا زهر یا گندهیر شه
هونبره غم دَ بیلتانه لَرِی په زړه کښی
دَ خوشحال له دله گښت دَ بهار هیر شه

زړه می یووړ[2]یَو خورد ساله　　ښایسته پری مثاله
په دوو زلفُو عنبر پاشه　　دواړه ورَځی ئې هلاله
توری سترگی ئې تور زاغ دی　　را پیدا دَ باز له ځاله
گلعذار ئې لاله گل دی　　غاښ ئې دُر شونډی ئې لاله
تر ښه قد و تر قامت ئې　　سبر هم بې اعتداله
تر وَیل ئې نه رسیږِی　　دلربا شیرین مقاله
تر یانه پوری پوچی[3]　　دَ خطا دَ ملک غزاله
دَ خوشحال معشوقه دا ده
خوله ئې میم زلفی ئې داله

زه هم چیری فرزانه وَم فرزانه یم لا تر اوسه　　تَل بیخوده دیوانه وَم، دیوانه یم لا تر اوسه
جدایی نشته وصال دَی ځنی[4]بعد هم خیال دی　　له هغه چه[5]همخانه وم، همخانه یم لا تر اوسه
چه راغلی په جهان یم خبر شوی پخپل ځان یَم　　دَ رازُونو خزانه وم، خزانه یَم لا تر اوسه
په عالم ځما خبری، خلق کا په نیژدې لیری　　په وگړی افسانه وم، افسانه یَم لا تر اوسه
چه د مخ پلو ئې واشو، یِو مشال وُ چه نما شو　　هغه دم پرې پروانه وم، پروانه یَم لا تر اوسه
ناوکی ئې د مژگان دِی چه بلا د ما د ځان دی　　ورته عمر نښانه وَم، نښانه یَم لا تر اوسه
چه ئې ځان سَره آشنا کړم له هر چا ئې شا په شا کړم　　له عالمه بیگانه وم، بیگانه یَم لا تر اوسه
هغه بحر چه محیط دَی په افراط او په تفریط دی　　دغه بحر در دانه وم، در دانه یَم لا تر اوسه
هغه شان له خپله یاره بې وکښله بې ریباره
زه خوشحال چه یگانه وم، یگانه یم لا تر اوسه

ستا په ورد سر فرازُو　　تل سجود دَی د بې نیازو
ستا ملالو سترگو پوچ کړ　　واړه کار دَ سحر سازو

---

۱. د بهار په سیل نه راځی بلبلی.
۲. زړه می یووی خورد سال.
۳. بوخی.
٤. ځنی بعد و هم خیال دی.
۵. چا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا يوه وينا تيرې کا
تر هزار سخن طرازو
سپين او سره دَ دنيا دارو
دَ عشق گنج دَ جانگدازو

دَ خوشحال وَيَل هم وار وَی
راشی اې نوا نوازُو!

ستا په سترگو کښې فتنې کاندې خوابونه
تورې زلفې دی هم ډير لَرِی تابونه
که ته زر حجا به يَنيسې په مخ کښې
را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حورې که وَگورې ستا مخ ته
نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې د را ښکاره شِی له جماله
لور په لور به سر څرگند کا آفتانونه
زه چه ستا دَ بيلتانه په لمبو وَسوم
نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خيال ميلمه مې ناست دَی په کوگل کښې
تل مې خورې دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډير څله خوله درکړه
دَ يارۍ په کار کښې هم شِی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې
هم لتا ښائيِ دا هسِی څوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بويه دا چه خوشحال وکښِی کتابونه

ستا دَ زړه سختی مې سر تر پايه وليدله
سنگ به سينه ووړ کړې ستا له هسِی سنگه دله
څه خورا ښکاره شوه په څبل دَ سترگو ولاړه
ما وې دَ اسمان بريښنا وه نه مې بيژندله
نوره دنيا نشته چه څه وه را څخه خلقه!
وار په وار مِی واړه په دلبرُو وَښندله
ناز که کرشمې دِی که غمزې فتنې جلوې دی
اوس مې په دا کار کښې سَرَه درست وپسندله
گل چه شگفته شِی عندليب باندې نارې کا
نشته يَوَه کښلې چه پرې وبولم[1] بدله
ياد مِی هغه وخت دی چه په شپه به سرَه ناست وُو
شمعی به ژړا کړه، صراحی به خنديدله
اور چه په ځان بل کړې پخپل ځان باندِی لگيرې
اوس مِی دا خبره په زړه ښه وَلگيدله
تل گونه وَهلې، هر زمان ساړه آهونه
ما چه عاشقی کړه خود په ما به دا کيدله
سرې لمبې ئې بلې دَ خوشحال ختِک په زړه کړې
سرې ختی اَغُوستی په دا لارې تيريدله

ستا دَ راغلو منت ډير لَرم نسيمه
چه گلوُنه غوړوې څما په سيمه
و صبا وَته ئې هيڅ بيځايه نه دی
چه خبر شوم دَ گلُونو له تسليمه
دَ بلبلوُ بې خودی بې ځايه نده
چه مستيرې دَ گلونُو له شميمه
بيم دَ هجر دَ هر چا سَرَه جار وَزِی
هيڅ عاشق به خالی نه وِی له دې بيمه
گل بلبل سَرَه ښه وصل لَرِی دريغه
که دا چارَ هميشه وی مستقيمه
کله وصل دَ خپل يار کله هجران وِی
سرښته دَ عاشقۍ دَه دا قديمه
دَ بهار په وخت چه گښت دَ گلزار نکا
هغه څوک به انديښنه لَرَی سقيمه
په بلبلوُ دَ گل بوی لکه وصال دَی
که ئې رنگ په سترگو وينی نديمه
هر ورق ئې معرفت دَ کردگار دَی
و هر گل وته کاته وَکړه حکيمه
کله هر لورې ته گل دَ بهار گورې
کله نه وينې يَو گل پخپله سيمه

۱. ولولم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یَو می یار دوهم گلزار ساز و ساقی شته   نن می کومه اندیښنه له غین و میمه[1]
دَ گلزار په اشتیاق دَی په خزان کښې
په خوشحال باندی کرم وکړه کریمه

ساقیا آتش مزاجه   له صفا مینا زجاجه
د شرابو پیاله را کړه   د همه زحمت علاجه
نه یَوَه پیاله دَ میُو   نه د درست جهان خراجه
زه او مَی اېږ محتسبا   که می خونه سِی تاراجه
ورگدا د میخانی شه   که شاهی غواړې له تاجه
د رندانو بازار تود وِی   دَ شرابو له رواجه
صومعې ته تله له دیره   یا دِ کار دَی بی منهاجه
دَ ساقی پیاله را واخله   بکښې ډیر دی ابتهاجه
ساقی هر کله دِ وینم   مه جبینه، مخ سراجه
د بلورو پیاله ډکه
د خوشحال دَه احتیاجه

سپینو وازدو لَرَه ورغله پیشو   خوله به ونسی له وازدو نه په څو
د عاشق په زړه کښې خیال دَ معشوقې وی   دَ هندو په زړه کښې فکر دَ ټیکو
د لولِیَ پرتوگاښې پیسه پرانزِی   محبت ور سَرَه نشی بې پیسو
په خالی کیسه به نه رسی تر کامه   څه حاصل که بوعلی شِی په کِسو[2]
د هغو بخره خواری ده تل تر تلو   چه زکوة خوری د کتاب په مسئلو
چه په هره کوڅه گرزِی هرزه کار شی   تر دا هسی گښت زنجیر ښه دَی په پښو
یو خوشحال څه زړه کباب ندی لاتنه
تا د خلقو زړونه کښیښنول په لمبو

سپینه ږیره دَ مردانو کد خدایی دَه   دَ غاښونو پریوتَنه رسوایی ده
دَ سړی چه غاښ په ځای وی ږیره سپینه   پدا هیڅ زوړوالی ندی برنایی ده
دَ خضاب ځوانی دَ چا ده دَ احمق ده   تر دا کله ږیره ښه په ښه نایی ده
زوړ سړی دِ دَ زوړوالی اندوه نکا   که په ځای ئې دَ چشمانو بینایی ده
زاړه مرد لَرَه لیده دَ دلبر څه دِی   په معنی دَ خوړو زړونو مومیایی ده
شیخ به کله عاشقی له لاسه پریښوه   لاس و دست ئې نه رسیږی پارسایی ده
توری ږیرِی سره وصله نادانی ده   سپینی ږیری سره وصله دانائې ده
شیخ به ولی نندارِه دَ کښلیو نکا   چه دَ ده دَ زړه دَ خوړو مومیائې دَه
که خوشحال په عمر ولاړ تر اَویا تیر شو   لا په زړه کښې ئې دَ کښلیو آشنایی ده
زوړ خوشحال چه دَ دلبرو دیدن غواړی
دَ دلبرو په وصال کښې روښائی[3] ده

۱. غین و میم یعنی غم.
۲. کسه له قصې څخه مفغنه شوې ده.
۳. برنایی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپین نمری[1] اغوستی په ښښو سرې کوښی نو خطه[2] ... څه رنګه را درومی لکه تکه سپینه بطه
سل دِ سره کښیني واړه یَو تر بل بهتری ... خدای بروکه به زه کوم ثا په واړو کښې غلطه
بخت غُندې ناګاهه څما خوار کره سیده شو ... راغله دِ په قصد وُکه دا راغلې بې نمطه
وایم[3] چه که واړه زاری زه راوړم خپل کور ته ... څوک چه چا ته زار کا دَ دلبرُو له سخطه
راشه سر می پرې کړه لا به ښه شم په وفا کښې ... خود په دا پوهیږې قلم لا ښه شي له قطه
ډیر په دریاب کښې شی واړه مټ کا دَ وتلو ... څوک پکښی لاهو شِی څنی وریشی تر شطه

لوړی لنډی نوروز ده خوشحال ده غوره کړې
نه لوړه نه لنډه په قد ښه روغه وسطه

سترګی دِ مستان دِی څما زړه ښیښه مهینه ... پړوکی پړوکی مه شه چه ئې کنج په کنج وهینه
سپین سبا دِ ګوره دَ ټیکی په شفق بند کړ ... جګی جګی جګی رایَ واخله له جبینه
کښلی دی که ګورې چه مخ پټ کله څرګند کا ... ګل دَ بهار ندی چه رازیږِی له زمینه
واړه به سبب دَ بد اصلانُو دَ هنر وِی ... هر آفت چه ګورې چه را پاڅِی له کمینه
مست په بهار راغلې په سرود دی ګوتی کښیښوې ... څو به لا وَباسې ډیر دِ ویاسته له دینه
چرته لوئیدلې نوم دی خپور په جهان نه وُ ... غوغا وشوه په ښهر چه ئې کوزه کړې له زینه
تل جام دَی دَ شرابُو ستا له لاس توبه په شونډو ... دَ خلقو لړمون شین دَی که پوهیږې ستا له شینه[4]
حیات لایزال به دِ حاصل شی که باور کړې ... دَ زره لیدونی[5] دواړه که روشن کړې له یاسینه
د عشق[6] دَ محبت دَ ناوی مهر ماسوا دَی ... اول ئې درته وایم چه ئې ورکړې له کابینه
هر څو ئې که پټه، په ټټر کښې وِی ساتلې ... څه بده بلا ده نه پټیږِی دَ زړه مینه
کله منت اخلِی دَ یوې ګیډِی دَپاره ... هر چه همت ناک دِی که په کور لَرِی جوینه
زانِی بتی ګوره چه په هر لوری غوغا کا ... هیڅ درنه پوهیږم چه په چرته یې شاهینه
هر چه دانایان دِی په امان امان تیریږی ... هی توبه له دوره الامان له دې آئینه

نوم به دِ هرګز په ژبه وانخلی په عمر:
دا یارِی دوستی چه ستا خوشحال ته شوه مبینه

سر دَ سره بیا جنون را باندی زور شه ... یا دَ مینی لیونَی شوم خوی می نور شه
که هر څو پندار کِوی پروا پرې نکړم ... دا هنر می و عالم وَته پیغور شه
دَ ساقی دَ میو هسی شان اثر دَی ... په خمار کښې می دستار له سره خپور شه
حریفانو په های های باندی نارې کړې ... چه ساقی دَ میو داد کړ جام نسکور شه
هو دا کار دَ ازمیښت ندی نور څه دَی ... چه څما بلا څما دَ سترګو تور شه
که ګدای له لوږِی مرِی علاج ئې نشته ... چه د دور د خواجه روزګار په پور شه
په خاطر باندِی می ډیر داغونه جوړ وه ... ولی ستا له لاسه داغ باندی انځور شه
خوب خندا دِ له خاطره فراموش کا ... دَ هغو چه دَ ویشتلی په چم کور شه'

---

۱. یعنی کالی او لباس.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.
۳. وایمه چه واړه زاری ما راوړِی خپل کورته.
٤. محشی ورته کښلی دی یعنی ستا له شین خاله.
۵. یعنی د زړه سترګی.
٦. د زړه د محبت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر کالی چه د رضا پکښې مونده شي
دَ خوشحال خاطر مې ښهر دَ لاهور شه

ستا په سترګو کښ فتنې کاندې خوابونه
توري زلفې دي هم ډېر لَړي تابونه
که ته زر حجا به يَنيسې په مخ کښ
را ښکاره وي ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوري که وَګوري ستا مخ ته
نور به واچوَي له شرمه نقابونه
که شعلې د را ښکاره شي له جماله
لور په لور به سر څرګند کا آفتابونه
زه چه ستا دَ بيلتانه په لمبو وَسوم
نور مې څه دي دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خيال ميلمه مې ناست دَي په کوګل کښ
تل مې خوري دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډېر ځله خوله درکړه
دَ ياري په کار کښ هم شي حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځل کړې
هم لتا ښائي دا هسې ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بويه دا چه خوشحال وکښي کتابونه

ستا له خاله مې يو داغ دَي په سينه
چه هميش را سرَه يار دَي ديرينه
تا چه واغوښتې دَ خيال جامې رنګينې
بله ستا په ډول نشته رنګينه
يو ګلزار پکښې ناګاهه شګفته شي
چه په مخ د مخامخ شي آئينه
بې پدا چه ښايسته وَو وته ګوري
په بل څيز مې له چا نه کښېږي کښنه
ساقي نن له لاسه څه خو باده پريږده
چه په سر کښ مې خمار دَي دوشينه
دَ بادشاه دَ سره تاج ئې مخې ندي
دَ درويش دَ سر ټوپۍ پشمينه
زه په عشق کښ مستثنا لکه مجنون يم
چه مې نشته په ډېر قرن قرينې
دا څه راز د ميني ندي په کوګل کښ
دا مې ينبې دَه په زړه کښ ګنجينه
مَي خورئ لَره شنبه خوښوِي خلق
وَ خوشحال ته څه شنبه څه آدينه

ستا په غم کښ مې آرام له زړه بيرون شه
دَ غرڅه غُندي مې خوب په ځګر خون شه
هميشه په غاړي غرُونه سرګردان يم
پدا دور مې درست ډول دَ مجنون شه
عاشقي سړي رسوا کا هاله وَمري
ښه هغه چه مړ په تبه په طاعون شه
ګوره څو عالم به لاندې کا تر چلو[1]
چه روان مې تر دا دوو سترګو جيحون شه
هډيره ئې دَ شهيد په څنګ کښ بويه
هر سړي چه مړ په توره دَ بيلتون شه
په ګلونو به ئې ږغ کاندې بلبلې
دا ګلزار چه په بياض ځما زرغون شه
چه درست کال ئې بيا بيا وايم لا يو راز دی
دا يو راز تر دفترونو نه افزون شه
په زر ژبه ئې ستايه واړه يو راز دی
عبارت که مختلف شه يو مضمون شه
عشق خوشحال وته يو هسې سبق ورکړ:
چه ئې زړه د قال و قيل له درسه ستون شه

ستا له خويه نه مِې خوږينه دَه اينه
ځکه هسې وهم کاږي په سينه
که دِ زړه دَي چه مې مينه در ښکاره شي
راشه وَنيسه وَ مخ ته آينه

---

۱. تر ځلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دِ زه دَ وَر ملنګ شوم خز به څه کړم　　راته توره شړۍ بس دَه پشمینه
کله کله راته ګوره ستا نوکر یم　　راته بس ده هم دا هونبره مهینه
خزینه دَ سرو مهرانو دَ شاهانو　　ستا دَ راز لَرم په زړه کښ خزینه
وایې ته کله په مخ ځما میَنَ شوې　　ستا په مخ باندې مین یم دیرینه
چه ځما سَرَه ئې ستا دَ پاره کاندې　　خوښ یم ستا دَ رقیبانو په کینه
ماتیدل ئې هیڅ دشوار ندی که ګورې　　چه وَکاږې ته نیژدې شی آبګینه
دَ بادشاه په تخت و تاج پوری خندا کا　　دَ درویش بوریا، ټوپۍَ، پشمینه
انګوری ترخه شراب ور لَره بویه　　میخواران له ګبینه لرِی ګینه
ورځ هغه ښه دَه چه ته پکښی خوشحال شې
که شنبه که سه شنبه که آدینه

ساقی بیا دَ میو مهر کړه چه عید شه　　دَ رندانو دَ ښادو وخت جدید شه
په هر لوری یو آفتاب دَی ځلیدلی　　ښاپیرک ئې له جماله نه کور دید شه
په هر څه کښ نندارہ دَ هغه مخ کړم　　چه له ډیری پیدایۍِ ناپدید شه
هم هغه دی همیشه ژوندُون موندلی　　چه دَ مستی دَ غمزې په تیغ شهید شه
زمانه په خلقو هسی ازمیښت کا　　چه یوسف دَ قبطیانو زر خرید شه
واړه نخښی ئې په زړه وینم حضوری　　که اشنا په لیری حد له ما بعید شه
هر چه ستا دَور د َسپیو په حساب وی　　په جهان کښ هم هغه سړی سعید شه
خط و خال په ښه جمال باندی یو دود دی　　نه چه حسن دَ خوبا پدا مزید شه
چه دِ نوم دَ خوار خوشحال په ژبه واخیست
په درست عمر کښ خو نن ورباندی عید شه

سترګی ستا غړَوِی زړه　　سترګی ستا پټوِی زړه
چه دا خوله خوځوِی دَی دَی　　ژبه ستا ویَوِی زړه
چه څه کار په لاسو پښې کړې　　دا هم ستا ښورَوی زړه
اوریده په دواړو غوږو　　هم پتا آروَوِی زړه
چه نیکی کړې یا بدی کړې　　واړه تا سندوی زړه
چه خندا کړې یا ژړا کړې　　خندَوِی ژړَوِی زړه
دواړه کَونه لکه تن دی　　کار دَ تن جوړَوِی زړه
زړه بې چون و بیچګون دی　　څوک دا غوښه ګڼی زړه
دَ خوشحال په زړه کښ یو دَی
څوک ئې څه لټوِی زړه

شپه دَ بیلتانه ده پهر پهر کال پما شه　　بانګ دَی دَ چرګانو په هزار هیله سبا شه
رایشی ګلزار ته وار په وار نندارہ کاندی　　وار په وار پرې تیر شی اوس که ګورې وار ځما شه
پیغام راوړی دَ وصل عجب ښه راځې په مهر　　هد هد دَ یار له لوریه نن پما باد صبا شه
په وخت دَ مشغولا دَ ګلو کله آواز کاندی　　چه درومی له ګلزاره په چیغار چیعار طوطا شه
په درست عمر ئې مهر د سکوت په خوله وهلی　　ځما دَ زړه طوطی دَی چه نن ګورمه ګویا شه
رنګ چه باندِی پریوزی آئینه دَ زړه تبۍ شی
زړه دَ خوشحال ګوره له هر زنګه مصفا شه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرازي که ښه خوراک وَ واروه تیر شه
ملوکي که ښه پوښاک وُ واروه تیر شه
که خپلوی دَ زن فرزند وه حال ئې دا دی
که له خلقه زیست و ژواک وُ واروه تیر شه
که منصب وُ که خاني که سرداري وه
که په لاس ملک و املاک وُ واروه تیر شه
فرش فروش نقش و نگار دَ محلونو
که بستر مي عطرناک وُ واروه تیر شه
چه له ښکاره به په خیال راتلم وَ کور ته
سور به تل ځما فتراک وُ واروه تیر شه
خپل پردي نیکان بدان له هره لوریه
په دربار مي په بلغاک وُ واروه تیر شه
تار په تار دَ اکوړ خیلو کړې ولاړې
پدا بړغ مي ځان هلاک وُ واروه تیر شه
اوس ئې روخ دَ ملنگئ دَ دوهې دَی
دَ خوشحال چه سرای اوتاک وُ واروه تیر شه

شل کارُونه پریږده نندارہ ئې دَ جمال کړه
دواړه کسي واخله په سپین مخ باندی ئې خال کړه
کښینه په انگې مخامخ چه ورته گورم
تور لونگین دواړه چندڼ هار په سینه ټال کړه
راغلې و بازار ته درست وجود کړه لکه کسي
گوره که ړوند نه ئې ننداره ئې دَ کمال کړه
تله دِې تیریده دِی ښه له هر چا سرَه ښه دی
و نه دَ نیکئ په دا باغ کښې نو نهال کړه
واړه ورکَول دَ جهان گوره عاریت دی
غم دَ بیلتانه ځما زړگیه په وصال کړه
بې دَ یار له میني چه به کور دَ دنیا جوړ کا
واروه درته وایم خدای ئې میني په زوال کړه
ته هغه رستم یې چه شاهان دِ طلبگار دی
چا درته تلقین کړ چه خدمت دَ پیر زال کړه
الف دِ دَی سربښي ستا په میم چه درته گوري
په دواړه لوریه زړه وړې په مخ دواړه زلفی دال کړه
نور خلق پخښو دی چه پرې بار نشته دَ میني
بار لَری دَ میني ناز و نیاز په خوار خوشحال کړه

ښایسته نه دی بلا دی آشنایي ئې دَه له غمه[1]
آشنایي ئې دَه له غمه زه نارې وهم عالمه
زه نارې وهم عالمه، عشق یَو یم دَی په موجونه
عشق یَو یم دی په موجونه. الحذر له هسی یمه
الحذر له هسی یمه، چه عالم پکښي فنا دی
چه عالم پکښي فنا دی، دا دریاب روغ دَی له دمه
دا دریاب روغ دَی له دمه چه ساحل ئې لیده نشی
چه ساحل ئې لیده نشِی ډیر غرقاب دی تر قلزمه
ډیر غرقاب دی تر قلزمه، نه زیارتیری نه کمیږي
نه زیاتیری نه کمیږي، تر ابده تر قدمه
تر ابده تر قدمه، چه شنا کا پدایم کښې
چه شنا کا پدایم کښې، چه دعوا لَری محکمه
چه دعوا لَرَی محکمه، هغه دُر ورپسې غواړی
هغه دُر ورپسې غواړی، چه بها لَرِی اعظمه
چه بها لَرِی اعظمه، هغه دُر ئې ښه جمال دی
هغه دُر ئې ښه جمال دی، چه خوبي ده باندِی تمه
چه خوبي ده باندی تمه، په جمال ئې زلفي مار دی
په جمال ئې زلفي مار دی، خبر دار ئې یم له سمه
خبر دار ئې یم له سمه، په څو قسم تور ماران دی
په څو قسم تورماران دی، څوک دَدم دِی څوک بې دمه
څوک دَ دم دی څوک بې دمه، هغه مار خوشحال خوړلی
هغه مار خوشحال خوړلی، چه ژوندی دَی تر دې دمه

ښځه بونه هوسناکه، خنده رویه، مهرجنه
پاکیزه په زیست روزگار کښې په ښه بوی باندی مینه
دَ صحبت په زموز پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه
کم خوراکه خوش پوشاکه، همیشه ناسته دننه
په وصال دَ یار خوشحاله، یار ئې خوښ له قیل و قاله
چه له یاره نه جدا شِی، هم غمجنه هم خیرنه
له نیکانو همنشینه له بدانو په زړه خوړینه
له موروالی ئې توبه کا که ئې مور وِی دروغجنه
دَ میلمه پکار حاضره، په پخوالي بهادره
حق دَ چاري په ځای راوړی، په رنځور باندِی پوښتنه

[1] په دې بدله کښې صنعت د ردالعجز علی الصدر مراعات سوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاکیزه ئې د کور صحن، نه په غولی کښې نور لحن پرستاری ترې خوشنودی، ښه دَ هر چا په ساتنه[۱]
که دا هسی څوک پیدا شي دَ خوشحال په لاسو راشي
هیڅ تقصیر به ئې ونکا دَ یاری په پالَنه

ښه ښه بخ بخَ دلداره وفا جویه غمگساره
چه کنم چه چاره سازم چه دِ زړه[۲] کړم را کناره
به که گویم از فراقت چه مې زړه شو پاره پاره
نکند بدل سرایت که زاری کومَ بی شماره
تو چه سنگدل نگاری چه مې ست وَکړه نندارہ
په عاشق بی سروپا ستم مکړه ستمگاره
به نگاه گاه گاهی مهر کړه دَ خدای دَ پاره
ای نگارِ من حذر کن دَ ویشتلیُو له آزاره
نرود ز درگه تو!
که خوشحال شړی سل واره

عجب کار دَی ستا دَ شونډُو ښه روزگار دَی ستا دَ شونډُو
پرې پنډو دَی د ځوانانو څه دربار دَی ستا د شونډو
په کالونو له ما نه ځي بد خمار دَی ستا د شونډو
لکه ستا زلفینی زړه مې په کنار دَی ستا د شونډو
د یمن یاقوت آبدار دی که آبدَر دَی ستا د شونډو
په صورت کښې می ځان څه دِی یو یادگار دَی ستا د شونډو
په هجران کښې سرې سرې اوښی دا نثار دَی ستا د شونډو
ځکه ځان هسی عزیز دَی پرې گزار دَی ستا د شونډو
چه د خضر ترې مایه ده[۳] خشمه سار دَی ستا د شونډو
ځان بې ستا له شونډو پائی شرمسار دَی ستا د شونډو
دَ خوشحال ختِک په زړه کښې
انتظار دَی ستا د شونډو

عیب جوی سرَه می هونبره دَه کینه و به نه نیسم وَ مخ ته آئینه
خدای دِ ما بیغمه نکا په دنیا کښې زه او غم سرَه یاران یو دیرینه
ساقی څو خمار شکنی پیالې راکړه چه په سر کښې می خمار دَی دوشینه
دا یم زه ورپسی سر یم که ئې مومم په دوران کښې مونده نشی خزینه
نن ئې مکړه تفحص وایه چه نن دَی که ئې بیا مومې په قرن قرینه
لاله ځایه چه خوشحال په جهان راغی
دَ لاله غُندی ئې داغ دَی په سینه

فراق څه رنگ را اُوړده کړه پما نن شپه دَ جوزا شپه ئې یلدا شی په غمجن شپه
په فراق کښې می په سترگو خوب حرام شه په هیچا باندِی ورمشه دَ لیچن شپه

---

۱. ستَنه.
۲. چه دِ زه کړم.
۳. چه دَ خضر تر ماء به دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ریبار ورته پیغام دَ وصال راوړی — په هوس هوس تیریږی په مَیَن شپه
دَ فراق په شپه امید دَ وصال څه دَی — که ئې ګورې په معنی کښې ورکه ستن شپه
دَ دوهې ملنګ هم تیره کړه دوهې ته — که تیریږی په تونګرو په ږرستن شپه
روغ عالم بې غمه خوب کا خبر ندی — چه په څه غذاب تیریږی په دردمن شپه
وَ وصال وته هجران دَی ورنیولَی — ښخه شوې وه دَ ورځې په لمن شپه
ورځ ئې ما لیدلې نه ده په درست عمر — خدای به نکا سپین سبا دَ دروغجن شپه
دا نن شپه چه په خوشحال دَ فراق راغله
ور دِ نشِی هسِی سخته په دښمن شپه

قربان دِ تر نامه شم محمدَ ﷺ پیغمبره — اول ثنا دَ خدای ښایی بیا ستا ثنا ده غوره
ادم که دِ پدر دَی په معنی کښې ستا پسر دَی — تر واړُو مرسلانوُ مقدمَ مؤخره
دَ نوح نجات له تا وُ دَ طوفان له امواجونو — ګلزار په خلیل اور شو ستا له رویه ای سروره
چه خلاص شو له کشتنه اسمٰعیل مَړ ئې قربان کړ[1] — چاړه دَ ده له حلقه ستا اروا کړه لَره بره
موسٰی په کوهِ طور دَ تجلی طاقت را نه وړ — تا ولیده دَ سر په سترګوُ خپل مولا بهتره
موسٰی ته څرګند نه وُ و عیسٰی ته ښکاره نشو — په قاب او په قوسین په هغه اسرار خبره
ستا صفت به خوشحال څو کاندِی په ژبه
انه وانت المولا و افضل تره

که په هند کښې نشته سپینه — هوسیٔ سترګه مه جبینه
خدایه ته وَ ماته راکړې — یَوَه سبزه نمکینه
به دوو زلفو عنبر پاشه — په دوو شونډو شکرینه
چه هر ځای وَته ئې ګورم — ښایسته کښلې مهینه
هوسناکه ښیوه ګره — شوخه شنګه زړه سنګینه[2]
دَ یاریٔ په علم پوهه — سخندانه نکته چینه
ورځ و شپه کا ځنی چاری
په خوشحال دَ کُښلی مینه

که دا ستا سترګی را وجار باسم ځان ته — له ښادیٔ به نور شا کړم و جهان ته
یو زمان می که دا ستا لیدل نصیب شی — نور به سترګی پورته نه کړم ګلستان ته
طبیبان دِ خپل دارو ور څخه کښیږدی — تا ویشتلی منه نه کا و درمان ته
کفرستان د شاه د تورو زلفو ګوره — چه په څه رنګه تاویږی و ایمان ته
چه په ما باندی تیریږی ستا په عشق کښې — خدای دِ هسی حال پیښ نکا مسلمان ته
په جورا[3] بورا به هم نکا وتنه — عاشقان کله خالی دِی و سهمان ته
اول ښه شهپر پیدا دَ الوتو کړه — بیا له پسه الوته کړه و اسمان ته
په فراق د ښو یارانو چه ډیر ژاړم — دواړه سترګی می پیغور کا و باران ته
چه پخپله افغانی ژبه نادان دَی — په تورکی خبری څه وائې افغان ته

---

۱. شو.
۲. دلنشینه.
۳. دا بت عیناً ولیکل سو، په ټولو نسخوکی دغسی دی، اما معنی ئې نسوه راته ښکاره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ئې دواړه شونډې بيا مونډې په کور کښې — نور دِ لعلو لره درومی بدخشان ته
هغه شونډې چه ځايې بې پانړو سرې دِی — هغه شونډې څه حاجت لری و پان ته
له خوشحاله ئې بهرام غندی پيدا کړ
دم واهه نشی څوک څه وائی يزدان ته

که ديدن شوَی بې نصيبه — ما به وليدې حبيبه
په پرهار می اور بليږی — دارو مه سيځه طبيبه
زه د يار يم يار ځما دی — تر منځ څه غواړې رقيبه
ليونی به ليونتوب کا — بې پروا دِی له اديبه
و عاشق وته ناصحه — څه ويَل کړې بې تقريبه
تر فرهاد تر مجنونه
په خوشحال پيښه عجيبَه

که گذر په خير آباد وَکړې نسيمه — يا دی گشت وشی دَ سرای دَ سيند په سيمه
په وار وار سلام ځما ورته عرضه کړه — ور سَرَه ځما دَ لوريه څو تسليمه
ابا سيند وته ناره وَکړه په زوره — وَ لنډې ته وينا وَوايه حليمه
گُندی وی چه بيا می ستا سِی جام نصيب شی — په گنگا جمنا به نه وُ له قديمه
که دَ هند له هوا زار کړم څو به زار کړم — دَ اُوبو بلا ئې لا بده عظيمه
که دَ نهر اَوبه څښې کُلمې پرې باسی — هم دَ هر کوهی اُوبه ندِی بې بيمه
چه سرې اوبه دَ غره نشته په هند کښې — تری توبه که واړه ډک دَی له نعيمه
تل به هيڅوک نا اميد په جهان نه وِی — په کريابو کرم کيږِی له کريمه
دَ ويشتلی وَ صحت ته اميد وشِی — دَ پرهار ئې چه کمی وشِی له ريمه
خدايه زړه می په وصال دَ هغو خوښ کړه — دا چه اوس ورځنی ليری دَی دوه نيمه
عاقلان به هيڅ انکار ور باندِی نکا — هر افعال چه صادر کيږِی له حکيمه
هميشه به په هند نه اوسې خوشحاله
عاقبت به عاصی ووزی له جحيمه

که ناگاهه را ښکاره شِی هغه خوبه — زړه به يوسِی له عاقله له محذوبه
رقيبان نه سرنگون له غمه پريوزی — که په رای کښې د خپل يار درومی محبوبه
هر زمان په نوی نوی غم اخته شوم — چه تل تل نوې شيوه کا دل آشوبه
د يوسف د مينی لاف واړه عالم کا — ولی بل بسی ړوند نشوې يعقوبه
که لا څه درته د سرومال وجود وی — په دا فکر نه ور نشې تر مطلوبه
ته ئې تل په سر دعا کوه خوشحاله
که دِ نوم په ژبه نه اخلی محبوبه

که هيڅ نه وائ چه ويل راشی له ياره — ټول دَ يار مهر په لاس راکړه ريباره
سره لاله په هغه مځکه شگفته شِی — چه خولې دِ باندِی اوری[1] له رخساره
دَ غمزې په تيغ مِی وژنی زه دعا کړم — چه ځما په خون ئې مه نيسې دا داره
چا وې خپل نتلی کښی چه ئې په ياد وِی — بخته وخت دَی چه ئې ونه وزم له شماره

۱. پريوزی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شنه پاڼې خپل بخت په لاس را نکړه — خلق څو گلوڼه وړی له دې گلزاره
په آواز آواز کښې هسی لیونی شې — چه خبر شوم دَ عاشق سړی له کاره
که ئې درست په سیند کښې ډوب کړې هم به سیځی — چه سیځل ئې په نصیب شوله روزگاره
په وژو دَ عاشقانوُ هسی ځغلې — نیم بسمل ئې په ځای پریښوم له تلواره
چه ئې ستا په کوی کښې ځای ونیو نور موړ شوُ
د خوشحال خاطر له باغه له بهاره

که اغزی وی ستا له لاسه — تر گلونو دی دَ پاسه
د زړگوټې سر می ته یې — که یاران لَرَم بې قیاسه
چه به بل تر تا را تیر کړم — دا ویی دَ زړه و باسه
که دَ نورُو سَرَه خاندم — جهان نه دَی بې لباسه
له ماڼیه به دِ ومرم — څه خو مخ را وجار باسه
که څوک تاَ غندی ښکاریږی — څربښت بیل دَی تر اماسه
تر هغه به نادان څوک وی — چه خر ښه گڼی تر آسه
دَ اغیارُو سَرَه خانده
په خوشحال تندر پریباسه

که عالم وته دلخواهه[1] بادشاهی شوه — عاشقی وَ ما ته لا عالی جاهی شوه
دَ تقوا په کار و بار ډیر خبردار یم — ولی څه کړم چه نصیب می گمراهی شوه
شاهدانو ته دَ خضر عمر غواړم — حیف دا دَی چه دَ عمر کوتاهی شوه
چه له ځایه ئې گناه لَره پیدا کړم — که نظر وکړې ځما بیگناهی شوه
یار می ولیده له ورایه شکر دا دی — چه قبوله می دعا سحرگاهی شوه
لکه ستا کسی په خوارُو برابر شی — دَ طالع تر رونړا ښه دا سیاهی شوه
زه دَ یار په جفا هیڅ آهُونه نکړم — راته غم دَ رقیبانو بد خواهی شوه
ستا دَ سرو شونډُو په دَور می حلال شول — ښه چه اوس روا دَ میو مناهی شوه
سر بازی یا دَ پتنگ یا دَ عاشق ده — یا قسمت دَ مجاهد یا دَ سپاهی شوه
بخته دا ځله ئې راوله تر غاړې — چه بیړی می پدریاب کښې تباهی شوه
که خبر له حاله نه وَی څه به ښه وُ
و خوشحال ته غم دا خپله آگاهی شوه

که په زړه کښې دِ د یار مینه ځایی ده — سکه ناحقه دِ له غیرو آشنایی ده
مخ ئې کله دَ یوسف غُندِی زیبا دی — دَ یوسف تر مخ ئې زیاته زیبایی ده
چه ئې رای دَ خپل خاطر وِی هم هغه کا — په دلبرو مسلمه خود رایی ده
که دِ زړه وی چه دا خوږ خاطر می روغ کړې — دَ لبانُو مچه راکړه مومیایی ده
زه او ستا دَ دواړُو شونډو مَی هغو زده — چه ئې نن په لاس نیولې پارسایی ده
دَ معشوقی په ترخه کښې ډیر خواږه دِی — چه ئې گورې نیکنامی ئې رسوایی ده
چه په خلقو کښې دوږخ دوږخ یادیږی — بل دوږخ په جهان نشته جدایی ده
په پیغور په تور په زور به ځنی نه ځِی — دَ هر چا چه خپله بخره شیدایی ده

۱. بهتره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ افسون دَ سحر کار دا هسی نه وِی
دَ خوشحال په زړه کښ دا مینه ځایی ده

که په زغرو په چپَو کړې نیزې څوړه[1]
چه نیکی در څخه نشته واره کوړه[2]
دَ هر چا سَرَه خوږه ژبه بایده دَه
په خوږه ژبه ما هم وزی له سوړهِ[3]
واړُو دُوړو سَرَه فوج دَ سپرو نه وی
په جهان کښ لږی نه دِی تشی دوړه
یاوه گوی دراز زبان مه شه که گوری
بیهوده خبری مکړه پوچی بوړه[4]
د غفلت په خوب بیده په غفلت تللی
د خوشحال خوږې خبری نه دی کروړه

که رشیینی محبت کرې مه ناړه
په یوه ناره بیل شوی یار وژاړه
دَ رسا ویشتلی کله توان دَ بږغ وی
په فراق کښ نارې مه وهه له باړه[5]
په معنی کښ جدائی نشته وصال دی
دَ آشنا په غم کښ خوښ اوسه تل ویاړه
په هجران کښ هغه هسی شان وصال شته
لکه څوک له خپله یاره لاس تر غاړه
دا دیدن لکه په پټو سترگو کیږی
دا دیدن له وازو سترگو نه مه غواړه
لیلا پلار کره په سل پردو کښ ناسته
مخامخ وه وَ مجنون وته وَلاړه
پسله مرگه هم جدا نه وِی رشتینی
په یوه لحد کښ ورشی سَرَه دواړه
دَ رشتینی مینی ډار د زوال مکړه[6]
چه رشتینی عشق لَرِی سلام په واړه
دَ یار غم دِ دَ خوشحال له دلِه نه ځِی
دَ فانی دنیا خوښی که لاړه لاړه

که غواړم نه یی موم‌م هسی تا غُندی مهوشه
خنده رویه سنبل لمویه کلعذاره پیاله کشه
سمن بره قد عرعره مو کمره لب شکره
آهو چشمه څړه خشمه مهرجنه منقشه
دلنوازه سر فرازه چِّم بازه عشوه سازه
تیز نظره غمزه گره په دوو زلفو مشوشه
سر بلنده خود پسنده[7]خود نمایه دلربایه
د عاشق دَ ځان بلا په رنگ زیبا په خوی آتشه
طربناکه تل بیباکه گریوان جاکه تش تا پاکه
[8]زړه ئی سخت لکه آهن په مخ یوه آینه بې غشه
د زلفینو سر ئې تاو لکه نخوش د ماهی گیر شو
کله وی چه خوشحال خلاص شی له دې هسی رنگ نخوشه

که مردی دِ په دستار ده په منډوسه
سکه مردی دِ مبارک بریتونه پوسه
کشکی زه دَ نا مردانُو په شمار وَی
چه فارغ وَی لَه ارمانه له افسوسه
د لوهړ گلونه ښه دِی تر نلگوس
ولی بیا چیری لوهړ چیرِی نلگوسه
چه ظاهر باطن ئې دواړه حبطه وی
منافق سړی بتر گڼه تر کوسه

---

١. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
٢. محشی ورته لیکلی یعنی عیجن او دروغ.
٣. یعنی سوری.
٤. سید راحت لیکلی، چه بوړی پزپرې کړی ته وائی، په قندهار کښ بُړی بولی.
٥. یعنی دَگولۍ خراش او زخم.
٦. نشته.
٧. هنر منده شکر خنده.
٨. تپاکه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دروغ په نا راستۍ کښې ډېر غم دی   دَ رشتیا روزګار کوَه بی غمه اوسه
چه به هر کله جفا کړې وفا هم کړه   دَ اغزیو سرَه ګل لَرِی پلوسه[1]
په جهان کښې بد خویی واړه دوږخ دَه
د خوشحال له دله خوی دَ بدیو یوسه

که ملیح یې دَ زړه مینه په ملیح کړه   که قبیح یې دروِمه چاری دَ قبیح کړه
دَ بهار ګلونه ډېر دِی واړه ګوره   چه دِ زړه وِی هغه ګل پکښې ترجیح کړه
که دِ زړه دَی چه دَ مخ ثنا ئې وایې   دَ بلبلی غُندی خپل زبان فصیح کړه
مسیحا دَ رنځ وَ هر لوری ته ډېر دِی   دَ خپل رنځ دوا دَوخته په مسیح کړه
له ازله ئې رند رند زاهد زاهد کړ[2]   زه به ډکی پیالې اخلم ته تسبیح کړه
په حسد په رخه څه ځما پروا دَه   چه دِ پټه کینه کړه اوس ئې صریح کړه
زه که بد یم هم دَ یار دَ سترګو تور یم   و هر چا وَته ځما دَ عیب تشریح کړه
دَ توبې دریاب ئې تا لَره پیدا کړ   دَ ګناه له تور یو ځان لکه صبیح کړه[3]
دا دَ سر په سترګو مه ګوره خوشحال ته
که دَ زړه سترګی لرې ښه ئې صحیح کړه

که می یَو ځله رسد وشی تر سینده   نور دِ مه وینم په تورو سترګو هنده
نه به سترګی د سړی په چا خوږې شِی   نه ئې ما ته په اوبو شِی د چا تنده
دَ پیپلو پاڼی خوره په غره کی اوسه   نه چه پان د هندوستان خورې ځما جنده[4]
په هغه بازار به څو، سود و سودا کړې   چه کارګه پکښې قدری دی تر شهنده
ای وروستَی عقله دریغه که پخوا وَی   ما به ولی پخپل ځان کړه هونبره شنده
هر چه وشول هغه واړه در بخښلی
اوس خوشحال په لاس مه نیسه نا پسنده

که نیمګړې پیاله را کړې ساقی تا زده   همګی مدار په نیت دَی باقی تا زده
دَ شرابو په مستی بې خوده ولاړې   که له سره نه دِ پریوزی تاقی[5] تا زده
دَ بابا په رضا څه جنت به مُومې   روایت می درته وکړ عاقی تا زده
زه دِ وخوروم په مار دَ تورو زلفو[6]   حال می خود وینې په سترګو راقی تا زده
دَ خوشحال غُندِی همیش په ځان ناچاق یم
ته چه تل په صورت چاق یې چاقی تا زده

که نیولې زرکه باز پریږدِی له چنګه[7]   زه هم له لاسه پریږدم شوخ و شنګه
ور په ور کلی په کلی پسې ګرزه   درویزه که دَ دیدن مومې ملنګه
ګل که هر څو ښایسته دَی پدا باغ کښې   که ئې وینې بیا اغزِی لَرِی له څنګه

---

۱. ثوه د غره افزنه ونه ده.
۲. له ازله ئې زه رند ته ئې زاهد کړې.
۳. په توریو تور یې ځان صبیح کړه.
٤. یعنی ځما ګله.
٥. طاقی.
٦. زه ئې وخوړم په مار.
٧. دا بدله په چاپی نسخو کښې نده راغلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دِ توان رسی په لوی دریاب کښې گرزه — په بیله کښې دی زوال وینم نهنگه
عاقبت به ککَرَۍ وربانديِ کښیږدې — تر څراغ چه کیڼ وښَی گرزې پتنگه!
پندگویان چه عاشقانُو ته پند وائیِ — دَ هوښیار په پوهه سر وَهِی له سنگه
تر سهار مِی دَ یاره سَرَه ناز وُ — درسته شپه راته کوتاهه شوه تر درنگه
هغه یارکه په پالنگ را سَرَه نشته — دا هم شکر چه ئې بوی ځی له پالنگه
چه ئې زړه دَ معشوقې په مینه مست شی — دَ هغه سړیُو څه له نام و ننگه؟
لیونی به لیونی نه وُ عالمه — که ئې بخره وَی له عقل و له فرهنگه
که لیلې و نور عالم ته کښلې نه وه — پدا څه، چه وَ مجنون ته وه خوشرنگه

دَ عمزې په تیغ ئې خوږ ښه یې خوشحاله!
مَړَنَی په روغ صور ت نه ځِی له جنگه!

که هوښیار دی که نادان دی که ساډ که غله — هیڅوک نه وینم دَ خپلی لاری صله
یو په غم شریک یار نه وینم په ملک کښې — خلق نشی تسلې کاندِی په خوله
دَ میړیو غُندِی یُون دَی و دانو ته — چه و ما وته عالم کا تله راتله
چه امید د میړی نه وِی وَ دانو ته — وَ هغه لورِی ته نکاندِی هیڅ تله

خپل ویشتلی غرڅه مه پرېږده خوشحاله
ځای په ځای ئې وینی توئی دِی په پله

که یَو ځله مخ ښکاره کا له نقابه — د ښایست نامه به واخلی له آفتابه
لاله گل به ئې له مخه خوبی پور کا — په زلفینو به سنبل کاندِی بې تابه
خلق څه لَرَه تهمت په زمانه ږدِی — په[1] چشمانو ئې دنیا کړِله خرابَه
د خمار په علامت ئې سترگی سرې دِی — که چا نبې وخته بیداره کړه له خوابه
د خاطر وینی ئې نوش په ځای د میو — بیا ئې نقل هم د زړونو له کبابه
خاصه مرگ د معقوقې د مقتولانو — چه جنت لره به درومی بې حسابه
ځما زړه قبله نما شو نه جار وزی — و بل لور ته ستا د ورَځیو له محرابه

په وعده ئې زړه خوشحال مکړه خوشحاله
د وفا طمع څوک نکا له حبابه

گم گشته او گم گشته سَرَه رفیق شه — گم گشتن دَ دواړو تنو په تحقیق شه
دَ شرابو جام په لاس شاهد بازی کا — شیخ دَ ښهر عبادت پریښی زندیق شه
یو ئې اصل سَرَه دوه اویا مذهبه — خدایه څه بنیٔ آدم فریق فریق شه
عشق څه هسی آسان ندی هونبره خلقه — په بلخیو کښې خو یَو سړی شفیق شه
دَ اسمان دَ ستوریو هم و بله فرق دی — ځکه غوره په یارانو کښې سړی صدیق شه
چه توفیق ورسره مل شه کار آسان دی — کل مدار دَ واړو خلقُو په توفیق شه
آزاده به له چا طمعه امید نکا — چه به طمعه له چا کا کله عقیق شه
دَ غلیم مهر په هیچا باندِی نه وی — یو فساد وربانډی کاندی چه شفیق شه
وَ خپل بخت وَته تسلیم کړه چه غلیم دِی — همگی دَ غم په بحر کښې غریق شه

نورکه سل پیالې آخلی دَی دِ سل څښی
چه خوشحال دَ باده نوشو په طریق شه

---

۱. چه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گوره دَ یار مخ ته بیا لیمه پرېِ ولوه   زړونه دَ بدرنگو رقیبانو ویلَوه
دا دَی هغه مخ چه په هجران کښِ پسی ته مرېِ   اوس ئې په وصال کښِ دواړه لوریه کښلوه
لویه پیښکښی دَه په وصال کښِ درته وایم   دُر ئې په لَمن کښِ ورته گوره تلَوَه
زه دَ بېلتانه په حال خبر نه وم خبر شوم   خدای له خپله یاره هیڅ یار مه بیلَوه
تندر دَ رقیب په کور پریوزی قهقه خانده   سپینه آئینه دَ ششت[1] خپل یار ته ځلَوه
یو ځله چه زړه دَ چا په مهر مینه بند کړېِ   شرط دَ یاریَ دا دَی زړه بل ځای مه نښلوه
کښِی دِی دَ زړونو ستا دَ مخ په لور روانی   واړه ملک بوستان دَی په هر ځای ئې ملَوه
درسته دِله خپلو نمریو وَ ایستم خوشحاله
یو دَ غاړِی هار میِ دَ گلونو مه شلوه

لا منت لَرَم پدا هم له اسمانه   نندارهِ دَ ابا سیند له میر کلانه
په تیراه په سوات په خوړه ور په ور شوم   بیا می کوم لوری ته ته بیایې اسمانه
لکه گوی هسی په حکم دَ چوگان یم   درست وجود پرهار پرهار یم له چوگانه
سر نوشت می له ازله مگر دا وُ   زه به څه لَره ماڼه کوَم له چانه
قدیمی دَ پښتنو جهل خرتوب وَ   اوس په طمعَ په حرص درومی له میانه
که رشتیا وایم شیر شاه دا هسی نه وُ   لکه موږ یو نه پیدا له کوهستانه
پښتانه چه بې ننگی کا څوک ئې څه کا   گورستان لَرَه به درومو له ارمانه
دَ خټکو دَ نفاق له ناپوهیَ   یا چه غم لغرَم له خپله خاندانه
چا ته وایم څو به کښم څه هونبره ندِی   چه تمام شِی له مذکوره له بیانه
دا داغُونه چه خوشحال لَریی په زړه کښِ
رغیدل به ئې په تا کیږِی سبحانه!

لکه زه یم پیدا شوَی پدا مینه   دَ نور چا به هسِی نه وِی پیدا مینه
دَ قصاب چاړه په غوښو هسی نکا   لکه کا د ما په زړه دَ اشنا مینه
درست عالم را باندِی غاو کا زه حیران یم   چه له زړه به په څو لیری کړم ستا مینه
په یوه تن کښِ دا دواړه توکه نه وی   هم دَ حسن استغنا هم دَ چا مینه
نه به بوی دَ مښکو پټ شی په نافه کښِ   نه به پاتو شی مخفی دَ شیدا مینه
ما په سحر په جادو تقصیر وَنکړ   دَ ناترس خاطر ئې نشی په چا مینه
په ژړا می به دوه سترگی وچی نکړېِ   که پما شوی دَ خپل یار په ژړا مینه
لور په لور ئې په همه عالم رسوا کړ
کشکه نه وَی دَ خوشحال دا رسوا مینه

لکه[2] ستا دَ زلفو تاب شته   په سنبلو کښِ هم تاب شته
لکه ستا دَ خوله بوی دَی   هسی هم په ملک گلاب شته
ستا دَ مخ ترېِ خال به بِه وِی   په خطا که مشک ناب شته
لکه زړه ځما ستا شوندِی   نه کباب شته نه شراب شته
که و نمر ته خاته گران دِی   دَ زلفینو ئې طناب شته

---

۱. یو راز پسول دی، چه هنداره پکښې وی. په یوه نسخه کښ شست هم راغلی دی، چه مطلب گوتې ده.
۲. د لکه پر ځای کله ښه ورسره لگیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه کاته دِ په حساب شول
دَ یارئ هم حساب شته
کښلی ډېر وه ما ته یار کړې
تل د ګلو انتخاب شته
کل پما شهد شکر دِی
که دِ قهر یا عتاب شته
مجنون مړ ندی ژوندی دی
چه لا ما غُندِی خراب شته
دَ هجران په شپه مرګ غواړم
ځما سترګو ستاسی خواب شته
چیری نه په بل مرګ وَمرم
دَ غمزو دِ هم شتاب شته
چه مې وژنی کوز به ګورم
له اشنا سترګو حجاب شته
ما خپل خون ورته پل کړَی
که د ما د مرګ غذاب شته
دَ چا مَی په کار ندی
چه می خپل لبِ لباب شته
دروغجن یم که دا شعر
دَ میرزا په درست کتاب شته
دا غزل چه خوشحال وَوې
نن ئې چا څخه ځواب شته

له حاله ئې خبر شه که شته شته که نشته نشته
قلاش و قلندر شه که شته شته که نشته نشته
که لَږه دَه که ډیره واړه ونیسه په تیره
په خوی دَ پیغمبر شه که شته شته که نشته نشته
دَ عمر څه اندوه کړې څه اندوه دَی که ځان پوه کړې
ژوندَی تر ګوره ورشه شه که شته شته که نشته نشته
بادشاه دَ بحرو بر یې، که قانع په خشک و تر یې
دَ دهر سکندر شه که شته شته که نشته نشته
که دُر دِی که ګوهر دِی که ګلوُنه که شجر دِی
دَواړُو بې خبر شه که شته شته که نشته نشته
بې وخته غواړې بد کړې بیهوده رخه حسد کړې
به صبر تونګر شه که شته شته که نشته نشته
مه ژاړه مه پرې ویاړه غم ښادی پرېږده دا واړه
واقف پدا سیر شه که شته شته که نشته نشته
بلا دِی چه ټولیږی په هیچا نه پاتو کیږی
فارغ له سیم و زر شه که شته شته که نشته نشته
له یاره مهر غواړې که ئې نه مومې نور ژاړې
دَ یار په رضا سر شه که شته شته که نشته نشته
که وصل که هجران دی دواړه ما وته یکسان دی
آرام پخپل مقر شه که شته شته که نشته نشته
څو سعی څو طلب کړې اندیښنې په روز و شب کړې
په واړه برابر شه که شته شته که نشته نشته
لږ عمر ډیر غمونه په زړه هونبره ستمُونه
قانع په خشک و تر شه که شته شته که نشته نشته
پخپل هنر نظر کړه څو ژوندَی یې خپل هنر کړه
خوشحاله شیر نر شه که شته شته که نشته نشته

لکه مخ ځما دَ یار دَی نمر خو هسی وِی کنه
لکه زه په عشق کښې زیړ یم زیړ خو هسی وی کنه
دَ عالم ډیری خبری لور پَلور توری لښکری
زړه مِی نه خوځِی له ځایه غر خو هسی وی کنه
بې دَ عشق له شور و شره چه هر ګز ځما له سَره
نه ځِی نورڅه هر څه دورمی سر خو هسی وی کنه
چه ئې ریبم عمل لا کا چه ئې ورک کړم ځان پیدا کا
ورَځ و شپه دا هسی کر کړم کر خو هسی وی کنه
تا وې دورمه نوم می زبر کړه بل سبق له زړه بدر کړه
تل می ته یې په خاطر کښې زبر خو هسی وی کنه
و هغه ته می سر کوز دَی چه معلوم ورته رموز دی
په خبره نه پوهیږِی خر خو هسی وی کنه
پدا باغ کښې یَوَه ونه تل تازه تره برخنه
چه ئې اُوړَی ژمَی بر خورم بر خو هسی وی کنه
چه آزاد مریی ور دورمِی خپل مراد ور ځنی مومی
په هیچا ندی ترلَی ور خو هسی وی کنه
په یوه زمان تر یاره ورشی راشی څو ګزاره
دَ خوشحال خاطر تیز پردَی پر خو هسی وِی کنه

لا یزاله پادشاهی که چا موندله
کیخسرو به وَ خسرو ته نه سپارله
جام دَ میو را پلاس کړه ساقی ګوره
په هر لوری دا ځما دَ غم کرَله

(c) ketabton.com: The Digital Library

په امان امان یوه لا تیره نه وی
په زمان زمان ښکاره کا فلک بله
ډیر په باد ولاړل د تا غُندِي باد وړی
ته ئې وروستو دُم کره یې ځما دله
جام و ساز ساقی بهار واړه اسباب شته
صراحی ولی خالی وینم له مُله
په جهان دَ نیکو نوم بویه خوشحاله
چه یادگار به وِی تر تلو هم تر تله

لور په لور می په جهان گریوان پاره شه
کور په کور می دَ رندیه کار ښکاره شه
چه می پټه په لستوني کښ نوشله
دَ هغې پیالې جهان په ننداره شه
دا څه زړه ندی چه اوس مهر پما کا
راته نرم هغه سخت سنگ خاره شه
جه دَ عمر څه مایه تر واړُو تیر شوم
دَ خوښې ملک ځما په اجاره شه
اوس به کوم ارمان کوم سوبه می وشوه
چه رقیب دَ یار له وره آواره شه
دَ هغه قدر لرم ترې به ځاریږم
چه په غم کښ چاره جوی دَ بیچاره شه
اوده بخت وته می ډیری نارې وکړې
وینښ له خوبه په وروستۍ نرۍ ناره شه
جدائی ورځنی مرگ دَی سرَی وَ مری
دَ بتانو وصل عمر دوباره شه
که خپل ځان هوښاره وِی هوښیار به نشِی
اوس خوشحال دَ لیونیؤ په شماره شه

له تا نه چه جدا شم په ناکام په ورځ و شپه
نه خوب نه می خوراک دَی نه آرام په ورځ و شپه
بل خیال فکر ئې نه وِی بې دَ یار له رویه مویه
دَ زړه په حال خبر یم زه مدام په ورځ او شپه
دَ مخ ثنا ئې وایم دَ زلفینو ئې صفت کړم
په خوله که په خامه وِی صبح و شام په ورځ و شپه
یَو ښه نظر چه وکا، سرمایه می دَ ژوندون شِی
کافی دَی خلوتی ته یَو بادام په ورځ و شپه
دَ مښکو دَ کافورو خوشبوئی به تر قربان کړم
که ستا له لوریه راشِی یَو پیغام په ورځ و شپه
دَ مښکو گل قندی به ئې خوشحال ترې صدقه کا
که ته می سر فراز کړې په دشنام په ورځ و شپه

لیونی شول پښتانه په منصبونو
خدایه ما ژغورې له مسِی غضبونو
د کنگاش علم دَ چا دَی دَ تورزنو
لکه څوک لولِی قرآن په مکتبونو
د کنگاش له علمه هیڅوک خبر ندِ
خبر دار یم دَ هر چا په مشربونو
پښتانه لرَه لوی عیب دی که ئې گورې
چه نازیږِی دَ مغل په لقبونو
شرم ننگ نام و ناموس ئې په یاد ندی
خو ویل کا دَ منصب دَ ذهبونو
دَ مغل سرَه لیده په طمعه مکړه
که کیدَی چیری په نورو سببونو
ختک واله بلنځه ښه ځما تر ملا ده
نه ښیوه دَ نوکرۍ په قصبونو
د بادشاه د زندان شپه ځما په یاد ده
چه تمامه شپه می تله په یاربونو
پښتانه که جنگ مغل سرَه په تیغ کا
هر ختک نیوی مغل تر جلبونو
د ختک دَ ننگ جرگه نشته خوشحاله
را وَتلِی دِی له کومو نسبونو

ما پټ درله[1] کوگل کښ همیشه اسرار دَ زړه
آخر ئې خوناب وکړ په هر لور پرهار دَ زړه
له پښې اغزی مشکل دَی په حکمت له تلی خیژی
دانا طبیب بایده دَی چه وکاږی خار دَ زړه

---

۱. در په کوگل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ نورُو تونگری که دَ دنیا په سیم وزر شی　　پدا به تونگر نشی بې دیدنه خوار دَ زړه
دَ شونډُو دارو ورکړه که ئې ته په رغول یې　　په سترگو ئې علاج کړې، خو به مری بیمار دَ زړه
که ښه دَی هغه زړه دَی چه مین په هیچا ندی　　چه یَو ځله مَین شِی نور تر تلو زار دَ زړه
غمجن په ډار دَ هجر خوښ دَ وصل په امید کښ　　په اور او په اوبو کښ کړ خدای څه روزگار دَ زړو
دَ یار مهر تر ما راغی دما مهر تر یاره　　رشتیا ده دا خبره چه دَ زړه ده لار دَ زړه
چه خپل اختیار ئې ټول دَ خپل اشنا په لاسو ورکړ　　رحمت ئې پدا کار شه خو هم دا دَی کار دَ زړه
خوشحال خسته به اوس دَ خاطر راز وَ چا ته وایی
چه ولاړ ورته ئې شا کړه دماغی ښه یار دَ زړه

ما د شیخ او د ملا حکایت نزده　　ما بې میه نیه بل روایت نزده
چه ئې نوم دَ عاشقانو په شماره شو　　دا هم ښه که بوالهوس محبت نزده
ته چه هسی په چمن کښ چمان کیږې　　سبره تا ځما دَ یار په قامت نزده
عام عالم وته پخپله ځان نادان کړم　　هسی مه وایه چه ما کنایت نزده
دَ درویش په زړه کښ درست کتاب مرقوم دی　　که په خوله ئې دَ عربو لغت نزده
وایی تا سره می نیت دَی دَ یاریه　　هسِی هینښ یم گنه ما په تش نیت نزده
نادان یار به صدقه تر هوښیار یار کړم　　نادان یار دَ آشنایئ قیمت نزده
عاقلانو څخه څو رنگه حکمت دَی　　لیونیو یو دَ عقل و حکمت نزده
وَ عاشق ته نصیحت مکړه ناصحه!　　خود پوهیږې چه عاشق نصیحت نزده
دَ خدمت له نتیجې نه چه محروم شوم　　زه لایق نه یم که تا عنایت نزده
چه بې سته میلمه کیږِی هغه زه یم　　له آشنا می دَ هندو غُندِی ست نزده
زاهدان چه نمونځ روژه کا جنت غواړی
ما خوشحال دَ مزدورئِ طاعت نزده

ما په ننگ دَ پښتانه ځوانان قربان کړه　　بیا می غوره جمعَ ښه ځوانان کړه
دَ سړی دَ لارسه مړه وَی څه به ښه وُ　　لیونی کوته سپی مړه گوره شیران کړه
هونبره کوتی کوتی کوتی ارمانونه　　هر نفس څِی په ارمان ارمان ارمان کړه
په یوه ساعت ښادی په بل غمونه　　په لحظه لحظه تیریږی د اسمان کړه
چه په شپه را سَرَه ټول ووُ په زرگونه　　په سبا ئې له ما واړه ځان په ځان کړه
ځنی مړه ځنی ژوندی له ما جدا شول　　هزه جدا په غاړه غورنو په ارمان کړه
چه شاهان ځوانان می ومړل هاله مرد یم　　که دَ هر یَوه می ساری سل ډمان کړه
یو مهلت دَ عمر بل مدد دَ بخت وی　　په دښمن باندِی می وشوې پدا شان کړه
لوی ئې قتل، هلک بند، ښهرونه سوی　　مال اُلجه بندیان دِ کل واړه جهان کړه
چه نو ښهر می واهه کوهاټ می پریښ　　لا هاله ځما دا کړه وُ دَ نادان کړه
چه بد اصل سَرَه ښه کا کله ښه کا　　دَ موزی سَرَه څه سود دَی دَ احسان کړه
ښه خو دا په خوشحال وشوه بیا تر کاله
گوره څه رنگه ښکاره شی دَ سجان کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما د نیت خبره ووې و ناکس ته[1]   نور څه نه په نن ئې ووې و عسس ته
خوږې شونډې به ئې نه مومې وَهَه ئې   سر په دواړه لاسه وايه و مگس ته
دَی پخپله د خپل ځان په سوختن دَی   د گداز له حاله څه وائې قفنس ته
زه چه نن دا رنگینه خبری وایم   پرې پوهیږم چه به پاتو شِی بیا پس ته
و طوطیانو ته می پریښووې خبری   دا مرداره جیفه پاتو شوه کرگس ته
یا ئې رنگ یا ئې آواز ځان بلا شِی   څوک چه اَچَوی مرغونه و قفس ته
گله نور عیب دِ نشته عیب دِ دا دَی   چه په وازه سترگو گورې و هر خس ته
دَ غفا[2] د کال بهار گوره خوشحاله
چه د مړو به ئې هوا وشِی هوس ته

مرد هغه چه زړه ئی ویښ سترگی په خوبه[3]   پخپل سپی[4] ئې گمان شِی د لیونتوبه
درویشان دِ دعا کا زه ئې په ځان کړم   که د زړه نه می روان شِی دا زهوبه
په مخ ډېره ښایسته ئې نوم دِ څه دی   دعاشق د ځان بلا فتنه آشوبه
که په توره ئې ځواب ورکړې مردی ده   که وجود دِ څوک آزار کاندی په چوبه
په هغه لاری چه پَل بږدې هسی وایم   که بانړو کړم د هغې لاری جاروبه
که هر دم ورته ژړا کړم فایده نشته   سنگین زړه به ئې په چا نشی نروبه
د دنیا سختی تل نه وی غم مکړه   په حلوا گنُدی بدل شی دا اتوبه
که په تور د عاشقی بندیخانه شِی   د عاشق له دله به ځی تلا توبه[5]
که می لاس وربا ندی بر شِی هیر می ندی   ډېر سرونه به چت پت کړم په میخ چوبه
ستا په تش دیدن می هسی زړه خوشحال شِی
لکه تږی په اوبه شِی ښه خړوبه

مه وَی هسی کلی چه دَ چرگو کولمې خورینه   شل خمبې[6] په کور کښِ د نیستیٔ له غمه مرینه
بل فکر ئې هیر دَی خو په غم دَ زرو پول دی   نر ښځی ئې واړه خو ټنگې ټنگې لرینه
ډېر ئې ملکان دَی پکښی ښه ملک هغه دی   هر چه بې ننگی کا دَ چا بلږِی رشوت خورینه
کښینی په مسجد کښِ دَ سودونو کا خبری   یا دَ خور دَ لُور دَ وَلوَرونو وَیل کړینه
لس کالونه تیر کا په یوه جامه خیرنه   کوز وجود برمنډ په سر څیره کښیږدِی زرینه
خاندی پروا نکا شرم نلَریی د تیښتی   ډېرِی بې شرمیٔ دَ ژوندُون دَپاره وړینه
جنگ لَرَه چه ورشِی نور څه هیڅ نکا بې تیښتی   جوړ چار وسله تښتی سکه ورور ته نه دَرینه
هیچیری د شولو دَ سړی برکت نه وِی   شل شِی شول شِی شوم شِی چه همیش شولی کرینه
نوم دا ودانیٔ ویران ښهر دَی خوشحاله
لا ترې ویران مشه ورځ په ورځ دَه کهترینه

---

۱. دا بدله په نورو نسخو کی نسته، له یوې قلمی نسخی څخه نقل شوه.
۲. غفا د ابجد په حساب (۱۰۸۱هـ) کیږی.
۳. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
٤. یعنی نفس.
٥. جوش او خروش
٦. خمبه: انبار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناز، نخرې، مهر خندا، فتنې، جنگونه — دَ خپل يار سَرَه هم تا زده دا رنگونه
کله کله خواپخوا غاړه غړۍ — کله تښته په دوو پښو په غورزنگونه
چه ځما سَره ئې ناسته په پالنگ وه — اوس له ما په چرته لاړ په فرسنگونه
په ليدو پسی کچکول واخلي ملنگ شي — مينه کا دا هسی چاری آهنگونه
په نصيب دَ روغو زړُونو فراغت دی — په قسمت دَ خوږو زړونو لهنگونه
عاشقي به هغه کاندي چه تر شا کا — زيست، روزگار، شرم، پيغور، ويره ننگونه
چه بوسې دَ جفا جويو دَ خولې اخلي — گنُدي اخلي دَ ياغيانو قلنگونه
څوک مايوس څوک په اميد دَ يار دَ وصل — څوک پراته غاړه غړی په پالنگونه
په ليدو به ئې دَ گور مړی سر هسک کا — که پرې درومي دَ پايلو په ژرنگونه
که پستې پستې خبرې دراز نکا — دَ جنت دَ حورو مه وينم رنگونه

زه خوشحال دَ آهو چشم مينی سر کړم
دَ غرځه غُندې په هسی گړنگونه

نامرد مل دَ چا مل مشه — سر په بد نائی کل مشه
پېۍ غوړی واړه مردار کا — دَ خپل کور پيشو غل مشه
يَو چه دوه ورته ښکاريږی — څوک په سترگوُ احوال مشه
چه يا سيب يا بهی کيږی — بصل مشه حنظل مشه
دَ غوټۍ غندی موسيږه — دَ ابرو تر منځ خل مشه

په ويَل که ډير افضل يې
له خوشحاله افضل مشه

نشته هسی سر چه به خالي وي له دماغه[1] — کوم دَی هغه زړه چه به روغ پاتو دِی بې داغه
چرته پسی درومم په کوم لوری به ئې مومم — ورکه مونده نشي بې رهبره بې سراغه
مست يم مي پرست يم هميشه اياغ په دست يم — يو ساعت چه ځي راباندې غم دَی بې اياغه
باغ د دَ هغه دَی په هر چا چه دِ پيرځو دی — زه په ارمان تل وَ يوه گل يَم ستا له باغه
گل دَ عندليب دَی په قسمت دَی په نصيب دَی — درومه درومه په جيفه گرزه کلاغه
تل هوا هوس کړه، تر اوله يَو په لس کړه — ستا له غمه څه دی که زه لاړم له فراغه

ورځ وَرباندې شپه دَه په تورتم کښ ئي ميشته دَه
کله به ليده شې د خوشحال دَ زړه څراغه!

نن په سترگو ورځيو له ما خوار زهد تقوا وړه — ناز و عمزې وکړه عقل و صبر مي سبا وړه
شيخ ملا قاضی مفتی صوفی سَرَه يو ځای دی — پا څه ښيوه وکړه يو يو څيز مي له هر چا وړه[2]
جور دَ اغزی وړی چه وَ گل وته هوس کا — يار که ښايسته وی ته ئې هم جور و جفا وړه
دَور دَ اورنگ دَی دَ ريا زاهدان ډير دی — پټه په لستونی دَ شرابو ډک مينا وړه
تل چه عاشقان دِي پسی تعيين رقيبان دی — ته چه عاشقی کړې دَ وگړی شور غوغا وړه
مال دَی که مي ملک دی څو لا مړ نه يم ژوندی يم — هر چه ستا په خوا دِی هغه واړه لا پخوا وړه
ډيرې دِی نگاری ښايسته پرې رخساری — نورو لره نور څه ته ځما زړه په تنها وړه

۱. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
۲. يو څو څزه له هر چا وړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شونډې دِ حلوا دِی عاشقان دَ حلوا وږی   ښه په وږيو څه په پَلو پټه دا حلوا وړه
تا ويل خوشحاله يو کالی به له تا غواړم
زړه دَی نور څه ندی ښه در کړی مِی وَتا وړه

نن ئې بيا دَ دلبرئ خنجر تر ملا شه   ښه چه سر ئې لا اوله په پارسا شه
ښه چه ژر دِ مختوری وشو رقيبه!   هغه يار چه مَرور وُ بيا پخولا شه
ما وې بخت به يو ښه يار را کا وَ ما ته   چه دَ درست جهان ناترس وُ يار د ما شه
کل پيدا سبب ارزان درومی په بَيَه   چه ئې ډيره بقا نشته بيوفا شه
په بلبلو باندی زيَری دَ بهار کا   چه نرگس په هسی سخته څِله وا شه
راشه گل وَته نظر وکړه اَغزی ته   گل په هونبره زيبابيه يار دَ چا شه؟
دَ فراق شپه ئې چه هونبره اوږده نه وه
په خوشحال باندِی هزار ځله[1] سبا شه

نشته بانگ دَ مؤزن په درست تيراه   مگر واورې بانگ دَ چرگ په سحر گاه
که اورکزی ئې سراسر واړه گمراه دِی   آفريدی دِی تر گمراهو لا گمراه
دَ اسلام ارکان احکام حلال حرام شته   نه زکوة نه سرسايه نه دَ زړه تراه
ښه هغه چه مستقيم په شريعت وِی   بد هغه دی چه په شرعه وِی تباه
دَ دنيا چارِی همه واړه فانی دِی   که باقی دَی خو يو نوم دَی دَ الله
چه يکلخُته دَ دنيا په کار کښی غرق وی   له هغه غافله زويه نه آه آه
په اوبو سره گندگی له تنه درومی   په توبه په استغفار سَرَه گناه
موحد دَ تصوف دَ رسالو دَی   مسئله دَ شريعت کښی گناه
کله کله چيری وَوايی دا هونبره   ځنی ځنی لآ اِلهَ اِلا الله
چه گناه هميشه کا توبه ئې نه وِی
له هغه قومه خوشحال غواړی پناه

نشته هسی مينه د يارانو خاص الخاصه   چه يو ځبله ځاريږی په جهان کښی له اخلاصه
يو راز دَی پيدا کار کښی که ته ښه فهم پرې وکړې   چه شمعَ سر جنبانه پروا نه ورته رقاصه
له مرگ می څه غم کړې چه دَ عشق په شريعت کښی   قاتل په شرعه خلاص دَی له ديته له قصاصه
له لاس می رقيبان په تيره توره سَرَه پرې کا   لَمن به دِ لا هم ځما له لاسه نشِی خلاصه
زاهد به په عشرت ځما له بزمه نه خبريږی   دَ عامُو څه مجال دَی چه خبريږی له خواصه
چه وگورم و تا ته همگی په درُو پرُ يې
څه خيژی اې خوشحاله له محيطه هم غواصه

نصيحت دَی که ئې اروې درته وايی بيچاره   نفس به ډير څه درته وايی پسی مشې آواره
روحانی بخره دَ چا دَه چه ئې مينه په درويش وِی   نفسانی بخره دَ چا دَه، چه جاهل وِی هيچکاره
چه وَهل خوړل خورول کا، هغه باز دَی يا شاهين دَی   چه ئې سوړی لَره وړينه، يا ميږَی دَی يا فاره
علم تا بيائی په پورته، جهل تا بيائی په کښته   يا عيسئ لَره ور درومه، يا قارون ته ځان سپاره
چه ئې علم فضل نه وِی چه په تخت دَ پادشاه کښينِی   يا يو يَږ دَی يا ليوه دَی، يا ئې گاو و خر شماره
بيوفا دروغجن مشه، ناسپاس حق ناشناس هم   ره زنی کړه بنگ شراب خوره څرخ وهَه په دوتاره

---

۱. هيله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ نباتو حلوا مه خوره چه منت ور سره مل وِی
خپل کشکاب دَ خپل محنت خوره په سر راوړه پشتاره
که وعده په قیامت وِی، هوس مکوه وَ پور ته
ځو توانیږې ښځه مکړه که په مخ وِی ستاره
په هوا په هوس تللم، لا تر اوسه هسی زغلم
وا ویلا دَ نفس له لاسه گریوان چا ته کړم پاره
څوک نیکخواه په جهان نه وه چه ئې ما ته هدایت کړی
چه خبر په قباحت شوم، پکښی ډُوب یم یکباره
لوی دریاب دَی توره شپه ده پکښی ځی ځما بیړیه
خدایه خضر را ښکاره کړه چه لاس را کاندِی ښکاره
هنر هم پخپل مقدار شته، دانش هم شته پخپل قدر
که یَو بخت ور سرَه مل وِی دَ خوشحال کړه ننداره

نه د ما د زړه لربر دِی ښایسته
همیشه می دَ زړه سر دِی ښایسته
خپل ژوندون دَ ده دَ مخ دَپاره غواړم
له دننه می خبر دِی ښایسته
بت پرست دَ یوه بت یم نه دَواړُو
که بتان می دَ آذر دِی ښایسته
زه به مخ دَ یار مخَی نکړم دَواړُو
که گلُونه سراسر دِی ښایسته
زه له ډیری ځلی یو پریږدم بل گورم
سرَه یَو تر بل بهتر دِی ښایسته
خال و خط به ئې دما له زړه ولاړ نشی
که بیرون می تر بصر دِی ښایسته
په وار وار ترې لعل و دُر دِی را توئیږِی
ستا ویل لکه سره زر دِی ښایسته
په خطا که په ختن که په کشمیر شته
نه چه دا می تر دلبر دِی ښایسته
که هر څو دَ ځوانئ عشق لَرِی خوشحاله
دَ زړو، نه مکدر دِی ښایسته[1]

نن دِ دور دَ خوبیه دَی دماغ کړه
یا دَ یار په زړه مرهم ږده یا ئې داغ کړه
په خندا خندا راځه غاړه غړی شه
د خپل یار خاطر له غمه نه فراغ کړه
ستا دَ زلفو په تورتم کښې مِی زړه ورک شه
چه ئې بیا مومم ښکاره دَ مخ څراغ کړه
دَ مخ خال دِ تورکارگه دَی ځما زړه وړی
دَ بازونو دَ شاهینو ښکار په زاغ کړه
دَ خلوت په مخ کښې ناست زاهدان ښه دِی
ساقی زه چه زاهد نه یم گنبت دَ باغ کړه
ساقی لور په لورگلزار دَی چه لیده شِی
له توبې نه کړه توبه په لاس ایاغ کړه
گوره کوم لوری ته لاړ دَی مونده نشی
دَ خوشحال دَ زړه پیدا چرته سراغ کړه

نجومی چه قدم نږدی بې نجومه
موت و فوت و ناکامی مومی له کومه
چه گړی گړی دَ ورځو شپو تیریږِی
پکښی راشِی په چا نیکه په چا شومه
ځان به خلاص نکا دَ بد ساعت له شره
نجومی ئې که خبر دَی له علومه
نیک و بد ئې په قبضه کښې دَ قضا دی
بیهوده خبری مه پیمه ور دروُمه
مقدر به په هیڅ رنگ مبدل نشِی
هر سړی لَرَه ورځی بخره مقسومه
که په پوهه افلاتون دَ زمانې شِی
دقیقه به دَ قدر نکړِی مفهومه
گڼُی[2] چرگ تر زمکی لاندِی اُوبه وینی
ولی نه وینی په زمکه باندِی لومه
په تنځری نن دَگانده حال معلوم دی
ولی بند شِی دَ هلکوُ په کړکومه[3]
ورځ و شپې سرَه همه ندِی یکسانی
نن یوه ده کانده بله شی معلومه

---

۱. د زړونو په گذر دِی ښایسته.

۲. ملا چرگک.

۳. یو راز دام دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ سرِی ته وار په وار هغه رسیږی — چه دَ ده په پیشانی باندِی مرقومه
په خوشحال یوه هغه دَه بله دا شوه
بیا به گوره په قسمت پیښه شی کومه؟

نه ئې ملک نه ئې لښکر نه ئې گنجونه — تر خانانو دماغی دِی کښلی جونه
که خانان په زر په زرو په توره نازکا — کښلِی مخ لَرِی ښیوې غمزې غنجونه
یا دَ کښلیو دَ زړه رای دَی چه می وکوت — یا دَ لوی دریاب په څو رنگه موجونه
څوک به روغ سلامت پرې نږدی په ملک کښ — بیا ئې باندِی کړل تاختونو ته سرجونه
په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه — چه به کښلیو لَرَه ځِی هغه رنځونه
بل سر مه ځه په دلبرُو کښ ئې غواړه — اُوه ستوری دَ اسمان دوولس برجونه
زه امی په دا خبره نه پوهیږم — چه عالم ئې راته کا په مخرجونه
په چا داد په لپه نمنځ کوې فلکه — په چا لونې په اوږیو په چجونه
دَ خوشحال خاطر ښیښه دی مات دِ نشِی
ستا دَ سترگو مستی وری په څو کنجونه

نیمی شپې می په پالنگ راغله دلبره — پریرویه، عنبر بویه، سمنبره
رنگینه جامې اغوستی زرنگاری — سره درسته تجلیٰ وه پا تر سره
په سپین والی دَ مخ سپین لکه مؤمنه — په تور والیِ دَ طُرې لکه کافره
سر یې تور، ښیښه په لاس، باده څښلی — دَ مستیَ پخپل ځان نه و خبره
دَ پائلو دَ څړی[1] ئې شرنگهار شو — زه له خوبه را پرتاب شوم ډیر په ویره
ما وې گوره ښاپیریَ وه، که حوره؟[2] — چه دا هسِی شان په ما شوه برابره
توری ورځِی یی لینده بانه یې غشی — غاښ ئې در قیمت بها په لب شکره
په خندا خندا ئې دا وَوې وَ ما ته — چې وَما وَته نظر کړه بې بصره!
ته ما نه پیژنې، زه هغه خوبا یَم — بله نشته په خوبیٔ تر ما بهتره
عاشقان ځما دَ خولې په کلِی ډیر دِی — بختوَر ئې، چه می وَنیوې په غوره
څو بوسی ئې دَ لبانوُ و ما راکړې — حقیقی پیاله ئې راکړه له احمره
درسته شپه مُو سره راز په پالنگ وکړ — دَ وصال خوښی ئې لانه وه تر سره
چه آواز دَ مؤذن دَ آذان وَشو — په سحر له ما نه ولاړه ناز پروره
چې په ډیر ارمان محبوبه ځنِی درومی — کشکې شپه دَ خوار عاشق وَی بې سحره
چه له هسِی محبوبا خوشحال جدا شو
دَ آتش لمبی ئې درومِې له بستره

وچ لرگی وبله کښیږده — اور پرې پوری کړه نور پریږده
په تیرو تیرو اَغزیو — تا ته چا وَیل چه پښې ږده
پکښی ظلم ډیر ستم شِی — له بیداده ښهر لیږده
دَ خزان سیلیٔ راغلې — لکه پاڼی هسی ریږده
تل هلکان دَ خپلو اوښیو — دَ گریوان په اوڼی بلیږده
په اعوذُ په لاحول — سر آخله له سر ویږده

---

۱. دا کلمه په قلمی نسخه کښ څړیَ لیکلې ده، یعنی په سر کښ د ویښتسانو لویه کلوښته، په ککری د ویښتو ځونډی.
۲. ښاپیریَ ده که څه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس پیری راغله خوشحاله
دَ ځوانۍ چاری پرېږده

وخت دَ نو بهار دَی، زه جدا له خپله یاره
دریغه، دریغه، دریغه، چه بې یاره ځې بهاره
ژاړی غاړی غرُونه په احوال دَ عاشقانو
سیل د واره ندَی چه را درومی له کهساره
اور دَ خوږو زړو دَی[1] چې دَ غره په ونو بَل شو
شنې ډېوزې خیژی له نشتره، له چناره
غواړې چه احوال دَ فراق جنو در معلوم شی؟
گوره هغه زانې چه جدا ځی له قطاره
داځه معلومیږي چه جهان دَ ماتم ځای دی
شنې جامی اَغوستې دَ طوطیانوُ له چیغاره
نوری نارې نشته، خو نارې د بیلتانه دې
راشه که ئې اروې دَ رباب له هره تاره
رنځ می نه کمیږې په زمان زمان زیاتیږی
زر راځه طبیبه گنې مرَم دَ خدای دَپاره!
مرگ دَ رقیبانو بل[2] ژوندُون د حبیبانوُ
خدای ېږو په هنگام د وصل کیږي دا دوه کاره
څه شو که لا دم وَهې په شمار دَی دَ ژوندیو
رنځ چه لا دوا شِی، طمع پرې کړه له بیماره
پاتو سړی نشول، چه دا گرزی ددو دام دی
ځکه ویره نشې دَ دردمنوُ له آزاره
هسې خوار و زار شوم زه خوشحال په عاشقۍ کښې
خپل دِی که پرَدی دِی راته نه گوری له عاره

ودره چه څه خو په یارۍ شی خبره
گورُو[3] به چه څه شیوه په لاس واخلې دلبره
لا دُ[4]څه تر اوسه هغه قدر ندی لیدلَی
ځکه دَ خپل قدر په لافو سرېې صنوبره[5]
ځای دَ چپ و راست چه د کافور دَ پاسه ندی
ته ئې څه سیالی له تورُوُ زلفو کړې عنبره
څوک چه نظر وَکا هغه ښه کښلی دلبر ته
ځی له ډېری مینی دَ یوسف سوره کازبره
ته ئې چه دَ مخ سرَه نن شپه برابری کړې
شمعی! دا دعوه تر سبا یوسه برابره
مینه هسې څیز دَه چه په چا باندِی مین شوې
ولی وینځه نه وِی تر بی بی شِی په تا بره[6]
لاړې دِی بی شماره زر کوځی دِی تر معشوقی
څو به پکښی درومې قدر مه ېږده بې رهبره
مه پرېږده له لاسه کار و بار دَ عاشقۍ
چار دَ عاشقی تر هر څه دَه معتبره
هَرَه شپه چه درومې په خوشحال باندی دوږخ دَه
شپه دجدایۍ که رسیږې پیغامبره[7]

وړاندې وروستو دوه عدمه
پدا منځ کښې یَو دوه دمه
خو هم دا ئې چه لیده شې
که څه نور څه یې ادمه
چه دا دوه دمه دی نه وِی
په حساب تر جیفه کمه
ستا غفلت وته حیران یم
پخپل ځان باندِی ستمه
دَ حرص په وزر گرزې
هم په غرونُو هم په سمه
که بادشاه دَ درست جهان شې
چار دی تیره شِی تر جمه

---

۱. د خوږو زړونو چه د غره.
۲. تل.
۳. گوره.
٤. لا یی څه.
٥. په لافو سروَ صنوبرَ.
٦. یا به علتی او بیانی وی، یا به (ولې) وی ما خوذ له ول څخه چه ارزانۍ او کم قیمتۍ ته وایی یعنی کم قیمته وینځه.
۷. د جدایۍ ده که رسیږې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بادشاهي به دي خلاص نکا   چه اجل درشي له همه
څو روزگار هونبره ئي فکر   څو دنیا هونبره ئي غمه
په زړه یو درم یو داغ دی   دوه داغونه دوه درمه
څو عالم سَرَه ګډیږی   غم به مومی له عالمه
چه وَ هر څه ته ئي شا کړه   په هغو دَه مسلمه
چه نه څه اَروي نه ویني   زړه دِ خلاص دَی له المه
ته هم ډیر ښه یې خوشحاله
ولی ځار دی تر قلمه

هر عاشق چه بهره مومی له حضوره   په هغه باندِې سلام له ما مهجوره
ښه دِ قدر دَ وصال دَ ساعت زده کا   وَ ناظر ته تل جلوه نکا منظوره
اوس د دیو جونو وینځو په ځای نده   درخانئ آدم خانه کړه مشهوره
چه پیدا هسی جمال ورځنی زووي   بوره مور دِ ښاپیریه وه که حوره
یار به چا په یوه درنګ له لاسه پریښ   جدائئ له یاره نشِی بي ضروره
صبر تا لمانه درست په کاته یووړ   بیا وَ ما وَته وَیل کړي ناصبوره
زه لا هسی په یاریِ کښِ غوځ نه یم   چه لَمن به دِ پریږدم په تیره توره
لکه باد چه لوی نښتر وُلی په مځکه   هسی رنګ ور پسی ولوشتم بیخ پوره
دَ ښه یار دیدن دَ دواړو سترګو نور دی   خدای دِ نکا دَ هیچا سترګی بي نوره
که اسمان او مځکه خوله وبله وروړی
دَ خوشحال خاطر به نه وِی بي سروره

هغه کار لکه په تور وه[1]   ما لیده چه په سپین نور وه
چا به منبک په کافورور کړه   ولی بیه نه وه زور وه
تل په شپه بازار خپریږی   په رونا ګوره چه خپور وه
یا یو خوب وُ چه لیده شو   یا یَو خیال خالی بیور وه
چه ځګر خوری دَ خپل زویه   عجب ښه مهر دَ مور[2] وه
اوه غله[3] پري حواله وه   څه ناتار شه یو څه په کور وه
لږ ئي راکړه ډیر ئي یووړل   پوروړی ئي سود خور وه
ما ته وَلیدي خوشحاله
چه دِ څونبره زور و شور وه

هر سړی پخپل کنګاش پوهیږی ښه   پخپل زیست او په معاش پوهیږی ښه
بزرګر د کر د کښلی هنر ښه زده   بازرګان پخپل قماش پوهیږی ښه
ټولول به ئي هغه کا چه ممسک وِی   په بازَنه ئي قلاش پوهیږی ښه
څوک دِ هیڅ ورته د مټ خبره نکا   عاشقان پخپل تلاش پوهیږی ښه
دَ شرابو صفت څه کوي نور چا ته   پدا کار رند و اوباش پوهیږی ښه
دَ عسلو په حلوا ماړه ناپوه دِی   ګرسنه په نان و آش پوهیږی ښه

---

۱. محشي ورته کښلي دي، چه مطلب له تور او سپینه تور او سپین ویښته یعنی ځلمی توب او زوړتیا ده.
۲. محشي لیکی چه مطلب ځنی مځکه ده.
۳. یعنی اوه ستوری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قلمزن حساب کتاب هندسه رقوم زده
شمشیر زن پجنگ پر خاش پوهیږی ښه
وَ خوشحال ته وایی خلق ښه پوهیږي
ظن دَ خیر دَی دَی کاش پوهیږی ښه

هر چه ستا دَ زړه رضا واړه هغه کړه
څو چه زړه دَ چا خوږیږی هغه مکړه
که د کسب و د روزگار نه يې نه مرد شته
دَ نامرده ډوډۍ مه خوره ځان خفه کړه
یار هغه چه دَ تنګڅې په وخت پکار شِي
چه دعوا کا دَ یارئ حال ئې زده کړه
چه تنګڅه دربانِدی درشی که میړه يې
په تنګڅه کښ دَ خواریه ځان ور مکړه
په خواری کښ زیست روزګار تر مرګ بتر دی
یا دَ بل ګیډه یا خپله ګیډه بڅه[1] کړه
له ځوانمرده هونبره غواړه چه د زیست شی
دَ نامرد د خونه همه واړه اُلجه کره
غلیواز دَ بل منګول وته ګوری
لکه باز لیری نیژدې خپله غوټه کړه
که دعوه دَ مړنتوب لرې په زړه کښ
آس دوند تلاښ په غشی په لینده کړه
یو هر بیت ئې دَ حلوا خوږه نمړئ ده
که مشتاق يې دَ خوشحال ویل مزه کړه

هر آفت چه په درست عمر را دوڅار وه
چه می ځیر کړ درست څما دَ ژبی کار وه
چه ودانی چاری ورانی په ساعت کا
چه می ولیده په چارو کښ تلوار وه
دَ هر چا یاری می ولیده په سترګو
هم هغه راته بلا شه چه می یار وه
نا هموارى به هرګز ور پیښی نشِي
که پخپله اندیښنه سړی هموار وه
صبرناکو سَرَه جور فلک نکا
دَ فلک جور له چا چه سبکسار وه
پدا باغ کښ می ډیر ګل تر نظر تیر دی
دَ هر ګل تر څنګ ما ولیده چه خار وه
زړه په طمعه دَ وفا بې وفا کړه
پخپل ځان باندِی پخپله ستمګار وه
که هر څو باندِی مرهم ږدی نه رغیږِی
دَ خوشحال په زړه دا څه دَ غم پرهار وه

هر سړی چه په لاس ونیسی غلطه
زمانه ورته پیدا کا ډیر سخطه
محبت محنت په خط کښ سَرَه یَو شِي
محبت سره جدا شِي له نقطه
مه یکلُخته مړنی شه مه غوولی
په دنیا کښ هره چار ښه دَه وسطه
مصلحت ئې په هر قط کښ دَ خوبی دَی
کاتبان چه قلم نه پریږدِی بې قطه
د مزری منګل ګاوزی غواړی غویری[2]
د شاهین حمله په زانې دَه په بطه
بې ښه مخه به دِ قدر و قیمت نه وِی
د ښه مخ قدر ښه زده کړه خال و خطه
چه مدد ئې مهتر خضر دَی خوشحاله
د هغه بیړئ ورسِی تر شطه

هر ګز به توبه نکړم دَ ښه دَ نندارو زه
شیخان پیران دِ واروِی دا یم وایم په نارو زه
که ما دَ عشق خبره په ایما تر دا پخوا کړه
ښکاره به ئې اوس وایم په رباب په دو تارو زه
که نور عالم ګلونه په دستور اوړی خپل ګور ته
راوړم دَ یار له باغه هَرَه ورَځ په پشتارو زه
زاهد وائی و ما ته راشه کښینه تسبیحات کړه
یَوه می ده نیولې نه یم هیڅ پدا شمارو زه

---

۱. سید راحت دا کلمه په معنا دَ قربانئ او خونریزئ را وړې ده.
۲. د مزری منګل ګاوز غواړی یا غویره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گدای غُندی جار وزم سینه سوی په طلب کښې — که ډیر لَرم په کور کښې هر قماش په انبارو زه
پرهار ئې دَ ښو دَ غشی لا بده بلا دَه — وتَلی یم دَ غشو دَ نیزو له پرهارو زه
خوشحال غُندِ که سود لَری که زیان ځما قبول دَی
عادت یم دَ غمونو دَ اندوه په اجارو زه

هم خدای غواړې نادانه هم فانی دنیا نابوده — په څو به دِ روزی شِی فکر وکړه دا دوه سوده
چه سر په مځکه کښیږدې زړه دِ ډوب په اندیښنو شِی — په خدایږو که خبر ئې د خاصانو له سجوده
په زړه د کعبې مینه د کعبې په لور روان شِی — یو غول دَی په بیابان کښې بل[1] سر سر کا بی مقصوده
یو وهم دَی که څه دَی، چه په خلقو باندِ پیښ شو — دنیا دنیا هیڅ نشته که نمود که نه نموده
سیلاب د پاسه راسی په غورځی په کښته درومی — موجوده د سیلاب دَ اوبو هم ده نا موجوده
ایاک نعبُدُو لولې په سبع مثانی کښې — د زړه دِ څو هوا دِی، هغه واړه دِی معبودَ
په صافه آئینه کښې، هر چه وینې په سترگو — په لاس اخیسته نشِی آئینه په رنگ آلوده
په څو رنگه گنجونه په هر لوری په جهان کښې — ته باد په لاس شناځ[2] شوې حبطه په هیڅ خوشنوده
خوشحاله له ځوانی ولاړه په پیریَ کی اوس مېّ کړه
حاصل چه په ژوندون دَی هغه چارو[3] گټه زوده

هیڅ خبره نه وه چه به ما تر خولې یسته — ستا دَ خولې تشبیه می غوټیَ ولی راوسته
ستا دَ خوږو شونډو چه شاړه شی بیارته گرزی — ځکه مگس سر وَهِی دا هسِی دود سته
زه او ته پدا دور تر واړونه افزون یو — څه حیران مجنون وُ څه لیلا خواره خسته
ستا دَ تورُو زلفو ځنځیرونه دِی په پښو کښې — نه شم چرته تلَلی درته پروت یم پا بسته
هر زمان ستا خیال دَی چه ځما په سترگو گرزی — وینښ یم که اوده یم که وَلاړ که نشسته
گل اوسې په حسن اما گل مشې په عمر — راغله سر فراز شوم ستا له باغه گلدسته
واړه هغه حسن لطافت دَی ستا په مخ کښې — چا چه دَ یوسف (رض) قصه و ما ته وَلوسته
کله سبروَنه هسی سَمَه ده په قد کښې — چا نامه دَ سبر ستا وَ قد ته آخسته
ورَځِی دِ لینده دِی تور باڼه دِ تیره غشی — وله صرفه مکړه چه دِ ډکه ده درسته
تا ویل و ما ته څو ډیر غم غواړې له ما نه — ستا په غم خوشحال یم څو را درومی پیوسته
زړه لرې دَ کانِی په خوشحال باندِی پوست نشو
څه شو که د خولې خبره کړې چیری پسته

هر تشنه چه دَ وحدت په سیند سیراب شه — نور همه جهان و ده وته سراب شه
چه په زړه ئې دَ وحدت ډیوه شوه بله — تجلې به ئې له مخه څِی آفتاب شه
چه دَ عشق دَ نافې بوی پرې لگیدلِی — درست صورت ئې سر تر پایه مشکناب شه
هر چه ولیږ له هستیه و نیستیَ ته — فراغت دَ دواړُو کونو دَ غذاب شه
چه توروه ترخه قبول لکه دریاب کا — هم هغه دَ قیمتی درُو مآب شه
چه لمبه ئې دَ آتش کړه په ځان تیره — له غه پسه دَ گلابو گل گلاب شه
که په زړه کښې ئې سختی وه لکه پونډه — هم هغه دَ زمانې دَ اور په تاب شه
چه دَ ډیرو اندیښنو نه ئې زړه ورکړ — په مثال لکه خسړِی دَ دریاب شه

---

۱. تل سرسر کا.
۲. شناځ هغه ژی بولی، چه له باده ئی ډک کی، او لامبو په کوی لکه د لامبو کڼو.
۳. هغه چارگڼه ته زودَ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ شرابو خوښی هیڅ نه وِی بې نقله نقل څه دِی معرفت عمر شراب شه
دَ کمال کسب پایه دَ سعادت ده هغه ښه چه دَ کمال په اکتساب شه
ته هم زړه مراد وغواړه له عالِمه چه په علم ئې عمل وکړ کامیاب شه
چه دوستی دَ محمد (ﷺ) لرې په زړه کښې مینه دار ئې په اولاد او په اصحاب شه
چه له شرعی یَو قدم درومِی بې روخه و گوشمال وته تیار لکه رباب شه
په هغه مِی زیرَی وکړ چه دفتر ئې واړه ډک خاصه په کښلو دَ ثواب شه
په حیات صورت به وگښِی څان خاورِی
چه خوشحال غُندی خبر پخپل حساب شه

هو پدا قائل یم کښلی ډیر دِی لور پلور شته خدای بِرو که دَ حسن سپاره تا غُندِی یَو سپور شته
تا وې چه غم مکړه یوه ورځ به دِ غم وخورم څه لَره به غم خورم چه می تا غُندِی غمخور شته
ستا په سر سوگند خورم ته څما و سر ته لوړې ښه مهر دِ دا دَی که لا ښه مهر دِ نور شته
اې چه راته وایې عاشقی شرم پیغور ده واړه می قبول دِی که می شرم که پیغور شته
خلق می چه بولی ستا له مخه و گلزار ته بل بهار به څه کړم چه مِی یو بهار په کور شته
حکم امر ستا دَی که می بولې یا شړې می:
څه به درته وایم دَ خوشحال بنده څه زور شته

یار څما کَرَه دنَه زه ئې سر یم په غوښتنه
عجب حال را باندِی پیښ دَی دروِمه هیڅ مکړه پوښتنه
دَ وصال په اوبه وَمری اور چه ولگی په ینه
که په رنگ کښې زیړ لیده شې گنگونه یې کرکمنه
کوم ماتم در باندِی پیښ دَی دَ اختر په ورځ خیرنه
خوشحال تل په غم کښې ښه دَی
غم دِ نه څِی له غمجنه!

یار مِی کبرجن شو څه به وَوایِی و ما ته[1] درومه صبوری کړه نور به څه وایم و تا ته
صبر به هرگز له هسی یاره وکړی[2] نشِی درومه سکه دعا کړه چه دِ مینه شِی ترې ماته
تل دعا زاری کړم لا می مینه پرې زیاتیږي ژاړه ژاړه ژاړه گُندِی غوږ کا ستا ژړا ته
تل په ورتې[3] ورتې ژاړم لا ئی زړه په ما ښه کیږی لا په موتې ورتې ژاړه چه ئی لا شې خوښن زیاته
خوښ به لا هاله شی که زه وَمرم په ژړا کښې وَمره چه دا مرگ دِ لا بهتره دَی تر حیاته
زه په مرگ راضی یم رقیبان به خوارا یخ کا مخ د رقیب تور شه، گوره ته د یار رضاته
ښه په مرگ راضی خوشحال یَوه خبره وایم
یار که مخامخ په وخت دَ مرگ کښینی وَ ماته

یا څما دَ بینایِیِ نظر نشته یا پدا نیژدې ملکونو دلبر نشته
که اختر نه وِی دَ یار سَرَه اختر دی بې مَیَنه که اختر دَی اختر نشته

---

۱. لمړی مصراعونه پوښتنی او دوهم ځوابونه دی.
۲. وکړه نشی.
۳. په ورتې ژاړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپېنه خوله که را کَوِي په ځان اړ نه یم — معشوقې له ما نه زر غواړِي زر نشته
په اول وصلت[1] دَ عشق په توره لاړ شو — دَ عاشق سرِی په تن پوری سر نشته
کښې غوټې پسی وَهې په لاس به در شِي — چا وې دا چه په درياب کښې گوهر نشته
نور توروه ترخه که خورې گندِي پيدا شی — و طوطی ته هسِې وايه شکر نشته
ستا غزا لَره به زه خپسر[2] کافر کړم — ځه ارمان کړې چه ځوک وژنم کافر نشته
په شامت ئې د ماتری[3] غر نړيږی — لا پدا دَ افريديو بصر نشته
دَ شمال ښَينَه کا په جنوب درومی — دَ ښکاری سرِی په ژمنه[4] باور نشته
که دَ جنگ پکار کښې ډير دِی حکمتونه — ځو صابر نشې زلميه ظفر نشته
ځه عجب بادشاهی لکه خورشيد کړم — يک تنها په جهان گرزم لښکر نشته
نن دَواړو دلبرانو غوره ته يې — که دِ يَو لونگ په پوزه زيور نشته
دَ عنبرو بوی اَلوزی ستا په کوی کښې — واړه ستا دَ زلفو بوی دَی عنبر نشته

په ځو غره په غره دَ باز غُندِی پرواز کا
بيا به وايې دَ خوشحال ختک پر نشته

يار می بيا دَ رقيب يار شُو دريغه دريغه — په خبرُو دَ اغيار شُو دريغه دريغه
يو ځو ورَځی ئې په زړه کښې مهر ځای وُ — بيا بې مهره ستمگار شو دريغه دريغه
هغه گل چه می ساته دَ زړه په وينُو — مل دَ هر خس و هر خار شو دريغه دريغه
و قصدمنو ته کاته ځما په قصد کا — دَ وژو می رِوادار شو دريغه دريغه
بی له تا می دَ ځگر وينی خوراک شوې — تير مې عمر په دا کار شو دريغه دريغه
پسرلَی[5] چه تل بلبلو پر چيغار کړ — دَ خزان له لاسه خوار شو دريغه دريغه

بيچاره خوشحال په طمع دَ وصال وُ
دَ هجران په غم گرفتار شو دريغه دريغه

يار می غوښت چه مِې اندوه يوسی له دله — نه چه کا دَ ما په زړه دَ غم کرله
زړه مِې وسپاره وَ تا ته چه ساته ئې — نه چه ته ئې سَرَه وَ سرويه[6] په بله
يَو پيغام ئې دَ وصال را لَرَه راوړ — دَ جهان خوښِې ئې ما وَته بخښله
له اوله عشقبازی راته بازی وَه — اوس همه راته را پيښه شوه مشکله
خدايه تا په ښايسته وو مبتلا کړم — چه له غمه ئې خالی نه يم هيڅکله
که همه دنيا ځما په لاس و دست وَی — ما به کُل دَ يار په زلفُو وَښندله
دَ هجران دَ تورِی هسِې شان گزار دی — چه پرهار ئې بل ځای نه کيږِی بې دله
که دَ مستی دَ غمزې دَ تيغ مشتاق يې — لُمړی خپله خون بها کړه ورته پله
که می دا ځله صورت له غمه خلاص شِي — نور توبه له عاشقی له حاصله
ما په هيچا محصل نه وُ گمارلی — تا وَ ما ته خپل خاطر را کړ پخپله

---

١. وهلت.
٢. محشی ورته کښلی دِی يعنی صورت او ځان.
٣. د يوه غره نوم دی.
٤. يا ځمنه يا زمنه يعنی وعده.
٥. دغه بهار.
٦. يعنی په شدت سره موښل او سولول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که یاری دی دَ خوشحال سَرَه هم دا دَه
ستا یاری ئې[۱] سر تر پایه وَلیدله

یَو قرین هسی پیدا نشو را څخه[۲]
چه د ما په زړه ئې نکړه منګل ښخه[۳]
چه احوال دَ هر یَوَه راته معلوم شو
هر یَوَه ته می تیار کړل یَو څو چخه
آشنایَئ دَ نا اهل عالم نه دی
په هر لوری تیرې تورِی دی ناڅخه[۴]
که په دو کښې چیری لَړه بدری[۵] وَخورم
له چا بله وینا وا نروم بی اَخه
دَ هر چا سَره چه کښینی ورته رام شي
نور وَ غاړی ته تیار کا لومه پخه[۶]
کوټه سګ دَ زمانی هر ګوره ډیر شوَل
لکه پړانګ د زاوه[۷] ونیسه کړخه
چه رقیب ئې خوار زار په نظر کښیوت
دَ خوشحال خو هم په دا شوه سینه یخه

یوه بده زمان شوه دریغه دریغه
دَ هر چا می دَ خاطر مینه آمیغه[۸]
مهر، مینه، محبت له زړونو لاړ شو
سینې ډکی شوې همه له مکره ریغه[۹]
چه ئې ځای په دواړُو سترګو باندی زه کړم
هم هغه می هلاکت غواړی بې تیغه
چه د دې دور فتنو وَته وَګورم
ولی کانی تیږی نه ووری له میغه
د زړه[۱۰] راز له بیدردانُونه پټ ښه دی
که له درده دِ سینه شیی سَرَه هیغه[۱۱]
په نوبت به د هر چا تر ځګر خیژی
د قضا نیزه وَ هر چا وته نیغه
که په تن شاه جهان دَ زمانې شې
هم دِ نه وینم خلاصی دَ مرګ له تیغه
که بازوان[۱۲] ئې پسی ورو کاندِی بندونه
دَ کرغول[۱۳] ئې علاج کوم دَی بی کریغه[۱۴]
فهم وکړه که خود بین او خود نما شې
زمانه به دِ پایمال کاندِی تر زیغه[۱۵]
زورَور چه په لاس ونسِی ناسازی
هی توبه دَ زورورُو له بلمیغه[۱۶]
دا په خم ختلې غوا که هر څو لویشې
سیم وزر به ئې حاصل نکړې له لویغه[۱۷]
تا به چیری هونبره کبر هونبره خیال کړ
که دِ وَی رنګ زیبا په صورت سیغه[۱۸]

---

۱. مې.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کی نسته.
۳. ښخ یا شخ دواړه لګیږی.
٤. محشي نیزه ورته کښلي ده.
۵. یعنی غلطی او خطا وتل.
٦. محسی رندئ ورته کښلي ده.
۷. دا مسرئ په دوو قلمی نُسخو کی دغسی ده، عیناً ولیکله سوه، په بله قلمی نسخه کی (راوه) لیکلی دی.
۸. خیرن، چې صفا نه وی.
۹. محشی ورته لیکلی دی فریب.
۱۰. د زړه داغ.
۱۱. هیغ له نیغ سره د مهمل په توګه د مستقیم په معنی کاریږی.
۱۲. که بازدار.
۱۳. د بازونو یو ډول ناروغی، په چاپی نسخه کښې ګرغول دی، په یوه بله نسخه کښې داسی دی: د کرغولی علاج څه دَی بی کوریغه.
۱٤. دی کلمی ته په یوه قلمی نسخه کښې محشی تیښته لیکلی ده.
۱۵. وکاریدل، ژر.
۱٦. زور، جبر، ظلم.
۱۷. دا کلمه په دوو قلمی نسخو کښې تویغ لیکلی ده، په یوه نسخی کښې محشی ورته کښلی دی لویشل.
۱۸. دا کلمه هم حل غواړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دِ ښه له خویه بویه خبردار شوم
له خوَشحال سَرَه یاری کړې په دوریغه[۱]

۱. لکه په عربی په پښتو کښ هم په شعری ضرورت سره اماله راځی، درویغه اماله د درواغ ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی

افغان بچه شوخی! هرگز په عاشق باندی
لطفی نکنی رحمې، دا هم کله څوک کاندی
یک لحظه بیا بنشین، ما خوښ په ښه خندا کړه
قربان سرت گردم، چه نورُو وَته خاندی
گل لاف لطافت زد چه ته په چمن راغلې
از غایت خجلت شد، سرگشته ستا دَ وړاندی
دکان شکر یعنی ستا ښه خوږه خولگۍ
افشان شکر یعنی گاهی چه ته وخاندی
کبک دری و عنبر، دا دواړه حبطه شي
گاهی که تو بخرامی، دوه زلفی آویزاندی
خوشحال دلش شیرې ستا سترگی لکه شوی
ایوای که شد شیرې تر لکه شوی لاندی

ارتینې په عقل کمی
خود بخود دَ صورت غمی
ته دَ دیو سَرَه سَم یې
دُوی له تا سَرَه ناسمی
زر نیکۍ ور سَرَه وکړه
په یَوه ذره برهمی
درته زهر شی تا وژنی
چه ئې ته گڼې مرهمی
دَ وفا په خوی کښې ندی
همیشه جفا شیمی
دَ آدم په صورت روغی
په معنی کښې نا آدمی
تا به گرم په لږ گناه کا
دوی په لوی گناه نا گرمی
څو ئې کج وړی هونبره کجی
څو ئې درد وړې هونبره خمی[1]
په هر کار کښې دیگر گونی
په خوله رامی په زړه رمی
پاسه تن ئې ښایسته دی
په درون لکه ارقمی
نور څه مه وایه خوشحاله
ترو جود ښې دِی عدمی

آدم خیلی افریدۍ دِی سرې او سپینی
پکښې نشته ښایسته، په رنگ رنگینی
غټې سترگې لوی بانِه، فراخی ورَځې
شکر لبی، گل رخساری، مه جبینی
تنگې خولې لکه غوټۍ، هوار غاښُونه
سرې ئې گرد په تورُو زلفو عنبرینی
په وجود کښې لکه ها[2]له ویښتو خلاصی
پښې کمکۍ غُنډِی پنډۍ، پهن سرینی
ترنځی[3] گیډۍ، سینه وری، ملا نرِی
قد ئې سم لکه الف، په تن سیمینی
که دَ باز غُندی مِی گښت په غروُنو کیږی
ښکار مِی هم شوَی ښایسته زرکی ثمینی
باز که چوز وِی که کرج[4]طلب دَ ښکار کا
لا تر چوز وِی دَ کرج غوټې مهینی
یا اُوبه دَ لنډۍ سیند یا دَ باړې دِی
چه په خوله مِی تر شربت لگی سیرینی
دَ ما تری غاښی نیغ درومی اسمان ته
په خاته خاته لَنډیږی باندِی سپینی
آدم خیلُو سَرَه زه په تیراه راغلم
نور خصت ورکړَی خوږ په زړه خوږینی
مینه واړه کار دَ اور لَرِی خوشحاله
که لمبه ئې پټوې لوگی ئې وینی

---

۱. څو ئې گنج وړې هونبره کچی، څو ئې درد وړی هونبره زخمی، یا څو ئې خیال وړې هونبره خمی.
۲. ډنگری چه چاغی او لوئی نه وی.
۳. یعنی هگۍ.
۴. محشی ورته کریزی لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آشنائی دِ را ښکاره شوه بې وفا یې   چه ځما سَرَه آشنا دَ بل آشنا یې
وَ بل باغ وته به سترگی گرې نکړې   چه ځما دَ باغ بلبله یا طوطا یې
لا به کله ځای ځما په سترگو وکړې   ته مَیَن د ما دَ دوو سترگو طوطیا یې
زه جدا له تا په سوز و په گداز یم   ته په گښت دَ گلستان په لاس مینا یې
په لیدلو دِ خوښی در سَرَه راوړې   لکه تللی یاغی باز راغلَی بیا یې
دَ امید غوټۍ می واړه شگفته شی   چه دِ ووینم په ما لکه صبا یې
ستا په مینه پوری سل کا نخوالُونه   دَ خوشحال دِ له په چا باندِی شیدا یې

مسلمان به درته څوک وایی خوشحاله
دَ هوا ځینار[1] په غاړه یو ترسا یې

آئینی وته نظر کړه شیوه گری   خود به ستا د حسن وکاندی خبری
دَ ړندو سترگو حاجت دَ رنجو نشته   په بد رنگی ناوِی څه بولی سندری
مرجوښا په مټ پرده دَی پدا نه دَی[2]   چه ئی راوړی مرغچچی مرغلری
چه نه مهر نه تپاک نه پکښی شناخت وی   له هغو بی دردو تښته لری لری
چه میوه ئی د کابل خوړلی نه وَی   د هغو تر فهم وڅکی دِی کُرکُری[3]
پټه مینه دَ سړی ننه لړمون خوری   دَ وښو تر لمبی بد دِی اور د سَری
زه که غره په غره جار وزم عیب کوم دی   تل مزری گرزی په لوړِی په ژوری
په ختا ختن دَ مښکو قدر نشته   نه په هند کښی څه قیمت لَرِی شکری
حق باطل سَرَه بیلیږِی را برسیر کړه   مځکی څو به دَ قارون خزانی نغری

چه دَ ننگ توره دِ واخیسته خوشحاله
درومه سوات ته څه خټک څه ئی لښکری

اې چه لافی دَ زنځور دَ رغیدو کړی   دَ خپل کلی رنځور روغ کړه ما به سو کړی[4]
نور به ستا په رضا ځم توبه وکښلې   خو که دا ځما گناه تر پښو کړی
یوه ورځ به په مرگی سَره جدا شو   یاره تل دَ بیلتانه خبری څو کړی
تور باڼه راته ځښې په دا پوهیږم   یوه ورځ می به په دا تیرو نیزو کړی
د تیراه اوبه دِ وځښې خوی دِ نور شو   آفریدی غُندِی خبری دَ الجو کړی
چه په زړه ئې گرزوم په تا معلوم دِی   توریتی[5] غُندی وَیل ټوله دَ زړو کړی
ستا په خوی[6] می ویره شِی ظالمان ځوان مری   له آزاره ویره وکړه ظلم څو کړی
که دَ غشی په ویشته سره خوږیږی   زه چه ستا په تیر زخمی[7] شم ما بخښو کړی
وایې تا وته به وَکړم اوس ښکنځلِی   لا به کله دا نبات په ما پیرځو کړی

---

١. د زنار مغنن دی.
٢. دا بیت عیناً وکښل سو، په یوه قلمی نسخه کښی پړده لیکل سوی ده.
٣. په قلمی نسخو کښی په کاف او راء لیکل سوی، مگر په چاپی نسخه کښی گرگر دی. زما په خیال کُر صحیح دی ولی چه کور د غره بدخونده انگور دی او د دی کلمی املا په یوه قلمی نسخه کښی کور ده. کرگر د غره بله میوه هم ده.
٤. یعنی ما به ژوبل او زخمی کوې د قندهار په محاوره ئې مصدر څُکرییل دی.
٥. دا کلمه د سید راحت په لغاتو کښی په داسی املا ده، ټرویتی یعنی نجومی ما خوذ له ترویت، یعنی نجوم.
٦. په مرگ.
٧. زخمی شوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ طوطا خبرِی هم دا هسِی نه وِی — په بند بند و مشغولا وَیل ورو ورو کړی
ستا په ډیر مانږی به حال دَ خوشحال څه شِی
چه په لږ مانږی ئی ډیر په اندیښنو کړی

ای دلبر لاهوری — باللّٰه که برخ اوری
خوبان جهان پیشت — چون پیش مهی ستوری
پروای شکر دارد — آنرا که نو می زوری
خواهی که کنی شادم — یکخننده بدین لوری
غمهای تو بر جانم — چون ابر اسد اوری
عالم بتو می بینم — در دیدهٔ من توری
می جنگی و می خندی — اینهاست ز خمسوری
سودای رخ خوبت — اندر دل من ښوری
در کویتو چون روهی
صد شیفت سر توری

اوس خو کار د وار دپار دی — که د زویه که د پلار دَی
یا د ما زویه داشان دی — یا د هر چا دا روزگار دَی
نه په حق نه په ادب دی — خبر نه یم دا څه کار دَی
چه پخپل اولاد بازیږِی — هغه کس کله هوښیار دَی
دَ اولاد په کار خبر شوم — اولاد واړه لَړم مار دَی
دیرش می زویه په شماره دی — دَ نمسیو می څه شمار دَی
لوی هلک واړه خبر دِی — هر یَو جنگ وته تیار دَی
اورنگ شاه وته نظر کړه — چه یو څه خونی خونخوار دَی
ورونه پلار ئی وبله کښیښول — بادشاهی کا شهریار دَی
چه ژوندَی گرزې خوشحاله
لا منت دَ کردگار دَی

اور ئې ولگی په خونه چه عاشق شی — کور ئی خپور لکه د قیس او دَ وامق شِی
یَوه زړه لَره یوه مینه کافی ده — څوک چه ډیری مینی کا دَ غم لایق شِی
د مجنون له حاله څه وایم چه څه دی — په ژوندیو کښ به کوم تر ما فائق شِی
ډیر عالم دَ مینی لاف وهی په ژبه — مرد هغه چه په دا لافو کښ صادق شِی
چه ئې لار دَ خولی یَوه دَ زړه وِی بله — یوه خدایه مخ دِ تور دَ منافق شِی
دَ راحت په وخت هزار هزار یاران وِی — دَ محنت په وخت کې یَو یو موافق شِی
دَ نیمگړو طبیبانو ادراک نشته
دَ خوشحال دَ رنځ علاج به په حاذق شِی

آه که یَو ځله می یار راشی په دست کښ — لکه لوی ماهی دَ خوار صیاد په شست کښ
چه په هر زمان ئې ونیسی وَ مخ ته — دَ گلابو گل پیدا شی ستا په شست کښ
ناز غمزې شیوې چه تا زده نور چا نزده — سر یی نن دَ دلبریٔ په بند و بست کښ
دا خوبی به دَ گلزار تر تلو نه وِی — ساقی ستا کومه خوبی دَه په نشست کښ
ساقی جام دَ میو مه پریږده له لاسه — څو دَ عقل څه ذره وِی لا په مست کښ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانایان فکرونه کا ور نه رسیږی د دلبرو تنگی خولې په نیست و هست کښ
په بلند همت کښ پورته پورته درومی کښته گښته ځی سړی په همت پست کښ
په طلب به ئې خوشحال تقصیر و نه کا
په مدد به دَ طالع راځی په دست کښ

باد ئې لاس په پلَو کښیږدی سَرَه ریږدِی گل ئې مخ وَته نظر کا خولې پریږدِی
لاله ورایه رنگ و بوی ورته پیښکی کا چه په سیل دَ بهار دَ گلو پښی ږدِی
ځو می ستا مَړوَند دَ سر سرویږ دَی نشی سر به هیڅ کله کښینږدم په سر ویږدِی
هغه کس چه می داغ یښَی په خاطر دَی هم هغه به بیا مرهم ور باندِی کښیږدِی
ځو خپل زړه نیسم دَ زلفو له سودا نه راشِی بیا دوری درازی راته بلیږدِی
دَ خوشحال خاطر په مثل کاروان سرای دَی
اندیښنې پرې کارونُونه ملی لیږدِی

برایه می زړه خبری ستا دَ ناز وې له خوښیِ به ئی یوه وینا باز باز وې
دَ هجران له دوکه مرم هغه می وژنی چه به ما او تا جدا له غیرو راز وې
دوه په دوه به سَرَه ناست وُو تر صباحه دَ یَوه راز مو انجام دَ بل آغاز وې
همگی په مثال شهد یا شکر وو چه به تا راته ترخه ترخه ناساز وې
ستا له زلفو عقل سترگو ته فریاد کا کله چا دَ غلو خبری په غماز وې
چه له یاره ئې بیلتون په ډیر ارمان وُ
دا غزل خوشحال په وخت دَ بانگ نماز وې

بیا له کومه لوریه هسی را پیدَ شوې چه ځما زهد و تقوی لَره بلا شوې
ستا نظر لکه تور باز زړه می تارو دِ په تور باز دَ تور تارو غوښی روا شوې
په بار بار دِ دَ خندَ منت را باندِی چه په ما دِ نظر وشو پخندَ شوې
په فراق دِ ځما وارِه سترگی گوره ورځ و شپه لکه څڅواکی په ژړا شوې
هغه شوندِی چه درود و تسبیحات وې راشه وگوره دَ میُو دَ مینا شوې
وَ هر چا وَته دِ مخ دَ لاله گل دَی که ځما تر سترگو دَ رنگه زیبا شوې
په باطن کښ دِ دَ زړه په سترگو وینِی
په ظاهر که له خوشحاله نه جدَ شوې

بیا وَ ما وَته غمزې نگاری وکړی دَ جلاد تر تیغ ئې لا خونخواری وکړی
چا ئې شمار دَ زلفو هیڅ نکړ تر سره دَ تار تار ئې عاشقانو شماری وکړی
چه دلبری لَرَه درومی یوه لار ده مشتاقانوُ پسِی ډیری لارِی وکړی
په نری آواز کاږه دِی نه خبریږی ځکه ما هونبره په زوره نارې وکړی
څوک چه سترگی غَرَوِی تر هغه وارِوُ ما په پټوُ سترگوُ ښې نینداری وکړی
څوک خبر ورځنی ندِی خو ما هم زده چه ئې ما په دوو رخسارُو چاری[1] وکړی
ته چه ډیری آشنایِی کړې خوشحاله
په هر لورِی دِ د غم اجاری وکړی

۱. جاری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بی یاریه دِ دا خوار مری یاره وه ئې
رقیبان پدا خواریږی خواره وه ئې
تا وی مخ به در ښکاره کړم صبر وکړه
نور می توان دَ صبر نشته ښکاره وه ئې
زر فتنې را سَرَه کړی زه ئې آخلم
که یَو ځل چیری غلط شوم شماره وه ئې
تر جمال ئې ډیر پتنګ غُندی ځاریږی
ستا دَ حسن کمی نشته ځاره وه ئې
چیری نه چه سلامت له پرې ووزی
یو عجیب غاری غرڅه دی څاره وه ئې
منتونه دِ دَ خولې را باندِی بار دی
ستا تر سپینه خوله ځاریږم پاره وه ئې
وَ هر چا وته مرهم شه ورته خانده
ګناهګار خو یَو خوشحال دَی خواره وه ئې

بی ښایسته دَ هیڅ مخ ننداره نشی
چه ګل پریوزی محبت له خاره نشی
دَ هجران د شوار دشوار تر هر دشوار دی
د چاچا دِ په هجران دشواره نشی
اندرون خاطر می درست پاره پاره شو
اوله خولې نه می فریاد له ډاره نشی
دَ دی هسی رنګه رنځ علاج هم دا دَی
چه زګیر وَی می په طبیب اظهاره نشی
دَ خاطر علاج می ژر وکړه طبیبه!
چه می زړه پاره دَ خدای دپاره نشی
دَ هجران له دوکه وایم چه نارې کړم
ولی څو کړم چه زبون شوم ناره نشی
ما پخپل صورت دا کار دَي ازمیلی
له هر څه نه صبر شی له یاره نشی
په وَیل کښِ فهم وکړه اې خوشحاله
چه دَ یار دَ مینی راز دِ ښکاره نشی

بی دَ یار له مخه نه وینم په کسی
دواړه کسی ملک دَ نمر په شغلو کسی
زړه می ستا په زلفو بند شو تا کباب کړ
څوک شهباز هم دا کباب دَ پاره نیسی
خدای دِ ستا دَ غاښو شونډُو امان وکا
لال و دُر په نظر مات کا بد حرصی
ما له خپلو شونډُو مه شړه بل لور ته
دَ حلوا له خوانه نه درومی لوغسی
ستا دَ مخ په مینه سوځم لولپه شوم
دَ آتش لمبه هیڅ نه پریږدِی د سَسِی
که ئی چیرِی دَ قدم خاوری مونده شِی
خوار خوشحال به ئې رنځور[1] لَره را نَسی

بیهوده ئې دَ دستار په شمله خیال دَی
چه په وخت ئې دَ مردیه حال بل حال دَی
مرتبې دَ هر چا نَدِی سَرَه سَمِی
دَ خره بار دَ فیل په شا باندِی مثقال دَی
څوک جرعه دَ میو نه لَریبی په جام کښِ
دَ چا جام دَ صافو میو مالا مال دَی
دا ګلشن دِ همیشه تر و تازه وِی
چه ئې خیز دَ ښو ګلونو کال په کال دَی
په خوږه میوه دَ ونی قدر شناخت دَی
دَ سرِی قدر دَ نیکو په خصال دَي
په ناحق به ګرم ماڼه له ییچا نکا
دَ بدانو غلیم واړه خپل افعال دَی
که جنت لَره څوک بیایِی یا دوږخ ته
بله نه وینم په منځ کښِ خپل اعمال دَی
کشکه پاته شی تر تلو دا وَ ما ته
په دنیا میِ دَ هر چا سَرَه جنجال دَی
چه داَ پلار او دَ نیکه هنر ئی نه وِی
هغه زویه پیدا شوی غیر سیال دَی
ته چه لافی دَ مردانو دَ میدان کړې
په میدان دِ کوم راوړِی استقلال دَی
دَ شهباز تر ځایه کله بانښې رسِی
که راوړی ئې له ځایه پرو و بال دَی

۱. رنجور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که همه خلق ئې سر شِې په غندنه
بیچاره خوشحال پخپل هنر خوشحال دَی

بدبختان دَ مور په نس کې بد بختان دی
چه دَ مور له نسه پریوزِی هغه شان دی
په دنیا کښې زیست روزګار په بد بختی کا
بل جهان لَرَه بد بخت شقی روان دی
حمیده چارِی چه کا پکښې ناخوښ دی
څو چه شِې په ذمیمه کښې دل شادان دی
چه هوا ئې دَ خپل نفس په هغه لور ځی
پیروی ئی په هر کار کښې دَ شیطان دی
که قدم چیری ثابت کښیږدِی په لارِی
په دوهم قدم بیا ژر په زړه پښیمان دی
کتابونه دَ اسمان دَ مځکی لولِی
په عمل ئې فرق دَ مځکی دَ اسمان دی
په باطن ئې زړه ګمان سَرَه لَرِلَی
په ظاهر وَیل په ژبه مسلمان دی
په خبرو کښې ئې فیض مونده نشِې
مذبذب په قول، عهد په پیمان دی
په طاعت په عبارت کښې که بلعم[1] شِې
په آخر دَ نس په نغته[2] بی ایمان دی
زه خوشحال خټک بنده دَ هغه چا یم
چه ئی رو دَ زړه دَ خولی سَرَه یکسان دی

بخت دولت دا واړه توکی فلکی دی
نه پذات نه په ښایست په زیرکی دی
دم به نه وَهی په دم وَهل کښې زیان دی
نندارہ د دَ جهان کا چه ذکی دی
غم اندوه شدت هغه ورړی خپل زړه ته
چه په کار دَ مشیت په زړه سکی دی
په یوه نسب کښې نیک و بد پیدا شی
محمد (ﷺ) او بولهب دواړه مکی دی
چه په عقل پوهه کم دِی تر هلکو
نن هغه دَ دنیا مال لَری لکی دی
دَ مردانو قدر ورک شو بلا دا شوه
چه په هر چا پوری بِدیرِې غیټکی دی
چه دَ پلار په خوی پیدا دی هغه زویه
چه دَ مور په خوی پیدا شول کوسکی دی
څوک په غم دَ نام و ننګ په جهان راغله
څوک په فکر دَ طباخ د شحنکی دی[3]
هیچا ما سَرَه یاری نکړه تر سَرَه
خټک واړه پوز پرې کړی بوڅکی دی
نه ئې بوی شته نه ئې رنګ شته نه ئې خوند شته
حاسدان می دَ سپلمۍ خټکی دی
په زمان زمان ئې څرخ وِی وَ بل لور ته
اندیښنې دَ زړه په مثل طوتکی دی
کله یو سر کله بل سر لکه[4] کوډه
تدبیرُونه دَ هلکو مړدکی دی
رنګا رنګ ویل د خدای لَره خوشحاله
دا وَیل دِ لکه غشی ناوکی دی

بیا د عشق دریاب را وخوت چلی چلی
عاشقان پکښې لاهو شول بلی بلی
که د سر ملاحظه نکړې[5] غواص شې
مرغَلرِی په دریاب کښې تلی تلی
دَ پتنګ محبت لا پسِی زیاتیږِی
چه دَ اور لمبې لیدې شِې بلی بلی
نا ګهان ئې مخ ښکاره کړ بیا ئې پټ کړ
په خندا ئې دا ویَل چه جلی جلی[6]
ما وې چرته به وِی کان د خوږُو قندو
شاه وَ لب ته اشاره کړه دلی دلی

---

۱. وایی چه بلعم باعور ډیر عالم یهودی وُ، چه آخر په هوا دَ نفس په مخالفت دَ حضرت موسی کافر سو.
۲. نغوته.
۳. څوک په فکر دَ طبق دَ ښانکی دِی.
٤. کله.
٥. که د سر ملاحظه کړې غواص مشه.
٦. یعنی سوځه سوځه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشق بخره عطائی لکه ایمان ده   مونده نشي په کوښښ په ځلي ځلي
چه دِ خوله له ما غوښته و تا مِی درکړه   دا چه بیا له ما مانې کړې ولې ولي
همیشه پسی جار وزه شها غواړه   که دِ پښې دَ طلب نه دِی شلې شلي
زه خوشحال به بل دَ یار برابر نکړم
په جهان که کښلي ډیر شِی ډلي ډلي

بیا ئې واغوست سپین کمیس پټې پټې   باندِی زلفې څنډوی لټې لټې
څوک به ستا سرَه څه نرد کا دَ خوبیه   چه په هره منصوبه ګټې ګټې
وایې څوک به زړه د ما له لاسه خلاص کا   دریغه څه خبری کړې کټې کټې
عاشقان به دِ له وره نه وانوړي   که هر څو ئې لکه سپی رټې رټې
چه نوی نری سپینسِی غړم دَ شعر   په بیاض باندی ئې بردم اټې اټې
دواړه شونډِی می عسل دِی اې خوشحاله
په څه دور ئی په حرص څټې څټې

په هَره زمانه تر لیلا کښلي پیدا کیږی   مجنون ور لَره بویه چه په مخ ئی شیدا کیږی
په رنګ په هنر نده نه دا کار په سحر دم دی   یو سِر دای دَ زړه مینه چه په چا هویدا کیږی
چه څوک په مهر مینه سرَه خپل پیوند محکم کا   که سل توری را واخِلی[۱] سرَه چیری جدا کیږی
یا حسن دَی یا عشق دَی دَ دنیا پدا بازار کښ   په ناز او په نیاز سرَه دا دواړه سودا کیږی
خوله ونغاړه ناصحه چه و ما ته نصیحت کړې   ښه مخ وته مه ګوره وایه دا به په ما کیږی
په سر تړلې ندی نه اندوه دَ دوږخ کاندی   دا کار چه عاشقان کا وایه کله په چا کیږی
به رب د ما سوګند دَی واړه ګل په ما اغزی شی   چه بی له زیبا مخه می ګلګښت په صحرا کیږی
خپل زړه می لوی مفتی دی روایت ورځنی غواړم   چه صبر کړم له یاره وائِی کله روا کیږی
یاری چه تازه وکړې صبر فهم پکښي بویه   په ورو ورو نوی یار په هنرونو اشنا کیږی
انبار انبار پراته دِی عاشقانو ته غمونه   پیغور دَ عاشق دا دی چه ئې غم وَته شا کیږی
که ناز کا که خیالونه واړه وړه دَ دلبرانو
خوشحال چه مین شوې که ئې نوری بلا کیږِی

په څه شان ئې دواړه زلفی کج په کج کړی   یکباره ئې دَ عالم مینی په چج[۲] کړی
توری زلفی ئې زنجیر مخ ئې کعبه دَی   دا زنجیر په لاسو وَنیسه کښ حج کړی
که یَو دم د دِ دا زنجیر په لاسو کښیوزی   همیشه به دَ خپل زړه په حال فَرَج کړی
بیا هاله دَ یګانګیَ له حاله لاف کړه   که دَ غیر اندیښنې له زړه خرج کړی
زه تر نام و ننګ تیر شوم ستا دَ پاره   ته به څو ځما دَ کار دَپاره بج[۳] کړی
قند و ګل چه یادَوم مقصود می دا دَی   څو بوسې که له ښکنځا سرَه مزج کړی
ما خوشحال له خپله ځان نه خاطر موړ کړ
چه دا هسِی دَ غمزې په تیغ حرج کړی

---

۱. سل توری ور واخلې.
۲. یعنی کورونه ئې ور غلبیل کړه، دا د پښتو محاوره ده.
۳. یعنی تښته او ګوانښل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په څه دود ئې ځای نیولَی ستا تر څنگ دی
دَ رقیب خبره مه منه بدرنگ دی
زه چه ډېر ډېر ستا له ډېره جوره ژاړم
تر دوو چشمو می چشمه بحر د گنگ دی
لاس ئې مه پریږده له لاسه خوله ئې واخله
پر یو تلی په یاغی راجا قلنگ دی
په زړه مهر محبت په خوله ښکنځل کا
څه عجب زیبا دَ دوو مَیَو جنگ دی
لکه سپی دَ خپل څښتن جور و جفا وړی
خوار عاشق تر معشوقه پوری بې ننگ دی
په رو رو باندی قدم کښېږده خوشحاله
خدای دِ بل دَ چا خطا نکا گړنگ دی

په ځوانانو پوری پیمچی[1] کا ولاړی
ته په شپینه بږیره خوله ور ځنی غواړی
دَ ځوانئ هوس مکوه چه زوړ شوېږ
اوس له تا نه ځوانئ چاری ولاړی
تیر ساعت به دِ دَ عمر بیا را نشِی
ورَځ و شپه که په زار زار ورپسې ژاړی
که ئې بیا له مځکی اَخلِی سود ئې کوم دَی
چه له خولې په مځکه پریوزی دَ چا لاړی
د خوشحال ویل په زړه دَ اروېدو دِی
چا ته نه کاندی...

په زړه سخت بې مهره یار یې
جفا کار و دل آزار یې
که هر څوو په کوکو ژاړم
ته لا خوښ ځما په کار یې
تا ویشتلی یم فریاد کړم
که خبر په خپل گزار یې
زه به تل ژاړم و تا ته
که ته خوښ ځما په زار یې
زړه دِ وسپاری و غم ته
دَ هغو چه ته دلدار یې
څوک به څه وائِی و ما ته
ته یو څرنگه نگار یې
چه پخپله عاشق وژنې
هم ئې ویر کړې په چیغار یې
کوم گناه دی عاشق کړَی
چه ئې خیره په ناتار یې
کله درد کله دوا شې
کله خار کله کلزار یې
په خوشحال د غم نازل کړ
چه اغیار سرَه کنار یې

په کاته کاته می سترگی په خاته شی
چه خبر دِ دَ راتلو را باندی وشی
ته خو اوس له ما نه ولاړې مرور شوې
دا ځما یاری دِ هم گندی په زړه شی
گوره تا را باندی کومی کوډی وکړې
که په پښو در ځنی درومم زړه می نه شی
چه دیدن دَ مَین وکړمه تازه شم
لکه کښت چه په باران سرَه اوبه شی
دَ ښه یار بیلتون دَ ستونی پریکوَل دی
په یرغ به ستونی چیری پریکاوه شی
په ارمان د هغه وخت یَم دریغه دریغه
که دَ زنی سیب ئې بیا د ما په خوله شی
دَ خپل یار د جدایئ هسی کار دَی
لکه ساه چه له وجوده په واته شی
بخته هونبره مدد بیا را سرَه وکړه
چه په غیر کي می بیا تللی یار اوده شی
دَ خوشحال سلام په واړو ښو یارانو
گوندی بیا می په لیدو و سرَه زړه ښه شی

---

۱. یعنی ریشخند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ښه مخ به څو تابان يې ښه تر مياشتې دَ اسمان يې
که پرون وې زړه او سترګې راشه نن ځان دَ جهان يې
لکه سيوره په پښو پروت يم زړه هورې چه ته روان يې
خدای په ښه جمال يوسف کړې په ګروړونو هم ارزان يې
که دې دوه کَونه قيمت شي په دوه کَونه رايګان يې
دواړه شونډې دې ياقوت دي مرغلرې په دندان يې[1]

په رشتيا وَيل بد مه وړه
خوشحال ستا دَی ته دَ ځان يې

پښتانه که آدم زاد دي په خويونو کښې هناد دي
نه حکمت لري نه عقل خوښې هر ګوره په فساد دي
نه دَ پلار په وَيل کار کا نه په نغته دَ استاد دي
چه په ديو کښې يو ښه وي دَ هغه دَ سر جلاد دي
يو دَ بل په کمی ناست دي ځکه تل په بلا ياد دي
اول زه دا نور له پسه څو شته واړه دَ هيداد دي
په نفاق ئې واړه ورک کړل که شجاع دِي که جواد دي
نه ئې قدر شته نه پدل ډير تر مور او تر جراد دي

دا لا شکر کړه خوشحاله
چه بنده نه دِي آزاد دي

په ګرد کوی تو ګشتن مراد ځما دی بود که روی بينم که کعبه ما دی
من اين جمال ترا خود مثال کښې يابم که خود جمال تو از ماه و مهر پيدا دی
منم که غير ترا در جهان نمی بينم خلاف نيست خبردار حق تعالی دی
نمی شوم متحمل بروز وعدهٔ وصل بيا بيا که دلم خوار زار بې تا دی
جدا زروی تو چونم بګويم ای مه من[2] چنانچه تشنه وَ اوبو ته نا شکيبا دی

ګمان مبر که بګردد ز عشق تو خوشحال
چرا که بررخ خوب تو ډير شيدا دی

په نيکی به له بدانو نه خلاص نشې بويه دا چه لکه دُوی وِې هسی ته شې
دَ غنمو په لذت به نه پوهيږې دَ هر چا چه زيست روزګار وِی په اوربشې
دَ غليم سترګی به ټا ګنی خسږې که په زړه کښې ورته کسی دَ لِيمه شې
دَ بدخواه د بد خواهيه خلاصی نشته که اسمان ته الواته وکړې مرغه شې
په پاکی کښې به دِ ګډی کا ميتاځی په صفت کښې که بد ذات سره اوبه شې
دروغجن به دِ بيا لِيری کا دَ زړه نه که هر څوو ئې په رشتيا پورِې په زړه شې
د بدګويو له ويلو خلاصی نشی په پاکی که تر فرښتو نه ورته ښه شې

آفتونه په ګډون کښې دِی خوشحاله
ښه خو دا چه که دايم غرڅه دَ غره شې

---

۱. په خبرو دُرافشان يې.
۲. به آرزو يتو چو نم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ښایست کې دی څوک نشته دَ سیالۍ — که دِ څه خو مهر هم وی بتیالۍ
ورځ په ورځ دی دَ خوبۍ ګل غوړیږی — ته لا اوس دا نوی بوټی په زالۍ
په پساله به مینه کا چه رنګ ئې نه وِی — ته ګلرنګه څه محتاجه د پسالۍ[1]
ستا دَ مخ سپاهیان همه توری پرې باسی — ولی دوه سترګی دی لا دې جنګیالۍ
زه چه ستا دَ وَر په تورو خاورو پروت یم — راته خس دی دَ بخملو نهالۍ
دَ پایلو په آواز سَرَه دِ ویښ شِی — چه پری درومی تصویرونه د قالۍ
ته خو اوس دَ زهد لاف کوې زاهده — که ئې وَوینی زړه ټینګ کې مرد هالۍ[2]
زه به نیت درباندی و هارم باور کړه — که د ځای دی د هاتی په انبالۍ
خدای دِ امن دَ خوشحال دَ سترګو کړه
په خندا خندا چه ځِی په خوشحالۍ

په دانا می دَ ناپوه دیدن الم دَی — د ناپوهو د صحبت نتیجه غم دی
چه دانا می دَ نادان سَرَه ګډون کا — دا ئی واړه پخپل ځان باندی ستم دی
بد سړَی که په ظاهر سړَی لیده شی — په باطن کې نور څه ندی مار لړم دی
دَ بدانو په صحبت کښ دین دنیا ځی — شک پدا خبره مه وکړه قسم دی
د ناپوه سَرَه په جشن حاضر مشې — دا دانا سَرَه قبول کړه که ماتم دی
که بی عقل تر یوسف ښایسته روغ وی
دَ خوشحال خټک په پوهه یو صنم دی

پدا قول دَ درست خلقو اتفاق دی — ګُله ستا خو څو ورځی طمطراق دی
که دَ رنګ خوبی ئې ستایې بود ئې نشته — په جهان کښ که باقی دی خو اخلاق دی
هسی یار دِ غوری خدای راکړ په غیږ کښ — چه په نونس توکه دی په حسن طاق دی
لکه تړی و اوبو ته په تلوار دی — خسته هسی دَ خپل یار د مخ مشتاق دی
سلامت دِ ارزانی وِی په شیخانو — ملامت ئې بخره کړی د عشاق دی
چه یَو ور په سړی وتړی بل وا کا — رزق به هر چا ته رسیږی خدای رزاق دی
که ئی سر له تنه درومی نور به نشی
دَ خوشحال چه دَ خپل یار سَرَه میثاق دی

په راحت کښ په دولت کښ یاری ډیری — په محنت کښ په زحمت کښ یاران چیرِی
نه به هر کله بهار نه به خزان وِی — دا د ستوریو چاری ونیسه په تیری[3]
که می لاس لکه دریاب[4] له درد تش وِی — ولی سترګی مِی دریاب غنُدِی دِی سیری
له یوی فتنی ئی ځان په دعا خلاص کړم — فلک بیا نَوِی فتنی کا را برسیرِی
دَ دی دَرد په یارانُو باور نشته — په زمان ورته اغیار شِی یار دَ غویرِی[5]
چه به ما ورته کاته له جاهَ نکړه — له هغو خبرِی اَروم تیر و بیری
پرورښ ئی که په شهد و په شکر کړی — دَ خرما تر خوند به نه رسیږی بیری[6]

---

۱. پساله یې.
۲. هاله یې.
۳. دا د ستور، یوه چار ونیسه.
٤. لکه صدف.
۵. په بله نسخه کښ غیر راغلی دی، غویره او غوره سید راحت په یوه معنی راوړی دی یعنی منتخب.
٦. د هغه ونی میوه ده چه په عربی ئی سدر یا نبق او په پارسی ئی کنار بولی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ دستار دَ مرتبې به نه رسیږي — که په لعلو مکمل کړې پائزیری
په ژوندُون ئی دَ خوشحال دَ زړه وَباسی
ستا کردی به ئی په گور کښ نشِی هیری

په ورو ورو څه خو خبر شوم ستا له مینی — لکه اور لیدلی نه لوگی ئې وینی
پردیسی حیران پریشان له خلقه تشی — دا پتا پسی جوگی شوم که می وینی
چه په تا پسی ژړا کَوم دَ اوښیو — عاقبت به دا ژړا وکړم په وینی
چه هغه ساعت په یاد کړم لولپه شم — چه به تا راته خبری کړې شیرینی
څوک به تا غُندی پیدا په جهان نه وی — هوسۍ سترگی، عنبر موئی، مخ نسرینی
هغه وخت را څخه ولاړ چه می به کښل کړې — دواړه ستا میگونی شونړی شکرینی
که خمتا واغوندې لا ښه شې تر نورُو — که څو رنگی جامې واغوندې وریښمینی
ته می پاس د زړه په سر باندِی میشته یې — نوری واړه یو سر بل سر دلنشینی
ستا په خوی پوری حیران یم خوی دِ څه دی — په ثنا را سَرَه جنگ کړې نازنینی
لکه زه پتا مجنون دا هونبره نه وُ — نه فرهاد هسی مَیَن وُ په شیرینی
عشق تنها څه په لیده دَ سترگو ندی — لا دَ خولو په صفت هم کاینې خوږینی
دَ خوشحال د زړه دَ خونی لکه څراغ یې
لا به کله را ښکاره شې مه جبینی!

په دریاب کې چه جهاز زیبا ئی ناخدای دی — چه ساتی ئې دو بَوی ئې هغه خدای دی
بادشاهی ئې په نصیب او په قسمت وی — چه سایه دَ چا په سر کاندی همای دی
څوک چه طمعه له چا کا په حقیقت کښ — که بادشاه دَ درست جهان شی لا گدای دی
درته چا وې چه پرې مه پرانزده غوټیه — تأمل دَ هر سړی گره کشای دی
یا د ښو زویو سندری[1] وی د زووُ — یا د توری په میدان کښ هوی و های دی
د هغه دَ غلطۍ اندوه نه وی — چه رفیق ئې په سفر کښ رهنمای دی
وچ ککړ ټټر داغداغ په منځ کښ هیڅ نه — چه نارې دَ جداییه وهی نای دی
خوی خصلت وته ئې هم نظر دَ کړو دی — که جمال ئې په څو رنگه دلربای دی
په هزار ژبه ئې ستایه بلبله — گل پخپله دَ خپل حسن خودستای دی
که ناغونه که راغونه که څه نور څه
چه دِ زړه پکښی خوشحال شو هغه ځای دی

په هر ځای چه قدمونه په خرام ږدی — سل منته پدا مځکه په هر گام ږدی
زه چه چیری آزادی ور ځنی مومم — چه دلبره راته تل دَ زلفو دام ږدی
که تر نوم او تر ننگ تیر شوم غم ئې نشته — عاشق هر کله قدم په ننگ و نام ږدی
نه بهار شته نه ساقی شته، نه مینا شته — اوس به څوک ځما په لاس دَ میو جام ږدی
څُوک ئې نه پسندی پما هسی بد نام شوم — دَ نیکۍ نام چه څوک په ما بدنام ږدی
په صحیح سالک هغه دی پدا لار کښ — چه قدم دَ ترقۍ په مقام ږدی
زه د کښلیو په پښو سر ږدم که نور خلق — خپل سرونه دَ پیرانو په اقدام ږدی
ستا دَ خیال فکر می نه دروِمی له دله — په زړگوټی می داغونه صبخ و شام ږدی

۱. یا د ښځو ئې سندری. یا د ښو زویو سندری د زووو دِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه گوره دَ خوشحال دَ خاطر وینی
په بیاض باندی چه هر حرف د کلام ږدی

په ناحق په ما منت کاندی وگړی　　ما دا هسی منت ندی دَ چا وړَی
زه له ځایه دماغی په جهان راغلم　　ما دا هسی دماغ اوس ندی راوړَی
که درست باغ دَ میو ډک و ما ته کښیږدې　　تر همت پوری می څه دی یو خسړی
په یوه بیلک[۱] ئې نن تر هر چا به کړم　　بل ئې هم دی په سبا راته نومړی
هغه کوم سبق د ناز او د نیاز دَی　　چه و ما ئې په ایځی[۲] ندی راکړی
په خوږه خندا دَ خضر عمر راکا　　په مانړی سَرَه می بیا کا لکه مړی
یو څه بند می دَ غماز په غاړه پریووت　　لا تر اوسه گرزوم دَ غاړی پړی
له اصلی فولاده هاله تیغ رغیږِی　　په وار وار چه ځنی لاړ شی اوسپن خړی
دَ جهان په واړو ونو نظر وکړ　　هَرَه ونه خپل خپل خوند لَری خپل زړي
زه د یار غمونو درست په زړه رنځور کړم　　لا می نه دی دَ زړه حال و چا ته سپړی
دَ تازیانو په میدان باندی غوتې دی　　کوته هم ورپسی زغلی لبغړی
چه و چا وته شمار یا ئې بیان کړم　　هونبره غریو می له فراقه ندی نغړی
هغه مخ ئې پخپل کور په پالنگ بیا موند
چه خوشحال وُ په طلب ور پسی ستړی

په سینه کښ می اوده مینه پهر جاکي[۳]　　ځما ستا محبت گوره کیسی لاکې
دَ رقیب وینا ئې یاده شوه که څه شوه　　سپینه خوله ئې په خندا راوړه پهر باکې
په بازی بازی وژلی کتَل نشی　　ځکه ما په مسخرو وژنی بیجاکې
زه خوشحال چه لا له ورایه ور ښکاره شوم
په خندا خندا ئې وې چه او میرا بیراکې

په دا کلی کښ ډیر کښلی　　چونړ چونړ خلق دِی وکښلی
ما به دواړو کښ یو یار کړ　　نور می شمار کړل لکه کښلی
هغه هم هسی بد خوی دَی　　چه په زور را سره نښلی
که د ده له چارو وایم　　را ئی هیڅ ندی پریښلی
ولی څه کړم پری مَین شوم　　چه څه کا واړه بخښلی
خو مَین په هیچا مشی　　په بلا دی مین لښلی
گاه کباب په جدائی کښ　　گاه په وصل زړه وکښلی
عاشقان دِی سینه سوی　　له اندوه سَرَه اَخښلی
په خمار هغه پوهیږی　　چه شراب ئې دِی نوښلی
په دنیا کښ به هر چا وِی　　په ارمان لاسونه مښلی
چه و ما وته ئې فاش کړل　　څه رازَونه دِی پوښلی
دَ خوشحال غُندی په عشق کښ
نشته نور په رنگ ځبیښلی

۱. محشی ورته غشی لیکلی دی.
۲. ایځگی.
۳. د دې بدلی د پای کلمې هندی دی چه ذواللسانین صنعت پکښی مراعات سوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانه په عقل پوهه څه ناکس دی
کوټه سپی د قصابانو د جوس[1] دی
بادشاهی ئې د مغل به زرو بایله
د مغل د منصبونو په هوس دی
اوښ له باره پخپل کور کښې ورغلی
په اولجه د اوښ دَ غاړې د جرس دی
دَ نفرین لایق په نام سړه بنی دی
له اوله که دا نور ورپسی پس دی
بی ننګان دَ بې ننګۍ کار و بار کا
ننګیلالی د ننګ پکار کښې هر نفس وی
سر ئی هوری قندهار بل ئې دمغار دی
تر دا منځ همه میشته واړه عبس دی
له دې بابه ویل ډیر وشول خوشحاله!
خاموشی وکړه دا هومره ویل بس دی

په خاطر باندی می نه وی پروتی لړی[2]
څو خاطر می لټوی[3] هونبره می کړی[4]
په بل رنګ می به زړګی باندی سوړ نشی
رقیبان شول دَ نوکونو تر منځ شپړی
و هر چا وته چه وګورم فریاد کا
یو زه نه یم د جهان دِی سینې خوړی
دا دوه توګه و هوښیار وَته یو راز دِی
د نامرد سړِی بریتونه بریت د مږی
په جهان به هیڅوک نه وِی چه آزاد وِی
ځنی عشق اندوه بنده کړه ځنی لوړی
چه احمق سَرَه یاری کړې خبردار شه
یوه ورځ به په تا وکا کار دَ یړی
چه بې عمله تصوف وایی باور کړه
دا می واړه[5] بوس دانې سَره آغړی
هیڅ مذکور ور سره نه بویه نه ښه دَی
په نادان دِ دَ دانش خبری زوړی
چه دِ لاس په ګیدړ نه رسی خوشحاله
و مزریُو وته څه لاسُونه مړی

په هر کسب کې چه یې حبیب الله یې
که له خدایه له رسوله نه آګاه یې
په محشر به له تا عدل ایمان غواړِی
که په تخت دَ پاسه ناست دَ ملک بادشاه یې
نفشه تا دا هسی زه مذبذ بین کړم
هم توبه هم ګناهونه څه ګمراه یې
نور څوک څه لَره بد خواه ګڼی ناپوهه
چه پخپله دِ خپل خوی، دَ ځان بدخواه یې
زمانه به دِ بدرنګ کا غره مشه
که هر څو پخپل جمال کښلی تر ماه ئې
په خاته کښې ئې هیچیری ثقل نشته
تل چه پورته کښته کیږِي یوه ساه یی
که پخپل ګمان کښې ځان و تا ته کوه دی
و قضا وته پمثل لکه کاه یی
دَ خوشحال ویسا په سخت ساعت په تا ده
ای چه ته دَ درمانده وُو پشت پناه یې

په دا څه که دَ بنګښ راته ډنګ ډنګ دی
زه هم ښه یم د ما هم برغو[6] تر څنګ دی
عقل زور دَ غوریه خیل تر بنګښ زیات دی
غوریه خیل را سَرَه هم وَلاړ په ننګ دی
د بنګښ نه هونبره زور وینم نه توره
دا په کوم توکی له ما سَرَه په جنګ دی
غوریه خیل که په ناکام ور سَرَه زیست کا
په رضا ورته بنګښ نیولی تنګ دی

---

١. محشی ورته کښلی دی: غولی او انګڼ.
٢. په خاطر باندی می پروتی ندی لړِ.
٣. پټوی.
٤. ئی کړِ.
٥. دا می واړه اوره بوس سَرَه آغړِ.
٦. ښکر چه د شپیلۍ بږغ ځنی وځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوریه خیل او بنګښ دواړه مغلی دی — همیشه ورته مغل وهلی لنګ دی
که زه ګوری[1] دُرد آشام ورسره شمار یم — خوار هغه چه ئې لما سَرَه آهنګ دی
هر ملخی دَ سربازیه هنر څه زده — چه پدا هنر کښې سر ښندی پتنګ دی
لا تر اوسه ئې ماغزه په قرار ندی — چا چه ما سَرَه وهلی سر په سنګ دی
د کینډیو[2] په ځګر کښې ئې ګولۍ دی — که لیدلَی چا د ما دَ ښکار تفنګ دی
لا په خوب کښې په لرزه پریوزی له کټه — چه د چا تر غوږ د ما د توری شرنګ دی
که پدا دَرومی ګورې هغه زه یم — چه می داغ په خاطر یښَی د اورنګ دی
درست جهان می و مغل وته خیبر کړ — ځای په ځای ئې پښتانه وَته قلنګ دی
ځنی څه لوئی دعوې لَرم په زړه کښې — ولی څه کړم چه پښتون واړه بې ننګ دی
خو طالع را سَرَه هسې مدد نکا — ګنې تیر می تر فریدونه فرهنګ دی[3]

د خوشحال دَ زړه د حال ننداره وکړه
که په تخت دَ پاسه کښینی هم ملنګ دی

په وار وار د ِد خندا منت را باندی — چه له ورایه را ښکاره شې راته خاندی
چه ئې زړه تر کاڼې سخت دَی پر مین شوم — لاس د ِنشې دَ سړی تر کاڼې لاندِی
چه بل مخ وته نظر کړم د هِداد شم — توری زلفی ئې دُرې دِی آویزاندی
چه ئې توره د غمزو راته تیره کړه — اوس خو بهَ شهیدی دَه ستا دوړاندی
رنګ و بوی د ِد خپل ځان هسی پیدا کا — که په رنګ د یاسمین دَی ګل دَ سپاندی
زه به څه لره لهَ نوره خلقه زار کړم — په ما واړه چاری زړه دَی چه ئې کاندی

اوس خوشحال ټک خپل یار په غیږ کښې ونیو
رقیبان دِ سترګی اړوِی نغلاندی[4]

تا په دوو سترګو مکحولی — چه ئې واړوې ملولی
په حیرانو عاشقانو — سل بلا وِی کړې نزولی
نه ئې شمار نه ئې حساب شته — خلقې دِ کړې مقتولی
راز می هیچا ښکاره نکړ — ځما اوښی دِی پدولی
نه په سر یم نه په مال یم — نه په ملک یم نه په پولی
پوه په نام و په ننګ نه یم — په فروعی په اصولی
چه دَ عشق الا بلا دِی — همګی می دِی قبولی
لاف می ستا دَ پالنګ وکړ — که رسیږم تر مقبولی
هیڅوک نشته چه پرې پوه شِی — ښې خبری دِی معقولی
چاری واړه په قسمت شی — نه په ځلی نه په ځولی

بخت په کور ورکړه خوشحاله[5]
تار په تار زلفی مختولی

---

١. که زه ګورې درد آشامو سره مل یم.
٢. یو پیاوړی تور رنګه ځناور.
٣. ګنې تیر می تر شیر شاه بادشاه فرهنګ دی.
٤. یعنی وږی او خواری زاری.
٥. بخت به کور درکړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دا دوو سترګو می اوښې بهیدلې   په فراق کښې تر لَمنې څڅیدلې
ستا دَ وصل اش رمق دَی راته پاتُو   وایې څه رنګه بې ما نه پائیدلې
ستا په غم کښې می دَ زړه ننداره وکړه   پکښې واړه سرې لمبې وې بلیدلې
دا هم بخت چه په پالښت دَ خسته راغلې   وی دِ اوس په زکندن ئې خندیدلې
زه نه ګرم نه ملامت نه مې څوک یار کړ   ته په کوم توکی دا هسې قهریدلې
ځای په ځای درته بلبلُو میشته وکړه   لا دِ اوس دَ باغ غوټۍ غوړیدلې
اوس دِ یار په غیږ کښې ونیوه هوس کړه   چه ئې ډیر په بیلتانه کښې رنځیدلې[1]
ځکه تل دَ باد له لاسه خوری څپیړې   چه له قد سَرَه دی سرو سمیدلې
اوس ئې جور و جفا وړه دا دِ سزا دَه   فکر وکړه چه په چا مین کیدلې
دَ رقیب ګونه چه ندہ شوه لیده دی   چه وَ ما ته په ټولۍ کښې موسیدلې
په زړه یاد لَره دا اور چه دی را بل کړ   یَو تر شا نظر دی نه کړ تیریدلې
بې دَ یار له مینی واړه لکه باد دی   چه په زړه می ډیری مینی ګرزیدلې

چه په تلل شوې له خوشحاله لکه عمر[2]
که ئې ډیره بلا کړه نه دریدلې

توری سترګی ستا دِی اې زیبا نګاری مستی   تور نرګس شهلا دِی اې زیبا نګاری مستی
تا چه بوسه راکړه زه پرې بې حسابه مست شوم   شونډی دِ صهبا دِی اې زیبا نګاری مستِی
ما چه ستا دا ښه کښلی بارخو په سترګو ځیر کړه   ګل د لاله دا دِی اې زیبا نګاری مستی
خوله به دِ آخلې چه پر ستا دَ خاطر مینه[3]   ډیر په تا شیدا دِی اې زیبا نګاری مستی
هر چه ستا له ظلمه و نور چا وته فریاد کا   واړه بې وفا دِی اې زیبا نګاری مستی
خوب کاندی بې غمه یا ئې چیری قراری شِی؟   څوک چه بې له تا دِی اې زیبا نګاری مستِی
چارې په ما وکړې وائی چاری ځما ندی   ستا نَدِی د چا دِی اې زیبا نګاری مستی

تا ووې خوشحال ته نوری لا تر ما زیبا شته
څوک تر تا زیبا دِی اې زیبا نګاری مستی

ته په څو دَ دنیا مینی مبدل کړې   فکر نه رسی هورې پسی جدل کړې
هره ورځ دَ دې فانی دنیا دَپاره   زر فتنی الا بلا دغا دغل کړې
که دِ خپله مدعا پکښې درستیږِی   بې صرفه به اور دَ پلار په خونه بل کړې
که کافر درته دَ سود خبری وکا   دَ خپل سود دَپاره ځان د کافر مل کړې
که دِ سل چاری دَ زړه واړه پوره شِی   په حرص به دوه سو نورو ته ټګل[4] کړې
چه دَ عمر بقا نشته واړه هیڅ دِی   که ګنجُونه دَ قارون په کور کښې تل کړې
چه په دواړُو سترګو ړوند په غوږ کوڼ شوې   لال په خوله غفلت په لاسو پښو هم شل کړې
په پنجه کښې دِ دَ ځان رستګاری دَه   ته پیدا کښې هم په څو رنګه خلل کړې
که څلور دِی که پنځه که شپږ اُوه دِی   له اصلی چارُو ئې واړه معطل کړې
ښې خوږې چارِی دَ دین درته ترخې شوې   نفس ترخې چارِی وَ تا وته عسل کړې
عاقبت نه دِ دَ ګور په خاورُو خوب وِی   چه ئې اوس په نهالی او په بخمل کړې[5]

---

۱. پخسیدل.
۲. لکه عمر له خوشحاله.
۳. خوله به دِ هغه خوری.
۴. ټګل یعنی فریب او حیله یا ټکل مخفف دَ ټاکل یعنی انتخاب.
۵. دا چه اوس په نهالیو د بخمل کړِ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا پخوا هم دَ دنيا طالبان نور وُ — چه[1] ئې مينى تار په تار خورې اجل کړى
بهښت ځاى دَ پرهيزګارُو دَى خوشحاله
ته بهښت وَته هوس په کوم عمل کړى؟

ته چه سترګى توروې خود به پوهيږى — لونګين چه ښوروې خود به پوهيږى
ستر تر پايه جامې واغوندې ګلګونى — ځان چه هسى جوړَوې خود به پوهيږى
تور سنبل دَ باد وَ مخ وَته وَلاړى — چه په ګل ئې خوروې خود به پوهيږى
په ورځ سل ځله آشتى کړې هم جنګونه — هر دم خوى چه نوروې خود به پوهيږى
هم په لاس د ميوه جام را کړې چه نوش کړه — بيا مى جام نسکوروې خود به پوهيږى
خپله ځه دَ درست جهان فتنې نازُونه — چه عاشق ته پوروې خود به پوهيږى
مګر لېږ دِى دَ خوشحال دَ زړه غمونه
باندِى نور ټنډورې خود به پوهيږى

ته چه هسى حکم ناز کړې په وګړى — په تا څه دَ چا پوره دَ چا نيمګړى
دَ درياب سَرَه درياب وى يو څو وخته — بيا په هر لورى پراته وى اوبو وړى
چه ئې څو په پورته لوړى لوړى وَړِى — د هغو مانۍِ وګوره چه لوړى
لکه ته يې بيهوده ياوه باد وړى — جهان څو دا هسى ياد لَرى باد وړى
طمطراق دَ جهان کل واړه عبث دى — هوښيارانو وته کم دَى تر خسړى
دا چه تا وته ژوندى دى ژوندى ندى — دا وَ ما وته ښکاريږِى لکه مړى
چه خوږې ميوې لرى خوشبوى ګلونه — پخپل باغ کښِ دِ کښيښووې هغه زړى
په آواز سَرَه سرى بنديخانه دى — د څاروى علاج په ترکيږِى په پړى
جنتى دوږخى پټ ندى ښکاره دى — خپل عمل دِى په نوم نوم واړه نومړى
زلزله په جهان ګډه شوه خوشحاله
دَ اسمان له شدتونو کنډى رغړى

ته هغه ليلى يې چه دِ تل په بخره ناز دى — زه هغه مجنون يم چه مى تل سر پسى نياز دى
ما وې څو يو زه يم نن شهره په عاشقى کښِ — لا تر ما د نور وګړى لاړِ ليرى آواز دى
زه تر عشق ځاريږم تر هغو چه عاشقان دى — واړه عشق پکار دى حقيقت دى که مجاز دى
رايشى له کومه ځاى په څو وکا په زړه کښِ — هيڅ پرې نه پوهيږم عشق يو څه سوز و ګداز دى
هى دَ خداى دَپاره نفحص را پسى مکړه — پلار ته وايه نشى عشق يو هسى مخفى راز دى
تورى تورى زلفى کبود خال لکه کوتره — راشه که ئې ګورې پرې بندى يو څه شهباز دى
سکڼى د زړه ولى چه په شونډو کښِ موسيږى — تيغ ئې دَ غمزې دا ځله لا څه تيره ساز دى
هر څوک يو يو بت لَرى خپل بت وته سجود کا
بت دَ خوشحال ته يې تل ئې تا وته نماز دى

تمامه شپه دَ ژمى په هى هى پما تيريږى — چه ته د ما طبيب ئې رنځ به لا ځما زياتيږى
دا سحر دَى که مينه که څه لا بله بلا ده — که هر څو ئې له دلِه هيرَوم نه را هيريږى
خپل زړه وته نظر کړم پدا هونبره محبت کښِ — يَو هسى مستسقى شو چه په بحر نه اوبيږى[2]

---

۱. چه څه مينى.
۲. نه سړيږى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسف د زماني دی درست جهان په روښندلی — دا یو جهان لا پریږده چه په دوه جهان پیریږی
دنیا لکه حلوا دَه، ښه شیرینه مزه ناکه — حریص ئې لکه مچ دی باندِي غورزی نه مړیږی
چه ننګ کا ننګیالی دی ورته یښي دی دوه کاره — یا کام دَ ننګ حاصل کا یا دَ دوی مینه سپیریږی
که مښک[1] وُ که ګوهر وُ همګی ولاړل خوشحاله
و ځان وته وګوره چه اوس څه عمر تیریږی

توري سترګی ستا دِی بیا په تورو رنجو کړی — دوه توری بلا دِی پرېږ می وژنې بابا مړی
وخاندې و ما ته شونډی بوڅی په ناخوال کړې — دا فتنې ښیوې دِ بیا له کومه دِی راوړی
زر دِ که په وَر مری په هیڅا دِ زړه سوی نشی — زړه لرې دَکانِی بیا خپل ځان بولې ښه زړی
هیڅ در نه پوهیږم که رشتیا وایې که پیڅمی — ما وته دِ خوله دَه په خندا خندا نومړی
پټی پروتی ښې دِی څه به دم وهم و چا ته — م څه هونبره ندی ستا فتنې ناسازی وړی
ما وې چه ځما ده موزی یو وړه سیه چشمه — څه شوکوټه نیسی دَ پرې هوسیه ستړی
ته پدا خیالونو په ښیوو غمزو موجونه — سیند دَ اباسیند سوې چه څو څو بیړیءِ نغړی
څه لَره خوشحاله تا دَ زړه کیسې ښکاره کړې؟
ستا دَ ظلم ندی ما و چا ته کیسې سپړی!

تر هر چا نه د رشتینو کار اول دی — خدای پخپله دَ رشتینو سَرَه مل دی
په معنی قلپه روپی ده مخ ئی تور شه — هر سړی چه په یاری کښ په زړه غل دی
دَ بدیو بد بوئی به پټه نشی — که په سل پردو ئې ونغاړې بصل دی
که دَ زړه سترګی دِ شته ننداره وکړه — دَ جهان په واړو چارو کښ خلل دی
ابا سیند وَته نظر کړه وَ دریږه — ستا دَ عمر دَ اوبو غُندی چل چل دی
که دَ خولې وَیل دِ ښه دی پدا څه شِي — چه ښکاره دی و علم وته عمل دی
نه به زوړ پریږدی نه ځوان نه نن زوولی — چه ناڅاپه ناتارُونه کا اجل دی
بدکردار به نیک کردار نشی خوشحاله
دَ شیطان لښکرؤ لاندی کړ قبل[2] دی

تا یاری له ما نه پرې کړه که پښیمان ئې — بیا را دروړمه هغه زړه یې هغه ځان یې
همیشه د ما دَ باغ زرغون طوطا وی — اوس خبر نه یم طوطا دَکوم بوستان یې
زاړه هم کله ځوانان وه وار ئې تیر شو — په زړو پوری خندا مکړه که ځوان یې
یو جهان دا د ظاهر بل د باطن دی — راته ووایه دَکوم یَوه جهان یې
که طامع په سریر پاس کښینی ګدای دی — که وَآز وَته دِ شا کړله سلطان یې
په بل ځای می پیرځو بنه یې دَ یار غمه — ته د ما د زړه د مات کودی[3] ریحان یې
غم الم به دِ وَنه رسیی وَ زړه ته — که دَ خپلی ژبی هر کله پاسبان یې
ته جوهر دَ لویی نه لرې خوشحاله
د کم شناختو په بازار هسی ارزان یې

---

۱. محشی ورته لیکلی دی چه مطلب له مشک او ګوهره تور ویښته او غاښونه دی.
۲. محشی حصار ورته کښلی دی.
۳. د خاورین لوښی ماتی ټوټې. .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چه دا ناسازی چاری دی را کړی — لا دِ خوارا سړه نده بابا مړی
چه می هسی شان په خوارو سترګو ګوري — ما دِ دا ناسازی نه دِی چا ته سپړی
ته پدا حسن دَ ګل غُنَدِی پیدا یې — بوری[1] مور که ښاپیرۍ یې را وړې
راته وایې صبوری در څخه څه شوه — تا په تورو سترګو نده له ما وړې
بیا په کوم توکی دا هسی بی قولیی کړې — تا وَ ما ته سپینه خوله نده نومړې
دَ تقوا سپاهیان چه ستا په کوځه تیر شی — دَ عمزې په تیغ ئې کښینوی پڅړی
دَ خوښۍ مفرح را عنایت کړه — تا دَ غم ګولۍ ډیری دِی را نغړی
ګوره کوم به دِ په بخت په طالع مومی — خلقې دِی په طلب در پسی سترِی
په پله پله در پسی ځم دَ پریښنو نه یې — ځایګهی ویشتلی درومی له بغری[2]

چه مَیَن شوې درست دَ یار په رضا درومه
اوس که خپله رضا کړې خوشحاله پرې[3]

تورو زلفو دِ په غوړو دِی خولې یښی — په څو تار په تار پریشانی سَرَه نښی[4]
دا ځما دَ پریشانیه نه څه وائی — که ئی لا نوری اوړدې دی درته بلښی
نندارچی چه ورته ګوری کټ کوټ کیږی — دَ مخ نخښی دِ بلا دِی ګوښی ګوښی
تر لبانو دِ خجل آبحیات دی — به باڼه په سترګو سهم و تیر کښی[5]
چه مین شی قبلوی مکر دروهونه — په یاری می قبول کړی که بنګښی[6]

زه خوشحال دِ دَ بدیۍ نیکی ګواهی یم
دَ ښایست مخی دِ نشته په خوی وشی[7]

ته چه دا دماغ لرې — څوک به څه فراغ لرې
توره شپه دِ دواړه زلفی — پکښی مخ څراغ لرې
دا د خال دَ ورځیو ندی — دا دَ زړونو داغ لرې
واړه باغ دَی په ګلونو — یو څه کښلی باغ لرې
که ساعت دی ساعت دا دی — چه په لاس ایاغ لرې
چه طوطی دِ دَی په لاس کښ — څه نظر په زاغ لرې

بیا وکوم لوری ته ورک شو
دَ خوشحال سراغ لرې

تر مکې تر مدینې ولاړې حاجی — لا دَ نفس له خویه هیڅ نه یې ناجی
صفائی دَ زړه په کار ده نه دَ ږیری — څو په ږیره ګرزوې شانه عاجی
صوفی لافی دَ سلوک کا هم دا لافی — سرا سر ګنه دَ ده بی منهاجی
په ملا توره تیاره شوه چه حق پوش شو — که په لاس ئې فتاوِی وِی سراجی
علم څه دی په معنی کښ ګبینه دی — کاسه هم ور لَره بویه خراجی

۱. بلی.
۲. ژور ځای.
۳. مخفف دی د پرېږې یعنی ملامت هستی.
٤. تشی.
٥. تیر کی یې.
٦. بنګښ یې.
۷. وش یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا تاراج لکه شیخان کاندی په مکر　　افریدی ندی دا هسی تاراجي
دا ئې سحر دَ بابل د مځکې راوړ　　چه درست اوښ په کُټ کښې ومانړه حاجی
نور به وساتم خپل رخت پخپل صندوق کښې　　پدا ملک دَه دَ ښه رخت بی رواجی
نه جیحون دَی نه سیحون دی لا افزون دی　　دَ خبرو دریابونه مواجی
که صاحب په لاری پلی نفر سپور ځي　　خو هم بیا صاحب صاحب پاجی پاجی
له اوله تر آخره په جهان کښې　　دَ سید غُندی څک نشته معراجی
زه خوشحال ختک په حب دَ اهل بتیو
خارجی او رافضی ک۷م اخراجی

تور وربل به ئې وَ چا وَته غوړیږی　　په وصال به ئې دَ چا تتر سرېږی
دَ شونډانو له بوسې به ئې بس نکړم　　په خوږو نباتو کله څوک مړیږی
نور به کومه آرزو وی لَری په زړه کښې　　چه ئې سترگی کښلی مخ وَته غرېږی
عاشقان تر تورُو خاورو لاندی نه مری　　پدا سپین ویښته به څرنگه اوړیږی
بیا به توری بلا لا توری بلا کا　　چه ئې تور رانجه وا سترگو ته اوړیزی
دَ ښو ناوک ئې نه دری تر زغرو　　څوک به هسی ناوکیو ته برېږی
دَ فراق غمجن په مرگ تر ژوندون خوښ دی　　چه په غم کښې په آه آه سرَه سریږی
دَ جهان عمارتونو ته نظر کړه:　　ځنی نوی نوی شی ځنی نړیږی
ما وې نن دَ زمانې ژبه ورزه یم　　یوه کس وته د ما ژبه اړیږی
د دې باغ گلونه لړ ندی خوشحاله
تازه تر تر تازه ترو نور غوړیږی

تازی سپی چه په نمړۍ مومې ویړیا دی　　سپین و سره باندی ښنده که په بهار دی
په کوته باندِی دا دواړه حبطه دی　　چه دِ تش په غولی گرزی هم بلا دی
که ئې ته په منت مومې دا یې مخله　　که دَ چا په باغ کښې بوټی د کیمیا دی
بخت چه کوږ شی یوه تن ندی راوړی　　چه د خدای باندی پیرځو دِي د هر چا دی
دَ اسمان پیرې دایم نه وی یکسانی　　که ئې څرخ دی نن پټا کانده په ما دی
یوه ورځ به ئې دا رنگ زیبائی نه وی　　راشه گوره چه گل څه رنگه زیبا دی
دَ هر چا یاران دا هسی بې وفا دی
که خو یار دَ خوشحال هسی بې وفا دی

ته چه دا ښکلی چهره لَری نگاری　　ځکه تا په عاشقانُو وَکړی چاری
چه دِ لاری دَ دیدن را باندی بند کړی　　د ما اوښی په گریوان ځی لاری لاری
چه گهی گهی دِ وَوَینم له ورایه　　دا لا هم بی بخته نه یم شکر باری
هَرَه ورځ تازه مانَې تازه جنگونه　　تَل دِ ما ته بیری توری دِی تیاری
که دِ غاښ و شُونډِی گورم دُر مرجان دی　　که د مخ وته نظر کړم مه رخساری
دریغه نور سحر په ملک پیدا شوی　　چه دا ستا سحر ئی مات کړَی سحر کاری
خو په ما باندِی چه راشِی ځان نادان کا　　گنه نشته نوری تا غُندِی هوښیاری
په کوڅه ئی باد گذر نکا خوشحاله
ته له کومه سازوی ورته ریباری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چه سر تر دیوال هسک کړی سړی گوری — د کس تاو نخښی دِ نشته تر دا نوری
که دِ زړه د غین په عشق نه وِی بایللیَ — په وداده په ویر څه هر لوری ته ښوری
پرده پوښی په ضرور وزی لمانځه ته — سترگی وازی په بازار گرزِی سر توری
یا ئی نیت د کاسیریْ[1] یا د میړه وِی — هر کنُډه چه لاس سره کا سترگی توری
په هغی باندی گواهی دِ بدیْ وله — چه ئی گښت په نورُو خونو خپل وَرپورِی
د میړه په بِڕیره نه خاندِی نور څه کا — چه دِ بل سَرَه خبری کا خمسوری[2]

دَ خوشحال وَیل به بی مضمونه نه وِی
چیری نه چه ئی مزاقو سَرَه شموری

ته دِ تل اوسې پدا ښهر یاری کښ — که زه عمر تیروَم پدا خواری کښ
غم دَ یار دَ جفا هیڅ را سَرَه نشته — خدای دِ ما بې پته نکا په یاری کښ
هغه یار دِ خدای له هرَه رنځه ژغوری — زه که پروت یم همیشه په بیماری کښ
په زاری زَاری به ما په ځان مَیَن کړ — که ئې مینه زیاتیدلای په زاری کښ
لکه باز دَ زړه په وینو آموخته شو — بل به نه وِی هسی ترُک په خونخواری کښ
دَ ریبار منت ئې ډیر را باندِی بار دی — چه می یار مونده دَ ده په ریباری کښ
خدای په ما باندی نادان کړ بخت می تور دی — که ویښته چوی په ډیره هوښیاری کښ

نا قرار دَ خوشحال زړه همیشه ښه دی
یو زمان دِ نه وِی بند په قراری کښ

جهان شرم نام و ننگ دی — که دا نه وِی جهان ړنگ دی
چه وفا ور څخه نشته — گل به څه کړی چه خو شرنگ دی
چه ئې عشق تر سَرَه کړی — نور څوک نشته خو پتنگ دی
د ښایست کمی ئې نشته — ولې یار می په زړه سنگ دی
تر ښکنځلو ئې ځاریږم — بیا ئې چا سَرَه دا جنگ دی
په ښاغلیو جهان آرت — په غوولیو باندِی تنگ دی
ښه چه راغللې په غیږ کښ — بیا می لیری دَ زړه زنگ دی

چه خوشحال باندی ناستې کا
دا پوزَې ندی اورنگ دی

چه پخپل عیب بینا شی — سړی هاله درست دانا شی
نادانی ئې پټه نده — چه له ځانه ئې ثنا شی
دَ بلا اندوه به نه کا — چه له خدای سَرَه اشنا شی
په دنیا به دین حاصل کا — چه خبر په لَن تنا شی
په جهان باور پیدا کا — چه رشتینی ئې وینا شی
چه غنی په قناعت شو — له هر چا ئې استغنا شی

ابدی ژوندُون به خپل کا
چه خوشحال غُندی فنا شی

---

۱. فاحشگی یا قحبه والیْ.
۲. آسان، آزاد، بی باک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په خیال په زر زری جامو کښې درومی
که نظر په خوار وکړې ثواب به مُومی
پکښې څرنګه هوښیار مرغونه بند دی
ستا دَ ورځیو خال دانه دی زلفی لومی
ستا دَ شونډُو سره به ولی هسی نه وی
چه پرې هر کله دَ زړونو وینی شومی[1]
زه به تا غلطه نکړم په ټولیَ کښې
که هر څو دَ خلقو[2] جونه شِی هجومی
دَ مجنون مینه یواځی په لیلی دَه
تر نظر پوری ئې نوری دی معدومی
ناز نخرې ښیوې غمزې فتنې خیالُونه
پدا کار به وِی تا غُندِی څوک سلومی
دَ ښایست سَرَه هزار کارُونه نور دی
چه ئې ته لرې، نه نوری بروسی شومی
چه رضا ئې په جفا وی نور می ستایی
دَ دلبرُو خرخښې دِی را معلومی
و خوشحال ته چه دَ نورُو نوم آخلی
بې له تا[3] به مینه ماته شِی په کومی؟

چه توفیق ورکَوی رب العالمین دی
له آزاره په ستنه اوسه درست دین دی
په هر لور چه غورزوی سړی هوا ده
دَ هوا فرس وَ هر لوری ته زین دی
څوک چه خوښ نه وی له ځانه هیڅوک نشته
هر سړی خپسر دانا ګڼی یقین دی
په بهبود د دَ خپلی چاری هر څوک مټ کا
پخپل زړه کښې هر تنګ خرڅ بالا نشین دی
دَ د ستار دَ سیوری رنګ واړه یکرنګ دی
که دستار په سر یا سور یا تور و سپین دی
حبشی که په ځان نوم د کافور کښیږدی
سر تر پایه و هر چا وَته مبین دی
آزمیښت دَ دهرو ګوره خوشحاله
چه ملک دَ شیاطین سَرَه قرین دی

چه خدای په بت مین کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
سجود که دوڅن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
عالم وائی عاشق شوې زه سوګند خورمه چه کله
درست خلق دروغجن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که نور خلق خپل زیست کا زه سر تور مسله لنګه
په ملک ګرزم دیدن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
کافر یم که ئې وباسم هغه ساعت له ژبی
ستا نوم چه زکندن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که ستا کوڅه جنت سَره څوک سَمَه راته کښیږدی
کوڅه به دِ وطن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
تحسین لره بل نه لرم چه هونبره ډیره مدحَ
د خپل شعر سخن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
چه ځوان وم دا یم زوړ شوم په رشتیا رشتیا خبره
عالم د ځان دښمن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که نور په صهبا مست دِی زه خوشحال په خوابات کښې[4]
مستی ئې په دودن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی

چه دا هسی بې نیازی کوې دا ښه کړی
زه به نور یاران پیدا کړم ته به څه کړی
دَ بل څراغ غُندی په شپه دَ هجران راشه
چه په راغله می روښان د واړه لیمه کړی
خو له ما نه نوره مکړه دَ زړه مینه
نور می کل واړه منلی دِی چه څه کړی
دما زړه ورځنی صبر وُ چه ګنګ دی
نن ځما طوطا یو څو خبری وکړی
په ژوندون له ما نه مه څه دَ یار غمه!
ته به سم د ما له ساهی سَرَه تله کړی

---

۱. د زړه وینی پشومی.

۲. د خلقو خونه.

۳. بې له تا ئې مینه.

۴. په نورو نسخو کښې دا بیت داسی دَی "که نور په صافو مست وِی زه خوشحال په خرابات کښې ـ مست په درد دَدَن کړم که دا عیب دَی هم وِی دِ" محشی تر دَن لاندی خم ترجمه کښلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گوره بیا دِ څه په زړه کوم می گناه دی   چه لیدو ولَره دِ درشم ځان اُوده کړی
دَ غمزيِ توره دِ ماته شه په ما کښې   غم می دا دَی پس له ما به نور پر مړه کړی
وایيِ ستا په عیادت دما رضا ده   مگر ومرم هاله سر د ما په وره کړی
چه تر خولیِ د بیلتانه دَ ویَل و باسی
د خوشحال ختټک روزگار په اور اوبه کړی

چه ژوندی وی غم دِ نکاندی د لوړی   شنه طوطی لَرَه شکری نه دِی لږی
په شکروُ په نباتو ئي[1] سود نشيِ   چه په چا[2]شويِ ستا دَ خولیِ خبری زوړی
په لحظه لحظه دِ وینم قهر قهر   په ځایی خصلت دا هسی خوږيِ[3]خوږی
ستا په لبوُ[4] به کباب شم په دا خوښ یم   که هر څو می دَ اوړو غُندی آغږی
دا چه اوس درته حاضر دی ښه ئيِ گوره   په هجران به ئيِ آخر لاسُونه مړی
عقل و هوښ ئيِ و سړی وته پیدا کړ   دا چیچل داړل دَ پړانگ دی یا دَ یږی
دا بیدرد که په ظاهر سړی لیده شيِ
وَ خوشحال ته مچ میږی دی ماشی سپږی

چه مزری خپلی منگلی نه کا کښلی   هونبره نه وِی ځربی غوښی ورته تلی
مرجوښا[5] دَ دُر مرجان هاله اُلجه کا   چه قبول کاندِی دَ بحر خونی چلی
عاشقان چه تر سر تیر شيِ هاله کُښل کا   دَ دلبرُو پستيِ خولیِ لکه بخملی
باز چه والوزی له ځالی هاله گوری   دَ کبکانُو ښایسته سترگی کجلی
چه دَ اور بخری باد سَره رفیق شيِ   بیا هاله کا په ملکونو لمبيِ بلی
چه سیلاب دَ غره دَ سَرَه نه روان شيِ   بیا هاله بیاییِ په مخ ډیری خځلی[6]
په تحصیل پسی ئيِ ځکه[7] کوښښ بویه   که قسمت به دَ چا زیات نشی په ځلی
خبر هنر له لاسه مه پریږده خوشحاله
خوره خوره وه وه واړه غصيِ خورولی[8]

چه و باز ئيِ ورکوَليِ تیریيِ نوکی   تر تټو به ئيِ یستيِ دَ زرکی څوکی
دَ باښيِ نظر دَ چتی[9]په لکیَ   د شهباز نظر د میور[10]په څوټکی
دَ کارگه توره مشُوکه دَ گندگی دَه   قند لایق دَی دَ طوطی دَ سريِ مشوکی
د گلرنگو ناز په هر کله دَ وړو دَی   بیهوده بيِ ځایه ناز کا رنگ املوکی
یا به سر دَ خپل ورمیږ په وینو رنگ کړم   یا به کُښل کړم دغه ستا شونډی ملوکی

---

۱. می سود نشی.
۲. چه په ما شويِ.
۳. لمړی خوږ په معنا دَ شیرین او دوهم په معنی د رنج او مرض دی.
٤. دا بیت حل طلب دی، په یوه نسخه کښې داسی دی: ستا په لب به لبالب شم په دا خوښ یم ـ که هر څو می د ایرو غندی آغږ.
٥. یعنی غواص.
٦. یعنی خس او خاشاک.
٧. څله.
٨. دا مصراع حل طلبه ده، په نسخو کښې ئيِ املا مختلفه ده مثلاً (خوره خوره دواړه غصيِ خورولی یا خوره خوره وه وهه واړه غصيِ خورولی.
٩. د شتی په.
١٠. یعنی طاوس.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آفرین دی په دا تورُو شهلا سترگو   چه ئی کښلی دَ کشمیر کړلې مملوکی
لا به کله هغه گل په چمن راشِی   دَ نرگس گلُونه گورِی سترگی بوکی
دَ هجران له غمه هیڅ سرِی خلاص ندی   څوک په ورو ورو ژړا ژاړِی څوک په کوکی
چه توبه دَ مُلو کا، په وخت دَ گلُو   پرې ښایی که دَ هغو په بریره توکی
یا د ښو زلمیُو بږغ دَی په میدان کښ   یا دَ ښو دلبرُو ځِی په جهان کوکی
دَ زاړه خوشحال ځوانی په بوسه نکا
پښتنې جونه بخیلی بد سلوکی

چه ما کړی په جهان کښ رڼا سترگی[۱]   بې له تا می خوږې نشوې په چا سترگی
که ستا[۲] له مخه وگورم بل مخ ته   په قطع دِ ړندې شِی ځما سترگی
ښکاری چه غرڅه وُلی ورته گوری   ته یو سر بل سر مکړه له ما سترگی
هر گور[۳] می له هیبته وار خطا شې   چه[٤] واړوې دَ ما ته شهلا سترگی
خوشحال غریب په در درته وَلاړ دی
ته هم کله و ما ته کړه وا سترگی

چه صحبت د ملوکامو سَره کاندی   بویه دا چه ویل نه کا لاندِ باندی
په رشتیا وَیل دِ هسی باوری شِی   چه پیدا کا خپل عزت د ده دَ وړاندی
که ئې دواړه پښې تڼاکی په خدمت شِی   د خدمت منت د نه کا[٥] په ده باندی
حاسدان به ئې زوال د دولت غواړی   همیشه دِ لوگوی[٦] و ځان ته سپاندی
د عضب په وخت دِ لیری ځنی گرزی   د خوښۍ په وخت دِ عیش ور سَره کاندی
چه نادان ته نصیحت وایې خوشحاله
دا دِ واړه نادانی دِه په ځان خاندی

چه خون په غاړه کیږی له دې کاره څه خو غم دی   یاران ځما په گور کښ زه په کور کښ یم ستم دی
چه هونبره ښه مخونه پدا خاورو کښ په گور دی   چه د یو لَره دروم گور و ما وته ارم دی
پیری راغله زبون شوم که څه نور څه علالت شو   چه زه کړم هغه نشِی هغه ملک هغه عالم دی
که ښه وایم و چا ته هم ئې بد نیسِی په زړه کښ   یا بخت دَی دَ مغلو یا ځما څه عقل کم دی
نه بخت دی دَ مغلو نه زه هیڅ په عقل کم یم   دا کل واړه پیری ده چه می کار برهم درهم دی
مغلو ته چه گورم هغه هسی مغل نشته   د تورو وار ئې تیر شو اوس ورپاتو یو قلم دی
پښتون په زرو نیسی په فریب په ټیټالونو   په ما ئې اثر نشي لا په ما دَ خدای کرم دی
نه مچ یم نه کارگه یم چه په کړو مړو گرزم   یا باز یم یا شاهین یم پخپل ښکار می زړه خرم دی
که ما غُندي نور هم وَی پدا کار به ډیر خوشحال یم   چه ما غُندی څوک نشته ځکه پروت را باندِی غم دی

---

۱. سترگه مفرد او جمع ئې په اوسنی املا سترگی په معروفه یا راځی.

۲. که زه ستا.

۳. هر گوره له هیبته.

٤. چه ته واړوې.

٥. وَ نکا.

٦. یعنی دُودَوِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمل خان دریاخان دواړه په ښه رنگ تیر شول په ننگ کښ
دَ دواړُو په فراق کي ځما تل آه و ماتم دی

چه تا گورم حیران شم چه ته څه رنگه بشر یې   زووَلی یې له حوری که سړی پری پیکر یې
د ماءِ وطین له میانه څوک دا هسی پیدا ندی   پدا حسن جمال تر میاشت و نمره لا بهتر یې
چه شونډو ته دِ گورم تر یاقوتو لا تیرَی کا   چه زلفوو ته دِ گورم په عنبرُ معنبر یې
که هر څو دَ لاَله گلُونه ښه دِ ی په چمن کښ   په دواړو اننگیو داغ دَ واړو دَ ځگر یې
که خوار دِی هغه خوار دِی چه محرمو دِ له دیدار دی   که سخ دَی د هغو دَی چه ئې ته نورالبصر یې
که آه نالش می وَکړ مسلمان نه یم کافر یم   را واخله تیره توره که مشتاق دَ ما دَ سر یې
په حسن په ښایست کښ دِ څوک سیال په جهان نشته   که دا عیب دِ نه وَی چه په زړه لکه حجر یې
زه ستا له ډیره غمه همیشه په آه واوه یم   په څو په آسایش بې غمه پروت پخپل بستر یې
خوشحال وته دِ ووې چه بې ما به په څو پایې
په څو به ژوندَی یایم ته می خود په حال خبر یې

چه دَ پلار په نصیحت نکا ږغری   دَ هغه زویه دانه شه په مری
دَ پرُون ورځی به نن حلاوت نه وی   که ئې گورې ورځ په ورځ ده کهتری
لکه موږ دَ بابا زویه وُو په نغته   اوس په دا دور له چا طمعه لَری
که له پلاره زویی مومی په رای درومی   گنه نکا زیست روزگار دَلپری
نور ئې واړه سرښتې برهم درهم شوې   خو په ځای دَه سرښته د نوکریَ
دا هم هیڅ حق دَ نمک ته نظر نکا   په نایافت کښ بهانه غواړی نړیَ
اوس په سپینه ږیره زر غواړه خوشحاله
که په زړه لرې دعوې دَ سر دری

چه په سب دَ ابوبکر د عمر دی   که په خوله کلمه لولی هم کافر دی
دَ هغو په مرگ ثواب گټلَی پویه   چه بدگوی دَ ذی النورین دَ حیدر دی
رافضی خارجی دواړه باور وکړه   تر سگانو ترکوسانو[1] لا بتر دی
تر مهدی پوری یو لس دِی یا دولس   چه همه زویه نمسی دَ پیغمبر دی
همه واړه امامان وه دَ خپل دور   همه واړه دَ دنیا دَ دین سرور دی
له اوله تر آخره که کروهیږی   دَ بی بی اولاد می واړه نور بصر دی[2]
چه دوستی ئې دَ سید نه وِی په زړه کښ   دَ هغو سړیو تل خاوری په سر دی
تر هلال او تر بلال (رض) ئې صدقه شم   لا رانجه می دَ پله خاوری دَ بوذر (رض) دی
په سرو زرو کښ کمی دَ قدر نشته   صحابی دَ پیغمبر واړه سره زر دی
زه خوشحال خټک هغه سنی مذهب یم
چه یاران را باندِی واړه برابر دِی

چه می ولیدی دا ستا سترگی خونخواری   چه تر اوسه لا ژوندَی یَم شکر باری
په یاریَ به دِ هیښ وِی چه غلط شِی   چه څلور پیسی لَرِی دَ هغه یاری
ما یَوه دَ زړه په غوره دَه نیولی   که هر څو په جهان ډیری شِی نگاری

---

۱. دې کلمی ته محشی د خربشوی ترجمه لیکلی ده.
۲. د بتول اولاد دی واړه تور بصر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی[1] ئی څو لری ګِلی ځما په زړه کښ
تر حساب و تر کتاب تیری بیشماری
دَ میړی چه وزر نه وِی هونبره ښه وی
قباحت دَی تجاوز له خپلی چاری
اوس به ولی په غلا غلا دَ مینی کار کړم
چه په حال می خلقی شوی خبرداری
په خاطر به دِ قراره قراری وِی
که دا خپلی سترګی ونیسی قراری
بی اثره به دا اوښی پاته نشِی
چه مِی ورځ او شپه په مخ ځِی لاری لاری
نه یواځِی دَ لاله په زړه کښ داغ دی
په دا باغ کښ سینی ډیری دِی داغداری
په خوشحال ئی عندلیب غُندِی اور بل کړ
چه پلَو له مخه واخیست ګل رخساری

چه یَو ګړَی په جمعَ زړه ښه مخ وته وګورِی
که درسته دنیا ستا شِی هم څه نده دا تر پوری
دا خوی ځما قدیم دَی چه[2] ما اوس ندَی راوړی
چه بی له زیبا مخه راته سخ وی چاری نوری
دَ خلقو تهمت یَو سردَ هجران غمونه بَل سر
هم ته می به له یسی رنګه سختی بلا ژغوری
دا اور چه په ما بَل دَی دَ خپل یار له جدائئ
نه ګرم نه ملامت یَم که تل وینی ژاړم توری
آشنا ته وایه نشِی نا آشنا به څه خبریږی
دا راز چه له ما نه دَی ارویدلی خپلی سیوری[3]
ناوک ئی د مژګانو دَ ابرو په کمان جوړ کړ
ما نه زده چه د چا تر زړه به ووزی پورِووری
ښه باز دِ دَ خوشحال خټک خاطر په لاسو کښیووت
په قدر ئی خبر شه چیری نه په لَږ ئی پلوری

چه دا هسی ورَځی غوټه کړی خبری
بد خواهان به زړه را یخ کا شیوه ګری
یا ځما تر فهم ښه شوی، عاشق ړُوند دَی
یا څوک نشته په ښایست تر تا نادری
ستا تر شونډُو تر غاښونو به ئی ځار کړم
که یاقوت دِی که سره لال که مرغلری
دا څه جام دَ میو نه دَی چه ئی ته څښی
دا می وینی دَ عاشق دِی چه ئی نغری
هغه کار لکه دوه تورُو سترګو وکا
هسی کار نشِی په توره په لښکری[4]
دوه قدمه بیلتون هم له یاره مرګ دَی
څوک په څو[5] پایی ژوندَی له یاره لری
دَ ښو ناوک ئی ښوَی درومی تر زړونو
دَ ترکانو غَشی ښوَی درومی تر زغری
دواړه شونډِی د خوشحال په خوله کړه
و طوطیانُو ورکَوِی خلق شکری

چه په سپینه ږیره کا ځوانی نکاری
پخپل ځان باندِی به وکا ځنی چاری
که په خوله دَ زاړه یار تر سر جاریږی
په زړه ندی ځوانی هیڅ دَ زاړه یاری
نیک و بد پدا جهان کښ پیدا کیږِی
نیک و بدی دَ زاړه نه دِی ویزاری
خوښه ځوان د ځوانی ښځی په غرض دی
که بادشاه وِی دَ زاړه نه وِی آزاری
په کم ذات په اصیل هیڅ ندِی راغلی
ښځی واړه دَ ښه کار دِی طلبګاری
زوړ دِ ځوانی ښځی نکا که ئی کاندی
فکر بویه چه له ښه ځایه دِی باری
له ښه ځایه له ښه کوره ستر پوښی
په حیا په شرم ننګ وِی خبداری

---

۱. وایی څو لری.
۲. څه.
۳. مور.
٤. په تورو په لښکرِ.
٥. به څو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په پلار نیکه دَ ننگ و ناموس نه وِی
هغه ښځی قباحت ته دِی تیاری
اوس پخپلو زړو خوښ اوسه خوشحاله
دا د دَور ځوانی مکړه ناپکاری

چه نظر دی په اغیار هورې دلې وی
ځما اوښی په بارخو ولې ولې وی
ته چه هسی ښایسته یې گرم خو نه یم
که می تل در پسی هسی وا ویلې وی
چیری نه چه څه دِ ورسی خاطر ته
که له چا سَرَه می تشی تسلې وی
یو ځل بیا سر توره مسته را ښکاره شه
چه گیسو دِ په سپین مخ شملې شملې وی
ته به وایې دَ گلاب په گل شبنم دی
چه بارخو دِ د نماستې په وخت خولې وی
دَ رقیب له ویری بل لوری ته سترگی
او دَ زړه می ستا وَ مخ وته حملې وی
په عاشق باندِی دَ پلار نصیحت اور دی
اوس به چیری د دې نور خلق په خولې وی
چه له سترگو می[1] غړیږی غنم رنگه
جدائی ئی لکه قحط دَ غلې وی
د ناپوهی خوبا ټول مهر په یار شی
دَ هوښیاری په سر څو تیری ماملې وی
زه خوشحال به دِ وانوړم له لیدنه
په دربار دِ که هر څو پروتی کلې وی

چه دانا نه کړې گردش دَ زمانې
نور به زده نه کړې دانش د زمانې
زر پیرې لَری دَ سترگو په ځنبل کښ
خبر دار شه په روش د زمانې
په یوه زمان دِی شاه بیا دِ گدای کا
څه باور په نوازش دَ زمانې
په خزان کښ دَ بوستان په ونو راشه
څه وُ څه شو بیا پوشش د زمانې
کله مځکه سپیره ډاگ کله گلؤنه
څه امید په آرایش د زمانې
د سفله غُندی ئې ور کړل را نیولی دی
غره مشه په بخشش د زمانې
د حلوا سَرَه ئې زهر هلاهل دی
که لذت لَری خورش د زمانې
پت امید دِ پلار دَ زویه سَرَه پریکا
څوک دی نه غواړی سازش دَ زمانې
شاه جهان بادشاه دَ چا په بند بندی دی
راشه گوره آزمالش د زمانې
حقیقت ئې سر تر پایه را معلوم شو
راته مکړه ستایش د زمانې
زر علته زر فساده زر عیبونه
پیدا کیږی په کاوش د زمانی
چه ئې شا کړه دَ دنیا وَ اسایش ته
هم هغه کا آسایش د زمانی
چه دا هسی ئې کردې دَ زړه پیاد وِی
لا خوشحال لری خواهش د زمانې

چه می اوښی هسی آل[2] شوې
دواړه سترگی می سره لال شوې
چه په نور څه پسِی ندِی
واړه ستا دَ مخ په خیال شوې
لیونَی شوم خوب می نشِی
راته په پری مثال شوې
نور می محو شول له دله
چه می ته په زړه نهال شوې
دَ زړه داغ دِ مبارک شه
چه مَیَن دَ شاه په خال شوې
خلق خوښ گرزی هوس کا
د ما زړه ولی بد حال شوې
مگر نول دَ بیلتانه دَی
په ناله کښ لکه نال شوې

---

۱. ئې.
۲. محشي ورته کنبلي دي یعنې سرې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور څوک هم شته دَی اې غمه
که یواځې دَ خوشحال شوې

چه می زړه پسې مینښ مینښ شی
صبر و هوښ پسې لینښ لینښ شی
د هغو شونډو شربت به
یا نصیب چه کله چینښ شی
په پرهار می ظلم کیږی
چه توبری ځنی وکینښ شی
په خزان کښ نوری ونی
توان لری چه سبر سرینښ شی
زه ئې ناسته په پالنگ یم
که خوشحال له خوبه وینښ شی

چه یَوه می دَه نیولې
په رشتیه می ده نیولې
لکه یو یو مرد ئې نیسی
هم هغه می ده نیولې
څوک دِ هیڅ ملامت نکا
عجب ښه می ده نیولې
اوس به نه درومی له ما نه
چه له زړه می ده نیولې
په هیڅ رنگ به پریښوه نشی
چه تر پښه می ده نیولې
گُندی وِی را باندِی راشِی
سر پره می ده نیولې
که ئې نه وینم په سترگو
ښایسته می ده نیولې
گُندی سَمَه شِی عالمه
که کږه می ده نیولې
د خوږو هیله خوشحال کړم
چه ترخه می ده نیولې

چه ئې هسی لایعقل ولاړم په شومی
دا پیاله دَ چا دَ لاسه دَه څه نومی
خدایه څه دِ یو باد وَړَی زړگی راکړ
چه همیش دَ عشق دَ باد په مخ کښ درومی
پدا هم لا رقیبان کا په ما رخه
چه می زړه دَ یار په یادوُ راحت مومی
ما لا حرف نه وُ له یاره بدل کړی
دَ سحر خروس دی وویشت شی په کومی
بیلتانه دَ ما په قصد چاړه تیره کړه
د قصاب دلسوزی نشی په ورغومی
واړه دوک می دَ اشنا دَ بیلتانه دی
په دروغه سر تړم بهانه د دومی[1]
چه ئې بې له ده بل خیال نشته په زړه کښ
دَ خوشحال دلبره کومه ده څه نومی؟

چه دَ عشق په گرانه لار کښ ډیر خطر دی
هر قدم چه پکښی اخلم ډار دَ سر دی
که سینه مې سَرَه چاک کړې و به وینې
چه می ستا له غمه وینی درست ځگر دی
ستا دَ مهر باران نه اوری چه شین شی
ما په زړه کرلَی ستا دَ مینی کَر دی
ستا په راز به ژبه هم نکړم خبره
تَل تر ژبی رسیدلَی راز سمر دی
زه له عشقه خبر نه یم چه عشق څه دی
هونبره اَروم چه له حسنه ئې اثر دی
چه ئې عشق تر سره کړی هغه کم دی
پدا کار کښی لاف وهلی یوه هر دی
صبر مه غواړه له ما د عشق په کار کښ
جو دانه صبر پر ما باندِې لوی غر دی
عاشقی لا زه ته نه وو چه پیدا وه
نه چه ما وتا گډ کړی دا هنر دی
خو ځما طالع ښه ندی یار جفا کا
گنه کوم یو په وفا تر ما بهتر دی

---

۱. یعنی زکام او یخ وهل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشق غم له خلقه پټ لَره خوشحاله
څه ئې پټ کړم چه جهان ځنی خبر دی

چه پیدا شوه جدائی
کشکه نه وَی اشنائی
دَ بلبلی بخره نول ده
د گل بخره زیبائی
تا چه شان د لیلې واخیست
که مجنون شم را ښائی
د لیلې دَپاره سر شو
خوار مجنون په گدائی
چه عاشق شو قبلوی دې
پیغورُونه رسوائی
ستا په در دوهان[1] وهلی
درته ناست یم دوائی
که پل بل لوری ته واخلم
ته می بوله هو ځائی
چه به زه بې تا نه پایم
بی چیجی لوپټ پائی
چه ئې ولیده په سترگو
خوشحال ځکه تا ستائی

چه ئې دری څیزه حاصل وی
دَ هغه خوښی به تل وی
اول خپل صورت ښاغلی
بیا ئې ښه صورت واصل وی
غه دریم وایم چه کوم دی
دَ دنیا دولت ئې خپل وی
چه پدا کښ ئې یو نه وی
پریشانی به ئې په دل وی
چه ئې یو وِی پدا درې کښ
غم به تل باندی نازل وی
هر چه درې واړه ئې نشته
که چا مړ کړ هم دگل وی
دَ خوشحال ویل معقول دِی
پری به خوښ شی چه عاقل وی

چه بندی د یار دَ یار د زلفو په کمند دی
بهانه ئی د خلاصَیٔ دغه بند دی
سر می یار وَته پیښکی کړ لا شرمیږم
دَ نادارو عذر پټ ندی څرگند دی
نه شکری دی نه قند دی نه نبات دی
دَ شهیٔ د شونډو لا گوښی بل خوند دی
څه صفت دَ هسی حسن په غزل کړم
چه په نونس بابه کل شکل پسند دی
څه به غم د مال و ملک د دین و دل کړم
چه لا ستا له غمه روغ گرزم انند دی
یَوه زړه لَره یوه اشنائی بس ده
نور به ډیری یاریٔ نه کَوم سوگند دی
پخپل زړه می به دا هسی شندی بکړې
کله هم دَ عاشقیٔ کار پسند دی
د خوشحال خټک دِ ستا په سر سوگند وی
که ئې بې تا په نور څه زړه خورسند دی

چوهړې دَ خپلی خونی په بوی خوښ وی
ولی بوی ئې په چمیار باندِی آتش وی
نور وگړی دَ چمیار له خونی تښتی
په چمیار دَ خپلی خونی بوی دلکش وی
هسی رنگه دَ هر چاری تفاوت دی
یو تر بل پوری مطعون او مشوش وی
دَ دهقان فهم په پاله[2] یا په یوم دی
دَ سپاهی نظر په توره په تیرکش وی

---

۱. دونهہ.
۲. یعنی دَ یوی تیش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دلبره دلربا ده هغه ته يې — چه خود رايه خود ستا ده هغه ته يې
چه دَکبر دَ فتنو دَ خرخښو ئې — په همه عالم غوغا ده هغه ته يې
چه مشتاق د دَ خندا دَی هغه زه يم — چه دِ تل وَ ما ته شا ده هغه ته يې
په جهان که ښايسته وه بې حسابه — چه په واړو دِ خندا ده هغه ته يې
دَ پسرلی گلُونه څه دِی چه ئې ستايم — تر گلونو چه زيبا ده هغه ته يې
ستا په مخ می په څراغ نشته وتَنه — چه دَ توری شپی روڼا ده هغه ته يې
خپل عاشق سَره وعده نکړې تر سَره — چه په عهد بې وفا دَه هغه ته يې
که هر څو دِی دَ خوشحال معشوقې ډيری
چه ور تيره تر هر چا ده هغه ته يې

چه ايرو غُندِی ئې پروت په دربار نه وی — دَ هغو به وَ اسمان وَته لار نه وی
عندليب چه په گل رايشی نارې کا — وائی دا چه يَوه ورځ به گلزار نه وِی
دَ زړه چاک می به په هيڅ سَره ور نشی — څو گنډلی ستا دَ زلفو په تار نه وِی
ستا د زلفو نوم به نور په خوله وانخلم — دَ هوښيار پاړو تور مار سَرَه کار نه وی
تر هندوی مه شه کم دَ يار په پت کښی — چه ئې هيڅ له بله اوره نه ډار نه وِی
په ما هر زمان اختر دَی چه يار وينم — بی اختره به هاله شم چه يار نه وِی
په کوم ځای می به مرهم کښيږدې طبيبه! — چه دَ يار دَ غشی نخښه پرهار نه وِی
په هغه دَ عاشقِی نوم حرام دَی — چه په يار پسی ئې درست صورت خوار نه وِی
هيڅ مانه له ياره مه کوَه خوشحاله
دَ دنيا ساعت به تل په قرار نه وِی

چه په زلفو عنبر ساده هغه ته يې — چه په شوندُو شکر خاده هغه ته يې
چه نازک ئې دی اندام دَگل تر پاڼی — په قد ښه تر عرعر لا ده هغه ته يې
که هر څو شِی په جهان محبوبی ډيری — چه خوشرنگه تر هر چا ده هغه ته يې
له عذابه له وبا له دِ ترس نشِی — چه پدا دور ترسا ده هغه ته يې
چه اثر می دَ ژړا ورباندِی نشی — چه پدا زړه حجر آساده هغه ته يې
چه تمامه شپه دِ خوب په ما حرام کړ — چه دَ ستر سحر بلا ده هغه ته يې
چه له مينی ستا په سر لوړی خوشحال دی
چه دَ ده دَ سر قضا ده هغه ته يې

چه ئې عمر دَ ښارويو سَرَه تير وی — زيست روزگار دَ هغو هم په هغه څير وی
چه شيطان غُندی رانده شی څوک ئې څه کا — که هر څو ور څخه علم هنر ډير وی
ځوانان واړه برابر ندی په وزن — ځنی من، ځنی نيم من ځنی نيم سير وی
که په زړه باندِی پراته دی زر غمونه — چه می يار په نظر کښيوزی واړه هير وی
دَ شکرو تر حلوا به ئې لاَ ښه خورم — که دَ يار له لاسه زهر يا گنډهير و
دَ ښه مخ په ننداره به لکه روغ ځم — که په تن می پرهارُونه دَ شمشير وی
هر عاشق دِ عاشقِی ته هوس نکا — دَ عشق لاف دِ هغه ځوان کاندِی چه شير وی
دريغه بيا را سَرَه ژر غاړه غړی شوی — چه فليل په زلفو پوری دَ اجمير وی
دَ خوشحال خټک خو کښلی مخ په کار دی
که د سوات که دَ پکلی که دَ بنير وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په زړه ئې ستا دَ غم غشی سیده شي
قراري به ئې له دله رمیده شي

همیشه به ئې سریښی په زنګون وي
په فکرت به ستا دَ زلفو خمیده شي

توری سترګې توری ورځې سَرَه زیب کا
بیا په تیره چه و سمه پر کیبده شي

په ټټو باندِی ئې خط دَ ویښتو ندی
دا ئې سیوری دَ څړې ده چه لیده شي

ستا خوبی ځما په پوهه ډیر تیری کا
دَ یوسف خوبی که هر څو اروېده شي

په بڼو باندِی می ښښې په احتیاط ږده
چیری نه چه می بانړه پرې خلیده شي

ځان و زړه می هغه لور وَته پرواز کا
هغه ځای چه ښه دلبره شنیده شي

زه پدا سبب په دوو سترګو مَیَن یم
چه چهره دَ ښو یارانو پرې لیده شي

له قسمته زیاتی مه غواړه ناپوهه!
و هر چا ته خپله بخره رسیده شي

لاس په لاس ئې ګرزوی هنر آموزی
چه ښکاره دَ هنرمندی کښیده شي

په ژړا می به و نه غلوې خوشحاله
که دِ سرې وینی روانی تر دیده شي

چه ښیری وَ ما ته وکړې ژونده وې می
چه می یاد کړې په ښکنځلُو نهاله وې می

دا چه وایې راته ځیر ګوره چه مور شې
که تمام عمر دِ ګورم مړه وې می

غمازانو اَغزی توی دَ غمازۍ کړل
چه دَ دوی په وینا غوږ کړې پرې څکوې می

ما خپل زړه وَته وَیل چه اې بد خویه
څه په هر صورت مَین شې شوره وې می

وئې عمر می پدا بد خوئی تیر شو
څه دا اوس راته ویل کړې اړه وې می

که می سر په عشق کښ دروِمی هم دِ لاړ شی
خپل وژلی راته شمارې ویره وې می'

که دَ زهرو پیاله راکړې هم نه وایم
خدای دی خیر وَ تا درکا ژونده وې می

چه ګهی په مخه رایشې کنکس[1] خورې
یو تر شا نظر وَ نکړې ځوره وې می

کشکه زه درباربندِی نه وَی مَین شوی
تا نادانی مینه نه زده پخه وې می

ما خوشحال څخه په ذات دورنګی نشته
دَ زړه حال می در معلوم دَی ویه وې می

چه درومې په انګڼ کښ درست انګڼ سَرَه یو ګل شی
د مښکو بوی را پاخی چه دِ تار په تار کاکل شی

چه سترګې کړې وریورته په نرګس شی بلا سازه
چه زلفی کړې نمودی حبطه واړه سنبل شی

دَ ملا دَ ویښته فرق به دِ هیڅ یَو سَرَه و نکا
که واړه دانایان می په دا فکر تأمل شی

عالم وایی و ما ته له ښه مخه صبر وکړه
حیران یم له ښه مخه په څو صبر و تحمل شی

دَ خوشحال خاطر ئې هسی ځنی یووړ تورو سترګو
کله صید دَ شاهینو تر مښکو تر منګل شی

چا به راکړه په پالنګ دا هسی کښلې
که می نه وَی په ازل په قسمت کښلې

شیخ دَ خورو صفت کا زه دَ دلبرو
دا ځما هغه دَ ده دعوا پریښلې

عاشقان ئې صد هزار دِی په هر لوری
سر ګښته حیران پریشان ګونه ځیښلې

په دربار ئی سناسی شه ورته کښینه
تار په تار دَ سر ویښته ایرې موښلې

که هر څو دَ خلقو جونه ښایسته دی
ما یَوه ده غوره چوڼ پکښی وکښلې

لا به کله نندارِه دَ هغه مخ کړم
چه می کړه دَ خاطر ده پسی لښلې

---

۱. دا کلمه عیناً ولیکله سوه، راحت زاخیلی ګنګوسی په معنی د پټه خوله والی او خاموشۍ او سرګوشی را وړې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ هغې پیالې مستی لَرم په سر کښې — چه پرون می دَ ساقی له لاسه څښلې
نه د مښکو پټیدنه نه دَ عشق شته — په اذل ئې نه دِی دا پردی پوښلې
چه می تل دَ مخ ثنا وایی خوشحاله!
په صله می سپینه خوله درته بخښلې

چه گلگونه معشوقه لَرِی په کور کښې — دَ صحرا سیل دِ وسیځی په اور کښې
په هجران کې می ژړا هغه خندا شوه — چه می یار سَرَه خندا وه په بیور کښې
لکه لوند خرځوړی تا وکړې نم ئې نه وی — بیلتانه هسی پخوړ[1] کړم پخپل زور کښې
دَ عشق ښور دی دَ عاشق له دله نه ځي — په جهان ئې فیروزی دَه پدا ښور کښې
په هر ځای چه دَ رندانو مجالس وی — تر قیامته به یادیږم په ځلور کښې
شور و شر به دَ رانجا[2] په جهان نه وُ — که د هیر صورت پیدا نه وَی په شور کښې
که خبر به دَ دُرخانی د مخ نه وی — آدم خان به ځنی څه غوښتل په کور کښې
پښتنې جونه دِ الفی باد ته نیسی — چه شمال ئې بوی راوړی په رنتهبور کښې
دَ خوشحال دَ زړه می ښه ننداره وکړه
سمندر غُندی بازی کا په بل اور کښې

چه له ورایه را څرگنده مسته شاشی — دَ جمال ئې په څو رنگه تماشا شی
چه پلَو په مخ کښې وَنیسی ماښام کا — چه پلَو له مخه لیری کا سبا شی
دَ جمال خوبی ئې زیاته دَه تر نمره — چه دیدن وته ئې غټ گورې په چا شی
تر یانه پوری ئې گوډه سی کوتره — تر وَیل پوری ئې گنگ گویا طوطا شی
حبشی زلفی ئې پاس په سینه زانگی — یمانی بارخو ئې گل غُندِی نما شی
مرگ می سل ځله قبول بیلتون دِ نه وِی — دَ دې هسی یار بیلتون تر مرگ بلا شی
په ماهی ئې مرده شو یو کرَه عید وی — په خندا ئې جوهری لرَه ژړا شی
توری خاوری دَ رقیب په سر کا توئی — چه گله له منځه وباسِی پخولا شی
چه په لیدو ئې نه ومړې خوشحاله
ځکه هسِی دَ جهان بلا په تا شی

چه محبت په ځان قبول کا نور راحت شی — چه عارف دَ مصیبت شی عافیت شی
که فلک ئې دَ مزری په خوله کښې ورکا — خدای دِ نکا چه عارف پکښې غارت شی
لکه باد کله ئې مخ کله ئې شا دَه — بیهوده غرور دَ هر چا په دولت شی
یو لاله په غوړیده بل رژیده کا — شگفتن دَ باغ دگلو په نوبت شِی
دَ یوه ماهی شی سر دَ بل نړیږِی — په جهان کښې نوی نوی عمارت شی
وا ویلا ژړا ناره ساړه آهونه — خو هم دا په ورځ و شپه په هر ساعت شی
دا همه چاری دَ ده دِی چه را کیږی — یَوه خدایه کور دی وران دَ محبت شی
هغه شان لکه په تورۀ اوس په سپین دی
د خوشحال مجاز به کله حقیقت شی

۱. نښتیځلی او په تکلیف اخته.
۲. رانجا او هیر په هندکی دوه مینان وه چه په هندی کې ئې قصه مشهوره ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه راغلی په حیله دَی
عقل ځکه عقیله[1] دی
که مثال ئې له ما غواړې
عشق مزری عقل نیله دی
آشنائی ئې دَ جمال ده
چه مین په جمیله دی
پروا نه پرې پرپری کا
اور څو بل په فتیله دی
خوار مجنون دَ عشق په کار کښې
سپک په قام په قبیله دی
هم خالق ته هم مخلوق ته
واړه کار په وسیله دی
دَ خبری په میدان کښې
نن خوشحال خټک قبله دی

چه ښکاره په آرایش کښې شگفته شی
صلوات ئې په جمال باندې گفته شی
آشفته کاندی روزگار دَ پرهیزگارو
چه ئې زلفی په عذارو آشفته شی
چه ئې نه وینم زه هسی ځلبلاند شم
لکه گل له عندلیبه نهفته شی
چه دَ غوږو دُر ئې نه وینم په سترگو
دُرگوهر می په هر باڼه سفته شی
دَ وصال په وخت هم خوب دَ عاشق نه وی
ترو بې وخته په هجران په سوخته شی
ښه خو دا چه ئې برقع په مخ پرَته ده
او که نه پرې به وگړَی الپته شی
زړه می وائی چه ورتلی په در ئې ایل کړَی
په هر ځای چه ښه محبوبه شنفته شی
وَ خوشحال ته د دې باغ غنچه ښکاره وه
چه به دا رنگه گلونه شگفته شی!

چه ادب لَری سړَی سړَی هاله شی
بی ادب سړَی سړَی کله باله شی
څه پتونه ئې په شمار په حساب ندی
که په چا د آشنایی پت پاله شی
چه همت دَ سړی څو قدر ئې هونبره
دَ تمیز په تله هر سړَی تاله شی
دولتمن سړَی هغه بللَی بویه
چه له سینده ئې جدا دَ چا واله شی
هر سړی چه دولتمن شی که دانا وِی
په هر کار کښې دې نظر پخپل کاله شی
که دَ توری کار دَ ځوان دَی یا د نور څه
مصلحت دَی دَ هغه چه په زاله شی
دولتمن دِ په هنر په علم مټ کا
که هر څو ښایسته مخ وِی بیا پساله شی
څوک دنیا وته مریونه دی خوشحاله
شاه زلمیو ته دَ لوبو چنغاله[2] شی

چه ړانده وته اسمان ښئی یا ستوری
وایه ړُوند به ئې په کومه سترگو گوری
رونړا ورځ په ښاپیرک باندې تور تم شوه
روښنایی دَ نمر ښکاریږی په هر لوری
که څښتن ورته زورل[3] کا یا ښکنځل کا
مریی هم په زړه کښې هسی څښتن زوری
بیا به شنی په پاڼیو نشی وچی نوی
که باران د ببنکال په شیبو ووری
زور قوت دَ هر چا سم برابر ندی
څوک له ځایه زوروَر شول څوک کمزوری
راشه نن دی د نخاس نندارہ وکړه
یو کالَی په بها بیری بل ئې پلوری
چا دَ سر دَ پاسه سور مندیل تړلی
ځنی هسی خوار حیران گرزی سر توری
دَ چا حکم دَ چا لاس دربانډې نشته
پخپل بخت پخپل قسمت پریوزې غوری

---

۱. یعنی پینبې تړ، هغه شی چه د اوښ پښه په تړی.
۲. چنغاله هغه نجلۍ بولی، چه میړه ئې معلوم شوی او نامزده شوی وِی، اما واده ئې نه وی سوی.
۳. زوری کا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تلوار په اضطراب چه صبر نه کا
دَ خوشحال خاطر سیماب شو سَرَه ښوری

چه می خپل مَین نیولَی تر آغوش دی | دَ جهان هوس می واړه فراموش دی
ساقی زه څه هوښیار نه یم باده راکړه | لیونتوب دَ لیونیو پرده پوش دی
چه پرُون ئې اهانت دَ می خور وکړ | نن هغه دَ میو ډک سبو په دوش دی
ساقی ترس دَ محتسب دَ دُرې نشته | چه بابا ئې دَ مجلس سَرَه می نوش دی
هدایه وقایه څه لولې وَ ما ته | چه څما دَ نای ونَی په آواز گوش دی
دا گلگون شراب دَ کومی میخانې دی | چه صوفی ئې په جوعه سَرَه مدهوش دی
دَ بهار په وخت به څه له میو اَوړم | چه سرود دَ مغنی په نوشانوش دی
بیا به دا گلوُنه نه وِی میخوری کړه | دَ بلبلو په آواز کښې دا سروش دی
ډیر دَ باد سپاره په خیال تر ما تیریږی | همیشه پدا بازار کښې پوشا پوش دی
چه په ډیر ارمان دَ یار له مخه بیل شو
دَ خوشحال په بخره هر کله خروش دی

چه لرې پخپله خونه کښې خوشخویَ | دَ جنت هوا به هم کړی درې شویَ
دین دنیا ئې دواړه کښیوتل په لاس کې | چه په کور کښې ده خوشخویَ هم خوش رویَ
دَ بلبلو غوغا تل په هغه گل وِی | چه صفت ئې شِی له رنگه هم له بویَ
زه دلې له غمه مرم چه جدا کیږې | په شانه سَرَه د شاه دَ زلفو مویَ
چرته ویر چرته سندری په جهان کښې | که ئې گورې د هر نه دَی بې های هویَ

گلدستې دی دَ بهار را لَره راوړې | پیکه ښه راغلې په وخت دَ یار له سویَ
په جنت کښې پراته چیری چرته درومی
چه خوشحال شړی عالم د یار له کویَ

چه په آن و آن په مځکه په اسمان دی | په غمونو په ښادیو کښې انسان دی'
دا یوه څمڅه دَ څان دینی بلا شوې | چه سړی سَرَه ئې غم په هر زمان دی
دَ نامرد دَ مرد پدا تفاوت وشو | په نامرد شرم آسان دی په مردگران دی
مست هاتیان خونی مزری توری وکښلې | که دَ سر ویره دِ نشِی کار آسان دی
کشکه ته پدا دنیا همیشه پائې! | په احتیاط احتیاط کښې ډیر خلق طوفان دی
که دَ څان که دَ ایمان بد خواه می ډیر دی | ما په خدای باندِی سپارلی څان ایمان دی
ننگیالی چه دَ اخلاص توره په لاس کا | ډیر لښکر ئې تر همت پوری کاروان دی
له اوله تر آخره څو روزگار شته | چه عالم باندِی غوغا کا دا جهان دی
په ښادی سَرَه شریک دی اولسونه
غم یوائځې دَ خوشحال خټک دَ څان دی

چه وربل دی په سپین مخ آشفته کیږِی | په ماښام کې روڼا ورځ نهفته کیږی
که د مخ ښایست ئې دا دَی چه لیده شی | لا به ما غُندی پرې ډیر الپته کیږی
په ښو ئې اوښی ندِی آویزاندی | همگی دُرو گوهر دی سفته کیږی
یو ئې رنگ یو ئې نگهت یو ئې وِی پانِی | پدا باغ کې عجب گل شگفته کیږی
په ژړا می به پوهیږې خوب و نه کا | هغه څوک چه په گیسو ئې خفته کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال دَ خولی خبری خوشی ندی
دا همه دَ یَوه حاله گفته کیږی

چه مور پلار ځنی آزار شِی هغه عاق دی — دَ عاق زویه ځای دوږخ په اتفاق دی
هغه مور او پلار به خلاص نه وِی له غمه — چه فرزند ځنی زوولی بد اخلاق دی
هغه زویه به آخر په خواری خوار شی — چه ښکاره ئې دَ خپل پلار نفاق دی
دَ اورنگ بادشاه په دور رسم دا شو — چه هر زویه دَ خپل پلار دَ سر مشتاق دی
نن هغه قطب آفاق گڼی خپل خپسر — چه گواه ئې دَ عاقوالِی درست آفاق دی
با خلف زویه په گور خلف دِ غواړِی — هر پدر چه د پسر په اشتیاق دی
دا ځما همه گله ده دَ ټټوانو زیږی — را ئې وَ ښَیه چه کوم پکښی تفچاق دی
د ټټوانو نه همه ټټوگی زیږی — که الغیر ئې دَ عرب یا دَ عراق دی
دَ هغه اسلام اسلام ندی خوشحاله
چه بهتر ورځنی گبر په میثاق دی

چه د خولی ویَل ئې نور دَ زړه ئې نور وِی — دَ هغه به مخ په دواړه لوریه تور وِی
دَ باپوه سَرَه راضی نه یم په باغ کښ — دَ دانا سَره قبول لَرم که اور وی
که په لاس کې ئې ډک جام کښیږدې څه سود دی — دَ هغه چه له ازله جام نسکور وی
نالایق زویه دِ خدای دَ چا لوی نه کا — چه په ځان دَ ده له خویه پلار او مور وی
ښه لایق زویه مور پلار په نیکی یاد کا — نالایق دَ پلار آزار دَ مور پیغور وی
یو لایق زویه دَ پلار کرهَ لوی ښه دی — نالایق په څه شمار که درې څلور وی
دَ غوولی زویه شور وِی پخپل کور کښ — دَ ښاغلی په جهان کښ شر و شور وی
که هر څو دَ سړی ډیر زویه پیدا شِی — بیا په واړُو کې خو یَو زویه انځور وی
هغه زویه خو په گور ښه دَی خوشحاله
چه بهرام غُندی یواځِی دَ خپل کور وی

چه دا هسی سحرگری سترگی ستا دِی — په ناحقه دَ تقوا لافی ځما دی
پښتنی جونه می ولیدې په سترگو — خوک چه تُرکی دَ خطا ستائی خطا دی
ښاپیریه که هر څو ستائی وگړی — ستا تر حسنه تر جمال په شمار د چا دی
تا چه وَوینی مَین در باندی نشی — هغه زړونه غندی کاڼی دَ بیدیا دی
واعظان چه یادَوِی دَ جنت حوری — ما پدا سترگو لیدلی په دنیا دی
یا به ستا زلفینی ونیسم په لاس کښ — یا به سر دربانِدی بایلم دوه وینا دی
دَ ناموس خبری مکوه خوشحال ته
عاشقان له نام و ننگه بی پروا دی

چه می کړی هر آثام دی — که په خوله که په اندام دی
اوس له واړو توبه گار یم — په اخلاص می دا کلام دی
ته کرم را باندِی وکړه — شتا کرم په هر چا عام دی
په دوه سترگی می منلی — چه دَ شرع هر احکام دی
واړه امر می قبول دی — ترې توبه چه نهی نام دی
استقلال دَ توبې راکړه — دَ شیطان دَ بلا دام دی
ما ساته دَ ده له شره — نفس می مدعی خودکام دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په توبه کښې ثبات راکړه
لکه حکم دَ اسلام دی
پخپل لاف به هیڅ ونګړم
که زه لافې کړم لاف خام دی
چه توفیق له تا نه نه وِی
دَ زاهد زهد حرام دی!
په هغه لاری می بیایه
چه پرې ینښَی بنی ګام دی
نور به څه کړم ډېر خواستونه
دا یَو ما لَره تمام دی
چه ثابت وَلاړ په دین دَی
دَ خوشحال باندی سلام دی

چه په زړه ئې ګرزوی وړې وړې[1]
یَوه ورځ می به له وره وشړې
چه په تا پوری ئې زړه نه وِی تړلی
په هغه پوری زړه څه لَرَه تړې
که می وړمی ساړه ډېر وِی قبلوه ئې
مړې ایرې دَ نغری څه لَره لړې
چه ځیر ځیر ئې مخ ته ګورم نه مړیږم
دا ځما سترګی به کله شی مړې
ستا خوږی شونډی نبات دی رقیب مچ دی
ښه خو دا چه ئې له شونډُو وَشړې
څو ځوانان دِ پخپل ځان دِ کښینولی
لا به څو در باندِی کښینوې زړې
یاره ته چه له اغیار سرَه خندا کړې
دَ خوشحال په لړمانه درومی چړې

چه د بخت د تالو سپین دِی تور به نشی
چه شیرین دِی له ازله شور به نشی
هر چه غوږ دَ محبت لَرِی په زړه کښې
که پرې زرکالونه تیر شی سپور به نشی
د دې نورو بازارونو خپریدل شته
یو بازار دَ محبت دَی خپور به نشی
خو چه وَزیږِی له موره چه بد ذات وی
په ورورئ ئې غلط مشه ورور به نشی
چه له یاره سرَه کښېنم رقیبان مِی
تل په بد نظر کاته کاکور به نشی
څوک چه زور سرَه ښکاره کا و زیانیږی
که پخپله بوسه راکا زور به نشی
هسی نه چه زور می نشته زړه د ګورم
ته پخپله مهر وکړه زور به نشی
و هر چا وته رسیږِی خپله بخره
چه ئې پلی په ازل کړ سپور به نشی
لاس په لاس سودا بهتره تر هر څه ده
مسافر په لار ولاړ یم پور به نشی
که هزار ځله حکمت هنر تدبیر کا
دَ خوشحال په باب چه شوِی نور به نشی

چه په حسن په ښایست دِی زورَ وَرِی
دَ هغو وائی بدلی یا سندری
رغیده ئې ستا دَ خولی په دَلاسا دی
دَ رنځورُو دارو ندِی له تا لیری
ما چه ستا دَ خوږو شونډو لذت بیا موند
نه می شهد په غرض دِی نه شکری
عقل خپل فوزونه تار په تار خپاره کا
چه پرې رایشی دَ عشق خونی لښکری[2]
د ښو په تیر ئې بیا سرَه پاش پاش کا
که خپل زړه وته پوښم دَ صبر زغری
تریانه دِ دَ خطا آهو خجل شی
چه په شین شین یون کړې ښیوه ګرِی
یو نظر په درست صورت علامت وکا
په مثال لکه بخری وچی سری
تر خوږه خندا دِ ځار شم راته خانده
چه پریوان کړې په ما لعل و مرغلری
چه څوک بې عشقه څه وائی باور وکړه

---

۱. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښې نسته.
۲. چه پرې رایشی تنها دَ عشق لښکری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه باد دِی په خوشحال هغه خبری

چه دَ خپل عقل وَیل کا هغه کله خرد مند دی — چه پوښتنه مصلحت کا هغه هم دَ عقل بند دی
چه می فهم فکر وکړ پدا خپله دانائی کښ — بل نادان را ښکاره نشو که نادان دَی خود پسند دی
تر مشرقه تر مغربه چا دا هونبره جهان وَغوښت — عقل علم هم دا هسی په جهان کښ چند در چند دی
گډ شه وغواړه باغونه په هزار رنگه میوې خوره — راشه راشه راته وایه سَم دَ واړو لذت خوند دی؟
لعل الماس دی په جهان کښ دُر مرجان شته دی مشکنی — واړه هیڅ پوشیده نه دی دَ هر چا قدر څرگند دی
هر سړی چه محنت نکا هغه لکه راحت مومی — راشه رنځ قبول کړه که ته گنج غواړې ښه پند دی
که ته راشې له اسمانه جبرئیل شې پدا څه شی — خوف رجا راوړه اې ځانه کاردَ توری یا دَ شخوند دی
څوک چه حکم ریاست کا سیاست دِکا په شرع — اوس لا بلکه خلق بد شه په توره عمل هم سند دی
ډیر به ښه ښه زویه راوړی دا نه پلاره څلور میندی[1]
نن په واړه پښتانه کښ یو خوشحال لایق فرزند دی

چه امید پدا ایام لی — دا امید ئې نا تمام لی
عافیت غوښتل له دهره — دَ سبا هیله له شام لی
کل امید خامی تکیئې دِی — څوک به څه تکیه په خام لی
په سراب دَ تېری خوی دی — دَ اوبو گواهی مدام لی
زه له غمه مخ جار باسم — دَی را وړاندی شی سلام لی
په هیبت دِ ناست و خیز کا — چه مزری څخه مقام لی
دغه خون په خپله غاړه — چه دَ بیم په ځای آرام لی
دَ خوشحال بلا هغه شو
چه سوگند دَ ده په نام لی

چه پخوا می په خاطر نه وې لیدلی[2] — فلک ډیری ننداري را وَښیلی
وار په وار می واړه ولیده اغیار وه — چه همیش ئې دَ یارئ لافی وَهلی
په بخښښ ئې نر ناحقه غلطی کړې — وار په وار به جهان واخلی واړه خپلی
چه خبر له ځانه نه وه ما خبر کړه — له هغوی څو خبری وارویدلی
نه هغه شته نه په خوله کښ هغه غاښ شته — چه به ما په اننگیو وه چیچلی
چه په خوله می کښلول پرې نازیدلم — دَ هغو دَ خولې می وارویدې ښکنځلی
چه ئې نن وکړې په چا کانده په تا شی — ویړیا ندی چاری واړه دِی په تلی
چه همیش به په تسلیم راته وَلاړ وه — دَ هغو می څو ناسازی دِی زغملی
دَ جهان گلونه واړه بی وفا دِی — بیهوده ورباندی مینی کا بلبلی
کشکه زه یو خر غڅکی وَی سړی نه وی — هونبره چاری سړیتوب را ونمایلی
دوه رفیق دِی دَ یوه په وَیل بړغ کړم — دا دوهم را باندی غرپ وهی چه غلی
نه د دین نه دَ دنیا دی ځنی نوری — دَ یاغی دَ ایل په منځ کښ و بلښلی
چه اوربشی کړِی کله غنم وشی — پټه نه ده چه کرې هغه آخلی
یو ئې ټوله په محنت گا بل ئې یوسی — راشه گوره چا اولجه کړه چا ساتلی

---

۱. نه پلاره او څلور میندی، نه اسمانه او څلور عنصر دی.
۲. چه پخوا په خاطر نه وې ما لیدلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا دارو دَ لیونتوب وکړ خوشحاله
یا ناحقه دروغ خلقه سَرَه ملی

چا ئې راز د خولې تحقیق ندی موندلی
که صفت ئې واړه خلقو دَی ویلَی

په چشمانو کښې ئې سحو دَ بابل دی
په ملال کاته کښې ما لیدلَی

یَو نظر ئې راته وکړ نور په تله شوه
د ما زړه وړی دَ ښو په تار پییلَی

و چمن لَره چه درومم تللَی نشم
د مخ باغ ئې تر لَمنی یم نیولَی

په هر لوری کښلی ډیر دِی خلق وائی
څوک دِ یَو راته ښکاره کا هسی کښلَی

چه و مرگ وته می مینه ستا غمزه کا
خدای دَی ستا له لاسه روغ کا د ما څلَی

تر جلب نیولَی تل باندِی سپارلی کا
زړه می پټ مړنی سپور دَی خال دِ پلَی

چا به نې دَ عشق له کاره بل کار نه کړ
د خوشحال دَ خولې ویل که چا منلی

چه سړی تر عقل تیر شِی مخبط شِی
زیست روزگار دا مخبط سَرَه غللط شی

دَ حرص دریاب تر شرقه دَی تر غربه
حریصان پکښې غوټې خوری لکه بط شی

نن څما بیړیَ لاهو شوه په دریاب کښې
لا به کله دا لاهو بیړیَ په شط شی

د ته درزی جامی قدر قیمت ډیر وی
دَ اَغوستی سر و پای قدر وسط شی

غاښ وتلی ږیره سپینه ازمویښت دی
لا د ما و عاشقیَ وته نمط شی

جاودانه خوښی دا ده په جهان کښې
چه دِ زړه دَ عشق په کار کښې منبسط شی

ښایسته یاران می هسی ملک ته ولاړل
چه نه څای دَ پیغامونو نه ئې خط شی

دَ خپل یار وَ تیغ ته سر کښیږده خوشحاله
دَ قلم خوبی هاله گڼه چه قط شی!

چه دَ لویو کتابونو دانشمند وِی
دَ هلکو کتابونو په کار بند وی

چه خرما ئې دَ بلوټ نه وِی خوړلې
و هغو وته پټوی[۱] خرما خوند وی

چه دَ هند په شکر قندو خبر نه وی
و هغو وته گاځری شکر قند دی

دَ اټک په مناره به نظر نه کا
چه هغه ته دَ دهلیَ ملک څرگند وی

هر سړی دَ خپل وطن ثنا صفت کا
د هر چا تر فهم کښلی خپل فرزند وی

دَ ناپوه سړی دَ پند سَرَه کار نشته
ما چه ولیده دانا محتاج دَ پند وی

زه خوشحال ئې دا دانش په سترگو وینم
دَ هر چا چه بده پوهه غلط سند وی

چه ئی مخ تر گل زیبا دَی یار څما دی
چه په مخ ئې عندلیب شوم کار څما دی

چه ئې تش په کوځه تیر شوم لیونی شوم
که ئې ووینم په سترگو زار څما دی

که واعظ می له ښه مخ له مینې نیسی
که می لاس ورباندی بر شی پلار څما دی

بې له کښلیه زیبا مخه که گلزار دی
چه هر گل وته نظر کړم خار څما دی

چه هر لوری وته درومم په غم اوړم
ته به وایې غم یکلخته ښکار څما دی

همیشه به په ما وار دَ رقیب نه وُ
بیا له خپله بخته خوښ شوم وار څما دی

دَ خپل یار سَرَه دوږخ څما قبول دی
که بی یاره جنت مومم نار څما دی

---

۱. د میزری دانه او تخم (دریاب، پښتو لغت) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بت پرست کله دَ بت له مینی اوړی　　زه که مینه دَ یار پرېږدم عار څما دی

زه خوشحال چه دَ منصور په مذهب خوښ شوم
اوس څه غم چه زه دَ دار یم دار څما دی

چه دَ خلقو نیکخواهی لَرِی په زړه کښ　　مبارک شه بادشاهی لَرِیی په زړه کښ
که ئې غوږ دَ دانشمند په نصیحت وی　　څه عجبه آگاهی لَری په زړه کښ
دَ ناصح په نصیحت به اصلاح نشی　　هر سړَی چه تباهي لَرِی په زړه کښ
دَ مردانو په معراج به ورتلی نشی　　که دَ سعیِ کوتاهی لَرِی په زړه کښ
مختورن دَ دواړُو کونو نه دی څه دی　　چه هر چا سَرَه سیاهی لَرِی په زړه کښ
نیک بختان به اندیښنه کاندی دَ نیکو　　گمراهان به مناهی لَری په زړه کښ[1]
په هغه هنر کښ ټینگ اوسه خوشحاله
هر هنر چه سپاهی لَری په زړه کښ

چه ئې تل کښیښوې په سر دا خیال دړیَ　　تور ویښته شو دَ هغی سپینی وړیَ
دَ روانو اوبو کار دَ عمر یَو دی　　بیا به ورځ و شپې را نشی دَ نړیَ
محبت بې خدایه واړه که ئې گوری　　دَ دریاب په مخ دَ خلیو پل تړی
ته پدا حسن جمال چه درته گورم　　نه پوهیږم ښاپیریَ یی که سړی
په مدد دَ باد نه رسم مراد ته　　که هر څو روانوم دَ زړه بیړیَ
ستا دَ زلفو له ښاماره ویره نکا　　چه تر خوله ئې ستا دَ مینی شی جړیَ
دَ خوشحال زړه په تقوا کې لکه غر وُ
ستا په مینه یکباره شو و ووړی

څو بیږیَ پدا سیند کښ ډوبی ولاړی[2]　　چه تخته ئې مونده نشِی که ئې غواړی
فراق هر څه ته لمبې دِی لگولیِ　　لکه لوند لرگی په اور یښی څو ژاړی
غم ښادی سَرَه تړلیِ دِی له ځایه　　هغه هونبره به وژاړِی څو د ویاړی
چا ئې نوم راته وا نه خیست چه دَ چا دِی　　منارې میِ ډیرِی وَلیدې وَلاړی
په زرو رنگه غمُونه دَ جهان شته　　په زرُو رنگه نارې واوره دَ خراړی[3]
لکه رای څما دَ زړه هغه لا نور دِی　　خلق څو خبرِی کاندِی غاړِی غاړی
دا طومار څه هسی نه دَی چه تمام شَی　　غوړوِی ئې پټوی ئې، لولی نغاړی
دین دنیا لَرَه په کا و خپله کرده ده　　لوند وِی حلق د هر سړی پخپلی لاړی
چه بې غمه بې وبا له ئې خواړه دِی　　د بادشاه تر خوا نه به گنم خځاړی
غافلان په غوږ کاڼه دِی نه ئې اروِی
دَ خوشحال ختِک دَ خولې خبری لواړی[4]

څو چه مینه دَ دنیا پر یوزی په زړه کښ　　هونبره غم شدت بلا پریوزِی په زړه کښ

---

۱. نیک گردار سره به فکر وی د نیکو　　بد بختان به گمراهی لری په زړه کې
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۳. یوه کوچنی الوتونکی دی.
٤. یعنی سختی او درشتی او سپینی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک له ځایه پاکیزه ځنی ناپاک دی
دانا پاکو بد په دا پریوزی په زړه کښ

په یوه ښیښه کې شاش د قارورې دی
او دَ بلی ښه صهبا پریوزی په زړه کښ

چه څه وینی چه څه اروی چه خه وایی
د سړی هغه هوا پریوزی په زړه کښ

چه څه نه وینی نه اَوری نه څه وائی
وایه کومه تمنا پریوزی په زړه کښ

نیک و بد پخپل قسمت وِی له چا نه وی
په ناحق کینه له چا پریوزی په زړه کښ

نه په پند ځی نه په بند ځی نه په نور څه
چه مزه دَ ناروا پریوزی په زړه کښ

چه صحبت دی له چا کیږی هسی ته شې
هم هغه خو یو نه پریوزی په زړه کښ

دَ بلبل محبت یو دَی که بلبل وی
چه د گل ئې هر سبا پریوزی په زړه کښ

نا آشنا عالم دَ چا په فکر گرزی
اندیښنه خو دَ اشنا پریوزی په زړه کښ

د بهار په وخت دا درد وِی دَ دردمنو
چه ئې سیر دَ صحرا پریوزی په زړه کښ

د خوشحال غندی به بیل شی له عالمه
د هر چا چه دا سودا پریوزی په زړه کښ

ځوک به ستا د مخ نقاب کارتِ پتی
ځوک به ستا به اننگیو کښیږدی گوتی [1]

که دِ بیا نِوی شیوې په خاطر نه دِی
د وُربل غوټی دِ څه له ده آرتی

مظلومانو وته څه خو نظر وکړه
په دربار دِ فریادِی دِی څیری ختی

چه ئې پسی شاله ما هونبره ویل کړه
مخامخ د هغو ولی ژبی نښتی

پخپل یار به یې کیدې دا هسی شندی
چه همیش ئې د رقیب خبری نغوتی

یار په هر لوری جلوه کا ورته گوره
که دِ نه دی د لیدلو سترگی تِتی

په نوروز کښ دا غزل واخله مطربه
په آواز به دِ بلبلی شِی ساکتی

گل ته چا دا هسی زیب و حسن ورکړ
چا ئې هسی تِه په تِه پاڼی پرانتی

د خوشحال په پالنگ بیا راغله سرشاره
په زعفرانو په چووه[2] لَړلې ختی

ځوک په لوری دَ کعبه ځِی په هی هی
ځوک د یوری لَره چلیږی په جی جی

دواړه توکه په معنی په حقیقت کښ
په هر لوری غوزوی واړه دی دی

عاشقان ئې سل هزار یَوه معشوقه
په هر لوری ورپسې دی په پی پی

ځوک په کور دننه ناست ور سره کیل کا
ځوک همیش ور پسی گرزی په لی لی

میخانه یَوه هزار پکښی خمونه
دَ مستانو ئې نارې دِې چه می می

که همای دی که کجیر دی که کرگس دی
دَ هر چا می خپل خپل شان دی خپل فی فی

که ځوک وصل د خپل اصل پسی غواړې
چه ناری دَ خدایی وَهی نی نی

زه خوشحال چه دَ وحدت په میو مست شوم
وایم دا چه کاوس کله وُ کې کې؟

ځما خرابه دله ته یو څرنگه خراب شوې
چه وو در څخه لاړل، په هر څیز پسی کباب شوې

دَ منبکو دور تیر شو دَ کافورُو دور راغی
چه نوم د د شباب وُ په نامه دَ شیخ شباب شوی

دَ باغ دَ نرگس دِ هم لکه تازه وه هسی ندی
دَ باغ دَ لاله گلو دِ هم بانی پیچ و تاب شوې

دَ خولې حقه دِ ډکه په کوهرو وَه خالی شوه
په حزن په حسرت دَ یوه هر درِ نایاب شوې

---

۱. د دې بدلی د بیتو د پای کلمې په اوسنی املا په (ی) کښلی کښږی.

۲. څووه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په باغ[١] به دِ چه کښلیو ښایسته بلبلو ږغ کړ   یوه بلبله نشته ثمرې ئې دَ غراب شوې

بیړیٔ دِ دَ سینې په زور چه پاسه تله په غرونو   غوټه خوری پکښې گرزی اوس خسړی دَ دریاب شوې

مزری به دِ له ترسه په هیبت وه په کوهسارکی   نیژدې درته ویغ ویغ کا دَ گیدړو لا جواب شوې

چه ډکی په ښو مښکو په عنبرو هغه خولې وې   بد بوئ چار چوبې د زمانې په انقلاب شوې

په عمر چیری ویښ وې بیا به هم چیری ویښیږې   هَی هَی دَ خوشحال بخته ولی دا رنگه په خواب شوې

پیرې لَړِی خوشحاله دَ اسمان ننداره وکړه!

چه څه وې پکوم شمار وې دا زمان په څه حساب شوې

څما مرگ هغه زمان دَی چه رشتیا دَ یار هجران شِی   که هجران له منځه وَوزی نور به هر مشکل اسان شی

زه به ځان جهان ښندَمه، په اشنا پسی به ځمه   پری به پاسه قدم ږدم، که دښتونه بیابان شی

تا زړه ورکړ یوه هرنه یوه هر یوه بشر نه   لکه اوبه دَ جوی له سَرَه هوری ځی چه بیل روان شی

یَو خدنگ ئی وَویشمه وائی بل به دی هم ولم   ورته پروت سر می نیولَی چیری نه پدا پښیمان شی

ما دَ شاه دَ خولې سودا کره په کروړونو ئی بها کړه   خوله ئې لنډه دَ هر چا کړه مگر دا په شاه جهان شِی

له یو هسی می روزگار دَی، چه گه یار کله اغیار دی   په همه کاره هوښیار دی خو په ما باندِې نادان شی

دَ خوشحال خاطر سوخته دَی ستا په جور آموخته دی

درد و غم ئې اندوخته دی هم دا درد ئې بی درمان شِی

څما مَینه یاره چه نن ناست څما په کټ یې   موندلی مه په بخت یې که موندلی می په مټ یې

آرام شته دَ زړه کام شته دَ چمن لاله غوړیږی   په دَور دَ شرابو ساقی ولی هسی لټ یې

نه دین لَرم نه دل لَرم نه صبر شته نه عقل   په دواړو سترگو ورځیو تا لا کړونی دَ درست هټ یې

چه مخ وته دِ گورم لکه نمو هسی ځلیږې   قربان دی تر جمال شم په معنی تر نمره غټ یې

چه ته را څخه نه وې یو کنگال[٢] دَ زمانی وم   پادشاه دَ درست جهان یم چه له ما سَرَه لټ پټ یې

پیری به په گلزار کړې که بلبله دَ گلزار یې   گندگیٔ لَره به درومې که په اصل تور گونگټ یې

دوه درې حجانه څه دی چه ئې ته په مخ کې نیسې   په زر پردو کښ کښینه بیا د ما وته په چپټ[٣] یې

په خوب په بیداری کښ همیشه په فکر ستا دَی

اورنگ وته خیبر دَی وَ خوشحال وته کوهټ یې

څما زویه دَ ننگ ندی نمر پتار[٤] دی   پرې پوهیږم چه همه واړه مردار دی

نه ئې لویه اندیښنه نه ئې لوی کار شته   دَ مغلو وَ طباخ وَته تیار دی

دَ منصب دَ اضافو خبری کاندِی   په عزت په حرمت کله خبردار دی

اتفاق یگانگی ئې سَرَه نشته   همگی روان په بیله بیله لار دی

یَو څرگند قابل هرگز په دوی کښ نشته   که و دیر شو ته نیژدی د ما په شمار دی

په الکش الکش[٥] ئې ستړی کړم ښکار نکا   د کوټه سپیٔ کوکری پکښی سه چار دی

یو څو دی پکښی هر گوره ن پکار دی   دا نور زویه می لا لړ او ډیر پکار دی

نه دَ نوم دی نه دَ شرم نه دَ ننگ دی   اندیښنې ئې د ناکس دَ ناسردار دی

نه له پلاره نه پیدا دی نه له موره   خو صندوق بخچې ئې دواړه مور و پلار دی

---

١. په باغ کښ چه د کښلیو.

٢. د شیدو ککړ لوښی چه اوبه ولغړوی، کنگال یې بولی.

٣. دا کلمه په یوه نسخه کې چټ لیکلی ده.

٤. برگ بروگ ځناور یا مار.

٥. په الکیش په الکیش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه به تلل دَ نا قابل سړی دَ وړاندی — ځو دا هسی بیرقونه نګونسار دی
شکایت له نورو مه کوهَ خوشحاله
چه خپل زویه هم په ننګ له تا ویزار دی

خلقی واړه دَ شاه د خولې په غم دی — چه د شاهی خوله ئې کښل کړه هغه کم دی
چه د شاه د زلفو خیال لَری په زړه کښ — هغه تل په زړه پریشان په صورت خم دی
که په زړه باندی ئې زر داغونه جوړ شی — چه دَ یار له داغه آه کا هغه ګرم دی
عشق یو څه عظیم بادشاه دی که ئې ګورې — چه ګدا ئې له سلطانه محتشم دی
ته دَ عشق سپروته سهل نظر مکړه — چه بې زرو ب لښکرو لکه جم دی
دا دَ عشق د ګدایانو هسی چار ده — چه د فقر په جامه کښ محترم دی
دَ چندن دَونی ځکه بوی روان شو — هر چه ولی ئې دَ عشق په اوبو نم دی
چه له عشقه خبر نشول خدای ئې واخله — که ظاهر صورت بادشاه دَکل عالم دی
د آتش لمبه کېږو لَره پیدا ده — په هغو دَ آتش څه غرض چه سم دی
که په زړه زخم لرې دارو طلب کړه
د خوشحال وَیل دَ خوږو زړو مرهم دی

خدای راکړه په غیر کښ د رویبار منت را باندی — سپینه خوله سرې شونډی دواړه زلفی آویزاندی
یار را سَره یار دَی د هر غم می غمګسار دَی — غم اندوه می نشته چه رقیب را رخه[1] کاندی
پریرده چه پرې سوځی ستا د مخ بلا آخلِی — عشق دِ لکه اور دَی عاشقان دِ لکه سپاندی
دا څه بارخونه دی، نه پریشانی توری زلفی — پروتی دِی په ګلو د سنبلو پاڼی تاندی
زه ور پسې درومم دَ یوه نظر په طمعَ — بیارته نظر نکا هسی درومی مخ په وړاندی
بخت نه دَی نور څه دَی په دا هونبره ډیره مینه
ژاړی رخه کړینی چه خوشحال خټک ته خاندی

خلق فراغت کا زه تل ستا په غم نیولَی — څه بده بلا وې زړه ما نه وې پیزندلَی
له کبره ډیره خیاله به څه سم وایی و چا ته — دَکلی د محلت سَره چه زیست کا نا نمنځلَی
له ګوره نه به پاځی رنګینه جامی اغوستی — دَ حشر په ساعت به هم څرګند وِی تا وژلی
چه سترګی په رنځور کړې برنده کښینی خوری زلفی — چه غټ به درته ګوری یویو مرد بویه بللی[2]
هر ګز به ارویدلی دَ لیدلو مخی نکړم — خوبی دَ یوسف اروم ستا جمال می دَی لیدلی
په ورځ دَ جدایی ِ څوک مه وائی و ما ته — مرده وته هم کله نصیحت دَی چا ویلی
که پسله مرګه زړه دَ خوشحال وګورې په ګور کښ
هر ګز به دَ ښه مخ محبت نه وی ځنی تللی

خلق نادیده دی په خبروُ پسی ځغلی — ځار تر عارفانو چه په حال دی پوهیدلی
دو اویا مذهبه پکښی هونبره قال و قیلَ — واړه سر هوا پخپل مطلب پسی دی تللی
ډیر دی کتابونه مشتمل په دیرش حرفونه — کل واړه که ګورې له الفه دِی زوولی
سل بهی سل سیبه چه ئې مات په یَوه ځای کړې — سل به بلل نشی سَرَه یو دی لا لیدلی
واړه نور دَ نمر دی هم دَننه هم دَباندی — هر چرته دا نور دی په هر ښهر په هر کلی

---

۱. حسد او بغض.
۲. یو یو بویه مرد بللی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خوشحال خټک یم دَ رندانو په مذهب کښ
نور وَیل می نه زده مختصر دِی ما وَیلی

خوله دی غنچه گل ده تور گیسو دَ سنبل پاڼی — پښې دِ دی دَ زرکي سپینه غاړه دی دَ زاڼی
شونډې دِ ژوندون بخښی په سترگو کړې خونونه — ژبه دِ شَکَری ده دننه زړه پاڼی[۱]
مهر دی له دله لکه مو له مخه ورک شو — راشه نا ترسی لُور دَ ترک که د پټانی[۲]
هیڅ پرې نه پوهیږم دا دِ زنې که منه ده — خال دی دَی په زنی که دانه ده د ممانی[۳]
ته په پالنگ پریوزې زه حیران په فکر لاړ شم — پنډ دَی دگلونو که دا ته پټه په پاڼی
زه هغه خوشحال یم چه دی راز لَرم ساتلی
ولی هسی وایې چه تا عشق نزده نا ځانې[۴]

خندنی هسی لر بر گرزی برسیری — برابر په تورو وریشی سر تیری
یَو مرغه په سر و په سپینو قیمت مومی — بل هزار حیله په توره پیسه پیری
په غوټه کښ ټپوس کله لکه باز دی — که ئې خلق دَ منگلو څښتن شمیری
مړنی لیوه حمله په ښکَر وَر کا — د نامرد یا په ورغومی یا په لټیری[۵]
دا دوه ځیزه پټوه په څه به پټ شی — د نامردو نامردی د ښځو نمیری[۶]
اوښتو لره پخه کوتر بایده دی — دَ باز یو هنر هیڅ نزده کټمیری
په جاهل خلق کښ ورک شوه چه عاقل دی
یو یو بیت به دَ خوشحال پیری په زیری

خسته زړه می چه نگار هورې هورې وی — هو بلبل می چی بهار هورې هورې وی
زه ئې ځکه دَ زلفینو په ارمان مرم — هر څوک وائی چه گنج مار هورې هورې وی
که ته غواړG ورځه رقیبان گوره — دگلابو گل چه خار هورې هورې وی
د ښادیِ خوان ئی نورُو وته کښیښ — غم ئې واړه چه دَ خوار هورې هورې وی
په هیڅ رنگ ئې اوښته ور ځنی نشته — لیونی منصور چه دار هورې هورې وی
ټپوسی می په مردارُو باندیِ گرزی — وهندی[۷] شهند چه ښکار هورې هورې وی
په گلونو باندی گښت گاندِی بلبلی — پروانه غریب چه نار هورې هورې وی
نه په باغ وِی نی په راغ نه په بل لوری
د خوشحال خاطر چه یار هورې هورې وی

خټکی له خټکیو نه خوند آخلی — همسایه له گاونډې نه پند آخلی
څه به غم دَ صغیره گناه هغه کا — چه په غاړه کبیره څرگند آخلی
هوښیاران دَ نیکخواهانُو وَیل نغویږی — نا پوهان دَ بد خواهانو سند آخلی

---

۱. مطلب ئی پان دی، چه خوله سره کوی.
۲. پټان یی.
۳. میوه ده چه په غره کښ کیږی.
٤. نادان یی.
٥. دا کلمه په یوه نسخه کې لیری لیکلی ده، دَ سیند خاوند کښلی دی، چه لټیره یعنی یله گرد او بیهوده.
٦. د ښځو حیض راتلل (دریاب، پښتو لغت) .
٧. یعنی زننده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ مظلوم آهونه کاږی د غره سیځی   ظالمان به آزارُونه چند آخلی
دَ هغه لاسونه مه سیځې په اور کښې   چه له پښو دا بندیانو بند آخلی
که په زړه کښې ډیر غبار دَ غلیم پروت وی   پرې خوروه چه غبارونه شخوند آخلی!
خوشحال خپلو خوږو شونډُو وته پریږده
چه طوطا خوږه مزه دَ قند آخلی

خوږې شونډې دی شکری ندی څه دی   کښلی غاښ دِ مرغلری ندی څه دی
بی له تا چه راته نور مخونه ستا ئی   دا و ما وته خبری ندی څه دی
چه تسخیر په تورو سترګو کا دَ زړونو   سیه چشمی سحرګری ندی څه دی
چه د زلفو په خنځیر ئې مزری بند کړل   هوسۍ سترګی زوروَرِی ندی څه دی
چه د باغ سبری ئې پستی تر قامت دی   پښتنې په قامت ستری[1] ندی څه دی
وایې نوری مینی لیری کړه له دله   ستا دَ مخ په دور لیری ندی څه دی
چه لاشه[2] ئې دَ خوشحال په زړه څو خیږی
سرې لښتۍ ئې سرې بنبوری ندی څه دی

خبر ور څخه نه وم په څه خیال راغله پیری   په لوړو په ژوَرُو دم در حال راغله پیری
د سترګو په جوهرو می په سی[3] کښې را ښکاره شوه   په مښکو په ګوهرو می په کال[4] راغله پیری
تر مرګ څه کمه نده ما ئې ښه نداره وکړه   په زور او په قوت په ملک و مال راغله پیری
په زړه چه را په یاد شی دَ ځوانۍ تلاښونه   دَواړو تلاښونو پایمال راغله پیری
دَ مخ ده که دَ تن ده که دَ لاسو که د پښو ده   د کل واړو خوبیو په زوال راغله پیری
اقبال په مثال ګل دی تن په مثل لکه بوټی   په تن باندی چه راغله په اقبال راغله پیری
ور دروه آئینې په یَوه کنج[5] دَ مخکی پریوزه   د کښلیو په جمال په خط و خال راغله پیری
چه جونو وَته ګوری خجالت ورځی پخپله   په عشق او محبت کښې انفعال راغله پیری
نه ښکار شته نه ګزار شته اوس دِ جوړ سلامت ګرزی
دَ تورو د غره بزونه، په خوشحال راغله پیری

دا چه ګرزی کښینی پاځی پایځی لنډی[6]   شانکی وَهِی وربلی څربی لنډی
دا همه واړه رهزن د طریقت دِی   خپلی خونی لَرَه وَړِی پردیَ ګنډی
نیک و بده چه و چا وته رسیږِی   پخپل ځان تړی دا دواړه په ډوډنډی[7]
د عالم رخنی تړه په سبا دَی مره   خبره نه دَی دا ګیدی[8] له خپلی انډی

---

۱. یعنی جګی او لوئی.
۲. لاشه یا لشه یعنی نیښ.
۳. محشی لیکي چه سی د ابجد په حساب ۷۰ دی یعنی پر اویا کالو می د سترګو لیده لږ سوه.
۴. محشی ورته لیکي چه مطلب له مښکو تور ویښته او له مرغلرو سپین غاښونه دی، او کال په ابجد ۵۱ کیږی چه پر دغه سن ویښته سپین او غاښونه وزی.
۵. کنج دزنګ پریوزه.
۶. دا بدله عیناً ولیکله سوه اکثر لغات او ابیات ئی حل طلبه دی.
۷. په بله قالمی نسخه کښې (ډوند) کښلی دی.
۸. ګیدی سید راحت په معنی دَ خره راوړی دی یعنی دا خر له خپله انډی (بار) خبر نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و رنځور ته ورکوَه صحت په نذر[۱] کښلې زوی[۲] په دروغ ورکړه و شنډې
قتلولَی ورکَولَی باور وکړه چه هم دا دِی په دنیا کښې دَ دین خنډې
چه به بی خدایَ یقین په نور څه کاندی د هغو دَ ایمان یووړی شیطان ونډې
عالم کفر ته وباسه په زمان کښې دَی تر خپل ایمان وتَلی لا په څنډې
شرعَ منډه[۳] د بنی ده چه ولی دَی یو قدم په بل سر نه درومی له منډې
دا ئی ذکر دَکامل نه دَی اخستی لکه خرونه ناری شوری[٤] وهی ترنډې
لا به کله دا سگان وژنی خوشحاله
چه به دا ثواب حاصل کړی پنډې پنډې

دا چه وايې چه ډير مهر په فلانی کړی په یاری دِ رضا نده بهانې کړی
ستا وصال په دعا غواړم نه ئې مومم ما په ډیر ورتله راتله سترِی ستانې کړی
زړه مِی ستا وَ تیر ته نخښه دَی قتال! پرې به کله جوړ دَ غشیو پر خانې کړی
چه جمال وَته دی گورم حیرانیږم خدای په ما باندِی یوسف دَ زمانې کړی
سحرگر په سحر توری اوبه پرڼ[۵] کا تا ځما اوښی په مخ دانې دانې کړی
زه چه شونډِی ستا په شونډُو باندِی کښیږدم وایم نوشی می دَ مو پیمانې کړی
ځما زړه لکه مزرَی وُ خاوند خدای می ستا دَ سترگو وَ هوسیُو ته ژانې[٦] کړی
دَ خوشحال په دود به ستا ورته پراته وِی
چه په پښو ئې ستا دَ زلفو زولانې کړی

دا چه وايې چه دا بدکړې یا دا ښه کړی[۷] که رشتیا وایم زه نه یم واړه ته کړی
چه په بین الا صبَعین[۸]زه خبر دار شوم په لحظه لحظه کښې څه چاری په زړه کړی
په خطا باندِی عطا په طاعت قهر چه په وهم فهم نه وِی هغه وکړی
دا چه اوس وَ واړه خلقُو ته رسیږی چه دِکړی په ازل دِی هغه کړه کړی
دَ هر چا په باب چه شوِی هغه کیږِی په هیڅ رنگ به خپل مبرم حکم نور نه کړی
چه بیگاه ډکی په شهد و په شکر دَی په سبا دَ هغو خولو خاورُی په خوله کړی
چه هر دم د العطش نارې وهینه په ساعت ئې د مقصود په رود اوبه کړی
په یوه مځکه یوه باغوان کرَلِی عباسی گلوُنه زیړ و سپین و سره کړی
د سحر گتڼه ډیره تر هر څه دَه ځنی ځنی ورته ویښ ځنی اوده کړی
چه په تور ویښته مغرور پخپل پرهیز شی دَ صنعان غُندی ئې خوار په سپین ویښته کړی
آلوده لړَلی درغَی درگاه ته
هیڅ می نزده چه به حال د خوشحال څه کړی

---

۱. دا کلمه په ټولو نسخو کښې نظر راغلی ده مگر نذر به صحیح وی.
۲. کښلی زوی ورکوه دروغ د شنډ.
۳. دی کلمی ته محشی لاړ ترجمه کښلی ده.
٤. ښوروی ترنډ.
۵. شیدې چه کلکی او منجمدی سی، پښتانه فیرنی ته برنی وائی.
٦. ژانه یعنی چاپلوسی او خوشامد.
۷. دا بدله په چاپی دیوانو کښې نسته.
۸. قلب المؤمِن بین الاصبعین مِن اصبع الرحمان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا یم راغلم پدا عمر چه می وینی
زلمی توب را څخه یووړ ړیری سپینی

یَو دَ ښکار بل دَ کتاب بل دَ دلبرُو
په جهان کښ نوری نشوې دا درې مینی

دَ همت جامه مِی سپینه پاکیزه ده
پرې دوستی دَ زرو څه وه لکه وینی

شیخ ملا زاهد عابد ور خبر ندی
چه په زړه کښ دَ عاشق دی دلنشینه

که تېر وَهې له تیږی گمان مکړه
چه به مهر په تا وکا زړه سنگینی

دَ دوو کَونو مراد کل درکا په غیږ کښ
په خندا چه در کنار شِی مه جبینی

نور به کوم ارمان دَ گنج دَ گنجینې کا
چه په غیږ کښ ئې نیولی تن سیمینی

دَ الفت غُندی ئې ته په قامت سم کړی
خدای څما دَ زړه په سر باندِی رقم کړی

مخ به چیری راته سم کړې په یاری کښ
که دا خوی به تل څما دَ عمره سم کړی

دا گلزار دَ هیڅ گلزار سَرَه سَم نه دی
چه زلفینی په سپین مخ راته خم خم کړی

در پوهیږم چه می سر وته په څو یې
که هزار ځله څما په سر قسم کړی

چه له دم سَرَه می کښته پورته کرزې
ته په ما باندِی دا چاری په کوم دم کړی

هم دِ وَوژلم پخپله هم بیا گوره
بیا په ما باندِی تېر وهی ماتم کړی

چه په زړه می گرزیدې هغه خبری
کور په کور په هر دیار خورې عالم کړی

دَ هجران ورځِی چه کې پشمار دَ عمر
دَ قضا کاتبه عدل که ستم کړی؟

چه و یار وته تَل غندې رقیبَ!
څه په دا به دَ یار مهر له ما کم کړی

چه دِ سر تر پایه درست په غم کښ لیو[1] کړم
راته وایې اوس خوشحال اوسه څه غم کړی

دواړه شونډی دی خوږې شکر پارې دی
دَ گلابو گل د دِ واړه رخسارې دی

دَ هغه خونی څه باک دَ چا له مرگه
چه په تیغ ئې روغی شوی منار دی

چه دِ لاف دَ سپینی خولې کا هغه سر خوری
په دربار دی دَ سرونو انبارې دی

د خپل یار کره دِ گل نشته له باغه
دَ اغیار کره پراته په پشتارې دی

دَ دردمنو له آزاره ویره وکړه
ورځ و شپه ئې ستا په ور باندی نارې دی

شیخه ته راته دَ پند خبری وایې
چه می غوږ ورباندی ندی څه شمارې دی

پدا اور کې دِ د ما لَمن و نه سوه
په هر لوری رسیدلی شرارې دی

حریفان ډکی پیالې اخلی له ورایه
د خوشحال خټک په بخره ننداړې دی

دَ ځوانِی په خوبیه کې څه شک دی
د پیریِ عمر درست له عیبه ډک دی

پرهارونه می په زړه تازه تازه شی
د وړولې په پرهار باندی نمک دی

که څه ښه در باندی راشی پرې خوښ مه شه
په ښادیِ پوری هر کله غم لک دی

هیڅ فریار دَچا د ظلم جور مکړه
په هر چا باندی چه شندی کا فلک دی

غم ئې بې حکمته ندی پیدا کړی
د نامر دَ مرد په منځ کښ غم محک دی

څو چه ډیر ډیر لذتونه ډیر غمونه
ښه هغه چه بس ئې گیډی ته کنډک دی

توره چا وته تړم چه زه ملنگ شوم
ښه خو دا چه می په غاړه یو کوتک دی

---

۱. یعنی پټ او آمیخته او لړلی په چاپی نسخه کښ ئې پر ځای ډوب کښلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تفحص که څوک دَ خوږو ږږونو کاندي
د خپل قوم له لاسه ورک خوشحال ختټک دی

د عطار خونی عطار وته اظهار دی | که جلاد ئې د خطاد د ملک تاتار دی
خدایه ته می په ښه مخ باندی مَین کړه | دَ عاشق دَ عاشقی سَرَه څه کار دی
څوک ئې هونبره مینه کښیږدی په کوکل کښ | عندلیب چه په ګلونو مینه دار دی
نه لیلی زده نه مجنون زده پدا منځ کښ | یو نازک لطیف رموز باریک اسرار دی
د هر څه رموز مونده شی په جهان کښ | چه نظیر ئې مونده نشی ځما یار دی
عقل صبر و دل و دین ولاړ شه په عشق کښ | خو را پاتو یو ژوندون شه پدا لار دی
د دې ښهر دلبر واړُو ږږونه سَم خوری | پل به نږدی پدا لوری چه هوښیار دی
ساقی زه دَ جرعه نوشو غُندی نه یم | ډکي ډکي پیالی راکړه ځما وار دی
که دی نه وینم په سترګو ستا په یاد می | شګفته تازه دَ عمر لاله زار دی
چه سنبل ئې دَ زلفینو نمودار شی | هغه ځای دَ تورو مښکو څه مقدار دی
تا هرګز دَ چا دَ زړه دلاسا نزده | چه پتا باندِی مَیَن شول تل ئې زار دی
مګر ستا دَ زلفو نوسی ئې وکاږی | چه می مات د بیلتانه په زړه کښ خار دی
دَ سونډک مونډک سیلیَ آخری کیږی | په بلبلو خبر وکړه بیا بهار دی

په وصال کي ئې بادشاه دَ زمانی وُ
چه له کښلیو نه جدا شو خوشحال خوار دَی

د دنیا خانی میری په زور و زر شی | عاشقی په نور څه نشی پخپل سر شی
و عاشق ته نصیحت په مثال څه دی | لکه اور چه په پو کلو تازه تر شی
کار ځما او دَ مجنون سَرَه یو رنګ دی | لکه دوه لرګی په اور کي سر په سر شی
چه په دار ئې آبدست کړ پخپلو وینو | کوم سړی به دَ منصور تر ځایه ور شی
څو به راز دَ زړه پنهان لَرم له خلقه | عاقبت به لوی هلک ځنی خبر شی
په هر باد پسی پریشان پریشان جار وزم | که په بوی می ستا د زلفو سوږ تیږ شی
خوار خاطر می چه مقیم شو ستا په ور کښ | کله وی چه ستا له وره ور په ور شی
کله کله چه په مهر بوسه را کړې | ستا تر خوله دِ صدقه شهد و شکر شی
چه په غولی ئې نظر وکړم ستا له ورایه | خار و خس ئې راته ګل د پیغمبر شی
زه به هیڅکله وا نوړم ستا له کویه | کور او کلی که همه راته لښکر شی
که هر څو سړَی وینښته جَوِی په پوهه | چه قضا ورباندی راشی کور و کر شی
دَ یار غم له خلقه پټ لَره په زړه کي | که لاله غُندی دی وینی درست ځګر شی

چه ئې وروځی ور ښکاره کړې خلقو بویه
چه خوشحال ئی دَ کښتیِ قلندر شی

دریاب څه دَ جالي دَپاره نه ځی که څوک وائی | پخپله رضا درومی جاله هم ورسَرَه بیائی
په غرونو واوری اوری بارانونه په ملکونو | له هیچا خبر ندی چه په موږه هم څوک پائی
په دوولس برجه ګرزی نمر پوره په دوولس میاشتی | پدا خبر دار ندی چه صیفی دَی که شتائی
په درست جهان کښ ګرزی باد حیران په څلور کنجه | په هر لوری چه ګرزی نا خبر چه څه پیمائی
میوه غلی ګلونه ځنی رنګ رنګ نعمتونه | له مځکی پیدا کیږی مځکه پروته ګل ولائی

څلور واړه عنصر چاکران دی ای خوشحاله
چاکر هغه خدمت کا چه صاحب باندی فرمائی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ دانا په حال نادان کله خبر دی   چه پخپله نادانۍ کي اوتر دی
د لیچن په سترګو وځلیده ستوری   و عالم ته ئې نارې وکړې چه نمر دی
دا داغونه می چه ینبی په ځګر دی   خو هم ما زده تندر پریباسی خپل نظر دی
خدای دی هیڅوک پدنیا کښ عاشق نکا   عاشقی پخپل صورت باندی لښکر دی
لیونَی زړه می پرون په خندا ولاړو   راشه ګوره چه نن بیا په ژړا سر دی
چه د ففکر مرجونړا له بحره وکیښ
راشه ګوره د خوشحال کلام ګوهر دی

دا چا به څه لره مانړه له بله شی   نیک و بده په عمل موندله شی
هر چه وَکرِی هغه به وَ ریبی   له خپله لاسه هره کرَله شی
دا خودنمایه محبوبه ګوره   چه کله ګل شی کله بلبله شی
کله غوغا کا په خرابات کښ   کله دَ ذکر په حلقه داخله شی
لون لون ښیوې ئې ډیری دی   اول به کومه یَوه ویله شی
نورو خوښیو وته به شا کړې   که دَ یار دَ مینی خوښی دی خپله شی
شمعی چه ژبه په راز اوړده کړه   ځکه ئې هسی کله وهَله شی
چه زاهدان ئې په زهد مومی   دَ عاشقانو په آه ګټله شی
جفا ئې واړه په وفا حساب کړه   دَ یار جفا په وفا نیوله شی
که اور در لګی چا ته مه وایه   چه اور را بل دَی سینه می سوله شی
خوشحال فهم کړه مجلس دَ عامو دی
د منصور پیاله به په منصور نوشله شی

دا نه زهد پارسائۍ دِی چه کیږی   په هر لوری رسوائۍ دِی چه کیږی
نصیحت دَ دانایانو لَکه باد شو   دَ وګړی خود رایۍ دِی چه کیږی
هر ناپوه پخپله پوهه افلاطون شو   څه نابودی دانایۍ دِی چه کیږی
مخ بد رنګ زر و ګوهر زیور پرې پوری   څه بې ځایه زیبایۍ دِی چه کیږی
نه ئې داد نه ئې دهش نه ننګ نه شرم   دا دَ خلق کد خدایۍ دِی چه کیږی
دَ رشتینی مینی بوی نشته خوشحاله
دَ دروغو آشنایۍ دِی چه کیږی

دَ دنی دنیا دا هسی قرارداد دَی   چه ګهی ئې را نیول کله ئې داد دی
عاقبت به دَ دنیا په غم غمجن شی   هغه زړه چه دَ دنیا په ښادی ښاد دی
دَ دوشش نارې وهی دوه خال ئې پریوزی   دا دنیا په مثال نر د سړی نراد دی
له دنیا نه هیچا کام موندلی ندی   که شیرین وُکه خسرو وُکه فرهاد دی
دَ دنیا مثال که وګورې عاقله!   په حساب لکه اُونه یا لکه باد دی
نه اوبه په یوه ځای کښ قراری کا   نه دَ باد په یوه ځای باندِی اِستاد دی
مبتلا ئې همیشه په زړه محزون دی   طلبګار ئې هر زمان په بلا یاد دی
تر وفا ئې د جفا خویونه ډیر دِی
ځکه هسی دَ خوشحال ځنی فریاد دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ عاشق په زړه دباندې بار دَ يار وي
خدای د نکا چه به لاندی تر بل بار وي
يَو ځل بيا سر توره مسته را ښکاره شوی
چه ئې زلفی آويزاندی په رخسار وي
ستا په نه ليدن ئې شمار نه ئې حساب شته
انديښنې په زړه اړاندی صد هزار وي'
چه تا ووينم تازه غزل انشا کړم
پرې بلبلی فرياد کاندی چه گلزار وي
په درست ملک کښې چه څوک لافی دَ ښايست کا
همگی دی لکه سپاندی ستا بخار وي
ستا تر هر چاری ځاريږم بلا دا شوه
په ما خوار پوری چه خاندی څوک به آر وي
تا وَيله چه خپل زړه و ما ته راکړه
دا خوار زړه می ستا دَ وړاندی که پکار وي
زه خوشحال دَ يار ديدن وته تلوار کړم
تل بلبلی ځلبلاندی دَ بهار وي

دَ ښو غشی ئې کل واړه د لدوزدی
عاشقان دَ دغو غشيو غم اندوز دی
نن می بيا په نظر کښيوته مهوشه
تر لباس ئې شرمنده اهل نوروز دی
په مثال ئې توره شپه دا توری زلفی
گلعذار ئې څراغُونه شب افروز دی
په بارخو باندی ئې خرپ دی د غاښونو
دا چيچل می دَ عاشق نو اموز دی
اغوستن لره ئې پاڼې د سوسن دی
که دَ نورو جامې روغی شمندروز دی
د کوتری اشارت د ديو مرگ دی
عاشقان تر کله تير بازونه بوز دی
سر تر پايه په لمبه باندی گذر کا
د خوشحال وَيل پدا سبب دلسوز دی

دَ نادان په ياری څه لهره څوک وياړی
هر زمان ښکاره ياری را ځنی غواړی
دَ ياریِ هنر هيڅ ورڅخه نشته
که پندونه ورته وايم راته ژاړی
هسی مست بی پروا يار ځما په کار دی
چه د خلقو پيغورُونه سَرَه نغاړی
دَ رقيب په بد ويل عاشق داړه شی
لکه سپی پخپلو داړو سړی داړی
ډير می وگانډه گريوان د عشق پکار کښې
نور په ما نشی وهل د گريوان نماړی
دَ وصال په وخت امان دَ رقيبانو
دَ بهار په موسم ډير گرزی غوباړی[1]
هر شاعر څخه تازه مضمون دَ ځان دی
د ښه ليندی صدقه خوری د ښکار شاړی

دَ همه خلقو نظر پخپل بهبود دَی
په هر څه کښې ورته څرمه خپل مقصود دی
چه څه درد دَ عشق لری تری به ځاريږم
که مؤمن دی که کافر دی که جهود دی
چه خپل يار وَته نظر وَکړم خوشحال شم
تر جمال پوری ئې بل جمال مفقود دی
دَ يار مخ که په ظاهر له ما جدا شو
په باطن کښې هر زمان راته نمود دی
دَ عاشق دَ آه غشی بويه ويره
چه توبری ئې تمامی زهر آلود دی
د آسمان چه سراسر کبود ليده شی
پرې پوهيږې پورته لاړ دَ زړونو دود دی
بيا ځما طالع مدد وَکړ په خداړو
چه رقيب دَ يار له وره نه مردود دی
دَ جهان ښادیِ کل واړه ځما دی
غم می کل واړه په بخره دَ حسود دی
دَ خپل ور خاوری که ورکا ځان ئې واخلی
دَ خوشحال خټک پدا سود دا کښې سو دی

۱. يعنی د خره مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خاطر می له اندوهه نه څه ننگ دَی | که ئې زده چه دَ ښادۍ ساعت یَو درنگ دی
لا می یو خدنګ له زړه وتَلی نه وی | بیا ځما په زړه نوبت دَ بل خدنګ دی
هر سحر په ما له ورایه تیغ وکښلی | خول په سر یښې راځی په نیت دَ جنګ دی
تر چشمانو می اوره ګټه بی نمه | تر محنت پوری می غر لکه لا سنګ دی
په خروار عیش و عشرت کاندی وګړی | خو د ما دَ زړه په بخره عیش تنګ دی
ما دَ زړه په سترګو رنګ زړګی وکوت | همګی دَ غم په سرو وینو کښ رنګ دی
د اسمان چه پاس په سر باندې څرخیږی | په چا چتر مرصع په چا پلنګ دی
دَ دنیا په لوئی څه باور خوشحاله
پرُون دَور دَ خرم[۱] نن دَ اورنګ دی

دلربا خوبا وربل دی تیر و بیر دی | هو هو تار ئې دَ عاشق تر زړه چاپیر دی
دَ اوزبک تاړاک می هم دا هسی نه وی | لکه ستا د سترګو تاخت په خوارو تیر دې
د ما زړه چه دَ مزری تر زړه تیرَی کا | ستا دَ سترګو وَکبلَیؤ وته زیر دی!
هغه راز چه به ما تا سَرَه تنها کړ | نه به هیر شی له خاطره نه می هیر دی
د غمزې په تیغ ومرم خونی می ته یې | بیا بی وایې چا وهَلی په شمشیر دی
دَ خوشحال و مرګ ته څه توری وکاږې
د بڼو ناوک دِ هم ور لَرَه ډیر دی

دا کلام می دی هغو ته چه په هوش دی | نصیحت ته ئې نیولی دواړه ګوش دی
په ټکی ټکی جامو کښ که لویی ده | دَ سپلمۍ ملخی هم الا چه پوش دی
دَ مردانو دَ خپل شرم کار و بار دی | نور ئې هر څه له خاطره فراموش دی
دَ زنانو په حساب دِی مردان مشه | چه له زیبه له زینته هم آغوش دی
شړۍ ور پښتن به سل په ډکه یوسی | کشمیری چه بغرګ شالونه ئې په دوش دی
هوښیارانو څخه ډیره هوښیاری ده | په مجلس کښ چه سامع نشته خاموش دی
په هغو ئې دَ جهان ښادی پیرځو ده
چه په غم کښ دَ خوشحال سَرَه په خروش دی

دا ویی ځما دراز دی | دا منزل دور و دراز دی
تازی سوار دی پکښې پاتو | حڅه ټټو حڅه ټټو تاز دی
دَ نائی بړیره ناسازه | دَ بل بړیری وته ساز دی
دَ دانش کښیدې بویه
نه دَ سرو زرو طراز دی

دَ کمال لافی دِ نکا نا درستی | چه تلقین ئې دَ کامل نه وِی آخستی
دانشمند دَ معما په علم پوه دی | دَ ابجد په حساب څه خبر نا لوستی
هیڅ کمی و ځان ته نه پریږدی په ژبه | دَ کردې په کار کښ غوڅ په ګیسو سکښتی
دَ دانا تر سر می دُر ګوهر نثار کړی | دَ نادان په سر می پنډ دا خاورُو لوستی
ارادت ئې بر سیرن په وړاندی نه ځی | دَ خپل پیر په عیب سر شه یقین سستی
دَ ململو قدر چا وته ښکاره دَی | چه ململ ئې همیشه په تن آغوستی

---

۱. خرم: شاه جهان، چه خپل زوی اورنګ بندی کَی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هعې یارۍ څه باور خوشحاله
چه پیوند ئې په ویښته سَرَه آمستی[1]

دَ یار غم کله اغیار وته وَلاړ دَی / دَ یار غم خو هم خپل یار وته وَلاړ دی
د هغه بادشاه له ملکه عالم تښتی / چه د ظلم و آزار وته وَلاړ دی
بې همت سړی له هر کاره غړیږی / همت ناک سړی هر کار وته وَلاړ دی
د هغه شاعر مخ تور شه چه په طعمه / و هر وَر و هر دربار وته وَلاړ دی
خلق هیڅ را خبر ندی چه په عشق کښ / څو فکرونه و ما خوار وته وَلاړ دی
چه دِ توری زلفی ووینم حیران شم / په حیرت سړی تور مار وته وَلاړ دی
په بورجل باندی دِ هسی نا قرار شم / لکه څوک چه وګلزار وته وَلاړ دی
لیونی خوشحال په نن دَی دیدن ورکړه
د سبا فکر هوښیار وته ولاړ دی

دا خونِی سترګِی چه ته لری دلبری / په کشتن به خلقی کاندی ډېری
لا به کله ځما خوار طالع مدد کا / چه به ستا سترګِی په ما شِی برابری
په خرام خرام راځه چه بوی ئی واخلم / دواړه زلفی په عنبرو معنبری
په عارض دِ دَ زړه داغ دَ لاله ورکړ / یاسمین دی دَ پیغور کړل سمنبری
باز دَ جال کوتره وَوینیِ پر دَرشِی / تېپوسی باندی پیری کا لر و بری
ګوره چرته وی په چرته ګرزیدلی / چه فراق کړی هونبره اُوښِی را خبری
محتسب دِ ځنِی لیری لیری ګرزِی
مست خوشحال څخه کوتک دَی د ډنبری[2]

دا معنی دِی زورَوری[3] / سمِی چیرِی دِ خبری
څوک چه لب کا سَره بیارته / ځنِی توئی شِی شکری
څوک چه کښیوزی په ویَلُو / واړه وایی خاوری سَری
دَ مشکښنو په بازار کښ / تویی نه وی مرغلَری
خپلی خپلی شلومبی ستایی / چه شلومبې پلوری ګجُری[4]
هر هر سکښی ئې وګوره / په هنر زَغیرِی زغری
ډیر دِ ښه ووې خوشحاله
بس کړه مه درومه ډیر لیری

دا څه بارخونه دَی ستا دَ تورُو زلفو لاندی / پروتی دی په ګلو د سنبلو پاښی تاندی
تل ئې په طلب وم آخر خوښ له خپله بخته / هسی یار می بیا موند چه عالم ئې کیسې[5] کاندی
قیس وُکه وامق وُکه فرهاد وُکه خسرو وُ / هر چه عاشقی کا[6] سل رحمت په واړو باندی
نور خلق فانی دِی که باقی دِی هم هغه دی / هر چه په فانی دنیا یادیږِی وروستو وړاندی

١. محشی ورته لیکلی یعنی تړلی.
٢. دیوه ونه ده چه د تور مرچ غوندی دانې لری.
٣. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٤. هغه خواری ښځی چه شلومبی یا شیدی خرخوی.
٥. دا کلمه په تولو نسخو کښ دغسی ده، یا به کیسیِ وی په معنی د معما او چیستان، یا به مفغن د قصې وی.
٦. هر چه عاشقان دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوری کیسې څه دی و خپل ځان ته نصیحت دِی	شمع ته نظر کړه خود به وژاړې[1] چه خاندِی
ته گوره په چرته، زه خوشحال په کوم ملکونو
پاس په ژړه پرتې دِی ستا د تورو وربل پیاندی

دا ستم چه خپل آشنا دَی په ما کړی	نا آشنا سړی به نه وی په چا کړی
په یاریِ دِ ئې هیڅوک غلط نشی	وار په وار ئې درست عالم دی تر شا کړی
گوره سر به ئې په رندکه په زاهد شی	د غمزې خځر ئې اوس دی تر ملا کړی
دَ مخ خال ئې تور تارو دَی په گلزار کښې	دَ زړه باز می دَی نظر پسی وا کړی
خدایه ته ئې دَ زړه مهر په ما وکړه	چه دِ زه په ظالم یار یم شیدا کړی
دَ فراق غمونه هسی را پسې دِی	درسته شپه ئې و ما خوب ندَی را کړی
زه به ولی دَ ښه مخ نندارې نکړم	نندارې لره ئې زه یم پیدا کړی
یَو وصال دَ ښو یارانو بل هجران دَی
چه خوشحال ئې په خندا په ژړا کړی

دَ تقوا لافې وهی دَ صادقیِ	په قاضی ئې گواهان تیر دَ فاسقیِ
په رشتیا خبرُو هم متردد یم	په وسواس کړم دَ عالم منافقیِ
دا چه وائی څوک به هست کړم څوک به نیست کړم	سکه دعوا کاندی سړَی دَ خالقیِ
که عذرا په ملک کښې شته مخ دِ ښکاره کا	زه په تن کښې زړه لَرم دَ وامقیِ
آدم زاد په تفاوت سړَه پیدا دی	یَو په بل تیری لَری دَ فایقیِ
دَ بزرگانو په مسند هغه تیرَی کا	چه لری واړه اسباب دَ لایقیِ
ننگیالیو سړَه ویره دا سر نشته	سر سړی پریکا دَ خره په سارقیِ
نمر په گوته پټاوه نشی خوشحاله
هیحُ منکر مه شه دَ خپلی عاشقیِ

د ماکومه اندیښنه ده که ما پریږدی	ته به نوم د بې وفا په خپسر[2] کښیږدی
زه یو هسی یار لرم که می روزی شِی	که صفت ئې درته وکړم و به ریږدی
ته سړی یې که ښاروَی یې رنگ دِ ورک شه	د بهار په سرو گلونو باندِی پښې ږدی
ما په ډیرو ستړو اور دَی لگوَلَی	په دا څه که څو خسړی باندی کښیږدی
زه چه ستا په دا اُوږدو زلفو مین شوم	لا به څو دور او درازی راته بلیږدی[3]
د خوشحال خاطر په مثل سجنجل شو
واړه ته د خپل جمال نخښی پکښې ږدی

دَ هغو چه گرزیدَنه ستا په تل شی	ستا په تل به ئې آخر سرُونه تل شی
ستا چشمانو می زړه یو ښو قبل کړ	دَ هغو به څه احوال وِی چه قبل شی
دَ وصال دَ ناوی مهر څه دَی غم دَی	هغه هم واړه یکباره معجل شی
عشق یو څه دَ مزری بریت دی په کوگل شی	دَ رنځور ئې په څو ورځی رنگ بدل شی

---

۱. خو به وژارې.

۲. دا کلمه په ټولو نسخو که دغسی ده، په یوه قلمی نسخه کښې محشی ځان ورته کښلی دی، ممکنه ده چه مخفف د ؛پخپل سر“ دی.

۳. پیچل او نغښتل اوگرفتاررول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښایسته که هر څو لافې دَ ښایست کا — چه ئې ته په نظر کښیوزې نور خجل شي
یو گلزار په یوه درنگ کښې شگفته شي — چه ئې زلفې په بارخو باندِې وَلَول شي
تر هر حرف ئې دَ خطا نافې ځاریږه
آفرین دی د خوشحال پدا غزل شي

دا سړی خو په ادب سره سړَی دی — چه ادب ور سَرَه نه وی نور څاروی دی
چه وفا ور څخه نه وی سړَی نه شه — تر هغه نه په وفا کښې بهتر سپی دی
عادلان می دَ جنت دَ گلزار گل دی — ستمگر می دَ دوږخ دَ اور لرگی دی
سپی چه چا سره آشنا شي چه بر وَخورِی — و هغه ته ئې تم نه وِی څو ژوندی وی
دَ انصاف د څښتن غم دَ دوږخ نشته — دَ انصاف می تر طاعته لا پرخی[1] دی
په ښه خوی دَ سړی قدر قیمت کیږِی — بد خصلت سَړی یا دیو دَی یا پیری دی
چه ئې علم هنر نه وِی ځنی تښته — بی هنر سړَی که وگورې لا شی دی
چه په پند په نصیحت دِ بندی نشه — تور زنځیر ور لَره بویه که مزری دی
په روا په ناروا دَ ملحد څه دی — په مذهب دَ ملحدانو کوکری ورَی دی
دَ راحت په وخت دَ یار تجربه نشی — چه محنت در سره واخلی یار دِ دَی دَی
هر زاهد چه زهد واخلی بی مرشده
دَ خوشحال خټک په پوهه تش ملخی[2] دی

دواړه شونډِی دی شراب پرتگالی دی — په سره والی له یاقوتو په سیالی دی
په سپین والی په ښایست په زیبایَی — واړه غاښ ئې مرغلری لآلی دی
په ښیوه ښیوه چه پل کښیږدی په لاری — کښلی پښې ئې دَ گلزار په پایمالی دی
په کالیو سَرَه مخ ښایسته کیږِی — ستا په مخ ښایسته ستا دَ مخ کالی دی
په طلب په استغنا چه تجربه شول — عاشقان معشوقی دواړه جنجالی دی
نن هغه سړی که غواړم مونده[3] نشی — چه خوشحال د ما دَ زړه په خوشحالی دی
هره چار ئې قبلوه که پری میَن یې — ښایسته کله له خیاله نه خالی دی
په وریښمینو نهالیو دِ نور خوب کا — دَ کوڅی خاوری ئې ما ته نهالی دی
دَ فراق په وخت د ما ستړگو ته گوره — په ژړا ژړا شیبی ښنکالی دی
تل ژړا نارې بلغاکښې خوب په څو کا — چه میشته دَ فراقجن په حوالی دی
زه دَ مستی په پیزواند باندِی مَین یم — که دَ مخ کالی ئې غوره غوټپالی دی
نوم ئې مه اخله خوشحال وته په ژبه
مخ ئې تور که په یاری کښې ټپتالی دی

دَ هوښیار دَ نادان هونبره تفاوت دی — څو دَ مځکی دَ اسمان په منځ کښې وت[4] دی
نادان څورب فراغت گرزی خوښی کا — هوښیار تل تر اندیښنو لاندی چت پت دی
که په ما باندی څرخ خوری پروا ئې نکړم — د هر هر کله دانا سره په نښت دی
که حاتم شي یا رستم شی خوله ئې گوره — چه ئې لافې د خولې وکړې نور انډت دی

---

١. د ضرورت نه زیات (دریاب، پښتو لغت)
٢. پلی دی.
٣. نه ئی موم.
٤. یعنی سوری او دزراو فاصله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق یو مست هاتی وَلاړ سَرَه ښوریږی — دا چه ځان خونی عاشق ئې مهاوت[1] دی
چه دِ حکم اختر پرې وشو لوی به هم کړې — چه خیرن در څخه نشی دا یو خت دی
څوک دِ بل د کورته[2] خوری ور پسی گرزی — چا خوړلی به درست عمر ښکار د کورت دی
د تحصیل او د ترتیل بلا په ده شه — چه ملا د حق گوییِ په کار ساکت دی
حاجی ولاړوُ و مکې ته راغی ده می — په دروغو په حرص ډک کړی کت دی
چه دیدن ئې دَ گلرویو سَرَه کیږی — می دِ خوری نوروز دی کا بهار ئې نت[3]دی
چه په کور کې ئې کښیږدی په چا یې نه خوری — خدایه مال ئې و ما راکړه چه معنت[4]دی
چه کردار ئې موافق د گفتار نه وی — همیشه دَ دروغجن په ږیره ډت دی
دَ باطن په سترگو گوره هغه مخ ته — ظاهری نظر دَ نمر په لیدو تت دی

دَ خوشحال کلام شیرین دی تر نباتو
چه په خوند ئې خبر نه دی ورته کورت دی

دَ سوخته وو، یو وصال دی — چه هجران پکښې محال دی
دَ یار غم چه معشوقه شی — نور ئې وصل لا یزال دی
که هزار پردې تر منځ وی — هغه واړه اتصال دی
چه راځی دَ یار له لوریه — ورته بس هغه شمال دی
چه په عشق کې ئې سوخته وی — ور ښکاره هغه جمال دی'
دَ هغه بیلتون له کومه — چه تل خوښ دَ یار په خیال دی

مخ دَ یار گوره په تیل[5] کې
دَ خوشحال خټک مثال دی

دَ فساد فکر می نشته خدای حاضر دی — خپل ساعت به تیروم عمر آخر دی
اطاعت دَ اولو الامر ځکه نکړم — خلیفه د زمانی په زړه کافر دی
پلار ئې ووژی په بند وروڼه په توره — په آزار دَ مومنانو بهادر دی
دَ ابلیس غُندی مکرونه ئې په زړه کښ — په فریب کښ تر ابلیسه لا ماهر دی
په باطن ئې ودانیِ ته نظر نشته — په ظاهر که ودانیِ ته ناظر دی

دَ چا زړه به ځنی روغ په دنیا نه وی
د خوشحال خټک چه چاود ځنی خاطر دی

دا دنیا ده چه پیدا کښ څه موجود دی — دَ دنیا سَرَه همه واړه نابود دی
بد هغه چه ئې نظر په سود و زیان دی — ښه هغه چه نه په زیان نه ئې په سود دی
نه محمود شته نه ایاز دور ئې تیر شو — په جهان پاتو خبری دَ محمود دی
د خپل دین د خپل ملت سیله ثنا کا — مؤمنان دِی که ترسا دِی که جهود دی
تربیت ئې له فلکه دَی موندلَی — که پوهیږې چه دا دری واړه موجود دی
که آفتاب دی که ماهتاب که واړه ستوری — ورځ و شپه په عبادت کښ دَ معبود دی

---

۱. دا کلمه هندی ده یعنی فیلبان.
۲. یو قسم پخکړی چه د اربشو د اوړو او شوملو نه جوړیږی (دریاب، پښتو لغت)
۳. یعنی غنیمت.
۴. دا کلمه عیناً ولیکله سوه په ځنو نسخو کې مغت راغلی ده تحقیق غواړی که داسی سی معنا ورکوی،
مال ئې و ما راکړه غنیمت دی.
۵. تیلی یعنی اُورلکیت یا کوګړ (دریاب، پښتو لغت)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخپل حکم به ئې بیا سرَه تازه کا   دا هېونه چه په مځکه کښې فرسود دی
آغوستن که ئې زر بفت وِی که شړیه   پدا دواړه توکه ښه سړی خوشنود دی
که دَ لیری که نیژدې شمارونه مکړه   چه به درومی یا را درومی واړه زود دی
په قیامت په بل ژوندون چه شک گمان کا
شگ پرې مه راوړه خوشحاله چه مردود دی

دَ هوښیار غلطی نه وِی او که وی خو دَ خندا شی   پخپل عقل غره مشه که غره شې حیف دا شی
دَ دنیا مینه ډېر مکړه دَ دنیا آینه خو ډیر کړې   و زړه ته به دی هونبره ډېر غمونه را پیدا شی
قربان ئی تر همت شم ځنی هسی لیونی شته   که تخت د سلطنت وِی پری دَ دوی کله پروا شی
چه ستا نصیب قسمت دی که طلب ور پسی بکړې   په غیبرکي به دی واړه خواه ناخواه در لَره راشی
دَ یار دَ زړه ساتنه په مثال دروغ کالی ده   هیڅ حال د کالی نه وی که پیوند دَ کالی بیا شی
چه باز دِ پرواز وکا په طلب ورپسی گرزې   که بخت مدد کاری کا چه ئې ونیسې بیا ستا شی
نادان دی که هوښیار دی له هر چا نه عقل اخله   یا تور عشی خطا کا دَ هلک غشی رسا شی
چه دِ وخوړ هغه ستا دی مال چه نخورې[1] بلا شی   په مرگ یا په ژوندون به په نصیب گوره دَ چا شی
مدد دِ طالع بویه چه منر سرَه همراه وی   هنر به سود ونکا دَ طالع که درته شا شی
په زړه کښې خپل غرض دی چه هیڅوک ځنی خلاص ندی یا یافت دی یا نیافت دی چه خندا شی یا ژړا شی
خپل ځان وته ئې وائی خوشحال دا خوږې خبری
حلوا ده د نباتو که تر خوله دِ دا حلوا شی

دنیا بده بلا ده چه و ما وته ښکاریږی   په دې له خپله پلاره سکه زویه ویزاریږی
چه څوک وبله خپل دی ولی فهم فکر نکا   چه مرگ شته په دنیا کښې سره ولی نه ځاریږی
په هر لوری چه گورم و عالم وته حیران شم   وینا د هیچا نده په دنیا سرَه خواریږی
و بل ته توره واخلی پدا کار کښې ډیر حیران شی   چه خپل دِ په بدی شی ستا وَ جنگ ته تیاریږی
چه بخت را سرَه مل وُ مار به مار ته څو مبنکی شو   چه بخت وِ ماته شا کړه څو مبنکی راته ماریږی
دنیا دَ مست هاتی په خوی خصلت ده که ئې گورې   چه یو مهاوت ومړ بل ئې شاته تیاریږی
عالم عالم غمونه چه خوشحال ویتی له خپلو
غم خور ئې که پیدا شی خپل پردی ته به شماریږی

دَ ناکس دَ تربیت سرَه څه کار دی   دَ سنگیږ دَ زراعت سرَه څه کار دی
که خپل پلار ئې په ډېر مهر ورته وائی   دَ نادان دَ نصیحت سرَه څه کار دی
ورځ و شپه دِ په آرام باندِی تیریږی   دَ بې ننگ دَ حمیت سرَه څه کار دی
د گاوزو ورمیږونه مزری نموړی   د گیدړو د قوت سرَه څه کار دی
چه هوسیه په میدان وهی تازیان دی   دَ کوټه د دې حالت سرَه څه کار دی
فصاحت دَ باغ بلبلو څخه غواړه   دَ کارگه دَ فصاحت سرَه څه کار دی
چه له ځایه یې په بخره سلامت شو   د زاهد دَ ملامت سرَه څه کار دی
درومه هر لوری ته گښت کوه خوشحاله
دَ رندانو دَ خلوت سرَه څه کار دی

دا دروغ دَی چه په ستوریو سود و زیان شی   سود و زیان واړه په حکم دَ سبحان شی

---

۱. تحویلدارېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ رنګ خوبی ئې شته لوئی له کومه | دَ کاغذ ګلونه هم دَ ګل په شان شی
زمانه په طبیعت دَه دَ هلکو | هلک تل چه و چا ورکا ژر پښیمان شی
دَ دنیا اقبال چه مخ کا وَ نادان ته | دانشمند ئې دَ خبرو نه حیران شی
دَ منصب سَرَه دَ ما خبری دُر وی | اوس راضی یم که په چا باندِی مرجان شی
ګوره کومه چار به کانده مخ ښکاره کا | دَ عالم خبری ډیری تر دا میاں شی
دَ دنیا لالچ ځو ډیر اندوه ئې ډیر وِی | چه ئې ډیره ټولَوِی ډیر پریشان شی
دانشمند څخه چه مال دَ دنیا نه وِی | وَ عالم وته په مثل دَ نادان شی

زه خوشحال خټک هغه یم قدر نشته
دا می واړه له افغانونه افغان شی

دَ باطن په تجلی ظاهر صفا وِی | دَ بد ذات په آشنائی کښې سل جفا وِی
لکه نوم چه دَ کیمیا دَ عنقا اروې | تر دا دواړو نه نایابه لا وفا وِی
د ناکس سړی نه زر خبری واروې | په یَوه وینا ئې کله اکتفا وِی
د دی دور په یارانو غلط مشه | مخامخ ئې درته مخ قفا قفا وِی

دَ هغه طبیب طلب کوه خوشحاله
چه دَ مخ په تجلی کښې ئې شفا وِی

ډیر میَن په تازه مینه سَرَه تیر شی[1] | په هجران ئې خوږ ژوندون زهر ګنډیر شی
لا یو غم می تمام نه وِی څه نصیب دَی | چه ناڅاپه نور غمونه را برسیر شی
زه په ویر دَ معظم په غم کښې ډوب وم | خبر نه وَم چه طاهر به تیر و بیر شی
لکه ږیره دَ طاهر نوې په زنی | دَ هر هر ویښته ئې غم را باندی ډیر شی
خدایه هسی غم بل ما ته پیدا مکړه | چه په ده می طاهر خان له دله هیر شی

طاهر وَمړ په شباب کښې، دا تاریخ دی
چه به کال دَ ده وَ مرګ ترې را برسیر شی

ډیر مین وه چه ئې لافی کړې د مینی | په ارمان و بله تیر شول که ئې وینی
څوک چه یار په اوښیو ژاړی ژړانده | ژړا دا ده چه ئې وژاړِی په وینی
دَ رشتینی مینی کار خو داَ خپل زړه دی | دروغجنی مینی غواړِی توری سپینی
دَ مجنون او دَ لیلی مینه رشتیا وه | دَ پرویز او دَ فرهاد او دَ شیرینی
ستا په رنګ به په جهان راغلی نه وی | په جهان که ډیرِی تیرِی دِی رنګینی
توری سترګی دِ شهلا نرګس دَ باغ دی | تورِی زلفی دِ سنبل دی مخ نسرینی

له د یو خاورُو نه چه ګل زیږی خوشحاله
دا پدا چه تل ور درومی مه جبینی

راستی لار ده بادشاهی | پکښې نشته ګمراهی
دَ رشتینو پروا نشته | دَ جهان په بد خواهی
دَ رشتینو سَرَه مَل وِی | تل نصرت دَ آلهی
دَ رشتینو ځای جنت دی | دَ قرآن په ګواهی

---

۱. دا بدله خان دَ خپل زوی طاهر په مرثیه کي ویلې ده، په آخر بیت کي "طاهر و مړ په شباب کښې" دَ ابجد په حساب (۱۱۰۳) راځی، چه دَ مړینی کال ئې دَی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به نه مومې خوشحاله
په راستی کې تباهی

رفتار ئې مستانه دی
په غمزه کښې یگانه دی
دا پسر په لب شکری
چه هر غاښ ئې دُر دانه دی
که په سترگو ئې نظر کړی
گل له نازه همخانه دی
که و مخ وته ئې گورې
لاله گل ئې نښانه دی
پدا پیچ و تابو زلفو
چه دَ مښکو خزانه دی
لا ئی پیِ ځاځی دَ شونډُو
په هر کا کښې فرزانه دی
ځما ځان تر ده فدا شه
چه هم ځان هم جانانه دی
نه چه زه په ده میَن یَم
دَ همه خلقو ستانه دی
خپل صورت ستائی پخپله
دَ خوشحال زبان بهانه دی

رنگ دی ورک شه بده روې
را پسې یې سینه سوې
له یوې فتنی دِ خلاص شم
را پیدا کړې بله نوې
ستا غمونه هسی ټوغ کړم
وکښی نه شمه سیلوې
چه اوده وې هونبری ښه وې
کشکه تل وَی اوده شوې
پرې به کله باران وشی
چه به وتوکیږی سوې
فصل نه کوی خوشحاله
څو پټی نشی په یوې

رنگینه کالی اغوستی را ښکاره شه ناگهانه
راته وگوره وَخانده خوشحالی می کړه پر یوانه
خدای دی تا له وړیو سترگو نه وژغوری دلربایه
چه ټیکه په جبین کښیږدې او سینگار وَکړې څو شانه
هغه دم چه تورگیسو پخپل صورت باندی خپاره کړې
خوشبوئې دَ خاصه مښکو په درست غولی شِی پریشانه
ځان و زړه مېِ هم چاپیر ور سَرَه درومی اې نگاری
چه گهی په شین شین په انگڼ کښې شې روانه
دین و زړه صبر و آرام راځنی ولاړل اوس پوهیږم
چه یَو ځان دَی راته پاتو دا به هم یوسی له مانه
دَ یاری دَ آشنایی دودونه هیڅ له تا پټ ندی[1]
ولی څو کړم په خوشحال باندی خاوند کړَلې نادانه

را ښکاره دِی د دې دور لنډ لستونی
پردی مال وته اوړده لاسونه مونی[2]
که په باغ ئې دَ یتیم دَ کنډی گډ کړې
دَ انگورو به خواږه ږنکوری چونی
دَ خوږو مزه پوښتی بزه ئې هیره
ښې څربی لنډی وهی ور باندی سونی
کله سر په سینه ومنډی سږگی شی
کله سر موږی دَ مار لکه سربونی[3]
چه په ښهر په اولس کښې ساده هیښ وی
ورځ و شپه پرې حواله وی لکه کونی[4]
پخپل ځای لکه شاخوږی خر خوله خشکه
په بل کور لکه آس په راتب پونی[5]

١. دودونه پټ ندی له تانه.
٢. سرمایه، رقم.
٣. موش خرما، خړ رنگه ځناور چی د مار سره جنگ ئې ډیر مشهور دی.
٤. گنځی.
٥. میده شی، ووړ شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه کار دَی دَ رندانو دَی خوشحاله
چه ظاهر باطن ئې دواړه دی مخ روڼی

راشه گوره نامردان بلا وَهَلِي
دَ بری میدان پریږدی لری ته زغلی
دَ اسمان دَ پاسه گښت نندارہ نکا
کوز د مځکی د تلی په مخ کښ ملی
کم دلیل دِ دَ سر دواړه سترگی وخوری
په تورتم د جنازې سره ځملی
مړه هغه چه نه ئې نوم نه ئې نښان شته
تل تر تله په ژوندون پائی ښاغلی
څوک پخپل پټی کَرل کا دَ اغزیو
چا پخپل پټی گلونه دِی کرلی
پسینه کرله هونبره فائده نکا
چه په وخت کرله وکا بر آخلی
دَ کرلو وخت آخر شو تخم لَړ دی
خوار هغه چه ئې له لره لاس ختلی
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومی
رنځ و گنج سَرَه دا دواړه دِی تړلی
چه لذت شهوت ترک نکا ولی ندی
اولیاء ندی دَ نفس په خوښی تللَی
دَ هوا ترکَول عروة الوثقی دی
درویشان پدا وَیل دِی پوهیدلی
چه دَ نفس د ظلمانی کوهی را ووزی
دَ هغو سترگو ملکونه دِی لیدلی
درخانیٔ پکښی یو آدم خان خوښ کړ
یوسف زئی ځوانان ډیر وه سپاره پلی
څو مخلص تمام خالص نشې خوشحاله
خطرونه دِی چاپیر در جار وتلی

راشه گوره څه کارُونه درنگ په درنگ شی
په ساعت دَ دنیا چارِې په بَل رنگ شی
واړه وَ سوځی په اور کښ خبر نه یم
بیا له کومه را پیدا هونبره پتنگ شی
لا به کله مخامخ را سَرَه خاندِی
چه کاته ئې گه گهی راته په څنگ شی
چا وَیل دَ کښلیو جنگ پسې آشتی وی
ولی ما سَرَه آشتی نکا په جنگ شی[1]
په هر چا باندِی ئې زړه دَی لکه ژاوله
خو په ما باندِی چه راشی زړه ئې سنگ شی
حال دی وگوری د ما بیا دِ آهنگ کا
دَ هر چا په عاشقیٔ ته آهنگ شی
په فراق دَ مهوشانو لا چینه دی
که روان ځما له دواړو سترگو گنگ شی
تا په خپله رضا وینو په غوره
اوس دی ولی دَ خوشحال دَ یاریٔ ننگ شی

راشه لیونی شه چه دِ نور خلق غم خور شی
څو چه هوښیاری کړې غم به لا درباندی زور شی
هیڅ پرې نه پوهیږم چه دَ چا وَیل رشتیا کړم
سل رنگه خبری پدا منځ کښ لور په لور شی
صبر دَ دردمنو زړونو هر کله اثر کا
خدایه لا به کله دَ غماز سړی مخ تور شی
زر هنره وکړه نصیحت په کوم حساب دی
هر چه ځائی خوی وِی فکر مکړه چه به نور شی
یو هندو بلا دَی چه په مکر ټیکه کښیږدی
څوک به ترې خلاصیږی هغه ځای چه درې څلور شی
سپین جمال دِ گوره ښایسته په تور خالونو
تل په کښیده باندی ټکیٔ دَ انځور شی
درسته شپه می تیره په فریاد او په نارو کړه
شپه ئې دَ هجران وه سور پالنگ په ما سور اور شی
غیر بیگانه چه اخلاصی شی ورور هغه دی
ورور چه بیگانه شی راته وایه کله ورور شی
ډیر دِی په دا چم کښ چه پټ پټ دَ مینی لاف کا
ولی اوس یوازی وَ خوشحال وَته پیغور شی

۱. تل ئی ما سَرَه آشتی ده که په جنگ شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

را ښکاره چه دَ دلبری وَ مخ خال شی
لکه ښکار دَ ښکاری ولگی خوشحال شی
په خو ژبی شاعری په جهان کیږِی
دَ هر چا ثنا صفت دَ ښه جمال شی
دنیا دار کره چه نه وِی ښې دلبری
اور دی پوری دَ دنیا په ملک و مال شی
په وصال دَ سمنبرو زړه تونگر شیقق
چه ئې نه وینی په سترگو خوار کنگال شی
چه عاشق دَ معشوقې په عشق کښ غرق شی
جدائی له منځه ولاړه تل وصال شی
ارمان دا دَی چه به زه همیشه نه وم
همیشه به سره گلونه کال په کال شی
دَ گلونو وخت تیریږی ساقی گرم یې
که دَ جام په راکوَلو دِ اهمال شی
لکه باغ چه په گلونو مالا مال دی
د ما جان دی په شرابو مالا مال شی

راشه گوره دَ یارانو بې غمی
هونبره مهر هونبره مینه محرمی
زه دا هسی په فراق په اشتیاق کښ
حقیقت ئې راته نه کړ قلمی
اسمان لیری مځکه کروږه عاشقان دی
چه په خو رنگه غمونه تل زغمی
ما پدا جهان کښ غوښته مونده نشوه
که په بل جهان پیدا شی خرمی
څوک چه دم دَ همدمۍ وَهی ترې سوړ شوم
چه می ولیده دَ خلقو همدمی
چه په هیڅ ساعت خالی نه وِی له غمه
مگر غم لَره پیدا دَی آدمی
هیڅ طبیب نشته چه حال ورته معلوم کړم
چه په کوم زحمت کښ پروت یم المی
ته چه ما ته عربی خبری وایی
دَ عربو ژبه څه زده عجمی
که خبر په دا مثال یې وئې وایه
چه په گوته یوه گوته دوه غمی
پادشاهان به ئې میخ کم نکا خوشحاله
که یو خدای دَ سړی نشی په کمی
که قدم دی دِ دَ وفا په لاری ټینگ کړ
دَ خوشحال په پوهه دا ده رستمی

راشه گوره خلقه نصیب په څو خوری
توری نور ځوانان وهی منصب صد وخوری
په غارونو کښ مزری ختې منگلی
په تیاره دگردې و ازدی پیشو خوری
هغه ډک طباخ په سپی خوړلی ښه دی
چه تر څنگ ئې دَ عورتو پر سوپر وخوری
لکه څوک چه ډک چلم څکوی په غم کښ
فواقجن هسی لوگی دَ اندیښنو خوری
دَ فلک د نا قابل سَرَه غیرت دی
نا قابل به دَ نباتو حلوا څو خوری
لا به کله هغه گنج ورکوې بخته!
چه خوشحال به ئې په پلیو په سپرو خوری

را ښکاره شوې دَ جهان بې وفایۍ
نور می را څکاوه قلم په آشنایۍ
لکه اور په بوټی ولگی بیا نه وی
یو څو ورځی دَی ارمان دَ جدایۍ
روښنائی دَ معرفت تر نمر والا ده
څوک دِ ونه وزی له هسی روښنایۍ
له یوه څاڅکي نه څه صورت پیدا کا
هم په خدای ښائی کارونه د خدایۍ
تا هاله وگل خپل زړه ورکړی بلبلی
که ئې تل وَی دا بازار د ریبایۍ
په گلزار کښ ناستی هم دا هسی نه وِی
چه خبر شوم ستا له قدره تنهایۍ
چه پخپل کوښښ بهبود دَ دنیا غواړِی
راته هیڅ نه دِی دَ خلقو دانایۍ
چه ځما دَ درد علاج لَره پیدا دِی
زه له چا غواړم دا هسی مومیایۍ
چه بلا ورسره وصله دَ فراق ده
دَ دلبرو حسن څه لَره ستایۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه گوهر تر خر مهرو په قدر کم دی　　　مگر نشته جوهری دَ بینایۍ
چه په چرته ښه صورت هوری ئې زړه دی
څو ثنا کړم دَ خوشحال دَ پارسایۍ

رحمت په اکوړی شه چه ئې ونیوه ځای سرای　　　چه ښه فهم ئې وکړې باور وکړه ځای دَی ځای
تور غر ئې د هوډی دی تر تیراه پوری سم تللی　　　نیلاب و لنډۍ دواړه عجب سر یښی په پای
پرې سازه لویه لار دَ هندوستان و خراسان ده　　　گذر ئې دَ اټک دی چه ترې ترس کا شاه گدای
هر فیض د دَ جهان څه چه یادیږی پرې را درومی　　　که ملک ئې بارانی دَی څه بهار لری های های!
که سوات که اشنغر که پیښور دَی دا ملکونه　　　رجوع لَری وَ ده نه فیض ور درومی دَ هر ځای
په هر لوری ئې ښکار شته دَ شاهین دَ باز دا هر څه　　　واه واه کاله پاڼه ئې چه ئې ښکار دی دلربای
ځوانان ئې چاق درست چست و چالاک دی په هر کار کښې　　　خوښ سترگی سپین او سره بلند بالا دی په نمای
پکښې میشته می زویه خیلخانه نمسی اولس دی[1]　　　چه څوک پکښې میشته دی په امان اوسه دَ خدای
اسمان ځنی جدا کړ لاس دَ چا رسی اسمان ته
خوشحال له سرایه ندی جدا شوی پخپل رای

زلفی د دلداری چه زنار فرمائی　　　څه لَره و ما ته څوک بل کار فرمائی
سهل دَی دا امر که می سر و مال قبول کا　　　څوک به دا وَیل کا چه دشوار فرمائی
څه لَره ای عقله ډیر له صبره راته وایې　　　زه بنده دَ عشق یم دَی تلوار فرمائی
څو راته ناصحه نصیحت کړې لیونی می　　　کله هسی کار کا چه هوښیار فرمائی
ما ترې توبه وکړه چه دَ عشق په شریعت کښې　　　دین مذهب هغه دی چه دلدار فرمائی
قطع لیونی دی چه دَ یار دَ مخ په دَور　　　څوک وَ ما ته سیر د گلزار فرمائی
خپله رضا پریږده که رشتینی ئې په عشق کښې
کړه هغه خوشحاله چه د یار فرمائی

زه چه ستا دَ مخ گلزار گورم په کور کښې　　　دَ بهار گلونه وسیځم په اور کښې
ما پدا تندی اخیستی ستا دَ پاره　　　که زه تا غُندی یار مومم په پیغور کښې
دَ ټولۍ په مخ کښې ځی په شین شین　　　لکه مست هاتی چه یون کاندی په ډور[2] کښې
اوس په هر چرته جهان په بلا ډک شو　　　که پخوا به لباسی وه په لاهور کښې
په قراره قراری کښې عالم خوښ دی　　　ما د خدای لَری دَ عشق په شر و شور کښې
که رستم دَ زمانې شی گمان مکړه　　　زمانه به د پرینږدی پخپل زور کښې
دا سلیمان په گوتې کښلی دا وینا وه　　　چه دا تخت به دَ سلیمان نه وی په گور کښې
د خوشحال د له هغو نه لاس په سر وی
چه به ځای دَ گوتی غواړی په څلور[3] کښې

زه خو شرابی یم شیخه څه را سرَه جنگ کړی　　　بخری ازلی دی کشکی ما دَ ځان په رنگ کړی
ښه وایې واعظه برکت شه ستا په ژبه　　　ښه یی په وَیلو دَ دریاب اوبه کرنگ[4] کړی
ولاړل و جنت ته چه په پوهه خبر نه وُو　　　ولاړل وَ دوږخ ته چه ئې لافی دَ فرهنگ کړی

۱. که زویه که نمسی که خیلخانه ده که اولس دی.
۲. هغه رودبار چه څنډی ئې زنگل وِی، دَ قندهار د جنوب و خوا ته یَو رود هم په دغه تقویب ډوریَ بولی.
۳. محشی ورته لیکی چه مطلب څلورَ یاران (رض) دی.
٤. یعنی یخی په یوه نسخه کښې که رنگ لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پند دَ محمد (ﷺ) دَ ابو جهل پکار نه شو — ځوک به ئې صیقل کا چه ئې خدای آینې زنگ کړی
کښینې په خلوت کښ شیخه سود ئې راته وایه — ولې پخپل ځان دا هسی ارت جهان تنگ کړی
زه خو دَ زړه درد غواړم په هر یوه مذهب کښ — تا زده ستا خبرُو چه نقلونه رنگا رنگ کړی
رایشه مطربه! دَ نوروز سرود آغاز کړه — ښې نغمې زړه سوزی په رباب په نی و چنگ کړی
هر لوری ته گل دِی شقایق نرگس سنبل دِی — بی گلزاره بد که وَ بل لوری ته آهنگ کړی
چا در پسی ډیری توبښې واخیستې طلب کا — ځنو مسلې دَ بې ننگئ در پسی لنگ کړی
کاشکی[1] دَ عمل تله درنه په قیامت شِی — موم په رقیبانُو په عاشق بانډِی زړه سنگ کړی

مرگ لَرَه ئې واړه دَ دهلی لښکر راغلَی:
ته لا دَ خوشحال په مرگ ځان روغ نه گڼې ننگ کړی

زلفی ئې سبب دِی د عاشق دَ پریشانئ — نندارہ ئې بهانه ده دَ بیحدی حیرانئ
رد می سرشته ده دَ هزار رنگه دارو وُ — غم ئې لا تیری کاندی تر ډیری ښادمانئ
زخم ئې مایه دَ لایزاله حیاتگی دی — ورانَی ئې دَی موجب په جاودانه ودانئ
محتسب چه احتساب لَره ورځی مجال ئې نشته — که دَ برندو سترگو مست ئې همیشه کاندی ورانئ
ما په عشق کښ رسَولی دَی خپل کار تر هسی حده — لکه ځوک په مېټ د توری سزاوار شی دَ خانئ

زه خوشحال خټک د عشق په کار هونبره خوشحال یم
ځو سلطان غره پخپله بادشاهی او سلطانئ

زوړ سړی چه د ځوانئ هوس کاندی — ورته وایه چه دا څه په کُنه خاندی
چه په کال کښ ئې زړتوب وی هم ځوانی وی — د سړی تر کاره ښه دَی کار دَ سپاندی
کله هسی په خوان موړ شی چه ئې نه خوری — کله خوان ته سترگی اَړَوِی نغلاندی
په نیتونو په صوتونو په لاسونو — خلقې دِی سَرَه یو تبله هړاندی
اوس په سپینه ږیره څه له مرگه ډارکړم — یاران توری ږیری ولاړل تر ما وړاندی
چه د مځکی مخ ئې لاندِی وُ تر حکم — راشه وگوره هغه تر مځکې لاندی
دا عالم ریگ روان دَی که ئې گورې — خو هم هسی سَرَه اَوړی لاندی باندی

د قضا تنور ما ولیده په سترگو
ما خوشحال چه پکښی سیځی وچی تاندی

زه او عشق بی قراری — دم په دم ژړا زاری
تیغ وکښلی را ښکاره شوه — خوار عاشق دِ ځان سپاری
چه هر دم په ما ستم کړې — ستا دا هسی ده یاری
ستا له مهره ستا له لطفه — زه لَرم امید واری
دایم ستا دَ غم ورَی وړم — شرط دَ عشق دَی بربادی

خاکپای اوسه خوشاحاله
لوی به کاندی خاکساری

زه اول در خبر نه وم چه دا هسی بی وفا یې — په ورځ سل سوگنده وکړی بیا له واړو بی پروا یې
ما چه زړه و تا ته درکړ خلقې را باندی غاوکا — ولی هسی خبر ندی چه ته څه رنگه زیبا یې
اې چه ما وته وَیل کړې چه په کښلیو نظر مکړه — ځوک به ستا په وَیل غوړکا چه دَ مرگ خبری وایې

---

۱. کاش دِ د عمل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ما یو ویښته د خپلې معقوقې تر خورې ښه دی   ملا څه په هر زمان دَ جنت جورې راته ستایې
دگلونو قدر هر زاغ و زغن نزده طوطا زده   هسې مه وایه نادانه چه په څه صورت شیدا یې
دا څه تورې سترگې ندې چه ځما زړگې ئې یوور   دا څه لا نورې بلا دې خدایه ته دا نا بینا یې
دا نه خال نه زنخدان دَی نه پریشانې تورې زلفې   دا یو راز آلهې دَی له ته پوه پدا وینا یې
دا دَ خلقو ملامت دَی که پیغور دَی د وگړی   دا همه ځما قبول دی خو که ته له ما پخولا یې
نن به څراغ په کور کښې نه بړدم چه گمان هیڅوک و نکا   دا نیژدې دَ چم وگړې چه نن ښه میلمه ځما یې
ما وَیل چه د زړه غم به درته وَوایم چه راشې   غم به څه وایم و تا ته چه په راغله غم زدا یې
چه دَ زلفو نافې تل تل څنډ وې دَ باد و مخ ته
خوشحال خود په تا پوهیږی چه هوسیه دَ خطا یې

زړه به ستا له جوره ظلمه په څو ځان وړی   غم دَ درد به دِ ترکومه پدا شان وړی
ما دا هسې رنگ هندو لیدلَی نه وُ   چه په حسن دین و زړه دَ مسلمان وړی
هغه لاس چه دِ کوتاه دَی تر لمنې   هر زمان ئې په ډیر غم کښې ترگریوان وړی
دَ هغه عمر څه حال حلاوت نشته   چه ئې بې له تا په غم کښې په پایان وړی
چه هرس دَ هغو شونډُو غاښو کاندِې   دَ ارمان گوتې هر دم پخپل دندان وړی
ستا دَ زلفو وَ چوگان وته حیران یم   چه دَ زنې گوی دِ څرنگ په میدان وړی
پکښې بند زړونه وکاږی که ئې گورې   چه دَ سر زلفینې تل تر زنخدان وړی
چه دِ زړه په ما هغه حکم فرمان کړه   د ما زړه به د تا هر حکم فرمان وړی
دَ خاطر خوښې می هر کله پدا ده   چه دا ستا غمونه هر کله پر یوان وړی
دَ نور چا په ما څه کار دَی زه پرې خوښ یم   که می دین و زړه واړه تبان وړی
دَ وفا خصلت چه خدای ندی ورکړی   څوک به څه لَره په کښلیو دا گمان وړی
دَ زړه مینه ئې په کښلیو ما ته نکړه
خوار خوشحال به له دنیا دا ارمان وړی

زر ځما تر لاسه نه راځې ویریږی   که هر څو می دلاسه ور سره کیږی
ځما لاس ورته تر اوره هم بتر شو   لا په اور کښې ئې یَو درنگ ساعت تیریږی
زه او زر سَرَه له ځایه غلیمان یُو   په جهان کښې غلیمان سَرَه رغیږی؟
چه غلیم دَ مړنې په نظر کښیوزی   نور ئې زړه دَ ده و مرگ وته پړ کیږی
شاه زلمې به خپل غلیم کا تر ځان وړاندې   و نامرد وته به سل حیلې دریږی
په قرآن کښې ستا اصوال په غلیم یاد دی   بل به کوم حجت تر دا قوی یادیږی
کانې زر که سَرَه وگورې یو رنگ دی   فرق ئې دا دَی چه په زرو زړو رغیږی
هغه زر تر کانې لوټه لا بتر دی   چه ئې وَمنډې په مځکه نه خرڅیږی
چه اوبه په ځای حصار شی نور خسا شی   صفائی ئې هم پدا ده چه بهیږی
تل دی لاس په غلیم بر اوسه خوشحاله
غلیمان دی شرمنده تر تا ځاریږی

ساقې گل شگفته کیږی   خس له باغه رفته کیږی
که دَ باغ خوښې په زر شی   دَ راغ هسې مفته کیږی
دُرگوهر ځما بې میو   په مژگانو سفته کیږی
که ئې پټ لَرم له خلقه   راز می نه نهفته کیږی
باد دِ زلفې آشفته کا   ځما زړه آشفته کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه راز چه به ما تا کړ
په محفلو گفته کیږی
دَ خوشحال بخته بیدار شه
تَل څوک کله خفته کیږِی

ستا په سترگو کښې فتنې کاندِی خوابونه
توری زلفی دی هم ډیر لَړِی تابونه
که ته زر حجا به یَنیسې په مخ کښ
را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَگوری ستا مخ ته
نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې دِ را ښکاره شِی له جماله
لور په لور به سر څرگند کا آفتابونه
زه چه ستا دَ بیلتانه په لمبو وَسوم
نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خیال میلمه می ناست دَی په کوگل کښ
تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډیر ځله خوله درکړه
دَ یاریَ په کار کښ هم شِی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې
هم لتا ښائیِ دا هسِی ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښِی کتابونه

سترگی دِ مستان دِی ځما زړه ښیښه مهینه
پړوکی پړوکی مه شه چه ئې کنج په کنج وهینه
سپین سبا دِ گوره دَ ټیکی په شفق بند کړ
جگی جگی راِیَ واخله له جبینه
کښلی دی که گورې چه مخ پټ کله څرگند کا
گل دَ بهار ندی چه رازیږِی له زمینه
واړه به سبب دَ بد اصلانُو دَ هنر وِی
هر آفت چه گورې چه را پاځِی له کمینه
مست په بهار راغلې په سرود دی گوتی کښیښوې
څو به لا وَباسې ډیر دِ ویاسته له دینه
چرته لوئیدلې نوم دی خپور په جهان نه وُ
غوغا وشوه په ښهر چه ئې کوزه کړې له زینه
تل جام دَی دَ شرابُو ستا له لاس توبه په شونډو
دَ خلقو لرمون شین دَی که پوهیږې ستا له شینه[1]
حیات لایزال به دِ حاصل شی که باور کړې
دَ زړه لیدونی[2] دواړه که روشن کړې له یاسینه
د عشق[3] دَ محبت دَ ناوی مهر ماسوا دَی
اول ئې درته وایم چه ئې ورکړې له کابینه
هر څو ئې که پټه، په ټټر کښ وِی ساتلې
څه بده بلا ده نه پټیږِی دَ زړه مینه
کله منت اخلِی دَ یوې گیلهِی دَپاره
هر چه همت ناک دِی که په کور لَړِی جوینه
زانِی بتی گوره چه په هر لوری غوغا کا
هیڅ درنه پوهیږم چه په چرته یې شاهینه
هر چه دانایان دِی په امان امان تیریږی
هی توبه له دوره الامان له دې آئینه
نوم به دِ هرگز په ژبه وانخلی په عمر:
دا یارِی دوستی چه ستا خوشحال ته شوه مبینه

ستمگر به همیشه په دنیا نه وی
پس له مرگه به لعنت لعنت په ده وی
هسی خوښ دَ ظالمیَ په کار وَلاړ دی
ته به وایې مرگ ئې نشته تل به ژوی
ظالمان په نور څه هیڅ راغلی ندی
خو دنیا وته ځوئیږی لکه روی
چی دَ خپلی کامرانیَ په کار راشی
که عالم ته وبا لا شی پری ئې زړه وی
په گفتار کښ دَ فرښتو سَرَه سیالی کا
په کردار کښ شیطانان ترې پوری څه وی

---

۱. محشی ورته کښلی دی یعنی ستا له شین خاله.
۲. یعنی د زړه سترگی.
۳. د زړه د محبت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په سول ئې دَ دنیا مقصود حاصلیږی   دَ مکې په وره به هم پوری کا سوی
پخپل زویه ورور یې زړه نه وی تړلی   دَ خپل پلار و مرگ ته هم موړی[1] ورغوی
په هغه چاړه قلم روغ کا قرآن کښ   په هغه چاړه دَ وروره مری سکومی[2]
په رکوع کې تسبیحات دَ مال و ملک کا   په سجود کښ خپل حشم غواړی که ښه وی
که بیکخواه ورته دَ پند خبری وکا   چه دَ بدو خصلت پریږدی زړه ئې چوی
زه خوشحال چه دَ اورنگ بادشاه نوکر یم
که وَ زویه ورکَول کړم زړه می نه وی

ستا له جوره ظلمه هیڅ نکړَی ژړلی   چه له وره دی په څو گرزم شړلی
همیشه ځما دعا په غوږو اروې   یَوه ورځ دِ په ښکنځا نه یم زیړلی
رقیبان دِ لکه سپی په کوڅه غاپی   هم ترې څیری جامی وروم هم خوړلی
چه به ته دَ هغه تپال په پړیو زانگی   هغه پړی دَ وریښمو وی غړلی
قافلې دَ همراهانو شوې روانی   ما هم بار دَی دَ خپل کوچ پسی تړلی
حاسدان بې غمه خوب کا دریغه دریغه   چه په کور ئې دَ بلا نفیل نړلی[3]
د خوشحال ئې وکرم وته امید دی
که هر څو په گناهونو دَی لړلَی

سا دَکښلی مخ په خال می زړه په داغ دی   پدا داغ می له عالمه زړه فراغ دی
سخ چه ناست یم دَگلونو په چمن کښ   بیا ساقی راته نیولی ډک اياغ دی
یا دَ ښو زلمیو خیال دی په شمله کښ   یا دَ ښو جونو دَ تور وربل دماغ دی
دَ زلفینو په تور تم کښ به ئې غواړم   دا ورک زړه که را ښکاره کا مخ څراغ دی
چه دَکښلیو دَ جمال نندارهکاندِی   وَ هغو ته سپیره ډاگ سیر دَ باغ دی
په سپین مخ ئې تازه خط نوی تپوکیږی   زه به زړه ورځنی ژغورم روږ[4] دی زاغ دی
دَگلونو په بوی ځِی په گلزار ورشی   دَگلونو بوی بلبلو ته سراغ دی
نه په اصل هونبره ښه نه ښایسته یې   تا په کوم توکې راوړی دا دماغ دی
دَ خوشحال سترگی هورې چه ښایسته وی
خلقه زړه ئې نه په باغ دَی نه په راغ دی

ستا وصال لکه دریاب دَی زه ماهَی   په هجران دِ هر زمان دَی په ماهی
په ژړا می ځنی خواست دَ شپینی خولې کړ   په خندا ئې وې چه څه کا دا سړی
ویې څوک یې چه ځما په کوڅه گرزې   ښه حاضر ځواب می ورکړ ستا مریَی
هم په څو رنگه ناله هم په تن نال شوم   بیلتانه را باندی وکړکار دَ نَی
دَ ځوانیِ بهار څه ښه دَی دریغه دریغه   دا بهار که همیشه په دنیا وَی
گل، سنبل، نسرین، نرگس لاله غوټیه   دَ مقدم سَرَه دِ راوړه[5] درست پسرلَی
چه ئې ونیسم په غیږ کښ راته گوری   لکه مست دَ مور په پیو کم کبلَی
دا شیرین یاران به نه وینم چه وَمرم   خدایه ما په جهان تَل لرې ژوندی

---

۱. ژویی.
۲. یعنی پرې کول او پوستول.
۳. نړلی یعنی غوغا کول او دربول او ډبَول.
٤. روږد یعنی آموخته او بلد او آشنا.
۵. راشی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم خو ستا دَ رسوائۍ کړم نه د سر کړم   که می دا اندیښنه نه وی تا کتَی
هسې ستا دَ بیلتانه په آتش سوځم   لکه ځوک په لمبه کښېږدی وچ لرگی
ډیر صفت دَ ښاپیریُو اَرویده شی   ولی ستا دَ مخ ځوک نه وینم مخَی
په ښایست کښې هیڅ لقب دربادی نشته   که دِ څه خو دَ عاشق نمنځه کړَی
اورنگ زیب به د کابل دَ خلل غم کا   ساقی وخت دَ نو بهار دَی راوړه مَی
چه زړه سوَی دی دَ خوشحال په فریاد نشې
په سینه کښې دِ سندان دَی که زړگی

ستا په غم کي لکه زه یم بل به نه وِی   دروغجن یم که بل هسې لکه زه وِی
ستا له غمه می ځگر له وینو ډک شو   چا ته وویَلی نشم زړه می چوِی
تا ویل ځما دیدن قیمت بها دی   زه حیران یم ستا دَ مخ بها به څه وِی
سر به درکړم په بها کښې دیدن را کړه   په سودا کښې خلل مکړه که دِ زړه وی
هسی گل دَ گلستان په منځ کښې نشته   هر چه ستا رنگ و بوی پوری په ده نه وی
که تل تا لَره درځم ملامت مکړه   دَ بلبلو تل و گل وته ورتله وی
د ښه څیز پوښتنه مه کوَه له اصله   دَ یو هر دوکان چه وِی کالی دی بله دی
که صورت ژغورې له غمه کاته مکړه   زړه هاله په غم اخته شی چه کاته وی
زه خوشحال چه آشنا وینمه[1] خوشحال شم
لکه گل چه تازه شوی په اَوبه وِی!

سړی هونبره څو ئې نیت وی   جامه هونبره څو قامت وی
گړ گډن گردن دَ فیل خوری   څه میږی څه ئې قوت وی
نه هر خره دَ عیسی بار وړی   نه هر سر سَرَه دولت وی
وَ صورت ته نظر مکړه   په کرده دَ مرد قیمت وی
زه مرَیَی دَ هغه کس یم   چه صورت وِی هم سیرت وی
که صورت سیرت دِ جوړ شول   سر تر پایه عنایت وی
دَ خوشحال په وینا غوږ کړه
په ویَل کي ئې لذت وی

ساقی تل به دِ دا ست وی که به نه وی   له جهانه به مهلت وِی که به نه وِی
راشه ډک دَ میو جام په می ناب کړه   تل به هسی فراغت وِی که به نه وِی
هر هوس چه د صورت کړې نن ساعت دی   گوره کانده به صورت وِی که به نه وِی
په رشتیا وَ ما ته وَوایه طبیبه!   چه دَ رنځ مي به صحت وِی که به نه وِی
دَ وصال وعده دِ وکړه ستا سوگند دی   پدا کار کي به غفلت وِی که به نه وِی
که په تا پسی ملنگ دَ مسلی شم   شاه په تا می به قیمت وِی که به نه وِی
سپینه خوله که بې ریباره ور پیښکی کړم
په خوشحال به می منت وِی که به نه وِی

ستا په تور می مال تالا مانۍ نړیږی   راشه گوره که پدا دی زړه سړیږِی
ستا غمونو لَره هر کله ژوندون وی   پدا لږ عمر می زړه کله مړیږِی

---

۱. ووینم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايې ما ويشتلی څه کا حال ئې څه دی　　په کوڅه کښ دِ لا دم وَهِی غرېبی
دَ فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ　　وائی مالګی می په سترګو کښ دوړېبی
لا به ګوره څه شان شان غوتیِ وا کا　　دَ ښايست بهار ئې اوس نوَی غوړېبی
ما به هيڅ په ورتې ورتې نه ژړل عالمه　　ولی څه کړم چه می ننه زړه ژړېبِی
دَ رشتيا خبری خير و برکت دی　　په قاضی دَ دروغجن ژبه اړېبی
دَ خوشحال خټک په کار پوری حيران يَم
مينه لا وربادی زور شوه څو زړېبِی

سخ د آئنې دی چه دی مخ وته تل ګوری　　سخ دَ لونګين دَی چه دی پاس په ټټر ښوری
نه دِی ستا دَ غوړو غټی غټی مرغلری　　وصل دِی په مياشت پوری يو سر بل سَره ستوری
روغ می کړې له رنځه چه د خولې ښيرې دِ اورم　　شهد و شَکر را ګرځې چه می ستا شونډی وزوری
ظلم دِ دَ سترګو پما خوار هر ګوره ډير شو　　څه کړم توان مجال دَ زور وَر لَری کمزوری
زه که ډوب په غم يم تل دی ډوب وم چه عاشق يم　　تا دی خدای معشوقه تل هَری بلا ژغوری
ما وته ارزان دِی ډير په مښکو په عنبرو　　څوک به توری خاوری ستا د پله په بها پلوری
تل ځی ستا وَ لور ته په ارمان کاته کا
سپين ئې په کاته شی دَ خوشحال دَ سترګو توری

ساقی راکړه وَ ما می　　يَو څو جامه پياپَی
دا هم ظلم دَی که ګورې　　چه بې ميُو ځی پسرلَی
هغه ځای چه ګل و مل وی　　ورع څو کاندی سړَی
ګوره څه وايی پرې غوږ کړه　　چه آواز کا چنګ و نَی
بيا به تير ساعت را نشی　　آه ارمان ارمان هَی هَی
د دنيا ژوندون هم ښه دی　　که تر تلو هميش وَی
چه تر تلو هميش ندی　　نور ئې وګڼه لا شَی
ډير مَين ئې و بله تير کړل　　فلک نه لَری زړه سوَی

ستا په زړه د دنيا څلِی[1]　　دَ دوږخ لمبی دِی بلِی
چه دَ ګور لَړم ماران دِی　　هم دا څلی دی پيپلی
که دِ يَو ځله ځان خلاص کړ　　غم دِ نشته هوری ولی
دا لَړم شلوه له دِله　　که دی نه وِی ليچی شلی
چه به وه تسپی په لاس کښ　　مخ ئې تور ږيری ئې کلی
ته اصيل ځان دی مريَی کړ
هی توبه خوشحاله ولی؟

ساقی چه مهربان شِی په پياله کښ مَی زياتيږی　　چه مَی ورځنی اخلِی دَ رقيب ښيښه ماتيږی
قربان ئې شم تر سترګو په طالع کښ زورور دی　　چه هر کله ئې سترګی په زيبا جمال لواتيږی
بوسه دَ سپينِی خولې راکړه بد مه وړه مستحق يم　　دَ حسن له نصابه دِ څو توکه زکاتيږی
آفت دَ هلکوالی وُ جمال دَ هغې تُرکی　　چه کال باندِی تيريږی آفت لا څه تازه[2] کيږی

---

١. دا بدله په نورو نسخو کي نسته، له يوې قلمی نسخی څخه را نقل سوه.
٢. آفتږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندون دَ عاشقانو دَ معشوقې په وصال دی   چه بېل شي له معشوقه ژوندي ندي وفاتيږي
چه اوسپنې تر خيژې هغه کاڼي رنګاررنګ دی   ترخې خوږې ترې خيژي څوک فولاد ترې مرآتيږي
دَ چا خوني چه وَمري پسله مرګه شي ميراتي
دَ چا خوني خوشحاله په ژوندُوني ميراتيږي

سرګي دِ دي که ورځې که ئې زلفې که اوربل دی   څو توري بلا دي چه مې زړه پکښې قبل دی
چرته به خلاصيږي دا بلا تر زړه چاپيرې   مخ ته ئې که ګورې لا په سرو لمبو اوربل دی
خيال ئې دَ زلفينو عقل و صبر و دين و زړه وړي   نه پرېږدي په کور کښې ښه کالي دَ خوني غل دی
نور عالم لا پرېږده چه عاشق وته څه وايي   پلار که نصيحت کا و عاشق وته خجل دی
قيس وُ که وامق وُ بيا فرهاد ورپسې نور وه   ما را وړی ندَی دا دَ مينې دود اول دی
مينه الستي شته لباسي شته نفساني شته   مښک شته دی هم هوږه نفساني لکه بصل دی
هر چرته يو مخ دَی که په سترګو احوال نه يي   يو چه ورته دوه شي خود پوهيږي چه احوال دی
جام بينا ته ورکړه چه ئې ډک يوسي تر ځايه   جام ورکړه ړانده ته هسې ووايه چه تل دی
عشق دی نور څه ندي چه غواص په درياب ډوب کا   ځان سوځي په اور کښې ښځه عشق ور سرَه مَل دی
ځای په ځای چه ګورم زه خوشحال ورته حيران يم[1]
بله غوغا نشته همګي دَ عشق کل کل دَی

ستم دی دَ عينينو ياره عين عنايت دی[2]   بند دی دَ زلفينو دَ خلاصۍ کنايت دَی
په شپه ځما وَيل که آميز وُله هستۍ   په ورځې ځني دور يم هغه حرف چه شکايت دی
خبری دَ مجنون او دَ ليلا ولاړې زړې شوې   ځما و ستا خبره تازه نوی حکايت دی
دَ ما او ستا خبری دِي پټ راز څه هسی ندی   چه چا ته ئې پيدا يا بدايت يا نهايت دَی
په مخ چه ښايسته شوې که په پسول پسللي نه وې   ساده دَ ورځيو خال دی د درست حسن کفايت دَی
هيڅ کله له مرګه دَ خوشحال انديښنه مکړه
چه وې وژنې دلبری خون ئې روغ په روايت دی

سر په بيدې بيد يا ونيووی ژړلی   په صحرا دَ ونون پاڼې پټ خوړلی
که اشنا که نا اشنا واړه ليدل شي   دَ همه واړو په بريره ورخړلی
چه دَ قام دَ خيلخانې په حال خبر شوم   څه روزګار به پکښې شي په غم لړلی
په ناحق مې آزادۍ ته تلاښ کړ   په زندان دَ اورنګ زيب ښه وم تړلی
خپل پردي چه دَ دنيا شکر خواره دي   لکه مچ هسې له ځانه و شړلَی
دَ مال حال به و هغه وته معلوم وُ   که دا هونبره ډير آهونه چا نغړلی
که خوشحال پنجهزاری کا مه ئې وينه
دَ مغل له نوکرۍ دی اغيړلی[3]

شين مرزي چه ګيدۍ داړي   باند نخيژي خسی زاړی
څه عظمت[4] څه مهموتي دی   چه په مرګ به ئې څوک وياړی
دَ ښادي سترګي دِ ووزي   پرېږده دَی ور پسې ژاړی

---

۱. شم.
۲. دا بدله له يوې قلمي نسخي را نقل شوه، په نورو کښې نسته.
۳. يعني قی وهل، بد هضم کيدل.
٤. عظمت خان او مهموتي او ښادي خان د خان معاصرين وه، چه په دې بدله کښې ياد سوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په يَوَه غوټه يَو نيسي — باز نه دوه تارو ونغاړي
عابد خان ځما شنقار دی — په غوټه وهي دوه ښاړي
هم شنقار مي هم شاهين شته — هم ښه باز لَرم لک غاړي
وخت د ښکار دَی سهيل وخوت — خپل خپل ښکار به پسي غواړي
زه په ښکار يم دَ سر خابو — وړاندِي زاغ راځي مرداري
خرقه خيري دَ زاهد شوه — رنگ ئې نه وينم دَ نماړي
ژر به ورک شي مدعي مي — يو څو مچ دي دَ غوباړي
ازميښت گوره دَ دهر — راته ليندي شول اوس شاړي
تيغ پرې سور مکړه خوشاله
چه لايق دِي دَ ځوباړي

شفاعت دَ محمد (ص) ثابت په نص دَی — دا په دا چه دَی دَ درست جهان اخص دی
دَ موسي دَ عيسي کله دا صفت وُ — دَ لولاک نعت پده باندِي مختص دَی
اولياء ئې دَ امت واړه ممتاز دي — هر ولي ئې په ارشاد کښِ مرخص دی
سر حلقه دَ اوليا وُ هغه شماره — چه شيطان ئې بندي کړی په قفس دی
دَ رستم دَ مړنتوب خبري هيڅ شوې — ذوالفقار چه ئې ياد شوی په قصص دی
دوستاران دَ اهل بيت له اوره خلاص دي — بی دوستيه ئې عالم کله مخلص دی
په وِلا که دَ علي رافضي کيږِي
سکه خوشحال ئې په وِلا کښِ مشخص دَی

ښځه بونه هوسناکه، خنده رويه، مهرجنه — پاکيزه په زيست روزگار کښِ په ښه بوی باندي مينه
دَ صحبت په زموز پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه — کم خوراکه خوش پوشاکه، هميشه ناسته دننه
په وصال دَ يار خوشحاله، يار ئې خوښ له قيل و قاله — چه له ياره نه جدا شِي، هم غمجنه هم خيرنه
له نيکانو همنشينه له بدانو په زړه خوړينه — له مورولي ئې توبه کا که ئې مور وِی دروغجنه
دَ ميلمه پکار حاضره، په پخوالي بهادره — حق دَ چاري په ځای راوړی، په رنځور باندِي پوښتنه
پاکيزه ئې د کور صحن، نه په غولي کښِ نور لحن — پرستاري ترې خوشنودي، ښه دَ هر چا په ساتنه[1]
که دا هسي څوک پيدا شِي دَ خوشحال په لاسو راشِي
هيڅ تقصير به ئې ونکا دَ يارِی په پالَنه

ښې ښې شپې ځنې پيښې — غيږ په غيږ شي شفت ځبيښي
ځښي ځښي ښيښې تشيږِی — نن به شي بخښي ښې ښې
چين چين څونې ځِي په شين — بتي زشتي فتنې پيښي
شي په چين تشي پوښتني — چين چين څونې پښتنې شي
هسي ځِي په شين شين — نخښي نخښي ختي پښې ښې

ښه سر راست ټوپک دي چه نظر ځني لر بر شي — گوره چه گزار دَکم خطا په چرته شر شي
ولي هسي نه وی چه ويښته چوی په عقل — بيا چه درې څلور مصلحت وکاندي ښه چر شي
څوک چه مخه ولي ليندۍ ډير و بله کښيني — کله په سپينکي دَ هلک غشي برابر شي

١. ستَنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوري لولیٔ هیڅ دي دَ نسب که دَ نور څه دي — ښه لوئی هغه دَه چه لوئی ئې په هنر شي
ډیر دَ سروریٔ دعوا کاندي په جهان کښې — یو سړی په زرو کښې په بخت سرَه سرور شي
آس تر کته لاندِې شا په څو ځایه زخمي وي — ځای دَی دَ حیرت په رابتونو ساته خر شي
یو توریتي نشته چه خپل حال ورته معلوم کړم — کله به د ما دَ بخت دَ ستوری لا اثر شي
زور لرې که عقل پدا دواړه مه نازیږه
بخت راوړه خوشحاله چه دِ کار لکه سره زر شِې

ښه هغه چه ولاړ بې خوده په خیال ستا دي — که اشغال دي په جهان کښې اشغال ستا دي
ښه مي ولیده په سترګو واړه کښلې — چه تر واړه لا تیرَی کا جمال ستا دي
دَ دنیا په مخ به ډیر وِی ښه مخونه — چه تر هر څه ډیر لذت کا وصال ستا دي
دواړه زلفي دي حلقه کړی لکه لومي — چه دانه دي پدا لومه کي خال ستا دي
دواړه زلفي د حلقه کړې لکه لومي — چه دا نه دي پدا لومه کښې خال ستا دي
دواړه پښې ګلګوني سرې پدماغ درومې — ګوره بیا څونبره وګړی پایمال ستا دي
ته کشتن دَ غمزې کړه مه وَدریږه — مقتولانو قبول کړی وبال ستا دي
تا خو نوم دَ جنجالي را باندِی کښیښې — که په زړه کي مي جنجال دَی جنجال ستا دي
که همه دَ خلقو کښلې سرَه ټول شِی — خسته زړه مي په ټولیٔ کي لیوال ستا دي
چه دِ څوک په کوڅه تیر شي نور میَن شي — چه تمام له عشقه روغ دَی دیوال ستا دي
که مثال دَ صورت غواړې ګوره میاشته — چه پوره دَ دوو هفتو شي مثال ستا دي
چه سبا بیګا ئې لوند لَرم په اُوښیو — یادګاری را څخه پاتو رومال ستا دي
څو ریبار در سرَه نه بیایې دَ وړاندِی — چه په چم به ئې تیریږې مجال ستا دي
که په قهر ئې شړې په لطف ئې برلې
چه ئې نه پریږدې په هیڅ کښې خوشحال ستا دَی

ښاپیرک که په هوا ځِی په تور تم کښې[1] — په راتله دَ رڼا ورځِی دَی په غم کښې
له چتی درسته ورځ درومي په پورته — هغه هونبره باز شاهین درومي په دم کښې
د چندڼ اوښوانه[2] فرق سرَه هیڅ نه وُ — که چندڼ تر ښوانه ښه نه وِی په شم کښې
چا له ډنډه دُر ګوهر نه دِی وکښلي — قیمتي لولو لالا غواړه په یم کښې
که ګیدړ په خم کښې رنګ شو پدا څه شي — خو بیا هم هغه ګیدړ دي په شیم کښې
زاهدان شیخان مي ولیدل نامرد دي — مر عالم رباني دَی په عالم کښې
څرخ مي ځکه په سر لوني ګلونه — چه ئې خاوری غُندی پروت یم په حرم کښې
که هاتي دَ بادشاه ومری غم ئې نشته — چوهړی دَ سپي په مرګ دي په الم کښې
عشقه واړه ستا د غمونه خرخښې دي — چه په سوات را سرَه ګرزی هم په سم کښې
ګوتي وَمنډه په غوړو ترې تیریږه — ذاکر زر ذکرونه کا زړه په درم کښې
که خوښیٔ د وصال ورسرَه نه وي — عاشقان کله خوښیږی په ارم کښې
هغه چر دِواړه ګوټو ته نظر کا — چه ئې وِی سترګی نیولي په صنم کښې
آفرین دِ په وَیلُو شه خوشحاله
چه دَ تورو رژول کړې په قلم کښې

---

۱. دا بدله له یوې قلمي نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښې نسته.
۲. راحت زاخیلي ښوون په معنی د زیتون دَ وَنی راوړی دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه هغه چه ښه ئې رنګ ښه ئې جمال دَی — ښه هغه چه په قوت دَ هر چا سیال دی
ښه هغه چه په میات خانی میری کا — فراغت بې غمه ناست صاحب اقبال دی
ښه هغه چه که احمق وی که جاهل وی — په طالع په تخت صاحب دَ ملک و مال دی
ښه هغه چه په رشوه قاضی ګری کا — په مسند دَ قضا ناست په قیل و قال دی
ښه هغه چه ډیر لښګر وریسی درومی — ډیر ئې کبر ډیر ئې جاه ډیر ئې جلال دی
ښه هغه چه په مجلس دَ ملوک ناست وی — تمامی عمر ئې زیست روزګار ټېټال دی
په عالم کښ بدی نشته واړه ښه دی
چه وَ بدُو وته روغ دی یو خوشحال دَی

ښارونی دِ غوا شینیِ پسی غواړی — باز دَ غره ښایسته زرکی سَرَه نغاړی
که په رنګ کښ لکَه غلوځه[1] هسی روغ دی — دَ خوړو هیله وَ مکړه له غوباړی[2]
یو آواز دَ ښو آسونو دَ ششنا دی — بل آواز دګنده خورنو دی چه ناړی
څوک ژړا دَ آخرت دَپاره کاندی — څوک د دې جهان دَ سود دَپاره ژاړی
دَګزار دَپاره لیندی په څو ناستَ دی — دَ قطرې په حرص ګرزی پسی شاړی
مرتبې دَ دواړو ندی سَرَه سِمی — څوک دَ ځایه باز شهند څوک څوړی ځاړی
که دَ څنګ پرونه ئې هر څو کښلی روغ دی
دَ بازونو پرواز مه غواړه له ځاړی

ښه سړی ګڼه هغه چه په زړه صاف وی — همیشه ور څخه شرم هم انصاف وی
چه دا څو توکه ئې نه وی سړی نشه — هر چه کاندی نور دی کا هغه معاف وی
په دنیا چه دا عالم سَرَه خلاف کا — لکه سپی چه په مرداره ئې خلاف وی
نوشیروان چه مخ په عدل په انصاف ؤ — که ئې ګورې ترقیامته ئې اوصاف وی
که دانا سړی بدرنګ وِی پدا څه شی — که د ښه توری ساز شوی بد غلاف وی
دَ هیچا غرض پدا خبرُو نشته — قلپ سره چه سره پیژنی صراف وی
جوهری به ئې خود کار سَرَه ښکاره کا — تر یاقوتو که شبه په رنګ شفاف وی
دَ یاریَ دپاره ګرزم نه ئې مومم — چه وفا لری هغه په کوم اطراف وی
دَ بخملو په اودل به خبر نشی — په شماره که د اودنیو بوریا باف وی
عشق په حق په باطل هیڅ ندی راغلی — تر کعبه ئې ډیر وَ بت وته طواف وی
ښایسته هر ګوره ډیر شول پرې ویریږم
ما خوشحال چه دَ تقوا وهلی لاف وی

عاشقان که ستا دَ لاسه په جفا مری — باری شکر چه په عهد په وفا مری
بیدلان می دَ هجران په تیغ قتیل وی — دا یَو حرف دَی چه په توره دَ قضا مری
زه مرده وم ستا دَ جام په ګوټ ژوندی شوم — چه ئې دا جرعه نوشلې غه په چا مری
زړه می ستا طرې طراری ته هوس کا — ځان می ستا غمزې بیماری ته رشتیا مری
اې تازه ګله بلبلی ته نظر کړه — په نوا کښ ستا له شوقه بینوا مری

---

۱. یعنی د شاتو مچیِ.
۲. د خره مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوار خوشحال په مرگی حال دَی ځکندن کا
راشه گوره په ارمان دَ لیدو ستا مری

عاشقان له بیش و کمه آسوده دِی — له وجوده له عدمه آسوده دی
دَ ساقی له لاسه ډکی پیالې اخلی — په مستی کښ دم تر دمه آسوده دی
بت پرست دی دَ مغان په خرابات کښ — خوش خرم خوشحال له غمه آسوده دی
ورځ و شپه باندِی تیریږی په ښادی کښ — هر زمان می له صنمه آسوده دی
تل ساقی دَ میو داد کا بې منته — کریمان می له کرمه آسوده دی
همیشه شونډی دَ جام په مورگه[1] ینبی — په خاطر له جام جمه آسوده دی
پادشاهان که خزانې و بله آسپی — دا گدای می له درمه آسوده دی
په دریاب کښ ئې دَ عشق دَی غسل کړی — له حدوثه له قدمه آسوده دی
ای خوشحاله که نظر درباندی وکا
ډیر ئې تا عُندِی له دمه آسوده دی

عاشقان چه دَ معشوقی دلداده دی — له همه واړه غمونو آزاده دی
په یَوه لحظه کښ هست په بله نیست شی — که ئې گورې عاشقان په زړه ساده دی
مگر زه له ځایه غم لَره پیدا یم — په هر دم راته غمونه آماده دی
نه یو زه دَ نظام پور په کوټ گښی پروت یم — سوختگان ئی، په هر لوری افتاده دی
په درون دَ عاشقانو نظر وکړه — دَ لاله غُندِی دَ داغ سَرَه زاده دی
ترک تاجیک عرب عجم عاشقان واړه — مست بې خود دَ دیو خمرو په باده دی
دَ هوا خدایان دِ لیری کا له دله — یَوه خدای وته چه ناست په سجاده دی
چه تر خپلی رضا تیر شی اولیاء شی — اولیاء له هَرَه غمه آزاده دی
غوبانه شپانه ظاهر سړی لیدل شی — په معنی کښ دَ پاده سَرَه پاده[2] دی
شیخه ته چه ډیر طاعت کړیې جنت غواړې — و جنت وته ورتله په اراده دی
عاشقان که معشوقه په تیغ ورژنی — ورمیږونه ئې و تیغ ته نهاده دی
چه دَ ننگ په چارُو نر نه دی خوشحاله
که ئې نر وینې په سترگو هم ماده دی

عمر هر زمان گداز کا لکه واوری — یا به ستا له مرگه واورم یا به واوری
هغه تیر یاران به بیا بیارته[3]را نشِی — که په سر باندِی را لونم توری خاوری
زور دَ چِچ د وړلو نه لَرې نادانه — نه پوهیږم چه دا دروند وری په چاروی
په سمن دَ شهلا نقش دَ سیور زیب کا — په شیوه چه سترگی کوزی له حیا وری
دواړه سترگی مِی چه ستا په مخ دوخته شوې — عجب ښه له ځانه دوه قبله نما وری
دَ خوشحال غُندِی به ډیر دا هسی نور وی
ته چه هسی رنگه زړُونه رو نما وری

---

۱. یعنی کناره.
۲. دی کلمی ته محشی ییکلی دی: یعنی جارپای.
۳. بیرته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم آخر شو دَ ښادئ روزګار راغَی
چه موسم سو دَ ګلونو ګلزار راغی
په تلوار ئې تیاری دَ سیل کاندی
و بلبلو وَته وایه بهار راغی
پدا هسی خاصه وخت دَ ښو ګلؤنو
دَ مطرب دَ ساز آواز می په کار راغی
دا ئې واړه له خزانه نه فریاد شی
چه ګلونو ته طوطی په چیغار راغی
دَ هجران مشقت ډیر وُ خدای آسان کړ
بیا می سخ دَی چه عشرت د دیدار راغی
که په نؤرو باندی هر کله اختر دَی
په ما دا زمان اختر دی چه یار راغی
لون لون کالی بیا پیری خواجه شو
چه خوشحال دَ یار دَ مخ په بازار راغی

غم ښادی چه په جا ویر شی[۱]
لکه ویر شی هسی تیر شی
سر رشته ئی مونده نشی
ګوناګون دَ دور پیر شی
چه په خوا په خاطر نه وِی
هسی چاری په تا دیر شی[۲]
په هجران کښ غم دَ یار دی
چه همیش تر زړه چاپیر شی
هر چه وَواته له سترګو
عاقبت له دِله هیر شی
چه به سخه په خوشحال کا
ګُندِی ژر دَ ده په خیر شی

غنیمت ګڼه ګلُونه میخوری کړه په چمن کښی
چه به پس له هفتې نه وِی دا ګلونه په ګلشن کښی
په غنچه چه تطاول کا صبا دا کله باطل کا
دَ بلبلو کام حاصل شی[۳] دَ ګلزار په شګفتن کښی
وطن ښه دَی که غمخور وِی ښه یاران دی لور په لور وی
ښو چه شته که هونبره نور وی لا غریب یم په وطن کښی
هم مانِی شته هم عتاب شته هم ترخه تروه خواب شته
نه ئې شمار نه ئې حساب شته څه خوښی ده په دیدن کښی
اور اوبه نده نور څه ده چه په تله یا په راتله ده
په راتله په اور اوبه ده اور را بل کا په رفتن کښی
که ئې تل په ظلم زړه وی که می زړه له غمه چوِی
خدای دِ نکا دا به نه وِی چه ئې خوږ کړم په ګفتن کښی
چه بلبلی وته ګوری له آوازه ژبه ژغوری
د بلبل په آواز ښوری هونبره ژبه په سوسن کښی
چه جدا شی وَ دی مرینه له غمونو چه خلاص شینه
ښوک چه بې یاره پاینه سود ئې کوم دَی په زیستن کښی
که دَ سپی غُندِی ئې ولی په روروبه پسی زغلی
خوار خوشحال به ئې آخلی ښو چه ځان لَری په تن کښی

فلک کا دا هسی چاری
دَ ده چاری دِی مرداری
دوه یاران سَرَه جدا کا
بیا ئې بند کا سره لاری
ګاه دِ زړه وِی په ښادی کښ
ګاه دَ غم ژړا چیغاری
ګاه دشواری کا آسانی
ګاه آسانی کا دشواری
دواړه توګی ګذران شِی
بده دا هم نه ده باری

که تن[٤] سو که په تن اغوندې حلوا خوری
خو آخر دَ مرګ سرَی یې و به مری
دا مستی به دِ تَل نه وِی ښو به ګرزې
په خمار سره اَوُښتی سترګی سری

---

۱. ویر شی د قندهار په محاوره (ورشی) مګر دا کلمه په یوه نسخه کښ ډیر شی لیګلې ده.
۲. دیر شی یعنی درشی.
۳. حاصل کا.
٤. محشی ورته کښلی دی، چه یو ډول جامه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که بې شماره خزانې کړې سرَه ټولې	دَ دنیا ارمان به بیا وَ گور ته ورې
ستا پخوا دَ طبیلو څښتن وگوره	چه په کور باندې ئې گرزې غوا وخرې
همیشه وایې فانې دنیا گنده دَه	که گنده دَه ولې نه تیریږې ترې
په دنیا څو ډیر مین هونبره غمجن شي	جگې جگې راشه مکړه مینه پرې
یَو غفلت بهل جهالت دریم شهرت دَی
دَ خوشحال دَ خان بلا دِې هم دا ذرې

که په هند کښې نشته سپینه	هوسۍ سترگه مه جبینه
خدایه ته وَ ماته راکړې	یَوَه سبزه نمکینه
به دوو زلفو عنبر پاشه	په دوو شونډو شکرینه
چه هر ځای وَته ئې گورم	ښایسته کښلې مهینه
هوسناکه ښیوه گره	شوخه شنگه زړه سنگینه[1]
دَ یارۍ په علم پوهه	سخندانه نکته چینه
ورځ و شپه کا ځنې چارې
په خوشحال دَ کُښلې مینه

که په زړَه کړې دَ خوشحال خبرې زبرې	دَ دانش له کاره نه دِې لرې برې
خلایق په تفاوت سرَه پیدا دِې	پوهې نه دِې سرَه واړه برابرې
په زرگونؤ کښې یَو دوه سړِې خبر دَی	نورې واړه خلقې دِې ناخبرې
لکه کار دَ خوی خصلت په تفاوت دی	هسې زیږِې په ښایست سرَه دلبرې
دَ سیرت زیبایې ښه دَه تر صورت
چارِې واړه دَ باطن دِې معتبرې

که مِې نوم په ژبه نه اَخلې هیچرې	په تش نوم به دِ هم سودکوم دلبرې
دَ زاهد دَ سترگوُ آب هونبره په ځای دَی	چه ئې سترگې باندې[2] نه دِې برابرې
دَ ښادیې نوم پرې زور[3] دَی تَل تر تله	چه په زړه ئې ستا دَ غم شیتې[4] شې سرې
زه به څه ځنې مانه کړم یَو زه نه یم	په غمزه ئې خلقې کړلې ډیرې
دَ ښو سیوره ئې خار[5] په پښو څرخیږې	له حیا چه کوزکوز گورې ناز پرورې
شونډې ستا لکه نبات هسې خوږې دِې	تر یخ ویل ځنِې نه ښایې لب شکرې
وایې شته په چین ما چین کښې کښلې ډیرې	خدای دِ نه کا چه تر تا به وِې بهترې
بې خبر له ځانه ډیر ورته[6] پراته دِې	ته یې هم په حال خبر شه بې خبرې
دَ ختا دَ ملک نافې واړه خجل شي	چه د تا زلفې ښکاره شي معنبرې
که دِ چیرې دَ آشنا په لورگذر شي
دَ صبا باده! ځما سلام پر ورې

---

١. دلنشینه.
٢. پر تا باندې.
٣. په قلمې نسخو کښې زوړ لیکلې دی داسې: نوم پرِ زوړ دَی تل تر تله.
٤. شتې.
٥. د خار.
٦. ورته یعنې دروازې ته، یا در ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که می یاد که می نایاد کاندِی مخدوم دی
دَ چا کر می له ښبتنه حجت کوم دی
دا گدا ئې وَ وصال ته څه هوس کا
چه پادشاه ئې له لیدنه نه محروم دی
په عاشق چه ستا له لوریه ظلم وشو
اوس په هر لوری چه دَی درومی مظلم دی
همیشه ئې سوړ سوړ آه وِی گونه زیړه
دَ ویشتلو حال که نه وایې معلوم دی
په جهان کښې چه څه رنځ وُ څه محنت وُ
هغه واړه سَرَه ټول شول عشق ئې نوم دی
هغه یار چه وفا دار دَی مونده نشی
په جهان کې دَ وفا هنر معدوم دی
دَ خاطر وینی می خوری په ننکی ننکی
له گناهه ویره نکاندی معصوم دی
که یار سر غواړِی له ده نه نه به نکا
هر چه پوه دَ عاشقیِ په رسوم دی
چه په عشق کښې موافق نه وِی اې دِلهِ
دَ هغه لیدَل په څه گورې چه شوم دی
دَ دوږخ لمبې به نه رسی عاشق ته
چه دَ عشق په توره مړ شو غه مرحوم دی
ما خوشحال ته ستا دَ خولې اسرار مکشوف شو
که دا راز دَ چا له سترگو نه مکتوم دی

که یَو دم دَ یار په غم فراغت کښینی
پدا دم به له عالم فراغت کښینی
که د کار دَ محبت وینو په لاس کښې
پدا کار به خوښ خرم فراغت کښینی
که گَدای شی دَ مغان په خرابات کښې
همیشه به لکه جم فراغت کښینی
ډیر و لږ دَ زړه زحمت دَی که عاشق شی
ته به تل له بیش و کم فراغت کښینی
که اختر دَی که نوروز دَی خو هم دا دی
مخ په مخ چه له صنم فراغت کښینی
که په کوی کښې ئې مقام وکړې زاهده
په خاطر له ارم فراغت کښینی
لاس په لاس بهشت دا دَی اې خوشحاله
چه خپل یار سَرَه یَو دم فراغت کښینی

که دا عقل دَ همه خلقو یکسان وَی
سکه بایده وَ چه همه سړِی لقمان وَی
د دې لال قدر به نه وُ په عالم کې
که دا کانی واړه لال دَ بدخشان وی
په پخسر[1] به دَ هر چا کرَه پراته وُ
که دا دُر می دَ ژلیِ غُندی ارزان وی
هیڅ حساب به ئې په هیڅ جنگل کښې نه وُ
که درمی[2] واړه گنی دَ هندوستان وی
په خوراک به خرو غویو نه قبلولی
که ډېره دَ ونی پانی واړه پان وی
دا ټپوس به هم په لاس دَ بادشاه ناست وُ
که دَ باز او دَ شهند غُندی ئې شان وی
دَ لیلی او دَ مجنون مینه به هیڅ وه
که همه خلق لیلی او مجنونان وی
ما خوشحال دَ حقیقت په ژبه ووې
دریغه دریغه که څوک پوه پدا زبان وَی

که صورت وته دی گورم په صورت کښې یوحیوان یې
که معنو وَته دِ گورم شاهزاده دَ کل جهان یې
چه ظلوم جهول یادیږې کنت کنزًا هم پوهیږې
ته و دا ته نظر مکړه چه دا غوښی استخوان یې
چه مسجود وُ دَ ملکو ځای ئې پاس وُ په فلکو
ته خلف دَ هغه هسی خلیفه پدر نښان یې
غوښی هډ څه په کار ندی دا د گاو دَ خره هم وی
دَ گدای په گند کښې پټه ته یو څرنگه سلطان یې
چه ئې ستا په حال پیغور شو تر ابده ئې مخ تور شو
دَ چا نوش یې دَ چا نیښ ئې د چا درد دَ چا درمان ئې
د دنیا عقبیٰ باغونه پکښې واړه نعمتونه
واړه ستا دَپاره جوړ دِی ته مقصود دَ کن فکان یې

---

۱. دا کلمه عیناً ولیکه شوه په ځنو نسخو کښې پیخر راغلی دی تحقیق غواړی.
۲. یعنی نل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو گلونه ډیر دِی تر حساب تر شماره تیر دی   دَ فطرت په حدیقه کښې نو باده دَ گلاستان یې
نور به څه وایې خوشحاله له دې حاله له احواله!
هم دا هونبره وَیل بس دی که پوهیږې نکته دان یې

که په باغ کې رنگارنگ گلونه ډیر وِی   هسی نه چه دَ گلاب دَ گل په څیر وِی
آشنایی دَ گبینه دَه که شکری   چه خواږه ئې په څو رنگه را برسیر وِی
ستا دَور دَ سپیو څو ثنا صفت کړم   چه تر پیره میره زړه وته را تیر وی
آرزو به دَ حیوان دَ اوُبو نکا   عاشقان د چه دَ خولې په میو سیر وی
چه په عشق سَرَه ژوندی دی مرگ ئې نشته   که په گور کښې تر دا تورو خاورو زیر وی
دَ غمزی توره ئې هر چرته وژل کا   لور په لور ئې شهیدان په دا شمشیر وی
تل ئې لوبی دی د ما د زړه په وینو   ستا دَ سترگو آهو ما ته لکه شیر وی
ستا دَ زلفو هر هر پیچ وته چه وگورم   همگی په رنگ و بوی لکه کستیر[1] وی
په خوشحال دِ یو زمان لیده وَ نکا   یو زمان ورته تر کاله هم لا ډیر وی
مگر هیڅ ئې دَ زړه حال ور ښکاره ندی
چه لیده ئې دَ خوشحال سَرَه ډیر ډیر وی

که راضی می په جفا او په وفا ئې   نور را درومه چه زه ستا یم ته څما یې
بی له ما که جهان ستا شی په اوربشه   چه زه ستا شم که اوربشی خورې دارا یې
که دِ طمعه دَ مخلوق له وره پریکړه   بادشاهی دی مبارک شه که گدا یې
غاړی غرونه خبردار دی چه مجنون یم   که جهان پدا خبر دَی چه لیلا یې
ستا دَ غم په توره مړ په وردِ پروت یم   کله کله راته گوره مسیحا یې
جگی جگی په لیمه می قدم کښیږده   چه ړندې سترگی می روغی شی طوطیا یې
کله ما و تا روزگار په یه ځای کړ   بړ بړ راشه دَ یار سپیه چه اشنا یې
چه یاری له یاره کړې دَ سود له مخه   په خاوند می دِ سوگند وِی بې وفا یې
چه دَ یار سَرَه پخپل غرض یاری کړې   دَ یاریَ بلا په تا شه یار دَ چا یې
چه دِ بولم معطل مکړه را درومه   که دَ باز غُندِی حاضر په بِرغ دَ بیا یې
په دربار می چوتری دی دَ سرونو   راشه واروه چه پخپل وَژل شیدا یې
چه دِ خوی خصلت دَ رنگ سَرَه جوړ ندی   رنگ دِ ورک شه که هر څو په رنگ زیبا یې
پدا هسی ښایسته جمال چه ستا دَی   غم شدت فتنو آفت لره پیدا یې
په امید دی دَ لیدو په ور کښې پروت یم
که ته هر څو له خوشحاله بې پروا یې

کله خپل بشر دَ گل غُندی نما یې   کله کله دَ بلبل په ژبه وایې
چه هر هر زمان په هر شگل جلوه کړې   عجائبه دلربایه خود نما یې
په یوه ویښته دِ نه ارزِی دوه کَونه   په غایت لکه گوهر قیمت بها یې
دَ خپل درد دواَ به زه له چا نه غواړم   چه هم ته محبوبه درد یې هم دوا یې
کله ناز کله ښکنځل کړې کله مهر
له خوشحاله مَروره که پخولا یې

---

۱.   دا کلمه عیناً ولیکه سوه، معنی د مشکو به وی یا یو قسم خوشبو دار گل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ئې لرې له جماله نه جلباب شِي   حبطه به يې تر مخ پورې آفتاب شي
که ئې بوی دَ پيچا پيچو زلفو ورشي   په خطا کښ به بې قدره مشکناب شي
څو بوسې که له دشنام سَرَه آميز کا   شماتت به ئې په قند و په گلاب شي
که هر څو له زيبا مخه خاطر نيسم   زړه مې بيا په اضطراب لکه سيماب شي
يکباره ئې قرارَی له ما نه واخيست   سرسته شپه په ما حرام شه که مې خواب شي
دَ هغو طاعت قبول ندی نور څه دی   چه سجده ئې تل دَ ورځيو په محراب شي
دا پياله چه څما نوش دَه زه پرې مست وم   دا مستي مې نه په بزم دَ شراب شي
دَ رندانو دَ شرابو هسې کار دی   چه زاهد ئې هم په بوی سره خراب شي
نا محرم مې و صحبت ته څه هوس کا   چه څما له محرمانو هم حجاب شي
که يو ټول دَ ښايسته وَو سَره کښينی   خو هم بويه دَ همه وُو انتخاب شي
غه روپۍ چه دَ ټنگ سال له لاسه نه وی   و صراف وته ظاهره په هر باب شي
دروغجن غشی که هر څو ثابت روغ کړې   خو به بيا دَ هلوکانُو تير پرتاب شي
دَ خرما وَنه خو سازه کړی له مومو   دَ خرما غُندِی به کله ترې دوښاب شي
ما خوشحال چه په پښتو شعر بيان کړ
دَ پښتو ژبه به اوس په آب و تاب شي

که په عشق کې زړه دَ نورُو په ليده ځِي   څما زړه په ارويده تر ليده ښه ځي
نورې مينې ئې څما له دِلَه يو وړې   يکباره مې په ليدو پسې ليمه ځي
هسې ياد بويه چه يَو ځلَه يار ياد کړې   نور دِ وينې لکه باز تر هر ويښته ځي
پکښې خيال دَ سبر قدو دَی پالم ئې   چه مې هر کله تر دوو سترگو اُوبه ځي
که په زړه شوی زه په اوس دَ يار سَرَه وم   چا وې دا چه پښې هورې درومی چه زړه ځي
نه په زړه ده نه په پښو دَ خدای په کړه دَه   دا غريب سړَی همه دَ خدای په کړه ځي
که دَ مال وه که دَ ملک وه که د زر وه   وار په وار مې دَ زړه مينه له هر څه ځي
دَ دنيا مينه په زړه باندې لوی بار ده   آزاده به بار په زړه و گور ته نه ځي
روغ به خوب دَ بې غمۍ کا خوشحاله
چه څه خورِ دَ زړه لرې خوب د هغه ځي

که مې سترگِي د باور کړې سَرَه لواتی   په جهان کښ خو نيکې دَه نورې باتی
که دِ لاس د نيکې نه رسی دَ زره کړه   راشه واروه "الاعمالُ بِا لنياتی"
په جهان کښ که حجاج که نوشيروان وُ   هم دا داد، او دا بيداد شُو ځنې پاتِي
له قسمته به نه کم نه به څه زيات شي   دا دواړه انديښنې دِی کم و زياتی
که په څه هنر دِ هونبره توان رسيږی   چه به ته کړې د مرگې لښکرې ماتی
بيا هاله په جهان خوښ گرزه هوس کړه   گنې نورې انديښنې دِی بې ثباتی
د دنيا ودانې خونې چه ليدې شِي   عاقبت به ئې مرگې کاندی ميراتی
له دنيا نه هم هغو ده بخره وَړې   چه ئې نوم شِي د نيکَی پکښې پاتی
سر تر پايه د خوشحال سره لباس کړې
خدای دِ واخله لباسې دنيا کم ذاتِي

که ميوه دَ چندنْ نشته هسې شنڼ دی   لا ئې ښه تر ميوه دارُو ونو خنډ دَی
وايې زه به په تا وکړم ځنې چارې   زه د دې چارې ارمان لَرم ډير ځنډ دی
که مې ځان ځِي که جهان پرې به ئې نبردم   ما نيولې اوس دَ عشق دَ سپرو منډ دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پدا لار دَ شهسوارانُو ختل گران دَی — گوډه څو به باندِی خیژي ملکنډ[1] دی
زه او دا دَ هر ناکس سازی ناسازی — که رشتیا وایم خپل ځان را باندِی پنډ دی
که مثال ئي په دنیا غواړي له ما نه — چه الا بلا پکښي دِی هغه ډنډ دی
دَ چړي دَ لاره کار نشته ناپوهه — چه تبرُونه پرې ماتیږِی هغه خنډ دی
یا سبا دَی یا غرمه دَه یا ماپښین دَی — مازدیگر دَ ښکار تکل کړم ساعت لنډ دی
څوک دَ حج، څوک دَ تلقین څوک دَ مکتب شول
یَو خوشحال په واړه خلقو کښ لونډ دی

کام دَ زړه که هر څو ښه دَی — تر ایمانه نه ښه نه دَی
چه ئي دا اندیښنه نه وِی — هغه کس سَړی په څه دَی
اعتبار پدا دنیا کښ — دَ سړی لکه لیمه دی
دَ هر چا چه لیمه نه وِی — که بادشاه دی خوار په زړه دی
سپی به ښه کړم تر مزری نه — سپی دَ کور مزری دَ غره دی
خر که بد دی بیا وری وړی — بد سړی بتر تر خره دی
ته ئي ویښ وینې په سترگو — غافل ویښ ندی اوده دی
په رشتیا کښ زوال نشته — دا د ما کلام په وله دی
اولیا بللی بویه — چه حلال په خوله په زړه دی
ته ئي سست وینې په سترگو
دَ خوشحال اختیار تیره دی

که په حسن دَ کشمیر خوبا اوښار دی — یا د چین او دَ ماچین یا دَ تاتار دی
پښتنې جونه چه ما په سترگو ځیر کړې — هغه کل واړه خجل دَ دُوی تر کار دی
په ښایست باندِی ئي ختم دا وینا دَه — چه په اصل دَ یعوب قوم و تبار دی
هیڅ حاجت نشته دَ مښکو دَ گلابو — په پنځه وخته لمانځه عطر عطار دی
که ټیکه که کټماله که نور سنگار دی — دا همه تر تورو زلفو پوری خوار دی
که اوډنی[2] مقیش دوزی که سالو[3] دی — دا همه واړه تر سپین پړونی ځار دی
تر صورت ئي دَ سیرت خوبی افضل ده — تر ظاهر ئي دَ باطن خواږه بسیار دی
کل روزگار ئي سر تر پایه پرده پوښ دی — نه گریوان تر نامه څیری په بازار دی
له حجابه پورته غټ کتلی نشی — نه آموخته په ښکنځلو په پایزار دی
ما خوشحال له ډیرُو لږ دِی څه وَیلی
له دې حاله گوی مگوی وَیل بی شمار دَی

کله رند غُندی ملا واقف دَ راز دَی — دَ کتاب دَ مسلو زبان دراز دَی
زه مریَی دَ هغَه چا یم ترې ځاریږم — چه دَ زړه سَرَه ئي جوړ دَ خولې اواز دی
چه ئي رَو دَ خولې دَ زړه سَرَه یَو نه وی — که په هر لمانځه اودس کا هم بې نماز دی
وار په وار ځما په زړه کا هسې چارِی — که دَ ستگو ئي غمزې دی که ئي ناز دی
لا به ډیر گلؤنه وا شی پدا باغ کښ — دَ گلزار دَ غوړیَدلُو ئي آغاز دی

---

۱. دا کلمه په یوه نسخه کښ جلا لیکلې ده مله کنډ یعنی مه څه چه کنده په مخ کې ده.
۲. پړونی، چادر.
۳. که شالونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک به نه وی چه به غاو وربانديِ نکا / دَهر چا وَ ملامت ته عاشق ساز دی
ځان و تن سَرَه مثال کړه دواړه توکه / محبت که حقیقت دَی که مجاز دی
چه عزت ترې پیدا کیږی قناعت دی / چه خواری ور ځنی زیږی هغه آز دی
زه خوشحال له خپله بخته دلګیر نه یم
چه ځما ستوری ځائی دښمن ګداز دَی

که هر څو پخپله پوهه کښ سقیم یې / دَ حکیم په حکم کار کړه نور حیم یې
که په خوله په غوږ په سترګو څه زده نکړې / نور ور درومه ازلی سیه ګلیم یې
دَ سیرت خوبی پیدا کړه چه جوهر دَه / په صورت خو هډ وغوښه وینه ریم یې
پیر اوستاد مرشد به واړه درته شا کا / که په جهل مرکب کښ مستقیم یې
عاقبت به دِ په بخره ندامت شی / چه دا هسی دَ جاهل سَرَه ندیم یې
دا دانش چه دَ هندو دَ شمار حساب دی / که ته دا دانش دانش کښې لیم یې
سخاوت په روایت په روخ په رنګ کړه / نه چه درسته دنیا وَبازې کریم یې
همیشه په زړه خوشحال اوسه غم مکړه
په اخلاص چه وَ دانا وَته تسلیم یی

که هر څو په هوا پرونه وَهي چتی / بیا ئې زړه وی په ډکی دَونی نښتی
شاه زلمی توری[1] نیزې خوری تردد کا / په بریښنا دَ توری تښتی تیر آرتی[2]
سترګه ور اور اورکښ وینی چه بریښی / نوې میاشت په سترګو نه وینی سترګ تتی
ناسوتی عالم په څو په دنیا شخ دی / هلک تل دَ مور په تی پوری وی نښتی
دَی دَ خپلی ګوتی غم کاندی که نه وی / په شګون کښ عالم ښه ګڼی شپیږ ګوتی
په هر ښکار به بې خطا چورب آلوزی / ما خپل باز دی په پهرو پهرو پرانتی
که ئې بل له بدبویيِ سیږمې نیسی / دَ خپل بوی په بد بوئی خوښ وی خسا ګوتی
څوک به څه لَره خوشحاله ته نصیحت کا
عاشق نه دی نصیحت دَ چا نه نغتی[3]

که هر تار ئې دَ کوڅيِ مشک تاتار دَی / دَ کوڅيِ تر تار ئې ښه دَ زلفوو تار دی
هغه ځای چه می دَ زلفو بازار جوړ شی / هغه ځای می دَ ماتیو[4] تش بازار دی
چه لذت دَ تورُو زلفو را تر زړه شی / دَ ماتیو زیست روزګار کله په کار دی
دا خبره څه عجب دَه چا ویلې / چه دَ تورو زلفو بد سوی تاتار دی[5]
چه دَ تورو زلفو خیال ور څخه نشته / توری خاوری ئې په سر عمر ئې خوار دی
که همه دنیا پری وَښندی هم هیڅ ده / هغه کس می چه دَ زلفو خریدار دی
خوار خوشحال چه ډیر صفت کاندیِ دَ زلفو
په قیمت دَ تورُو زلفو خبر دار دَی

---

۱. توری تیرې خوری.
۲. په بریښنا دَ توری تښتی تیز آرتی یا په پریښنا دَ توری نشی تیز آرتی.
۳. نغوتی.
۴. دا کلمه په یوه نسخه کښ ماتویو لیکلې ده یعنی څوښی چه یوې خوا او بلی خوا ته وی.
۵. ناتار دی.

که هزار ځله هنر کا هیلی بیلی[١]	څوک به نکا دَ ازل چاری تبدیلی
دَ ازل حکم په مثل دَ هاتی دَی	دَ سړی فکر مثال پړی دَ ډیلی[٢]
دَ حیات اُوبه سکندر په هیلو غوښتې	خضر بیا مونده عبث شوې دَ ده هیلی
یَوه څرنگه خونریزه لار دَ عشق ده	پکښی ډیری قافلې شولې قتیلی
عشق یو هسی یودیرشم توری را زده کړ	چه په دیرش توری څکوم دَ قلم کښلی[٣]
عاشقانو ته اندک دَ دنیا مال دَی	تر همت پوری کثیری دِی قلیلی
دا دلبری چه په دا کشور کښ نن دی	په کشمیر کښ به ئې نه مومې عدیلی
هغه تُرکه چه ځان جور کا را ښکاره شی	تر جمال ئې حوری هم ندی جمیلی
په ارمان ارمان می ځان راغی په شونډو	تا دَ شونډُو دارُو نه راکړه بخیلی
بیا هاله دَ محبت په کوڅه پَل ږده	که دِ وینی لکه ما کړې سبیلی
خپل پردی به دِ هیڅوک سیله وَ نکا
اې خوشحاله که دِ بخت نشی په سیلی

که خاطر دِ دَ خوشحال نه دلگیر دی	په خوشحال باندی هم ستا دَ مانې ویر دی
دَ بیمار ساهه په شونډُو باندِی راغله	دارُو گر ئې لا علاج ته په تدبیر دی
دَ موسی په معجزه به څه گروهیږی[٤]	دَ فرعون چه هامان غُندِی وزیر دَی
یار ځما په پالنگ ناست زه ولاړ په خوب یم	سرا سر ځما له لوریه نه تقصیر دی
ما خپل سر تر فلک ولیده په پورته	د دې خوب می معبره کوم تعبیر دی
بیا می کینه سترگه لاندی باندی راپی	مگر بیا می زړه یاریَ وته خیر دی
بې وفا سړی دِ یار دَ هیجا نشی	چه دایم ئې په یاریَ کښ تزویر دی
په ژړا پوری می خاندِی چه می وکوت	دا همه واړه د ما د بخت تاثیر دی
هیڅ یَو مخ به ئې مخی دَ ښایست نکړم	ما چه ستا جمال لیدلی په ځیر ځیر دی
د ما زړه دَ یار زلفینی سرَه گوره
لیونی په لیونتوب کې په ځنځیر دی

که پکار دی ده دَ خدای بیژندگلی	پیروی دَ محمد (ﷺ) کړه دَ علی (رض)
هر آیت چه به راته پاسه له عرشه	لا په عرش به ئې علی وُ متلی
محمد چه هغه راز ئې په معراج کړ	یکایک وُ و علی وته جلی
په محشر به هغه تور مخونه پاڅی	چه ئې نه دِی توری خاوری دَ تلی
محمد علی چه دوه وینی په سترگو	پدا کار کې احولی دَه احولی
دَ زړه زنگ په بل صیقل نه لیری کیږی	په دوستی ئې دَ علی ده مصقلی
که دا هونبره وَیل کا ورته رخصت دی	محمد دی پیغمبر علی ولی
چه په بغض د علی یاد عمر(رض) دی	رافضی دی خارجی دَی خللی
دَ علی دَ آل دوستی دَ ایمان زړه ده	څوک دِ شک پدا په زړه نه راولی
چه تر منځ دَ چاریارانو بد وَیل کا	په مذهب کښ دَ هغو ده درغلی

---

١. خپلی سیلی.
٢. یو راض چمنی واښه دی.
٣. یعنی خط او د گاډیَ د عربې خط.
٤. یعنی منل او گرویدن.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ علی دَ آل په مدح کښې جنت دَی
دَ خوشحال خټک پدا دَه تسلی

که رُویت ئې نا ممکن دَی په دنیا کښې — دَ اَرنی وَیل به نه وُ په موسی کښې
چه موسی وته ځواب لن ترانی وُ — څه عجب جلوه لیدله شی پدا کښې
چه په ملک په ملکوت کښې مونده نشی — هغه هسی څیز ئې ایښی دَی پما کښې
زه حیران یم پدا خلقو نه پوهیږم — تږی مری ولاړ تر حلقه په دریا کښې
چه په لا احصٰی وَیل ئې خبر دار کړم — چا د ما ژبه گویا کړه په ثنا کښې
دَ عاشق دَ معشوقې سَرَه یو راز دی — چه هیڅوک ترې خبر ندی په دنیا کښې
چه لیلی کړه دَ مجنون کونډۍ[1] ماته — خوار مجنون ئې سر افراز کړ په هرچا کښې
نور که هر څو پاکیزه زه گناهگار یم — غم می نشته بیا می ځای دَی په ماوا کښې
دَ خوشحال دَ هغو لار سَرَه جدا دی
چه ئی غواړی په مسواک په مصلی کښې

که چرگان کرکره[2] دار دی — بیا و باز وته ناچار دِی
نه یَو باز دَ ښکار دَپاره — نه که چرگ چرگی هزار دی
دَ معشوقی ښیوې واړه — دَ نور چا ندی دَ یار دی
عاشق عشق لَره پیدا دی — کفر دین ئې څه په کار دی
عاشقان دَ معشوقې دی — نه دَ مور دِی نه دَ پلار دی
دَ خپل وَر عاشقان گوره — چه په څو پراته خاکسار دی
په هغو دَ خدای نظر دی — چه مَین په ښه دیدار دی
عشق ناپوه وَته اسان دی — ورته گران دی چه هوښیار دی
په خوشحال به عیب نکا
چه په حال ئی خبردار دی

که اسمان دَ چا په حکم جار وتلی — ځنی چاری به وشوې تا کتلی
په ړندو باندی لا هسی توره شپه دَه — که همه عالم ئې وینی نمر ختلی
هم ئې هیڅ راته پرې نښول هم بیا وائی — چه ډاډه اوسه لا هیڅ نه ئې نتلی
بیا ئې شکل په څه شان راته ښکاره کړ — لکه باز وِی له کریزه را وتلی
چه ادب ور څخه وِی صحبت هغه کا — بې ادب لَه مجالسه وِی یستلی
هغه یار می لکه باز په پرواز ولاړ شو — طالع بیا ځما تر لاسه را وستلی
ځان چه نن تر مَین ځار نکړې خوشحاله
ځان به تا وِی وَ نور چا وته ساتلی

که په کور کښې دی سردې دَ بدخشان وی — یا ږنکوری دَ انگورُو یا رمان وی
چه ئې زړه ور څخه موړ وِی نه ئې گوری — دَ وړو سترگیو ورته څو رنگه ارمان وی
موړ به څه پوښتې له نغن[3] چه نغن دی — وږی سپی خوړلی نغن ته نگران وی

---

۱. لرگینه کاسه.
۲. یعنی طره او کاکل.
۳. یعنی د تنی ډوډۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کښلی معشوقې ته نظر نه کړې کله کوځې درته هم راحت جان وی
په ساعت ساعت کښې حال باندې نوریږی چه می ولیده سړی کله یو شان وی
دَ سړی فکر په مثل دَ سیماب وی اضطراب ئې هر هر خوا ارمان ارمان وی
کله کله ښایسته شی په گلونو کله کله لکه باغ باندې خزان وی
کله کله دَ خوښۍ په صحبت کښېنی کله کله په غمونو کښې حیران وی
چه دایم په یَوه حال دَی هغه خدای دی چه حالونه پرې ور درومی دا انسان وی
آخر تله دی له جهانه باور وکړه
که هر څو خوشحال ژوندی پدا آوان وی

که هر څو یې پدا خپل حسن کښې لویَ دَ یارۍ حق هم بیژندلی بویَ
ما به زړه لتانه وتاړه په بله که موندی شوی هسی تا غُندی دلجویَ
دَ شرابو په خوړو کښې فهم وکړ چه دِ نه شی دا پیاله له لاسه تویَ
چه مکان ئې نا پیدا نښان ئې نشته څوک به څه غواړې دَ شپېنُو بازو هویَ[1]
د تشنه خودَ اوبو سرَه مقصود دی که اُونه ئې دَ دریاب وِی یا له جویَ
عاقبت به برخوردار پخپل مراد شِی که دَ پلار په نصیحت کښې درومی زویَ
دَ خوشحال وَیل خواږه تر نیشکری دی
که په خوند ئې خبر دار شی وئې ژویَ

که ته خوله و ماته نه راکړی ملکیَ بلی هم راته نومړې دَه خولکیَ
په غمونو کښې دی هسی ځنځیری[2] شوم لکه اوړکۍ چه زبون شی په بلکیَ[3]
په کړکتیو[4] کښې دی ډیر زړُونه پراته دی پدا دوه زلفو دَ زړونو یې غلگیَ
چه څراغ ورځنی دورمی پتنگ خوار شی یو زمان له ما نه مه درومه دلکیَ[5]
ما دَ ښو مخونو ښه نندارہ وکړه نشته تا غُندې زیبا بله جلکیَ
ما ساده پښتانه څه زده چه ئې وائی په پارسی پارسی خبرو مغلگیَ
جدائی ئې هسی سخته په خوشحال دَه
لکه ځی دَ چا له ځانه نه سلگیَ

که اشنا که نا اشنا دِی بولاق واړه بې وفا دِی
که ئې خویښ کړې یا ئې خپل کړې شاهی بیگ ُندی بلاَ دی
چه آصف خرم ښه نشه نور خرم په یار دَ چا دی
خوشحالی که یار غاروه هم دَ ده نه دا غوغا دی
که ئې ځان کړم یا ئې زړه کړم ځان و زړه کله ځما دی
نه ئې ننگ شته نه ئې شرم نه پخپل قول وینا دی
چه کوتک ورته ښکاره کړې لکه بنځی واړه ستا دی
پخپل سود پخپل مقصود دی بند په خپله مدعا دی
د سیالانو خوی ئې ندَی په بیکار خصلت پیدا دی

---

١. ها یا هوی یعنی هگۍ او بیضه.
٢. زنځیری شوم.
٣. د وړو ماشومانو د سونو مرض.
٤. پړکه، دام، جال.
٥. د دل اسم تصغیر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخامخ وتا ته خپل شي
پردې واړه پس شا دي

که په فضل شي څه غم دَی
که په عدل شي ماتم دَی
له ګناهه به خلاص نه وی
چه په نوم بنی آدم دی
چه ظلوم جهول ئې یاد ګړم
که پویږې ډېر کرم دی
په لاتقنطوا تکیه دَه
ګنه اور ووری تور تم دی
زه هغه ناتوان ضعیف یم
چه میږی تر ما محکم دی
پدا ضعف هغه بار وړم
چه تری تښتی درست عالم دی
که لویئِ ته مې ګورې
میاشت و نمر دَ ما پرچم دی
اسمانونه مې خیمې دِی
پرې دَ ستوریو زینت تم دی
لا مې نور باغونه نور دِی
کمکی باغ مِی دَ ارم دی
غم مې هیڅ نشته خوشحال یم
که خپل بخت را سرَه سم دی

که دَ یار دَپاره غم شدت څوک مومی
په خندا خندا دی مخی ور درومی
دَ هغه سړی یاری څه یاری نده
چه بې یاره ئې اوبه درومی تر کومی
زه له ورایه ورته ګورم یار مې ګوره
دَ اغیار سرَه دَ میو پیالې شومی
ما به څه پوښتې د ما دَ یار له نومه
یو بې رحم بې وفا بې مهر نومی
نه ئی زه یوازی قتل په غمزهو یم
څو ئې ما غُندی په ورکی دی لړومی
په فراق ئې دَ ما اُوښی هسی تله کا
لکه څوک چه اخته سوَی وِی په دومی
دا دواړه بدان نه ګوری له کسته
په ښه مخ باندِی و مشه دانی سپومی'
که تازه یاریِ ښی نه دی خوشحاله
څوک به نه خوښوِی غوښی دَ ورغومی

که سړی په مصلحت کښِ لَربر نشی
زه صامن چه دَ ده کار به ابتر نشی
و هغه ته سړی مه وایه چه پوخ[۱] وی
آراسته څو سر تر پایه هنر نشی
که هر څو مشکل کارُونه درته پیښ شی
فکر مکړه چه آسان به په زر نه شی؟
ما چه ولیده څو زر دِی پدنیا کښِ
څو سَړی دِ ئې په مینه کافر نشی
زویه یار که لاف کَوی باوری ندی
څو په ډېری حادثې دی باور نشی
دَ رستم دَ مړنتوب خبری اَروم
ولی څوک به بې لښکره صفدر نشی
چه دَ مرد دَ نامرد شناخت ور څخه نه وی
بد صاحب څخه دِ هیڅوک نوکر نشی
دَ خوشحال خبری واړه نصیحت دی
مګر خر وِی چه په زړه ئې اثر نشی

که تا وته حیران دی دَ لیلی حکایت کړونی
و ما وته په ځان دی دَ مجنون روایت کړونی
د هر ویښته په سر لَرم زه تا سره زر کاره
خبر ندی له حاله دا بی کار نصیحت کړونی
څه ښه وشول طالع وې چه ئې ولیدې په سترګو
تر ما پوری خجل شول دا د ما ملامت کړونی
دَ حسن یغما چه دِ د الجه راوړی وَ زړونو
پیځک دِ ستا وَ سترګو ته بیل کا قامت کړونی

---

۱. چه پوچ وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه درد لَری په زړه کښې دَ هغه دارو موندل شی		هیڅا لیدلی ندی دَ بیدر د طبابت کړونی
چه زه دَ بت سجود کړم مخامخ راته حاضر دی		څه څیز وینی حیران یم دَ مسجد عبادت کړونی
کوم ملک دَی له ما پاتو چه می پل ندی پریښی		هر ځای به ورته یاد کړم که څوک سته سیاحت کړونی
په هسی ځای مین یم چه ئې نوم واروی وګړی
نور تښتی تار په تار شی دَ خوشحال حمایت کړونی

که هر څو په سر د خیال دستار زرین ږدی		عاقبت به سر دَ خاورو په بالین ږدې
دَ سلیمان غُندی هم پریوتل له تخته		په فرس باندِی به څو دَ زرو زین ږدې
دغه پیښې به دی خوراک شِی دَ چمجیو		چه ئې اوس په شین شین په قالین ږدې
په ارمان به خالی لاس ورځنی درومې		که په کور کښې په هر لوری سره او سپین ږدې
په الا بلا که ټول دَ دنیا ګنج کړې		پخپل زړه به داغ په دم واپسین ږدې
چه کردار ئې دَګفتار سَره سَم نه وِی		تش ګفتار واړه په ځان باندی نفرین ږدې
تا په زړه کښې سل خدایان دِی کښېنولی		راته وایه سر و چا ته په زمین ږدې
دَ غفلت تسپې په ورځ و شپه جار باسې		څو منت به په کرام الکاتبین ږدې
هر آیت ئې دَ معنو په سترګو ګوره		دَ صورت سترګی تر کومه په یاسین ږدې
یو قدم که په رشتیا له دنیا واخلې		خدای ږو بل قدم په پاس په علیین ږدې
که اسلام دَ خلقو دا دَی اوس خو بویه		چه هندو غُندِی ټیکه پخپل جبین ږدې
زمانې څه نا انصافه را ښکاره شوې		پانیاتونه پدا دور آخرین ږدې
شاه جهان غُندِی بادشاه په بند بندی کړې		په اورنګ باندِی خطاب د محی الدین ږدې
دَ مچی لاشه هم جوړه ور سَرَه وړې		په هر حلق کښې چه خواږه دَ انګبین ږدې
دَ خوشحال ختِک کوم جرم کوم ګناه دی
چه په زړه کښې ئې آهونه آتشین ږدې

که منصور غُندی کافر دَ محبت شې		ته به هاله مستقیم په شریعت شې
دَ هوښیارُو مجالس به ورته هیڅ شی		که دَ عشق دَ لیونیو په صحبت شې
دَ جهان خواږه به تا وته ترخه شی		که خبر دَ یار دَ مینی په لذت شې
فراغت به د هاله وَ زړه ته ورشی		که له خلقو کناره کنج و خلوت شې
دَ جهان په خزانو به دی صندا شیی		که تونګر په خانو دَ قناعت شې
که نظر دَ کیمیاګر درباندِی وشی		که ته خاوری ئې تر زرو په قیمت شې
دَ بې آبی مرغلری هیڅ قیمت وِی		په زیبا سیرت به قدر دَ صورت شې
اې خوشحاله بتخانې دِی زړې[۱] ډوندی
خلیلی ناره پرې وکړه په همت شې!

که په مخ باندِی خالُونه عنبرین ږدې[۲]		هونبره داغ به په خاطر د ما مسکین ږدې
دَ پیالی اُوبه خوږی شی تر نباتو		په پیاله باندِی چه دواړه لب شیرین ږدې
خدایه زړه په ما دَ ښکلیو مهربان کړی		ته پهزړه کې دَ بتانو مهر و کین ږدې
دواړه زلفی چه وَلوَل سَرَه حلقی کړی		په هر وَل کې ئی ګلونه دَ نسرین ږدې
خدای دی نکا چه ئی یَو سر کړم یا بل سر		که تل می په دا چشم جهان بین ږدې

۱. دا کلمه په څنو نسخو کښې زړ ډونډی لیکلې ده، یعنی نسل، ختِه، نسب.
۲. دا بدله په نورو نسخو کښې نسته، له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه.

ستا دَ پله خاوری رنځور غُنڈِی آخلم   په هر ځای چه قدمونه په زمین ږدې
ستا تمامه خندا بخت دَی څوک ئی مومی   په دا نیمه خندا طعن په پروین ږدې
گه لیدلی دی دَ عشق قمار خانه دَه   ه لمړی بازی په یار ته دل و دین ږدې
آفتین دی ه وَیَلُو شه خوشحاله
په بیاض باندِی عجب شعر رنگین ږدې

که هر څو دِی پښتنې جونی طنازی   دا دَ هند سکښی هم نه دِی بی نیازی
نه ئې جنگ نه ئې ماڼی نه ئې هوډُونه   څړه[۱] مهری څړه مینی څړه نازی
خو یوه زره پړه[۲] نا سازه درکا   په ماڼی کښې نه دعوې کاندی آغازی
په خدمت کښې تر صباحه لکه شمعه   په یوه قدم ولاړی ځان گدازی
په غمزو په کرشمو په مکیزونو   فرخ بخشی، غم تراشی، دلنوازی
په ادب په ظرافت په رموزِ پوهی   دَ صحبت په علم څو رنگه ممتازی
که هزار جورو جفا وینی له تا نه   بیا له تا سَرَه خندا کا په خوله وازی
نَوې نَوِی شیوې کا درته جوړیږی   په څو رنگه جلوه کا جلوه طرازی
د ښو څوکی ئې نیغی ځی تر زړونوُ   چه تیره تیره کاته کا لکه بازی
په جیو جیو درته پسې خبرِی وایی   هر زمان له تا په څو رنگه همرازی
عجب سرې په پاڼو شونډِی درته خاندی   میخی غاښ په مسی تور عشوه پردازی
غټې غټې تِی لکه انار په ملا نرئِ   سر تر پایه دَ اوُمو وریښمو سازی
دَ صورت په لطافت بې مثله روغی   په قامت تر سروِ ونی سر فرازی
خرخښې ئې دَ خوشحال له دله نه ځی
که جدا دِی دماغی باریک مجازی

گله ته چه زیبایی د دې چمن یې   خار و خس وته په څه په خندیدن یې
دَ خپل ځان په قدر ولی نه پوهیږې   پدا باغ کښې خو یَو ته نازکبدن یې
دَ بلبلو ږغ به تل دربانِدی نه وِی   کښلیه گله په وفا کښې مبرهن یې
پخپل بوی دَ بلبلانو خاطر خوښ کړه   یَو څو ورځی چه تازه پدا گلشن یې
که جفا و چاته وایم شمار ئې نشته   پدا هونبره ستمونو جان من یې
چه دَ یار له جوره چا وته ژړا کړې   دَ یاریَ بلا په تا شه دروغجن یې
په یاری پوری دِ پیچمی کا خوشحاله
فکر ښه وکړه په چا باندِی مین یې

گله ته چه په بلبلو هونبره خیال کړی   دا خیالونه همگی پخپل جمال کړی
دا جمال به دی جاوید په جهان نه وِی   ښه خو دا گنه چه شکر په دا حال کړی
دَ انصاف په سترگو ښه ننداره وکړه   جهان څو کښلی چهرې هسی پایمال کړی
ډیرِی خونی دَ هجران په لمبو وسوې   ما لیدې چه تجلې ئې په وصال کړی
دَ بهار گلزاره ښه یې خوی دِ بد دَی   چه راتلَنَه یَو څو ورځی په درست کال کړی
تر قدرت به دِ ځاریږم ذوالجلاله   رنگارنگ گلونه ښه[۳]هسِی نهال کړی

۱. سره مهری.
۲. منت.
۳. ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بلبل دَپاره تَل وَی په چمن کښ   د پسرلی گله تله ولی دم در حال کړی
که دِ سترگی دَ عرفان شته مبارک شه   دَ گلزار په ننداره چه استقلال کړی
گل ته هسِی رنگ و بوی ورکړیَ چا دَی   دَ لاله دَ گل چا هسی پاڼی لال کړی
چه گلونه دَ گلشن همیشه گوری
لکه خضر هونبره عمر دَ خوشحال کړی

گل کرَم اغزی ترې زیږی   نوشدارو می زهر کیږِی
چه می څراغ په اوبو بل وُ   اوس په تیلو نه بلیږِی
که ئې مخ وِی که ئې شا وِی   پخپل بخت هر څوک پوهیږی
هَرَه ورځ که سل غمونه   له جهانه را رسیږِی
ځما زړه پدا ډاډمن دی   غم ښادی واړه تیریږی
هم خزان هم به پسرلی وی   چه اسمان په سر څرخیږی
ځما اُوښی گرمی ندی   که سیلاب غُندِی بهیږِی
په حضور دیدن ئې وینی   ظاهر خان ځنی بیلیږِی
اوس خو اور په خوشحال بل شو
بیا به څرنگه سړیږی

لا منت لرَم پدا هم له اسمانه   ننداره دَ ابا سیند له میر کلانه
په تیراه په سوات په خوړه ور په ور شوم   بیا می کوم لوری ته ته بیایې اسمانه
لکه گوی هسی په حکم دَ چوگان یم   درست وجود پرهار پرهار یم له چوگانه
سر نوشت می له ازله مگر دا وُ   زه به څه لَره ماڼه کوَم له چانه
قدیمی دَ پښتنو جهل خرتوب وَ   اوس په طمعَ په حرص درومی له میانه
که رشتیا وایم شیر شاه دا هسی نه وُ   لکه موږ یو نه پیدا له کوهستانه
پښتانه چه بې ننگی کا څوک ئې څه کا   گورستان لَرَه به درومو له ارمانه
دَ ختکو دَ نفاق له ناپوهیَ   یا چه غم لغرَم له خپله خاندانه
چا ته وایم څو به کښم څه هونبره ندِی   چه تمام شِی له مذکوره له بیانه
دا داغُونه چه خوشحال لَریی په زړه کښ
رغیدل به ئې په تا کیږِی سبحانه!

لاس په لاس مو سَرَه وَکړلې څه چاری[1]   چه پرُون مو تور منگور وژی په لاری
دواړه پښې له تا نیوَل له ما اخستلَ   زه به پاس په سترگو کښیږدم ستا پایزاری
څه اغزی لرې په مخ کښ زړه مِی سکښې   ای په تور باڼه د ما د زړگی خاری
دَ ویت والی به ئې څو ثنا صفت کړم   چه صبا کړې دَ غنچې پاڼی ویزاری
چه می پاس په غاړه پروتی ځنډیدلی   ښې وِی ستا مختولی[2] زلفی تار په تاری
چه په تا باندِی ئې جوړ کړم زړه می ښه شِی   نوم دَ حوری دَ پریَ اې نگاری
غړول ئې هم وتا وته ښکاره دی   چه دا تورِی سترگِی ته لرې خونخواری
څه کوَم، که ته ښکنَځل کړې لا خوشحال شم

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. دا کلمه په ټولو قلمی نسخو کښ دغسی ده، مخ تولی په معنی د تورو زلفو دی چه پر مخ ځړیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه کوَمه ستا دَ مخ زیبا ننداری

لکه قلپ مهر په لاس باندې بریښنا کړی
چه دَ اور په تاو کښې پریوزی ځان رسوا کړی

هیڅ ځما په زړه کښې ستا اشنایي نه وه
کومی چاری لَرَه خدای د ما آشنا کړی

که ډیر بد را سَرَه کړې په ښه ئې نیسم
خپلی مینی راته ستا ترخې حلوا کړی

چه په تا باندې مین شوم حال می گوره
مگر خدای ځما خواریۍ لَرَه پیدا کړی

که وعده دِ دَ لیدو په ماخستن وِی
په بور جل باندې دِ ناست په ما سبا کړی

که د ما په دوکان ناست یې کالی گوره
په زر سل ځایه په څو ځایه سودا کړی

کله مخ کله دِ شا وِی و بلبل ته
گله ته چه ښایسته شوې دا په دا کړی

په دا خوی دِ اور د ما په کوگل بل کړ
زه د شمع غُندِی ژاړم ته خندا کړی

چه وفا دِ دَ خوشحال سَرَه ونکړه
راته وایه اوس به چا سَرَه وفا کړی

لکه یار را سره یار وُ هسی ندی
چه ډیر ډیر به مینه دار وُ هسی ندی

که په څو رنگه به ما ور باندې ناز کړ
چه دَ ناز می به خریدار وُ هسی ندی

دَ بهار بلبلی ژاړه څو په تا شی
لکه تل تازه بهار وُ هسی ندی

شکر شکر چه ئې څه خوخوی بدل شو
چه یک لخته ستمگار وُ هسی ندی

ستا دَ مهر دَ باران باندې کمی شو
چه می جوړ دَ زړه گلزار وُ هسی ندی

یا ئې ویره شی له خونه یا ئې هیر کړم
چه می مرگ ته په تلوار وُ هسی ندی

ډیری مینی دَ خوشحال عقل تغیر کړ
لکه نور کله هوښیار وُ هسی ندی

لاله گل ئې تر جمال پوری بد رنگ دَی
دَ زلفینو ئې دَ چین له مښکو ننگ دَی

توری ورځی ئې لیندۍ باڼه ئې غشی
دَ عاشق تر زړه ئې تللی هر خدنگ دی

دواړه سترگی ئې په تن توری بلا شوې
همیشه ئې دَ عاشق له دِله جنگ دی

ته به وایې حبشی شکری پیری
هغه خال ئې چه دَ دوو شونډُو تر څنگ دی

تجله ئې دَ جمال لکه مشال شوه
خوار عاشق پدا جمال باندی پتنگ دی

چه له غوړو ئې مقصود مومی لښتیۍ ده
چه له پوزی ئې مراد مومی لونگ دی

په ښایست کې ئې تقصیر دَ صورت نشته
څه خو دا عیب لَری چه په زړه سنگ دی

دَ هر چا پخپل غرض پسی کوښښ دَی
دَ خوشحال ئې په جمال پسی آهنگ دی

لکه بخن[۱] چه حلوا خوری
عاشق سپینه خوله دَ شا خوری

څوک دِ غاړ ور باندې نکا
واړه خپله خون بها خوری

زه ئې تلَ خورم خوړې شونډی
که دا نور من و سلوا خوری

دواړه تی ئې ناشپاتی دی
چه ئې یَو یَو امرا خوری

هغه هیڅ مرنی ندی
چه به توره په قضا خوری

هم عاشق مرِی ستا له لاسه
هم سوگند په سر د تا خوری

وړی څه پوښتې له حاله
چه روا که ناروا خوری

۱. حریص.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوله ئې پټه خوره خوشحاله
باز دَ ښکار غوښې په غلا خوری

له شیخه خبر نه یم چه په کوم عمل مشغول دی — چه عشق ئې را فرمائی هغه کار ځما قبول دی
عشق لکه بادشاه دَی زه په مثل دَ چاکر یَم — چاکر چه دَ صاحب په حکم نه وِی نامعقول دی
دَ سبا نسیمه پاځه په تلوار تلوار را درومه — په هغو می سلام وایه چه په ورکي ئې نزول دی
بل استواځی دَ عاشق د معشوقي په منځ کي نسته — پدا میدان کښې گوره محبت دَ ده رسول دی
دَ یار غم می له خلقه پټ پنهم درله په زړه کښې — ولی څه علاج ئې وکړم چه می رنگ دَ مخ پدول دی
چه په تور دَ لیونتوب می هر سړی په زَولنو شو — گرم ئې خلقو مه کړی هم هغه ځما د کول دی
هم هغه دَی همیشه ژوندون موندلَی که باور کړې — چه دَ مستی دَ غمزې او د جلویې په تیغ مقتول دی
دَ گلونو پاڼی بویه چه کمیس شِی دَ ملوکی — دَ وریښمو له کمیسه ئې نازک بدن ملول دی
گوره ښه جمال چه لا به کله ور ښکاره کا
دا چه همیشه دَ خوار خوشحال ور پسی نول دَی

لکه زلفی دَ هغو چه سودا ستا وِی — بویه دا چه ئې سروُنه تر پا ستا وِی
لکه دَ سبر ونه لاف کا ستا تر قده — بویه دا چه دا په قدر و بالا ستا وی
هغه زړه چه تا ویشتلی زړه هغه دی — تا ویشتلی زړه به تل په هوا ستا وی
په خاطر کښې به ئې ځای دَ نور څه نه وی — په هغه زړه چه هوا تمنا ستا وی
کله وِی چه ستا له لاسه چا ته ژاړم — که هر څو بې حده جور په ما ستا وی
که په سل رنگه زیبا دَ چمن گل دَی — دَی به څرنگه په رنگ دَ لقا ستا وی
د خوشحال غُندِی به مست گرزی په میو
چه هوا دَ برندو سترگو دَ چا ستا وی

له اوله په سر جوړی کا دړی — بیا ټیکه په وروځیو یښې[1] خونړی
جړاوې حلقې په غوږ بیسر په پوزه — قیمتی دَ مرغلرُو دوه لړی
مرصع باهو په لاس گوتی په کوتو — ژر نگهار ئې دَ پایلو دَ څړی
په ښیوه ښیوه عاشق ته ځان ښکاره کا — په غمزه غمزه ئې زړه کا وَ ووړی
په وصال به ئې په څو رنگه هوس کا — په هجران به ئې ساه راشی تر غړی
سر تر پایه آراسته شی په څو رنگه — په لیدلو ښاپیری دَه نه سړی
دَ زلفینو ښاماران ئې هسی ندی — چه خوړلی ئې رغیږی په جړی
خلقو زه دَ تورُو زلفو لیونی یم — لا می ښه په خنځیرونو وتړَی
زړه ئې هسی دَ هجران غمونو موږ کړ
دَ خوشحال تر ستونی ندرومی نمړی

لکه زه په یار مین یم بل نه نه وِی مین هسی — لکه زه پسی غمجن یم بل نه وی غمجن هسی
هم می ووژنی پخپله هم پما باندِی ژړا کا — څُه ښه یار دَی ښه ئې مینه وژل هسی شیون هسی
مخ ئې درست سَرَه گلزار دی رنگا رنگ لَرِی گلونه — تفرج دَ بهار گوره پکښې نشته گلشن هسی
زړه داغدار غرقه په وینو لال گل وَته وگوره — هیڅ شهید ندی راوړی له ازله کفن هسی

---

۱. کښیږدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورُو زلفو ته ئې ګوره ښايسته دواړه رخساره — دَ جهان په مخ نه وِی[1] سنبل هسی سمن هسی
لکه زه ئې ننداره کړم ورځ و شپه پخپله خونه — خوار مجنون ليدلَی نه وُ په درست عمر ديدن هسی
که دَ ګل پاڼی ئې خط کړې لا به هم باندې څرخيږی — دا نازک بدن چه ستا دَی دَ چا ندی بدن هسی
که ئې رسم يا ئې دود دَی يا وفا دَ هندوګۍ — چه له ياره سَرَه کښينی څک به وکا سوختن هسی
چه څوک ټاپ در پسی وکا سَرَه ټک وهی لاسونه — دا ژوندُون دَی مردن ندَی که دِ وشی مردن هسی
دَ ارم آرام می بيا موند ستا په غولی کښ خوشحاله[2] — خوښ له بخته له قسمته چه ئې را کړ وطن هسی
چه خوشحال خټک ئې وائی په پښتو ژبه خبری
په پارسی ژبه به نه وِی که پوهيږې سخن هسی

له غمونو به خلاص نشې دَ غم خويش يې — که بدګوی و بد آموز بد انديش يې
مه بد وايه مه بد اروه مه بدګوره — درويشی دِ مبارک شه نو درويش يې
ستا په زخم به دارُو مرهم نور کښيږدی — که په ځان مرهم دارُو دَ چا په ريش يې
که دِ ځان پخپله شمار تر هر چا کم کړ — نور ځما په پوهه ته تر هر چا بيش يې
يا به دد يا به منګور يا به لړم يې — که داړل کړې يا چيچل يا په چا نيښ يې
پخپل دين نظر لَره دينونه ډير دی — څه جاسوس دَ چا دَ دين دَ چا دکيش يې
که هر څو در ځنی غړيږم بده خويه — څه په هَره کوڅه بيا وَ ما ته پيش ې
په کردار توره مشکښی يې خوشحاله
په ګفتار سَرَه دَ سپينو درو ويش يې

مخ ئې را څرګند ګړ وې هسی رنګ آفتاب وی — زلفی ئې نمود کړې ويې هسی مشکناب وی
وې می خپله عمره په شتاب له ما نه مه ځه — ويې که دِ عمر يم دَ عمر تله شتاب وِی
هسی ئې بې آبه دَګلابو ګل تر مخ شو — زرمنه که وَسيځې حرام که پکښی آب وی
هجر می وژلو ته تيار دَی که خوله راکړې — هجر به هلاک شی زه به خلاص شم ستا ثواب وی
مرم دَ عشق له لاسه نه دَ مستی په غمزه مرم — کار تيره چاړه کا لاس او زړه خو دَ قصاب وی
هر چه ته ئې وليدې په تا ئې زړه بای نه کړ — زه وايم سړی ندی هغه به هم دواب وی
نن کانده هرګوره په آزاد د زړونو مټ کړې — هسی فکر نکړې چه آزار دَ زړه عذاب وی
نور به دَ خپل يار سَرَه څرګند مهر آغاز کړم — څو می به له خپلو له پردَيُو نه حجاب وی
ستا دا بی نظير جمال چه وَوينم په ده کښ
تر زر سحر خيزئِ ښه خوشحال ته هغه خواب وی

ما چه ستا په جمال سترګی کړې رُنی — کښلی واړه ستا دَ مخ دی ربنې
چه په داد و په فرياد می نه رسيږی — دا دلبری بې پروا دِی که کښې
ګنُدی وِی چه بيا می راشی په منګل کښ — لکه باز دَ زرکی توې کا بڼې
سپنه زنه ئې منه سمرقندی دَه — ګوره څوک به خوږ کا زړه پدا منې
که دِ سپين بارخو کبود کړم په چيچلُو — اوس می نه ګڼی هاله مې ګڼې
بخته ته که دَ خوشحال سَرَه مدد کړې
دَ رقيب په سَر ئې وَشلوه پنې

---

۱. د جهان په باغ کښ نشته.
۲. خوشحال شوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما خو توبه وکړه که زړه هم را سَرَه مل شي — عشق دَی چه همیش ئې په توبه باندِی یرغل شي

ډیر کاندِی فکرونه دا سړی په ډیر رنګونه — کاشکي دَ چا چاری پدا خپل فکر فیصل شي

څو وایې پندُونه دروِمه اې نصیحت ګویه — زه څه هغه نه یم چه و ما وَته اټکل شي

هوبنره رسوایيِ دم وهَل دَ پارسایيِ — راشه که ئې ګورې چه دا څه دغادغل شي

کار دَ عاشقيِ څه آسان او سهل ندی — اوس چه پشیمانی کړې دِله دا فکر اول شي

زهد په لاس واخلم چه به نه ګورم دلبر ته — خیال ئې دَ زلفینو راته بیا دَ زهد غل شي

زه وایم که تل دَ ښایسته وو نندارِه کړم — شرم دَ پیريِ تر دا منځ را ته خلل شي

تل به په ارمان ارمان مګس موږِی لاسونه — یاد ئيِ چه په زړه دَ شاه دَ لام و بی عسل شي

اور دَ محبت دَی چه ځما په زړه کښ بل شو — ګوره پدا اور به اور په څو ځایه نور بل شي

زه په بیلتانه کښ دَ وصال نارې وهمه — څوک چه اوُبه واخلي و پایاب وته ئې زغل شي[1]

کښینمه په طعمه دَ مَین دَ مخ په اور کښ — نور ځایونه پریږده که تنور راته بورجل شي

نه رسی تر یاره هر چه ډیری اندیښنی کا — نوری کیسې پریږده دَ عشق کار په توکل شي

ګډ شم په ګلشن کښ لَمن ډکه کړم دَګلو — بیا بې خوده ولاړ شم واړه ګل را څخه تل شي

هر چه بد غلیم دَی ګرفتار په عاشقی شه — اور ئې پیدا نه ولی دَ ده سینه منقل شي

هونبره دَ خوشحال خټک تقوئ زهد پرهیز شته
ستا چه توری زلفی په سپین مخ باندِی ولول شي

ما لیدلی دِی په دا سترګو پوهړی[2] — لکه نخښی دَ هر چا غشِی ته بَرِی[3]

په زړه څو ځایه وړټوپې ئې روغی — په خوله نر ناحق و هر چا وته زیری

په خندا خندا ئې اوښی ځيِ تر سترګو — لکه چرګه دَ مستيِ وهی چقړی

په سبا بیګاه ئې فکر نور څه نه وِی — تل ئې ذکر د ذکر دی ولپړی[4]

هیڅ له خپله خویه نه اوړی په عمر — که ئې دَړی په تندی کړې دړی وړی

همیشه سترګی نیولی و خپل ښکار ته — و غوټې وته وار ساز کا[5] لکه لګړی

بړغ ئې ولاړ په درست جهان د بد کاريِ — سور بیرغ د چټګی پوری په لګړی

په چووه په عطر غرقه سر تر پایه — دَ اجمیر په فلیل دواړه زلفی غوړی

د محل دننه ناستی زربفت پوښِی — چوهړی ته ووزی پریوزی په غوشیړی[6]

که ئې پلار نیکه له ځایه بادشاهان وِی — نه د پلار نه د نیکه په شرم اړی

مړ هندو غُندی په سرو لمبو کښ وسوی
چه ئې ولیدی خوشحال دَ اور لوخړی

مخ د آئینه دی باندی ندی تر سیری — آه دِ خوار عاشق دی ډار ئې وکړ دَ ډیری

سر تر پایه زیړی زعفرانی جامې اغوستی — راشه توری زلفی فلیل پوری اجمیری

تا وې چه دَ مخ قدر قیمت می پتا څو دی — څو به درته وایم په ما دوه کَونه پیری

زار دَ خوار عاشق دَی چه په شپه دَ جدایيِ — درسته شپه بې خوابه دَ اسمان ستوری شمیری

تا وَیل ځیر ځیر می مخ ته ګوره کُندی موړ شې — زه یَم هغه وړی څه له ما غواړې سیری

---

۱. په ځنو نسخو کښ داسی دی: و پایاب ته ئې اړل شی. زغل به د زغستل مخفف وی، اړل په معنی د حرکت او رغبت دی.
۲. بد لمنی ښځی.
۳. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٤. وله پړ.
٥. و غوټې ته وار ساز کا.
٦. مردار ځای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا سَرَہ پہ سیل دَ گلونو سهیلیٖ　　هسی نمائی کا لکه بلبل دَ سیری[1]
واړہ را څرگندیِ دیِ دَ درست کلی دلبری　　ته گل دَ نرگس یيِ نوری گل دَ گنډیری
سترگی دِ بلا دِی چه ئيِ واړويِ ملالی　　زخم پیدا نه دننه زړُونه څنځیری
ته چه پہ ښه حسن جمال تیره تر لیلی يیِ
ځکه تر مجنون دَ خوشحال ږغ دَی دَ تیری

مزری کله پرهیز کار دَی　　خو راغلی پہ خپل ښکار دی
خوره خوروه له خپلو لیچو　　مزری دا کا چه رویدار دَی
چه پہ توره ترک تازی کا　　هغه هر کله کامگار دی
چه اخلاص لری پہ زړہ کښ　　هغه واړہ ایمان دار دی
چه ئيِ زړہ نه وِی دَ توری　　هغه زړُونه څه پہ کار دی
ننگیالی چه پہ ننگ راشی　　نه پہ زویه نه پہ پلار دی
سل دَ ښکار تر تازی ځار شه　　کوټگان چه دَ بازار دی
مور دِ نشی باندی بوره　　چه میږُونه دَ کار زار دی
څوک چه شته تر شرقه غربه　　د تورزنو خدمتگار دی
سر دِ نه غږوِی خوشحاله!
دَ بلا نه چه سردار دی

مخ دی پہ پلو کښ که څراغ دَی چه بلیږِی　　خوله ده چه وَیل کا که شکری دِی تلیږِی
سترگی دی که ورځی که پہ څو کښ تیر انداز دی　　شونډی دی که غاښ دی که دا لعل دُر ځلیږی
زړہ دَی پہ کوگل کښ که دا کانِی پہ سپین زر کښ　　قد دَی که شمشاد دَی چه تازه نوی څلیږی
مهر خندا پریږده دَ دلبرو درته وایم　　تش خالی کا ته ئيِ هم پہ هیچا نه چلیږی
چا ئيِ چه پہ غولی باندیِ یښی چیری پل دی　　بیا چه ځنی درومی پہ ځای پاتو شی شلیږی
تا ویشتلی گوره چه جدا له نوره خلقه　　سريِ سترگی اوښتی پہ ژړا ژړا نخولیږی
ستغ لری هم ځوږ لری دَ غره غُندی سینه می　　تل باندی دَ اوښیو کاروانونه دِی چلیږی
څه حساب شمار کړيِ چه پہ سرگرزی دا ژرنده　　څو عالم ئيِ دَل[2] کړ لا به څو عام دلیږی
لاف به میړہ نکا که ئيِ چیری تر خولیِ ووت　　بیا که نور وَیل کا نور دَ ده ږیره کلیږی
هیچا ئيِ صفت دَ مخ دَ موتر سَرَہ نکړ　　سل د سخندان پہ ورځ و شپه سَرَہ للیزی[3]
زه خوشحال پښتون چه پہ پښتو پہ پارسی طاق یم
لا می پہ پښتو ژبه کښ ژبه درغلیږی

ما څه شونډی غاښ دَ هغه یار ندی ستایلی　　راشه که ئيِ گوريِ لعل و دُر می دِی پییلی
هر چه عاشقی کا خوب خندا باندی حرام شیِ　　نور عالم به څه کړيِ ما پہ ځان دی آزمیلی
ځنی عاشقان هوا هوس کا پہ وصال کښ　　څوک جدا له یاره پہ آه آه کښ زیږ ځبیښلی
یو مزی ویښته پہ طریقت کښ لوی حجاب دی　　ځکه قلندر ږیره بریتونه دِی خریلی
ما پدا جهان کښ بل ستاد ندی لیدلَی　　پیر مرشد می عشق دی واړہ عشق دی را ښیلی

۱. وقف سوی ځای، دَ مسجد یا زیارت دپاره کوم ځای جلا کول، چه له هغه ځایه هیڅوک کار او نور شخص استفاده نسی کولای.
۲. یعني ووړ او میده.
۳. لل یعنی ویل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سل سړه بنی دِ تر دا یو غزل ځاریږه
نن چه دا پښتو دَه کرلاڼی خوشحال ویلې

ما چه وکوت دَ دنیا خلق مختوری — قابوچی دی واړه ګوری پتاو سیوری
چه ئې څه دَ دنیا سود څه ئې فایده وِی — دَ خپل زړه په یرغ نیسی هغه لوری
خپل ئې لا په بدی پاځی تر پردَیُو — خو دِ خدای دَ بدو نکا دَ چا ستوری
یا دَ لیچو زور پکار دَی یا دَ زرُو — خوار هغه شو چه په دواړه وِی کمزوری
سر تر پایه منافق واړه بد بوی دی — که په سر ئې سپین مندیل دَی لکه اوری[١]
کال په کال چه ورته وګورم نور نشه — دَ لاله دَ زړه په داغ ختلی غوری[٢]
د ناپوه بخره ښادی دَ هوښیار غم ده — څوک به وران کا دَ ازل دَ قلم توری
دَ یوه ګوله په خوله دَ بل په زړه کښې — په حساب لکه کږ وری[٣] شه دوه موری
غل بې غمه ننداره کاندِی خوشحاله
په تهمت تړلی ساد[٤] دروهی سر توری

ما فراق دَ حبیبانو ژړَوِی — زړه په ما دَ رقیبانو سړَوی
چه سیلاب څما په عقل وکړ هسی چاری — عمارت د ما صَ صبر نړَوِی
عشق څما په عقل وکړې هسی چاری — چه هلک می په خبره واړوَی
مه هجران وَی مه دَ ده ترخه غمونه — چه می تل له خوږه عمره مړَوِی
دَ فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ — دائم مالګی می په سترګو دوړَوِی
په پیغام ئې دَ وصال هسی تازه شم — لکه باد دَ ګل غوټی غوړَوِی
یمه پوخ دَ عشق پکار لکه کَودری — نور می څه دَ غم وَاورته کړَوِی
په لیدوُ پسی ئې مرم سخ دَ هغو دی — چه وَ مخ وته ئې سترګی غړَوِی
که دَ زړه په محبت شِی خوشحال ځوان دی
پدا سپین ویښته ئې خلق زړه وِی

مست دَ هغه مخ یَم چه مخموری لری سترګی — هسِی پرې غوځیږم وایی تورِی لری سترګی
یار می په ښایست کښ بې نظیره بی مانند دی — لا په درست صورت کښ ډیر مشهوری لری سترګی
ډیری کښلی سترګی ما لیدلې دِی دَ کښلیو — تا غُندِی یَو یَو په ښو پری لری سترګی
سل ځله دِ شیخ ملا صفت ورځنی کاندِی — ښې به ستا تر ورُو سترګو حوری لری سترګی؟
ناست دی لکه ښری[٥] رقیبان و خوار عاشق ته — ځکه ستا له مخه هوری دوری لری سترګی
هر چرته چه ته یې هغه لور ته مِی نظر دَی — هر چرته چه زاڼی شاهین هوری لری سترګی
نشته په جهان کښ تل طلب ور پسی کړمه — یو هسی منظور چه نن منظوری لَری سترګی
نه ګوری و چا ته څو پخپل ښایست غره[٦] دَه — ګوره دا خیال په څو مغروری لری سترګی
سخ دَی دَ هغه چه خوښ خورم دَ یار په وصل — هر ساعت دَ یار په مخ مسروری لری سترګی

---

١. یعنی سپلنی، خردل، چه دننه تور او دباندی سپین دی.
٢. غور په معنی د پیغور ده.
٣. یعنی پسه.
٤. پاک، سوتره، ایماندار.
٥. سید راحت لیکی، چه ښری هغه لرګی ته وایی، چه د ستون پر سر ئې کښیږدی، او شهتیر پر واچوی مګر دغه معنا دلته ښه نه ورسره لګیږی. ښری یعنی استازی، مجازا هوښیار.
٦. وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه که ئې ګورې چه خوشحال په درد و غم کښې
ورځ و شپه بې تا په اوښيو پرُی لری سترګی

مښک افشانه په کاکل يې
عنبر بيزه په سنبل يې!
چه و مخ وَته دی ګورم
په مخ درسته لکه ګل يې
تنګه خوله دِ غنچه ګل ده
په لبانو لکه مل يې
په رفتار کښې لکه زرکه
په ګفتار لکه بلبل يې
پښتنه يې په بد جهل
ستمګره تر مغل يې
پدا تورُو شهلا سترګو
هم شاهين هم ئې منګل يې
څو خوبیِ دَ جهان دِی
آراسته په واړه کل يې
لکه سبر په چمن کښې
په قامت په تجمل يې
دَ خوشحال وَ مرګ ته ناسته
په غمزه په تغافل يې!

مار که هر څو پيچ و خم ځِي
خپلی سوړی لَره سم ځِي
دَ غفلت له خوبه ويښ شه
شيرين عمر دم په دم ځی
مرګ به هيڅ سړی پرينږدی
وار په وار به درست عالم ځی
بی دليله به ځان ورک کا
مسافر چه په تور تم ځی
دَ پښو وار ئې خطا کيږِی
چه قاضی لَره څوک ګرم ځی
که قضا وَته تسليم شِی
هن پدا له دِله غم ځی
دَ دوږخ دَ اور علاج کا
چه سحر تر ِسترګو نم ځی
هغه عمر لکه باد دَی
چه په غم دَ بيش و کم ځی
چه تور مښک دِ حبطه کړل
به کافورو څه ستم ځی
چه نه تول لَری نَه پوله[1]
هغه هر چرته خرم ځی
منډی پرې مړده خوشحاله
که دِ سر لکه قلم ځی

مګر رسم دين آئين هسی لرې
چه دا خوار زړه می غمګين هسی لرې
دا دَ زړونو مينی ورانی پرتې ښې دی
چه تل آس دَ جفا اين هسی لرې
عاشقان به لکه مچ ورباندی ګرزی
دواړه لب چه شکرين هسی لرې
څه نسرين[2] دِ دَ سنبل سَرَه دسته کړه
چه دَ تورو زلفوو چين هسی لرې
دا يو ستوری دَ اسمان دی که ټيکه ده
چه ئې يښی په جبين هسی لرې
کله کله به مرهم ورباندِی کښيږدې
که هميش می په زړه خوږين هسی لرې
لکه مخ ځما دَ يار دَی ای باغوانه!
په درست باغ کښې يَو نسرين هسی لرې
په کوڅه کښې ئې څه ته ګرزې زاهده
که دا خپل عقل دوربين هسی لرې
مياشت به څه لَره اوس لافی دَ خوبیِ کا
ته دلبره چه مخ سپين هسی لرې
که هر څو ښايسته ډير لرې کشميره!
لکه يار يَو نازنين هسی لرې
چه ئې پورته کړې ګلونه تر ښکاره شی
يو پلو دواړه آستين هسی لرې

---

۱. چه نه پول لری نه پوله.
۲. نسترن دِ دَ سنبل سره دسته کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال په حال به چیری ترحم کړي
مستی ته چه زړه سنگین هسی لري

ملاحت چه صباحت سَرَه آمیز شی		دَ دلبرُو حسن هاله شور انگیز شی
خدای پخپله په ښه مخ باندی مَین دی		خدای ئې واخله چه له کښلیو په پرهیز شی
په زمان به د زاهد خونه اُلجه کا		که د سترگو دَ ترکانو ئې پرې خیز شی
دَ غمزې سمند ئې جوړ کړ و جولان ته		گوره بیا به ئې په چا باندې مهمیز شی
دَ دوږخ لمبې به هم ور ځنی ډار کا		که دا اور می دَ خاطر په حشر تیز شی
دَ عشق بوی می به ولاړ نشی له هډُونو		که هر څو په تورُو خاورو کښ ریز ریز شی
چه گه ناز کا گه عتاب کا کله مهر
دا ئې واړه له خوشحال سَرَه مکیز شی

مه وَی هسی کلی چه دَ چرگو کولمې خورینه		شل خمبې[1] په کور کښ د نیستی له غمه مرینه
بل فکر ئې هیر دَی خو په غم دَ زرو پول دی		نر ښځی ئې واړه خو تڼگې تڼگې لرینه
ډیر ئې ملکان دَی پکښی ښه ملک هغه دی		هر چه بې ننگی کا دَ چا بلې رشوت خورینه
کښینی په مسجد کښ دَ سودونو کا خبری		یا دَ خور دَ لُور دَ وَلوَرونو وَیل کړینه
لس کالونه تیر کا په یوه جامه خیرنه		کوز وجود برمنډ په سر څیره کښیړدی زرینه
خاندی پروا نکا شرم نلَریی د تیښتی		ډیری بې شرمی دَ ژوندُون دَپاره وړینه
جنگ لَرَه چه ورشی نور څه هیڅ نکا بې تیښتی		جوړ چار وسله تښتی سکه ورور ته نه دَرینه
هیڅیری د شولو دَ سړی برکت نه وی		شل شی شول شی شوم شی چه همیش شولی کرینه
نوم دا ودانی ویران ښهر دَی خوشحاله
لا ترې ویران مشه ورځ په ورځ دَه کهترینه

نصیحت دَ دانایانو دَ کتاب دَی		دَ احمق ځواب هم نه ځواب ځواب دَی
چه عیسی په غرونو تښ له احمقانو		دا تعلیم ئې راته پاتو پدا باب دی
لکه دد دَ صحرا ډیر دی په هر لوری		په هر ځای دَ احمقانو څه حساب دی
سړی واړه سَرَه سم ندی په عقل		یو آفتاب دَی بل مهتاب دَی بل شهاب دی
یَو په قدر شهنشاه دَی په دنیا کښ		بل دَ دین په مرتبه قطب اقطاب دی
دَ هوښیار چه له نادانه زیست روزگار شی		که ئې گورې دا هم سخت گنده عذاب دی
دا سړی دی چه اغزی دی سر تر پایه		دا سړی دَی چه همه گل گلاب دی
ما خوشحال چه ځان له خلقه کناره کړ
دا پدا چه نادان ډیر دانا نایاب دی

نه دَ عشق مدار یواځې په دیدن دی		پدا کار کښ لا په هورته شنیدن دی
ښه چه شپه دَ جدایی خدای آخر کړه		سبا کیږی اوس دَ صبح دمیدن دی
تل په ستغ په څوړ دَ اوښیو قاصدان دی		چه طلب ئې دَ دلبرُو دَ دیدن دی
دَ خطا آهو په بوی دَ نافې ښکار شی		راته بس دَ هغو زلفو شمیدن دی
دا ستم په عاشق هغه کا نه نور څوک		چه و کښلیو ئې ورکړی دا دَیدن دی
کله کله به آرام د ما دَ زړه شی		که یک لخته ئې زده کړی رمیدن دی
خوند دَ شهدو دَ شکرُو راته هیڅ دی		څو می یاد دَ هغو شونډُو مکیدن دی

---

۱. خمبه: انبار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور دارُو ور لَره مکوَه طبيبه!
چه خوشحال ور پسی مری هغه ديدن دَی

نفس شيطان دواړه بلا دی — را پسی څرګند په غلا دی[1]
څنی چاری لَرِی پټی — څنی چاری ئې ملا دی
دَ هغو جزا سزا کا — چه په جهل مبتلا دی
خدای ئې خلاص لَره له عُجبه — څوک چه ناست په مصلی دی
دَ دنيا دَ هوا چارِی — سر تر پايه ابتلا دی
جاه په چاه شِی وَ هغو ته — چه دَ جاه په تولا دی
دَ دنيا ښادیِ واړه — که باور کړې وا ويلا دی
انديښنې ګوره خوشحاله
چرته سری په قلا دی

ناقرار زړُونه قرار شوی — د زړه غم ئې تار په تار شوی
دَ هجران غمؤنه لاړی — بيا دَ وصل دندوکار شوی
هغه لاس چه بې حنا دی — بيا حنا سرَه نګار شوی
شانه ورغلی تر زلفو — رانځه سترګو سرَه يار شوی
دَ پايلو دَ څړیِ — په هر لوری ژر نګهار شوی
په ګنګو دِ زيړ پړونی — په څو وه سرَه خالدار شوی
وار دَ غم دَ ژړا لاړی — وار دَ بوس او د کنار شوی
په عذار دَ مهوشانو — بيا کبود کبود پرهار شوی
چه خوشحال ور پسی مرينه
ور ښکاره هغه ديدار شوی

نښتر ستا دَ قد سيالی و نه کړه دنګی — اور ئې بل کړ پخپل ځان په ننګی ننګی
سرَه ښه دَ زړه خوښی کاندی همزولی — نه دَ لوی نه د هلک، وی[2]يار دَکنګی
په خيال خيال ئې تر پوې بدری[3] ومه خوره — وَ منديل شملې پريښی سپور دَ جنګی
دَ خوشحال وَيل و هر چا ته ښکاره دی
نه دَ مښکؤ بوی پُټيږِی نه دَ هنګی

ناز، نخرې، مهر خندا، فتنې، جنګونه — دَ خپل يار سرَه هم تا زده دا رنګونه
کله کله خواپخوا غاړه غړیَ — کله تښته په دوو پښو په غورزنګونه
چه څما سرَه ئې ناسته په پالنګ وه — اوس له ما په چرته لاړ په فرسنګونه
په ليدو پسی کچکول واخلی ملنګ شِی — مينه کا دا هسی چاری آهنګونه
په نصيب دَ روغو زړُونو فراغت دی — په قسمت دَ خوږو زړونو لهنګونه
عاشقی به هغه کاندِی چه تر شا کا — زيست، روزګار، شرم، پيغور، ويره ننګونه

---

۱. را پسې په الالا دی.
۲. دِی.
۳. په څنو نسخوکښ بودری ليکلې ده يعنی نوک خوړل او خطا وتل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه بوسې دَ جفا جویو دَ خولې اخلې | گُندې اخلې دَ یاغیانو قلنگونه
څوک مایوس څوک په امید دَ یار دَ وصل | څوک پراته غاړه غړی په پالنگونه
په لیدو به ئې دَ گور مړی سر هسک کا | که پرې درومی دَ پایلو په ژرنگونه
که پستې پستې خبری دراز نکا | دَ جنت دَ حورو مه وینم رنگونه

زه خوشحال دَ آهو چشم مینی سر کړم
دَ غرځه غُندې په هسی گړنگونه

نن ځما کره میلمه عزیز دَ خدای دی | چه ئې پاس ځما په سترگو باندی ځای دی
پخپل ځای باندِې قائم دَی لکه قطب | همیشه دَ گم گشته وُو رهنمای دی
چه پرې څه خو توجه دَ فکر وکا | یَو زه څه چه دَ هر چا مشکل کشای دی
چه گذر ئې پدا غولی باندِې وشو | سعادت ئې ور سَرَه راوړ همای دی
ما پرې اوس د غلطۍ کرښه وکښه | پخپل رای می چه منلی دَ ده رای دی
دَ بادشاه شخه ئې مه غواړه چه نشته | هغه گنج لکه په کور کښ دَ گدای دی
تناونه به ئې ورسی تر نمره | لکه زلفی چه ئې سریښی په پای دی
دَ ښه حسن به ئې څوک کاندی ستاینه | چه دَ خپل حسن پخپله خود ستای دی

لکه عمر لارغه[1] رایشی ژر درومی
په هجران ئې دَ خوشحال ختک هاهای دی

نن دَ یار دَ لاسه بیا یو تیر راغلی دی | بد رسا دَ ځان په وړلو خیر راغلی دی
زه چه دو اسپه له عشقه تښم پټیدلم | بیا را پسی گوره گیراگیر راغلی دی
ښه چه پکښی بند شو وَئې مشلوه له زلفو | زړه می لیونی دی په خنځیر راغلی دی
چه ته یې اې عشقه چه وربوز ئې راته مات کړې | بیا گوره که عقل په تدبیر راغلی دی
څونبره ښایسته یې چه دَ مخ په ننداروِ دِ | درست وگړی مات شه ما وې پیر راغلی دی
ټول محبوبه راغلې سمن بوئی سیه چشمی | ما وې چه ته راغلې درست کشمیر راغلی دی[2]
څوک که جهان نیسی په لښکرُو هغه ترک می | گښی ځان دَ زړونو په تسخیر راغلی دی
زړونه ئې زخمی کړه چه ئې گوتی په بم کښیښوې | غوږ باسه له بمه اوس په ځیر راغلی دی

وچولی چه تر یو کړې ورته نه گورې په مهر
وایه له خوشحاله کوم تقصیر راغلی دی

نادانان پخپلی چاری ښه پوهیږِی | دانایان که ئې په چارو اندوهیږی
چه نادان ئې په مخ وخوری هاله پوه شی | گښه هونبره په خبره نه گروهیږی
کانِی بوټِی وچ لانده هر څه پر مخ وړِی | مشیت لکه دریاب دَی چه بهیږی
چه سرې اوبه ئې کښیوزی په نظر کښ | کله تېری له سرو اوُبو سهیږی
په هغو خوړو پیښ مشې چه ئې نخورې | سرَی هسی په لیدو ورته سوهیږی

که وَیل ئې په هزار رنگه سودمن دِی
دَ خوشحال په وَیل کله څوک گروهیږِی

---

۱. یعنی رهرو، او مسافر او پر لاری تلونکی.
۲. ما وی چه په راغله ئې کشمیر راغلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن ځما په خېلخانه کښې څونبره غم دی　　چه حیران ځمونږ په کار پوری عالم دَی
ناخلف زویه اغزی کړی خپل پلار ته　　د خلف زویه گلزار له عمره سم سی
ناقابل زویه دوږخ غُنډِی پیدا دی　　ښه قابل زویه په خونه کښې ارم دی
ښه فرزند دَ پلار په خونه څراغ بل شی　　بد فرزند دَ پلار په خونه کښې تور تم دی
په لوی والی کښې ئې خوی د دام وَ دد دَی　　اوس دَ زویه خوبی هونبره وی چه کم دی
نالایق زویه ننگ نام دَ بابا ورک کا　　که ولاړ ئې دَ نیکه دَ پلار علم دی
دَ قابل سَرَه به غم دَ نام و ننگ وِی　　ناقابل په غم نیولی دَ شکم دی
چه دا هسی رنگه سپی ځنی پیدا شول
لا په شک یم چه خوشحال کله آدم دی

نور څوک نشته لاندی باندِی　　واړه دی دَی چه څه کاندی
دَ ده حکم به نور نشِی　　که ژړا کوې که خاندی
دی قادر دَی باندِی ښایی　　که کیمیا کا گل د سپاندی
څو سینې ئې کړې قراری　　چه په غم وې ځلبلاندی
څو ئې بیا وربانډی پاس کړل　　چه پراته وُو تر بل لاندی
خلقې ئې دِی که گوری　　سَرَه یو تر بل هړاندی
په لیدو دَ یار مَړې شوې
دَ خوشحال سترگی نغلاندی

نه ئې ملک نه ئې لښکر نه ئې گنجونه　　تر خانانو دماغی دِی کښلی جونه
که خانان په زر په زرو په توره ناز کا　　کښلِی مخ لَرِی ښیوې غمزې غنجونه
یا دَ کښلیو دَ زړه رای دَی چه می وکوت　　یا دَ لوی دریاب په څو رنگه موجونه
څوک به روغ سلامت پرې نړدی په ملک کښې　　بیا ئې باندِی کړل تاختونو ته سرجونه
په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه　　چه به کښلیو لَرَه ځِی هغه رنځونه
بل سر مه څه په دلبرُو کښې ئې غواړه　　اُوه ستوری دَ اسمان دوولس برجونه
زه امی په دا خبره نه پوهیږم　　چه عالم ئې راته کا په مخرجونه
په چا داد په لپه نمنځ کوې فلکه　　په چا لونې په اوړیو په چجونه
دَ خوشحال خاطر ښیښه دی مات دِ نشِی
ستا دَ سترگو مستی وری په څو کنجونه

نه می زړه په سرداریِ درست خوشحال دی　　نه ځما دَ خېلخانی څه حال احوال دَی
دَ خټک اُولس په ننگه نه پوهیږِی　　کار ئې درست دَ نادیده وو په خصال دی
پښتانه لکه مگس وربانډِی گرزِی　　ورته ینبی دَ مغل دَ حلوا تال دی
نور ئې واړه تکئې تار په تار خپرې شوې　　اوس په منځ کښې یَو کرم دَ ذوالجلال دی
ایمل خان دریا خان واړه خورد بین ولاړل
اوس خو پاته و مغل ته یَو خوشحال دی

واژگونه شوې همگی دَ دنیا چاری[1]　　چه لیدې می هَسی نه دِی واړه لاری
زوی ئې پلار سَرَه کا رُویه دَ غلیم کا　　لُوڼِی مور ته لکه ښَنِی دِی تیاری

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چوهړی[1] پلا وشولې خوړه حلوا خوری
په سید باندې حلالی دې مرداری
باوری دَ بادشاهانوُ لکه غله شول
رهزنان ئې په دربار کا ځنی چاری
بلبلان طوطیان حیران په بیابان گرزې
په کلزار باندې کارگان کاندې چیغاری
په وښو دَ عراقیانو ژواک ژوندوُن دَی
راتبونه[2] وهی زویَ دَ حماری
نادان خوښ بې غمه خوب په فراغت کا
په هوښیاروُ باندې راشی شل دشواری
په څښتنو باندې حکم کا مریوُنه
تر میرمنوُ تَل وینځې دې رویداری
په دوران دَ عالم گیر بادشاه خوشحاله
خانه زاد ئې واړه بخرې لَرې خواری

و سړی وته دا خپل عیب وینبته دَی
دَ بل عیب ورته لا کتې تر غره دی
پخپل ځان پسندنه نیکه په بل بده
دا مذهب دَ مؤمنانو مذهب نه دی
هنرور یې نیک سیر یې لوړ اختر یې
که بل تا وته تر خپله ځانه ښه دی
چه می یَو ځله اخلاص ور سرَه وشو
یار که سل ځله جفا کا تور لیمه دی
بیا دِ خپل مَیَن د ما له سترگو نه ځې
که په سترگو کښ می څرخ لکه بانړه دی
چه غمونه درته راوړی سترگی غوړ دَي
چه دِ ځان دَ بل مریَی کا هغه زړه دی
که خواړه خوری که اوبه څښی پدا څه شی
مرده دل که ژوندی وینې شمار په مړه دی
د ما زړه تر کاڼی کلک وُښوی ترې پریووت
تر الماس ئې دَ غمزې غشي تیره دی
که یاران می تر حساب تر شماره تیر دی
په کوگل کښ می زړه یَو دَی دَ یوه دی
دَ سړی دَ صورت کار دا هسی نه وِی
چه ئې زړه دَ خوشحال یووړ لا نور څه دی

و څراغ ته دَ اورپښتی حال معلوم دی[3]
په دا منځ کښ دَ خبری حاجت کوم دی
یو د بل له حاله نه کاندې پوښتنه
دَ دې ښهر په عالم کښ بد رسوم دی
یا یک لخته هغه یار واړه جفا زده
یا له ما سرَه جفا کا بخت می شوم دی
نن چه زه باندې مَیَن یم په ډیر رنگه
در ئې وښیَم چه کوم دَی څه ئې نوم دی
یَو په حسن بل په دا چه عاشق وژنی
په دا دوه توگه په درست جهان کښ سلوم دی
نندارچې ئې دَ جمال دی نور څه ندی
چه په هر لوری هر ځای خلق هجوم دی
چه گلوُنه دَ بهار باندې لیدل شِی
دَ بلبلو سیر تل په هغه بوم دی
څه به هر یَوه ته حال وایې خوشحاله
دَ لیمو په حال خبر کله ادوم دی

ورځ په ورځ دَ باغ غنچې دې چه غوړیږی
دَ بلبلو وړی سترگی پرې مړیږی
چه ښه مخ وته نظر کاندی لازم دی
که ئې سترگی وَ بل مخ وَته غړیږی
جگی جگی ماڼی مکوَه پخولا شه
چه پما دَ رقیبانو زړه سړیږی
دَ عاشق خاطر په مثل دَ نافې دی
که کالُونه پرې تیریږی نه زړیږی
زه جدا له یاره خوب په شپه و نه کړم
وایې مالگه می په سترگو کښ دوړیږی
روغ عالم خندا خوښی هوا هوس کا
پرهار ژلی په غمونو کښ نړیږی[4]

---

۱. مزدور او خاوری پاکونکی.
۲. راتب هغه مقرری دانې او خوراکې ته وایی چه آس ته یې ورکوی.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه په نورو کښ نسته.
۴. ژړیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور عالم ئې تار په تار تښتي له غشيو
يو خوشحال دَی چه ئې غشيو ته برېږي

وايم خلق نه دري زړه مي يوړ يَو مزري
دا خبره چه زه وايم تر ويښته لا ده نرۍ
چيري نه وي ليوني شم چه په خوب وينم پري
زه له ياره سَرَه څه يم دَ يوه مزي مرۍ
چه ئې خوند دَ ميوې خوړ وي هم هغه بوټي کري
ته هم خر ور سَرَه مشه که څوک خر شي په خري
په کهترو دِ نظر کا څوک چه غواړي مهتري
بله نه گوري بل مخ ته تل دَ سترگو کړم بړغري[1]
دَ وروستي پسرلي نرگس دي
دَ خوشحال قدر لَري

وايم له تا ولاړم که په ناسته مي ملال يې کبر لوئي مکړه که هر څو صاحب جمال يې
ولاړم ستا له وره ستا په يادو به مشغول وم ولاړم له ما نه ځې دا چه ته مي په زړه نهال يې
زه غريب نامرد يم څه و ما وته گواښيږې قهر کړه هغو ته چه دي سيال دي يا ئې سيال يې
هيڅ گناه مي نشته چه مي وژنې يا مي ولې واړه دي مستي ده نه تړلي په وبال يې
خداى خو خبردار دي چه له تا به ئې دريغ نکړم لړ و ډير مشتاق ځما دَ سر که يا د مال يې
تل جور ستم کړه هغه نه يم چه زړه بد کړم
سل جور جفا کړه بيا ليمه د خوار خوشحال يې

و ښه مخ وته نظر دَی هر چا کړی نه دا دود دَی په جهان کښ ما راوړی
زه به هيڅکله له عشقه نه وانوړم که هر څو راته وَيل کاندی وگړی
ما وَيل چه زړه به نه ورکوَم چا ته ولی څه کړم چه بد زړه لَرم وووړی
دَ عاشق دَ رښتينيِ نخښه دا دَه چه په عشق کښ سر حساب کاندِی خسړی
په يو گوټ به ئې دَ عشق دَ ميو هير کړې که دِ واړه دَ جهان لذت دی نغړی
چه په ښاخ باندی ئې اوری ژمی گل وِی خدای ځما په زړه کښ نهال کړ هسی زړی
چه به بيا په څه علاج په لاس کښيوزی
دَ خوشحال خاطر ئې ندی هسی وړی

و مجنون ته دَ ليلا له شونډُو وایَ لال و دُر ياقوت وَ نورُو وَته ستایَ
دَ مجنون له ودانیِ سَرَه څه کار دَی هر چه ورانه ويرانی هورې ئې بیایَ
چه به بله انديښنه کاندی اغيار دی يار دِ څوک دَی چه د نه ووزی له رایَ
درست جهان د تيرې توری درته واخلی يَو ويښته به دِ کندِو نکا بې خدایَ
ما دا هسی دماغ اوس ندی راوړی زه دا هسی دماغی راغلم له ځایَ
وایې کانده به خپل مخ درته ښکاره کړم زه په کانده مانده نه يم نن ئې نمایَ
دَ دولت شهپر کارگانو څخه نشته که ئې غواړې خو ئې غواړه له همایَ
ته دَ زړه اَغزی په کوم طبيب وکاږې چه وکښلی ئې اَغزَی ندی له پایَ

۱. بړغول، او ژغورل يوه معنا لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ منصور په حال خبر نه یې خوشحاله
درته چا وې چه دَراز خبری وایَ

ورته گوره څما یار څه ننداره دی[1] لکه اوږمکی په ستوریو کښې ښکاره دی
څو عاشق په معقوقې باندِی مَین شی هونبره دَی معشوقې ته بیچاره دی
ما وې عشق خو یَو ښه څیز دی خبر نه وم چه دَی لا تر مست هاتی نه خونخواره دی
چه نصیب ئې دَ ښه مخ نندارہ نشوه هغه څوک څما په پوهه آواره دی
غم څما له دلِه نه درومی بل لور ته ته به وایې چه څما په اجازه دی
عقل، علم، هنر مه یادَوَه ما ته چه می ولیده مدار ئې ستاره دی
هغه زه یم چه دَ اوښ وری په شا وړم دَ غوایه وری څما په پشتاره دی
چه علاج ئې په چا نشی څوک ئې څه کا چه په ما باندِی ئې زړه سنگ خاره دی
غم په نورُو یَو ځل وَر یشی بیا تیر شی خو پما باندِی ئې زړه سنگ خاره دی
چه ئې هیڅ دَ ښایسته وُو مینه نه وِی رنگ ئې مه وینې چه نفس اماره دی
دَ ښه مخ نندارہ نکا خلوتی شو زاهد ځان ژاړی بې ځایه هیچکاره دی
بادشاهان دِ هم سیالی ور سرَه نکا:
خوشحال ستا دَ ور مرییو په شماره دی

ولاړم قلندر شوم دا می حال دا می احوال دی مات کچکول په لاس کښې بل مې گند دَ دنیا مال دی
وران وگړی گوره په څو قلب کارُونه کاندِی واړه اقبال غواړی ولی لابقا اقبال[2] دی
زه تر هغه ځار شم چه ئې راکړه تر ځان ځاره ځار تر ما هغه چه ځار شوی تر مثقال دی
هیڅ په منځ کښې نشته په خالی دکان غوغا دَه ما چه فهم وکړ واړه وهم خوب و خیال دی
یَو په گور کښې ښخ کا، بل په گور کښې نکا فکر دری ورځی ماتم وی څلورمه ورځ بل حال دی
ما خو لاس په غوږ کړل ځنی تښتم که خلاصیږم خلق پر خواریږِی شهوت څه عظیم جنجال دی
نور عالم به څه کړې دَ خپل ځان په خلاصی متِ کړه
لاندِی یې خوشحاله دا یو څه دَ بلا جال دَی

وې مِی که زه درشم ستا تر ځایه خوله به را کړی؟ وَیې سکه هزار سرَه لَرې چه دا وینا کړی
وې می چه په مخ دِ توری زلفی تور ښامارر دی وَیې تروسکه، څه لَرَه ښامار وته ویسا کړی
وې می چه په کوم توکی به تا وته نزدې شم وَیې چه که سر له تنه بې تیغه جدا کړی
وې می چه په تاسی هر گوره لیونَی یم وَیې چه په دا عقل به لا صورت رسوا کړی
وې می چه ما تا سرَه خندا په یوه وخت کړه وَیې هغه څوک وُ چه ئې تا سرَه خندا کړی
وې می چه هر گوره کبریا شوې خدای دِ وینی وَیې چه که کبر کړم ستا څه دَی چه غوغا کړی
وې می چه دَ سپینی زیبا خولې عاشق دِ زه یم وَیې چه خدای څه دا عاشقیِ هم ویړیا کړی
وې می چه له نتی دِ چارگل په پوزه زیب کا وَیې دا خبری کړه هاله که چا په تا کړی
وې می که زه ستا په کوی کښې وَمرم ستا رضا دَه وَیې کشکی خلاص له دردِ سرَه سپی څما کړی
وې می چه په څو رنگه خوشحال په تا مَین دَی
وَیې دَ ختک سړِی دَ مینی څه ثنا کړی

---

۱. دا بدله په نورو نسخو کښې نه وه، له یوې قلمی څخه را نقل سوه.
۲. د "اقبال" حروفونه چه قلب شی لابقا شی یعنی چه پاتیده نه لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همیشه می تر پرهار وینی بربیړی | که هر څو باندې دارو بودم نه لړیږی
که فریاد له درده کړم ملامت نه یم | چه پرهار په پرهار وشي خو خوږیږی
همیشه می دَ یار یاد دَ زړه سبق شو | چه ډیر ډیر ئې یادَوم زړه می خوږیږی
زړه می گل دَ نیلوفر مخ ئې آفتاب دَی | نیلوفر می و آفتاب وَته کږیږی

دَ خوشحال دَ خوشحالۍ وخت هم دا دَی
چه رباب سرینده جوړ سَرَه غږیږی

هیڅ صفت ئې نه ځائیږی په تحریر کښې | چه دَ زلفو مښک عنبر کړم په نظیر کښې
ستا دَ مخ دَ شونډُو مثل را معلوم شو | لکه نهر دَ جنت شهد په شیر کښې
نه چه خوله دَنه زړه می هم په خوږ شی | چه دِ نوم دَ شونډُو واخلم په تقریر کښې
ما چه ستا دَ څهرې ښه ننداره وکړه | څوک به ستا په حسن نه وِی په کشمیر کښې
زړه می ستا په زلفو بند شو پرې خوشحال شوم | لیونی تړلی ښه دَی په خنځیر کښې
که هوا دَه که سودا دَه پکښې ستا ده | بل خیال فکر می هیڅ نشته په ضمیر کښې
زه چه ستا په تیر زخمی شوم فراغت شوم | چه عجب دارو دی یښې وه په تیر کښې
لکه بوی دَ یار دَ زلفو دَی عطاره | هسی بوی نشته په مښکو په عبیر کښې
محبت می هډو و پلو سَرَه مخلوط شو | نا صحانو راته شا کړه په تدبیر کښې
چا به هونبره دَ عشق گنج را عنایت کړ | که می نه وَی خپله بخره په تقدیر کښې

دَ خوشحال ویل په نورُو کښې څرگند دی
لکه بږغ دَ ویره ژلی په گڼ ویر کښې

همیشه می له ښه مخه گفتگوی شی | چه په لوښی کښې څه دِی هغه ترې توی شی
دَ بلندی په قامت باندِی مَیَن شوم | هر چه لوئی چاری کاندی هغه لوی شی
چا خپل یار په غیږ کښې ونیوه خوښی کا | لا د چا ورپسی هسی جست و جستجوی شی
دَ منصور غُندِی به غل دَ خاص و عام شم | که ښکاره می و عالم ته گوی مگوی شی
په زړه هونبره پروتی ندی چه ئې شمار شته | اوس ئې چا وته سپړنه موی په موی شی
خارو خس سَرَه ئې څه مهر پیوند دَی | دَ بلبلو مینه تل په رنگ و بوی شی
نه به زهد وِی نه علم نه څه نور څه | که څرگنده می عالم ته پدا روی شی
ځکه هر کله خوشبوی او معطر دی | دَ صبا ئې چه په چم کښې تگ و پوی شی
دَ ناپوه یاری په مثل دَ ډک جام دَه | له هر څو ئې ښه ساتم را څخه توی شی

دَ خوشحال ژړا څه نر ناحقه نده:
چه ئې تیره درسته شپه په های و هوی شی

هر دم تر نقاب لاندی | و عاشق ته شیوه[1] کاندی
تازه اوربل اودلَی | توری زلفی آویزاندی
انگڼ ئې ښایسته کړ | چه راوَوَته دباندی
ځما په مرگ دِ زړه دَی | چه بې دردو سَره خاندِی
څه ظلم څه ستم کړې | چه پلو نیسې دَ وړاندی

څه عجب غزل ئې ووې
آفرین په خوشحال ناندِی

---

۱. جلوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر گناه چه په توبه په استغفار ځي دَ هغه گناه به څه په زړه کي ډار ځي
ساقي راشه سره شراب راکړه سرې شونډې تر چشمانو دی ځاريږم چه بهار ځی
په هر چين کي ئې دَ ځوښو مښک دَ چين دی لخلخی ځنی توئيږی چه په لار ځی
دَ خپل زړه خبری واړه ويرانی کا يار هغه چه هميشه په زړه دَ يار ځی
جهان ځای دَ خوښئ ندی وَ ناورين دی چه طوطا له گلستانه په چيغار ځی
په وار وار چه په دنيا باندی راغلی عاقبت به ځنی واړه وار په وار ځی
که له درده می خبر ندی وگړی چه می سرې وينی تر سترگو په رخسار ځی
دَ هغه طبيب نوم څه اخلې په ژبه چه بيمار ور لَره رايشی بيمار ځی
که می بيژنې هغه ليونَی زه يم چه نادان را لَره رايشی هوښيار ځی
دروغجن به هميشه وِی په خزان کښ دَ رښتينو په مخ هر کله بهار ځی
د رقيب خلل به نه ووزی له ميانه وخت نيژدې راغی دَ وصل دندو کار ځی
چه محروم ئې دَی له ميو يَو خوشحال دَی
گنې واړه حريفان ځنی سرشار ځی

هره مينه چه په خال په زخه کيږی هغه واړه دَ ښه مخ له مخه کيږی
زړه[1] دلگير مشه دَ خلقو په جفا کښ په عاشق دَ رقيبانو رخه کيږی
خاوند خدای دِ سر زنش دَ هغو وکا چه په حال ئې دَ دردمنو سخه کيږی
غه مرغه به له هَمايه څه پرواز کا چه لا اوس ئې تن وجود په پخه کيږی
که هوس کوِی خوشحال هوس ئې نهيل[2] شه
غه هوس چه به بې ستا له مخه کيږی

هر زمان چه فلک مهر بنياد شی نامرادی د مانی[3] پخپل مراد شی
په هر شام پسی سحر شته نظر وکړه عاقبت چه څوک عمجن شی بيا به ښاد شی
ساقی نن دَ سر شاریِ شراب راکړه محتسب چه حاضر ندی څه هِداد شی
چه نه مَی نه معشوقه پسرلی رفتن کا نن ځما له خپله بخته نه فرياد شی
يَو له بله زده کَوِی دَ جهان دود دَی له اوله چه شاگرد شی بيا استاد شی
يار به مخ راته ښکاره کا لکه شمعه عاقبت[4] به دَ رقيب خورا نامراد شی
يا ډير زر بويه يا بخت بويه يا توره چه په سپينه ږيره څوک دَ چا داماد شی
دَ ملحد په زړه به نه لگی خبری که وَيل دِ ورته تل دَ نون و صاد[5] شی
زمانه به ئې پرينږدِی و ثبات ته په هوا چه دَ حباب غُندِی برباد شی
صورتی عمر فانی دَی باقی دا دَي چه ئې پسله مرگه نوم دَ نيکو ياد شی
عقله ته له عشقه ليری ليری گرزه مخالف چه سَرَه وريَشی فساد شی
دَ هغه سړی په مرگ ژړا هيڅ مکړه چه دَ بدو نوم ئې خپور په هر بلاد شی
په هر ځای باندِی ئې زړه دَی لکه ژاولی
په خوشحال باندی ئې زړه لکه فولاد شی

---

۱. ته دلگير مشه.
۲. مايوس، نا اميد، محروم.
۳. نامرادی د نړی، يا مراد دَ زمانی.
٤. عاقبت به د رقيب په سر مراد شی.
٥. نون و صاد يعنی نص چه په اسلامی احکامو کښ اساس دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر سړی که رشتیا گوی وِی
نه دَی مړ که سر ئې گوی وِی
دَ لویئ لافې به نکا
چه په اصل هنر جوی وی
که ئې نغاړې پټ به نشی
په هر ځای چه رنگ و بوی وی
چه خپل یار له ما بیلتون کا
د ما سترگی پسی جوی وی
په بیلتون دَ مَیَنانُو
زړه تر دوو سترگو را توی وی
چه قیمت دَ کالی ځونبره
پسی هونبره جستجوی وی
څو جفا کا زه خوشحال شم
یار دِ هر کله بد خوی وِی

هر ناپوه زلموټی څه زده، چه څه دَه دَ عشق بازی
ترو څه مچ څه ئې مجال چه په هوا کا پروازی
هر قلاش چه خپل صورت په عشق کښ بای کړ که باور کړې
په مذهب دَ عاشقانو هم شهید وی هم غازی
که دَ یار به غم کښ وَمری خاصگی ژوندون هغه دَی
که په پښو ئې تندی کښیږدی هم دغه دَه ممتازی
حقیقی سجده هغه دَه چه دَ یار په لور[1] ئې کړې
و کعبې ته چه سجده شی دا سجود دِی مجازی
تورُو زلفو ئې په باد کړه ډیر سرُونه دَ مظلومو
توری سترگی ئې په زړونو کا همیشه ترکتازی
اې خوشحاله چه عاشق شوې اوس له خپله سَرَه تیر شه
دا ځما خندا خندا ته بازی مه گڼه بازی

هغه دم چه دَ یار سره صحبت وی
دَ فرښتو آواز په ما باندی زحمت وی
چه له یار سَرَه باده خورم په خلوت کښ
باده! ستا دِ له غه ځایه نه رخصت وی
ښه یاران چه سَرَه ناست وِی محبت کا
چه اغیار وَر باندِی راشی قیامت وی
تل گدای په بادشاهانو مَیَن شوی
نه دا کار به له ما خواره نه بدعت وِی
عاشقی می خدای له ځایه خوی خصلت کړه
هم هغه کاندی سړی چه ئې خصلت وی
ستا د شونډُو تر لذت به نه رسیږِی
که هر څو می دَ شکرُو زیات لذت وی
ما به زړه د معشوقې له لاسه خلاص کړ
ولی دریغه که له عشقه اجازت وی
دَ زنخ دَ ځا دَ بند فراغت غواړم
په تنور کښ پراته کله فراغت وی
ښه صورت خو هم هغه چه زړه ئې یووړ
نه چه کړه او وړه ئې ښه وی ښه صورت وی
ما به سترگی لکه باز درلې اندرتی[2]
که می زده وی چه دَ سترگو بد شدت وی
خوبه مه راځه په ملک ځما دَ سترگو
گڼه ځان به دی په وینو کښ لت پت وی
شیخ به ولی دَ رندانو عیب نکا
تل له مرد سَرَه نامرد په غم غیرت وی
ستا به زلفو کښ می خوار خاطر ښاد نشو
دا مؤمن په کفرستان کښ څه حرمت وی
مگر واړه جوهری په مرگ تام شول
چه تر دُر به دَ ژلیِٔ زیات قیمت وی
بل جنت ئې شیخه تا وَته بخښلی
دَ خوشحال دِ هم دَ یار کوڅه جنت وِی

هغه مخ چه ښایسته دَ ننداره وی[3]
چه ئې وینې دَ هر چا پسی هو هو وی
دَ بلبلو له بلغاک نه دلگیر مشه
هغه ځای چه رنگ و بو وی گفتگو وی
که هر څو ښایسته ډیر دی گمان نکړم
چه به بله لکه ته پاکیزه رو وی

---

۱. په لوری کیږی.
۲. پټی.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه وکښل سوه په نورو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تور گیسو پر همگی صورت خپاره کړه — چه دِ درست صورت همه دَ مشکو بو وی
زه به سترگی ستا له مخه نه وانخلم — مخامخ که تیر انداز راته یو څو وی
قاصدان ځما دَ اوښیو کښته پورته — همیشه دَ کښلی مخ په جستجو وی
نن چه ته لمانه ځې زړه می خوشحال کړه — یاره ستا وعده به کله دَ راتلو وی
کاتبان به ئې په کومو گوتو کښینه — غه خبری چه سوځونکی تر لمبو وی
دَ سحر په بلا ته یاد شې اې چرگه! — ستا په ږغ دَ عاشق زړه په پرهرو وی

دَ خوشحال ختڼک له حاله خبر دار شوی
چه په زړه به ئې دَ عشق داغونه څو وی

هغه څه دَی روغ صورت دی — چه بهتر تر سلطنت دی
دَ دنیا دولت که ښه وی — یَو دولت نه ښه عزت دی
چه ډیر ښه دی تر توقیره — یَو عفت بل صداقت دی
چه سړی له غمه خلاص کا — هغه څه دَی قناعت دی
په طاعت که ته لوئی کړې — حبطه هغه طاعت دی
چه فایده لری بې شماره — هغه څه دی، مصلحت دی
په منت چه ورکول کا — هغه کله سخاوت دی
چه دوږخ دی په دنیا کښې — دَ ناپوه سره صحبت دی

خپل نیت ښه لره خوشحاله
که څه ښه دَی خو ښه نیت دی

هغه یار که په ظاهر له ما جدا دَی — په باطن کښې هر زمان را هویدا دَی
دَ ژوندیو سَرَه گرزی په علم کښې — خوار عاشق په معشوقه باندی فدا دی
کښت چه وسیځی باران ور باندی مشه — که په خوارو به کرم کړې ساعت دا دی
که ئې غواړم په کوگل کښې مونده نشی — زړه می ولاړ دَ ښایسته وو په سودا دی
خدای به امن دَ هر چا له سترگو وکړه — یو عجب صحبت دَ مینی ابتدا دی
زه به زار کَوم له دلِه نه له یاره — چه په څو په بی پروا باندی شیدا دی
خپله مینه په عاشقِ باندِی سور اور شوه — چه پرې سیځی خبر دار باندی خدا دی
گوره څو قرنه کالونه باندِی تیر شوه — چه فرهاد په بې ستون کښې لا صدا دی

زه خوشحال به چا ته څه وایم له حاله
دَ زړه حال دَ مخ په رنگ پوری پیدا دی

هر سړی چه دَ اخلاص په لاری درومی — که هر څو په غرونو درومی نه به نغومی
نومیدی د ښه بادشاه په درگاه نشته — هر سړَی چه خدمت کا نتیجه مومی
د ما زړه دا تړول دلبرو تر میان ورک شو — نوم دَ کوم یوې آخلم چه څه نومی
ښه چه زه په عاشقیَ کښې شهید شوم — پدا لاری کښې څه لږ ندی لړومی
ما دَ سویو ښکار کاوه هوسیَ می ښکار کړه — د ما رزق به کله تله دَ بل تر کومی

نور دِ صافی پیالې خوری نصیب ئې غم دی
که خوشحال په درد و دوک کښې پیالې شومی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه یار چه له ما لیری په هواد[1] دی　　همیشه راته حاضر دَ زړه په یاد دَی
دَ وصال خوښی ئې هم لا هونبره نده　　چه می زړه دَ ده له خیاله سَرَه ښاد دی
بیهوده له یاره زار کوَم وَ چا ته　　دَ خپل یار له جوره چا موندیي داد دی
پما واړه چارِی وکړې آشناییِ　　په ناحق می له بیلتونه نه فریاد دی
چه می هیڅ اثر دَ آه وربانديِ نشی　　دا ناترس خاطر ئې کاڼی که فولاد دی
دَ خطا هوسیِ په بوی دَ نافې ښکار شِی　　راته بس دَ هغو زلفو بوی مراد دی
ته چه ما وته ارشاد کوې په عشق کښ　　کله غوږ دَ عاشقانو په ارشاد دی
چه په هیڅ توکی د ما له زړه نه نه ځِی　　دَ خپل یار دَ مینی څه محکم بنیاد دی
یو زمان ورځنی خلاص نه یم په عمر　　په ما خوار باندیِ دَ عشق جور معتاد دی
څه عجب ښه بوی راځِی دَ یار له لوریه　　نن ځما دَ زړه دمه دَ صبا باد دی

تل گریوان په اوښیو لوند ساړه آهُونه
چه خوشحال مَین کیده دا ئې هِداد دی

هر خاطر چه نا قرار شِی　　قراری ئې په دیدار شی
چه خپل زړه و چا ته ورکا　　هغه څه په خواری خوار شی
هسِی سیند لَرم په سترگو　　چه جمنا ورته رودبار شی
یَو څه راز لَرم په زړه کښ　　هیڅوک نشته چه راز دار شی
هسی ژاړم له بیلتونه　　چه غلیم را سَرَه یار شی
زه هم عار لَرم له خلقه　　له دَ خلقو له ما عار شی
واویلا علاج ئې څه کړم　　پرهارُونه په پرهار شی
هونبره ډیر پیران شیخان دِی　　نشته یَو چه مدد گار شی

په بیلتون دَ خندا مخو
دَ خوشحال ژړا آزار شِی

هی هی توبه لتانه ستا له خویه بویه تښَی　　د ما خاطر دِ وریت کړ لکه سیخ په لمبو یښَی
له سترگو ورځیو زلفو له ښو به دی ځان څه وړم　　دَ مخ سپایان دِ هسی راته جوړ لښکر زه گُښَیَ[2]
د ما په بخره نیاز دی چه عاشق یم زه به نیاز کړم　　دَ ناز اسباب می واړه معشوقې وته پریښَیَ
په مخ دَ مهوشانو چه څه خال و خط لیده شی　　بلا دَ ځان دَ زړه دی که ئې گورې گُښی گُښَیَ
عاشق په اندیښنو کښ دَ تازی غُندی نس نغښتی　　غافل په بې غمی کښ دَ سنډه غُندی بد غوښَیَ

بد خواه دِ په قصد کړې دَه خوشحاله ملا محکمه
څه ویره څه اندوه کړې ته هم ورونه یې چابلښَیَ

هر چرته چه ته کښیني هغه ځای دَگلو باغ شِی　　چه درومې په چمن کښ دَ لاله سینه داغ شِی
چه باد دِ توری زلفی په سپین مخ کاندی پریشانی　　دَ مښکو دَ عنبرو بوی پریشان په هر دماغ شِی
په زلفو کښ دِ ورک د ما زړگی شو مخ څرگند کړه　　دَ ورک کالی غوښتنه تل په توره شپه په څراغ شِی
چه ما مزه موندلې ستا دَ شونډو دروغجن یم　　که دا مزه به هم مونده دَ میو په ایاغ شی
پیغام ځما اې باده تر شیدا بلبلو وروړه　　لا شک چه پیدا باغ کښ دَگل بوی دگل سراغ شِی

یَو دم دَ خوار خوشحال سَرَه ته هم فراغت کښینه

---

۱. هیواد.
۲. زه کښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه زړه ئې له دیو ډېرو اندیښنو څه خو فراغ شي

هوسۍ سترګی لب شکری[1] په غاښو یی مرغلری
تا به ستایم په څو رنګه ستا ثنا دَ مخ دلبری
چه جمال وَته دِ ګورم حیرانیږَم سمنبری
خوی دِ نن را سَرَه نور دَی دَم واهَه نشي له ویری
ذکر ستا دَ تنګی خولی دَی رنګینه پری پیکری
زړه چه ستا سَرَه یاری کړي سلامت به اوسي چری[2]
شور دِ ګډ کړ په وَګړي صبر وړُونيِ شور و شری
صبر وړي چه له تا دور شي طربناکيِ ناز پروری
ظاهر نن له تا جدا یم عینِ ما ته برابری
قامت سَم لرې تر سرو کج کلاهی قد عرعری
لیرِی مه درومه له ما نه مخ په ما کړه مخ قمری
نور به ستا له وره نه ځم وینا دا ده پرده دری
هر چه ستا رضا هغه کړي
خوشحال وَینوې په غوری

یا ما زده یا می سترګو چه نن شپه را باندِی تیر دی یا ما زده یا هغو زده چه وهلی په شمشیر دی
دارو ئې د درد مکړه نه ئې روخ دَ رغیدو دی چه خود په زړه داړلی دَ خوبا دَ چشمو شیر دی
له درده نه خلاصیږم چه طبیب پسی طلب کړم ګڼه هیڅ کمی ئې نشته طبیبان په جهان ډېر شی
عاشق دِ لا دوخته خپله زیرمه دَ کفن کا چه تور باڼه ئې غشی و کشتن ورته دلیر دی
عاشق وِته ښکاریږي لکه مخ په آئینه کښې دَ شاه دَ جمال نخښې که تر زر نشَوَ تیر دی
څه ته و ما ته وایې اې ناصحه چه عشق هیر کړه چه بې دَ عشق له کاره می نور ټول کارونه هیر دی
خوشحال خټک چه بیا مونده لذت دَ یار دَ شونډُو
و ده وته نور واړه دَ جهان جواړه ګنډهیر دی

یا خو مکړه لیونی سَرَه یاری یا دَ ګند د پهوړۍ[3] کړه تیاری
چه په نور څه ئې حساب ګڼې هغه زده زه بې یاره عمر کل ګڼم خواری
چه دَ یار دَ راغلو زیری په ما وکا تر هغه سرِی به زه شم بلهاری[4]
په خرام کښې د هوسۍ علامت ګوره دَګزار وار ئې خطا کړ دَ ښکاری
ځما حال به و هغه وته معلوم وِی چه تمامه شپه بیدار ستوري شماری
خدای دِ تا په جهان تل لَرِی اې باده چه ځما دَ یار تر منځ کړې ریباری
معطر دَ شاه دَ زلفو نه را درومی ستا له بویه نافه ځار شه تاتاری
چه وعده دَ یار دَ وصل نیژدې کیږی دَ عاشق له زړه نه درومی قراری
که ئی ستا د وروځیو خال په نظر کښیووت
دَ خوشحال شي نور له غمه ویزاری

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
۲. زړه چی ستا سَرَه یاری کړم سلامت به اوسم چرِ.
۳. پهوړۍ یا پوهړۍ یعنی بوریا.
۴. محشی ورته قربانی لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار ځما کَرَه دنَنه   زه ئې سر یم په غوښتنه
عجب حال را باندِی پیښ دَی   درومه هیڅ مکړه پوښتنه
دَ وصال په اوبه وَمری   اور چه ولگی په ینه
که په رنگ کښ زیړ لیده شې   گنگونه یې کرکمنه
کوم ماتم در باندِی پیښ دَی   دَ اختر په ورځ خیرنه

خوشحال تل په غم کښ ښه دَی
غم دِ نه ځِی له غمجنه!

یَو قدم چه په خلاف دَ نفس روان شی   په هغه زمان ولی هغه انسان شی
چه دَ نس په حکم درومی هغه خوار وِی   سړی توب ور څخه مه غواړه شیطان شی
دا سړی چه فرښته دی هم شیطان دَی   که سړی و خپل عمل ته نگران شی
یو په بد عمل کښ ځِی تحت الثرای ته   بل په ښه عمل کښ پاسه په اسمان شی
دا سړی دی چه په عقل کښ سړی دی   دا سړی دی چه په عقل کښ ددان شی
دا خونونه په ټوپک په توره نشی   دا خونونه چه دَ خلقو په زبان شی
تربیت که دَ باغوان له لاسه مومی   په هر ځای باندِی گلونه دَ بوستان شی
هوا ستا د سَرَه چه کښینی یَو څو ورځی   دَ هغه هنر په ده کښ نمایان شی
دَ نیکانو په صحبت کښ به ښه کیږِی   اولیا له اولیا نه را عیان شی
چه مغلو سَرَه کښیناسته مغل شه   دَ افغان سَرَه که کښینی نور افغان شی

دَ خوشحال سَرَه که کښینی یَو څو کاله
دا دَ غره ختڼک به واړه شاعران شِی

یا په تخت باندِی بادشاه وَی   یا درویش دَ خانقاه وَی
چه په لار دِی هغه ډیر دِی   یَو څو ما غُندی گمراه وَی
زه هر دم په بسم اللّٰه یَم   که یاران په بسم اللّٰه وَی
چه ئې کار دَ میړه نه دی   هغه نه وَی میړه داه[1] وَی
په شماره می زویه ورک دِی   که یَو څو پکښی واه واه وَی
غاړی غرُونه ځنی ډک دی   سر انجام که دَ سپاه وَی
ابلقی په کار کښ هیڅ وی   یا درست سپین وَی یا سیاه وَی
توره شپه دَه دَ غمونو   دَ ښادیِ صبح گاه وَی

په خوشحال به ئې بد نه وی
که ئې څوک په حال آگاه وَی

لمړی ټوک بشپړ سو

---

۱. محشی ورته وینځه کښلی دی، یعنی خدمتگار.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library